

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำจุดยืนของประเทศไทยด้านระบบการเงินและ
การสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการคลัง
ด้านการเงินการคลังอาเซียน

เสนอต่อ
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

โดย
ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 26 ตุลาคม 2555

เอกสารชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับโครงการให้คำปรึกษาแก่ลูกค้าของสถาบันเท่านั้น
ห้ามมิให้บุคคลใดก็ตามทำการลอกเลียนทำซ้ำ เปลี่ยนแปลงหรือเผยแพร่ส่วนใดส่วนหนึ่งหรือ
ทั้งหมดแก่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรโดยเด็ดขาด

สารบัญ

สารบัญ.....	1
สารบัญแผนภาพ.....	3
สารบัญตาราง.....	7
บทสรุปผู้บริหาร	9
บทที่ 1 บทนำ.....	21
1.1 หลักการและเหตุผล	21
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	21
1.3 เนื้อหาและขอบเขตการดำเนินงาน.....	22
1.4 กรอบแนวทางการจัดทำจุดยืนของประเทศไทยด้านระบบการเงิน	24
บทที่ 2 บทวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ภาคการเงินควรส่งเสริม	28
2.1 บริบทภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและวิสัยทัศน์ของประเทศ.....	28
2.2 วิเคราะห์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของไทย	31
2.3 บทสรุปการวิเคราะห์อุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายหลักของประเทศไทยผ่านกรอบแนวคิดและเครื่องมือการวิเคราะห์แบบ BCG MATRIX	84
บทที่ 3 ระบบการเงินไทยและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	88
3.1 ภาพรวมระบบการเงินของประเทศไทย.....	88
3.2 แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศไทย	97
3.2 วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทย	111
3.4 ข้อเสนอแนะและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย	136
บทที่ 4 การวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทยและเปรียบเทียบ 4 ประเทศ	147
4.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทยและเปรียบเทียบ 4 ประเทศ.....	147
4.2 ระบบการเงินของสิงคโปร์.....	153
4.3 ระบบการเงินของมาเลเซีย	180
4.4 ระบบการเงินของอินโดนีเซีย	196
4.5 ระบบการเงินของสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ.....	213
บทที่ 5 จุดยืนประเทศไทย	239
5.2 โอกาสของระบบการเงินไทยในการสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายไทยที่มีศักยภาพสูงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ.....	245
5.3 โอกาสและความเสี่ยงภาคการเงินต่อการเข้าสู่ตลาดในกลุ่มประเทศ CLMV	256
5.4 สรุปจุดยืนของระบบการเงินไทย	261
6.1 ยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยในการเปิดเสรี AEC และ STRATEGIC ROADMAP	264

6.2	ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาร่างยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงิน.....	272
บทที่ 7 บทสรุป		278
7.1	ผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศไทยที่สำคัญ	279
7.2	สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย	281
7.3	STRATEGIC ROADMAP และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย	281
ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....		285
ภาคผนวก ข.....		287
โอกาสของไทยในกลุ่ม AEC		287

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1: 4 ยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยสู่จุดยืนการเป็น “ประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV”	19
แผนภาพที่ 2: ขอบเขต กรอบแนวคิด และขั้นตอนการดำเนินงาน.....	22
แผนภาพที่ 3: กรอบแนวทางการจัดทำจุดยืน (Positioning) ของประเทศไทยด้านระบบการเงิน	24
แผนภาพที่ 4: ปัจจัยพลวัตและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย	29
แผนภาพที่ 5: อุตสาหกรรมเป้าหมายตามทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ จ.11	30
แผนภาพที่ 6: มูลค่าการส่งออกของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของประเทศไทยระหว่างปี 2549–2553.....	32
แผนภาพที่ 7: ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร	35
แผนภาพที่ 8: เส้นทางการเชื่อมต่อในอนุภูมิภาคอินโดจีน.....	42
แผนภาพที่ 9: Infrastructure for Logistic Performance Index.....	45
แผนภาพที่ 10: ห่วงโซ่คุณค่าของภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์	49
แผนภาพที่ 11: ปริมาณการผลิต การใช้และการนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นต้น (สุทธิ).....	53
แผนภาพที่ 12: สัดส่วนความต้องการใช้พลังงานของสาขาเศรษฐกิจต่างๆ ของไทย.....	53
แผนภาพที่ 13: สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนแต่ละเทคโนโลยี หน่วยพันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ (Ktoe)..	54
แผนภาพที่ 14: ความหลากหลายของพลังงานในภูมิภาค	57
แผนภาพที่ 15: ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน	59
แผนภาพที่ 16: อัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติระหว่างปี 2548-2554.....	63
แผนภาพที่ 17: สัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยในปี 2553	64
แผนภาพที่ 18: สัดส่วนรายได้จากภาคบริการการท่องเที่ยวของไทยเปรียบเทียบกับมาเลเซียและสิงคโปร์ ระหว่างปี 2551-2553	64
แผนภาพที่ 19: ห่วงโซ่คุณค่าของภาคบริการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ.....	67
แผนภาพที่ 20: จำนวนที่พักที่ได้รับการจดทะเบียนในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2551-2553.....	70
แผนภาพที่ 21: มูลค่าและสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการค้าและการซ่อมบำรุง.....	75
แผนภาพที่ 22: โครงสร้างการกระจายตัว GDP ภาคค้าส่งและค้าปลีกปี 2554.....	76
แผนภาพที่ 23: ห่วงโซ่คุณค่าของภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก.....	80
แผนภาพที่ 24: การวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสของอุตสาหกรรมเป้าหมายในกรอบ BCG Matrix	84
แผนภาพที่ 25: โครงสร้างของตลาดทุนไทย	92
แผนภาพที่ 26: ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดทุนไทย.....	94
แผนภาพที่ 27: ปริมาณสินทรัพย์ เงินฝาก และสินเชื่อรายได้ดอกเบี้ย รายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ย.....	99
แผนภาพที่ 28: ROA NIM NPL Ratio และ BIS Ratio ของธนาคารพาณิชย์ระหว่างปี 2540-2553	99
แผนภาพที่ 29: ทิศทางในการพัฒนาของภาคธนาคารไทยในอนาคต.....	104

แผนภาพที่ 30: ทิศทางของตลาดทุนไทย	105
แผนภาพที่ 31: แนวทางการพัฒนาของภาคประกันภัย.....	110
แผนภาพที่ 32: ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศอาเซียน.....	112
แผนภาพที่ 33: CAR ของธนาคารพาณิชย์อาเซียน	113
แผนภาพที่ 34: NPL ของธนาคารพาณิชย์อาเซียน	113
แผนภาพที่ 35: Bank deposit to GDP	113
แผนภาพที่ 36: Private credit to GDP	113
แผนภาพที่ 37: ขนาดของธนาคารพาณิชย์ในอาเซียนโดยเฉลี่ย.....	114
แผนภาพที่ 38: ระดับพัฒนาการระบบการเงินที่แตกต่างกันของประเทศอาเซียน.....	115
แผนภาพที่ 39: มูลค่าตลาดตราสารหนี้ จากปี 2540 ถึง 2554	116
แผนภาพที่ 40: สัดส่วนมูลค่าตลาดตราสารหนี้ต่อจีดีพี จากปี 2540ถึง 2554.....	116
แผนภาพที่ 41: ศักยภาพของตลาดหลักทรัพย์ไทยเทียบกับประเทศในอาเซียน	118
แผนภาพที่ 42: สัดส่วนของมูลค่าตลาดหลักทรัพย์ในอาเซียน.....	119
แผนภาพที่ 43: จำนวนหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่และสภาพคล่องสูง	119
แผนภาพที่ 44: Average daily turnover.....	120
แผนภาพที่ 45: Share turnover velocity*	120
แผนภาพที่ 46: ผลตอบแทนการลงทุนระยะสั้น ในปี 2555 (ม.ค.-ก.ค.2555)	121
แผนภาพที่ 47: ผลตอบแทนการลงทุนระยะยาว (พ.ศ. 2543 -2555).....	121
แผนภาพที่ 48: คะแนนในด้านการกำกับดูแลที่ดี 2553.....	122
แผนภาพที่ 49: สัดส่วนกรรมธรรม์ประกันชีวิตต่อจำนวนประชากร ปี 2549 -2555.....	123
แผนภาพที่ 50: สัดส่วนเบี้ยประกันภัยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ระหว่างปี 2549 - 2551	124
แผนภาพที่ 51: จำนวนเบี้ยประกันภัยต่อจำนวนประชากร (Insurance Density) ปี 2549 - 2551	125
แผนภาพที่ 52: สินทรัพย์รวมของภาคการประกันภัยในประเทศต่างๆ.....	126
แผนภาพที่ 53: สินทรัพย์รวมของธุรกิจประกันภัยระหว่างปี 2542 - 2552	126
แผนภาพที่ 54: จำนวนกรรมธรรม์ประกันชีวิตและวินาศภัยระหว่างปี 2542 - 2552.....	127
แผนภาพที่ 55: จำนวนกรรมธรรม์ประกันภัยต่อจำนวนประชากรระหว่างปี 2542 - 2552.....	128
แผนภาพที่ 56: จำนวนค่าสินไหมทดแทนจากการประกันภัยระหว่างปี 2542 - 2552	129
แผนภาพที่ 57: ขนาดของสินทรัพย์ทางการเงินจำแนกตามประเภท.....	130
แผนภาพที่ 58: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศไทย.....	131
แผนภาพที่ 59: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาพรวมโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศ	148
แผนภาพที่ 60: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาคธนาคารโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศ	149

แผนภาพที่ 61: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาคธนาคารโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศ	150
แผนภาพที่ 62: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาพรวมโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศ	152
แผนภาพที่ 63: สัดส่วนของภาคการเงินของสิงคโปร์ต่อ GDP	153
แผนภาพที่ 64: สินทรัพย์ของภาคการเงินของสิงคโปร์แยกตามประเภทบริการทางการเงิน ปี 2552	155
แผนภาพที่ 65: NPLs to Gross loan Ratio ของสิงคโปร์เทียบกับประเทศศึกษาอื่นๆ	157
แผนภาพที่ 66: ขนาดตราสารหนี้สิงคโปร์แยกตามประเภทตราสารหนี้.....	158
แผนภาพที่ 67: ขนาดสินทรัพย์ภายใต้การจัดการ (Asset Under management) ปี 2549-2555.....	160
แผนภาพที่ 68: สัดส่วนการจัดสรรกองทุนภายใต้การจัดการ.....	161
แผนภาพที่ 69: แหล่งลงทุนปลายทาง	161
แผนภาพที่ 70: สัดส่วนสินทรัพย์ของประกันภัยประเภทต่างๆ ในภาคประกันภัยสิงคโปร์	163
แผนภาพที่ 71: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์.....	174
แผนภาพที่ 72 : สัดส่วนสินทรัพย์แต่ละภาคการเงินต่อสินทรัพย์ภาคการเงินรวมของประเทศสิงคโปร์...	175
แผนภาพที่ 73: GDP per capita ของสิงคโปร์ ปี 2517-2553	177
แผนภาพที่ 74: สินทรัพย์ของภาคการเงินมาเลเซียแยกตามประเภทบริการทางการเงิน ปี 2552	181
แผนภาพที่ 75: จำนวนสถาบันการเงิน	183
แผนภาพที่ 76: การพัฒนาระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย	185
แผนภาพที่ 77: ส่วนแบ่งตลาดตราสารชุกทุกโลก.....	189
แผนภาพที่ 78: ขนาดตราสารหนี้.....	191
แผนภาพที่ 79: สินทรัพย์ธนาคารอิสลาม.....	191
แผนภาพที่ 80: การเติบโตของอาหารฮาลาล	192
แผนภาพที่ 81: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย.....	193
แผนภาพที่ 82: ตลาดธนาคารและตลาดทุนของอินโดนีเซีย (Banking and Capital Market).....	197
แผนภาพที่ 83: ขนาดของสินทรัพย์ทางการเงินจำแนกตามประเภท.....	197
แผนภาพที่ 84: โครงสร้างและจำนวนธนาคารอินโดนีเซีย	198
แผนภาพที่ 85: มูลค่าการซื้อขายหุ้นและพันธบัตรของตลาดอินโดนีเซีย.....	200
แผนภาพที่ 86: ปริมาณเงินทุนและโครงสร้างระบบธนาคาร.....	204
แผนภาพที่ 87: มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ (NAV) ของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม	207
แผนภาพที่ 88: การสร้างแบรนด์ของธนาคารอิสลาม (Bank Indonesia)	208
แผนภาพที่ 89: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศอินโดนีเซีย.....	209
แผนภาพที่ 90: สินทรัพย์ภาคการเงินสหราชอาณาจักรแยกตามประเภทบริการทางการเงินปี 2552	214
แผนภาพที่ 91: จำนวนเงินสำหรับการระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ลอนดอนระหว่างปี 2551-2555 ...	217

แผนภาพที่ 92: สัดส่วนรายได้จากการประกันภัยของประเทศต่างๆทั่วโลกในปี 2553	218
แผนภาพที่ 93: สัดส่วนรายได้ของกิจการประกันชีวิตปี 2553.....	219
แผนภาพที่ 94: สัดส่วนการลงทุนของอุตสาหกรรมประกันวินาศภัยปี 2553	220
แผนภาพที่ 95: เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมในช่องทางต่างๆของธนาคารในปี 2553	222
แผนภาพที่ 96: อิทธิพลและการสร้างความภักดีของ Brand จากการใช้ Social Media	223
แผนภาพที่ 97: สัดส่วนสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงและความเสี่ยงต่ำปี 2555	225
แผนภาพที่ 98: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศสหราชอาณาจักร	227
แผนภาพที่ 99: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์	227
แผนภาพที่ 100: ระดับศักยภาพและเป้าหมายโดยเปรียบเทียบ 5 ประเทศ	235
แผนภาพที่ 101: การวิเคราะห์จุดยืนของระบบการเงินไทยเพื่อรับการเปิดเสรี AEC	240
แผนภาพที่ 102: สมมติฐานจุดยืนของระบบการเงินไทย ในการเป็นตัว Enabler ให้แก่ภาคเศรษฐกิจจริง	242
แผนภาพที่ 103: การวางตำแหน่งของระบบการเงินไทยและประเทศคู่เปรียบเทียบ.....	244
แผนภาพที่ 104: สัดส่วนเงินลงทุนโดยตรง (Outflows) สะสมของไทยไปยัง CLMV	245
แผนภาพที่ 105: สัดส่วนเงินลงทุนโดยตรง (Outflows) สะสมของไทยไปยัง CLMV ปี 2548 - 2554	245
แผนภาพที่ 106: การวิเคราะห์จุดยืนของระบบการเงินไทย	261
แผนภาพที่ 107: สรุปจุดยืนของระบบการเงินไทย	262
แผนภาพที่ 108: ยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยในการเปิด AEC.....	265
แผนภาพที่ 109: ความง่ายในการปฏิบัติและระดับของผลกระทบจากการผลของมาตรการ.....	270
แผนภาพที่ 110: Strategic Roadmap.....	271
แผนภาพที่ 111: พื้นที่ทางการเกษตรและจำนวนแรงงานในภาคเกษตร	288
แผนภาพที่ 112: ส่วนแบ่งจำนวนที่นั่งของสายการบินต้นทุนต่ำ	290
แผนภาพที่ 113: สัดส่วนเที่ยวบินระหว่างประเทศของอินโดนีเซียในแต่ละสัปดาห์.....	291
แผนภาพที่ 114: ดัชนีความสามารถด้านโลจิสติกส์ ปี 2010.....	292
แผนภาพที่ 115: ดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมัน	293
แผนภาพที่ 116: เครื่องชี้วัดความน่าสนใจการเข้าไปลงทุนในธุรกิจค้าปลีกของอาเซียน.....	294
แผนภาพที่ 117: ยอดค้าปลีก สัดส่วนร้านค้าปลีก modern trade ของอาเซียน สัดส่วนของประชากร... ..	295

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1: บริบทภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและอุตสาหกรรมไทย	28
ตารางที่ 2: โครงสร้างระบบเศรษฐกิจไทยปี 2554	31
ตารางที่ 3: SWOT Analysis อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร	33
ตารางที่ 4: SWOT Analysis ภาคอุตสาหกรรมการเชื่อมต่อ	46
ตารางที่ 5: ปริมาณการใช้พลังงานทดแทน 2554	55
ตารางที่ 6: SWOT Analysis อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน	56
ตารางที่ 7: SWOT Analysis ภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ	65
ตารางที่ 8: จำนวนวิสาหกิจจำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ณ สิ้นปี 2554	76
ตารางที่ 9: บริการทางการเงินที่ผู้ประกอบการ SMEs ขอรับบริการ (หน่วย: ราย)	78
ตารางที่ 10: SWOT Analysis ภาคค้าส่งและค้าปลีก	79
ตารางที่ 11: ประเภทของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย	89
ตารางที่ 12: สถาบันการเงินเฉพาะกิจ	90
ตารางที่ 13: มาตรการเพื่อเอื้อผู้ประกอบการจากแผนพัฒนาสถาบันการเงิน จ.2	101
ตารางที่ 14: มาตรการเพื่อรองรับการเปิดเสรี AEC จากแผนพัฒนาสถาบันการเงิน จ.2	102
ตารางที่ 15: มาตรการจากแผนพัฒนาตลาดทุนไทยรองรับการเป็นประชาคมทางเศรษฐกิจอาเซียน	104
ตารางที่ 16: การเข้าถึงธนาคารพาณิชย์ของประชาชนอาเซียน	111
ตารางที่ 17: กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เพื่อรับทราบข้อคิดเห็น	137
ตารางที่ 18: ประเภทธนาคารพาณิชย์ในสิงคโปร์ จำนวนธนาคาร และขอบเขตการให้บริการ	156
ตารางที่ 19: แผนการเปิดเสรีภาคธนาคาร ระยะที่ 1 (2542 - 2544)	164
ตารางที่ 20: แผนการเปิดเสรีภาคธนาคาร ระยะที่ 2 (เริ่มปี 2544)	165
ตารางที่ 21: จำนวนแรงงานรวมและแรงงานภาคการเงิน	179
ตารางที่ 22: ประเภทและสถาบันทางการเงิน	182
ตารางที่ 23: ขนาดตลาดทุนมาเลเซีย	184
ตารางที่ 24: แนวทางการพัฒนาภาคธนาคารและประกันภัยของมาเลเซียระหว่างปี 2554-2563	186
ตารางที่ 25: สรุปแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุนมาเลเซีย ฉบับที่ 2 (2553 - 2563)	188
ตารางที่ 26: การเติบโตของตลาดทุนอิสลามในอดีตและคาดการณ์ในอนาคต	190
ตารางที่ 27: สัดส่วนประเภทของนักลงทุนในตลาดหุ้นและตราสารหนี้	200
ตารางที่ 28: แนวทางการพัฒนาภาคธนาคารตามแผนงาน Indonesian Banking Architecture (API)	203
ตารางที่ 29: สรุปแผนแม่บทตลาดทุนอินโดนีเซีย 2010 - 2014	205
ตารางที่ 30: จำนวนผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านทางระบบ Mobile Banking ระหว่างปี 2552-2553	222

ตารางที่ 31: สินค้าที่มีศักยภาพ*ในตลาด CLMV	248
ตารางที่ 31: การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหารของไทยที่สำคัญใน CLMV250	
ตารางที่ 32: จุดแข็งและโอกาสและการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV	252
ตารางที่ 33: สาขาและบริษัทลูกของธนาคารในอาเซียน	257
ตารางที่ 34: ยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน	272

บทสรุปผู้บริหาร

ระบบการเงินเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินซึ่งก่อให้เกิดการค้า การลงทุน การผลิตและจ้างงานสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นตัวช่วยสร้างความได้เปรียบหรือสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ โดยเป็นตัวกลางที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินไปยังภาคเศรษฐกิจหรือภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับทิศทางหรือแนวทางการพัฒนาของประเทศ

การก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) นับเป็นปัจจัยเร่งสำคัญในการปรับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของไทยและภายในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากขนาดตลาดที่ใหญ่ขึ้น และการขยายโอกาสทั้งด้านการค้า การลงทุนให้เป็นไปได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นความท้าทายของระบบการเงินของไทยในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาโอกาสจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในการกำหนดจุดยืน (Positioning) ของระบบการเงินไทยที่ชัดเจนและเหมาะสม รวมถึงการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อสามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศภายใต้บริบทที่เปลี่ยนไปนี้

โครงการจัดทำจุดยืนของประเทศไทยด้านระบบการเงินและการสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังอาเซียน จึงเป็นโครงการที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ได้มอบหมายให้สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักสามประการ ประการแรกเพื่อศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำจุดยืน (Positioning) ของประเทศไทยด้านระบบการเงิน ทั้งในภาพรวมและตามภาคการเงินส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ ภาคตลาดทุน ภาคการธนาคาร และภาคประกันภัย ประการที่สองเพื่อจัดทำ Strategic Roadmap ระยะ 5 ปี (2556 - 2560) ของมาตรการเพื่อรองรับการมุ่งสู่จุดยืนของประเทศไทย ด้านระบบการเงิน และประการที่สามเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาจัดทำข้อเสนอแนะในการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินของไทย

สำหรับกระบวนการในการศึกษา ประกอบไปด้วยทั้งการรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั้งในด้านสภาพแวดล้อมภายนอกภายในบริบทการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจระดับโลก ระดับภูมิภาค ตลอดจนทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย ควบคู่กับการวิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพระบบการเงินไทยและประเทศสำคัญโดยเปรียบเทียบ นอกจากนี้ได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งในส่วนของผู้มีหน้าที่กำกับดูแล ผู้ประกอบการใน

ภาคการเงินของประเทศ ตัวแทนจากภาคธุรกิจที่สำคัญของประเทศ ด้านความคาดหวังต่อนโยบายทางการเงินของประเทศไทยในการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งแนวนโยบายทางด้านการปกป้องผลประโยชน์และการส่งเสริมศักยภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินกิจการทางการเงินในภูมิภาคอาเซียน

ดังนั้นสามารถสรุปผลการศึกษาดังกล่าวออกเป็นสามส่วนหลักได้แก่ (1) ผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ (2) สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย และ (3) Strategic Roadmap และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย โดยสรุปดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ

ผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของประเทศไทย โดยเป็นประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนจำนวน 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซียและอินโดนีเซีย และประเทศนอกกลุ่มสมาชิกอาเซียนจำนวน 1 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สรุปจุดยืนได้ ดังนี้

1.1) ประเทศสิงคโปร์ มีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่ง (Wealth Management) ในระดับภูมิภาค มีความโดดเด่นมากต่อจุดยืนในการบริหารจัดการความมั่งคั่งและตลาดทุน โดยสิงคโปร์มีกลยุทธ์ในการดึงดูดผู้ประกอบการทางการเงินจากต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานและประกอบธุรกิจในประเทศ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในเอเชีย ซึ่งผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาตลาดทั้งในแง่ของขนาดตลาดและการเติบโต ตลอดจนความสามารถในการพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลได้วางทิศทางของประเทศให้มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีและเอื้อต่อการลงทุน มีอัตราภาษีที่ไม่สูงซึ่งเป็นแรงจูงใจในด้านภาษีของการเข้ามาประกอบกิจการ ขณะที่ประเทศที่มีชื่อเสียงที่น่าเชื่อถือ เป็นปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของประเทศสิงคโปร์ต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่งในระดับภูมิภาค

1.2) ประเทศมาเลเซีย มีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก (Global hub for Islamic finance) โดยถูกบรรจุเป็นวาระแห่งชาติและได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน มีการจัดตั้งหน่วยงาน “The Malaysia International Islamic Financial Center : MIFC” เพื่อขับเคลื่อนจุดยืนดังกล่าว และวางกรอบเป้าหมายที่ชัดเจน 5 ประการ ได้แก่ ประการแรกได้แก่การเป็นศูนย์กลางการออกตราสารซุกุก (Sukuk) ประการที่สองได้แก่การเป็นศูนย์กลางการจัดการกองทุนตามหลักศาสนาอิสลาม ประการที่สามการเป็นศูนย์กลางของธนาคารอิสลามระหว่างประเทศ ประการที่สี่การเป็น

ศูนย์กลางประกันภัยตามหลักศาสนาอิสลาม (International Takaful) และประการที่ให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ยังได้จัดทำพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาภาคการเงินการธนาคารของมาเลเซียปี 2554 - 2563 โดยเน้นย้ำจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก

1.3) ประเทศอินโดนีเซีย มีจุดยืนในการมุ่งเน้นการเงินอิสลามเป็น Promising market แต่ตลาดยังมีขนาดเล็ก เพื่อผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องหลักศาสนาอิสลามให้เติบโต ได้มีการใช้กลยุทธ์ทั้งในเชิงรุกทางการตลาด โดยการสร้างและพัฒนาแบรนด์ธนาคารอิสลามของประเทศ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ ที่สะท้อนว่าผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารอิสลามมีความครบถ้วนและทันสมัย สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง และเข้าถึงบริการได้ นอกจากนี้ในด้านของปัจจัยสนับสนุนได้มีการผ่านกฎหมายสำคัญเพื่อสนับสนุนระบบการเงินอิสลาม พัฒนาดัชนีหุ้นอิสลามอ้างอิง ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดการเงินอิสลาม การส่งเสริมนวัตกรรมบริการและสร้างความเข้าใจของประชาชน และพัฒนาคุณภาพของการดำเนินการในระดับสากล

1.4) สหราชอาณาจักร มีจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับโลก จากรากฐานการพัฒนาที่ยาวนาน เมื่อลอนดอนกลายเป็นศูนย์กลางของการค้าและการลงทุนในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม การเงินและการธนาคารก็เข้ามามีส่วนสำคัญในการค้าขายและเป็นแหล่งที่มาของทุนสำหรับการประกอบกิจการ ทั้งนี้ได้มีการพัฒนาระบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านทางระบบภาษีที่มีประสิทธิภาพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ด้วยอัตราภาษีที่ต่ำ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำกำไรของกิจการต่างๆ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคการเงิน การพัฒนาระบบการเงินโดยการสร้างและรองรับนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มาพร้อมเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการพัฒนาระบบจัดการความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงิน

โดยสรุปประเทศสิงคโปร์และสหรัฐอเมริกาที่มีจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงิน ขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซียมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลาม ทั้งนี้สหราชอาณาจักรมีจุดยืนในเป็นศูนย์กลางทางการเงินในระดับโลกจากการพัฒนาภาคการเงินและระบบการเงินมาอย่างยาวนาน ขณะที่สิงคโปร์ถือเป็นศูนย์กลางทางการเงินชั้นนำในระดับภูมิภาคเอเชีย โดยมีกลยุทธ์ในการดึงดูดผู้ประกอบการทางการเงินจากต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานและประกอบธุรกิจในประเทศ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในเอเชีย สำหรับประเทศมาเลเซียมีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลกโดยมีความมุ่งมั่นและผลักดันเป็นวาระแห่งชาติและได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีแนวทางในการพัฒนาด้านการเงินอิสลามเช่นกัน โดยมีปัจจัยสนับสนุนภายในประเทศเป็นหลักจากการที่มีประชากรชาวอิสลามมากที่สุดในโลก โดยดำเนินการสร้างและพัฒนาแบรนด์ธนาคารอิสลามของประเทศ

2) สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย

สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทยคือ “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” โดยเป็นระบบการเงินเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV

สำหรับการวิเคราะห์จุดยืนทางการเงินของไทย ได้ดำเนินการในส่วนหลัก ส่วนแรกได้แก่ การพิจารณาแนวโน้มนโยบายและทิศทางอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริม ตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ตลอดจนวิเคราะห์ในส่วนของภาคเศรษฐกิจจริงเพื่อพิจารณาอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริมโดยภาคการเงินจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนทางการเงิน ส่วนที่สองได้แก่การวิเคราะห์ภาพรวมและศักยภาพของระบบการเงินไทย ส่วนที่สามได้แก่โอกาสของการเงินไทยใน AEC และกลุ่มประเทศ CLMV และส่วนที่สี่สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย โดยสรุปดังนี้

2.1) แนวโน้มนโยบายและทิศทางอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริม

การพิจารณาแนวโน้มนโยบายและทิศทางอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริม เพื่อให้ระบบการเงินมีบทบาทในการเป็นตัวสนับสนุนการสร้างความได้เปรียบหรือสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ โดยเป็นตัวกลางที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินไปยังภาคเศรษฐกิจหรือภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับทิศทางหรือแนวทางการพัฒนาของประเทศ และใช้การวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมายหลักของประเทศไทยผ่านเครื่องมือการวิเคราะห์แบบ BCG Metrix บนพื้นฐานของปัจจัยเอื้อจากตลาดโลก และปัจจัยทางด้านพื้นฐานศักยภาพของประเทศแล้ว สรุปอุตสาหกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมจำนวน 5 กลุ่มตามลำดับศักยภาพ ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางด้านการแพทย์และการพยาบาล (3) ภาคบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ (4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน และ (5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง โดยทั้งห้ากลุ่มภาคธุรกิจนี้จะมีลักษณะความต้องการทางการเงินจากลักษณะของกิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าและโครงสร้างหรือลักษณะของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมโดยสรุปดังนี้

1) ภาคอุตสาหกรรมเกษตรกรรม เกษตรแปรรูปและอาหาร: ถือเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ควรได้รับการผลักดันมากที่สุด จากปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมทั้งความขาดแคลนอาหารและราคาอาหารที่ปรับตัวสูงขึ้น และปัจจัยภายในที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกผลิตผลทางการเกษตรอาหารรายใหญ่ของโลกในปัจจุบัน อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ผลิตภัณฑ์ประมง อาทิ

ปลาแมคเคอเรล กุ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการในประเทศยังมีความเชี่ยวชาญในการเพาะปลูก แปรรูปและส่งออกผลิตผลทางการเกษตรและอาหารอย่างมาก ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมขีดความสามารถทางการแข่งขันของไทยแล้ว ยังเป็นประเด็นปัจจัยที่ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม CLMV นั้น เรียกร้องขอการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้ประกอบการไทยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปของประเทศของตน ซึ่งถือเป็นโอกาสที่สำคัญของไทยในการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าและอาศัยกลุ่มประเทศ CLMV เป็นแหล่งวัตถุดิบของอุตสาหกรรมในอนาคตต่อไป

2) ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางการแพทย์และการพยาบาล: ประเทศไทยมีศักยภาพเป็นที่ประจักษ์ทางด้านการท่องเที่ยว จากการจัดอันดับเมืองน่าท่องเที่ยวของนิตยสารท่องเที่ยว นานาประเทศ สำหรับด้านบริการทางการแพทย์นั้น พบว่าประเทศไทยมีผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียงทางด้านการรักษาพยาบาลระดับโลก โดยมีมาตรฐานการรักษา และมาตรฐานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV ที่มักจะข้ามเขตชายแดนมารับบริการทางการแพทย์ในไทย อย่างไรก็ตามทิศทางการพัฒนาได้มองไปถึงประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นหากทั้ง 2 ภาคธุรกิจบริการมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ที่เรียกว่า Medical Tourism หรือ Long stay travel ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมบริการได้ผลดีจากปัจจัยเอื้อที่โลกปรับตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีความต้องการภาคธุรกิจเพื่อผู้สูงวัยมากขึ้น อันจะผลักดันให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในการเข้ามารับการรักษาพยาบาลจากชาวต่างชาติ ทั้งปัจจัยทางด้านราคาที่มีอัตราค่ารักษาพยาบาลที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ปัจจัยทางด้านบริการที่มีอัตราค่าไม่ตรึงอย่างไทย ทำให้เป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงในระดับสากล

3) ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์: ภาคการบริการการขนส่งนั้นถือเป็นรากฐานสำคัญที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยช่วยส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ ของประเทศ รวมถึงยังสอดคล้องกับปัจจัยเอื้อในระดับภูมิภาคอาเซียนที่ต้องการให้เกิดการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน โดยมีการเชื่อมต่อที่ครอบคลุมทั้งภูมิภาคเพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าและปัจจัยผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมต่อของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ใน 3 เส้นทางหลัก ได้แก่ North-South Economic Corridor, East-West Economic Corridor, Southern โดยเส้นทางทั้งสามตัดผ่านไทย ภาคการบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ของไทยถือเป็นภาคธุรกิจที่แข็งแกร่งเพราะเมื่อพิจารณาในห่วงโซ่มูลค่านั้น พบว่าในเรื่องของวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไทยมีบริษัทใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และมีขีดความสามารถในการขยายธุรกิจไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV ในขณะที่ผู้รับเหมาก่อสร้างไทยก็มีผู้รับเหมาก่อสร้างรายใหญ่ที่มีขีดความสามารถในการเข้าไปประมูลงานรับเหมาก่อสร้างให้กับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตามในห่วงโซ่มูลค่าการขนส่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังเป็นบริษัทขนาดกลางซึ่งยังมีปัญหาในด้านเงินทุนเพื่อการขยายกิจการ ดังนั้นภาคการเงินควรเข้ามามีบทบาท

ส่งเสริมด้านเงินทุนโดยให้ความสนับสนุนด้านการเข้าถึงเงินทุนและเป็นแหล่งระดมทุนสำคัญให้กับผู้ประกอบการในการขยายกิจการ ในขณะที่บริษัทขนาดใหญ่มีความต้องการในการระดมทุนเพื่อการประมูลและก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ซึ่งต่ออาศัยเงินมาก โดยภาคการเงินจะเข้ามามีส่วนสนับสนุนในเรื่องของการระดมทุน เช่น การจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนการควบรวมกิจการ (M&A) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมการเชื่อมต่อของไทยในการสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยโดยรวมต่อไป

4) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน: แม้ว่าปัจจัยพื้นฐานและความต้องการพลังงานสะอาด และพลังงานทางเลือกของโลกจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปัญหาสภาพแวดล้อมแต่ศักยภาพของประเทศไทยทางด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีและเงินทุนสำหรับการลงทุนยังมีไม่เพียงพอ การพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าว แม้ว่าจะไม่เห็นผลในระยะสั้นแต่กลับมีความสำคัญต่อการพัฒนาของประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้นภาครัฐควรพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต

5) ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง: มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นภาคบริการที่สร้างรายได้และสร้างงานให้กับประเทศในสัดส่วนที่สูง ที่สำคัญเป็นภาคธุรกิจหรือภาคการบริการพื้นฐานในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาภาคการผลิตอื่นๆ ของประเทศ โดยสนับสนุนภาคการผลิตของไทยทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ทั้งผู้ผลิตในประเทศและผู้ผลิตที่ขยายไปสู่อาเซียน โดยรองรับการเครือข่ายการผลิต อำนวยความสะดวกและจัดส่งสินค้าไปสู่ผู้บริโภคอาเซียน เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของประเทศไทยในกิจการค้าส่งค้าปลีก พบว่ายังมีศักยภาพที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างของภาคธุรกิจเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) กระจายอยู่ทั่วประเทศซึ่งต้องเร่งปรับตัวทั้งด้านการบริหารจัดการร้านค้าที่ดีและมีมาตรการมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของผู้ประกอบการค้าปลีกรายใหญ่ของไทยจัดว่ามีศักยภาพมากในการรุกตลาดกลุ่มประเทศ CLMV ที่มีความต้องการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มมากขึ้น

โดยสรุปจากบทวิเคราะห์ข้างต้นสะท้อนแนวทางให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของภาคธุรกิจที่ภาคการเงินจะต้องเร่งเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุน โดยเริ่มจากอุตสาหกรรมและบริการที่ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงและมีปัจจัยเอื้อเชิงบวกจากตลาดโลกมาก นั่นคือ อุตสาหกรรมเกษตรเกษตรแปรรูปและอาหาร ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางการแพทย์ และที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า คือ การเร่งส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมที่จะเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาในอนาคต เช่น ภาคธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ รวมทั้งอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด พลังงานทดแทน ตลอดจนธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก ซึ่งล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นโอกาสของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV

2.2) ศักยภาพของระบบการเงินไทย

ระบบการเงินไทยมีแนวทางการพัฒนาสถาบันการเงินและตลาดทุนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแข่งขันและเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยภาคธนาคารกลยุทธ์เน้นไปที่การลดต้นทุนของระบบ การส่งเสริมการแข่งขัน การเข้าถึงบริการทางการเงินและการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน โดยส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับตลาดภายในประเทศเป็นหลัก ขณะที่ภาคตลาดทุนได้เน้นไปที่การเปิดเสรีและเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันตัวกลาง การปฏิรูปกฎหมายและปรับปรุงระบบภาษี ตลอดจนพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อพัฒนาตลาดทุน สำหรับในส่วนของภาคประกันภัยกลยุทธ์เน้นไปที่การส่งเสริมการเข้าถึงระบบประกันภัยของประชาชนทุกระดับ เสริมสร้างเสถียรภาพของระบบประกันภัย การเพิ่มมาตรฐานการให้บริการและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านการประกันภัยและส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานของระบบการประกันภัยโดยสามารถเห็นทิศทางการพัฒนาภาคประกันภัยในการเป็นศูนย์กลางการรับประกันภัยและรับประกันภัยต่อของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ ลาว พม่าและกัมพูชา

การวิเคราะห์ศักยภาพเชิงเปรียบเทียบระบบการเงินไทยกับอีก 4 ประเทศสำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสหราชอาณาจักร โดยอ้างอิงดัชนีตามรายงาน Financial Development Report 2011 ซึ่งจัดทำโดย World Economic Forum (WEF) พบว่าในภาพรวมประเทศไทยมีระดับการพัฒนาทางการเงินดีกว่าประเทศสหราชอาณาจักร สิงคโปร์และมาเลเซียในเกือบทุกปัจจัย แต่ยังคงมีศักยภาพเหนือกว่าอินโดนีเซีย ไม่ว่าจะเป็น กฎหมาย แนวนโยบายการเปิดเสรี หรือ ปัจจัยพื้นฐานของภาคธุรกิจ อาทิ ทรัพยากรบุคคล และโครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตามขนาดตลาดของภาคเศรษฐกิจจริง ถือเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งของไทยที่เหนือกว่ามาเลเซียและสิงคโปร์ โดยเป็นรองเพียง อังกฤษและอินโดนีเซีย ซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นสองอันดับแรก สะท้อนถึงความต้องการทางการเงินที่มีมากเพื่อเข้ามาสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริง

2.3) โอกาสของการเงินไทยใน AEC และกลุ่มประเทศ CLMV

ในส่วนนี้สรุปออกเป็นสามกลุ่มหลัก กลุ่มที่หนึ่งได้แก่จุดแข็งเชิงภูมิศาสตร์จากทำเลที่ตั้ง กลุ่มที่สองได้แก่โอกาสทางการเงินของไทยจากภาคเศรษฐกิจจริง และกลุ่มที่สามได้แก่โอกาสในระบบการเงินของประเทศกลุ่มนี้

1) จุดแข็งเชิงภูมิศาสตร์: จากทำเลที่ตั้งในจุดศูนย์กลางอาเซียนและการเป็นเมืองท่าในอนาคต โดยประเทศไทยอยู่ในจุดกลางของอาเซียนทางบก และอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ซึ่งมีพรมแดนเชื่อมต่อกันทางบก ผ่านเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจภูมิภาค (Economic Corridors) ปัจจุบันมี

ความสะดวกมากขึ้น และมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามระเบียบเศรษฐกิจ ซึ่งเพิ่มโอกาสของการค้า และการลงทุนเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ในอนาคตไทยมีโอกาสนในการเป็นเมืองท่าจากการเป็นเส้นทางลัดโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาคโดยไม่จำเป็นต้องผ่านสิงคโปร์ จากทิศทางในอนาคตของการเชื่อมโยงโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายของพม่ากับไทย ซึ่งเป็นการตัดขวางเชื่อมระหว่างสองมหาสมุทรคือ มหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออกและมหาสมุทรอินเดียทางตะวันตก สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายระบบการขนส่งอื่นๆ ทางบก เช่น ทางถนน ทางรถไฟ ทางท่อ ในลักษณะของสะพานเศรษฐกิจโดยเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับตลาดในฝั่งตะวันตก

2) โอกาสทางการเงินของไทยจากภาคเศรษฐกิจจริง: โดยสรุปโอกาสของไทยใน AEC แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ (1) โอกาสในการรุกเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น ภาคอุตสาหกรรมเกษตรกรรม เกษตรแปรรูปและอาหาร ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งและอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนและ (2) โอกาสในการดึงดูดลูกค้าจากต่างประเทศให้เข้ามาใช้บริการในไทย เช่น ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางด้านการแพทย์และการพยาบาล ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยเมื่อพิจารณาโอกาสในกลุ่มประเทศ CLMV อันประกอบไปด้วย กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม ถือว่าเป็นตลาดที่มีศักยภาพในการสร้างโอกาสทางการเงินของไทยในการสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของภาคเศรษฐกิจไทย โดยเศรษฐกิจที่มีศักยภาพของไทยนั้นมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งทางด้านการค้าที่เพิ่มขึ้นจากสิทธิประโยชน์ทางภาษีภายใต้อาเซียน ตลอดจนการลงทุนเพื่อเข้าถึงทรัพยากร โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งแรงงานที่มีค่าจ้างไม่สูงมากนัก นอกจากนี้ยังมีความเชื่อมโยงในลักษณะการลงทุนเพื่อเข้าถึงตลาด จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งมีแนวโน้มการขยายตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนความต้องการสินค้าและบริการของประเทศในกลุ่มนี้ โดยภาคการเงินไทยจะมีส่วนช่วยในด้านต่างๆ เช่น การให้เชื่อสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม การให้สินเชื่อเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ สัญญาค้ำประกัน การประกันวินาศภัย การระดมทุนผ่านตลาดทุนและกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน

3) โอกาสในระบบการเงินของประเทศกลุ่ม CLMV: โดยภาคการเงินและระบบการเงินในประเทศกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อยู่ในขั้นของการเริ่มพัฒนา เช่น ในส่วนของประเทศกัมพูชา ตลาดหลักทรัพย์กัมพูชา (CSX) เพิ่งเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนกรกฎาคม 2554 และในส่วนของธนาคารพาณิชย์ก็มีบทบาทน้อยอยู่มากเนื่องจากระบบเศรษฐกิจของกัมพูชาใช้เงินสดเป็นสื่อกลางในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค นอกจากนี้การประกันภัยในกัมพูชายังคงเป็นธุรกิจที่ค่อนข้างใหม่และอยู่ระหว่างการพัฒนา

สำหรับธนาคารพาณิชย์ของไทยมีข้อได้เปรียบเหนือธนาคารท้องถิ่นในการสนับสนุนธุรกรรมระหว่างประเทศเพื่อผู้ประกอบการไทยที่จะเข้าไปลงทุนใน CLMV โดยมีธุรกรรมเกี่ยวเนื่องระหว่างประเทศไทย

ในส่วนของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (ประเทศพม่า) ยังอยู่ในขั้นของการเริ่มต้นพัฒนาเช่นกัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญด้านการเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนเพิ่มมากขึ้น มีการพัฒนาภาคการธนาคารในการทำธุรกรรมเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการเตรียมการเพื่อจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2558 โดยประเทศเหล่านี้สร้างรากฐานระบบการเงินไทยใน CLMV เพื่อสร้างเครือข่ายมาตรฐานระบบการเงินของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV ตลาดเงิน ตลาดทุนของไทย ซึ่งเป็นโอกาสในการขยายตลาดในอนาคต

โดยสรุปโอกาสของการเงินไทยใน AEC และกลุ่มประเทศ CLMV ประเทศไทยมีโอกาสจากจุดแข็งเชิงภูมิศาสตร์ด้านทำเลที่ตั้งในจุดศูนย์กลางอาเซียนและภาคเศรษฐกิจจริง อีกทั้งโอกาสจากการรุกเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น ภาคอุตสาหกรรมเกษตรกรรม เกษตรแปรรูปและอาหาร ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งและอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน ตลอดจนโอกาสในการดึงดูดลูกค้าจากต่างประเทศให้เข้ามาใช้บริการในไทย เช่น ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางด้านการแพทย์และการพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสในระบบการเงินของประเทศกลุ่ม CLMV โดยภาคการเงินและระบบการเงินในประเทศกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อยู่ในขั้นของการเริ่มพัฒนา โดยประเทศไทยควรใช้โอกาสเพื่อสร้างเครือข่ายมาตรฐานระบบการเงินของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อสร้างรากฐานในการขยายตลาดในอนาคต

2.4) สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทยคือ “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” โดยเป็นระบบการเงินเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV จากจุดแข็งในด้านทำเลที่ตั้งของประเทศไทยในจุดศูนย์กลางอาเซียน โดยมีความได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์ที่สามารถเชื่อมต่อประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV ทางบกผ่านเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจภูมิภาค ซึ่งเพิ่มโอกาสของการค้าและการลงทุนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสจากการพัฒนาร่วมกันในกลุ่มประเทศ CLMV ไม่ว่าจะเป็นการขยายความเจริญด้านโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าในภูมิภาค ซึ่งสนับสนุนโอกาสภาคเศรษฐกิจจริงของไทยให้ขยายตัวทั้งในแง่ของการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน โดยภาคการเงินของไทยจะเข้าไปมีบทบาทในการเป็นตัวกลางทางการเงินสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตอบสนองกับการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมในภูมิภาคด้วยการเป็น “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” มีเป้าหมายของจุดยืนคือ

เพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV

3) Strategic Roadmap และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย

Strategic Roadmap และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยเพื่อมุ่งสู่จุดยืนของประเทศไทยในการเป็น “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” โดยเป็นระบบการเงินเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งนี้ภาคการเงินมีบทบาทในการช่วยสนับสนุนโอกาสทางเศรษฐกิจของ ไทยจากภูมิศาสตร์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ทั้งจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตลอดจนบทบาทของ เอเชียที่เพิ่มขึ้นทั้งด้านการค้าและการลงทุน โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV และเพื่อเป็นระบบการเงินหลักในการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างโลกและกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ เพื่อให้บรรลุจุดยืนในการเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV ขณะนี้ที่ปรึกษาโดยมี 3 ยุทธศาสตร์หลัก ดังต่อไปนี้ (1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงบริการทางการเงินของอุตสาหกรรมไทยในกลุ่มประเทศ CLMV (2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบการเงินของไทยให้มีความพร้อมรองรับการขยายตัวของ เศรษฐกิจอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย (3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและบูรณาการระบบสนับสนุนทาง การเงินของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV โดยจาก 3 ยุทธศาสตร์นี้มีมาตรการต่างๆ มารองรับรวมจำนวน 10 มาตรการเพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางมุ่งสู่จุดยืนได้ต่อไป โดยสรุปมาตรการดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงบริการทางการเงินของอุตสาหกรรมไทยในกลุ่มประเทศ CLMV

- 1.1 ผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อความเป็นเลิศอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย
- 1.2 ลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย
- 1.3 ส่งเสริมการบริการทางการเงินด้านเกษตรและอาหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบการเงินของไทยให้มีความพร้อมรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย

- 2.1 สร้างเครือข่ายพัฒนาระบบการเงินของไทยใน CLMV
- 2.2 เร่งยกระดับสถาบันการเงินไทยมีมาตรฐาน
- 2.3 ยกระดับศักยภาพบุคลากรภาคการเงินของไทย
- 2.4 ส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและบูรณาการระบบสนับสนุนทางการเงินของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV

- 3.1 พัฒนาและบูรณาการระบบศูนย์ข้อมูลกลางที่สำคัญ
- 3.2 ผลักดันนโยบายเงินทุนเคลื่อนย้ายและระบบการชำระเงินของประเทศที่เหมาะสม
- 3.3 ปรับปรุงกฎหมายทางการเงินและที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันตลอดสาย

แผนภาพที่ 1: 4 ยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยสู่จุดยืนการเป็น “ประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV”

สำหรับข้อเสนอในการพัฒนายุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินของไทย เสนอให้มีการระบุอุตสาหกรรมที่ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้สามารถระบุความต้องการทางการเงินเฉพาะในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมได้อย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้ผู้บริการในภาคการเงินสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้สอดคล้องกับความต้องการทางการเงินของภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้แล้วควรมีการเร่งพัฒนาและสร้างสำหรับปัจจัยสนับสนุนเพื่อสามารถผลักดันการดำเนินการได้อย่างเป็นผล เช่น ความรู้ความสามารถด้านบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน การปรับปรุงกฎระเบียบทั้งด้านการเงินและการคลังตลอดสาย เหล่านี้สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการทางการเงินของไทย

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

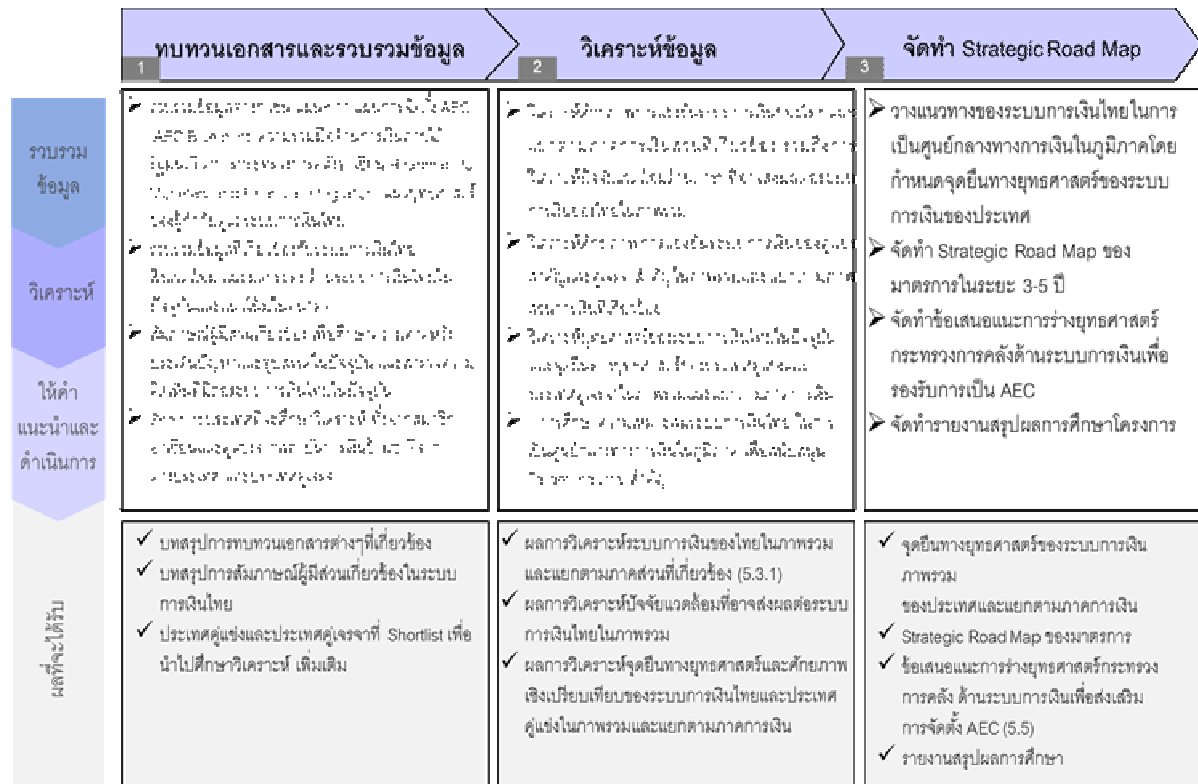
เนื่องจากประเทศไทยกำลังเข้าสู่กระบวนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economics Community: AEC) ในปี 2558 โดยปัจจุบันสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กำลังอยู่ระหว่างการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังอาเซียนให้เสร็จสิ้นภายในปี 2555 ตามที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมคณะกรรมการอาเซียนด้านการเงินการคลัง ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2555 ซึ่งต่อมาในวันที่ 23 เมษายน 2555 สศค. ได้จัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลระบบการเงิน เพื่อระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดรายละเอียดกิจกรรมรวมทั้งมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสถาบันการเงินต่างๆ และการเตรียมเปิดเสรีบริการด้านการเงินว่ามีความต้องการที่จะให้กระทรวงการคลังช่วยอำนวยความสะดวกในด้านใด เช่น การออกกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนที่ต้องดำเนินการภายใต้ AEC Blueprint และส่วนที่ภาคการเงินของประเทศไทยควรดำเนินการเพื่อให้การไปสู่ AEC เกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยอย่างสูงสุด ทั้งนี้ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการศึกษาเพื่อจัดทำจุดยืน (Positioning) ของประเทศไทยด้านระบบการเงิน (Financial System) เพื่อให้ทราบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีจุดยืนอย่างไรด้านระบบการเงินในระยะยาว ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ในการร่างยุทธศาสตร์ของกระทรวงการคลัง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงินให้ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเงินของประเทศไทยมากที่สุด โดยสมควรที่จะให้สถาบันวิชาการที่เป็นกลางเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำจุดยืนดังกล่าว

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำจุดยืน (Positioning) ของประเทศไทยด้านระบบการเงิน ทั้งในภาพรวมและจุดยืนกับแต่ละประเทศคู่เจรจาที่สำคัญ แยกตามภาคการเงินส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ ภาคตลาดทุน ภาคการธนาคาร และภาคประกันภัย
- 2) เพื่อจัดทำ Strategic Roadmap ของมาตรการเพื่อรองรับการมุ่งสู่จุดยืนของประเทศไทย ด้านระบบการเงิน
- 3) เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาจัดทำข้อเสนอแนะในการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินของไทย

1.3 เนื้อหาและขอบเขตการดำเนินงาน

สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดทำรายงานผลการศึกษา เรื่อง จุดยืนของประเทศไทยด้านระบบการเงินและการส่งเสริมการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังอาเซียน โดยมีเนื้อหา ขอบเขต กรอบแนวคิด และขั้นตอนการดำเนินงานจำนวน 3 ขั้นตอนและมีรายละเอียดการดำเนินงานดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2: ขอบเขต กรอบแนวคิด และขั้นตอนการดำเนินงาน

1.3.1) ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ศึกษา วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมและผลกระทบด้านระบบการเงินของไทยและภายนอกในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยปรึกษาหารือกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการเงินของไทยและผู้ที่มีแนวโน้มและศักยภาพที่จะเข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการเงินของไทยในอนาคต โดยศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนการดำเนินงานของหน่วยงานกำกับดูแลด้านระบบการเงินของไทย ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blue print) ที่เกี่ยวข้องกับด้านระบบการเงินไทย ความร่วมมือด้านการเงินภายใต้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาเซียน(Roadmap for Monetary and Financial Integration) และแนวยุทธศาสตร์ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านการเงินของประเทศสำคัญในอาเซียน

1.3.2) ศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคที่เป็นอยู่ ความต้องการ และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในระบบการเงินของไทยและผู้ที่มีแนวโน้มและศักยภาพที่จะเข้ามาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการเงินของไทยในอนาคต เช่น ผู้บริหารกระทรวงการคลัง ตัวแทนหน่วยงานกำกับดูแลด้านระบบการเงินไทย ผู้เชี่ยวชาญด้าน AEC และกลุ่มผู้ประกอบการ/สมาคมต่างๆ ทั้งไทยและต่างชาติ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งอิทธิพลของประเทศและกลุ่มเศรษฐกิจเกิดใหม่ที่กำลังมีอำนาจทางเศรษฐกิจและการค้า เช่นกลุ่มประเทศ BRIC: Brazil, Russia, India, and China

1.3.3) วิเคราะห์จุดยืน (Positioning) ของระบบการเงินไทยทั้งในภาพรวมและจุดยืนกับแต่ละประเทศคู่เจรจาที่สำคัญ แยกตามภาคการเงินส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาคตลาดทุน ภาคธนาคาร และภาคประกันภัย โดยพิจารณา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค และจัดทำข้อเสนอแนะทางเลือกของจุดยืนระบบการเงินไทยในภาพรวมและตามภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดังกล่าว โดยมีแนวทางการวิเคราะห์เบื้องต้น อาทิ

1) ศึกษาวิเคราะห์ว่าระบบการเงินไทยมีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร มี Niche อะไร สามารถสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันของระบบการเงินไทยกับระบบการเงินอาเซียนและของโลกได้อย่างไร และควรเดินไปในทิศทางไหน

2) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและข้อมูลในเชิงเปรียบเทียบถึงศักยภาพและความได้เปรียบในการแข่งขันของระบบการเงินของไทยและของคู่แข่ง ทั้งคู่แข่งจากสมาชิกอาเซียนด้วยกันเองและคู่แข่งจากสถาบันการเงินข้ามชาติจากต่างประเทศ โดยลงลึกในแต่ละภาคการเงิน และสาขาย่อยของภาคการเงินนั้นๆ รวมถึงวิเคราะห์ศักยภาพและความได้เปรียบทางการแข่งขันในเวทีโลกของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3) ศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางของระบบการเงินไทยในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านโครงการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค (Connectivity) โครงการ Renewable Energy และโครงการอื่นๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งโครงการที่สนับสนุนอุตสาหกรรมที่รัฐบาลต้องการสนับสนุนเป็นพิเศษ

4) ศึกษาวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมของการเปิดเสรีบริการด้านการเงินของอาเซียน ทั้งการไปลงทุนในอาเซียนเพื่อขยายธุรกิจการเงินของสถาบันการเงินของไทย ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันภัยและบริษัทหลักทรัพย์ รวมถึงการลดอุปสรรคให้ธุรกิจการเงินอาเซียนเข้ามาทำธุรกิจการเงินในประเทศไทยโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภค

5) จัดทำ Strategy Roadmap ของมาตรการในระยะ 3 – 5 ปี และแนวทางการกำกับให้สามารถดำเนินการตามมาตรการตามแผนได้ เพื่อรองรับการมุ่งสู่จุดยืนที่ได้กำหนดไว้

6) จัดทำข้อเสนอแนะในการร่างยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินเพื่อรองรับการ เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินไทย

1.4 กรอบแนวทางการจัดทำจุดยืนของประเทศไทยด้านระบบการเงิน

คณะที่ปรึกษามีแนวทางการวิเคราะห์เพื่อจัดทำจุดยืนของประเทศไทยด้านระบบการเงิน ภายใต้กรอบการพิจารณาความเชื่อมโยงในสี่ส่วนหลัก ทั้งในส่วนของภาคเศรษฐกิจจริง ภาคการเงินของไทย และจุดยืนระบบการเงินของประเทศสำคัญ จากกรอบแนวทางการวิเคราะห์เพื่อจัดทำจุดยืนสามารถสรุปความเชื่อมโยงในแต่ละส่วนได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3: กรอบแนวทางการจัดทำจุดยืน (Positioning) ของประเทศไทยด้านระบบการเงิน

ส่วนแรก การวิเคราะห์ภาคเศรษฐกิจจริงของไทย เพื่อพิจารณาแนวนโยบายและทิศทางอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริม เพื่อให้ระบบการเงินมีบทบาทในการเป็นตัวสนับสนุนการสร้างรายได้เปรียบหรือสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศโดยเป็นตัวกลางที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินไปยังภาคเศรษฐกิจหรือภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับทิศทางหรือแนวทางการพัฒนา โดยดำเนินการวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมายหลักของประเทศไทยผ่าน

เครื่องมือการวิเคราะห์แบบ BCG บนพื้นฐานของปัจจัยเอื้อจากตลาดโลก และปัจจัยทางด้านพื้นฐานศักยภาพของประเทศแล้ว สรุปอุตสาหกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริม

ส่วนที่สอง การวิเคราะห์ระบบการเงินและสถาบันการเงินของไทย เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทย ทั้งจากโครงสร้างของระบบการเงิน แนวทางการพัฒนา ตลอดจนความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคต่างๆ ในระบบการเงินของไทย โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ Diamond Model การวิเคราะห์ในส่วนนี้เพื่อเชื่อมโยงศักยภาพของระบบการเงินไทยไปสู่การสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายและขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศ

ส่วนที่สาม ได้แก่ การวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสหราชอาณาจักร เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพระบบการเงินของไทยเทียบกับสี่ประเทศที่สำคัญ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของประเทศไทยได้อีกประการหนึ่ง

จากกรอบแนวทางการวิเคราะห์ทั้งสามส่วน นำไปสู่การสรุปจุดยืนของระบบการเงินไทย และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยและ Strategic Roadmap ตลอดจนข้อเสนอแนะในการร่างยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินไทย ดังสรุปการวิเคราะห์ซึ่งมีโครงสร้างของรายงานดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความสำคัญและที่มาของโครงการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาขอบเขต ตลอดจนกรอบและแนวทางการดำเนินงาน เพื่อแสดงภาพรวมของโครงการ

บทที่ 2 บทวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยทำการวิเคราะห์ทั้งจากบริบทภายนอกและทิศทางการพัฒนาของประเทศต่ออุตสาหกรรมเป้าหมาย นอกจากนี้ได้วิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่ารายอุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อสะท้อนถึงลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจและธุรกิจต่อความต้องการทางการเงิน ตลอดจนวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ BCG Matrix เพื่อสะท้อนลำดับความสำคัญอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างๆ

บทที่ 3 ภาพรวมระบบการเงินไทยและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย โดยวิเคราะห์ทั้งภาพรวมและแยกรายภาคระบบการเงินไทย ทั้งในส่วนของภาคธนาคาร ภาคตลาดทุน และภาคประกันภัย เพื่อสรุปถึงศักยภาพของระบบการเงินไทย

บทที่ 4 การวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทยและเปรียบเทียบ 4 ประเทศ โดยการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสหราชอาณาจักร เพื่อ

เปรียบเทียบศักยภาพระบบการเงินของไทยเทียบกับสี่ประเทศที่สำคัญ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของประเทศไทย

บทที่ 5 จุดยืนของระบบการเงินไทย โดยสรุปโอกาสของไทยใน AEC และกลุ่มประเทศ CLMV และสรุปจุดยืนของระบบการเงินไทย

บทที่ 6 ยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยและ Strategic Roadmap ตลอดจนข้อเสนอแนะในการร่างยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินไทย

บทที่ 7 บทสรุป โดยสรุปภาพรวมผลการศึกษาดังกล่าวออกเป็นสามส่วนหลัก ส่วนแรกคือผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศไทยที่สำคัญ ส่วนที่สองเป็นการสรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย และ ส่วนที่สามคือ Strategic Roadmap และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย

บทที่ 2

บทวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมาย

บทที่ 2

บทวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ภาคการเงินควรส่งเสริม

2.1 บริบทภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและวิสัยทัศน์ของประเทศ

2.1.1 บริบทภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและอุตสาหกรรมไทย

การวางกรอบแนวคิดเพื่อกำหนดทิศทางและจัดทำจุดยืนด้านระบบการเงิน จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ ทั้งจากแนวโน้มกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากบริบทต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อโอกาสและทิศทางการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เมื่อในมุมมองบริบทระดับโลก โดยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1: บริบทภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและอุตสาหกรรมไทย

บริบทภายนอก	ปัจจัย/ผลกระทบ
1. การเมือง/รัฐศาสตร์	1.1 การเปิดประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพม่า 1.2 เสถียรภาพทางการเมืองของไทย และผลกระทบของการก่อการร้ายในประเทศ
2. เศรษฐกิจการเงิน	2.1 ศูนย์กลางทางการเงินเศรษฐกิจหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศ BRIC ซึ่งได้แก่ บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน โดยประเทศชั่วคราวหลักเดิมในกลุ่มอเมริกาและยุโรปมีกำลังซื้อลดลงและมีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น 2.2 การเพิ่มขึ้นของบทบาทของภูมิภาคเอเชียมาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจโลก 2.3 การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน มีผลต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายเพิ่มเติม การรวมฐานการผลิตเข้ามาสู่ตลาดเดียวภายในภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น การกีดกันทางการค้าภายในภูมิภาคอาเซียนที่ลดลง ปริมาณการค้าระหว่างประเทศภายในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนที่เพิ่มขึ้น
3. ประชากรศาสตร์	3.1 การเพิ่มขึ้นของกำลังซื้อจากจำนวนกลุ่มชนชั้นกลางที่เพิ่มขึ้นในเอเชีย และภูมิภาคอาเซียน 3.2 โครงสร้างประชากรผู้สูงวัยของไทย ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการดูแลกลุ่มดังกล่าวเพิ่มขึ้น และประชากรวัยทำงานลดลง ส่งผลให้แรงงานในประเทศลดลง
4. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	4.1 ภาวะวิกฤตปริมาณมลภาวะ และอุณหภูมิของบรรยากาศที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อขาดแคลนน้ำ พลังงาน และอาหารที่เพิ่มขึ้น 4.2 ภาวะวิกฤตความเสี่ยงในการเกิดโรคระบาดใหม่ๆ ที่เพิ่มขึ้น 4.3 ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมทำให้ลดการบริโภคสินค้าอุตสาหกรรมที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม

ที่มา: อ้างอิงจากรายงานชิ้นกลาง โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำจุดยืนของประเทศไทยด้านระบบการเงินและการสนับสนุนการจัดยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังอาเซียน, สถาบันฉันทวิธีบริหารธุรกิจคตินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยปัจจัยข้างต้นสามารถเป็นได้ทั้งความเสี่ยงและโอกาสที่แต่ละภาคส่วนต้องให้ความสำคัญเพื่อจะได้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงและได้รับประโยชน์สูงสุด กอปรกับการผลการศึกษาวิเคราะห์และสัมภาษณ์ ทางคณะที่ปรึกษาได้พบว่า การขยายตัวของภาคการเงินของไทยมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากประเทศอื่นๆ กล่าวคือ เป็นการพัฒนาเพื่อรองรับความต้องการทางการเงินของภาคอุตสาหกรรมจริง มากกว่าการเป็นผู้ริเริ่มบุกเบิกขยายการลงทุนเข้าไปในตลาดใหม่ๆ ดังนั้นคณะที่ปรึกษาจึงทำการศึกษาวิสัยทัศน์ของประเทศเพื่อคัดกรองอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาประเทศโดยรวมอย่างยั่งยืนและภาคการเงินควรเร่งให้การสนับสนุนในหัวข้อถัดไป

2.1.2 วิสัยทัศน์ของประเทศและอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ต้องการส่งเสริม

วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศไทยนั้น ได้สะท้อนผ่านแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ซึ่งให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตทางการเกษตร ประชาชนระดับฐานราก และการประกอบกิจการของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทุนต่างๆ เพื่อนำเข้าสู่สังคมที่มีความเท่าเทียม ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ขณะเดียวกันด้วยปัจจัยความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและการเงิน ตลอดจนความร่วมมือทางการค้าของนานาประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาคเพื่อให้ประเทศได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากการเป็นสมาชิกภาคีต่างๆ โดยในเชิงกายภาพนั้น จะต้องมีการปรับโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งระบบโลจิสติกส์ของไทยควบคู่กับการปรับคุณภาพของคนพัฒนาองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy)

เศรษฐกิจ/การเงิน โลก	• สร้างความร่วมมือในภูมิภาค • ปรับโครงสร้างภาคการผลิตสู่ Creative and Green Economy
ความมั่นคงทางด้าน พลังงาน อาหาร	• เน้นสร้างมูลค่าเพิ่มให้ภาคการเกษตร เกษตรแปรรูป อาหาร • สนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน
ภาวะโลกร้อนและ ทรัพยากรเสื่อมโทรม	• Green Economy, Green Society
สังคมผู้สูงอายุ	• เรียนรู้ตลอดชีวิต • ขยายภาคธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ ด้านการแพทย์และสุขภาพ
ความร่วมมือระหว่าง ประเทศ	• ส่งเสริมความร่วมมือด้านการผลิต การค้า การลงทุน ตลอดจนเพื่อลดความเสี่ยงทางการเงิน • พัฒนาระบบโลจิสติกส์และการขนส่ง เสริมความเชื่อมโยงระหว่างกัน

ที่มา: ศศช.

แผนภาพที่ 4: ปัจจัยพลวัตและทิศทางการปรับตัวของประเทศไทย

การสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆให้กับประเทศจึงต้องมีการใช้ทุนทางสังคม และทุนทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ แบบบูรณาการและเกื้อกูลกัน ประเด็นเรื่องความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงานเป็นสิ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นอื่นๆ ทั้งนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงให้ความสนใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานการผลิตของภาคเกษตรมุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจสีเขียวและสังคมคาร์บอนต่ำ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภาคการเงินจึงต้องเตรียมความพร้อมต่างๆโดยเน้นการสนับสนุนภาคเกษตร ธุรกิจ SMEsอุตสาหกรรมสะอาดและธุรกิจบริการเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การแพทย์และการท่องเที่ยว ระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยอุตสาหกรรมที่ควรได้รับการผลักดันสนับสนุนตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 นั้น อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท นั่นคือ

กลุ่มประเภทอุตสาหกรรมและภาคบริการที่ไทยมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ได้แก่ภาคการเกษตร การประมงและเกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมอาหาร การให้บริการด้านท่องเที่ยว และที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง และการให้บริการทางการแพทย์และพยาบาล

กลุ่มประเภทอุตสาหกรรมและภาคบริการที่ไทยยังมีขีดความสามารถในการแข่งขันไม่สูงมากนักแต่เป็นรากฐานสำคัญที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมพลังงานสีเขียว คือ กลุ่มพลังงานหมุนเวียนและพลังงานทางเลือกและธุรกิจการบริการขนส่งและโลจิสติกส์

ที่มา: สศช.

แผนภาพที่ 5: อุตสาหกรรมเป้าหมายตามทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ จ.11

โดยคณะที่ปรึกษาได้ทำการวิเคราะห์ศักยภาพของแต่ละอุตสาหกรรมข้างต้น ซึ่งจะถูกกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

2.2 วิเคราะห์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของไทย

2.2.1 ภาคอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร

1) ภาพรวมของอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร

ภาคอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอันประกอบไปด้วย การเกษตรแปรรูปและอาหาร รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเป็นภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดของประเทศไทยเมื่อเทียบจากจำนวนการจ้างงานกว่าร้อยละ 38.2 ของแรงงานทั้งหมดภายในประเทศ ทั้งนี้ภาคการเกษตรมีส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อยู่ที่ร้อยละ 8.6 จากการวิเคราะห์ของคณะที่ปรึกษาประกอบกับแนวโน้มความต้องการและทิศทางของภาวะขาดแคลนอาหารของโลกในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาอาหารและผลิตผลทางการเกษตร จากปัจจัยต่างๆภายนอกที่กล่าวมาเป็นส่วนส่งเสริมให้อุตสาหกรรมเกษตรของไทยมีแนวโน้มอนาคตที่สดใส และเป็นโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพประกอบด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย สามารถลดความเสียหายจากโรคและเพิ่มผลิตผลจากอุตสาหกรรม ซึ่งจะมีส่วนช่วยส่งเสริมผลักดันให้อุตสาหกรรมเกษตรเป็นภาคเศรษฐกิจที่หล่อเลี้ยงประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้อุตสาหกรรมเกษตรเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักในการสร้างรายได้ในสัดส่วนที่สูงขึ้นต่อไป

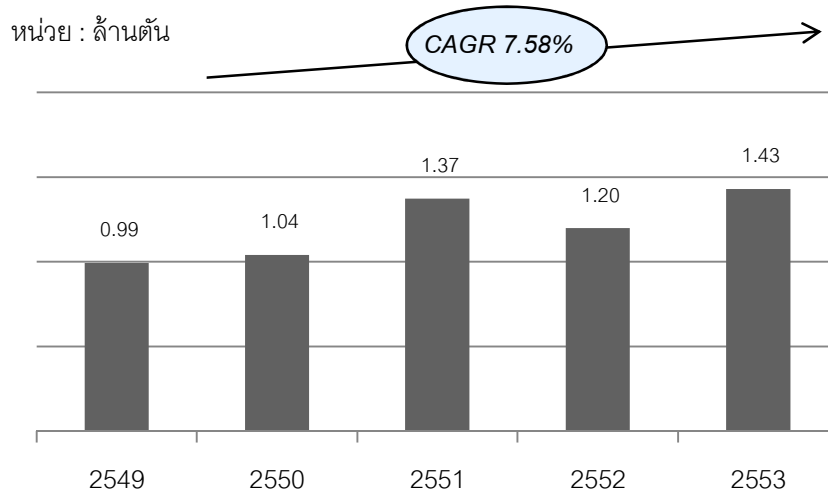
ตารางที่ 2: โครงสร้างระบบเศรษฐกิจไทยปี 2554

โครงสร้างระบบเศรษฐกิจไทยปี 2554		
ภาคอุตสาหกรรม	สัดส่วนร้อยละต่อ GDP	สัดส่วนร้อยละต่อแรงงาน
อุตสาหกรรม	39.0	13.6
การค้าส่ง ค้าปลีก	13.5	15.5
การขนส่งและการสื่อสาร	9.6	2.6
เกษตรกรรม	8.6	38.2
ก่อสร้างและเหมืองแร่	4.3	6.1
บริการอื่น ๆ *	25.0	24.0
หมายเหตุ* บริการอื่น ๆ รวมถึง ภาคการเงิน การศึกษา โรงแรมและภัตตาคาร เป็นต้น		

ที่มา: ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจไทย, ธนาคารแห่งประเทศไทย 2555

เมื่อพิจารณาจากมูลค่าการส่งออกผลิตผลทางการเกษตรของประเทศไทยพบว่า มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเป็นจุดแข็งสำหรับประเทศไทยในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตผลทางการเกษตรรายใหญ่ของโลก อาทิ ข้าว ยางพารา อ้อยและน้ำตาล น้ำมันปาล์ม รวมทั้งผลิตผลทางการประมง อาทิ กุ้งทะเลและปลาทะเล เมื่อพิจารณาในด้านปริมาณการผลิตจะพบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตข้าว ยางพารา และปลาซาร์ดีนแปรรูปที่ใหญ่ที่สุดในโลก

อย่างไรก็ตามปัญหาที่สำคัญของอุตสาหกรรมการเกษตรในประเทศไทยคือปัญหาทางด้านราคาผลผลิต และการดำเนินการผลิตที่ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งปัญหาอุปสงค์และอุปทานในห่วงโซ่มูลค่าของ อุตสาหกรรมเกษตรที่ประเทศไทยอาจต้องพึ่งพิงผลิตผลและบริการบางอย่างจากประเทศเพื่อนบ้าน

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สถาบันอาหาร และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

แผนภาพที่ 6: มูลค่าการส่งออกของผลิตผลทางการเกษตรของประเทศไทยระหว่างปี 2549-2553

2) SWOT Analysis

ทางคณะที่ปรึกษาได้ทำการศึกษาอุตสาหกรรมเกษตรภายใต้กรอบการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อสะท้อนภาพรวมของอุตสาหกรรมข้างต้น ในมิติเรื่องศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อนของ ตัวอุตสาหกรรม รวมทั้งโอกาสหรืออุปสรรคที่อาจมีผลเชิงบวกและเชิงลบต่ออุตสาหกรรม โดยอาจสรุปลง ในตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3: SWOT Analysis อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกผลิตผลทางการเกษตรที่สำคัญของโลก - ประเทศไทยตั้งอยู่กลางแหลมอินโดจีน ซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก อีกทั้งประเทศบ้านยังมีการพัฒนาด้านเครื่องจักรกลการเกษตรที่น้อยกว่าและช้ากว่าประเทศไทย - ผู้ประกอบการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรของไทยมีความรู้ความชำนาญและเชี่ยวชาญอย่างมากในการดำเนินธุรกิจ - ประเทศไทยมีห่วงโซ่คุณค่าทางการเกษตรที่ครบวงจรมากที่สุดในภูมิภาคอาเซียน	- ขาดการเชื่อมโยงนวัตกรรมขั้นสูงสู่อุตสาหกรรม เทคโนโลยีการเพาะปลูกขั้นสูง และนวัตกรรม เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร ยังขาดแคลนเทคโนโลยีระดับสูง High-End Technology และขาดสมรรถนะในการดูดซับเทคโนโลยีจากอุตสาหกรรมของต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในไทย - มีการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ โดยนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ ทำให้ต้นทุนสูง - ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายย่อยขาดการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางการดำเนินธุรกิจและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นไปด้วยความยากลำบาก
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
- การดำเนินกิจการร่วมระหว่างผู้ประกอบการในอาเซียนทั้งในรูปแบบ Contract Farming และการส่งผลิตให้แก่กัน - การจัดตั้งตลาดกลางในการซื้อขายสินค้าเกษตรในประเทศไทย เนื่องจากไทยมีความพร้อมทั้งทางด้านการเพาะปลูกและความชำนาญด้านการค้าขายสินค้าเกษตร - ผู้บริโภคที่มีจำนวนมากในภูมิภาคและการผ่อนคลายทางด้านกฎระเบียบ ทำให้สินค้าเกษตรไทยมีโอกาสในการขยายตลาดภายในภูมิภาค	- ความผันผวนของภาวะอากาศและสภาพแวดล้อม - บริการทางการเงินที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาธุรกิจการเกษตร โดยเฉพาะในส่วนของเกษตรกรรายย่อยที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างยั่งยืน และเป็นรูปธรรม

จุดแข็ง: ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านการเพาะปลูกเนื่องจากมีพื้นที่เพาะปลูกที่อุดมสมบูรณ์และมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวย สามารถเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี ส่งเสริมให้ปัจจุบันไทยยังเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลก นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีศักยภาพสูงในเรื่องเทคโนโลยีการเพาะปลูกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรและประมงเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งประเด็นนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV ต้องการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากไทยเป็นอย่างยิ่ง ดังที่กลุ่มประเทศ CLMV ได้เปิดโอกาสให้แก่ภาคอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอาหารเข้ามาประกอบการในเขตประเทศของตน โดยถือเป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทนที่ไทยสามารถขยายแหล่งวัตถุดิบออกไปได้กว้างไกลมากขึ้น

จุดอ่อน: พบว่าประเทศไทยโดยเฉพาะผู้ประกอบการรายกลางและรายย่อยยังขาดการเชื่อมโยงทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงสู่อุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีด้านการเพาะปลูกและการรับมือพิบัติภัยที่สร้างความเสียหายแก่พืชผลการเกษตร นอกจากนี้อีกประเด็นหนึ่งที่

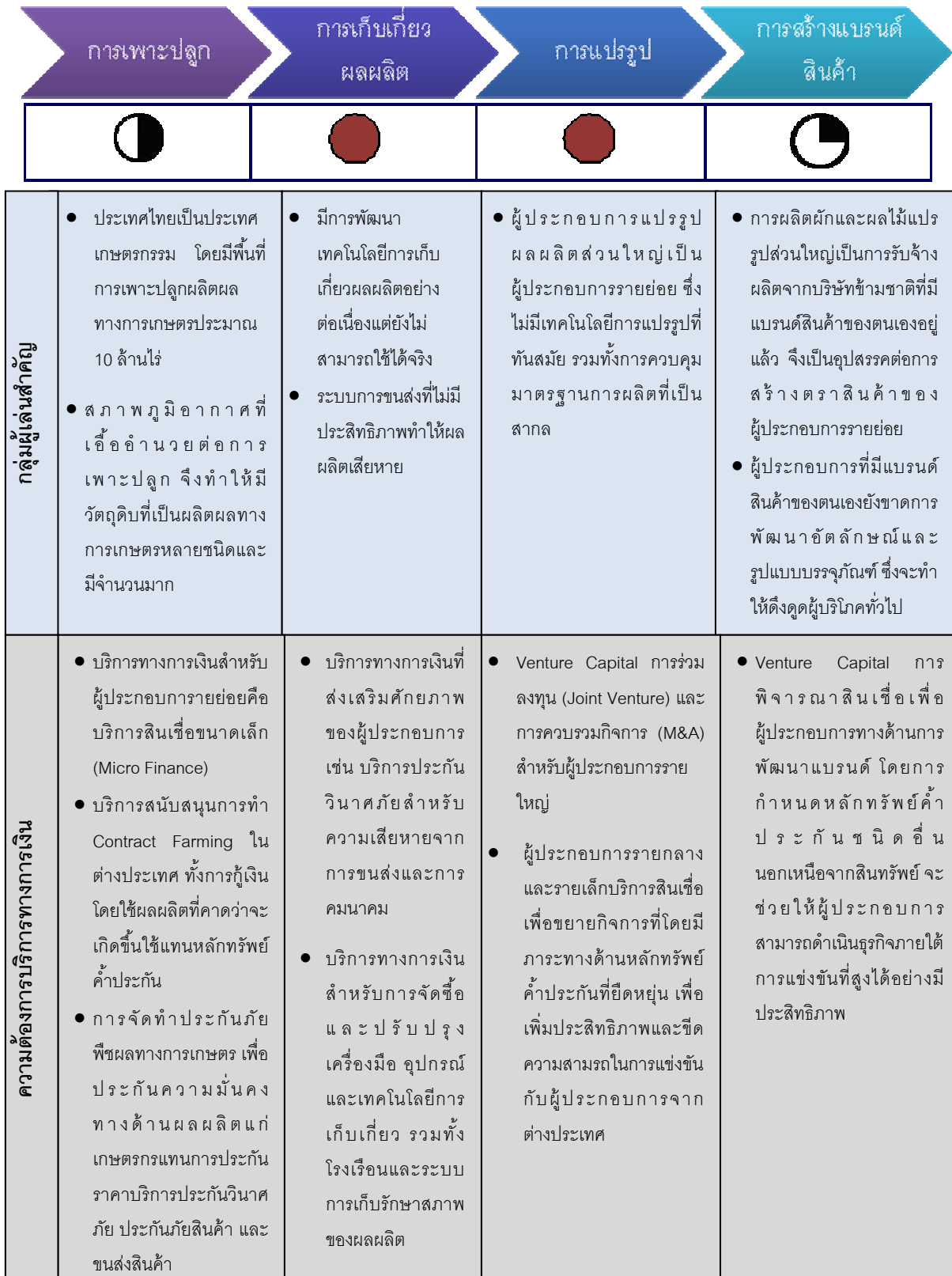
สำคัญคือเกษตรกรหรือผู้ประกอบการรายย่อยส่วนมากยังมีข้อจำกัดทางด้านความรู้ในการประกอบธุรกิจ การนำเสนอ จัดจำหน่ายผลผลิต ตลอดจนความรู้ด้านการเงินเพื่อสนับสนุนการทำธุรกิจ

โอกาส: โอกาสของไทยที่สำคัญจากการเปิดเสรีอาเซียน คือตลาดสินค้าการเกษตร ขนาดใหญ่ และผู้ประกอบการในห่วงโซ่คุณค่าต่างๆ ที่อยู่ในประเทศสมาชิกที่ไทยสามารถสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบความร่วมมือในการประกอบกิจการและดำเนินธุรกิจด้านการเกษตรร่วมกัน ทั้งในรูปแบบของ Contract Farming และการส่งต่อสินค้าแก่กัน

อุปสรรค: อุปสรรคที่สำคัญของอุตสาหกรรมเกษตร คือปัญหาทางด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการรายกลางและรายย่อยที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบการบริการสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งความผันผวนของสภาพแวดล้อมและอากาศของโลก

3) ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร

แนวทางการส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องของประเทศ ไทย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้อยู่ในระดับแนวหน้าของโลกนั้น ประกอบไปด้วยมาตรการต่างๆ ที่หลากหลาย โดยหนึ่งในมาตรการที่สำคัญของการส่งเสริมนั้นคือมาตรการส่งเสริมด้านบริการทางการเงินให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเกษตร โดยมุ่งเน้นไปที่ความต้องการของผู้ประกอบการในแต่ละห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมเกษตร โดยคณะที่ปรึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ระดับศักยภาพและขีดความสามารถของผู้ประกอบการในแต่ละห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ Harvey Ball เป็นตัวสะท้อนศักยภาพ รวมทั้งมาตรการบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของผู้ประกอบการ การวิเคราะห์ความต้องการทางการเงินของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ดังแผนภาพที่ 7

ศักยภาพทางการผลิตของประเทศไทย ไม่มี ต่ำ ปานกลาง สูง สูงมาก

แผนภาพที่ 7: ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร

สำหรับอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหารห่วงโซ่คุณค่าแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรกคือผู้เพาะปลูกมีศักยภาพปานกลาง กลุ่มที่สองผู้เก็บเกี่ยวผลผลิตมีศักยภาพสูงมาก กลุ่มที่สามคือการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นอาหารมีศักยภาพสูงมาก กลุ่มที่สี่การสร้างแบรนด์สินค้าและจัดจำหน่ายไปยังลูกค้ามีศักยภาพต่ำ โดยมีรายละเอียดของแต่ละห่วงโซ่คุณค่า ดังนี้

การเพาะปลูก

ประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 152 ล้านไร่โดยเป็นที่นาประมาณ 71 ไร่พืชไร่ 35 ล้านไร่ สวนผลไม้และไม้ยืนต้น 34 ล้านไร่ และมีรายได้จากการส่งออกอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งรวมทั้งปศุสัตว์และการประมง ตลอดจนผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนทั้งสิ้น 1.45 ล้านล้านบาทในปี 2554 เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพและขีดความสามารถในการเพาะปลูกของประเทศไทย คณะที่ปรึกษาพบว่าประเทศไทยมีศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีการเพาะปลูกที่ทันสมัย ประกอบกับพื้นดินที่มีคุณภาพมีระบบชลประทานที่สมบูรณ์ในพื้นที่เพาะปลูก จึงทำให้ประเทศไทยมีความพร้อมและศักยภาพทางด้านการเพาะปลูก อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงพื้นที่เพาะปลูกอันจำกัดของประเทศไทย และความต้องการอาหารที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งศักยภาพทางด้านการแปรรูปอาหารและส่งออกอาหารของไทยจะพบว่าประเทศไทยยังคงมีอุปสงค์ทางด้านวัตถุดิบอยู่อีกจำนวนมากที่มีอุปทานไม่เพียงพอต่อความต้องการในอนาคต การพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะปลูก รวมทั้งการแสวงหาแหล่งเพาะปลูกวัตถุดิบในต่างประเทศ อาทิ การประกอบกิจการ Contract Farming, การซื้อวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV จึงเป็นหนทางหนึ่งในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้กับประเทศ

ความต้องการทางการเงิน

ความต้องการของผู้ประกอบการในห่วงโซ่มูลค่าในช่วงการเพาะปลูกคือการสร้างเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบกับกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปผลผลิต เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในห่วงโซ่มูลค่าในลักษณะ win - win ที่มีการแลกเปลี่ยนสินค้าและวัตถุดิบกันอย่างเสรี และปราศจากกำแพงทางด้านภาษีและมาตรการต่างๆ เนื่องจากอยู่ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกัน ทั้งนี้ การแลกเปลี่ยนวัตถุดิบ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบ Contract Farming นั้น จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย และเติมเต็มภาคอุตสาหกรรมด้วยความพร้อมของประเทศเพื่อนบ้าน CLMV ซึ่งจะทำประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้กลายเป็นกลุ่มประเทศผู้ผลิตอาหารรายใหญ่ของโลก และสร้างให้เกิดการจ้างงาน และการยกระดับฐานะของเกษตรกรในภูมิภาคให้ดีขึ้นอีกด้วย

นอกจากนั้นการสร้างความสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีการเพาะปลูก ที่เหมาะสมกับผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่างๆ ทั้งจากหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศและผู้ประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการเพาะปลูก จะช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรมีองค์

ความรู้และความพร้อมในการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานสากล และรู้จักการประยุกต์ใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการเพาะปลูกและการเพิ่มผลผลิตของตนให้เพียงพอต่อความต้องการในแง่จำนวน และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพที่ตรงตามความต้องการและคาดหวังของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ความต้องการทางการเงิน

จากความต้องการและแนวโน้มที่กล่าวมาในขั้นต้น จะเห็นได้ว่าภาคอุตสาหกรรมการเงินและบริการทางการเงินมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการในห่วงโซ่มูลค่าด้านการเพาะปลูกมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายเล็กที่ไม่มีทุนทรัพย์หรือสินทรัพย์ที่จะนำมาเป็นหลักประกันได้ บริการทางการเงินสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยคือบริการสินเชื่อขนาดเล็ก (Micro Finance) บริการสนับสนุนการทำกิจกรรม Contract Farming ในต่างประเทศ ทั้งการกู้เงินโดยใช้ผลผลิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใช้แทนหลักทรัพย์ค้ำประกัน การดำเนินการจัดทำประกันภัยพืชผลทางการเกษตร เพื่อประกันความมั่นคงทางด้านผลผลิตแก่เกษตรกรแทนการประกันราคา เป็นต้น

การเก็บเกี่ยวผลผลิต

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมาก ดังนั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิตจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมกลางน้ำ และปลายน้ำต่างๆ เพราะเปรียบเสมือนจุดเริ่มต้นของการส่งวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการขั้นตอนการผลิตและการจัดจำหน่าย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยแม้ว่าจะเป็นประเทศที่มีความพร้อมอย่างมากในการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรแต่ก็ประสบปัญหาอย่างมากเช่นเดียวกันในกระบวนการและขั้นตอนในการเก็บเกี่ยววัตถุดิบทางการเกษตรนั้นๆ โดยในปัจจุบันเทคโนโลยีและเทคนิค รวมทั้งนวัตกรรมในการเก็บเกี่ยวของประเทศไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียผลผลิตผลทางการเกษตรในระหว่างขั้นตอนการเก็บเกี่ยวไปถึงจำนวนร้อยละ 30-40 ของผลผลิตที่เพาะปลูกและพร้อมเก็บเกี่ยว ซึ่งนับว่าเป็นความสูญเสียจำนวนมากมหาศาล ทั้งจากความไม่พร้อมของเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว การขาดความใส่ใจของบรรดาผู้ประกอบการ และการขนส่งรวมถึงระบบการจัดการการขนส่งที่ขาดประสิทธิภาพของประเทศไทย ทำให้ผลผลิตต่างๆ ต้องสูญเสียไปจำนวนมาก และหากเราสามารถลดการสูญเสียที่เกิดจากกระบวนการขั้นตอนการเก็บเกี่ยวลงไปได้ ก็จะทำให้ประเทศไทยมีอุปทานสินค้าเกษตรอีกมาก เพื่อนำไปแปรรูปเป็นสินค้าต่างๆ และสามารถสร้างรายได้ให้กับทั้งเกษตรกร ผู้ประกอบการแปรรูปและประเทศไทย

เพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงระบบการเก็บเกี่ยวผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการรายย่อยจึงมีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบสหกรณ์การเกษตรเพื่อร่วมกันแบ่งปันใช้เครื่องมือใน

การเก็บเกี่ยวผลผลิตผลการเกษตร อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีด้านการเก็บเกี่ยวและหลังจากการเก็บเกี่ยว (Post Harvest Technology) สำหรับประเทศไทยยังขาดการพัฒนาเท่าที่ควรทั้งองค์ความรู้และเงินทุน รวมทั้งการนำมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง โดยส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในวงของการทดลองวิจัย ภายในมหาวิทยาลัย และในกลุ่มของผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ดำเนินการเพาะปลูกอย่างเป็นอุตสาหกรรม นอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการในประเทศและต่างประเทศ ยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากขาดเจ้าภาพในการจัดการอย่างจริงจัง ในทางกลับกันผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมแปรรูป ก็ยังขาดการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์กับกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตอย่างแท้จริง ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาผลผลิตและการพัฒนาการเก็บเกี่ยวร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลดีต่อทั้งเกษตรกรและผู้ประกอบการ

การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะถนนสายเอเชีย และการสร้างทางรถไฟความเร็วสูงที่จะเชื่อมต่อระหว่างประเทศจีน พม่า ลาว ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ จะสามารถขจัดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเก็บเกี่ยวและขั้นตอนการขนส่งวัตถุดิบลงไปได้ และจะทำให้ประเทศไทยสามารถลดอัตราการสูญเสียผลผลิตระหว่างการเก็บเกี่ยวและการขนส่งลงไปได้จำนวนมาก เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของช่วงการเก็บเกี่ยว คือการสูญเสียผลผลิตระหว่างการขนส่ง ซึ่งผลผลิตอาจเน่าเสีย ช้ำ หรือสุกก่อนที่จะไปถึงผู้ประกอบการในช่วงต่อไปของห่วงโซ่คุณค่า และทำให้ไม่สามารถจะใช้ผลผลิตนั้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพื่อการผลิตสินค้าผักและผลไม้แปรรูป อันเป็นปัญหาที่สำคัญและท้าทายประการหนึ่งของประเทศไทยในปัจจุบัน

ความต้องการทางการเงิน

ความต้องการบริการทางการเงินของผู้ประกอบการในห่วงโซ่มูลค่าด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีความหลากหลายและซับซ้อนกว่าผู้ประกอบการด้านการเพาะปลูก เนื่องจากอุตสาหกรรม การเก็บเกี่ยวซึ่งรวมถึงการรักษาคุณภาพและการขนส่งไปยังผู้ประกอบการแปรรูปมีความหลากหลายในกิจกรรมและรูปแบบของผู้ประกอบการ บริการทางการเงินและผลิตภัณฑ์จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ บริการทางการเงินที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการขนส่งวัตถุดิบ ทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนจากตลาดทุนและบริการจากธนาคารพาณิชย์รวมทั้งบริการประกันวินาศภัยสำหรับความเสียหายจากการขนส่ง และการคมนาคม ผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินสำหรับผู้ประกอบการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร นั้นก็มีส่วนช่วยพัฒนาศักยภาพ เทคโนโลยีและองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการอีกด้วย โดยภาคการเงินควรนำเสนอบริการทางการเงินสำหรับการจัดซื้อและปรับปรุงเครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว รวมทั้งโรงเรือนและระบบการเก็บรักษาสภาพของวัตถุดิบ เช่น การให้วงเงินสินเชื่อเพื่อการเช่าซื้ออุปกรณ์การยอมรับให้ผลผลิตรายได้จากการจัดเก็บและถนอมสินค้าเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันสำหรับการกู้เงินและการลงทุนในกิจการดังกล่าว

การแปรรูป

ช่วงการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร เป็นช่วงที่สำคัญมากในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารของไทย เนื่องจากเป็นขั้นตอนของการแปรรูปซึ่งเป็นหัวใจหลักของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร การแปรรูปสินค้าทางการเกษตรของประเทศไทยในภาพรวมมีศักยภาพในการแข่งขันสูงมากเมื่อเทียบกับคู่แข่งต่างๆทั่วโลก เนื่องมาจากประเทศไทยมีผลิตผลทางการเกษตรที่หลากหลายและสมบูรณ์พร้อม จึงส่งผลให้มีวัตถุดิบในการแปรรูปอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับมีผู้ประกอบการอยู่จำนวนมากในอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร จึงทำให้อุตสาหกรรมพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับปัจจัยภายนอก เนื่องจากประเทศไทยมีอุปทานทางด้านวัตถุดิบทางการเกษตรจำนวนมาก และเหลือพอที่จะผลิตและส่งออกไปยังต่างประเทศได้ จึงส่งผลให้มีผู้ประกอบการจากต่างชาติเข้ามาลงทุนในการตั้งกิจการแปรรูปการเกษตรในประเทศไทย ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตของประเทศไทยรวมถึงการพัฒนาคุณภาพการผลิตให้ได้มาตรฐานการส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานอาหารปลอดภัย

แม้ว่าประเทศไทยจะมีผู้ประกอบการในช่วงการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่กลับเป็นผู้ประกอบการแปรรูปขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ขาดศักยภาพในการสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์กับผู้ประกอบการต่างชาติ หรือผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีองค์ความรู้ และความชำนาญการในการแปรรูป อันเนื่องมาจากการขาดประสบการณ์ ขาดการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง และแรงผลักดันให้แก่อุตสาหกรรม จึงทำให้การพัฒนาด้านเทคโนโลยีการแปรรูปยังไม่ก้าวหน้ามากเท่าที่ควร โดยปัจจุบันเทคโนโลยีการแปรรูปส่วนใหญ่ของประเทศไทย ยังเป็นเทคโนโลยีที่ล้าสมัยและมีอัตราเสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายและสูญเสียของผลิตผลจำนวนมาก จึงยังเป็นอีกจุดหนึ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการแปรรูปของไทย

กิจกรรมการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรในประเทศไทยจึงมีจุดแข็งที่สำคัญคือการที่มีวัตถุดิบที่เพียบพร้อมและสามารถส่งต่อเข้ามาสู่กระบวนการแปรรูปได้ทันทีและไม่ขาดแคลน ประกอบด้วยมีผู้ประกอบการจำนวนมาก และกระจายอยู่ทั่วไปทั้งประเทศ จึงส่งผลให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปได้จำนวนมาก อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังคงประสบปัญหาด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ซึ่งรวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลายขึ้น และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตผลทางการเกษตรอีกด้วย จึงสมควรที่จะส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการในช่วงการแปรรูปเพื่อให้มีองค์ความรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ประกอบการต่างชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพและประเภทของผลิตภัณฑ์ของไทยให้มีความทันสมัย ปลอดภัยและตรงกับความต้องการของตลาด ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาตำแหน่งทางการตลาดของไทยในปัจจุบันด้วย

ความต้องการทางการเงิน

ผู้ประกอบการแปรรูปการเกษตรในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม อาจมีผู้ประกอบการรายใหญ่อยู่บ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย การพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าด้านการแปรรูปการเกษตรจึงต้องอาศัยบริการทางการเงินที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะกับทั้งผู้ประกอบการรายย่อยและรายใหญ่ อาทิ การพัฒนาบริการทางการเงินในภาคตลาดทุนทั้งการเพิ่มผลิตภัณฑ์ในการระดมทุน อาทิ Venture Capital การร่วมลงทุน (Joint Venture) และการควบรวมกิจการ (Merger and Acquisition) ในด้านผู้ประกอบการรายกลางและรายเล็กผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมอาจมาจากการนำเสนอบริการทางการเงินจากภาคธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะบริการสินเชื่อเพื่อขยายกิจการที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการในการลงทุนในขนาดที่ใหญ่ขึ้น โดยมีภาระทางด้านหลักทรัพย์ค้ำประกันที่ยืดหยุ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันกับผู้ประกอบการจากต่างประเทศ รวมทั้งบริการที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินระหว่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV ที่จะเป็นหนึ่งในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมและเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่จะส่งวัตถุดิบให้แก่ผู้ประกอบการแปรรูปการเกษตรอีกด้วย

การสร้างแบรนด์สินค้า

ศักยภาพของผู้ประกอบการในช่วงการสร้างแบรนด์ในอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดีเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังคงเป็นการแปรรูปแบบจ้างผลิต (OEM) ซึ่งใช้แบรนด์ของผู้ประกอบการต่างประเทศทำให้การสร้างแบรนด์ของผู้ประกอบการแปรรูปในประเทศยังคงมีปัญหา โดยเฉพาะความเชื่อถือต่อแบรนด์และการสร้างความตระหนักในแบรนด์สินค้าของผู้ประกอบการไทย

อย่างไรก็ตาม การสร้างแบรนด์สินค้าของผู้ประกอบการไทยต้องการความร่วมมือจากผู้ประกอบการ สมาพันธ์ สมาคมจากต่างประเทศโดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการสร้างแบรนด์ร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทางที่น่าสนใจ และมีโอกาสประสบความสำเร็จในการสร้างแบรนด์ได้สูง เนื่องจากผู้ประกอบการจากแต่ละประเทศจะได้ใช้ความชำนาญและองค์ความรู้ของตนเองมาร่วมกันพัฒนาแบรนด์ร่วมกันในรูปแบบแบรนด์ของอาเซียน ทั้งนี้ในปัจจุบันผู้ประกอบการไทยก็มีการสร้างแบรนด์สินค้าของตนเองอยู่บ้าง โดยมีหลายแบรนด์ในหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อขายในตลาดที่แตกต่างกันทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่ไม่มีการพัฒนาหรือส่งเสริมแบรนด์สินค้าของตนเองอย่างจริงจัง เป็นเพียงการสร้างแบรนด์สินค้าเพื่อความสะดวกในการขายและหลักการทางภาษีเท่านั้น

ผู้ประกอบการมีความต้องการสร้างความร่วมมือในการศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ตอบสนองความต้องการของตลาด และลดต้นทุนในการผลิตของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาแบรนด์สินค้า โดยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์นั้นจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ให้ดูดี

น่าเชื่อถือ และสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริโภคเช่น การเข้าไปนำเสนอผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แห้งในตลาดยุโรป แม้ว่าจะมีการส่งออกไปยังตลาดยุโรปมานานแล้ว แต่ผู้บริโภคเพิ่งจะรู้จักและตระหนักถึงแบรนด์สินค้าผักและผลไม้แห้งของไทยเมื่อไม่นานมานี้ ภายหลังจากการเปลี่ยนรูปแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความดึงดูดสายตาผู้บริโภค และดูมีความน่าเชื่อถือ

ความต้องการทางการเงิน

ห่วงโซ่มูลค่าสุดท้ายของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปคือห่วงโซ่การสร้างแบรนด์สินค้าของไทย ซึ่งปัจจุบันจากการวิเคราะห์ของคณะที่ปรึกษาจะเห็นได้ว่ายังมีการพัฒนาได้อีกมาก อันเนื่องมาจากปัจจุบันประเทศไทยยังเป็นผู้ผลิตแบบจ้างผลิต (OEM) ดังนั้นการพัฒนากิจการเพื่อให้สามารถสร้างแบรนด์ของตนเองได้จำเป็นที่จะต้องใช้เงินทุนในการดำเนินการและพัฒนาจำนวนมาก การให้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องทั้งบริการ Venture Capital การพิจารณาสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการทางด้านการพัฒนาแบรนด์ โดยการกำหนดหลักทรัพย์ค้ำประกันชนิดอื่นนอกเหนือจากสินทรัพย์ จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจภายใต้การแข่งขันที่สูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุปอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร

อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยมีความพร้อมทั้งทางด้านขนาดของอุตสาหกรรมและความเชี่ยวชาญและชำนาญของผู้ประกอบการไทย อย่างไรก็ตามด้วยปัจจัยปัญหาและความท้าทายต่างๆจากภาวะแวดล้อม ทำให้อุตสาหกรรมเกษตรจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น รวมทั้งการใช้โอกาสจากการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางด้านการเกษตรระหว่างกันและช่องทางดังกล่าวในการขยายกิจการของไทยเข้าไปถึงกลุ่มประเทศ CLMV ต่อไปในอนาคต

2.2.2 ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์

1) ภาพรวมของภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์

ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ มีความหมายครอบคลุมถึงภาคการบริการที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายคนหรือสินค้า โครงข่ายระบบขนส่ง ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการเชื่อมต่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในการช่วยส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ ของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นสร้างรายได้และสร้างงานให้กับประเทศในสัดส่วนต่อ GDP สูงถึงร้อยละ 9.5 ในปี 2554 และมีบทบาทต่อการจ้างงานคิดเป็นสัดส่วนต่อกำลังแรงงานร้อยละ 2.6 (ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย)

ข้อมูลจาก Thailand competitiveness report 2012 แสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคของประเทศให้มีขีดความสามารถอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการอุตสาหกรรมเชื่อมต่อโดยถือเป็นนโยบายระดับชาติ กล่าวคือ ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำในการสร้างความเชื่อต่อระหว่างประเทศอันนำมาซึ่งผลประโยชน์มากมายรวมถึงเป็นสะพานเชื่อมการขนส่ง (Land Bridge) ในอนุภูมิภาค เช่น North-South Economic Corridor, East-West Economic Corridor, Southern Economic Corridor โดยเส้นทางหลักทั้งสามที่เชื่อมต่อในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงทั้ง 3 เส้นทางผ่านประเทศไทย ดังแผนภาพที่ 8

ที่มา: <http://www.tceb.or.th>

แผนภาพที่ 8: เส้นทางเชื่อมต่อในอนุภูมิภาคอินโดจีน

ในอนุภูมิภาคแม่โขง (Mekong sub-region) ขั้นตอนการนำเข้าและส่งออกของไทยถูกสนับสนุนโดยเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานซึ่งพัฒนาแล้ว กฎระเบียบที่เข้มแข็งในการค้าและการลงทุนทำให้ภาคเอกชนไทยได้รับโอกาสทางธุรกิจมากขึ้น รวมถึงการเป็นฐานการผลิตในหลายอุตสาหกรรม การเคลื่อนย้ายเสรีของสินค้าและบริการภายใต้ข้อกำหนดของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการเพิ่มขึ้นของแนวโน้มการค้าภายในอาเซียนด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดการเข้าถึงตลาดในระดับภูมิภาคมากขึ้น นอกจากนี้อาเซียนยังอยู่ตรงกลางระหว่างจีนและอินเดียซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่มากนำมาซึ่งโอกาสของอาเซียนที่จะเกิดการค้าข้ามแดนด้วยต้นทุนที่ต่ำโดยอาศัยการเชื่อมต่อที่มีประสิทธิภาพ

จากการที่ไทยมีที่ตั้งเป็นรัฐศูนย์กลางของอาเซียนภาคพื้นดิน (ASEAN Mainland) ส่งผลให้การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2015 ต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐานการเชื่อมต่อที่มีประสิทธิภาพของไทยในการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายเสรีทั้งในเรื่องของสินค้าและบริการรวมถึงปัจจัยผลิตเพื่อให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานของความร่วมมือในอนุภูมิภาค โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเชื่อมต่อของไทย ดังนี้

1) การเพิ่มความแข็งแกร่งของการเชื่อมต่อในระบบขนส่ง: การเพิ่มความแข็งแกร่งของการเชื่อมต่อในระบบขนส่งจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าที่สะดวกขึ้นรวมถึงการลดต้นทุนของการขนส่งสินค้าซึ่งเป็นประโยชน์ต่อไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ในการเพิ่มความแข็งแกร่งนี้ภาครัฐต้องแสดงบทบาทเป็นผู้นำในการลงทุนในโครงการที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญ รวมถึงพัฒนาถนนให้ได้มาตรฐานในระดับสากล นอกจากนี้รัฐควรให้การสนับสนุนภาคเอกชนในการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการลงทุนด้านระบบขนส่งอีกด้วย

2) การเชื่อมต่อถนนกับเส้นทางขนส่งอื่น: การเชื่อมต่อถนนกับเส้นทางขนส่งอื่นและการพัฒนาโครงข่ายระบบรางจะช่วยในการลดต้นทุนในการขนส่ง เส้นทางสำคัญที่ยังไม่สมบูรณ์ในแผนการเชื่อมต่อควรเร่งสร้าง เช่น ทางรถไฟที่เชื่อมโยงระหว่างไทยกับกัมพูชา ซึ่งเป็นสะพานรถไฟเชื่อมต่อการคมนาคมทางรางกับทางรถไฟสาย ปอยเปต-พระตะบอง กับทางรถไฟสายกรุงเทพฯ-อรัญประเทศ เมื่อเชื่อมต่อระบบรางเสร็จสมบูรณ์ จะทำให้ต้นทุนขนส่งถูกลงอย่างมาก นอกจากนี้เส้นทางสายนี้จะเชื่อมต่อเมืองใหญ่ของทั้ง 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย กัมพูชา และเวียดนาม เข้าด้วยกัน โดยเส้นทางจะเริ่มจากกรุงเทพฯ-อรัญประเทศ-ปอยเปต-พนมเปญ ถึงนครโฮจิมินห์ ซึ่งเป็นเมืองท่าที่สำคัญของประเทศเวียดนามด้วย

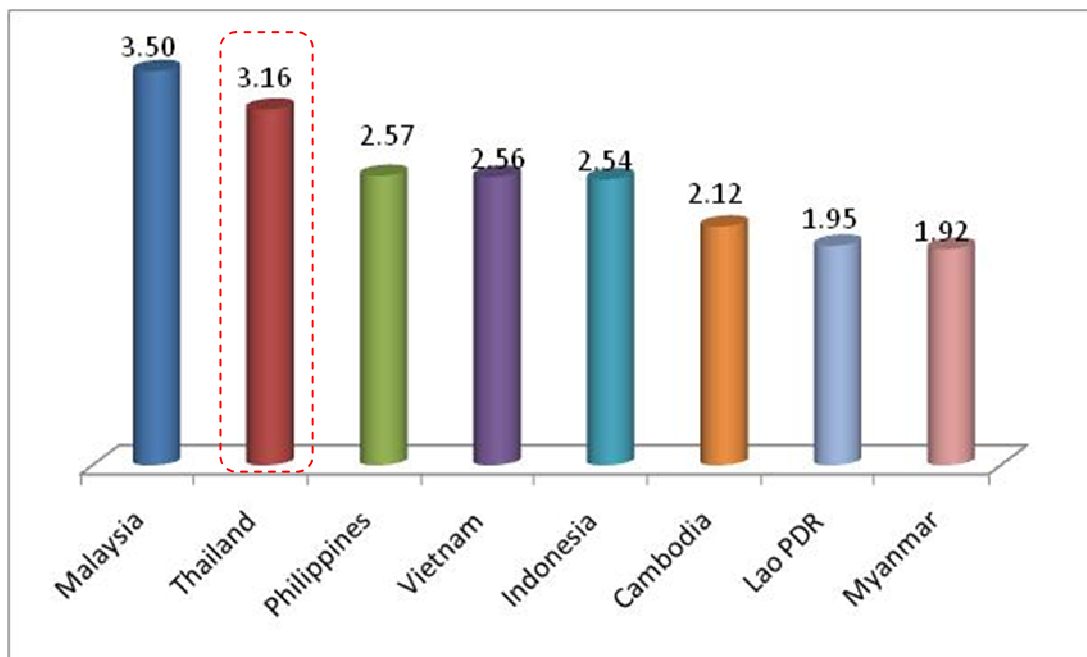
3) การเชื่อมต่อการขนส่งเสริมห่วงโซ่อุปทาน: การสร้างการเชื่อมต่อของห่วงโซ่อุปทานในอนุภูมิภาคจะส่งผลดีแก่กลุ่มประเทศ CLMV ในการเข้าสู่การเชื่อมต่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานในระดับโลกได้สะดวกขึ้น โดยความสำคัญเร่งด่วนอยู่ที่การเชื่อมต่อกับพม่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนิคมอุตสาหกรรมทวายและท่าเรือน้ำลึก การเชื่อมต่อระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีและระบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก

4) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจตามชายแดน: การพัฒนาเขตเศรษฐกิจตามชายแดนและการสร้างเมืองตามชายแดนจะเป็นประตูไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวต้องการการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการสร้างเมือง เช่น ระบบสาธารณูปโภค รวมถึงโครงข่ายการขนส่งในเขตเศรษฐกิจนั้นๆ

จะเห็นว่าภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์เป็นภาคการบริการที่สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยและภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ยังเป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุนให้เกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างแท้จริงเนื่องจากโครงข่ายการเชื่อมต่อที่ครอบคลุมจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการได้สะดวกและรวดเร็วในขณะที่ต้นทุนในการขนส่งลดลง

เมื่อพิจารณาในระดับภูมิภาคจะเห็นว่าหลายประเทศมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อของอาเซียน ไม่เพียงแต่ไทยที่มุ่งที่จะเป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อของอาเซียนเท่านั้น ประเทศอื่นๆ ในอาเซียน เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซียก็มีเป้าหมายเช่นเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้เป้าหมายดังกล่าวของไทยเป็นสิ่งที่ท้าทายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ของธนาคารโลก พบว่าไทยยังมีอันดับที่ต่ำกว่าสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยเฉพาะสิงคโปร์นั้นเป็นประเทศที่ถูกจัดอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก โดยเป็นอันดับที่ 2 ในปี 2553 นอกจากนี้ ภาครัฐของสิงคโปร์และมาเลเซียยังมีนโยบายที่ค่อนข้างชัดเจนที่จะพัฒนาระบบการเชื่อมต่อของประเทศ ประกอบกับนโยบายพัฒนาในด้านอื่นๆ ที่สอดคล้องและสนับสนุนภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ เช่น การศึกษาที่เน้นภาษาต่างประเทศให้เป็นภาษาที่ 2 ขณะที่นโยบายด้านเศรษฐกิจยังเอื้อให้กับกับการลงทุนในต่างชาติ

อย่างไรก็ตามโดยสรุปศักยภาพในด้านภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ของไทยยังคงสูงมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งสะท้อนผ่านโดย Logistic Performance Index ในหัวข้อโครงสร้างพื้นฐานการเชื่อมต่อปรากฏว่าไทยอยู่ในอันดับที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับในภูมิภาคอาเซียนซึ่งไทยเป็นรองเพียงมาเลเซียเท่านั้น ดังแผนภาพที่ 9 แม้ว่าการแข่งขันในการเป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อในภูมิภาคจะมีการแข่งขันที่สูงก็ตาม

ที่มา: Logistic Performance Index, World Bank

แผนภาพที่ 9: Infrastructure for Logistic Performance Index

2) SWOT Analysis

ข้อมูลที่รวบรวมจากวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม จากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจ เจ้าของกิจการ ในการระดมความคิดเห็นในประเด็นการเตรียมความพร้อมเพื่อยกระดับขีดความสามารถของธุรกิจไทยและจากศูนย์วิจัยกสิกรไทยเรื่องโอกาสและอุปสรรคไทยในการเป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อของอาเซียนแสดงให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4: SWOT Analysis ภาคอุตสาหกรรมการเชื่อมต่อ

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ใจกลางของภูมิภาคอินโดจีน - มีพื้นที่ทางภาคใต้ติดชายฝั่งทะเลทั้ง 2 ฝั่ง - มีเครือข่ายการขนส่งทางถนนมาก ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน	- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งบางรูปแบบยังเป็นไปอย่างจำกัด - ขาดการเชื่อมโยงของการขนส่งแบบต่างๆ - ผู้ประกอบการทั่วไปขาดความตระหนักถึงสถานะที่เปลี่ยนแปลงไปของโลก - กฎหมายล้าสมัย ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม - มีเจ้าภาพหลายหน่วยงานทำให้การประสานการทำงานร่วมกันขาดประสิทธิผล
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
- การเติบโตของภาคเศรษฐกิจ และการค้าระหว่างประเทศของประเทศในภูมิภาคเอเชีย - FTA กระตุ้นการค้าภายในภูมิภาคมากขึ้น - ศักยภาพที่จะสร้างถนนเชื่อมโยงภูมิภาคตาม AEC Blueprint - การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกในพื้นที่ภาคใต้ติดชายฝั่งอันดามัน และการมีแลนด์บริดจ์ - การพัฒนาพลังงานทางเลือกจะทำให้ - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อนบ้าน	- การเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ - ความไม่แน่นอนของนโยบายทางเศรษฐกิจอันเกิดจากการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย - การเพิ่มกฎระเบียบทางการค้าโลก - หลายประเทศมุ่งสู่การเป็นฮับโลจิสติกส์ของอาเซียนเช่นเดียวกับไทย - รูปแบบการขนส่งยังต้องพึ่งพิงการใช้พลังงานสูง เช่น การขนส่งทางถนน

ที่มา: จากการวิเคราะห์และข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย

จุดแข็ง: ของภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ มีหลายประการ เช่น ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศที่ตั้งอยู่ใจกลางของภูมิภาคอินโดจีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงเป็นจุดที่สามารถเชื่อมโยงเส้นทางขนส่งได้หลายสาย นอกจากนี้ พื้นที่ทางภาคใต้ของไทยยังติดชายฝั่งทะเลทั้ง 2 ฝั่ง โดยเฉพาะฝั่งอันดามันสามารถพัฒนาเป็นท่าเรือน้ำลึกได้ ขณะที่การขนส่งในประเทศส่วนใหญ่ยังพึ่งพิงการขนส่งทางถนนเป็นหลักกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศ ซึ่งไทยมีเครือข่ายการขนส่งทางถนนที่ครอบคลุมไปทั่วประเทศ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการขนส่งไปยังประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอินโดจีนและจีนตอนใต้ รวมถึงความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานโดยรวมของประเทศไทยค่อนข้างมีความพร้อม เช่น ถนน สนามบิน ไฟฟ้า หรือสาธารณูปโภคต่างๆ ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศยังด้อยกว่าไทย

จุดอ่อน: โครงสร้างพื้นฐานบางด้านยังมีการพัฒนาอย่างจำกัด เช่น ระบบขนส่งทางราง ซึ่งยังมีสัดส่วนน้อยมากเพื่อเทียบกับรูปแบบการขนส่งทางถนน และการขนส่งทางทะเล ยังมีความต้องการท่าเรือน้ำลึก โดยท่าเรือแหลมฉบังที่มีอยู่นั้นมีศักยภาพรองรับความต้องการได้อย่างจำกัด รวมถึง

ปัญหาความแออัดของการขนส่งแบบอื่นๆ ที่เชื่อมกับท่าเรือ เช่น ทางถนน ทำให้ต้องใช้ระยะเวลามากขึ้นในการขนส่ง ส่วนการพัฒนาท่าเรือด้านฝั่งทะเลอันดามันอาจยังต้องใช้เวลาเนื่องจากมีประเด็นข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ชุมชนและสุขภาพ ส่งผลให้การขนส่งรูปแบบต่างๆ ขาดความเชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ผู้ประกอบการขาดความตระหนักเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ พบว่าผู้ประกอบการยังขาดความตระหนักถึงภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการพัฒนาแบบโลจิสติกส์ ซึ่งสะท้อนจากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการภาคการผลิตและบริการ เรื่อง “ความพร้อมและความเข้าใจของผู้ประกอบการไทยต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ซึ่งพบว่าในปี 2553 ผู้ประกอบการเข้าใจเกี่ยวกับ AEC เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 จากปี 2552 โดยภาคบริการไม่เข้าใจถึงร้อยละ 74.8

ในเรื่องของกฎหมายไทยยังมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เช่น ไทยยังไม่มีกฎหมาย Common Control Area (CCA) ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนการตรวจสินค้าลง นอกจากนี้ ภาครัฐยังขาดหน่วยงานกลางที่ดูแลเรื่องโลจิสติกส์โดยตรงที่จะทำให้นโยบายเกิดผลเป็นรูปธรรม และมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เป็นไปในทิศทางสอดคล้องกัน ข้อมูลเกี่ยวกับโลจิสติกส์ยังกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ ไม่ได้ถูกรวบรวมให้อยู่ภายใต้ระบบเดียวกัน จึงทำให้กระบวนการที่ต้องเกี่ยวข้องกับรัฐเกิดความล่าช้า ภาคเอกชนต้องทำงานซ้ำซ้อน

โอกาส: การให้บริการด้านโลจิสติกส์ ทั้งการเป็นผู้รับจ้างช่วงให้แก่ผู้ประกอบการรายใหญ่ หรือชาวต่างชาติ รวมทั้งบริการโลจิสติกส์บุคคลที่สามมีแนวโน้มขยายตัวได้ดีตามทิศทางการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชีย ซึ่งถูกคาดว่าจะสามารถขยายตัวได้ระดับที่ค่อนข้างดี โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV โดย IMF คาดว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยเฉลี่ยระหว่างปี 2553-2558 ส่วนใหญ่คาดว่าจะขยายตัวตั้งแต่ร้อยละ 5.0 ขึ้นไป โดยเฉพาะลาว และเวียดนาม อาจขยายตัวได้ร้อยละ 7.6 และ 7.1 ตามลำดับ นอกจากนี้ การเปิดเสรีการค้ามีความคืบหน้าค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการลดภาษีของอาเซียนในกรอบความตกลง AFTA (ASEAN Free Trade Area) รวมทั้งการเปิดเสรีการค้าบริการ และการลงทุนที่มีความคืบหน้ามากขึ้น จะช่วยสนับสนุนเศรษฐกิจในภูมิภาคให้ขยายตัวได้มากขึ้น ซึ่งจะสร้างความน่าสนใจในการเข้ามาลงทุนในภูมิภาค และไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความน่าสนใจที่จะเข้ามาลงทุน

การเชื่อมโยงถนนกับส่วนต่างๆ ของภูมิภาค จากความได้เปรียบในด้านที่ตั้งจะเป็นปัจจัยบวกที่ช่วยให้ไทยมีโอกาสเป็นฮับโลจิสติกส์อาเซียน ด้วยการสร้างระบบขนส่งที่สามารถเชื่อมโยกับส่วนต่างๆ ของภูมิภาคได้ เช่น การสร้างถนนและการขนส่งระบบรางเพื่อเชื่อมกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศจีน นอกจากนี้ ด้านการขนส่งทางอากาศ ยังอาจใช้ไทยเป็นจุดหมายหลักในการเดินทางหรือขนส่ง

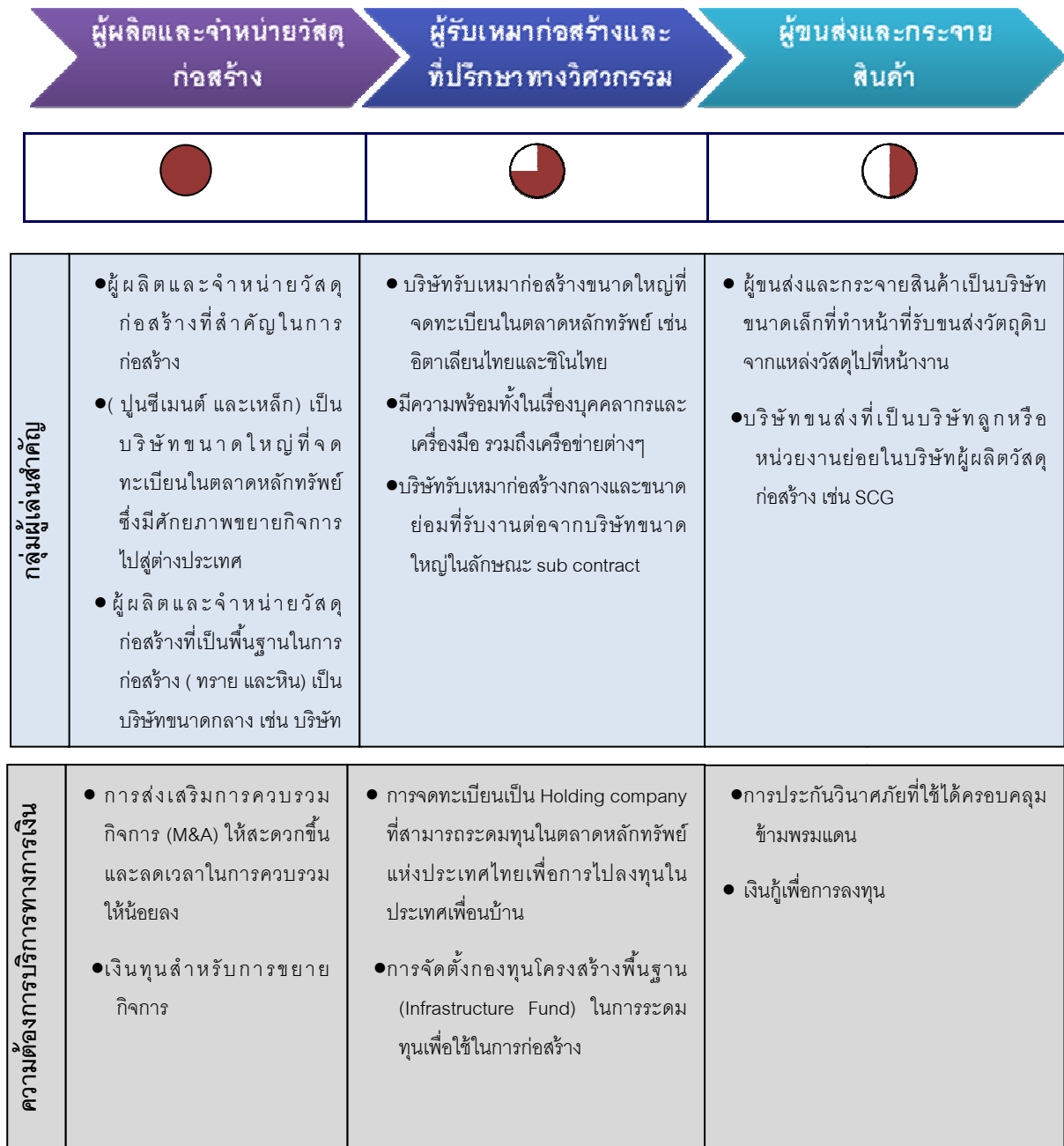
สินค้าก่อนที่จะส่งต่อไป ยังจุดหมายปลายทางอื่นๆ ในภูมิภาคใกล้เคียงด้วยระบบการขนส่งรูปแบบต่างๆ ส่วนชายฝั่งด้านทะเลอันดามันยังสามารถพัฒนาเป็นท่าเรือน้ำลึกและสร้างแลนด์บริดจ์ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการขนส่งโดยไม่ต้องผ่านไต่ด่านช่องแคบมะละกา แนวโน้มการพัฒนาพลังงานทางเลือก การพัฒนาพลังงานทางเลือกอย่างเช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ (Bio fuel) เช่น น้ำมันแก๊สโซฮอล์ และไบโอดีเซล ซึ่งสามารถผลิตได้จากผลผลิตทางการเกษตร อาทิ อ้อย มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น จะช่วยลดการพึ่งพิงน้ำมัน ซึ่งราคามีแนวโน้มผันผวนและสูงขึ้น อีกทั้งประเทศสมาชิกอาเซียนยังเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบเพื่อผลิตพลังงานทางเลือกที่สำคัญ

อุปสรรค: การเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา จะเป็นอุปสรรคต่อการเชื่อมต่อ นอกจากนี้ความไม่แน่นอนของนโยบายทางเศรษฐกิจอันเกิดจากการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยก็เป็นอุปสรรคสำคัญ การเพิ่มกฎระเบียบทางการค้าโลก เช่น ด้านสุขภาพและความปลอดภัย หรือด้านสิ่งแวดล้อม จะทำให้ต้องมีระบบการตรวจสอบย้อนกลับอย่างถูกต้อง (Traceability) ซึ่งอาจถูกใช้เป็นมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี และอาจเป็นอุปสรรคต่อภาคธุรกิจ

3) ห่วงโซ่คุณค่าของภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์

คณะที่ปรึกษาได้ทำการได้ทำการวิเคราะห์ระดับศักยภาพและขีดความสามารถของผู้ประกอบการในแต่ละข้อของห่วงโซ่คุณค่า โดยใช้ Harvey Ball เป็นตัวสะท้อนระดับศักยภาพของแต่ละข้อห่วงโซ่คุณค่า

สำหรับภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ห่วงโซ่คุณค่าแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ผู้ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้างมีศักยภาพสูงมาก กลุ่มที่สองคือผู้รับเหมาก่อสร้างและที่ปรึกษาทางวิศวกรรมมีศักยภาพสูง กลุ่มที่สามคือผู้ขนส่งและกระจายสินค้ามีศักยภาพปานกลาง โดยมีรายละเอียดห่วงโซ่คุณค่า ดังแผนภาพที่ 10

ศักยภาพทางการผลิตของประเทศไทย ไม่มี ต่ำ ปานกลาง สูง สูงมาก

แผนภาพที่ 10: ห่วงโซ่คุณค่าของภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์

ผู้ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง

ในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับการเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำในห่วงโซ่มูลค่าของภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยวัสดุหลักในการเชื่อมต่อโครงข่ายการขนส่ง ได้แก่ ปูนซีเมนต์ เหล็ก ซึ่งประเทศไทยมีความเข้มแข็งในห่วงโซ่นี้มากเนื่องจากไทยมีบริษัทผู้ผลิตวัตถุดิบขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่ เครือปูนซีเมนต์ไทย สหวิริยาสตีลอินดัสตรี นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการทำทรายซึ่งถือเป็นบริษัทขนาดกลางที่ทำการผลิตวัตถุดิบประเภทหินและทราย โดยรวมแล้วไทยมีศักยภาพสูงมากในอุตสาหกรรมผู้ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้างเนื่องจากบริษัทเหล่านี้เป็นบริษัทที่มีศักยภาพขยายกิจการไปสู่ต่างประเทศ

ความต้องการทางการเงิน

สำหรับความต้องการทางการเงินของผู้ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง เนื่องจากผู้ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้างของไทยเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นการสนับสนุนของภาคการเงินที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในระดับภูมิภาคคือ การส่งเสริมการควบรวมกิจการ (M&A) ให้สะดวกขึ้นและลดเวลาในการควบรวมให้น้อยลง ความสำคัญนี้เห็นได้จากการที่เครือปูนซีเมนต์ไทยทำการควบรวมกับ บริษัทควอลิตี้ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อปี พ.ศ. 2553 นอกจากนี้การส่งเสริมให้เกิดการร่วมทุน (Joint venture) เป็นอีกกิจกรรมทางการเงินที่ต้องได้รับการสนับสนุน เห็นได้จากการที่เครือปูนซีเมนต์ไทยเข้าไปร่วมทุนกับเวียดนามและการตาริในธุรกิจปิโตรเคมีเพื่อลงทุนในเวียดนาม

บริษัทรับเหมาก่อสร้างและบริษัทที่ปรึกษาทางด้านวิศวกรรม

บริษัทรับเหมาก่อสร้างและบริษัทที่ปรึกษาทางด้านวิศวกรรมมีหน้าที่หลักในการดำเนินการเป็นที่ปรึกษาโครงการ การประมูลงานก่อสร้าง และการก่อสร้างในห่วงโซ่มูลค่า โดยสามารถแบ่งบริษัทรับเหมาก่อสร้างได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) บริษัทรับเหมาก่อสร้างขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เช่น ชิโนไทย อิตาเลียนไทย เป็นต้น ซึ่งมีความพร้อมทั้งในเรื่องบุคลากรและเครื่องมือรวมถึงเครือข่ายต่างๆ (2) บริษัทรับเหมาก่อสร้างกลางและขนาดย่อมที่รับงานต่อจากบริษัทขนาดใหญ่ในลักษณะ sub contract แสดงให้เห็นว่าไทยมีศักยภาพสูงในด้านนี้เนื่องจากไทยมีบริษัทขนาดใหญ่ที่ขยายกิจการไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ความต้องการทางการเงิน

สำหรับความต้องการทางการเงินของบริษัทรับเหมาก่อสร้างขนาดใหญ่คือ การได้รับการสนับสนุนในเรื่องการจดทะเบียนเป็น Holding company ที่สามารถระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อการไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านหรือในรูปแบบของการจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน

(Infrastructure Fund) ในการระดมทุนเพื่อใช้ในการก่อสร้าง ในขณะที่ผู้รับเหมาขนาดกลางและขนาดเล็กต้องการได้รับเงินกู้แบบไร้รายได้ในขนาดแทนสินทรัพย์เพื่อการค้ำประกันรวมถึงการเปิดโอกาสให้เกิดการรวบรวมที่ง่ายขึ้นเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งของบริษัทขนาดเล็กด้วยกัน

ผู้ขนส่งและกระจายสินค้า

ผู้ขนส่งและกระจายสินค้าเป็นบริษัทขนาดเล็กที่ทำหน้าที่รับขนส่ง สินค้าต่างๆ และวัตถุดิบจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งรถประเภทต่างๆ เช่น รถบรรทุก รถพ่วง รถกระบะบรรทุก รถขนปูน เป็นต้น โดยแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ บริษัทขนส่งที่เป็นบริษัทลูกหรือหน่วยงานย่อยในบริษัทผู้ผลิตวัสดุก่อสร้าง เช่น SCG Distribution และบริษัทขนส่งขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่น บริษัทเอกวิธานสเปค จำกัด แสดงให้เห็นว่าผู้ขนส่งและกระจายสินค้านี้มีศักยภาพสูงเนื่องจากมีรูปแบบการขนส่งที่หลากหลาย

ความต้องการทางการเงิน

สำหรับความต้องการทางการเงินของผู้ขนส่งและกระจายสินค้านี้มีความต้องการทางการเงินในเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากการขนส่งโดยต้องการการประกันวินาศภัยที่ใช้ได้ครอบคลุมข้ามพรมแดน เนื่องจากในบางครั้งหน่วยงานในการก่อสร้างอยู่นอกเขตประเทศไทย เช่น งานก่อสร้างถนนที่เชื่อมต่อกับไทยไปทวาย เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ส่งของที่มีได้เป็นบริษัทลูกหรือหน่วยงานย่อยในบริษัทขนาดใหญ่ยังมีความต้องการทางการเงินเพื่อขยายกิจการในการรองรับโอกาสจากการขยายตัวของตลาดโดยมีความต้องการเงินในรูปแบบเงินกู้เพื่อการลงทุน

สรุปภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์

โดยสรุปภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์นั้นถือเป็นอุตสาหกรรมรากฐานสำคัญที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการเชื่อมต่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในการช่วยส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ ของประเทศ รวมถึงยังสอดคล้องกับปัจจัยเอื้อในระดับภูมิภาคอาเซียนที่ต้องการให้เกิดการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกันโดยมีการเชื่อมต่อที่ครอบคลุมทั้งภูมิภาคเพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าและปัจจัยผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมต่อของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ใน 3 เส้นทางหลัก ได้แก่ North-South Economic Corridor, East-West Economic Corridor, Southern โดยเส้นทางทั้งสามตัดผ่านไทย ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ของไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่แข็งแกร่งเพราะเมื่อพิจารณาในห่วงโซ่มูลค่านั้น พบว่าในเรื่องของวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างไทยมีบริษัทใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และมีขีดความสามารถในการขยายธุรกิจไปสู่กลุ่มประเทศ CLMV ในขณะที่ผู้รับเหมาก่อสร้างไทยก็มีผู้รับเหมาก่อสร้างรายใหญ่ที่มีขีด

ความสามารถในการเข้าไปประมูลงานรับเหมาก่อสร้างให้กับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตามในห่วงโซ่คุณค่าการขนส่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังเป็นวิสาหกิจขนาดกลางซึ่งยังมีปัญหาในด้านเงินทุนเพื่อการขยายกิจการ ดังนั้นภาคการเงินควรเข้ามาสนับสนุนส่งเสริมในฐานะนายทุนสำคัญ ให้ความสนับสนุนด้านการเข้าถึงเงินทุนและเป็นแหล่งระดมทุนสำคัญให้กับผู้ประกอบการในการขยายกิจการ ในขณะที่วิสาหกิจขนาดใหญ่ในมีความต้องการในการระดมทุนเพื่อการประมูลและก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ซึ่งต่ออาศัยเงินมาก โดยภาคการเงินจะเข้ามามีส่วนสนับสนุนในเรื่องของการระดมทุน เช่น การจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการสนับสนุนการจัดตั้ง Holding Company และการสนับสนุนการควบรวมกิจการ (M&A) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมกรรมการเชื่อมต่อของไทยในการสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยโดยรวมต่อไป

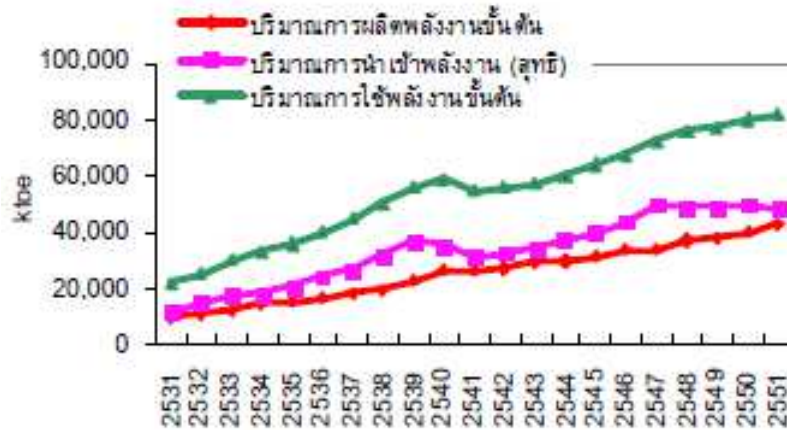
2.2.3 อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน

ปัญหาวิกฤติทางด้านความมั่นคงพลังงานถือเป็นปัจจัยความเสี่ยงต่อการพัฒนานานาประเทศต่างประสบอยู่ ผลพวงจากใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างไร้การวางแผนทำให้ประชาชนรวมทั้งภาคเอกชนต้องอยู่ด้วยความเสี่ยงที่จะขาดแคลนพลังงานเพื่อการอุปโภค บริโภคในอนาคต ปัญหาดังกล่าวกระตุ้นให้ทุกประเทศหันมาให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนเพื่อเป็นทางเลือกของแหล่งพลังงานในอนาคต ประเทศไทยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความตื่นตัวที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมดังกล่าว ดังเห็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

1) ภาครวมอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน

พลังงานทดแทนมีความหมายครอบคลุมถึงพลังงานที่นำมาใช้ทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งอาจแยกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) Alternative Energy: พลังงานทดแทนซึ่งมาจากแหล่งที่ใช้แล้วหมดไป อาทิ ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ นิวเคลียร์ หินน้ำมัน เป็นต้น และ (2) Renewable Energy: พลังงานหมุนเวียน ใช้แล้วสามารถนำกลับมาใช้ได้อีก เช่น แสงอาทิตย์ ชีวมวล น้ำและไฮโดรเจน

ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่พึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศจำนวนมาก การนำเข้าพลังงานขั้นต้นเชิงพาณิชย์เฉลี่ยร้อยละ 60.8 ของความต้องการใช้พลังงานขั้นต้นเชิงพาณิชย์ ซึ่งสัดส่วนการนำเข้าน้ำมันสูงถึงร้อยละ 80 และสัดส่วนการนำเข้าพลังงานมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปริมาณการผลิตพลังงานในประเทศไม่ได้ปรับตัวสูงขึ้นตามความต้องการใช้ เหล่านี้อาจกระทบต่อเสถียรภาพทางด้านพลังงานและด้านเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาแหล่งพลังงานทดแทนในประเทศเพื่อตอบสนองความต้องการพลังงานที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสนองตอบต่อกระแสของโลกและหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้าที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ที่มา: แผนพัฒนาพลังงาน 15 ปี (พ.ศ.2551-2565), กรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

แผนภาพที่ 11: ปริมาณการผลิต การใช้และการนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นต้น (สุทธิ)

เมื่อวิเคราะห์ถึงสถานการณ์พลังงานของประเทศในปัจจุบัน พบว่าประเทศมีการบริโภคพลังงานขั้นสุดท้ายค่อนข้างสูง หรืออยู่ที่ 70,562 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ หรือคิดเป็นมูลค่ารวม 1,684 พันล้านบาท ซึ่งถือว่าสูงเป็นอันดับที่ 2 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์ โดยร้อยละ 80.5 เป็นพลังงานเชิงพาณิชย์ และส่วนที่เหลือร้อยละ 19.5 เป็นพลังงานหมุนเวียน โดยน้ำมันดิบยังคงเป็นสัดส่วนที่สูงสุด โดยมีการใช้ร้อยละ 46.9 สูงกว่าพลังงานอื่นๆ

จากการที่ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและปริมาณสำรองน้ำมันโลกลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ไทยต้องจัดหาพลังงานทดแทนเพื่อใช้แทนการใช้้ำมันเพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้พลังงานของภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสาขาเศรษฐกิจที่บริโภคพลังงานเป็นสัดส่วนสูงสุดถึงร้อยละ 36 ดังแผนภาพที่ 12

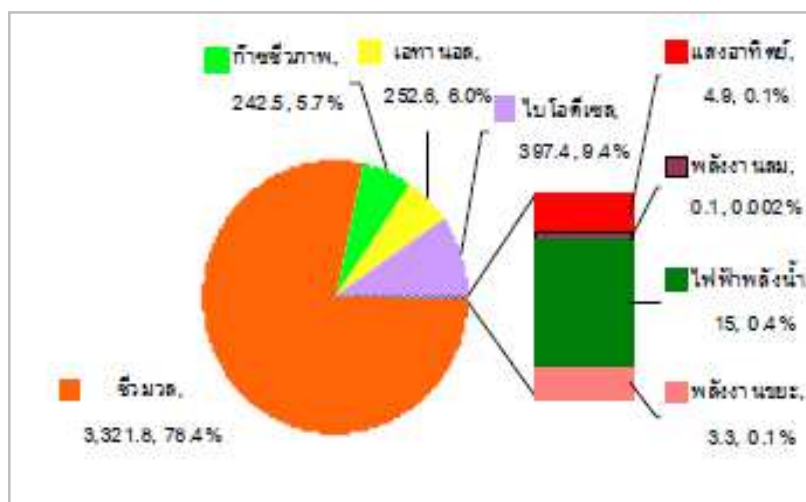
ที่มา: แผนพัฒนาพลังงาน 15 ปี (พ.ศ.2551-2565), กรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

แผนภาพที่ 12: สัดส่วนความต้องการใช้พลังงานของสาขาเศรษฐกิจต่างๆ ของไทย

ในส่วนความสามารถในการผลิตพลังงานก็พบว่า ประเทศมีการผลิตพลังงานเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.7 โดยมีการผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ในสัดส่วนร้อยละ 69 ของการผลิตทั้งหมด พลังงานหมุนเวียนและพลังงานอื่นๆ ร้อยละ 31 พลังงานหมุนเวียนมีการผลิต 21,583 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.1

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีการใช้พลังงานไฟฟ้าและน้ำมันเพิ่มขึ้น ในขณะที่เชื้อเพลิง เช่น น้ำมัน ถ่านหินมีน้อยลงและนิวเคลียร์ยังคงไม่ปลอดภัยในการนำมาใช้งาน ทำให้เกิดการคาดการณ์ว่าอีก 5 ปีข้างหน้า พลังงานเหล่านี้จะไม่เพียงพอต่อภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรมการผลิต ดังนั้นจึงมีการคิดค้นวิธีที่จะลดการใช้เชื้อเพลิงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการนำวัสดุอินทรีย์ เช่น ชีวมวล (Biomass) หรือนำขยะมาเผาให้ความร้อนเพื่อทดแทนเชื้อเพลิงถ่านหิน การปรับส่วนผสมหรือเติมสารลงไปในน้ำมันดิบ เช่น ไบโอดีเซล ไบโเอทานอล ดีโซฮอลล์และแก๊สโซฮอลล์รวมทั้งความพยายามหาแหล่งพลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานที่สะอาด เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภาครัฐจึงได้มีมาตรการสนับสนุนมากมาย ทำให้มีการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพลังงานทดแทนที่สามารถผลิตได้ภายในประเทศ สถิติพลังงานของประเทศไทยปี 2554 โดย กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน ได้สะท้อนว่า มีการใช้พลังงานทดแทนทั้งสิ้น 8,537 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ซึ่งถือเป็นร้อยละ 12.1 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 จากปีก่อน โดยพลังงานที่นำมาใช้ประโยชน์กันอย่างแพร่หลายได้แก่ ชีวมวล ก๊าซชีวภาพทั้งในรูปความร้อนและไฟฟ้า เอทานอล รวมทั้งไบโอดีเซล

ที่มา: แผนพัฒนาพลังงาน 15 ปี (พ.ศ.2551-2565), กรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

แผนภาพที่ 13: สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนแต่ละเทคโนโลยี หน่วยพันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ (Ktoe)

จากตารางที่ 5 พบว่าประเทศมีการนำพลังงานทดแทนมาใช้ในรูปของความร้อน เป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 53 ของปริมาณการใช้พลังงานทดแทนทั้งหมด และในปี 2554 มีการใช้พลังงานทดแทนในรูปของไฟฟ้าเพิ่มขึ้นมากเป็นพิเศษกว่าร้อยละ 225

ตารางที่ 5: ปริมาณการใช้พลังงานทดแทน 2554

การใช้พลังงานทดแทน	ปริมาณ (พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ)			อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	2552	2553	2554	2554
1.ไฟฟ้า (แสงอาทิตย์ ลม น้ำ ชีวมวล ชยะและก๊าซชีวภาพ)	282	304	988	255.0
2.ความร้อน (แสงอาทิตย์ ลม น้ำ ชีวมวล ชยะและก๊าซชีวภาพ)	3557	4443	4529	1.9
3.เชื้อเพลิงชีวภาพ				
- เอทานอล	335	329	323	(1.8)
- ไบโอดีเซล	463	475	661	39.2
4.ก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์	1260	1597	2036	27.5
รวม	5897	7148	8537	19.4

ที่มา: สถิติพลังงานของประเทศไทยปี 2554

อนึ่งการผลักดันอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน คาดว่าจะช่วยลดการนำเข้าพลังงานได้มากกว่า 4.6 แสนล้านบาท ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมการลงทุนในภาคเอกชน สร้างงาน ตลอดจนลดต้นทุนของภาคการผลิตและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สามารถเข้าถึงพลังงานได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

2) SWOT Analysis

จากการศึกษาอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนของไทย สามารถสรุป จุดแข็งและจุดอ่อน รวมทั้งโอกาสหรืออุปสรรค ได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6: SWOT Analysis อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
● ประเทศไทยได้รับการจัดให้เป็นอันดับหนึ่งในอาเซียนที่ส่งเสริมพลังงานทดแทนอย่างจริงจัง ● การดำเนินธุรกิจพลังงานทดแทนอย่างเป็นรูปธรรม ● ภาคเกษตรกรรมมีขนาดใหญ่จึงมีผลผลิตการเกษตร รวมทั้งของเสีย ของเหลือใช้ ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักของพลังงานชีวมวล และก๊าซชีวภาพ ● มีศักยภาพในการผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ เนื่องจากอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร ● มีกำลังผลิตและเทคโนโลยีที่สูงกว่าประเทศ CLMV	● ต้นทุนของเทคโนโลยีซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศมีมูลค่าสูงเทียบกับประสิทธิภาพที่ได้ เช่น เทคโนโลยีพลังงานลม ● ข้อจำกัดของพลังงานทดแทนแต่ละชนิด เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพมีข้อจำกัดในการรักษาสมดุลระหว่างพืชอาหารและพืชพลังงาน หรือ ต้นทุนของถ่านหิน ก๊าซขึ้นอยู่กับการขึ้นลงของราคาน้ำมัน ● สถาบันการเงินไม่ปล่อยกู้ เนื่องจากมีความเสี่ยงสูง ทำให้ต้องกู้เงินจากต่างประเทศ และรัฐบาลต้องสนับสนุนทำให้รายได้ไหลออกนอกประเทศ ● ขาดบุคลากรที่ความรู้และความชำนาญ ● ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนและ NGO ● Adder cost¹ ต่ำ ไม่ดึงดูดผู้ประกอบการ
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
● การจำหน่ายเทคโนโลยีและไฟฟ้าให้กับประเทศเพื่อนบ้าน ● การรวมกลุ่ม AEC อาเซียนจะช่วยขยายขนาดตลาด ลดช่องว่างและลงทุนร่วมในการสร้างเครือข่าย ส่งถ่ายพลังงานระหว่างประเทศ	● นโยบายของภาครัฐไม่แน่นอน ● ระบบการขนส่งมีประสิทธิภาพต่ำไม่เอื้อต่อการขนส่ง รวบรวมวัตถุดิบและการกระจายพลังงานสู่ผู้ใช้

จุดแข็ง: ศักยภาพของไทยในระดับภูมิภาคนั้นได้รับการยอมรับในฐานะประเทศที่ส่งเสริมพลังงานทดแทนอย่างจริงจัง โดยมีความโดดเด่นในเรื่องของ แผนงาน เป้าหมายและการดำเนินธุรกิจพลังงานทดแทนเชิงพาณิชย์อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีที่ค่อนข้างโดดเด่นเมื่อเทียบกับประเทศใกล้เคียงอย่างกลุ่มประเทศ CLMV สามารถแบ่งจำหน่ายให้ประเทศเพื่อนบ้านอย่างกลุ่มประเทศ CLMV ได้ เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้า นอกจากนี้ไทยยังมีข้อได้เปรียบประเทศอาเซียน ได้แก่ การมีทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างหลากหลาย ต้นทุนแรงงานต่ำ เป็นฐานการผลิตอุปโภคและบริโภค เป็นผู้นำด้านการผลิตอาหารส่งออก

¹ ส่วนเพิ่มราคาซื้อไฟฟ้า

แผนภาพที่ 14: ความหลากหลายของพลังงานในภูมิภาค

จากการศึกษาศักยภาพพลังงานทดแทนในประเทศไทย พบว่าประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางด้านพลังงานทดแทนอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มพลังงานชีวมวล ก๊าซชีวภาพและไบโอดีเซล เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมจึงมีผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมาก ขณะเดียวกันมีอุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรซึ่งล้วนแต่อำนวยความสะดวกให้นำมาผลิตพลังงานชีวมวล ก๊าซชีวภาพ รวมไปถึงไบโอดีเซลและเอทานอล นอกจากนี้ประเทศไทยมีศักยภาพด้านพลังงานธรรมชาติ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ที่มีความเข้มข้นรังสีแสงอาทิตย์ เฉลี่ยประมาณ 18.2 เมกะจูล/ตารางเมตร/วัน เนื่องจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร

จุดอ่อน: ผู้ประกอบการมีขีดความสามารถจำกัด ยังต้องมีการใช้เทคโนโลยีที่ดีขึ้น และไทยยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานหรือเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ตลอดจนปัญหาการถูกต่อต้านจากชุมชนหรือ NGOs และปัญหาสำคัญก็คือการขาดแคลนเงินทุนสนับสนุนเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีและการเริ่มต้นลงทุนในธุรกิจพลังงานทดแทน ทั้งนี้เนื่องจาก สถาบันการเงินขาดความรู้เกี่ยวกับพลังงานทดแทนดังกล่าว และคาดว่าเทคโนโลยีตลอดจนธุรกิจพลังงานทดแทนมีต้นทุนสูง ความเสี่ยงสูง จึงมักไม่อนุญาตการกู้ยืมเงินของภาคธุรกิจ ทำให้ผู้ประกอบการต้องไปกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ เงินตราไหลออกนอกประเทศและพบข้อจำกัดในการพัฒนาหรือสร้างเทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้นมาอีกด้วย

โอกาส: ในอาเซียนนั้น มีทั้งประเทศที่ขาดแคลนพลังงานและประเทศที่มีพลังงานเหลือเฟือเพื่อที่จะแบ่งจ่ายให้แก่ประเทศผู้ขาดแคลนได้ พม่าและอินโดนีเซีย ประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรมาก

แต่ไม่สามารถนำมาแปรรูปและแจกจ่ายพลังงานให้แก่ประชากรอย่างทั่วถึง โดยถึงแม้สองประเทศรวมกันมีประชากรมากถึง 300 ล้านคน 1 ใน 3 นั้นยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ในขณะที่ไทย สิงคโปร์ และมาเลเซียนั้นมีศักยภาพในการผลิตไฟฟ้าแบ่งจำหน่ายให้แก่ประเทศที่ขาดแคลนพลังงานได้ ซึ่งหากประเทศอาเซียนได้สร้างกรอบความร่วมมือกันทางด้านพลังงานทดแทนหรือพลังงานหมุนเวียน ย่อมจะเป็นการดีต่อทุกประเทศในการลดต้นทุนการผลิตพลังงานและการส่งจำหน่ายแลกเปลี่ยนพลังงานทดแทน ตลอดจนเทคโนโลยีพลังงานระหว่างประเทศได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาพลังงานทดแทนของกระทรวงพลังงานที่ตั้งเป้าหมายระยะยาว (พ.ศ.2560-2565) ในการสนับสนุนให้ไทยเป็นศูนย์กลางส่งออกเชื้อเพลิงชีวภาพและการส่งออกเทคโนโลยีพลังงานทดแทนในภูมิภาคอาเซียน

อุปสรรค: ถึงแม้ประเทศไทยมีได้รับการยอมรับในประเด็นการส่งเสริมพลังงานทดแทน อย่างไรก็ตามความไม่ชัดเจนของนโยบายรัฐบาล ตลอดจนนโยบายประชานิยมของรัฐบาล ทำให้การตัดสินใจในการจับจ่าย อุปโภค บริโภคของประชาชนบิดเบือนไป และส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น นโยบายยกเลิกการเก็บเงินกองทุนน้ำมัน ซึ่งผลให้ราคาน้ำมันดีเซลถูกลงในระดับที่แข่งขันได้กับราคาไบโอดีเซล ประชาชนจึงหันไปใช้น้ำมันดิบมากขึ้น ถือเป็นปัจจัยลบต่อการเติบโตของพลังงานทดแทน นอกจากนี้นโยบายประชานิยม เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น นโยบายรถคันแรกนั้น ทำให้ประชาชนซื้อรถมากขึ้น ประเทศมียอดการนำเข้าน้ำมันสูงขึ้น นโยบายเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาของอุตสาหกรรมขาดความต่อเนื่อง ทั้งนี้ความยุ่งยากในการขออนุมัติเพื่อเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบหรือแหล่งพลังงานนั้น นับเป็นอุปสรรคที่ทำให้อุตสาหกรรมมีต้นทุนสูงและใช้เวลานาน เช่น แหล่งน้ำที่มีศักยภาพในการผลิตพลังงานน้ำบางแห่ง อยู่ในเขตอุทยาน ภาครัฐจึงไม่สามารถเข้าถึงได้

จากการศึกษาศักยภาพของอุตสาหกรรมข้างต้นนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าประเทศไทยจะต้องมีการวางแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ชัดเจน โดยภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องมีความคำนึงถึงส่วนรวมและปฏิบัติตามแผนให้สอดคล้องกันเป็นเอกภาพ อีกทั้งต้องคำนึงถึงการรักษาสสมดุลในเรื่องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีผลกระทบต่อส่วนร่วมน้อยที่สุด ทั้งนี้ทิศทางการพัฒนาอาจเริ่มจากพลังงานชีวมวลและพลังงานแสงอาทิตย์และการแปรรูปเป็นพลังงานไฟฟ้าซึ่งไทยมีศักยภาพดีที่สุด เพื่อให้ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากการเปิด AEC ในการเป็นผู้จำหน่ายพลังงานและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ประเทศอาเซียน ซึ่งยังขาดแคลนพลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มประเทศ CLMV ภาคการเงินจะมีบทบาทอย่างยิ่งในการผลักดันธุรกิจดังกล่าว ในฐานะผู้สนับสนุนทางการเงินซึ่งจะต้องมีความเข้าใจและทางเลือกในการระดมทุนใหม่ๆ แก่ผู้ประกอบการ ความต้องการทางการเงินของภาคอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนนี้จะถูกกล่าวถึงในส่วนต่อไป

3) ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน

คณะที่ปรึกษาได้ทำการได้ทำการวิเคราะห์ระดับศักยภาพและขีดความสามารถของผู้ประกอบการในแต่ละข้อของห่วงโซ่คุณค่า โดยใช้ Harvey Ball เป็นตัวสะท้อนศักยภาพ ดังแผนภาพ

แหล่งพลังงานทดแทน การผลิต/การแปรรูปพลังงาน ตลาดและการกระจายสู่ผู้ใช้		
กลุ่มผู้เล่นสำคัญ ● แหล่งวัตถุดิบและการเก็บรวบรวมทรัพยากรหรือวัตถุดิบนั้นๆ ซึ่งจะนำไปแปรรูปต่อไป ● กรมพัฒนาพลังงานทดแทน, การไฟฟ้าฝ่ายผลิต, กรมอุทยานและหน่วยงานทางด้านพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นผู้รับผิดชอบแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ● เกษตรกร พ่อค้าคนกลางและชุมชนหรือโรงงานมีบทบาทเป็นผู้รวบรวมวัตถุดิบทางการเกษตรของเหลือใช้หรือขยะมูลฝอย เพื่อผลิตส่งต่อเข้าสู่กระบวนการแปรรูปเป็นก๊าซชีวภาพ ไบโอดีเซล	● ตัวกลางทำหน้าที่แปรรูปสภาพวัตถุดิบพลังงานทดแทนจากแหล่งต่างๆ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำ หรือก๊าซชีวภาพ ให้อยู่ในรูปความร้อนหรือกระแสไฟฟ้า ● มีความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีขั้นสูง แตกต่างหลากหลายตามประเภทพลังงานทดแทน ● หน่วยอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีและผู้ประกอบการภาคธุรกิจ เช่น กฟผ., กฟน. และ โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้จัดจำหน่ายเครื่องจักรหรือกลไกต่างๆ ในการแปรรูปวัตถุดิบเป็นพลังงาน	● ทำหน้าที่รับซื้อพลังงานที่แปรรูปแล้วรวบรวมก่อนส่งจำหน่ายให้แก่ผู้ใช้ตามบ้านเรือนหรือภาคอุตสาหกรรม ● ส่วนมากยังเป็นบทบาทของรัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
ความต้องการบริการทางการเงิน ● มาตรการสนับสนุนเงินลงทุนเพื่อช่วยลดภาระการลงทุนระยะเริ่มแรก ● เงินทุนสนับสนุน หรือ กองทุนเพื่อสนับสนุนศูนย์วิจัยและสถาบันสำรวจแหล่งทรัพยากร ● พัฒนาตลาดกลางรับซื้อวัตถุดิบ ● ส่งเสริมการลงทุนตามสิทธิ BOI สำหรับการลงทุนด้านพลังงานทดแทน	● มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนและการรับประกันความเสี่ยงในระยะเริ่มแรก เช่น ESCO Fund มาตรการส่งเสริมตามสิทธิ BOI เงินกู้วงเงินค้ำประกันต่ำ ● ประกันภัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การประกันภัยความเสี่ยงและความเสียหายในกระบวนการผลิต/การแปรรูป	● บริการทางการเงินเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริโภค เช่น บัตรเดบิต ATM ● ส่งเสริมการลงทุนแบบ PPPs

ศักยภาพทางการผลิตของประเทศไทย

○

◐

◑

◒

●

ไม่มี   ต่ำ   ปานกลาง   สูง   สูงมาก

แผนภาพที่ 15: ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน

สำหรับอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนนั้นห่วงโซ่คุณค่าแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ แหล่งพลังงานทดแทนมีศักยภาพสูงมาก กลุ่มที่สองคือการผลิตหรือการแปรรูปมีศักยภาพปานกลาง กลุ่มที่สามคือตลาดและการกระจายผู้ผู้ใช้มีศักยภาพสูง โดยมีรายละเอียดของแต่ละห่วงโซ่คุณค่า ดังนี้

แหล่งพลังงานทดแทน

ส่วนนี้เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของทางการซึ่งดูแลเรื่องแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กรมอุทยาน กรมชลประทาน กรมป่าไม้ ซึ่งรับผิดชอบดูแลการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของชาติ เช่น เขตพื้นที่แหล่งพลังงานลม แหล่งพลังงานน้ำ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม เท่าเทียมและดำรงทรัพยากรให้ความยั่งยืน นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงเกษตรกร พ่อค้าคนกลางและชุมชน หรือโรงงาน ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้รวบรวมวัตถุดิบทางการเกษตร ของเหลือใช้หรือขยะมูลฝอย เพื่อผลิตส่งต่อเข้าสู่กระบวนการแปรรูปเป็นพลังงานชีวมวล ก๊าซชีวภาพ ไบโอดีเซล ประเทศไทยถือว่ามีความหลากหลาย และมีศักยภาพโดดเด่น ในภูมิภาคอาเซียน คือ พลังงานชีวมวล ก๊าซชีวภาพและพลังงานแสงอาทิตย์ อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงแหล่งพลังงานเหล่านี้ยังมีข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นเม็ดเงินลงทุนมหาศาล นอกจากนี้การรวบรวมวัตถุดิบเพื่อผลิตพลังงานชีวมวล เช่น ผลผลิตเกษตรกรรม หรือ เศษขยะก่อนนำไปแปรรูปพลังงานนั้น ยังไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีการคัดแยกประเภทและการรวบรวมนั้นอยู่ในรูปของการมีพ่อค้าคนกลางไปตั้งลานรับซื้อ อำนาจต่อรองอยู่ที่ผู้ซื้อมากกว่าผู้ขาย

ความต้องการทางการเงิน

สำหรับความต้องการบริการทางการเงินของต้นสายห่วงโซ่มูลค่านี้ ยังคงต้องการการสนับสนุนด้านเม็ดเงินลงทุน เพื่อช่วยลดภาระการลงทุนระยะเริ่มแรกในเทคโนโลยีพลังงานทดแทนรูปแบบใหม่ๆ เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ กองทุนเพื่อสนับสนุนศูนย์วิจัยและสถาบันสำรวจแหล่งทรัพยากร หรือมาตรการส่งเสริมการลงทุนตามสิทธิ BOI สำหรับการลงทุนด้านพลังงานทดแทน และการลงทุนอุตสาหกรรมผลิตเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับพลังงานทดแทน นอกจากนี้จะต้องมีการเร่งพัฒนาตลาดกลางรับซื้อวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์การเงินใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาความไม่สม่ำเสมอของอุปทานวัตถุดิบ เช่น การพัฒนาตลาดกลางซื้อขายผลผลิตการเกษตรเพื่อการแปรรูปเป็นพลังงานทดแทน หรือ การรับรองการซื้อขายวัตถุดิบพลังงานทดแทน

การผลิตและการแปรรูปพลังงาน

เป็นตัวกลางทำหน้าที่แปรสภาพวัตถุดิบพลังงานทดแทนซึ่งรวบรวมมาจากแหล่งต่างๆ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำ หรือก๊าซชีวภาพ ให้อยู่ในรูปความร้อน หรือกระแสไฟฟ้า ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีขั้นสูง แตกต่างหลากหลายตามประเภทพลังงานทดแทน โดยมีส่วน

เกี่ยวข้องกับที่สำคัญในข้อต่อไปนี้ คือ หน่วยอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีและผู้ประกอบการภาคธุรกิจ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิต, การไฟฟ้านครหลวง และ โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้จัดจำหน่ายเครื่องจักรหรือกลไกต่างๆ ในการแปรรูปวัตถุดิบเป็นพลังงาน

ศักยภาพของไทยในการแปรรูปพลังงานนั้นถือว่าดีเป็นอันดับต้นๆของภูมิภาคอาเซียนโดยเฉพาะเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศ CLMV โดยไทยสามารถแปรรูปพลังงานไฟฟ้าเพื่อแบ่งจำหน่ายส่งออกให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านได้อีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากไทยมีการลงทุนแพร่หลายและได้รับความสนใจจากภาคเอกชนเข้ามาประกอบธุรกิจนี้ อ้างอิงได้จากรายชื่อของผู้ยื่นข้อเสนอลงทุนในการผลิตไฟฟ้าพลังงานทดแทน (SPP/VSP) พร้อมทั้งมีตลาดรับซื้อพลังงานทดแทนบางชนิดขึ้นมาเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ภาครัฐและผู้ประกอบการส่วนมากเป็นผู้ประกอบการรายเล็กและมักจะพบข้อจำกัดเรื่องการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเนื่องจากสถาบันการเงินไม่เชื่อมั่น เทคโนโลยีและธุรกิจซึ่งเป็นเทคโนโลยีขั้นสูง ต้นทุนสูง คำนวณซับซ้อนผลตอบแทนเริ่มแรกไม่คุ้มทุน รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งกับชุมชน เนื่องด้วยในขั้นตอนการแปรรูปอาจก่อผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียง เช่น การสร้างโรงงานไฟฟ้า การสร้างเขื่อน เพื่อแปรรูปพลังงานน้ำ อาจต้องเวนคืนพื้นที่ชาวบ้านและอาจต้องกินพื้นที่ป่า ทำให้เกิดความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากสังคมและ NGO

ความต้องการทางการเงิน

ดังนั้นเพื่อการแก้ปัญหาข้างต้น ภาคการเงินควรสนับสนุนทางด้านเงินลงทุนต่างๆ โดยจะต้องเร่งศึกษาพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมพลังงาน เพื่อประเมินความเสี่ยงและค่าความเชื่อมั่นก่อนการอนุมัติเงินกู้ได้อย่างแม่นยำและเชื่อถือภาคธุรกิจมากขึ้น อาจมีการอนุมัติเงินกู้วงเงินค้ำประกันต่ำเงินกู้ประเภทที่ใช้รายได้ในอนาคตประกัน ทั้งนี้มาตรการ ESCO Fund สามารถช่วยส่งเสริมการลงทุนและรับประกันความเสี่ยงในภาคอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี

ตลาดและการกระจายผู้ซื้อ

บทบาทในการทำหน้าที่รับซื้อพลังงานที่แปรรูปแล้ว รวบรวมก่อนส่งจำหน่ายให้แก่ผู้ใช้ตามบ้านเรือนหรือภาคอุตสาหกรรม ส่วนมากยังคงเป็นบทบาทของรัฐวิสาหกิจ เช่น กฟผ. กฟน. กฟภ. ซึ่งถือว่ามีความศักยภาพดีพอใช้ มีเสถียรภาพแต่ยังต้องปรับปรุงให้บริการมีความทั่วถึงและมีประสิทธิภาพในเขตทุรกันดารให้มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากระบบโลจิสติกส์ไทยยังไม่แข็งแกร่ง ยังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทำให้ต้นทุนในการกระจายพลังงานค่อนข้างสูงและไม่สามารถเข้าถึงผู้ใช้ได้อย่างเท่าเทียมกัน

ความต้องการทางการเงิน

ดังนั้นภาคการเงินจึงควรเข้ามามีบทบาทในฐานะตลาดระดมทุน ผ่าน Infrastructure fund เพื่อเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายในการนำส่งและการส่งผ่านพลังงาน เพื่อให้ประชาชนในเขตทุรกันดารสามารถเข้าถึงพลังงานได้อย่างเท่าเทียม หรือ อาจส่งเสริมการแบบ Public-Private Partnership (PPPs) หรือการลงทุนร่วมระหว่างรัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาโครงข่ายการลำเลียงพลังงาน นอกจากนี้ไทยยังมีความโดดเด่นในเรื่องของการ มีตลาดและมีกลไกตลาดที่ดีสำหรับพลังงานทดแทนบางประเภท แต่ยังคงต้องผลักดันให้เกิดตลาดของพลังงานทดแทนบางประเภท เช่น พลังงานชีวมวล

สรุปอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน

โดยสรุปอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนนั้นถือเป็นอุตสาหกรรมรากฐานสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ประเทศไทยสามารถปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจสู่การเป็นสังคมสีเขียวและคาร์บอนต่ำ เพื่อสอดคล้องกับปัจจัยการให้ความสำคัญเรื่องการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในระดับโลก ซึ่งการส่งเสริมอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน นอกจากจะบรรเทาปัญหาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมของไทยแล้วยังช่วยรักษาความมั่นคงทางด้านพลังงานของชาติและลดการพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากประเทศอื่น อันอาจจะกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย โดยอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนของไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่ค่อนข้างใหม่แต่เป็นที่สนใจของภาคเอกชนและมีการวางแผนแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนโดยกระทรวงพลังงาน ซึ่งน่าจะเอื้อให้อุตสาหกรรมมีอัตราการเติบโตสูงต่อไป อย่างไรก็ตามข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข โดยภาคการเงินควรเข้ามามีบทบาทส่งเสริมในฐานะนายทุนสำคัญ ให้ความสนับสนุนด้านการเข้าถึงเงินทุนและเป็นแหล่งระดมทุนสำคัญให้กับผู้ประกอบการซึ่งมีต้นทุนในเริ่มแรกค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในระยะยาวของประเทศไทยโดยรวมต่อไป

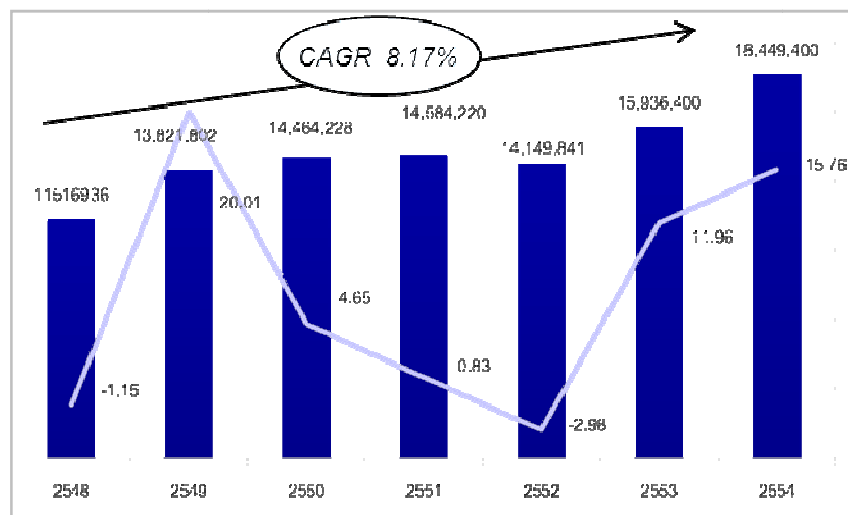
2.2.4 ภาคบริการการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ

1) ภาพรวมของภาคบริการการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ

ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางเข้ามาพักผ่อนมากที่สุดในอันดับต้นๆ ของโลก โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการจัดอันดับให้เป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุดในโลกเป็นระยะเวลาสองปีซ้อน ระหว่างปี 2554-2555 จากการสำรวจความเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจากทั่วโลกของนิตยสาร Travel and Leisure ซึ่งเป็นนิตยสารที่ได้รับความนิยมเชื่อถือทางด้านการท่องเที่ยวของโลก โดยในปี 2554 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยว

ต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่มากกว่า 18 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับปีก่อนและมีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมกว่า 6.4 แสนล้านบาท โดยเป็นรายได้จากการจับจ่ายสินค้า ที่พัก และบริการอาหาร จำนวน 1.77, 1.68 และ 1.08 ล้านบาทตามลำดับนักท่องเที่ยวหลักของประเทศไทยเดินทางมาจากประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และญี่ปุ่น โดยมีจำนวน 2.19, 1.68 และ 1.12 ล้านคนตามลำดับ

ทั้งนี้ภาคบริการการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมบริการซึ่งรวมถึงภาคให้บริการสุขภาพที่ประเทศไทยมีความโดดเด่นอย่างมากทั้งทางด้านบริการทางการแพทย์ โรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานสากล และบริการผู้ป่วยที่โดดเด่นด้วยอภิศาสตร์แบบไทยของผู้ให้บริการ รวมทั้งที่พักอาศัยแบบระยะยาวซึ่งมีศักยภาพรองรับผู้ป่วยพักฟื้นและกลุ่มผู้สูงอายุจากต่างประเทศ ในปี 2554 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีอัตราการเติบโตร้อยละ 6 จากปีก่อนโดยมีรายได้ทั้งสิ้นจำนวน 63,038 ล้านบาท และคาดการณ์ว่าจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสม (CAGR) อยู่ที่ร้อยละ 8 ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี 2555 – 2559

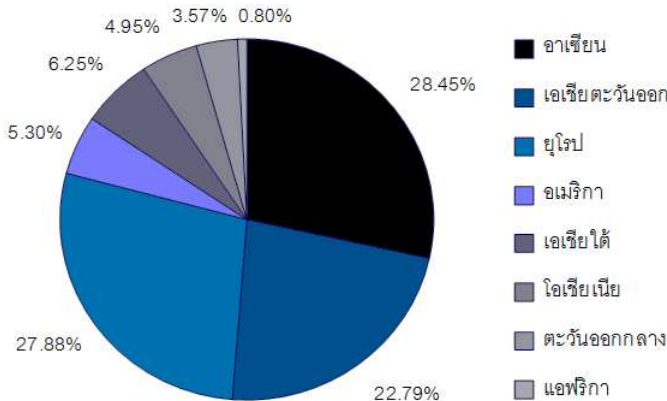

ที่มา: Euromonitor, 2012

แผนภาพที่ 16: อัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติระหว่างปี 2548-2554

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่ามีสัดส่วนนักท่องเที่ยวจากอาเซียนมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 28.45 และคาดการณ์ว่าในอนาคตเมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 ทำให้คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอาเซียนเข้ามามากขึ้นจากความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมให้เกิดความเชื่อมโยงทั้งทางถนน ทางรางและทางทะเลซึ่งจะทำให้การเดินทางท่องเที่ยวในระหว่างภูมิภาคเป็นไปได้โดยสะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จะส่งผลดีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าใน

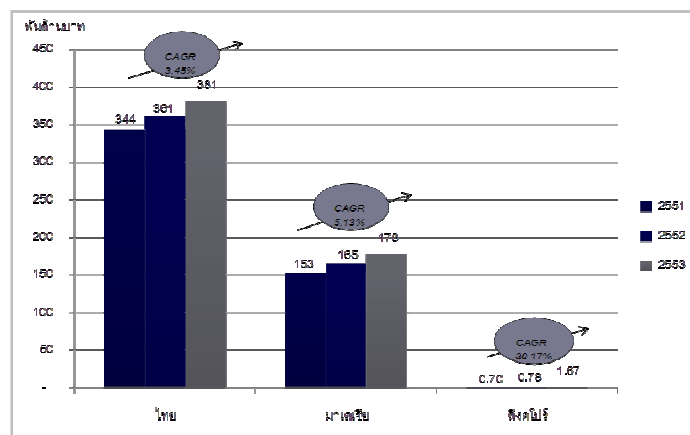
ประเทศไทยจากกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศอื่นๆที่อาจเดินทางมาประเทศไทยผ่านเส้นทางคมนาคมของ AEC

ที่มา: Euromonitor, 2012

แผนภาพที่ 17: สัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยในปี 2553

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ของไทยมีจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาค โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ประเทศไทยมีจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวที่มากกว่าทั้งสองประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างงานสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมากและเป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีความพร้อม มีศักยภาพและความแข็งแกร่งมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยว สาธารณูปโภค ที่พักอาศัย สถานพยาบาลและบุคลากรในภาคบริการที่มีความชำนาญและอภิยาศัยไม่ตรีที่งดงามอย่างไทย

ที่มา: Euromonitor, 2012

แผนภาพที่ 18: สัดส่วนรายได้จากภาคบริการการท่องเที่ยวของไทยเปรียบเทียบกับมาเลเซียและสิงคโปร์ระหว่างปี 2551-2553

2) SWOT Analysis

ทางคณะที่ปรึกษาได้ทำการศึกษาภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อสะท้อนภาพรวมของภาคบริการข้างต้น ในมิติเรื่อง ศักยภาพ จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรม รวมทั้งโอกาสหรืออุปสรรคที่อาจมีผลเชิงบวกและเชิงลบต่อ อุตสาหกรรม โดยอาจสรุปลงในตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7: SWOT Analysis ภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี - ประเทศไทยโดยเฉพาะกรุงเทพมหานครได้รับการจัดอันดับให้เป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุดในโลก - ผู้ประกอบการของไทยมีความพร้อมและมีองค์ความรู้ที่ชัดเจน - ชื่อเสียงทางด้านการบริการที่มีมิตรไมตรีและวัฒนธรรมการบริการแบบไทยที่อ่อนน้อม - ระบบการคมนาคมขนส่งที่ดี โดยเฉพาะด้านการบิน	- ความรู้ความเข้าใจในภาษาต่างประเทศ - ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของประชากรพหุวัฒนธรรม - ผู้ประกอบการรายกลางและรายย่อยยังขาดเงินทุนในการดำเนินการ - การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการและบันเทิงยังมีอยู่ในวงจำกัด - ขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือสำราญและการเชื่อมต่อโดยทางน้ำ
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
- การท่องเที่ยวรวมภายในภูมิภาคอาเซียน - ASEAN Single Visa ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคสะดวกยิ่งขึ้น - จำนวนประชากรในภูมิภาคมีจำนวนมาก ทำให้เป็นกลุ่มตลาดเป้าหมายที่สำคัญของการท่องเที่ยวไทยในอนาคต - การขยายการลงทุนของผู้ประกอบการในการเข้าไปลงทุนในประเทศกลุ่ม CLMV ที่ทำได้โดยสะดวกมากขึ้น	- นโยบายการส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวที่ไม่ครอบคลุมในทุกๆห่วงโซ่มูลค่า - ความมั่นคงทางการเมืองที่จะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประเทศไทยในระยะยาว - บริการทางการเงินที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาธุรกิจด้านการบริการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายกลางและรายย่อย

จุดแข็ง: เมื่อพิจารณาถึงจุดแข็งของประเทศไทยพบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย สวยงามและไม่ซ้ำกันในแต่ละภาค ผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่างมีความพร้อมทางด้านความรู้ความเข้าใจในธุรกิจ ประกอบกับอภยาศัยไมตรีแบบไทยที่อ่อนน้อมติดตราตรึงใจผู้คนทั่วโลก

จุดอ่อน: ในด้านจุดอ่อน พบว่าประเทศไทยโดยเฉพาะผู้ประกอบการในธุรกิจและแรงงานในภาคบริการยังขาดความรู้ในภาษาต่างประเทศที่แตกฉาน ทำให้เกิดอุปสรรคในการบริการ และเป็นจุดอ่อนที่สำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งต่างๆ

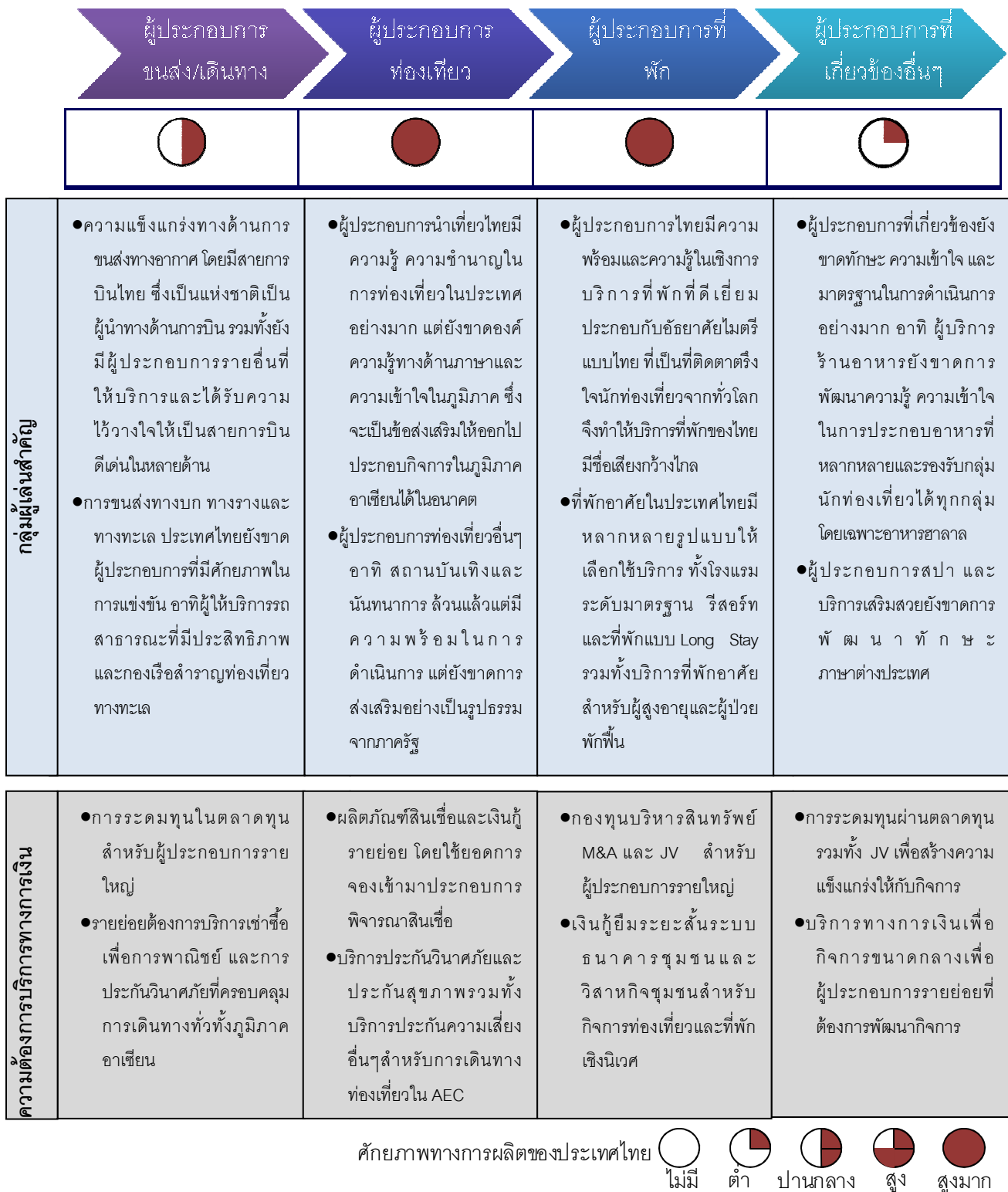
โอกาส: โอกาสของไทยทางด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญจากการเปิดเสรีอาเซียน คือ การพัฒนาความร่วมมือในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งความสะดวกสบายจากการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้ Single Visa นอกจากนี้หากพิจารณาในด้านอุปสงค์ภายในภูมิภาคจะพบว่าเมื่ออยู่อีกเป็นจำนวนมาก จากจำนวนประชากรในภูมิภาคที่มีจำนวนมากและสามารถเดินทางเข้าออกได้อย่างเสรีภายในอาเซียน

อุปสรรค: อุปสรรคที่สำคัญของภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ คือ ปัญหาทางด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการรายกลางและรายย่อยที่ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบการบริการสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งอุปสรรคทางความมั่นคงทางการเมืองที่เป็นปัญหาที่ยืดเยื้อยาวนาน

3) ห่วงโซ่คุณค่าของภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ

แนวทางการส่งเสริมภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้อยู่ในระดับแนวหน้าของโลกนั้น ประกอบไปด้วยมาตรการต่างๆที่หลากหลาย โดยหนึ่งในมาตรการที่สำคัญของการส่งเสริมนั้นคือมาตรการส่งเสริมด้านบริการทางการเงินให้แก่ผู้ประกอบการในภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ โดยมุ่งเน้นไปที่ความต้องการของผู้ประกอบการในแต่ละห่วงโซ่มูลค่าของภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ โดยคณะที่ปรึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าของภาคบริการการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมาตรการบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของผู้ประกอบการ ซึ่งคณะที่ปรึกษาได้นำข้อคิดเห็นรวมทั้งความต้องการของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมมาจากผลการศึกษาของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่นำเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ความต้องการทางการเงินของผู้ประกอบการในภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ

นอกจากนี้คณะที่ปรึกษาได้ทำการได้ทำการวิเคราะห์ระดับศักยภาพและขีดความสามารถของผู้ประกอบการในแต่ละข้อของห่วงโซ่มูลค่า โดยใช้ Harvey Ball เป็นตัวสะท้อนระดับศักยภาพ ดังแผนภาพที่ 19

แผนภาพที่ 19: ห่วงโซ่คุณค่าของภาคบริการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ

สำหรับภาคบริการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ ห่วงโซ่คุณค่าแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ผู้ประกอบการขนส่งเดินทางมีศักยภาพปานกลาง กลุ่มที่สองคือผู้ประกอบการท่องเที่ยวมีศักยภาพสูงมาก กลุ่มที่สามคือผู้ประกอบการที่พหุมีศักยภาพสูงมาก กลุ่มที่สี่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ มีศักยภาพต่ำ โดยมีรายละเอียดแต่ละห่วงโซ่คุณค่า ดังนี้

ผู้ประกอบการขนส่งและการเดินทาง

การขนส่งและการเดินทางซึ่งเป็นต้นทางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ เนื่องจากการให้บริการที่ทำการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยการเดินทางและขนส่งนั้นเป็นอุตสาหกรรมบริการที่เป็นหลักของทุกอุตสาหกรรมของประเทศไทยและทั่วโลก อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวถึงการท่องเที่ยวและการเดินทาง การคมนาคมขนส่งทางอากาศย่อมมีอิทธิพลสูงที่สุดเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถขนส่งและเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวในระยะไกลที่สะดวกรวดเร็วและเป็นที่ยอมรับมาก ประเทศไทยมีศักยภาพทางด้านการคมนาคมขนส่งสำหรับกิจการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นศูนย์กลางทางด้านการบินของภูมิภาคด้วยจำนวนผู้โดยสารที่มากกว่า 40 ล้านคนต่อปี นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการสายการบินของประเทศอีกหลายสายการบินด้วยกันครอบคลุมบริการทั้งสายการบินแบบเต็มรูปแบบ สายการบินราคาประหยัดและสายการบินต้นทุนต่ำ ในด้านการคมนาคมขนส่งทางถนน ประเทศไทยก็มีโครงข่ายถนนที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านครบทั้งสี่ด้าน และมีโครงการสร้างสะพานมิตรภาพที่เชื่อมระหว่างไทย ลาว และสหภาพพม่าอีกจำนวนหลายสะพาน ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งระหว่างกัน นอกจากนี้ในด้านการขนส่งและการคมนาคมทางรางปัจจุบันไทย ลาว กัมพูชา เวียดนามและจีนได้จัดทำข้อตกลงร่วมในการสร้างทางรถไฟและระบบรถไฟความเร็วสูงเชื่อมต่อกัน ซึ่งจะเป็นมิติใหม่แห่งการเดินทางขนส่งและท่องเที่ยวในภูมิภาคกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekhong Subregion: GMS) โดยประเทศไทยในฐานะประเทศศูนย์กลางเครือข่ายการคมนาคมขนส่งจะได้ประโยชน์อย่างสูงทั้งด้านการท่องเที่ยวภายในภูมิภาค

เนื่องจากผู้ประกอบการในภาคการขนส่งและการเดินทางซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริการทางด้านการเดินทางมีทั้งผู้ประกอบการรายใหญ่เช่น สายการบิน บริษัทเดินรถประจำทางและผู้ประกอบการรายย่อย อาทิ ผู้ให้บริการขนส่งระหว่างจังหวัด รถเช่า และรถโดยสารไม่ประจำทาง การให้บริการทางการเงินจึงมีความหลากหลายตามขนาดและความต้องการของผู้ประกอบการ ในรายใหญ่อาจมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่เอื้ออำนวยต่อการระดมทุนเพื่อขยายกิจการในการรองรับการเข้าสู่ AEC สำหรับรายย่อยอาจต้องการบริการทางการเงินที่สนับสนุนธุรกิจ เช่นบริการเช่าซื้อเพื่อการพาณิชย์ และการประกันวินาศภัยทางการเดินทางที่ครอบคลุมการเดินทางทั่วทั้งภูมิภาคอาเซียน เป็นต้น

ผู้ประกอบการท่องเที่ยว

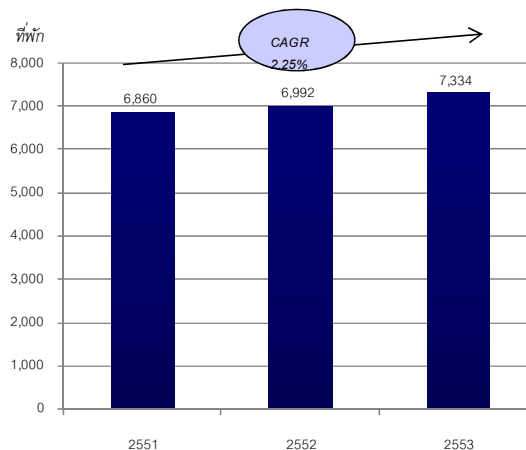
ธุรกิจนำเที่ยวเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากมีการกำหนดโดยกฎระเบียบให้การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยจำเป็นต้องมีมัคคุเทศก์นำเที่ยว และด้วยอุปสรรคในด้านภาษาและการเดินทางที่ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองเป็นไปได้ค่อนข้างยากลำบากในบางพื้นที่ ธุรกิจนำเที่ยวจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวไทย ผลจากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนจะส่งผลให้การเดินทางเชื่อมโยงภายในภูมิภาคเป็นไปอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีโอกาที่จะเพิ่มเติมรายการนำเที่ยวภายในภูมิภาคเพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยวและเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวของไทยอีกด้วยทั้งนี้ จากข้อมูลของกรมการท่องเที่ยวพบว่าในปี 2554 ประเทศไทยมีผู้ประกอบการทั้งสิ้น 8,977 ราย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในภูมิภาคอาเซียนมาเลเซียและสิงคโปร์พบว่าประเทศไทยมีจำนวนธุรกิจนำเที่ยวที่มากกว่าประเทศคู่แข่งเป็นอย่างมากโดยประเทศมาเลเซียมีผู้ประกอบการจำนวน 1,569 ราย และประเทศสิงคโปร์มีจำนวน 225 ราย

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวเริ่มนิยมเดินทางด้วยตนเองมากขึ้นโดยเฉพาะนักท่องเที่ยววัยรุ่นและวัยเกษียณ เนื่องจากต้องการการท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับบรรยากาศและวิถีชีวิตในท้องถิ่นแทนการท่องเที่ยวแบบแวกซ์ชมหลาย ๆ ที่แล้วกลับ ดังนั้นธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวโดยมีจำนวนสถานที่ที่เที่ยวน้อยลงหรือระยะเวลาสั้นขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มากขึ้น หรือหากประเทศไทยมีการพัฒนาในด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ระบบรถไฟฟ้า หรือป้ายบอกทางภาษาอังกฤษ ก็จะตอบรับกับกระแสดemandความต้องการของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

ความต้องการทางการเงิน

บริการทางการเงินที่จะสามารถส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายย่อยนั้นคือผลิตภัณฑ์สินเชื่อและเงินกู้รายย่อยสำหรับธุรกิจบริการที่อาจไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งอาจต้องใช้ยอดการจองและสำรองรายการเดินทางเข้ามาประกอบการพิจารณาสินเชื่อแทน นอกจากนี้บริการประกันวินาศภัยและประกันสุขภาพรวมทั้งบริการประกันความเสี่ยงอื่นๆในลักษณะการประกันกลุ่มสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวใน AEC ก็จะเป็นทางเลือกที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการในการลดความเสี่ยงจากเหตุการณ์ไม่คาดคิด สำหรับบริการทางการเงินอื่นๆ อาจต้องพิจารณาเพิ่มเติมในด้านการดำเนินการกิจการร่วมทุนกับผู้ประกอบการรายอื่นๆในภูมิภาคอาเซียนและการร่วมทุนกับผู้ประกอบการรายใหญ่ของโลกจากทั้งยุโรป และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งญี่ปุ่น

ปัจจุบันที่พักอาศัยสำหรับกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวนมากกว่าอุปสงค์ จากการเติบโตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีและการแข่งขันด้านราคาจนทำให้เกิดภาวะที่พักอาศัยล้นตลาด ที่พักอาศัยในประเทศไทยประกอบไปด้วยที่พักหลายประเภท โดยส่วนใหญ่เป็นกิจการโรงแรมซึ่งกว่าร้อยละ 50 เป็นโรงแรมระดับต่ำกว่า 3 ดาว จากกระแสการท่องเที่ยวที่ต้องการความหรูหราในราคาที่เข้าถึงได้ (Accessible Luxury) ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนามาตรฐานระดับโรงแรมให้สูงขึ้น นอกจากนี้การเปิดการค้าเสรีอาเซียนจะส่งผลให้ผู้ประกอบการที่พักอาศัยรายย่อยของประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาการแข่งขันจากผู้ประกอบการจากประเทศในภูมิภาค เนื่องจากผู้ประกอบการไทยยังคงมีปัญหาด้านเงินทุนและความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินกิจการ ภาคการเงินจึงน่าจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการช่วยเหลือและพัฒนาผู้ประกอบการด้านที่พักอาศัย สำหรับที่พักเชิงนิเวศซึ่งเป็นแนวโน้มการท่องเที่ยวแบบใหม่ของโลกที่เน้นการใกล้ชิดธรรมชาติและการท่องเที่ยวอย่างรู้คุณค่าของสังคมวัฒนธรรมและวิถีชุมชน ก็เป็นอีกกลุ่มธุรกิจหนึ่งที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างมากในประเทศไทย การสร้างมาตรฐานที่พักเชิงนิเวศและระบบการจัดการโดยวิสาหกิจชุมชนจะช่วยให้การดำเนินงานของสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักเชิงนิเวศสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนทั้งในแง่รายได้จากธุรกิจท่องเที่ยว วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นและสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มประชาชนในหลายพื้นที่ได้เริ่มลงมือดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่พักเชิงนิเวศอย่างมากทั้งในภาคเหนือ ภาคใต้และภาคกลาง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่น่าส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการพัฒนาชุมชน เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความพอเพียง

ที่มา: Euromonitor, 2012

แผนภาพที่ 20: จำนวนที่พักที่ได้รับการจดทะเบียนในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2551-2553

เมื่อพิจารณาถึงการเติบโตของจำนวนที่พักที่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย พบว่ามีความได้เปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งอย่างมาเลเซียและสิงคโปร์จากข้อมูลการสำรวจของ Euromonitor พบว่าประเทศไทยมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงกว่าประเทศคู่แข่ง โดยมีจำนวนที่พักรวมทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียนทั้งสิ้น 15,275 แห่ง ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์และประเทศมาเลเซียมีจำนวนเพียง 372 และ 2,980 แห่ง ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงศักยภาพของประเทศไทยในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะขยายตัวมากขึ้นในอนาคต

ความต้องการทางการเงิน

บริการที่พักส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการโรงแรมซึ่งมีความต้องการในการขยายกิจการและปรับปรุงกิจการอยู่เสมอเพื่อพัฒนาให้มีขีดความสามารถที่ทัดเทียมกับคู่แข่งต่างประเทศ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการโรงแรมมีทั้งขนาดใหญ่และผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม บริการทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินจึงสามารถเข้าไปช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการโรงแรมได้ในหลายส่วนและหลายผลิตภัณฑ์ทั้งบริการทางด้านตลาดทุน การแสวงหาเงินลงทุนในรูปแบบกองทุน บริหารสินทรัพย์โรงแรม การควบรวมกิจการ และการดำเนินการกิจการร่วมค้า เป็นต้น สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยที่ไม่มีเงินทุนเพียงพอและผู้ประกอบการที่พักเชิงนิเวศ บริการทางการเงินประเภทสินเชื่อรายย่อยเพื่อการพัฒนาธุรกิจบริการ การร่วมลงทุนจากผู้ประกอบการท่องเที่ยวอื่นๆ รวมทั้งเงินกู้ยืมระยะสั้นสำหรับกิจการน่าจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบบริการ นอกจากนี้ระบบธนาคารชุมชนและวิสาหกิจชุมชนก็น่าจะเข้ามามีบทบาทสำหรับกิจการท่องเที่ยวและที่พักเชิงนิเวศที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและสังคมจะได้เข้ามามีส่วนบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวและที่พักเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยนั้นคาดว่าจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องคิดเป็นการเติบโตเฉลี่ยสะสมร้อยละ 5 จนคิดเป็นมูลค่าตลาดทั้งสิ้นกว่า 64,000 ล้านบาท ในปีพ.ศ.2558 โดยหากพิจารณาพบว่า ประเทศไทยสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพมากกว่าการท่องเที่ยวที่เกิดจากการมารักษาพยาบาลเป็นอย่างมาก โดยคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 94 โดยบริการสปาเป็นประเภทที่สามารถสร้างรายได้ถึงกว่า 18,128 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29 ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งหมด โดยในปี พ.ศ. 2552 ได้มีจำนวนนักท่องเที่ยวสปากว่า 4 ล้านคน ในขณะที่อีกเพียงร้อยละ 6 คิดเป็นมูลค่า 4,426 ล้านบาทมาจากการท่องเที่ยวที่ช่วยรักษาสุขภาพ โดยที่รายได้ดังกล่าวนี้ไม่ได้นับรวมค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เป็นเพียงการท่องเที่ยวโดยตรงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม พบว่าการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์นี้จะเป็นประเภทที่มีการเติบโตสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 22 ในปี พ.ศ. 2553 ทั้งนี้ ประเทศไทยถือเป็นประเทศผู้นำในด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์อันดับหนึ่งของเอเชีย

มีจำนวนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จากกลุ่มประเทศในยุโรป เอเชีย และตะวันออกกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีศักยภาพในการสร้างรายได้เพิ่มเติมผ่านการนำเสนอรายการท่องเที่ยวแก่คนกลุ่มนี้ให้มากขึ้นนอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังสามารถสร้างรายได้ให้กับธุรกิจบริการด้านอื่นๆ ที่ต่อเนื่องอีกมากเช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรม อาหาร อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ เป็นต้น

ประเทศไทยมีความพร้อมทางด้านอุปทานด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพ โดยในด้านทัวร์สุขภาพมีการจัดโปรแกรมทัวร์สุขภาพที่เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการท่องเที่ยวไปรับบริการบำบัดรักษาหรือส่งเสริมสุขภาพ อาทิเช่น มารับการบริการทันตกรรมหรือสปา อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่ได้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวและโรงพยาบาลโดยตรง สำหรับความพร้อมทางด้านสถานบริการในด้านการรักษาสุขภาพ ประเทศไทยมีโรงพยาบาลที่รองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมารักษาทั้งสิ้น 30 แห่ง โดยมีโรงพยาบาลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับสากล (Joint Commission International: JCI) ถึง 28 แห่ง ซึ่งมีจำนวนมากกว่าประเทศสิงคโปร์ที่มีเพียง 21 แห่งเท่านั้น

ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ประเทศไทยมีแหล่งส่งเสริมสุขภาพหลากหลายรูปแบบทำให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นศูนย์สุขภาพ(Wellness Center) ที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพต่างๆ ทั้งที่มีการจัดตั้งอยู่ภายในโรงพยาบาลและที่เป็นคลินิกที่ส่งเสริมสุขภาพโดยเฉพาะ อาทิเช่น S Medical Spa, Vital Life ศูนย์สปาหรือนวดแผนไทยที่มีอยู่ทั้งในโรงแรมและรีสอร์ทต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่สามารถส่งเสริมสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นบ่อน้ำพุร้อนหรือบ่อน้ำแร่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยให้เกิดความสงบทางจิตใจอย่างสถานที่ปฏิบัติธรรมต่างๆ ที่ได้เริ่มมีการสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยยังขาดส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในการดำเนินการที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมที่ภาครัฐจะต้องเข้ามาให้การสนับสนุนและดำเนินการพัฒนาความรู้แก่ผู้ประกอบการต่อไป

ในด้านที่พิกสำหรับการบริการการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพโดยเฉพาะการพำนักระยะยาว (Long Stay Tourism) ในประเทศไทยได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยประเทศไทยเป็นที่น่าสนใจของชาวต่างประเทศในการมาพำนักระยะยาวเนื่องจากปัจจัยสนับสนุนทางด้านค่าครองชีพที่ต่ำกว่ายุโรป และสหรัฐฯ 3-5 เท่า สภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศที่เหมาะสมการเดินทางที่เป็นจุดศูนย์กลางของเอเชีย สังคมและวัฒนธรรมที่เป็นมิตร และการบริการทางการท่องเที่ยวที่ครบครันมีแหล่งที่มีศักยภาพสูงในพื้นที่ในหลายภาคจากการกำหนดโดยคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวแห่งชาติได้แก่ เชียงใหม่ สุโขทัยหัวหิน-ชะอำ กาญจนบุรี และหนองคายซึ่งมีลักษณะที่แตกต่าง

ทำให้สามารถตอบโจทยความต้องการของนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศ โดยจังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งยอดนิยมในการมาพักอาศัยระยะยาวของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นซึ่งถือเป็นนักท่องเที่ยวอันดับหนึ่งในการสร้างรายได้ อย่างไรก็ตามปัญหาความต้องการด้านบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวและความเชี่ยวชาญทางด้านภาษา ยังคงเป็นปัญหาหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย และพบว่าปัญหาการขาดทักษะทางด้านภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การเติบโตของอุตสาหกรรมไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร นอกจากนี้ประเด็นในเรื่องจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ต่อผู้ป่วยในประเทศไทยยังคงมีปัญหการกระจุกตัวของบุคลากรทางการแพทย์และความขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์อยู่ด้วยกัน ดังจะเห็นได้จากจำนวนอัตราแพทย์ต่อประชากรต่ำทำให้ไม่สามารถให้การรักษายาบาลประชาชนให้ครอบคลุมอย่างพอเพียงทั่วทั้งประเทศ ทำให้การให้บริการต่อผู้ป่วยต่างชาติถูกมองว่าจะก่อให้เกิดความสูญเสียบุคลากรจากภาครัฐไปยังภาคเอกชนเนื่องจากภาคเอกชนสามารถจ้างแพทย์พยาบาลในค่าจ้างราคาสูงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านการให้บริการกับคนรวยและคนจนมากขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ต้องสร้างความสมดุลระหว่างความขาดแคลนแพทย์ในชนบทกับการสร้างความเชื่อมั่นและการเปิดเสรีทางการค้าการลงทุนและบริการ ซึ่งประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ดังนั้นการเปิดเสรีทางการบริการสุขภาพจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับผู้ประกอบการและระบบสาธารณสุขของประเทศไทย ปัญหาจึงไม่ใช่อยู่ที่การแก้ไขเรื่องความเท่าเทียม แต่จะต้องมุ่งประเด็นไปที่การสร้างระบบที่มีคุณภาพและสามารถรองรับการให้บริการแก่ประชาชนทุกเชื้อชาติอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากกว่า

นอกจากนี้อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องอื่นๆที่ส่งเสริมศักยภาพของกิจการท่องเที่ยวก็คือกิจการร้านอาหาร ร้านค้าขายของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกิจการร้านอาหารเป็นกิจการที่มีโอกาสทางธุรกิจมากที่สุดอย่างหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากอาหารไทยเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก อาหารจึงเป็นภาคบริการอีกชนิดหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามและมีโอกาสในการพัฒนาควบคู่ไปกับภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพของไทย รวมทั้งยังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของไทยด้วยทั้งในแง่การส่งออกวัฒนธรรมและการสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศในสายตาชาวโลก ปัจจุบันผู้ประกอบการอาหารแม้ว่าจะได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังจากรัฐ แต่ยังขาดการประสานงานอย่างจริงจังจากผู้ประกอบการอื่นๆในภาคการท่องเที่ยวและยังขาดความรู้ความเข้าใจในลักษณะและความต้องการทางด้านอาหารของนักท่องเที่ยวที่มาจากหลากหลายทวีป ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความต้องการทางด้านอาหารที่แตกต่างกัน ภาครัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปช่วยสนับสนุนและส่งเสริมความเข้าใจรวมทั้งแนวทางในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารให้สอดคล้องกับแนวทางการท่องเที่ยวและความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มลูกค้าอย่างรวดเร็ว

โดยเฉพาะความต้องการของกลุ่มลูกค้ามุสลิมที่เป็นกลุ่มลูกค้าหลักในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งมีความต้องการทางด้านอาหารที่แตกต่างจากกลุ่มลูกค้าอื่นทั่วไป

ความต้องการทางการเงิน

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคบริการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพนั้นเป็นพื้นที่ที่สำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้ก้าวหน้าและเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศโดยเฉพาะภาคบริการสุขภาพนั้น เป็นธุรกิจที่มีมูลค่าสูงและมีอัตราการเติบโตที่ต่อเนื่องมานานนับทศวรรษ การพัฒนาภาคการบริการสุขภาพมีความจำเป็นที่จะต้องใช้งบลงทุนจำนวนมากอันเนื่องมาจากต้นทุนทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์มีค่าใช้จ่ายที่สูง บริการทางการเงินที่สำคัญสำหรับภาคบริการสุขภาพคือการระดมทุนผ่านตลาดทุน รวมทั้งการดำเนินกิจการแบบกิจการร่วมค้า และการควบรวมกิจการของผู้ประกอบการต่างๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับกิจการและได้รับประโยชน์จาก Economy of Scale อย่างเต็มที่

สำหรับอุตสาหกรรมร้านอาหารไทยและกิจการของที่ระลึกซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายย่อยนั้น บริการทางการเงินที่สำคัญคือการหาแหล่งเงินกู้และสินเชื่อขนาดเล็กสำหรับการดำเนินการและพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ นอกจากนี้การลงทุนโรงเรียนสอนทำอาหารไทยและการจัดการภัตตาคารรวมทั้งบริการก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เพราะจะเป็นแหล่งผลิตบุคลากรในภาคบริการที่สำคัญของประเทศไทย บริการทางการเงินที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนกิจการดังกล่าวให้เกิดประโยชน์น่าจะเป็นผลิตภัณฑ์สินเชื่อและการระดมทุนผ่านทางตลาดทุนโดยการร่วมทุนกับผู้ประกอบการขนาดใหญ่จากต่างประเทศที่มีความพร้อมและความชำนาญทางด้านมาตรฐานบริการอันจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมอาหารและบริการ ซึ่งจะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยในอนาคต

สรุปภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ

ภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพของไทยนับเป็นภาคการบริการที่มีแนวโน้มที่สดใสที่สุดภาคการบริการหนึ่ง ทั้งจากอุปสงค์จากต่างประเทศและแนวโน้มทางด้านประชากร จึงเป็นอุตสาหกรรมที่ควรให้การสนับสนุนทั้งทางการเงินและการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์เป็นภาคการบริการที่เป็นจุดแข็งที่สำคัญของไทยต่อไป

2.2.5 ธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก

1) ภาพรวมของธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก

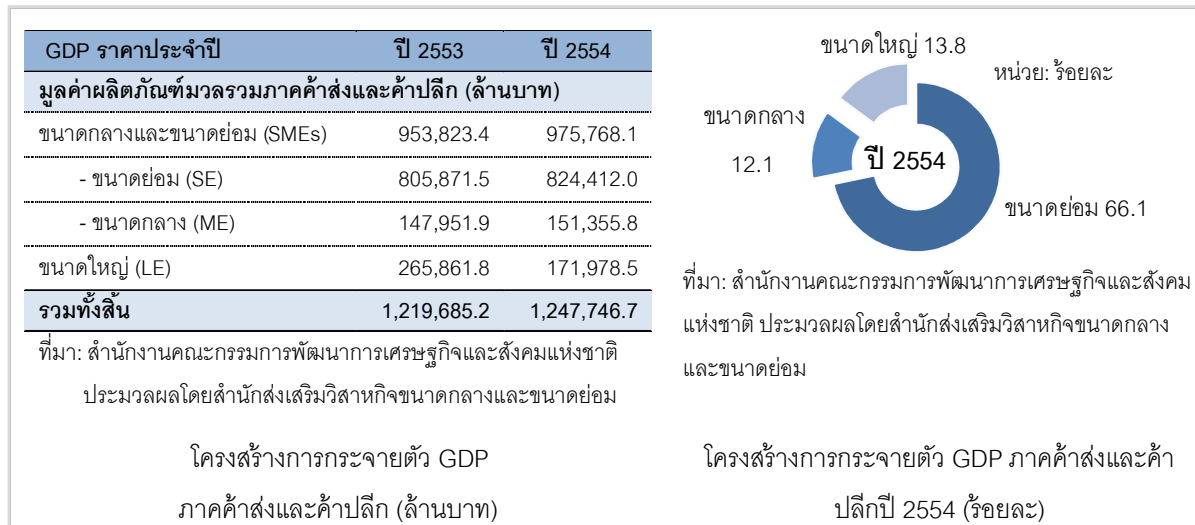
ภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาภาคการผลิตอื่นๆ ของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นภาคบริการที่สร้างรายได้และสร้างงานให้กับประเทศในสัดส่วนที่สูง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปี 2554 ณ ราคาประจำปี จำแนกตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังตารางด้านล่าง พบว่าภาคการค้าและซ่อมบำรุงซึ่งรวมถึงภาคการค้าส่งค้าปลีกมีบทบาทต่อเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ 12.9 ของมูลค่า GDP รวมของไทย ซึ่งสูงเป็นอันดับที่สี่รองจากภาคการผลิต ภาคการบริการ และภาคเกษตร นอกจากนี้จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทยแสดงว่าภาคค้าส่งและค้าปลีกมีบทบาทสำคัญต่อการจ้างงานคิดเป็นสัดส่วนต่อกำลังแรงงานที่สูงถึงร้อยละ 15.5 โดยมีส่วนของผู้ประกอบการค้าปลีกขายย่อยจำนวนมาก

แผนภาพที่ 21: มูลค่าและสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการค้าและการซ่อมบำรุง

หากพิจารณาลักษณะโครงสร้างของผู้ประกอบการทั้งในด้านของมูลค่าและด้านของจำนวนกิจการพบว่าส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจขนาดย่อม โดยในด้านมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคค้าส่งและค้าปลีกปี 2554 รวมทั้งสิ้น 1,247,746.7 ล้านบาท คิดเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม 824,412.0 ล้านบาท (ร้อยละ 66.1) วิสาหกิจขนาดใหญ่ 171,978.5 ล้านบาท (ร้อยละ 13.8) วิสาหกิจขนาดกลาง 151,355.8 ล้านบาท (ร้อยละ 12.1) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนกิจการภาคการค้าขายส่ง ขายปลีก ณ สิ้นปี 2554 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,178,373 ราย โดยเป็นภาคธุรกิจที่มีจำนวนกิจการมากที่สุด (ร้อยละ 44.4 เมื่อเทียบกับภาคธุรกิจทั้งหมด)

และหากจำแนกตามขนาดวิสาหกิจพบว่า เป็นวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน 1,173,611 ราย (ร้อยละ 99.6) ขนาดกลางจำนวน 2,719 ราย (ร้อยละ 0.2) และขนาดใหญ่จำนวน 2,043 ราย (ร้อยละ 0.2) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 22: โครงสร้างการกระจายตัว GDP ภาคค้าส่งและค้าปลีกปี 2554

ตารางที่ 8: จำนวนวิสาหกิจจำแนกตามกลุ่มธุรกิจ ณ สิ้นปี 2554

กลุ่มธุรกิจ	ขนาดย่อม (SE)	ขนาดกลาง (ME)	ขนาดใหญ่ (LE)	ไม่ระบุ	รวม
ภาคการขายส่ง ขายปลีก และการซ่อมแซมยานยนต์	1,173,611	2,719	2,043		1,178,373
- ภาคการขายปลีก	839,424	1,345	1,209		841,978
- ภาคการขายส่ง	334,187	1,374	834		336,395
ภาคบริการ	993,129	4,535	1,935		999,599
ภาคการผลิต	467,741	4,454	2,274		474,469
ไม่ระบุ	359	1	1	52	413
รวม	2,634,840	11,709	6,253	52	2,652,854

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม กรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยสำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การเปิดเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างโอกาสแก่ภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก โดยตลาดมีขนาดใหญ่ขึ้น ทั้งจากการเปิดเสรีการค้าสินค้าเพิ่มขึ้นของกลุ่มประเทศ CLMV การลดมาตรการกีดกันด้านการค้าที่มีใช้อยู่ ตลอดจนขนาดของจำนวนประชากรในอาเซียนที่มีรวมกันกว่า 600 ล้านคน และเป็นกลุ่มที่มีรายได้ปานกลางคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตลอดจนโอกาสจากการขยายตัวด้านการค้าและการลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งช่วยสร้างโอกาสให้แก่ผู้ประกอบการค้าส่งและค้าปลีกของไทย ทั้งจากตลาดภายในประเทศและตลาดในประเทศอาเซียน โดยสรุปดังนี้

โอกาสของตลาดในประเทศที่ขยายตัวมากขึ้น: ศักยภาพของการขยายตัวในตลาดนี้ อันเนื่องมาจากกำลังซื้อของประชากรชนชั้นกลางคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และการเติบโตของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีขีดความสามารถของไทย โดยสรุปดังนี้

1) ด้านการท่องเที่ยว โดยคาดว่านักท่องเที่ยวอาเซียนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยใช้จ่ายเพื่อการซื้อสินค้าและของที่ระลึกต่างๆ (Shopping) จัดเป็นอันดับ 2 รองจากค่าที่พักอาศัย ทั้งนี้ ในปี 2554 ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ของนักท่องเที่ยวอาเซียนมีมูลค่ากว่า 37,500 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 32 (YoY) ดังนั้นจากแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวอาเซียนที่เพิ่มขึ้น จึงนับเป็นโอกาสของธุรกิจค้าปลีกภายในประเทศ

2) การขยายตัวของภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก ตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศ พม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งมีการค้าปลีกของสินค้าในกลุ่มอุปโภคบริโภคที่เป็นที่รู้จักคุ้นเคยและได้รับการยอมรับ ซึ่งมีโอกาสในการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

โอกาสจากการรุกตลาดในประเทศอาเซียน²: ผู้ประกอบการค้าปลีกที่มีศักยภาพในการแข่งขัน มีโอกาสที่จะรุกขยายธุรกิจไปยังประเทศอาเซียนที่มีศักยภาพด้านการตลาด ไม่ว่าจะเป็นกลุ่ม CLMV ซึ่งมีความต้องการในส่วนของสินค้าอุปโภคบริโภค ตลอดจนการค้าส่งค้าปลีกวัสดุก่อสร้างซึ่งที่เชื่อมโยงกับการเติบโตภาคอสังหาริมทรัพย์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในกลุ่มนี้

อย่างไรก็ตาม ในการขยายธุรกิจอุตสาหกรรมนี้ไปยังกลุ่มประเทศ CLMV หรือการมีรากฐานการดำเนินการที่แข็งแกร่งนั้น จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทางการเงินในการขับเคลื่อนธุรกิจ ซึ่งจากพิจารณาโครงสร้างทั้งมูลค่าและจำนวนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ พบว่าโดยส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ดังนั้นในที่นี้จึงพิจารณาลักษณะความต้องการทางการเงินของผู้ประกอบการ SMEs เป็นสำคัญ จากการขอจากรายงานของสำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2554) ได้สำรวจผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 1,202 ตัวอย่าง ในประเด็นการเข้าถึงแหล่งบริการทางการเงิน พบว่าผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ไม่เคยขอรับบริการทางการเงิน (ร้อยละ 50.6) มีสาเหตุหลัก

² การเปิดเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเปิดโอกาสให้เข้าไปลงทุนในธุรกิจค้าปลีกของบางประเทศได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกฎระเบียบที่เข้มงวดยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าไปลงทุน โดยเฉพาะมาเลเซียและอินโดนีเซีย ซึ่งนอกจากจะกำหนดให้มีความตกลงเป็น partnership กับธุรกิจท้องถิ่นและเงินลงทุนขั้นต่ำแล้ว ยังมีข้อจำกัดในเรื่องประเภทของธุรกิจค้าปลีก ซึ่งส่วนใหญ่อนุญาตให้แต่ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่เช่นห้างสรรพสินค้าหรือไฮเปอร์มาร์เก็ต เพื่อปกป้องร้านค้าปลีกขนาดเล็ก ภายในประเทศ นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดในเรื่อง zoning เช่นเดียวกับกรณีของไทยที่นำเอากฎหมายผังเมืองมาใช้ในการควบคุมการเปิดสาขาของร้านค้าปลีก ตัวอย่างเช่น มาเลเซียกำหนด zoning ของไฮเปอร์มาร์เก็ตต้องห่างจากตัวเมือง 3.5 กม. และประชากร 350,000 คนต่อ 1 แห่ง ขณะที่อินโดนีเซียกำหนดทำเลของไฮเปอร์มาร์เก็ตต้องตั้งอยู่บนถนนสายหลักที่เข้าถึงด้วยความเร็วสูงได้ (SCB EIC: เจาะลึกธุรกิจบริการใน AEC, ม.ค.-มิ.ย. 2555)

คือ ผู้ประกอบการ SMEs มีเงินทุนของกิจการเพียงพอ และมีผู้ประกอบการ SMEs ที่เคยใช้บริการทางการเงินจากองค์กรทางการเงิน ร้อยละ 41.8 ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการภาคการผลิต นอกจากนั้น ผู้ประกอบการ SMEs ที่เคยขอรับบริการทางการเงินแต่ไม่เคยได้รับการอนุมัติเลย ร้อยละ 7.6 สาเหตุส่วนใหญ่เป็นการขาดหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน นอกจากนี้ในประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการขอรับบริการทางการเงิน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการ SMEs ไม่มีปัญหาในการขอรับบริการทางการเงิน ร้อยละ 59.36 ในขณะที่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีปัญหาในการขอรับบริการทางการเงิน มีอยู่เพียงร้อยละ 40.64 ส่วนใหญ่ร้อยละ 30.85 มีปัญหาการได้รับวงเงินน้อย ไม่เพียงพอต่อการใช้ในกิจการ รองลงมาเกิดจากความล่าช้าในการอนุมัติ ร้อยละ 26.05 และการขาดหลักประกันเงินกู้ ร้อยละ 22.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 9: บริการทางการเงินที่ผู้ประกอบการ SMEs ขอรับบริการ (หน่วย: ราย)

บริการ	ภาคการค้า (กิจการค้าส่งค้าปลีก)	ภาคการผลิต	ภาคบริการ
บริการเบิกเงินเกินบัญชี (O/D)	130	105	112
เงินกู้ระยะยาว (Term Loan)	23	75	61
บริการบัตรเครดิต	32	21	33
สินเชื่อลีสซิ่ง (Leasing)	8	27	16
บริการแฟคตอริง (การซื้อขายลูกหนี้ทางการค้า)	2	19	12
การร่วมลงทุน (Venture Capital)	1	0	1
อื่นๆ	6	10	6

หมายเหตุ: 1) การสำรวจผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 1,202 ตัวอย่าง และสามารถตอบได้มากกว่า 1 ประเภทบริการทางการเงิน

2) นิยามภาคการค้า กิจการค้าส่งค้าปลีก

ที่มา: สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2554.

สำหรับประเภทบริการทางการเงินที่ขอรับบริการ พบว่าผู้ประกอบการ SMEs ภาคการค้าซึ่งได้แก่กิจการค้าส่งค้าปลีก ส่วนใหญ่ใช้บริการเบิกเงินเกินบัญชี (O/D) จำนวน 130 ราย รองลงมา เป็นบริการบัตรเครดิต จำนวน 32 ราย และเงินกู้ระยะยาว (Term Loan) จำนวน 23 ราย ตามลำดับ

2) SWOT Analysis

จากการศึกษาภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก ของไทย สามารถสรุป จุดแข็งและจุดอ่อน รวมทั้งโอกาสหรืออุปสรรค ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10: SWOT Analysis ภาคค้าส่งและค้าปลีก

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
• คุณสมบัตินักค้าปลีกไทยที่ให้บริการด้วยใจ (Service Mind) และมีอัธยาศัยดี • กิจกรรมขนาดเล็กมีความคล่องตัวสูง	• ความไม่พร้อมทางด้านบุคลากร ทั้งด้านผลิตภาพแรงงาน และปัญหาด้านทักษะภาษา • ปริมาณซื้อน้อย ต้นทุนสูง จากการสั่งซื้อที่มีปริมาณต่อครั้งไม่มากนัก
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
• การขยายตัวของตลาดอันเนื่องมาจากกำลังซื้อของประชากรชนชั้นกลาง • การเติบโตของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง เช่น การท่องเที่ยวของอาเซียนในไทย • ความต้องการในส่วนของผู้บริโภคบริโภคในกลุ่มประเทศ CLMV	• ความไม่แน่นอนของกฎระเบียบด้านธุรกิจค้าส่งค้าปลีก เช่น ร่าง พ.ร.บ.ค้าปลีกฯ

จุดแข็ง: ผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกมีจุดแข็งจากคุณสมบัตินักค้าปลีกไทยที่ให้บริการด้วยใจ (Service Mind) และมีอัธยาศัยดี นอกจากนี้ผู้ประกอบการกิจการขนาดเล็กยังมีจุดแข็งในด้านการมีความคล่องตัวสูงและหากเป็นร้านค้าท้องถิ่นก็จะมีต้นทุนต่ำกว่าแหล่งจำหน่ายสินค้าบางประเภทในท้องถิ่น ทำให้สามารถส่งสินค้าได้เร็วกว่าและราคาถูกกว่า

จุดอ่อน: ความไม่พร้อมทางด้านบุคลากร ทั้งด้านผลิตภาพแรงงาน ความเชี่ยวชาญและทักษะด้านเทคโนโลยีและปัญหาด้านทักษะภาษารวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านค้าปลีกด้วย โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย นอกจากนี้ยังมีจุดอ่อนในด้านปริมาณซื้อน้อย ต้นทุนสูง จากการสั่งซื้อที่มีปริมาณต่อครั้งไม่มากนัก ส่งผลให้การประกอบการของกิจการรายย่อยจำนวนมากของไทยมีการประหยัดอันเนื่องมาจากขนาด (Economies of scale) ที่น้อยกว่าคู่แข่งรายใหญ่จึงทำให้ไม่สามารถแข่งขันด้านราคาได้ดีนัก

โอกาส: โอกาสของตลาดในประเทศที่ขยายตัวมากขึ้นจากการเติบโตของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยว การขยายตัวของตลาดอันเนื่องมาจากกำลังซื้อของประชากรชนชั้นกลางที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสจากการรุกตลาดในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งมีความต้องการในส่วนของผู้บริโภคบริโภค ตลอดจนการค้าส่งค้าปลีกวัสดุก่อสร้างซึ่งที่เชื่อมโยงกับการเติบโตภาคอสังหาริมทรัพย์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในกลุ่มนี้

อุปสรรค: ความไม่แน่นอนของกฎระเบียบด้านธุรกิจค้าส่งค้า เช่น ร่างพ.ร.บ.ค้าปลีกฯ โดยมีความเสี่ยงจากการแข่งขันสูงในธุรกิจค้าปลีกจากเข้ามาของผู้ประกอบการต่างชาติเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการจากต่างชาติที่มีความรู้ทางด้านสารสนเทศ ที่สามารถนำมาลดต้นทุนในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จึงสามารถเข้าสู่ตลาดได้ตลอดเวลา โดยจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการท้องถิ่นของไทย

3) ห่วงโซ่คุณค่าของภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก

คณะที่ปรึกษาได้ทำการได้ทำการวิเคราะห์ระดับศักยภาพและขีดความสามารถของผู้ประกอบการในแต่ละข้อของห่วงโซ่คุณค่า โดยใช้ Harvey Ball เป็นตัวสะท้อนระดับศักยภาพดังนี้

แผนภาพที่ 23: ห่วงโซ่คุณค่าของภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก

สำหรับภาคธุรกิจค้าปลีก-ส่ง คุณค่าแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ผู้ผลิตและผู้จัดส่งสินค้ามีศักยภาพสูง กลุ่มที่สองคือผู้ค้าส่งศักยภาพปานกลาง กลุ่มที่สามคือร้านค้าปลีกมีศักยภาพสูง กลุ่มที่สี่คือลูกค้ามีศักยภาพสูง โดยมีรายละเอียดของแต่ละห่วงโซ่คุณค่า ดังนี้

ผู้ผลิต/ผู้จัดส่งสินค้า

ส่วนนี้เกี่ยวข้องกับภาคการผลิตด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของไทย ทั้งผู้ผลิตในประเทศและผู้ผลิตที่ขยายเครือข่ายการผลิตและจัดส่งสินค้าไปสู่อาเซียน โดยมีลักษณะการขยายฐานการผลิตและบริหารจัดการเครือข่ายการผลิตไปสู่กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีศักยภาพ เกิดการยกระดับเครือข่ายการผลิต ควบคู่กับการขยายฐานตลาดสินค้าและบริการไปในกลุ่มประเทศที่ไปลงทุน

ความต้องการทางการเงิน

สำหรับความต้องการบริการทางการเงินของผู้ผลิต/ผู้จัดส่งสินค้า ขึ้นกับลักษณะของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมนั้นๆ เช่น บริการด้านสินเชื่อ การเกษตรสำหรับเกษตรกร เป็นต้น นอกจากนี้ในส่วนของผู้จัดส่งสินค้า จะเกี่ยวข้องกับบริการประกันภัย เช่น ประกันภัยขนส่งสินค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ การประกันภัยคลังสินค้า/โกดังสินค้า เป็นต้น

ผู้ค้าส่ง

ผู้ค้าส่งเป็นตัวกลางทำหน้าที่ระหว่างผู้ผลิต/จัดส่งสินค้ากับร้านค้าปลีก ในระบบผู้ค้าส่งแบบดั้งเดิมผู้ค้าส่งมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการกระจายสินค้า ไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง การจัดการสินค้าคงคลังและคลังสินค้า จุดกระจายสินค้า (Distribution Center: DC) ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางในการรับสินค้าจากผู้ผลิต สินค้าที่ถูกส่งไปยังศูนย์กระจายสินค้าจะถูกกระจายต่อไปยังคลังสินค้าของแต่ละสาขา อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีผู้ค้าปลีกสมัยใหม่ที่มีเครือข่ายสาขาและมีประสิทธิภาพสูง ได้เป็นผู้ดำเนินการกระจายสินค้าโดยติดตั้งระบบสารสนเทศต่างๆ เชื่อมต่อข้อมูลไปยังคลังสินค้าและผู้จัดการสินค้ารายใหญ่ได้โดยตรงซึ่งไม่จำเป็นต้องผ่านผู้ค้าส่ง

ทั้งนี้ในการเปิดเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการเพิ่มโอกาสของผู้ประกอบการในการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐเพื่อลงทุนในจังหวัดที่มีศักยภาพ เช่น จัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า คลังสินค้าตามเส้นทางเศรษฐกิจ ที่เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเพื่อรองรับการขนส่งสินค้าที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (SCB EIC, 2555)

ความต้องการทางการเงิน

สำหรับความต้องการบริการทางการเงินของผู้ค้าส่ง เช่น การประกันภัยขนส่งสินค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ การประกันภัยคลังสินค้า/โกดังสินค้า ตลอดจนบริการทางการเงินต่างๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียน บริการสินเชื่อการค้า สินเชื่อการค้าระหว่างประเทศ ผลิตภัณฑ์บริหารความเสี่ยงทางการเงิน (Forex and Derivatives)

ร้านค้าปลีก

ร้านค้าปลีกสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ (1) ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม และ (2) ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) โดยประเภทแรกได้แก่ ธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม คือ ร้านค้าขายสินค้าเข้าถึงผู้บริโภคโดยผ่านบุคคลที่เป็นเจ้าของธุรกิจ ไม่มีระบบจัดการที่ได้มาตรฐานการจัดวางสินค้าไม่ทันสมัย ขายสินค้าในพื้นฐานความจำเป็นในการดำรงชีวิต รูปแบบธุรกิจ เช่น ร้านโชวห่วย กองคาราวานสินค้า (ตลาดนัด) ร้านค้าเร่ เป็นต้น สำหรับประเภทที่สอง คือ ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ส่วนใหญ่มีรูปแบบมาตรฐานมาจากบริษัทแม่ รูปแบบมาตรฐานเหมือนกัน แบ่งประเภทของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ได้เป็น 7 ประเภท คือ (1) ซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Super Center, Hyper Mart, Discount Store) (2) ห้างสรรพสินค้า (Department Store) (3) ซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket) (4) ร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store หรือ Gas Store) (5) ร้านค้าปลีกในรูปแบบการขายส่ง (Cash and Carry) (6) ร้านค้าปลีกขายสินค้าเฉพาะอย่างหรือสินค้าพิเศษ (Specialty Store หรือ Brand Specialty) (7) ร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างเน้นราคาถูก (Category Killer) ทั้งนี้ ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีความมั่นคงด้านการเงิน

ความต้องการทางการเงิน

สำหรับความต้องการทางการเงินในส่วนของผู้ประกอบการร้านค้าปลีก โดยส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาภาคธนาคารเป็นหลัก ยกเว้นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่สามารถระดมทุนผ่านทางตลาดทุนได้ ทั้งนี้หากพิจารณาจากโครงสร้างผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม (SMEs) และวิสาหกิจขนาดจิ๋ว (Micro SMEs: MSMEs) ซึ่งเป็นผู้ประกอบการสนับสนุนรายได้และการจ้างงานที่กระจายอยู่เป็นจำนวนมากในส่วนภูมิภาคของไทย โดยลักษณะความต้องการทางการเงินจะเกี่ยวข้องกับ

การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น เช่น วงเงินและหลักประกัน สินเชื่อลิสซิ่งในการเช่าทรัพย์สินเพื่อดำเนินธุรกิจ/ขยาย/หรือปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมทางการเงินที่สามารถ

ทำให้บริการทางการเงินไปถึงผู้ประกอบการกลุ่มนี้ได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น ขณะที่ต้นทุนการดำเนินธุรกรรมที่ต่ำลง ส่งเสริมการเชื่อมโยงบริการทางการเงินกับโครงการส่งเสริมพัฒนา SMEs ของหน่วยงานต่างๆ

การเพิ่มความสามารถในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียน เช่น บริการสินเชื่อแฟคตอริง (การซื้อขายลูกหนี้ทางการค้า) บริการสินเชื่อทางการค้า

ลูกค้า/ผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการทั้งในประเทศและในอาเซียนขยายตัว จากการขยายตัวด้านการค้าและการลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งมีความต้องการในส่วนของการค้าอุปโภคบริโภค ตลอดจนการเติบโตของอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง เช่น การเติบโตภาคอสังหาริมทรัพย์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในอาเซียน สนับสนุนภาคการค้าส่งค้าปลีกวัสดุก่อสร้าง นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย โดยนักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเพื่อการซื้อสินค้าและของที่ระลึกต่างๆ

ความต้องการทางการเงิน

สำหรับความต้องการทางการเงินในส่วนของลูกค้า/ผู้ประกอบการ ความต้องการบริการทางการเงินเกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกเพื่อการบริโภค เช่น บริการบัตรเครดิต บัตร ATM นอกจากนี้จะเกี่ยวข้องกับการเพิ่มอำนาจซื้อของผู้บริโภค เช่น สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค บริการบัตรเครดิต เป็นต้น

สรุปภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก

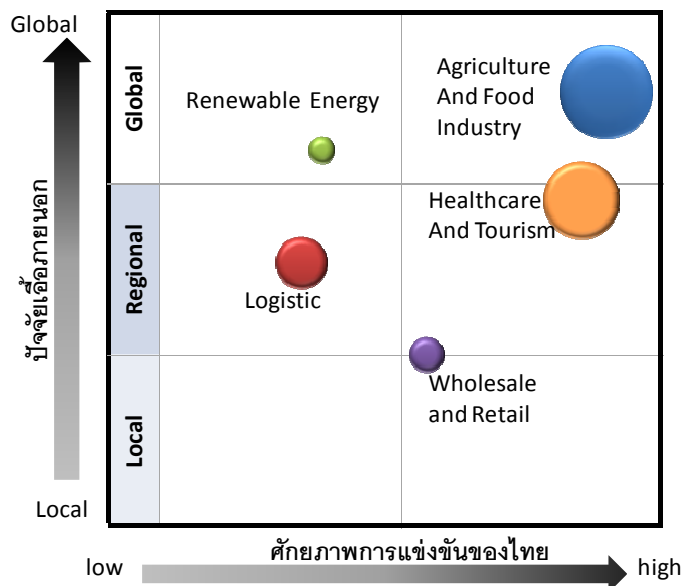
โดยสรุปภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นภาคบริการที่สร้างรายได้และสร้างงานให้กับประเทศในสัดส่วนที่สูง ที่สำคัญเป็นอุตสาหกรรมหรือภาคการบริการพื้นฐานในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาภาคการผลิตอื่นๆ ของประเทศ โดยสนับสนุนภาคการผลิตของไทยทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ทั้งผู้ผลิตในประเทศและผู้ผลิตที่ขยายไปสู่อาเซียน โดยรองรับการกระจายการผลิต อำนาจความสะดวกและจัดส่งสินค้าไปสู่ผู้บริโภคอาเซียน และหากพิจารณาจากห่วงโซ่คุณค่า พบว่าประกอบไปด้วย 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้ผลิต/ผู้จัดส่งสินค้า ผู้ค้าส่ง ร้านค้าปลีก และลูกค้า โดยมีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกัน ดังนั้นบริการทางการเงินที่สนับสนุนให้ภาคธุรกิจนี้สามารถเติบโตอย่างยั่งยืนจึงมีความแตกต่างกัน โดยในส่วนของผู้ผลิตเป็นบริการทางการเงินที่ขึ้นกับอุตสาหกรรมนั้นๆ สำหรับในส่วนของผู้ประกอบการร้านค้าส่งและค้าปลีก โดยส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาภาคธนาคารเป็นหลัก ยกเว้นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่สามารถระดมทุนผ่านทางตลาดทุนได้ นอกจากนี้หากพิจารณาด้านลักษณะของบริการทางการเงินจะเกี่ยวข้องกับการเพิ่มความสามารถในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียน เช่น บริการสินเชื่อแฟคตอริง (การซื้อขายลูกหนี้ทางการค้า) บริการสินเชื่อทาง

การค้า ตลอดจนความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น เช่น การสนับสนุนเงินทุนในการเริ่มต้นธุรกิจ วงเงินและหลักประกัน สินเชื่อลิสซิ่งในการเช่าทรัพย์สินเพื่อดำเนินธุรกิจ/ขยาย/หรือปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

2.3 บทสรุปการวิเคราะห์อุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายหลักของประเทศไทยผ่านกรอบแนวคิดและเครื่องมือการวิเคราะห์แบบ BCG Matrix

หลังจากที่ได้ทำการประเมินวิเคราะห์ศักยภาพของอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการเป้าหมายทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในหัวข้อที่ผ่านมา ทางคณะที่ปรึกษาได้ทำการวิเคราะห์ BCG Matrix เพื่อสะท้อนลำดับความสำคัญอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างๆ

ทางคณะที่ปรึกษาได้มีการปรับกรอบการวิเคราะห์ในทางด้านมิติปัจจัยเอื้อภายนอก (แนวตั้ง) เป็น 3 ระดับ เพื่อสะท้อนว่าปัจจัยเอื้อเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สามารถส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายในระดับต่างๆ ได้แก่ Local-ปัจจัยสนับสนุนอุตสาหกรรมจากภายในประเทศ, Regional-ปัจจัยซึ่งช่วยผลักดันอุตสาหกรรมนั้นๆ ในระดับภูมิภาค และ Global-ปัจจัยซึ่งช่วยส่งเสริมความแข็งแกร่งและความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในตลาดโลก ในส่วนของมิติทางด้านศักยภาพนั้น ทางคณะที่ปรึกษาได้ทำการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละอุตสาหกรรมในเชิงเปรียบเทียบจากน้อยไปมาก และนอกจากนี้ยังได้สะท้อนขนาดตลาดของแต่ละภาคธุรกิจผ่านขนาดของวงกลม ดังแผนภาพที่ 24

แผนภาพที่ 24: การวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสของอุตสาหกรรมเป้าหมายในกรอบ BCG Matrix

ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่าภาคอุตสาหกรรมเกษตรกรรม เกษตรแปรรูปและอาหารของไทยนั้นถือเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ควรได้รับการผลักดันมากที่สุด จากปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมทั้งความ

ขาดแคลนอาหารและราคาอาหารที่ปรับตัวสูงขึ้น และปัจจัยภายในที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกผลิตผลทางการเกษตรอาหารรายใหญ่ของโลกในปัจจุบัน อาทิ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ผลิตภัณฑ์ประมง อาทิ ปลาแมคเคอเรล กุ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการในประเทศยังมีความเชี่ยวชาญในการเพาะปลูก แปรรูปและส่งออกผลิตผลทางการเกษตรและอาหารอย่างมาก ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมขีดความสามารถทางการแข่งขันของไทยแล้ว ยังเป็นประเด็นปัจจัยที่ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม CLMV นั้น เรียกร้องขอการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้ประกอบการไทยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปของประเทศของตน ซึ่งถือเป็นโอกาสที่สำคัญของไทยในการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าและอาศัยกลุ่มประเทศ CLMV เป็นแหล่งวัตถุดิบของอุตสาหกรรมในอนาคตต่อไป

อุตสาหกรรมและภาคบริการที่มีความสำคัญและช่วยนำเข้าเม็ดเงินมูลค่ามหาศาลให้แก่ประเทศคือ ภาคบริการท่องเที่ยวและการบริการสุขภาพ การพยาบาล ประเทศไทยมีศักยภาพเป็นที่ประจักษ์ทางด้านการท่องเที่ยว จากการจัดอันดับเมืองน่าท่องเที่ยวของนิตยสารท่องเที่ยว นานาประเทศ และในทางด้านอุตสาหกรรมทางการแพทย์นั้น พบว่าประเทศไทยมีผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียงทางด้านการรักษาพยาบาลระดับโลก โดยมีมาตรฐานการรักษา และมาตรฐานของบุคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV ที่มักจะข้ามเขตชายแดนมารับบริการทางการแพทย์ในไทย อย่างไรก็ตามทางคณะที่ปรึกษาได้มองไปถึงประโยชน์ที่อาจจะเกิดขึ้นหากทั้ง 2 อุตสาหกรรมมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ที่เรียกว่า Medical Tourism หรือ Long stay travel ซึ่งจะช่วยให้ทั้งสองอุตสาหกรรมได้ผลดีจากปัจจัยเอื้อที่โลกปรับตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมีความต้องการภาคธุรกิจเพื่อผู้สูงวัยมากขึ้น อันจะผลักดันให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในการเข้ามารับการรักษาพยาบาลจากชาวต่างชาติ ทั้งปัจจัยทางด้านราคาที่มีอัตราค่ารักษาพยาบาลที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก ปัจจัยทางด้านบริการที่มีอัตราค่าไม่ตรึงอย่างไทย ทำให้เป็นที่ยอมรับในชื่อเสียงในสากล

สำหรับภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ อันประกอบด้วยอุตสาหกรรมที่หลากหลายทั้งในด้านการสื่อสาร สารสนเทศ สาธารณูปโภค การเชื่อมโยงบุคลากรและทรัพยากรมนุษย์นั้น ปัจจุบันด้วยความก้าวหน้าทางด้านสารสนเทศและกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ความต้องการในการสื่อสารเชื่อมโยงขนส่งและการเดินทางเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับวิวัฒนาการทางด้านการขนส่ง และการสื่อสารที่รวดเร็ว ทำให้ประชากรของโลกมีความต้องการทางด้านการเชื่อมต่ออย่างมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนบริการคมนาคมขนส่งทั้งทางอากาศ ทางถนน และทางเรือในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของประเทศไทยในภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ พบว่ายังมีศักยภาพที่ไม่สูงมากนักทั้งจากความขาดแคลนด้านเงินทุน และความเข้าใจถึงความสำคัญของระบบการขนส่งเชื่อมโยงดังกล่าว อย่างไรก็ตาม นับเป็นโอกาสที่สำคัญหากประเทศไทย โดยเฉพาะภาค

การเงินจะเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมการลงทุนในกิจการดังกล่าว ซึ่งจะสร้างขีดความสามารถของประเทศให้เพิ่มมากขึ้นได้ในระยะยาวและจะเป็นการสร้างความแข็งแกร่ง ให้กับอุตสาหกรรมไทยอีกด้วย

ในด้านอุตสาหกรรมพลังงานสะอาดแม้ว่าปัจจัยพื้นฐานและความต้องการพลังงานสะอาดและพลังงานทางเลือกของโลกจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปัญหาสภาพแวดล้อมแต่ศักยภาพของประเทศไทยทางด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีและเงินทุนสำหรับการลงทุนยังมีไม่เพียงพอ การพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าว แม้ว่าจะไม่เห็นผลในระยะสั้นแต่กลับมีความสำคัญต่อการพัฒนาของประเทศอย่างยิ่งในระยะยาว ดังนั้นภาครัฐควรพิจารณาให้การสนับสนุนการดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต

ค้าปลีก-ค้าส่ง มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นภาคบริการที่สร้างรายได้และสร้างงานให้กับประเทศในสัดส่วนที่สูง ที่สำคัญเป็นอุตสาหกรรมหรือภาคการบริการพื้นฐานในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาภาคการผลิตอื่นๆ ของประเทศ โดยสนับสนุนภาคการผลิตของไทยทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ทั้งผู้ผลิตในประเทศและผู้ผลิตที่ขยายไปสู่อาเซียน โดยรองรับการกระจายการผลิต อำนวยความสะดวกและจัดส่งสินค้าไปสู่ผู้บริโภคอาเซียน เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของประเทศไทยในอุตสาหกรรมค้าส่งค้าปลีก พบว่ายังมีศักยภาพที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างของอุตสาหกรรมเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) กระจายอยู่ทั่วประเทศซึ่งต้องเร่งปรับตัวทั้งด้านการบริหารจัดการร้านค้าที่ดีและมีมาตรฐานมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของผู้ประกอบการค้าปลีกรายใหญ่ของไทยจัดว่ามีศักยภาพมากในการรุกตลาดกลุ่มประเทศ CLMV ที่มีความต้องการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มมากขึ้น

โดยสรุปจากบทวิเคราะห์ข้างต้นบ่งบอกแนวทางให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมที่ภาคการเงินจะต้องเร่งเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุน โดยเริ่มจากอุตสาหกรรมที่ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงและมีปัจจัยเอื้อเชิงบวกจากตลาดโลกมาก นั่นคือ อุตสาหกรรมเกษตรเกษตรแปรรูปและอาหาร ภาคบริการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ และที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า คือ การเร่งส่งเสริมการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมและภาคบริการที่จะเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาในอนาคต เช่น ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ รวมทั้งอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด พลังงานทดแทน ตลอดจนอุตสาหกรรมค้าส่ง-ค้าปลีก ซึ่งล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นโอกาสของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV

บทที่ 3

ระบบการเงินไทยและ

ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

บทที่ 3

ระบบการเงินไทยและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การวิเคราะห์ระบบการเงินและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาถึงศักยภาพของระบบการเงินไทย ตลอดจนแนวทางและทิศทางในการพัฒนาระบบการเงิน เพื่อสรุปถึงสถานการณ์ ศักยภาพและโอกาสของระบบการเงินไทยในการสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายและขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศ

เนื้อหาในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลัก ส่วนแรกได้แก่ ภาพรวมระบบการเงินของประเทศไทย ส่วนที่สองได้แก่ แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศไทย ส่วนที่สามได้แก่ ศักยภาพของระบบการเงินไทย ส่วนที่สี่ได้แก่ ความคาดหวังและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ภาพรวมระบบการเงินของประเทศไทย

ระบบการเงินของประเทศไทยมีโครงสร้างเช่นเดียวกับระบบการเงินสากล กล่าวคือประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลัก คือ ภาคธนาคารพาณิชย์ ภาคตลาดทุน และภาคการประกันภัย อย่างไรก็ตามแต่ละประเทศก็มีแนวทางและโครงสร้างการกำกับดูแลระบบการเงินที่แตกต่างกัน โดยประเทศไทยมีโครงสร้างการกำกับดูแลและการดำเนินการที่มีผู้รับผิดชอบหลากหลายหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานในกำกับ และหน่วยงานอิสระ ทำให้ระบบการเงินไทยมีความซับซ้อนและมีหน่วยงานกำกับดูแลอยู่ในหลายหน่วยงาน อาทิ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการทำมาค้าขายในระบบการเงินไทยจะขอกกล่าวถึงในแต่ละภาคส่วนย่อย ดังนี้

3.1.1 ภาคธนาคาร

สถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนั้น สามารถแบ่งแยกออกมาได้เป็น 2 ประเภทโดยในกลุ่มแรกคือ กลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ภายใต้ नियามตาม พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งภายใต้กฎหมายเฉพาะ ทั้งนี้หมายถึง สถาบันการเงินเฉพาะกิจประเภทธนาคาร

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง บริษัทมหาชนจำกัด ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ซึ่งทำธุรกิจโดยการรับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป การให้สินเชื่อ การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และการซื้อขายตัวแลกเปลี่ยน เป็นต้น หรือ ธุรกิจอื่นๆ ที่อาจส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจที่

เกี่ยวข้องกับการธนาคาร เช่น (1) ธุรกิจหลักทรัพย์ (2) ธุรกิจที่เกี่ยวกับการประกันภัย (3) ธุรกิจอนุพันธ์ทางการเงิน (4) ธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (e-banking) (5) ธุรกิจการเงินอื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นลูกของธนาคารต่างประเทศ และสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ตารางที่ 11: ประเภทของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ประเภท	ขอบเขตการให้บริการ	เงื่อนไข
ธนาคารพาณิชย์	สามารถให้บริการแก่ลูกค้าได้ทุกกลุ่มและทำธุรกรรมได้เกือบทุกประเภท ยกเว้นการออกกรรมธรรม์ประกันภัยหรือประกันชีวิต และการเป็นนายหน้า/ การค้าประกันการจำหน่าย/ การค้าตราสารทุน	ต้องมีเงินกองทุนขั้นต่ำที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท
ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย	ให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนรายย่อยและ SME ภายใต้งบที่ ๑๖๖. กำหนด แต่ไม่สามารถทำธุรกิจเงินตราต่างประเทศและตราสารอนุพันธ์ได้	ต้องมีเงินกองทุนขั้นต่ำที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 250 ล้านบาท
ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นลูกของธนาคารต่างประเทศ (Subsidiary)	สามารถประกอบธุรกิจได้เช่นเดียวกับ ธพ. โดยสามารถเปิดสาขาได้ 1 สาขาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล และ 3 สาขานอกเขต โดยสามารถทยอยขอเปิดสาขาใหม่ได้ปีละ 1 แห่ง	ต้องมีเงินทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 4000 ล้านบาท
สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Full Branch)	สามารถประกอบธุรกิจได้เหมือน ธพ. แต่ไม่สามารถเปิดสาขาได้	ต้องมีเงินกองทุนไม่ต่ำกว่า 3000 ล้านบาท

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารพาณิชย์ไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่หลักเป็นผู้กำกับดูแลธุรกิจสถาบันการเงินและกำหนดนโยบายตลอดจนแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ทั้งหมด โดยแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน นั้น ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ 5 ปีของธนาคารแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2555-พ.ศ.2559) แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินฉบับที่ 2 (พ.ศ.2553-พ.ศ.2557) แผนยุทธศาสตร์ 5 ปีของกระทรวงการคลัง

สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institutions : SFIs) ถูกจัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจ ภายใต้อาณัติเฉพาะ เพื่อดำเนินการตามนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาเฉพาะด้านของรัฐบาล โดยในปัจจุบันมีสถาบันการเงินเฉพาะกิจ 8 แห่งดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12: สถาบันการเงินเฉพาะกิจ

ที่	สถาบันการเงินเฉพาะกิจ	หน่วยงาน กำกับดูแล	กฎหมายที่บังคับใช้
1	ธนาคารออมสิน	กระทรวงการคลัง/ ธนาคารแห่งประเทศไทย	พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489
2	ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร (ธกส.)	กระทรวงการคลัง/ ธนาคารแห่งประเทศไทย	พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509
3	ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.)	กระทรวงการคลัง/ ธนาคารแห่งประเทศไทย	พระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ. 2496
4	ธนาคารเพื่อการส่งออกและ นำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.)	กระทรวงการคลัง/ ธนาคารแห่งประเทศไทย	พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536
5	ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.)	กระทรวงการคลัง/ ธนาคารแห่งประเทศไทย/ กระทรวงอุตสาหกรรม	พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545
6	ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย	กระทรวงการคลัง/ ธนาคารแห่งประเทศไทย	พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545
7	บริษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่ อาศัย	กระทรวงการคลัง/ ธนาคารแห่งประเทศไทย	พระราชกำหนดบริษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่ออยู่อาศัย พ.ศ. 2540
8	บริษัทประกันสินเชื่อ อุตสาหกรรมขนาดย่อม	กระทรวงการคลัง	พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สถาบันการเงินเฉพาะกิจในประเทศไทย อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยสำนักงานนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน (สกก.) สังกัดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลังซึ่งกำกับดูแลโดยการกำหนดกฎเกณฑ์กำกับด้านความมั่นคง (Prudential Regulation) เพื่อดูแลและป้องกันความเสี่ยงของผู้ฝากเงินและเจ้าของของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดย สกก.ได้พัฒนาระบบติดตามผลและประเมินผลการทำงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs Reporting and Monitoring System) เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลการประกอบกิจการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ สำหรับธนาคารประเทศไทยนั้นจะมีหน้าที่ตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจเท่านั้น แต่ไม่มีอำนาจในการสั่งการสถาบันการเงินเฉพาะกิจเหล่านั้น อำนาจในการกำกับดูแล ตลอดจนการออกมาตรการควบคุมสถาบันการเงินเฉพาะกิจยังขึ้นอยู่กับกระทรวงการคลัง

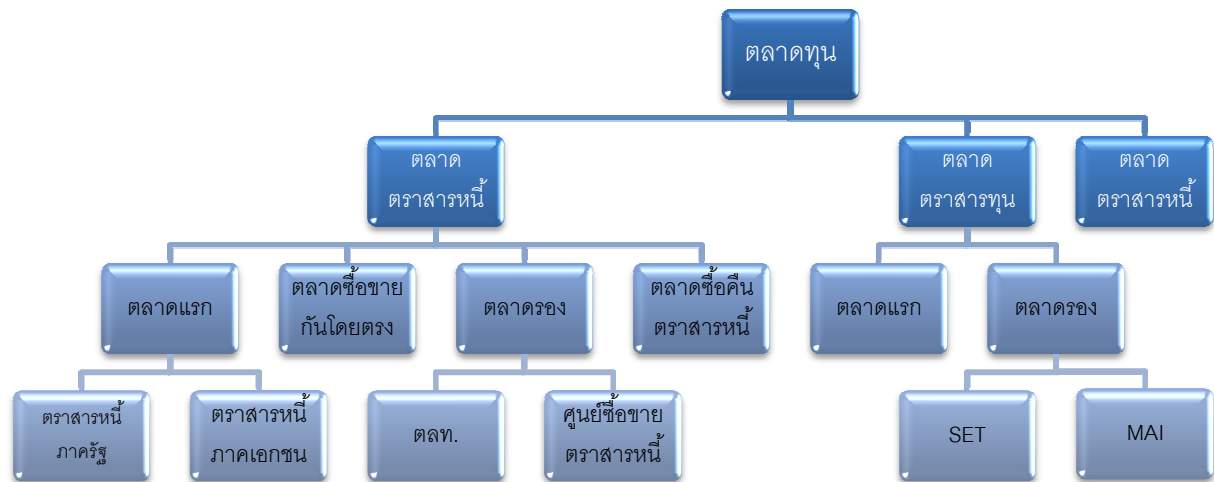
หากพิจารณาแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจประเภทธนาคาร นั้น นอกจากแผนพัฒนาระบบการเงินฉบับที่ 2 แล้ว ยังมีแผนพัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังอีกด้วย

ในบทวิจัย “ภาคการเงินไทยพร้อมก้าวไกลในอาเซียน” ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้สะท้อนระดับการเปิดเสรีของสาขาธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน โดยอ้างพ.ร.บ.ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551 ถึงบทบัญญัติ เกี่ยวกับการทำธุรกิจธนาคารพาณิชย์เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาการค้าเสรี ภาคธุรกิจบริการทางการเงินทั้งในส่วนของตัวเองและในส่วนของการเข้าสู่ตลาด โดยสรุปคือกฎหมายไทย ยังไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาประกอบธุรกิจบริการทางการเงินนอกเหนือไปจากการตั้งสาขาธนาคารพาณิชย์ และบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ ซึ่งจะต้องมีสินทรัพย์และหลักทรัพย์ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาตินั้นมีขอบเขตการบริการเท่าเทียมกับธนาคารพาณิชย์ของไทยเพียงแต่มีการจำกัดในเรื่องของการเปิดสาขาห้ามเกินกว่า 1 แห่ง ในขณะที่บริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ เปิดสาขาได้ไม่เกิน 4 สาขา

อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ของไทย จะต้องมีส่วนของหุ้นและผู้ถือหุ้นสัญชาติไทย ถืออยู่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจัดจำหน่ายแล้วทั้งหมด และต้องมีการเป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด ยกเว้นกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นสมควรอนุญาต เพื่อฟื้นฟูสถาบันการเงินภายในประเทศให้แข็งแกร่งและมีศักยภาพในการแข่งขัน เช่น เมื่อภายหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปีพ.ศ. 2540 ธปท.อาจอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 49 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงและจัดจำหน่ายแล้วทั้งหมด นอกจากนี้รัฐมนตรีกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธปท.อาจมีการอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 100 ภายใต้กรอบเวลาหนึ่งๆ โดยเมื่อครบกำหนดเวลาจะไม่บังคับซื้อคืน แต่จะไม่อนุญาตให้มีการซื้อเพิ่มเติม จนกว่าสัดส่วนการถือหุ้นจะลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ 49

3.1.2 ภาคตลาดทุน

ตลาดทุนคือหนึ่งในโครงสร้างระบบการเงินของไทยที่มีความสำคัญเพราะตลาดทุนไทยได้เข้ามามีบทบาทในด้านต่างๆต่อการพัฒนาของประเทศ เช่น เป็นแหล่งในการระดมทุนสำหรับภาคธุรกิจจริง (Real sector) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การเป็นแหล่งการออมระยะยาวเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับสังคมผู้สูงอายุเป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญของประเทศเมื่อเกิดวิกฤตระบบสถาบันการเงินและการช่วยภาครัฐในการระดมทุน โดยโครงสร้างของตลาดทุนไทยประกอบไปด้วยภาคส่วนต่างๆ ดังแผนภาพที่ 25

ที่มา: กลไกของตลาดการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย, อัญญา ชันฉวีชัย

แผนภาพที่ 25: โครงสร้างของตลาดทุนไทย

1) ตลาดตราสารหนี้

ตลาดตราสารหนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นตลาดแรก ตลาดซื้อขายกันโดยตรง ตลาดรองและตลาดซื้อคืนตราสารหนี้ โดยสรุปได้ดังนี้

ตลาดแรก (Primary Market) เป็นตลาดที่มีการเสนอขายตราสารประเภทหนึ่งนี้ออกเป็นครั้งแรกถือเป็นการระดมทุนโดยตรงโดยใช้ตราสารหนี้ระยะยาวที่มีอายุเกินกว่า 1 ปีซึ่งอาจอยู่ในรูปพันธบัตรที่นับเป็นตราสารหนี้ภาครัฐ และในรูปของหุ้นกู้ที่นับเป็นตราสารหนี้ภาคเอกชน

ตลาดรอง (Secondary Market) เป็นตลาดซึ่งทำหน้าที่เป็นแหล่งซื้อขายตราสารหนี้ของผู้ครอบครองตราสารหนี้ที่มีความต้องการจะขายตราสารหนี้ซึ่งต้องการเงินสดเป็นผลตอบแทนและผู้ที่ต้องซื้อตราสารหนี้ โดยตลาดรองของตราสารหนี้ในประเทศไทยประกอบไปด้วย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย

ตลาดรองที่ไม่มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ (Over the counter market: OTC) เป็นตลาดที่เกิดจากการที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกันเองโดยตรง โดยที่รายการค้าไม่ได้มีการบันทึกหรือทราบจากตลาดหลักทรัพย์หรือจากศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ

ตลาดซื้อคืนตราสารหนี้ ตลาดซื้อคืนที่สำคัญของประเทศไทย คือตลาดซื้อคืนพันธบัตรแบบมีสัญญาขายหรือคืนและซื้อคืน หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าเป็นตลาดซื้อคืน ธปท.ซึ่งจัดตั้ง

โดยธนาคารแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่เป็นช่องทางในการเสริมสร้างสภาพคล่องของ
พันธบัตรรัฐบาลที่ถือโดยสถาบันการเงินต่างๆ

2) ตลาดตราสารทุน

ตลาดตราสารทุนเป็นตลาดเพื่อการซื้อขายตราสารทางการเงินที่พิจารณาได้ว่าเป็นส่วนของบริษัท ประกอบด้วย หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ หรือตราสารอื่นที่มีมูลค่าผูกพันกับตราสารเหล่านั้น เช่นหน่วยลงทุนและออปชั่นของหุ้นสามัญ เป็นต้น ตลาดตราสารทุนสามารถแบ่งเป็นตลาดแรกและตลาดรอง

ตลาดแรกเป็นตลาดเพื่อการเสนอขายหลักทรัพย์กลุ่มทุนที่ผู้ต้องการเงินทุนได้สร้างขึ้นใหม่แล้วนำไปขายเป็นครั้งแรกในตลาด การนำตราสารออกขายเป็นการระดมทุนโดยตรงจากผู้ออมที่ลงทุนซื้อตราสาร ไปยังผู้ออกตราสารเพื่อขายซึ่งต้องการเงินทุน โดยเงินทุนที่ระดมได้จะนำไปใช้เพื่อการลงทุนระยะยาว การเสนอขายหลักทรัพย์กลุ่มทุนที่ออกใหม่สามารถเลือกทำได้ทั้งการจำหน่ายในวงจำกัดและในวงกว้าง โดยจะมีวณิชธนกรเข้ามาเป็นที่ปรึกษาและอำนวยความสะดวกในขั้นตอนต่างๆ ของการระดมทุน จนเสร็จสิ้นกระบวนการ

ตลาดรองเป็นแหล่งซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้ออกจำหน่ายและหมุนเวียนในระบบอยู่แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนมือระหว่างผู้ลงทุนซึ่งถือครองหลักทรัพย์อยู่และผู้ลงทุนรายต่อไปที่ประสงค์ที่จะลงทุนซื้อต่อหลักทรัพย์นั้น โดยตลาดรองที่เป็นทางการสำหรับการซื้อขายตราสารทุน ได้แก่ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์ใหม่

3) ตลาดอนุพันธ์

เป็นตลาดตราสารการเงินที่มีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าตลาดอื่นๆ โดยตราสารอนุพันธ์จะมีสินทรัพย์อ้างอิง (Underlying asset) เป็นตราสารการเงิน ธุรกรรม ราคาสินค้า ฯลฯ แล้วแต่คู่กรณีจะตกลงทำสัญญาซื้อขายกัน ซึ่งตราสารอนุพันธ์ทางการเงินใช้เป็นเครื่องมือสัญญาป้องกัน/บริหารความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน ราคาหลักทรัพย์/สินค้า โดยราคาของอนุพันธ์ขึ้นกับระดับราคาของสินทรัพย์อ้างอิงที่ใช้ เช่น ตราสารหนี้ ตราสารทุน อัตราแลกเปลี่ยน และสินค้าโภคภัณฑ์

ปัจจุบันสามารถแบ่งประเภทตลาดออกเป็น ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Futures market) และตลาดออปชั่น (Option market) ซึ่งเมื่อดูจากยอดจำนวนสัญญาพบว่า ส่วนมากเป็นสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Future) 200,000 กว่าสัญญา ในขณะที่สัญญาสิทธิ (Option) มีเพียง 3000 กว่าสัญญาสำหรับตลาดตราสารหนี้ผู้ที่ลงทุนในตลาดตราสารหนี้ไทยอาจเลือกวิธีการป้องกันความเสี่ยงจากการปรับสูงขึ้นของอัตราดอกเบี้ยได้โดยการทำธุรกรรม Interest Rate Swap (IRS) เพื่อแลกอัตรา

ดอกเบี้ยคงที่ที่รับจากพันธบัตรเป็นอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัวแทน สำหรับอนุพันธ์ที่มีสินทรัพย์อ้างอิงเป็นตราสารทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการจัดตั้งบริษัท ตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (TFEX) เมื่อปี 2547 เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ตามพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 โดยในปี 2549 TFEX ได้มีการออกสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของดัชนี SET50 (SET50 Index Futures) ต่อมาในปี 2550 ได้ออกออปชันของดัชนี SET50 (SET50 Index Options) ในส่วนของฟิวเจอร์สและออปชันของสินค้าอ้างอิงประเภทอื่นๆ นั้น TFEX ได้มีแผนที่จะดำเนินการต่อไป สามารถดูรายละเอียดได้ที่ <http://www.tfex.co.th> สำหรับในเรื่องของสินค้าเกษตรนั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการวางนโยบายการส่งเสริมและพัฒนา ตลอดจนกำกับดูแล โดยสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.afet.or.th>

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมตลาดการเงินของไทยยังมีเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงไม่เพียงพอ ส่งผลให้ปริมาณธุรกรรมในตลาดการเงินอื่นๆ ไม่สามารถพัฒนาในเชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมมือกันในการปรับปรุงกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อลดอุปสรรคในการพัฒนาตลาดของเครื่องมือบริหารความเสี่ยง รวมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เล่นประเภทต่างๆ ทั้งในเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อน การบริหารจัดการ และกฎเกณฑ์กำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เล่นในตลาดการเงินสามารถโอนถ่ายความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดทุนไทย ประกอบไปด้วย ผู้ออกหลักทรัพย์เพื่อระดมทุน ผู้ลงทุน นายหน้าและผู้ค้าหลักทรัพย์ และวาณิชธนกร

ที่มา: กลไกของตลาดการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย, อัญญา ชันธิวิทย์.

แผนภาพที่ 26: ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดทุนไทย

ผู้ออกหลักทรัพย์เพื่อระดมทุน: ผู้ออกหลักทรัพย์หรือผู้ที่ต้องการระดมทุนสามารถแยกตามประเภทของตราสารที่สร้างและนำออกขายเป็นผู้ออกตราสารทุนและผู้ออกตราสารหนี้ โดยที่ผู้ออกตราสารเลือกตราสารที่แตกต่างกันเพื่อระดมเงินทุนในตลาดทุนด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น

เพื่อต้องการเงินทุนระยะยาวสำหรับใช้ในการเริ่มโครงการใหม่ความต้องการที่ปรับโครงสร้างของทุนเพื่อเพิ่มหรือลดอัตราส่วนระหว่างหนี้สินต่อทุนให้เป็นไปในระดับที่เหมาะสม เป็นต้น

ความสำคัญของกลุ่มผู้ออกหลักทรัพย์ต่อการเพิ่มศักยภาพตลาดทุนไทยคือการช่วยเพิ่มขนาดตลาดทุนและความหลากหลายของหลักทรัพย์ หากไทยต้องการเพิ่มศักยภาพของตลาดทุนไทย ภาครัฐจำเป็นต้องออกมาตรการที่สนับสนุนและส่งเสริมผู้ออกหลักทรัพย์ในการออกหลักทรัพย์เพื่อการระดมทุนให้เพิ่มมากขึ้น

นักลงทุน: นักลงทุนในตลาดทุนไทยประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) สถาบันในประเทศ (2) บัญชีบริษัทหลักทรัพย์ (3) นักลงทุนต่างประเทศ (4) นักลงทุนทั่วไปในประเทศ

บทบาทและความสำคัญของนักลงทุนคือเป็นผู้ซื้อขายหลักทรัพย์ซึ่งทำให้เกิดสภาพคล่องในตลาดทุนไทยการมีปริมาณของนักลงทุนที่มากจะส่งผลต่อสภาพคล่องในตลาดทุน นอกจากนี้คุณภาพของนักลงทุนก็เป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันการบิดเบือนราคาจากนักปั่นหุ้น

นายหน้าและผู้ค้าหลักทรัพย์: ประกอบด้วย(1) บริษัทจัดการลงทุน (บลจ.) เป็นผู้ที่มีบทบาทในการรวบรวมเงินทุนจากนักลงทุนทั่วไปเพื่อรวมเป็นเงินก้อนขนาดใหญ่ แล้วนำเงินที่รวบรวมนั้นไปลงทุนตามที่ได้ตกลงกับนักลงทุนไว้กับนักลงทุนซึ่งเงินกองทุนที่รวบรวมมาได้จะได้รับการบริหารจัดการจากบริษัทจัดการกองทุนโดยทำหน้าที่ลงทุนแทนนักลงทุนหรือผู้ถือหน่วยลงทุน (2) บริษัทหลักทรัพย์ (บล.) เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการซื้อขายหุ้นของผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

บทบาทและความสำคัญของนายหน้าและผู้ค้าหลักทรัพย์ต่อการเพิ่มศักยภาพตลาดทุนไทยคือ เป็นผู้รวบรวมเงินออมจากนักลงทุน นำไปกระจายเข้าสู่ระบบแก่ผู้ที่ต้องการทุนหรือหน่วยธุรกิจผ่านตลาดทุนหากตัวกลางมีประสิทธิภาพในการระดมทุนจะทำให้ตลาดทุนมีขนาดใหญ่ขึ้นและมีสภาพคล่องเพิ่มมากขึ้น

วาณิชธนกร (Investment banker): วาณิชธนกรเป็นบุคคลที่สามที่เข้ามาช่วยตรวจสอบและพิจารณาคุณสมบัติและความพร้อมของบริษัทในการระดมทุนจากแหล่งเงินทุนเป้าหมายเป็นผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลและศึกษาข้อมูลเหล่านั้นโดยละเอียด เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลมีความถูกต้องและครบถ้วนอันจะเป็นการสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนว่าจะได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างเพียงพอและครบถ้วนต่อการตัดสินใจลงทุนบริการสำคัญที่วาณิชธนกรในตลาดทุนไทย ให้แก่ลูกค้า ได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำ การเตรียมเอกสารและข้อมูล การประกันการจำหน่าย การจัดจำหน่ายหลักทรัพย์

ความสำคัญของวาทิชนาการต่อการเพิ่มศักยภาพตลาดทุนไทยคือ เป็นผู้กลั่นกรองบริษัทโดยละเอียดก่อนการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.ส่งผลให้ตลาดทุนไทยมีหลักทรัพย์ที่มีคุณภาพและสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนต่อบริษัทผู้เสนอขายหลักทรัพย์นั้น

กล่าวโดยสรุปกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดในระบบตลาดทุนไทยมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของตลาดทุนไทย ในด้านที่แตกต่างกัน ผู้ออกหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่และจำนวนมากจะสามารถเพิ่มขนาดของตลาดทุนไทยและเพิ่มความหลากหลายของหลักทรัพย์ในตลาดทุนไทยผู้ค้าหลักทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพจะสามารถช่วยในการระดมทุนและเพิ่มสภาพคล่องของตลาด ในขณะที่นักลงทุนที่มีคุณภาพจะสามารถช่วยให้กลไกตลาดไม่ถูกบิดเบือนจากการทำราคาหลักทรัพย์ของผู้สร้างราคาหรือนักปั่นหุ้น วาทิชนาการเป็นผู้กลั่นกรองบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ที่มีคุณภาพและสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุน

3.1.3 ภาคประกันภัย

ธุรกิจประกันภัยของประเทศไทยประกอบด้วยธุรกิจการประกันสองรูปแบบหลักได้แก่ การประกันวินาศภัย และการประกันชีวิต ซึ่งทั้ง 2 ธุรกิจมีธรรมชาติของธุรกิจที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่ความคุ้มครอง ผลประโยชน์ เบี้ยประกันและรูปแบบการลงทุนของผู้ประกอบกิจการ อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวถึงธุรกิจการประกันภัยเป็นการกล่าวในภาพรวมของธุรกิจการประกันทั้งสองรูปแบบรวมกัน จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ตุลาคม, 2555) มีผู้ประกอบการธุรกิจประกันวินาศภัยจำนวน 66 บริษัท และผู้ประกอบการธุรกิจประกันชีวิตจำนวน 25 บริษัท

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาพัฒนาการแยกเป็นรายภาคการประกันภัยในทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่าธุรกิจประกันชีวิตมีการพัฒนาที่ดีกว่าธุรกิจประกันวินาศภัย โดยหากพิจารณาจากสัดส่วนเบี้ยประกันชีวิตต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จะพบว่าประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราส่วนเบี้ยประกันที่น่าพึงพอใจมากกว่าการประกันวินาศภัย โดยประเทศสิงคโปร์มีอัตราส่วนสูงถึงร้อยละ 9.5 มากกว่าค่าเฉลี่ยของสัดส่วนดังกล่าวของกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง G-7 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 6.1 เมื่อพิจารณาถึงประเทศมาเลเซียและประเทศไทย พบว่ามีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 3.6 และ 1.8 ตามลำดับนับว่ามีอัตราเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานของกลุ่มประเทศรายได้ปานกลาง-สูงต่างจากกลุ่มธุรกิจการประกันวินาศภัยของภูมิภาคอาเซียนพัฒนาการที่ค่อนข้างช้า ที่ยังมีพัฒนาการและสัดส่วนเบี้ยประกันที่ค่อนข้างต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง G-7 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 2.8 โดยเบี้ยประกันวินาศภัยต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของสิงคโปร์อยู่ที่ร้อยละ 2.4นอกจากนั้นประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคล้วนมีอัตราดังกล่าวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง-สูง ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 1.7 โดยประเทศมาเลเซีย อยู่ที่ร้อยละ 1.49 ในขณะที่สัดส่วนของประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของเบี้ย

ประกันวินาศภัยต่อประชากร (Non-life Insurance Density) ที่ร้อยละ 1.1 ซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านผลิตภัณฑ์ ความเข้าใจเพื่อสร้างให้ประชาชนตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการประกันวินาศภัย ซึ่งนับวันจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ และวินาศภัยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งภัยที่จะทำลายพืชผลทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังที่หลายประเทศได้ประสบมาทั้งมหาธรณีวิทยาภัยสึนามิ แผ่นดินไหว อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย และอันตรายจากโรคและแมลงที่อาจจะระบาดได้มากขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ

ดังนั้น การพัฒนาระบบการประกันวินาศภัยของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะรองรับความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตซึ่งเป็นเรื่องที่เราไม่อาจคาดคิดได้ การเตรียมความพร้อมทั้งระบบการประกันภัย เงินทุน การคำนวณเบี้ยประกันภัย รวมทั้งการคิดค้นนวัตกรรมที่คุ้มครองประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จะเป็นหนทางหนึ่งที่ภาคการเงินจะช่วยสร้างเกราะป้องกันความเดือดร้อนและบรรเทาความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชากรได้ รวมทั้งยังเป็นการพัฒนาตลาดการประกันและตลาดทุนไปในตัวอีกด้วยสำหรับการคาดการณ์การดำเนินงานของธุรกิจประกันภัยไทยเมื่อเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 นั้นคาดว่าธุรกิจประกันภัยของไทยจะเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งด้านสินทรัพย์ เบี้ยประกันภัยรับและเงินทุนในระดับร้อยละ 15-18 ต่อปี โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) คาดว่าจะมีเบี้ยประกันภัยรับประมาณ 740,000 ล้านบาท และมีสัดส่วนเบี้ยประกันภัยรับต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติอยู่ที่ร้อยละ 6 หรือประมาณ 2 เท่าของปริมาณในปี 2552 ทั้งจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การแข่งขันของบริษัทประกันภัยในภูมิภาค และกรรมธรรมรูปแบบใหม่ๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ทางการประกันภัยที่จะช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจประกันภัยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นตามกลไกตลาดเศรษฐกิจ และผลประโยชน์จากการเปิดเสรีอีกด้วย

3.2 แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศไทย

แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศไทยนั้นขึ้นอยู่กับแผนพัฒนาและแผนยุทธศาสตร์ของอยู่กับผู้กำกับดูแลในแต่ละภาคส่วน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 แนวทางการพัฒนาภาคธนาคาร

- ภายหลังการบังคับใช้แผนพัฒนาสถาบันการเงิน ระยะที่ 1 ซึ่งวางกรอบเวลาในช่วงปีพ.ศ.2547-พ.ศ.2551 ได้เกิดการปรับเปลี่ยนทางโครงสร้างระบบการเงินของไทยให้ประสิทธิภาพ มีระเบียบและมีความเสถียรสามารถรับความเสี่ยงจากความผันผวนและให้บริการอย่างทั่วถึง ครอบคลุมทุกกลุ่มและให้การคุ้มครองผู้บริโภค ผ่าน 3 มาตรการสำคัญ ได้แก่

(1) นโยบายการเงิน 1 รูปแบบ(One Presence) ด้วยต้องการให้มีเพียงสถาบันการเงินที่รับเงินฝากเพียงแห่งเดียว เพื่อให้สถาบันการเงินลดความแยกย่อยน้อยลง ซึ่งจะมีผลในการลดความซ้ำซ้อนและลดต้นทุนอันเนื่องมาจากขนาด

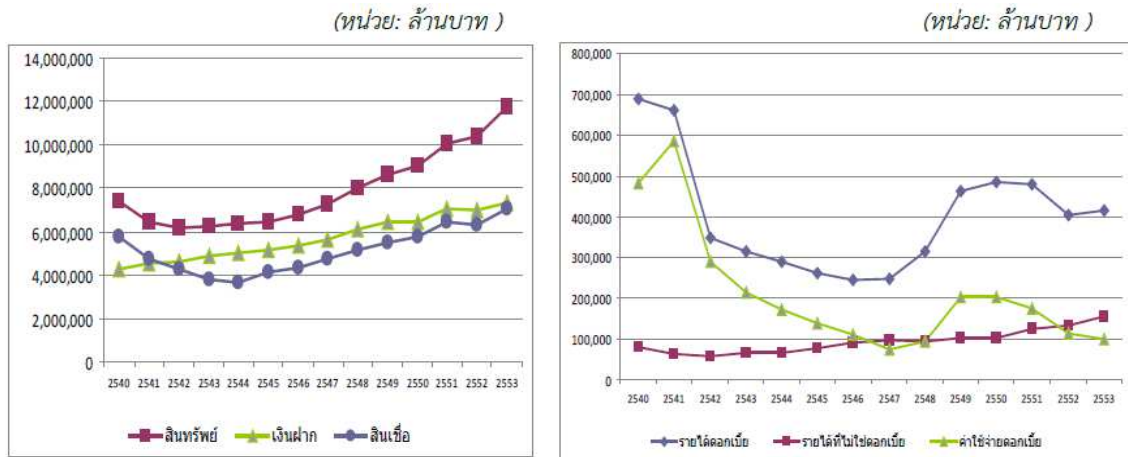
(2) ขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ให้ครบวงจร เป็น Universal Bankingที่สามารถให้บริการลูกค้าได้ทุกกลุ่มและทำธุรกรรมทางการเงินได้เกือบทุกประเทศ

(3) ส่งเสริมการควบรวมเพื่อยกระดับสถาบันการเงิน โดยการเพิ่มประเภทใบอนุญาตการประกอบธุรกิจสถาบันการเงิน ธนาคารเพื่อรายย่อยและ subsidiary เพื่อส่งเสริมการให้บริการลูกค้าอย่างทั่วถึง

โดยภายหลังแผนพัฒนาสถาบันการเงินฉบับดังกล่าว ทำให้สถาบันการเงินมีความสมดุลมีการปรับตัวทั้งทางโครงสร้างภาคธนาคาร มีความซับซ้อนน้อยลง เป็น 4 รูปแบบหลักๆ ในปัจจุบัน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Universal Bank) ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (Retail Bank) ธนาคารที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ (Subsidiary) และสาขาธนาคารต่างประเทศ (Full Branch) โดยการควบรวมของสถาบันการเงินที่มีขนาดเล็ก เช่น บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เพื่อยกระดับเป็นธนาคารพาณิชย์ซึ่งยังคงเป็นสถาบันการเงินหลัก ทำให้มีความมั่นคงขึ้นทั้งแง่ของเงินกองทุน การบริหารจัดการ และการบริหารความเสี่ยงและผลการประกอบการดีขึ้น โดยพบว่าภายหลังวิกฤต สถาบันการเงินได้มีการฟื้นฟูตัวเองเมื่อเศรษฐกิจเริ่มเข้าสู่ช่วงฟื้นตัว ประกอบกับการดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 ธนาคารพาณิชย์ไทยเริ่มมีขนาดสินทรัพย์เพิ่มขึ้น มีการขยายตัวของเงินกู้และเงินฝากอย่างต่อเนื่อง และทำกำไรได้ โดยเน้นการสร้างรายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ย เพื่อทดแทนรายได้จากดอกเบี้ยที่ลดลงภายหลังวิกฤต ซึ่งพบว่าสัดส่วนของรายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี เหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพที่ดีขึ้นของระบบธนาคารไทย

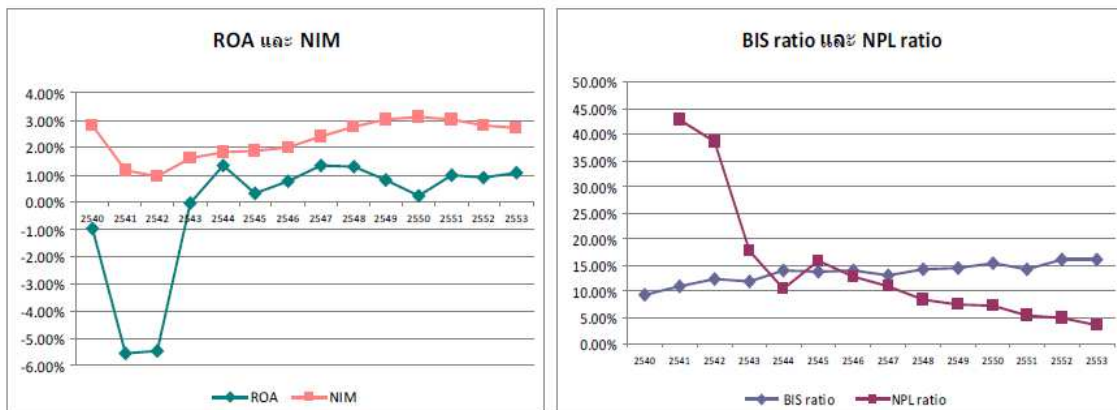
แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของสถาบันการเงินภายหลังการดำเนินการตามแผนพัฒนาดังกล่าว พบว่าธนาคารมีประสิทธิภาพในการดำเนินการและการบริหารจัดการความเสี่ยงและความมั่นคงทางฐานะทางการเงิน มากขึ้นอย่างเด่นชัดสามารถรองรับการชะลอตัวของเศรษฐกิจไทยและวิกฤตเศรษฐกิจโลก ซึ่ง

เหล่านี้ถูกสะท้อนให้เห็นผ่าน สัดส่วน ROA ในแผนบวการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนรายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ย BIS ratio ที่สูงขึ้น

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

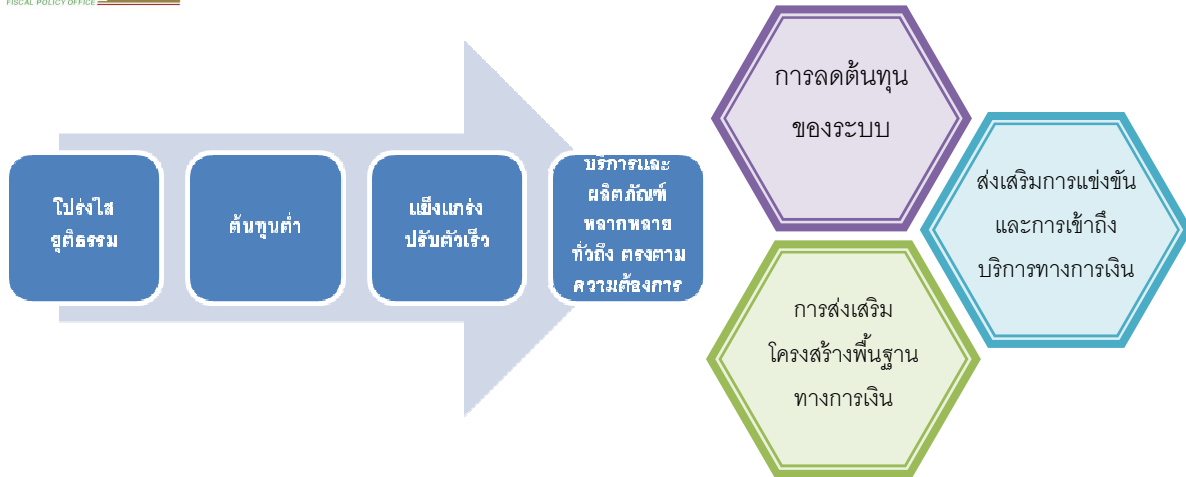
แผนภาพที่ 27: ปริมาณสินทรัพย์ เงินฝาก และสินเชื่อรายได้ดอกเบี้ย รายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยของธพ.ไทย ปี 2540-2553

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพที่ 28: ROA NIM NPL Ratio และ BIS Ratio ของธนาคารพาณิชย์ระหว่างปี 2540-2553

- ภาพรวมของแผนพัฒนาสถาบันการเงิน ระยะที่ 2 เพื่อดำเนินนโยบายพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 1 เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการเงิน ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น และการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีความซับซ้อน กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนพัฒนาสถาบันการเงินใน ระยะที่ 2 กำหนดกรอบเวลาในช่วงปี พ.ศ. 2553 – 2557 โดยมีเป้าหมายให้ระบบการเงินไทยหลัก 4 ประการ สะท้อนผ่าน 3 นโยบายหลัก ดังนี้

(1) การลดต้นทุนของระบบ: การลดทั้งต้นทุนจากตัวกฎระเบียบของทางการ และ ต้นทุนจากหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-performing Loan: NPLs) และอสังหาริมทรัพย์รอขาย (Non Performing Assets: NPAs) เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ โดยเน้นการ ปรับแก้กฎหมายอันก่อให้เกิดต้นทุนค่าดำเนินการและค่าเสียโอกาส ตลอดจนการตัดจำหน่ายหนี้สูญและ เสริมสร้างสภาพคล่องของ NPAs

(2) การส่งเสริมการแข่งขันและการเข้าถึงบริการทางการเงิน: ส่งเสริมการแข่งขัน ระหว่างธนาคารพาณิชย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ เน้นการปิดช่องว่างของตลาด ทั้งนี้ การ แข่งขันที่เข้มข้นขึ้น จะส่งผลให้ ธพ. ธย. บง. และ บค. เกิดการควบรวมมีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อได้รับ ผลประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) และ ขอบเขตธุรกิจที่กว้างขวางและเกี่ยวพัน กัน (Economy of Scope) นอกจากนี้ จำต้องเน้นการให้บริการทางการเงินที่เข้าถึงระดับการเงินฐานราก โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อรายย่อย หรือ Microfinance เพื่อลดปัญหาการกักยืมนอกระบบ ซึ่งตามแนวนโยบาย อาจจะต้องมีการขยายขอบเขตการบริการของผู้ให้บริการเดิม หรือ อนุญาตให้มีผู้ให้บริการใหม่ๆที่มีความ เชี่ยวชาญทางด้าน Microfinance เข้ามาให้บริการ โดยในส่วนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ก็ต้องได้รับ การผลักดันในการเข้าจับตลาดกลุ่มประชาชนที่มีรายได้น้อย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ก่อนที่ ภาครัฐจะค่อยๆ ลดความเป็นเจ้าของสถาบันการเงินตรงนี้ลงไป โดยเปิดให้มีการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐ และเอกชน (Public-Private Partnership : PPPs)

(3) การส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน: โครงสร้างพื้นฐานของสถาบันการเงิน ไทยจะต้องมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วนเพื่อรองรับการพัฒนาระบบสถาบันการเงินในด้านข้อมูลพื้นฐาน ตัว บทกฎหมายและเครื่องมือในการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้บริโภคซึ่งซับซ้อนมากขึ้น เช่น การส่งเสริมการให้บริการประกันสินเชื่อเพื่อการค้า (Trade Credit Insurance) และ การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินของไทยกับต่างประเทศเพื่อชำระเงินสองสกุลในเวลา เดียวกัน ลดความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยน

ทั้งนี้ระบบสถาบันการเงินต้องมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ความรู้ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพและพัฒนาธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถาบันการเงิน เพื่อรองรับการแข่งขันกับสถาบันการเงินของต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการทางการเงิน

การดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ 2 นี้ได้กำหนดการดำเนินการแบ่งเป็นสามช่วงเวลา โดยมีมาตรการสำคัญต่างๆ โดยสรุปดังนี้

- **มาตรการเพื่อเชื้อผู้ประกอบการ** ในช่วงปีแรกของแผนพัฒนาฯ 2 คือปีพ.ศ.2553-2554 ไทยจะเน้นเสริมสร้างความแข็งแกร่งและประสิทธิภาพของสถาบันการเงินไทย โดยสนับสนุนการควบรวมและการขยายขอบเขตธุรกิจของผู้ประกอบการเดิม ผ่านมาตราสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13: มาตรการเพื่อเชื้อผู้ประกอบการจากแผนพัฒนาสถาบันการเงิน ฉบับ 2

ช่วงเวลา	มาตรการสำคัญที่เกี่ยวข้อง
ช่วงแรก ปี 2553-2554: เน้นเสริมสร้างความแข็งแกร่งและประสิทธิภาพของสถาบันการเงินไทย โดยสนับสนุนการควบรวมและการขยายขอบเขตธุรกิจ (ดำเนินการไปแล้ว)	1. มาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนการควบรวมโดยสถาบันการเงินจะได้รับยกเว้นภาษีสำหรับรายได้ที่เกิดจากการควบรวมกิจการและยกเว้นค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมการโอนที่ดินและอาคารชุดที่เกิดจากการควบรวมโดยมีผลใช้บังคับถึง 31/12/54 2. ธพ. สามารถจัดตั้งสาขาทั่วไปโดยไม่จำกัดจำนวนในแต่ละปี 3. ธพ. สามารถขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจโดยสามารถให้บริการได้กว้างขึ้น ยกตัวอย่างเช่น บริการ Factoring บริการ Leasing การบริหารจัดการกองทุนรวม (Mutual Fund Management) และ จัดการเงินร่วมลงทุน (Venture Capital Fund Management) 4. ธพ. สามารถให้สินเชื่อไมโครไฟแนนซ์เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพโดยมีวงเงินการให้กู้ยืมแก่ผู้ใช้บริการแต่ละรายไม่เกิน 200,000 บาทโดยธนาคารพาณิชย์สามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อไมโครไฟแนนซ์จากผู้ใช้บริการได้ไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปีตั้งแต่ 1 มิ.ย. 54 5. ธย. สามารถขออนุญาตยกระดับฐานะเป็นธพ. โดยต้องมีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ขั้นต่ำ 10,000 ล้านบาท 6. สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ดำเนินการอยู่แล้วสามารถขยายจำนวนสาขาได้เพิ่มขึ้นอีกไม่เกิน 2 แห่ง 7. จัดทำคู่มือการดำเนินการสำหรับ Prompt Corrective Action (PCA) 8. ปรับปรุงกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อลดต้นทุนของระบบสถาบันการเงิน

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

• มาตรการเพื่อรองรับการเปิดเสรี AEC

สำหรับมาตรการเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการเงินของอาเซียนนั้น ได้มีการวางแผนการดำเนินงานในช่วงระยะที่ 2 ของกรอบเวลาคือปี พ.ศ. 2555-พ.ศ.2556 โดยจะเน้นส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการไทยในการแข่งขันเพื่อรับการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น รวมทั้งความเสี่ยงที่จะซับซ้อนมากขึ้นอีกในอนาคต โดยจะเพิ่มระดับการแข่งขันระหว่างธนาคารในระบบการเงินไทย ด้วยการผ่อนคลายกฎเกณฑ์ข้อบังคับในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติอย่างเป็นลำดับ หรือมีการให้ license ผู้ประกอบการใหม่ประเภทจำกัดขอบเขตธุรกิจ เพื่อให้มีการนำเอาเทคโนโลยี ความรู้ความชำนาญเข้ามาสู่ภาคการธนาคารของไทย

ตารางที่ 14: มาตรการเพื่อรองรับการเปิดเสรี AEC จากแผนพัฒนาสถาบันการเงิน จ.2

ช่วงเวลา	มาตรการสำคัญที่เกี่ยวข้อง
ช่วงสองปี 2555-2556 : เพิ่มระดับการแข่งขันเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงินไทย โดยขยายขอบเขตธุรกิจของสถาบันการเงินต่างชาติ และอนุญาตให้มีผู้ประกอบการใหม่ๆในระบบ (อยู่ในระหว่างการดำเนินการ)	- อนุญาตให้สาขานาคารต่างประเทศและ Subsidiary ที่เปิดดำเนินการอยู่แล้วปรับเป็น Subsidiary ที่มีสาขาได้ไม่เกิน 20 แห่งและ ATM ได้ไม่เกิน 20 แห่ง (เงินกองทุนชั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาท) - อาจพิจารณาให้สามารถยื่นขอ license สถาบันการเงินประเภทจำกัดขอบเขตธุรกิจที่มีความชำนาญเฉพาะกิจเพื่อเปิดช่องว่างการให้บริการทางการเงินตามความเหมาะสมโดย สก. ดังกล่าวอาจรวมถึงประเภท Microfinance, Trust banks, Investment bank, Islamic banks เป็นต้น - เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน ทั้งทางด้านเทคโนโลยี ฐานข้อมูล บุคลากรและเครื่องมือในการบริหารจัดการความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพ
ช่วงสามปี 2557 : ประเมินศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อประสิทธิภาพของระบบให้สอดคล้องกับทิศทางการขยายตัวทางการค้าและการลงทุน	หากประเมินประสิทธิภาพของระบบแล้วพบว่ามีความดีเพียงพอ อาจมีการพิจารณาเพิ่ม License แก่สถาบันการเงินต่างชาติหรือผู้ประกอบการรายใหม่มากขึ้น

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

นอกจากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย ระยะที่ 2 ทางคณะที่ปรึกษาได้ทบทวนแผนพัฒนาระบบการเงินเฉพาะกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังอีกด้วย

● แผนพัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

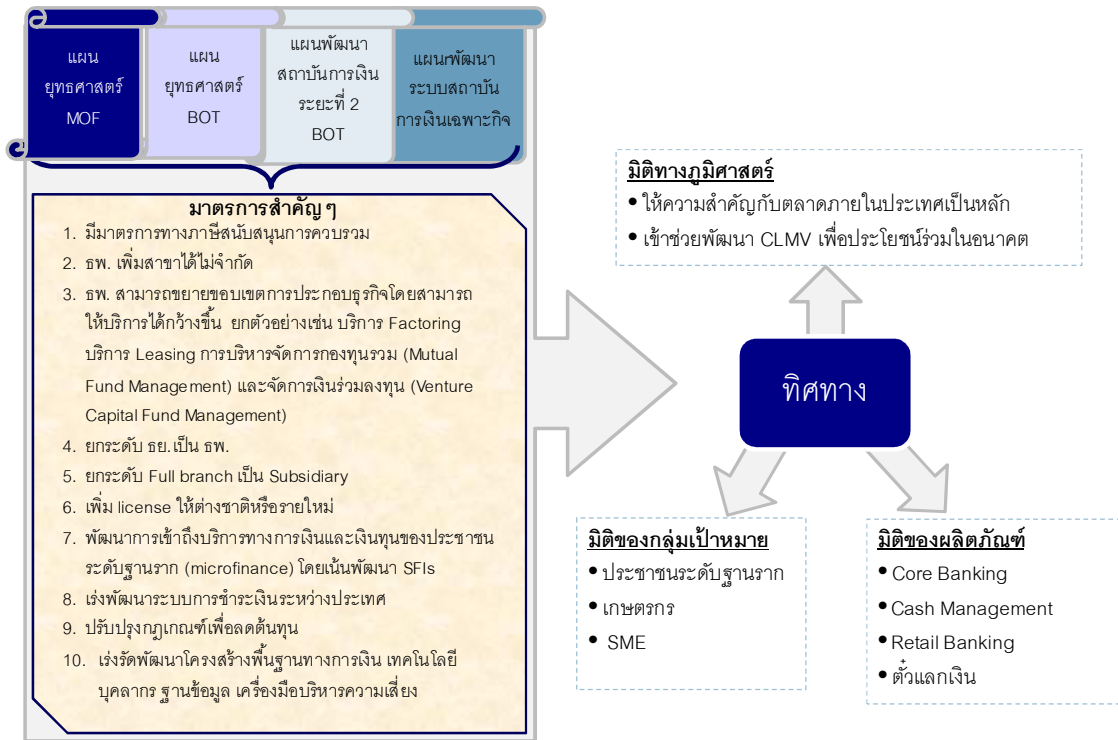
แผนให้ความสำคัญกับบทบาทของสถาบันการเงินเฉพาะกิจในฐานะผู้เติมเต็มช่องว่างในเรื่องบริการทางการเงิน โดยเน้นการตอบสนองให้ตรงตามความต้องการของลูกค้า เพื่อให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างทั่วถึง โดยทั้งนี้ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1.) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ไม่ให้เกิดความทับซ้อนและหรือแข่งขันกันทั้งระหว่างสถาบันการเงินเฉพาะกิจด้วยกันเองและกับธนาคารพาณิชย์อื่นๆ โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจควรจะมีการทำงานที่เกื้อหนุนการประกอบกิจการระหว่างกัน

2.) การพัฒนาการกำกับดูแลและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาระบบการกำกับดูแลการพัฒนาระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลรวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

3.) การพัฒนาศักยภาพของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ซึ่งเรื่องการเพิ่มทุนให้กับ SFIs เป็นปัจจัยหลักโดยจะเน้นการพัฒนาศักยภาพของสถาบันเฉพาะกิจในด้านต่าง ๆ เช่นด้านระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารความเสี่ยงด้านบุคลากร ด้านกฎหมายด้านการประชาสัมพันธ์ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย และด้านการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี เพื่อลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการคลัง, แผนยุทธศาสตร์ของธนาคารแห่งประเทศไทย แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินเฉพาะกิจทางคณะที่ปรึกษาได้ทำการสรุปทิศทางการพัฒนาระบบการเงินของไทย ออกเป็น 3 มิติ คือ มิติทางภูมิศาสตร์ มิติของผลิตภัณฑ์และมิติของกลุ่มเป้าหมาย ได้วางแผนภาพที่ 29

ที่มา: สศค. และ ธพ.

แผนภาพที่ 29: ทิศทางในการพัฒนาของภาคธนาคารไทยในอนาคต

3.2.2 แนวทางการพัฒนาภาคตลาดทุน

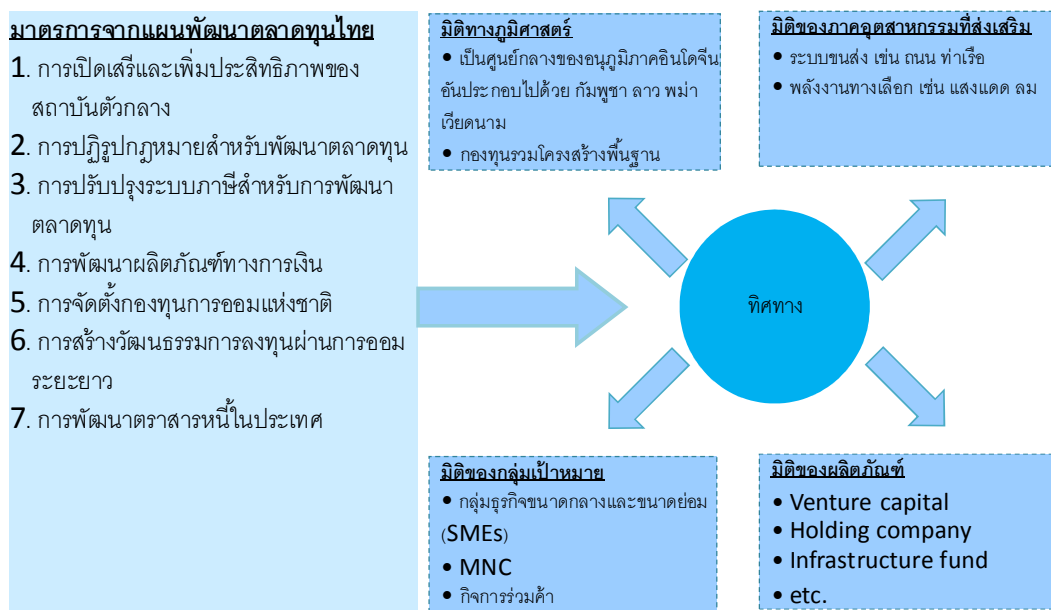
จากการศึกษาแผนพัฒนาตลาดทุนไทย คณะที่ปรึกษาได้จัดแบ่งมาตรการในแผนพัฒนาตลาดทุนไทยเป็น 2 ประเภท คือ มาตรการเชิงรุกและมาตรการเชิงรับ ตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15: มาตรการจากแผนพัฒนาตลาดทุนไทยรองรับการเป็นประชาคมทางเศรษฐกิจอาเซียน

ประเภทของมาตรการ	มาตรการ
มาตรการเชิงรุก คือ มาตรการที่ส่งเสริมศักยภาพตลาดทุนไทยให้มีขีดความสามารถในการเข้าไปเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	1.การปฏิรูปกฎหมายสำหรับพัฒนาตลาดทุนเมื่อปฏิรูปกฎหมายควบรวมกิจการจะส่งผลให้ควบรวมกิจการได้ง่ายขึ้นทำให้บริษัทมีความแข็งแกร่งมากขึ้นในการเข้าไปแข่งขันกับต่างชาติในการประมูลโครงการระดับชาติ เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานในประเทศเพื่อนบ้าน 2.การปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมการจัดตั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถระดมเงินทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการนำเงินที่ได้จากนักลงทุนไทยและนักลงทุนต่างชาติไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านที่มีความต้องการทุนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เขื่อน ระบบขนส่ง เป็นต้น 3.การปรับปรุงระบบภาษีสำหรับการพัฒนาตลาดทุนเมื่อปฏิรูปภาษีและลดความซ้ำซ้อนของภาษีจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการควบรวมกิจการส่งผลให้บริษัทที่ควบรวมกิจการมีความแข็งแกร่งมากขึ้นและสามารถเข้าไปดำเนินธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้านได้สะดวกขึ้นรวมถึงการนำเงินกำไรที่ได้จากผลประกอบการกลับเข้ามาในไทยโดยไม่ต้องเสียภาษีซ้ำซ้อน

ประเภทของมาตรการ	มาตรการ
มาตรการเชิงรับคือมาตรการที่ปกป้องตลาดทุนไทยให้มีความสามารถในการป้องกันการแย่งตลาดจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	1.การเปิดเสรีและเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันตัวกลาง มาตรการนี้จะช่วยให้ตัวกลางมีความพร้อมในการเปิดเสรีของภาคบริการทางการเงินมากขึ้น โดยเลิกจำกัดจำนวน/ ราคาขั้นต่ำเพื่อให้คู่แข่งกับสภาพการแข่งขัน 2.การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติจะช่วยให้ตลาดทุนไทยมีขนาดใหญ่มากขึ้นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ 3.การสร้างวัฒนธรรมการลงทุนผ่านการออมระยะยาวรองรับสังคมผู้สูงอายุและสร้างการสะสมเงินทุนในระยะยาวจะช่วยให้ตลาดทุนไทยมีขนาดใหญ่มากขึ้นเพื่อดึงดูดนักลงทุน 4.การพัฒนาตราสารหนี้ในประเทศจะช่วยให้ตลาดทุนไทยมีขนาดใหญ่มากขึ้นเพื่อเพิ่มช่องทางระดมทุนและมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินมากขึ้นเพื่อดึงดูดนักลงทุน

จากการศึกษาแผนพัฒนาตลาดทุนไทย คณะที่ปรึกษาได้ทำการค้นหาทิศทางที่เป็นไปได้ในแต่ละมิติที่มีความเกี่ยวข้องกันระหว่างแผนพัฒนาตลาดทุนไทยกับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยแบ่งมิติที่ทำการค้นหาเป็น 4 มิติ คือ มิติทางด้านภูมิศาสตร์ มิติของภาคอุตสาหกรรมที่ส่งเสริม มิติของผลิตภัณฑ์และมิติของกลุ่มเป้าหมาย

แผนภาพที่ 30: ทิศทางของตลาดทุนไทย

• **มิติทางด้านภูมิศาสตร์:** ในมาตรการเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้มีการกล่าวถึงการดึงบริษัทที่ทำธุรกิจในอินโดจีนให้เข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของไทย (Foreign listing) เนื่องจากไทยเป็นศูนย์กลางในด้านภูมิศาสตร์ของ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม รวมถึงจีนตอนใต้ (คุนหมิง) ไทยสามารถใช้จุดแข็งทางด้านภูมิศาสตร์และการกำกับดูแลและการบริหารจัดการที่ดีของตลาดทุนไทยในการดึงดูดทั้งผู้ที่ต้องการลงทุนและผู้ที่ต้องการทุนในการดำเนินธุรกิจโดยผ่านตลาดทุนไทย นอกจากนี้ตลาดทุนไทยยังส่งเสริมการจัดตั้ง Holding Company และกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้

สามารถระดมเงินทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการนำเงินที่ได้จากนักลงทุนไทยและนักลงทุนต่างชาติไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านที่มีความต้องการทุนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เชื้อเพลิง ขนส่ง เป็นต้น

- มิติของภาคอุตสาหกรรมที่ส่งเสริม: ในมาตรการเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้มีการกล่าวถึงการจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจุบันไทยมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานต่ำกว่าประเทศคู่แข่งหลายประเทศ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเงินลงทุน ดังนั้นตลาดทุนจึงส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน โดยการให้ส่วนลดค่าธรรมเนียมในการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยมีกิจการที่เข้าข่ายการระดมทุนในลักษณะกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระบบขนส่งทางราง ประปา ท่าอากาศยานหรือสนามบิน โทรคมนาคมระบบบริหารจัดการน้ำ/การชลประทาน ไฟฟ้า ถนน/ทางพิเศษหรือทางสัมปทาน ท่าเรือน้ำลึกพลังงานทางเลือก ระบบป้องกันภัยธรรมชาติ จะเห็นได้ว่ากิจการที่เข้าข่ายโครงสร้างพื้นฐาน จะมุ่งเน้นไปสู่อุตสาหกรรม 4 ประเภท ดังนี้

(1) อุตสาหกรรมการเชื่อมต่อ (Connectivity) ได้แก่ ระบบขนส่งทางราง ท่าอากาศยานหรือสนามบิน โทรคมนาคม ถนนหรือทางพิเศษหรือทางสัมปทาน ท่าเรือน้ำลึก

(2) อุตสาหกรรมพลังงานทางเลือก ได้แก่ โรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ โรงไฟฟ้าพลังงานลม

(3) อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร

(4) อุตสาหกรรมบริการ

- มิติของผลิตภัณฑ์: ในมาตรการเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้มีการกล่าวถึงการส่งเสริมธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) ปัจจุบันธุรกิจเงินร่วมลงทุนของไทยมีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ เช่น กิจการที่ลงทุนได้ต้องเป็น SMEs เท่านั้น (มูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดินไม่เกิน 200 ล้านบาท และการจ้างงานไม่เกิน 200 คน) กำหนดขนาดของเงินทุนไว้ค่อนข้างสูงและยังกำหนดสัดส่วนการลงทุนในแต่ละปี เป็นต้น ทำให้ธุรกิจเงินร่วมลงทุนของไทยเกือบจะไม่ได้มีการเติบโตในช่วง 2545-2551 โดย ณ สิ้นปี 2551 ธุรกิจเงินร่วมลงทุนของไทยมีเพียง 2 แห่ง มูลค่าทรัพย์สินเพียง 0.41 พันล้านบาทและมีการลงทุนในกิจการเพียง 11 แห่งเท่านั้น เนื่องจากธุรกิจเงินร่วมลงทุนเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนสูง แต่มีความเสี่ยงสูงด้วย ตลาดทุนไทยจึงสร้างแรงจูงใจในการลงทุนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีภายใต้หลักเกณฑ์ที่เหมาะสม เช่น การกำหนดประเภทธุรกิจที่ต้องการส่งเสริม รวมถึงการลดขนาดของเงินทุนขั้นต่ำและไม่ต้องกำหนดสัดส่วนการลงทุนไว้ตายตัวในแต่ละปี เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการแสวงหากิจการที่จะเข้าไปลงทุนมากยิ่งขึ้น

ตลาดทุนไทยยังส่งเสริมการจัดตั้ง Holding company โดยการปรับปรุงหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อรองรับเอกชนไทยที่ต้องการระดมทุนเพื่อออกไปลงทุนต่างประเทศโดยสามารถจัดตั้ง

เป็น Holding company เพื่อจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของไทยได้ซึ่งจะเพิ่มโอกาสในการลงทุนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงผลิตภัณฑ์อื่นๆ อีก เช่น การนำหุ้นที่กระทรวงการคลังถืออยู่กระจายในตลาดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น การนำบริษัทลูกของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยธุรกิจใหม่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กองทุนโครงสร้างพื้นฐาน กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบบำนาญ ตราสารอิสลาม ตราสารอนุพันธ์ที่อ้างอิงอัตราดอกเบี้ย/พันธบัตรรัฐบาล ส่งเสริมธุรกิจเงินร่วมลงทุน ตราสารอนุพันธ์ที่อ้างอิงอัตราแลกเปลี่ยน นำบริษัทที่ได้รับสัมปทานหรือได้รับอนุญาตจากภาครัฐเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ นำบริษัทที่จะขยายสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมจาก BOI เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พันธบัตรที่มีการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยตามอัตราเงินเฟ้ออ้างอิง ตราสารการเงินที่หนุนหลังโดยหลักทรัพย์หรือสินค้าโภคภัณฑ์ ดึงบริษัทที่ทำธุรกิจในอินโดจีนเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กรมธรรม์ประกันชีวิตควบการลงทุน กองทุนคาร์บอนเครดิต

- มิติของกลุ่มเป้าหมาย: ตลาดหลักทรัพย์มุ่งพัฒนาบทบาทในการเป็นแหล่งระดมทุนให้กับบริษัทขนาดใหญ่ กิจกรรมร่วมค้าและบริษัทข้ามชาติ (Multi National Corporation:MNC) เพื่อที่จะส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทใหญ่ในไทยให้สามารถรุกเข้าไปในตลาดเพื่อนบ้านได้สะดวกมากขึ้น ซึ่งทั้งนี้จะเป็นการเอื้อประโยชน์ทางอ้อมให้แก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในการเข้าถึงเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ได้ง่ายขึ้น

กล่าวโดยสรุปจากแผนพัฒนาตลาดทุนไทยได้บ่งชี้ถึงทิศทางของการพัฒนาตลาดทุนไทยให้เป็นศูนย์กลางตลาดทุนของอนุภูมิภาคอินโดจีน โดยมุ่งสนับสนุนในอุตสาหกรรมการเชื่อมต่อ(Connectivity) และอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน นอกจากนี้หากมองในแง่ผลิตภัณฑ์จะเห็นว่ามาตรการในแผนพัฒนาตลาดทุนไทยส่งเสริมให้เกิด บริษัทร่วมลงทุน (Venture Capital) และ Holding Company เพื่อตอบโจทย์ในการระดมทุนของผู้ที่ต้องการลงในกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักลงทุนสถาบันขนาดใหญ่ ซึ่งไม่มั่นใจในระบบตลาดทุนของกลุ่มประเทศ CLMV จึงสามารถลงทุนผ่านทาง Holding Company ของไทยที่ได้มาตรฐานสากลและโปร่งใสมากกว่า

3.2.3 แนวทางการพัฒนาประกันภัย

ด้วยปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทำให้การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและสัมพันธ์กันไปถึงระบบของเศรษฐกิจ ซึ่งธุรกิจการประกันภัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ และเป็นเครื่องมือในการกระจายความเสี่ยงจากภัยชนิดต่างๆ รวมถึงความไม่แน่นอน ทำให้หน่วยงานกำกับดูแลกิจการประกันภัยเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาแผนงานสำหรับการพัฒนาระบบการประกันภัยของชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำแผนดังกล่าว โดยได้ระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ของระบบการประกันภัย เพื่อพัฒนาแผนดังกล่าวให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ และข้อกำหนด รวมทั้งเตรียมพร้อมต่อการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการค้าระหว่างประเทศ โดยแผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 2 ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก ดังนี้

1. การส่งเสริมความเชื่อมั่น ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันภัยและการเข้าถึงระบบประกันภัยของประชาชนทุกระดับ
  - 1.1. การส่งเสริมความรู้ด้านการประกันภัยให้กับประชาชน
  - 1.2. การส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยให้สอดคล้องกับความเสี่ยงของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม กฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 1.3. การพัฒนาช่องทางจำหน่ายและการให้บริการแบบครบวงจร
  - 1.4. การกำหนดข้อพึงปฏิบัติในการเสนอขายผลิตภัณฑ์ประกันภัย
  - 1.5. การเสริมสร้างให้ระบบประกันภัยมีบทบาทในการรับผิดชอบต่อสังคมไทย (Corporate Social Responsibility: CSR)

2. การเสริมสร้างเสถียรภาพของระบบประกันภัย

2.1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อระบบประกันภัย

2.1.1. การตรวจสอบและกำกับบริษัทประกันภัยตามระดับความเสี่ยง (Risk-Based Supervision: RBS)

- การวิเคราะห์และตรวจสอบบริษัทประกันภัยแนวใหม่
- การเพิ่มมาตรการป้องกันความเสียหายอย่างทันที่ (Prompt Preventive Actions)

2.1.2. การบริหารความเสี่ยงและการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง

- ด้านส่งเสริมให้มีการลงทุนของบริษัทประกันภัย
- ด้านการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง (Risk Based Capital: RBC)
- ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงเชิงคุณภาพ

2.1.3. การเตรียมความพร้อมให้บริษัทประกันภัยดำเนินการแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และการสร้างมาตรการจูงใจเพื่อการควบรวมกิจการ

2.1.4. การกำกับแบบรวมกลุ่ม

2.1.5. การจัดทำมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการอุดหนุนเงินแก่ผู้ก่อการร้าย (AML/CFT)

2.2. การส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทประกันภัย

2.2.1. การพัฒนากระบวนการกำกับผลิตภัณฑ์ประกันภัย

2.2.2. การลดต้นทุนทางการประกันภัย

2.2.3. การส่งเสริมความสามารถในการรับเสี่ยงภัยภายในประเทศไทยมากขึ้น

2.2.4. การดำเนินมาตรการในการเปิดเสรีธุรกิจประกันภัยในภูมิภาคอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในปี 2563

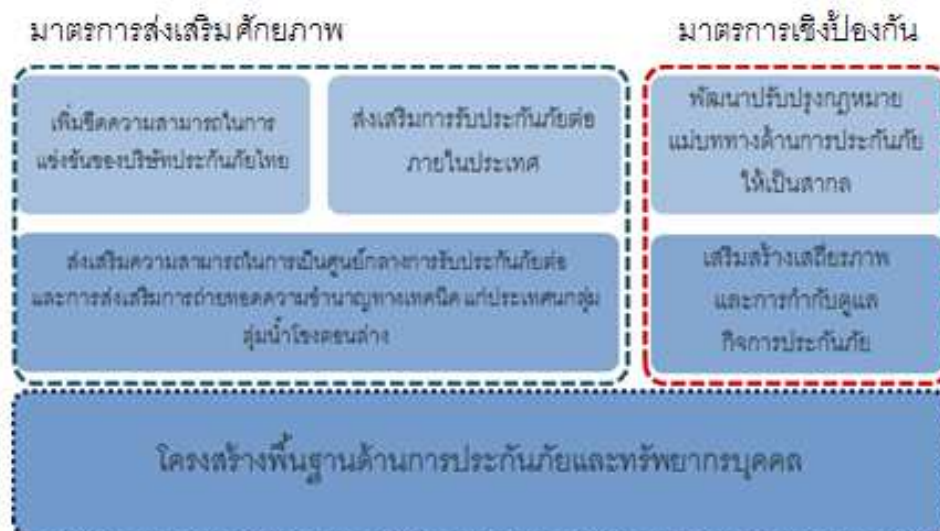
3. การเพิ่มมาตรฐานการให้บริการและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนด้านการประกันภัย

3.1. การปฏิรูปกฎหมายด้านการคุ้มครองสิทธิประโยชน์

3.2. การกำหนดมาตรฐานกรอบแนวทางปฏิบัติในการให้บริการด้านการประกันภัย

- 3.3. การพัฒนาคุณภาพการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนด้านการประกันภัย
- 3.4. โครงการจัดตั้งกองทุนมั่นคงภัย
4. การส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานด้านการประกันภัย
  - 4.1. การสร้างและส่งเสริมศักยภาพด้านบุคลากรในระบบประกันภัย
  - 4.2. นำเสนอการปรับปรุงระบบภาษีเพื่อพัฒนาระบบประกันภัย
  - 4.3. นำเสนอแนวทางการพัฒนาสินค้าในตลาดทุนเพื่อธุรกิจประกันภัย
  - 4.4. การดำเนินการตามมาตรฐานบัญชีและการประเมินราคาทรัพย์สิน
  - 4.5. การส่งเสริมศักยภาพด้านระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 4.6. การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการประกันภัย
  - 4.7. การจัดตั้งสถาบันวิทยาการประกันภัยระดับสูง (OIC Advanced Insurance Institute)

จากการพิจารณาถึงแผนพัฒนาการประกันภัยของคณะที่ปรึกษาพบว่ามีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมและรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งรองรับแผนการเปิดเสรีประกันภัยอาเซียนอยู่หลายมาตรการด้วยกัน โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

มาตรการสนับสนุน

ที่มา: แผนพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 2

แผนภาพที่ 31: แนวทางการพัฒนาของภาคประกันภัย

3.2 วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทย

จากการศึกษาข้อมูลทั้งในภาพรวมของระบบการเงินไทยและแนวทางการพัฒนาของระบบการเงินไทยในภาคส่วนต่างๆ ทำให้คณะที่ปรึกษามองเห็นความโดดเด่นและศักยภาพของระบบการเงินไทย ดังนี้

3.3.1 ศักยภาพของภาคธนาคาร

ในมิติด้านการเข้าถึงธนาคาร บทวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สะท้อนความสามารถในการให้บริการทางการเงินที่ทั่วถึง โดยมีการสรุปผลในรูปของตารางเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชนในแต่ละประเทศสมาชิกดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16: การเข้าถึงธนาคารพาณิชย์ของประชาชนอาเซียน

	Deposits		Number of bank branches per 100,000 adults	Number of ATMs per 100,000 adults
	Number of accounts per 1,000 adults	Value (% GDP)		
Cambodia	95.8	34.68	3.92	4.19
Lao PDR	-	25.53	1.64	3.49
Indonesia	504.7	36.95	7.74	14.44
Malaysia	2,063.3	105.45	11.44	59.99
Philippines	499.1	48.61	11.81	14.25
Singapore	2,236.3	280.88	10.54	49.83
Thailand	1,448.8	79.58	11.04	71.32
Viet Nam	-	0.11	3.21	-
High-income Europe	2,022.0	-	32.0	94.0
US	2,021.9	27.3	36.33	175.7
Low-income Sub-Saharan	163.0	-	3.0	5.0

ที่มา: ธนาคารโลก, 2553

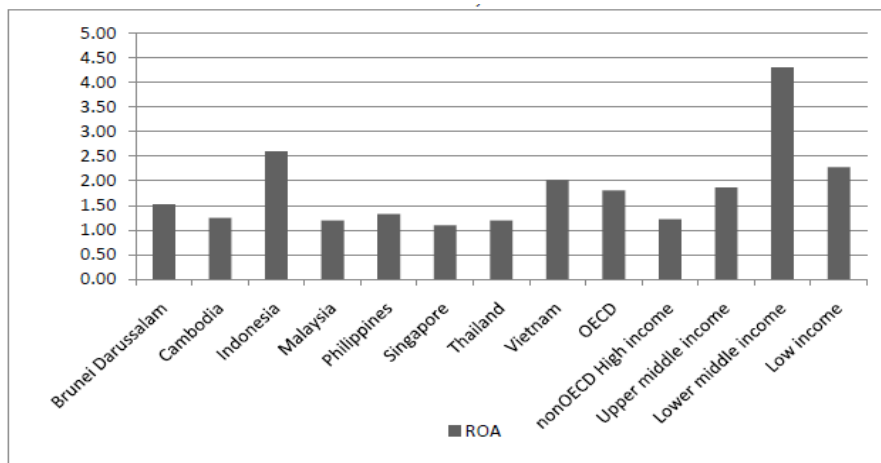
ความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการเงินสะท้อนผ่านดัชนีพื้นฐาน 3 ประการ (1)จำนวนของบัญชีธนาคารต่อประชากรผู้ใหญ่ 1,000 คน (2)จำนวนของสาขาธนาคารต่อประชากรผู้ใหญ่ 1,000 คน(3) จำนวนเครื่อง ATM ต่อประชากรผู้ใหญ่ 100,000 คนซึ่งจากสถิติข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นมีความไม่เท่าเทียมกัน โดยสามารถแยกกลุ่มประเทศเป็นสองกลุ่ม โดยในกลุ่มแรกคืออาเซียน 5 อันได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์นั้น ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดีพอสมควร ตลอดจนมีการใช้นวัตกรรมในการให้บริการผ่านตู้ ATM อีกด้วย

สิงคโปร์และมาเลเซียนั้นอาจสามารถเทียบชั้นกับประเทศพัฒนาได้แล้ว ส่วนประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับ 3-4 ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน โดยมีความโดดเด่นเป็นพิเศษในเรื่องการให้บริการทางการเงินผ่านเครื่อง ATM

ในขณะที่อีกกลุ่มประเทศคือประเทศเวียดนาม ลาว กัมพูชาและพม่า นั้นยังมีการให้บริการทางการเงินที่จำกัดและไม่ครอบคลุมเท่าไหร่นัก ตลอดจนระดับขั้นในการพัฒนาด้านสถาบันการเงินก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศด้อยพัฒนาในแอฟริกาอีกด้วย

ในมิติด้านผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ บทวิจัยได้ใช้ดัชนี 6 ประการ ในการชี้วัดความสามารถในการดำเนินการด้านต่างๆ ได้แก่

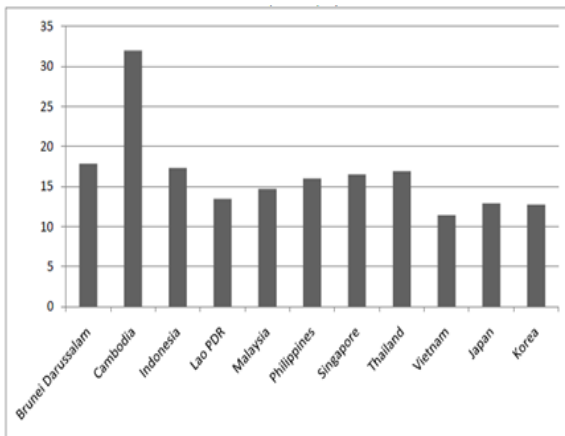
(1) ความสามารถในการทำกำไร

แผนภาพที่ 32: ความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศอาเซียน

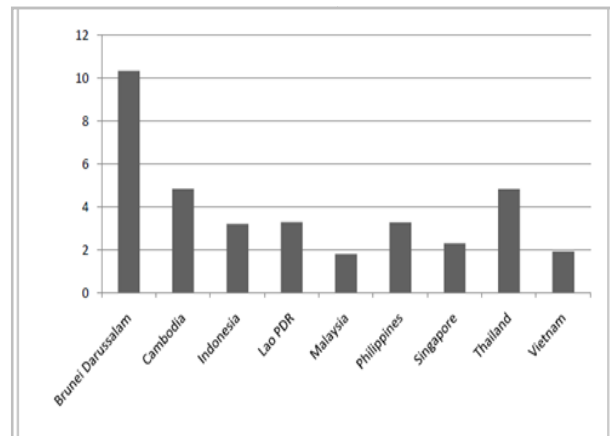
การศึกษาใช้สัดส่วน ROA เป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ในประเทศอาเซียนและพบว่า ทุกประเทศอาเซียนมีกำไรจากธุรกิจธนาคารพาณิชย์เนื่องจาก ROA มีค่ามากกว่า 1 โดยอินโดนีเซียมีค่า ROA สูงเป็นอันดับ 1 ที่ 2.6 ตามด้วย เวียดนาม ซึ่งไทยอยู่ในอันดับที่ 6 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีรายได้ใกล้เคียงกับประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นยังถือว่าธนาคารพาณิชย์ของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้นยังทำกำไรได้ต่ำกว่าประเทศอื่นๆในระดับรายได้ที่ใกล้เคียง

(2) ความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์

ที่มา: Annual Report of each ASEAN Central Bank,
(2009,2010)

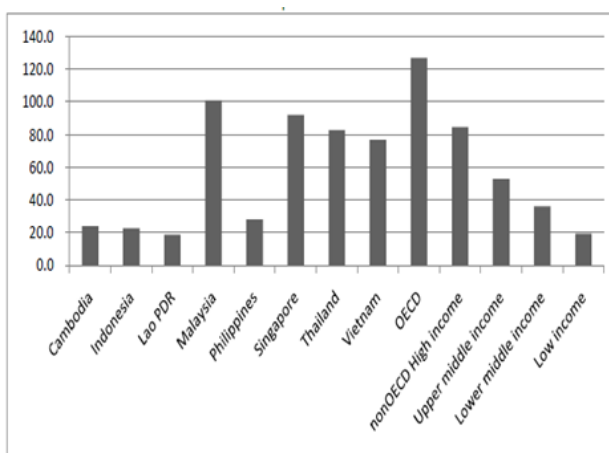
แผนภาพที่ 33: CAR ของธนาคารพาณิชย์อาเซียน

ที่มา: Annual Report of individual ASEAN Central Bank,
(2009, 2010)

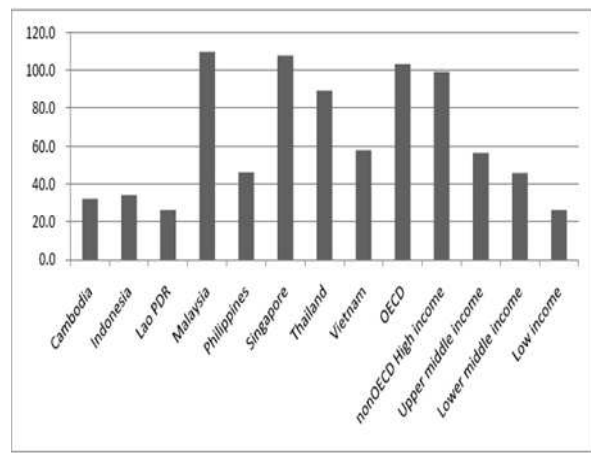
แผนภาพที่ 34: NPL ของธนาคารพาณิชย์อาเซียน

ในแง่ความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ในประเทศอาเซียนนั้น การศึกษาพบว่าธนาคารพาณิชย์ชาติอาเซียนนั้นได้มี Capital Adequacy Ratio (CAR) ไว้อย่างเพียงพอสูงกว่าระดับขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ณ ร้อยละ 8 และมี NPL ต่ำกว่าร้อยละ 5 ดังนั้นจึงค่อนข้างมีความมั่นคงและสามารถจัดการกับ NPLs ได้ไม่ยาก ธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยในปัจจุบันการมี CAR ไว้ ณ ร้อยละ 15 และ NPLs ก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง อัตราส่วนทั้งสองอย่างนี้สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงของสถาบันการเงินหลักของไทยได้ในระดับหนึ่ง

ที่มา: Annual Report of individual ASEAN Central Bank,
(2009, 2010)

แผนภาพที่ 36: Private credit to GDP

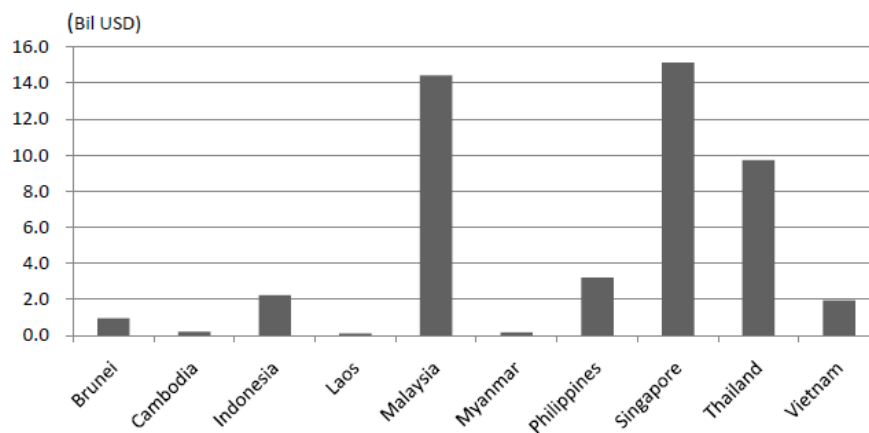
ที่มา: Annual Report of individual ASEAN Central Bank,
2009, 2010

แผนภาพที่ 35: Bank deposit to GDP

(3) ความสามารถในการเป็นตัวกลางทางการเงินของธนาคารพาณิชย์

อัตราส่วนของสินเชื่อต่อ GDP เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราส่วนของเงินฝากต่อ GDP กล่าวคือ ในประเทศที่มีการขยายตัวของสินเชื่อที่ให้แก่ภาคเอกชนสูงเมื่อเทียบกับ GDP อย่างเช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนามและไทยนั้น ธนาคารพาณิชย์ของประเทศดังกล่าวก็มีอัตราส่วนเงินฝากต่อ GDP สูงเช่นกัน โดยเวียดนามและไทยนั้น มีสัดส่วนการให้สินเชื่อสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มรายได้เดียวกัน สะท้อนความสามารถในการเป็นตัวกลางทางการเงินได้ดี ในขณะที่ประเทศอาเซียนที่เหลือ เช่น กัมพูชา อินโดนีเซีย และลาวนั้น สินเชื่อไม่ค่อยขยายตัวมากนัก สอดคล้องกับอัตราส่วนของเงินฝากต่อ GDP ที่เป็น 3 อันดับต่ำสุดในภูมิภาค

ในมิติขนาดของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ของไทยถือว่ามีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ในภูมิภาครองจากสิงคโปร์และ มาเลเซีย ขนาดธนาคารพาณิชย์นี้คำนวณจากสินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ในประเทศหารด้วยจำนวนธนาคารพาณิชย์ในประเทศดังกล่าว โดยพบว่าขนาดโดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ในอาเซียนอยู่ที่ 4.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ ถือว่ามีขนาดเล็ก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากขนาดของธนาคารพาณิชย์ที่แตกต่างกันมากในแต่ละประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซียและไทยมีขนาดประมาณ 1 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ ขึ้นไป ในขณะที่ประเทศเช่น ลาว กัมพูชา พม่า มีขนาดธนาคารพาณิชย์เล็กกว่า 3 พันล้านเหรียญสหรัฐ

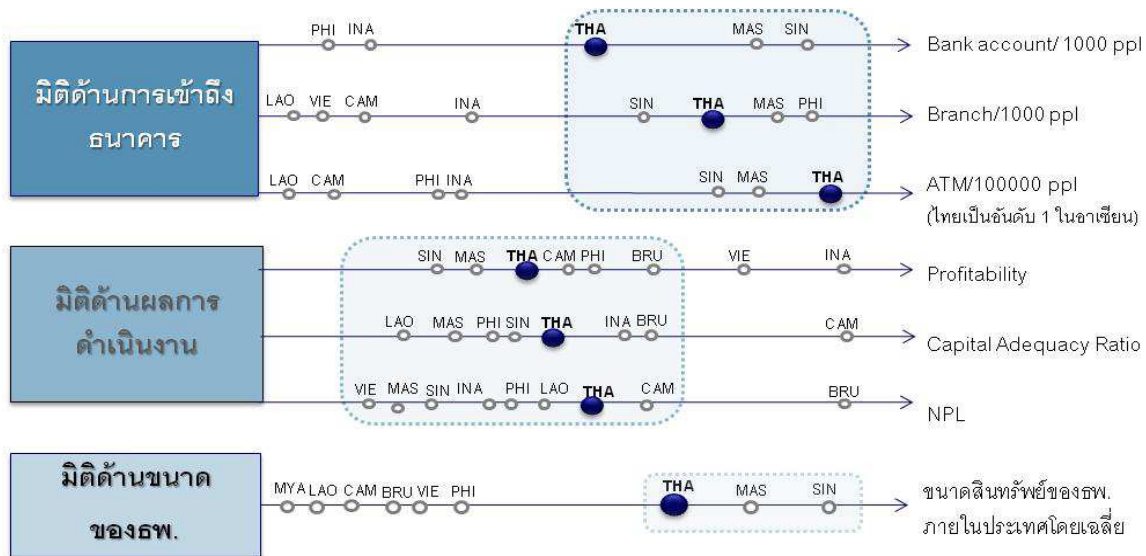

ที่มา: Official website of ASEAN Central Bank

แผนภาพที่ 37: ขนาดของธนาคารพาณิชย์ในอาเซียนโดยเฉลี่ย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า เมื่อเทียบกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันแล้ว ธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยถือว่ามีความประสิทธิภาพและมีระบบการบริหารจัดการที่ดีในระดับหนึ่ง มีการพัฒนาที่โดดเด่นและนำพาประเทศไปอยู่ในกลุ่มสมาชิกอาเซียนที่มีความแข็งแกร่งได้ เป็นรองเพียงมาเลเซียและสิงคโปร์ โดยในกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพและ

ระดับขั้นการพัฒนาของระบบสถาบันการเงินนั้น ค่อนข้างทิ้งห่างจากกลุ่มประเทศสมาชิกที่ยังมีขีดจำกัด
ความสามารถในการแข่งขันในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ เช่น เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า และบรูไนดารุซ
สลาม

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

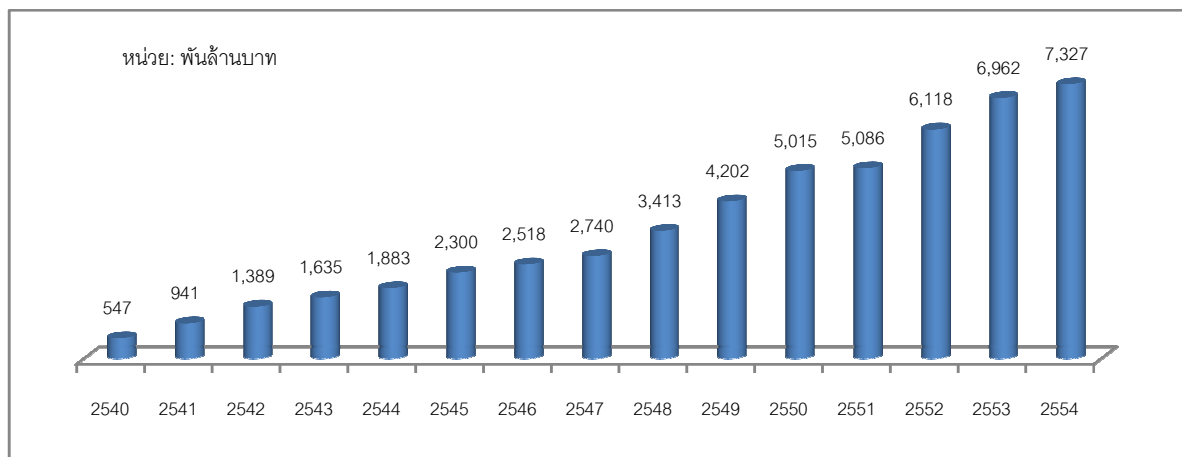
แผนภาพที่ 38: ระดับพัฒนาการระบบการเงินที่แตกต่างกันของประเทศอาเซียน

ภาพในอนาคตภายหลังการเปิดเสรีด้านการเงินการคลังแล้วนั้น ประเทศสมาชิกจะต้องมีการช่วยเหลือและเกื้อหนุนกันในการร่วมพัฒนาระบบการเงินและระบบธนาคารพาณิชย์ของแต่ละประเทศสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังเป็นผู้ตามอยู่ในขณะนี้ การเร่งสร้างความร่วมมือตลอดจนข้อตกลงแลกเปลี่ยนต่างๆ ประเทศไทยจะได้ประโยชน์อย่างมาก หากเร่งรัดเข้าไปถ่ายทอดพัฒนาการของระบบการเงิน การธนาคารของไทยให้กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเขตอนุภูมิภาค CLMV เพราะนั้นย่อมส่งผลให้กลุ่มประเทศดังกล่าวมีความคุ้นชินกับระบบการเงินไทยตั้งแต่เริ่มแรก อันจะทำให้เมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงิน ประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจะเชื่อมโยงกันได้ง่ายขึ้น และเชื่อผลประโยชน์แก่ผู้ประกอบการไทยให้ไม่ต้องปรับตัวมากเมื่อเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV

3.2.1 ศักยภาพของภาคตลาดทุน

1) ศักยภาพของตลาดตราสารหนี้ไทย

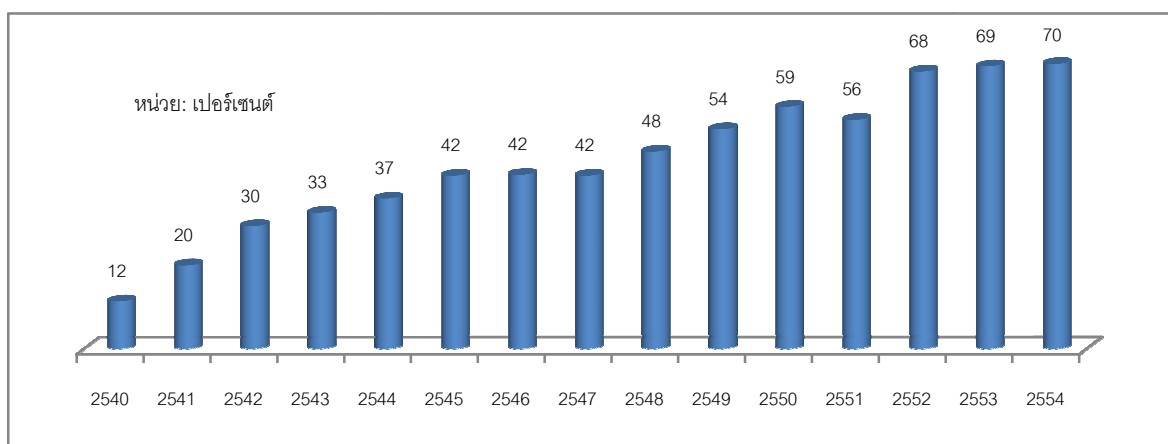
จากการการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของตราสารหนี้ภาครัฐที่ขยายตัวได้มากกว่า 16 เท่าจากช่วงวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 และจากการเติบโตของตราสารหนี้ภาคเอกชนที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา รวมถึงการเพิ่มขึ้นของขนาดมูลค่าตลาดตราสารหนี้ภายในประเทศตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปี 2554 ทำให้ถึงศักยภาพในการเติบโตของตลาดตราสารหนี้ไทย ดังแผนภาพที่ 39

ที่มา: Thai BMA

แผนภาพที่ 39: มูลค่าตลาดตราสารหนี้ จากปี 2540 ถึง 2554

เมื่อมองถึงสัดส่วนรวมของมูลค่าตราสารหนี้ภาครัฐและเอกชนต่อจีดีพีก็มีความเพิ่มมากขึ้นจากสัดส่วนร้อยละ 12 ของ GDP เมื่อปี 2540 เพิ่มขึ้นมาเป็นเกือบร้อยละ 70 ของ GDP ในปี 2554 ดังแผนภาพที่ 40

ที่มา: Thai BMA

แผนภาพที่ 40: สัดส่วนมูลค่าตราสารหนี้ต่อจีดีพี จากปี 2540 ถึง 2554

แม้จะเป็นสัดส่วนการลงทุนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภูมิภาคแต่ก็แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในอนาคตเนื่องจากภาครัฐได้เล็งเห็นความสำคัญของตลาดตราสารหนี้และได้บรรจุเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาตลาดทุนไทย แม้ว่าตลาดตราสารหนี้ไทยจะเติบโตขึ้นมากแต่ก็ยังนับว่าเล็กเมื่อเทียบกับตลาดในประเทศพัฒนา ดังนั้นโอกาสที่จะเติบโตได้ต่อไปยังมีสูงมากจากแนวโน้มสำคัญๆ ได้แก่

(1) วิกฤตการเงินโลกและวิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปทำให้เสาหลักเศรษฐกิจโลกได้แก่สหรัฐอเมริกาและยุโรปอ่อนแอลงทั้งจากปัญหาเชิงโครงสร้างและด้วยขนาดของปัญหาที่ใหญ่ยิ่งยกว่าที่เศรษฐกิจเหล่านี้จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกและต้องใช้เวลาในการแก้ไขอีกนานจากที่เคยมีบทบาทในการเป็นทั้งตลาดสินค้าบริการแหล่งระดมทุนและแหล่งเงินลงทุนของการออมสำคัญของเอเชียก็มีข้อจำกัดขึ้นมากด้านอัตราผลตอบแทนการลงทุนอาจต้องอยู่ในระดับต่ำมากอีกเป็นเวลานานเพื่อเยียวยาเศรษฐกิจที่ต้องการการปรับโครงสร้างและความเสี่ยงที่สูงมากขึ้นสะท้อนจากการที่หลายประเทศถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือลงนอกจากนี้ผลพวงของการแก้ไขวิกฤตที่ผ่านมาของมหาอำนาจทั้งสองภูมิภาคนำไปสู่นโยบายการเงินที่ผ่อนคลายอย่างมากรวมทั้งหลักเกณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ โดยทั้ง Basel III ที่กำลังจะเริ่มทยอยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2556 อาจนาคาโรพานิซียต้องถือพันธบัตรรัฐบาลเพื่อดำรงสภาพคล่องมากขึ้นไปจนถึง Dodge Frank Act และ European Market Infrastructure Regulation – EMIR ซึ่งมุ่งเน้นสร้างเสถียรภาพในตลาด OTC Derivatives ด้วยการให้ธุรกรรมดำเนินการผ่าน Central Counter Party (CCP) ทำให้การทำธุรกรรมการเงินมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นแล้วแต่จะส่งผลกระทบต่อตลาดตราสารหนี้เกิดใหม่เช่นประเทศในอาเซียนรวมถึงไทยด้วย

(2) ความพร้อมของเอเชียที่จะลงทุนข้ามพรมแดนระหว่างกันมากขึ้นในอดีตเราไม่สามารถคาดหวังว่าเงินออมของเอเชียจะมาช่วยพัฒนาในเอเชียได้เพราะตลาดการเงินเรายังเล็กและยังมีความกังวลในเรื่องการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศแต่ ณ เวลานี้เอเชียมีความพร้อมมากขึ้นทั้งจากภาวะเปราะบางต่างๆ ที่ยืดหยุ่นมากขึ้นฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศมั่นคงขึ้นมากมีตลาดเงินตลาดทุนที่เติบโตต่อเนื่องเศรษฐกิจเอเชียได้รับการจัดอันดับความเชื่อมั่น (Sovereign rating) ที่สูงขึ้นทำให้ตลาดทุนและตราสารหนี้ในภูมิภาคเอเชียพร้อมที่จะเป็นแหล่งลงทุนและแหล่งระดมทุนจากประเทศในภูมิภาคมากขึ้นซึ่งธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ประเมินว่าในระยะต่อไปประเทศในเอเชียจะมีความต้องการเงินทุนเพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานสูงกว่า 8 ล้านล้านดอลลาร์

(3) ความมั่งคั่งไปในอนาคตเพิ่มขึ้นตามไปด้วยตลาดจึงจะต้องมีเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถในการรับความเสี่ยงของผู้ออมรวมทั้งรองรับการลงทุนของสถาบันเพื่อการออมทั่วโลกที่คาดว่าจะมีบทบาทมากขึ้นไปอีกในระยะต่อไป

(4) ไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจการค้าการลงทุนและบริการที่แน่นแฟ้นขึ้นระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนส่งผลให้ระบบการเงินและตลาดการเงินจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมที่จะรองรับความต้องการของภาคเศรษฐกิจจริงที่จะตามมา

ทางด้านตลาดทุนเราได้เห็นการทยอยเปิดเสรีมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2542 ในปัจจุบันการจดทะเบียนหลักทรัพย์ข้ามพรมแดน (cross listing) สามารถดำเนินการได้แล้ว

ดังที่กล่าวไปข้างต้นบ่งชี้ให้เห็นว่าตลาดตราสารหนี้จะมีบทบาทและความสำคัญจะเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด เนื่องจากตลาดตราสารหนี้ในบริบทใหม่จะกลายเป็นทางเลือกสำคัญของแหล่งเงินทุนทั้งเพื่อเพิ่มผลตอบแทนและช่วยกระจายความเสี่ยงและเป็นแหล่งระดมทุนให้กับผู้กู้ยืมไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนรวมทั้งยังจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการกู้ยืมระยะยาวซึ่งเป็นความต้องการของประเทศในภูมิภาคนี้เพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่จะช่วยเสริมให้ภูมิภาคสามารถเติบโตไปด้วยกันได้อย่างแข็งแกร่ง

2) ศักยภาพของตลาดตราสารทุน

จากแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้มีการระบุถึงแผนในเรื่องของการเปิดเสรีด้านการบริการในภาคการเงินและการเปิดเสรีในการเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับตลาดทุนไทย ดังนั้นคณะที่ปรึกษาจึงได้ทำการวิเคราะห์ศักยภาพตลาดหลักทรัพย์ไทยเพื่อเปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพย์ในอาเซียน ซึ่งผลจากการวิเคราะห์เบื้องต้นจะสามารถนำไปตั้งสมมติฐานในการหาจุดยืนของตลาดทุนไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

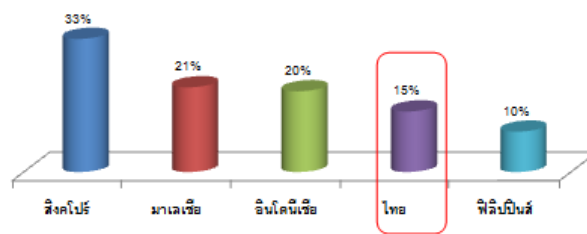

ที่มา: WEF, Bloomberg, ACGA, SET

แผนภาพที่ 41: ศักยภาพของตลาดหลักทรัพย์ไทยเทียบกับประเทศในอาเซียน

การวิเคราะห์ศักยภาพตลาดหลักทรัพย์ไทยเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้เปรียบเทียบศักยภาพของตลาดหลักทรัพย์ใน 4 ด้านจากข้อบ่งชี้เชิงตัวเลข ได้แก่ ด้านขนาดตลาดหลักทรัพย์ ด้านสภาพคล่องของตลาด ด้านการดำเนินงานผลตอบแทนการลงทุน ด้านการกำกับดูแลที่ดี ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่แสดงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในตลาดทุนไทย

มิติด้านขนาดตลาดหลักทรัพย์: ขนาดตลาดหลักทรัพย์มีความสำคัญต่อการดึงดูดของนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติจะอ้างอิงกับดัชนี MSCI Index (Morgan Stanley Capital International) ซึ่งน้ำหนักของแต่ละประเทศที่ถูกคำนวณรวมอยู่ในดัชนีนี้ โดยน้ำหนักการลงทุนในแต่ละประเทศจะขึ้นอยู่กับเปรียบเทียบมูลค่าตลาดหลักทรัพย์ กล่าวคือตลาดขนาดใหญ่จะมีน้ำหนักมากในดัชนีดังกล่าว

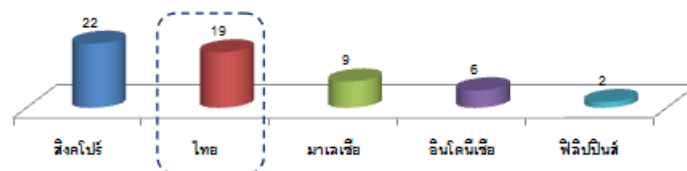

ที่มา: WEF, Bloomberg, SET

หมายเหตุ: มูลค่าตลาดหลักทรัพย์ ณ กรกฎาคม 2555

แผนภาพที่ 42: สัดส่วนของมูลค่าตลาดหลักทรัพย์ในอาเซียน

จากแผนภาพที่ 42 จะเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของมูลค่าตลาดหลักทรัพย์ในอาเซียนไทยอยู่อันดับที่ 4 ซึ่งให้เห็นว่าด้านขนาดของตลาดหลักทรัพย์ไทยยังมีความน่าสนใจน้อยกว่า สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยในเรื่องของน้ำหนักในการลงทุนตามดัชนี MSCI แล้ว นักลงทุนต่างชาติน่าจะคำนึงถึงจำนวนหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่และมีสภาพคล่องสูงในตลาดหลักทรัพย์ที่จะเข้าไปลงทุนอีกด้วย

ที่มา: WEF, Bloomberg, SET

หมายเหตุ: มูลค่าหลักทรัพย์ ณ กรกฎาคม 2555, มูลค่าการซื้อขายในช่วงเวลา ตุลาคม 2554 ถึง เมษายน 2555 คำนวณเฉพาะหลักทรัพย์ที่มีมูลค่ามากกว่า 1000 ล้านดอลลาร์สหรัฐและมีมูลค่าการซื้อขายสูงกว่า 10 ดอลลาร์สหรัฐ

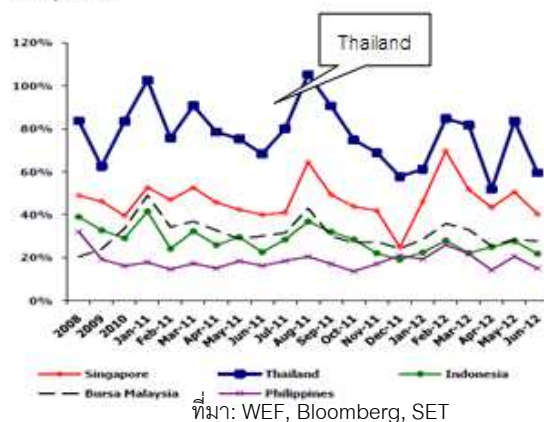
แผนภาพที่ 43: จำนวนหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่และสภาพคล่องสูง

จากแผนภาพที่ 43 จะเห็นว่าจำนวนหลักทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่และสภาพคล่องสูง ไทยอยู่อันดับที่ 2 ซึ่งให้เห็นว่าในด้านของตัวเลือกของหลักทรัพย์ในการลงทุนของต่างชาติ ประเทศไทยมีความน่าสนใจเป็นรองเพียงสิงคโปร์เพียงแห่งเดียว

มิติด้านสภาพคล่องของตลาด: ในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติสภาพคล่องเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากธรรมชาติของนักลงทุนนั้นต้องการความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายเงินทุนเพื่อสร้างโอกาสจากกำไรในสินทรัพย์ต่างๆ ดังนั้นในการลงทุนของนักลงทุนจะพิจารณาลงทุนในสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงเพื่อเพิ่มเปิดโอกาสในการโยกย้ายเงินลงทุนได้สะดวก

Share turnover velocity* (2008 – June 2012)

Unit: percent

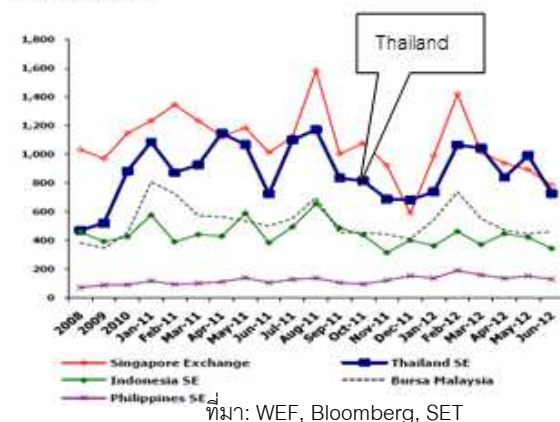

หมายเหตุ: Share turnover velocity is calculated by (Monthly EOB Domestic Share Turnover/Month-end Domestic Market capitalization)*12

แผนภาพที่ 45: Share turnover velocity*

Average daily turnover (2008 – June 2012)

Unit: million USD

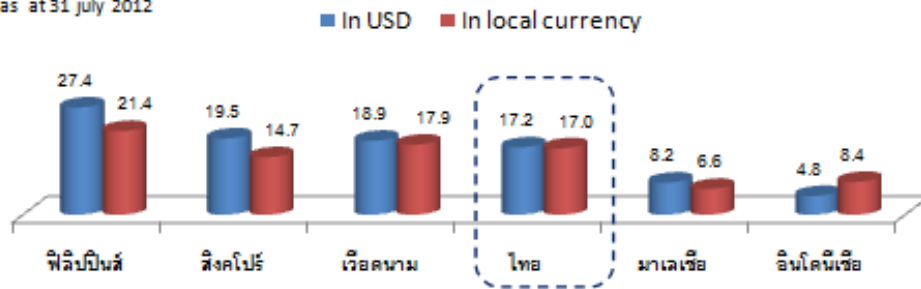

แผนภาพที่ 44: Average daily turnover (2008-June 2012)

ในเรื่องของสภาพคล่องของตลาดสามารถพิจารณาได้จาก Share turnover velocity และ Average daily turnover โดย Share turnover velocity ของไทยอยู่อันดับที่ 1 ซึ่งสูงที่สุดในอาเซียน ในขณะที่ Average daily turnover ไทยอยู่อันดับที่ 2 เป็นรองเพียงสิงคโปร์และเริ่มมีขนาดใกล้เคียงกับมาเลเซียตั้งแต่เดือนมีนาคม 2555 ซึ่งให้เห็นว่าในด้านสภาพคล่องตลาดหลักทรัพย์ไทยเป็นตลาดที่น่าลงทุนที่สุดในอาเซียน

มิติด้านผลตอบแทนการลงทุน: ผลตอบแทนการลงทุนก็เป็นอีกหนึ่งในปัจจัยที่นักลงทุนใช้พิจารณาในการเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ โดยผลตอบแทนการลงทุนสามารถพิจารณาได้จากการเพิ่มขึ้นของดัชนีของตลาดหลักทรัพย์นั้นๆ ในช่วงระยะเวลาที่นักลงทุนสนใจขึ้นอยู่กับว่าเป็นการลงทุนในระยะสั้นหรือระยะยาว

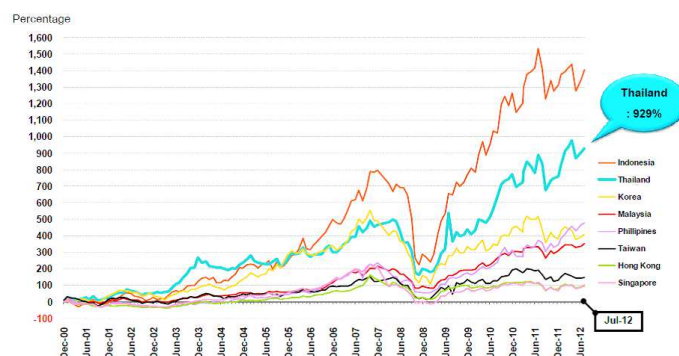
Unit: percent; as at 31 July 2012

ที่มา: WEF, Bloomberg, SET

แผนภาพที่ 46: ผลตอบแทนการลงทุนระยะสั้น ในปี 2555 (ม.ค.-ก.ค.2555)

แผนภาพที่ 46 สะท้อนให้เห็นว่าไทยมีผลตอบแทนการลงทุนระยะสั้นนับจากช่วง มกราคม 2555 ถึงกรกฎาคม 2555 สูงเป็นอันดับ 4 ของชาติอาเซียนในขณะที่ในเชิงผลตอบแทนระยะยาว นั้นผลตอบแทนการลงทุน (พ.ศ. 2543-2555) ไทยเป็นอันดับ 2 มีผลตอบแทนจากการลงทุนในระยะ 12 ปี ถึง 929 เปอร์เซ็นต์ เป็นรองเพียงอินโดนีเซีย สะท้อนศักยภาพในด้านผลตอบแทนการลงทุนในระยะยาว ของไทยที่น่าดึงดูดมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในอาเซียนดังแผนภาพที่ 47

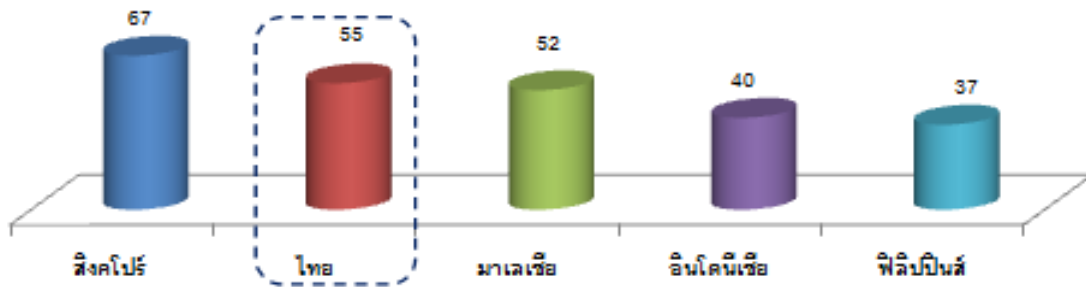

ที่มา: Bloomberg, SET

หมายเหตุ: ผลตอบแทนรวมคำนวณจากการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาในหลักทรัพย์รวมกับการลงทุนซ้ำในส่วนของเงินปันผล ผลตอบแทนทั้งหมดเป็นเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ เปอร์เซ็นต์ของผลตอบแทนรวมเป็นผลจากการเปรียบเทียบของ มูลค่าปัจจุบันกับมูลค่า ณ ธันวาคม 2543

แผนภาพที่ 47: ผลตอบแทนการลงทุนระยะยาว (พ.ศ. 2543 -2555)

มิติด้านการกำกับดูแลที่ดี: การกำกับดูแลที่ดีบ่งบอกถึงความโปร่งใสในการบริหารงาน ของผู้บริหาร โดยบริษัทที่มีการบริหารจัดการที่ดี จะถูกประเมินมาตรฐาน CG-Rating เพื่อใช้เป็นข้อมูล ประกอบการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน

ที่มา: ACGA, SET, 2010

แผนภาพที่ 48: คะแนนในด้านการกำกับดูแลที่ดี 2553

จากแผนภาพที่ 48 คะแนนของการกำกับดูแลที่ดีไทยอยู่อันดับที่ 2 ของภูมิภาคอาเซียนเป็นรองเพียงสิงคโปร์ ประเด็นนี้จะมีส่วนสนับสนุนให้เงินทุนจากต่างชาติไหลเข้าตลาดทุนไทยได้อีกทางหนึ่ง

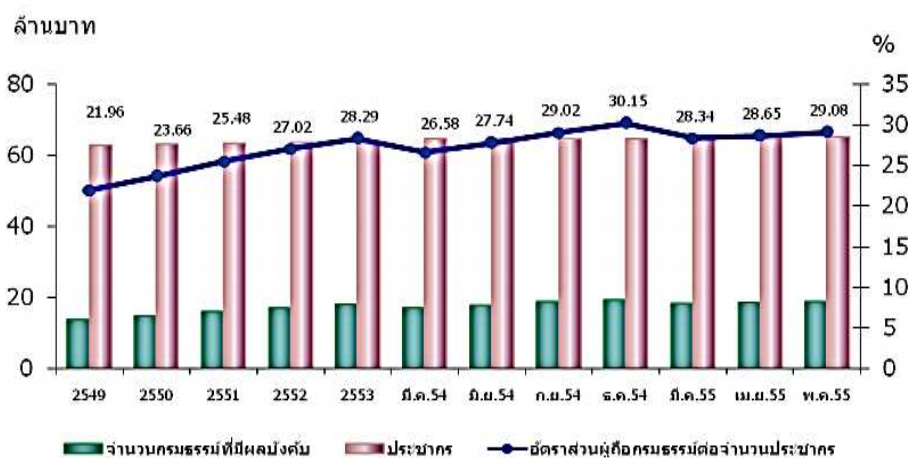
กล่าวโดยสรุป จากข้อบ่งชี้เชิงตัวเลขจะเห็นว่าศักยภาพของตลาดหลักทรัพย์ไทยโดยรวมแล้วมีค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยมีความโดดเด่นทางด้านสภาพคล่อง ผลตอบแทนในระยะยาวสูง และมีการกำกับดูแลที่ดี แต่ก็มีจุดอ่อนของขนาดตลาดที่ยังไม่ใหญ่เทียบเท่ากับ สิงคโปร์ มาเลเซียและอินโดนีเซีย

ดังนั้นเพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพในมิติทางขนาดของตลาดเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องทำการศึกษาเพื่อหาจุดยืนทางยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับจุดแข็งของประเทศไทย เช่น ไทยอาจวางจุดยืนทางการเงินเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV โดยใช้จุดแข็งทางภูมิศาสตร์และความน่าเชื่อถือของไทยในการระดมทุนจากนักลงทุนที่ต้องการการลงทุนใน กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม ซึ่งเป็นตลาดเกิดใหม่มีกำลังในการบริโภคเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ แต่ยังคงขาดความพร้อมและความน่าเชื่อถือทางมาตรฐานการกำกับดูแลตลาดทุน เป็นต้น

3.3.3 ศักยภาพของภาคประกันภัย

ประเทศไทยเป็นประเทศแรกๆในทวีปเอเชียที่ได้ริเริ่มดำเนินกิจการประกันภัยพร้อมๆกับการเปิดรับการค้าการลงทุนจากต่างชาติซึ่งมีมานานกว่าร้อยปี ทั้งนี้การประกันภัยเป็นที่ยอมรับกันว่ามีบทบาทสำคัญในสองส่วนด้วยกัน กล่าวคือ บทบาทในการเป็นเครื่องมือการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินจากภัยต่างๆ อาทิ วินาศภัย อุบัติภัย ซึ่งการทำประกันภัยเป็นการกระจายความเสี่ยงและประกันความมั่นคงให้กับสังคมโดยรวม และบทบาทในฐานะแหล่งเงินออมสำหรับการลงทุนในธุรกิจและการลงทุนในตลาดทุนที่สำคัญ ในฐานะนักลงทุนสถาบัน เพื่อนำผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนกลับคืนมาสร้างความมั่นคงมั่งคั่งให้กับประเทศและผู้เอาประกัน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการดำเนินธุรกิจการประกันภัยมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ยังมีขนาดของธุรกิจประกันภัยในระดับที่ต่ำและมีโอกาสในการเติบโตอีกมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การดำเนินกิจการและอิทธิพลของภาคประกันภัยในต่างประเทศ การเปรียบเทียบดังกล่าวใช้ตัวชี้วัดความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจจากสัดส่วนเบี้ยประกันภัยรับตรงทั้งระบบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทั้งนี้จากการรวบรวมข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยพบว่าในปีพ.ศ.2552 เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงมีอัตราส่วนคิดเป็นเพียงร้อยละ 3.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเทียบกับประเทศชั้นนำอื่น เช่น ประเทศไต้หวันที่มีร้อยละ 16.2 อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากสัดส่วนการทำประกันชีวิตของคนไทยจะพบว่าในปีพ.ศ.2555 (พฤษภาคม) มีสัดส่วนกรมธรรม์ร้อยละ 29.08 ของประชากรทั้งประเทศซึ่งเป็นอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปีพ.ศ.2549 ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการและขนาดตลาดประกันของประเทศไทยที่ยังมีช่องว่างสำหรับการขยายตลาดได้อีกมาก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย: 2555

แผนภาพที่ 49: สัดส่วนกรมธรรม์ประกันชีวิตต่อจำนวนประชากร ปี 2549 -2555

ประเทศ	2549			2550			2551			เพิ่มขึ้น(ลดลง)จากปีก่อน (ร้อยละ)		
	ชีวิต	วินาศภัย	รวม	ชีวิต	วินาศภัย	รวม	ชีวิต	วินาศภัย	รวม	ชีวิต	วินาศภัย	รวม
เอเชีย	4.40	1.50	5.90	4.60	1.60	6.20	4.40	1.50	6.00	(0.20)	(0.10)	(0.20)
ไต้หวัน	11.60	2.90	14.50	12.90	2.80	15.70	13.30	2.90	16.20	0.40	0.10	0.50
เกาหลีใต้	7.90	3.20	11.10	8.20	3.60	11.80	8.00	3.70	11.80	(0.20)	0.10	0.00
ฮ่องกง	9.20	1.20	10.50	10.60	1.20	11.80	9.90	1.30	11.20	(0.70)	0.10	(0.60)
ญี่ปุ่น	8.30	2.20	10.50	7.50	2.10	9.60	7.60	2.20	9.80	0.10	0.10	0.20
สิงคโปร์	5.40	1.10	6.50	6.20	1.50	7.60	6.30	1.60	7.80	0.10	0.10	0.20
อินเดีย	4.10	0.60	4.80	4.00	0.60	4.70	4.00	0.60	4.60	0.00	0.00	(0.10)
มาเลเซีย	3.20	1.50	4.90	3.10	1.50	4.60	2.80	1.50	4.30	(0.30)	0.00	(0.30)
จีน	1.70	1.00	2.70	1.80	1.10	2.90	2.20	1.00	3.30	0.40	(0.10)	0.40
ไทย	1.90	1.60	3.50	1.80	1.50	3.40	1.80	1.50	3.30	0.00	0.00	(0.10)
ฟิลิปปินส์	0.90	0.50	1.50	0.90	0.50	1.50	0.90	0.50	1.40	0.00	0.00	(0.10)
เวียดนาม	0.90	0.70	1.50	0.80	0.70	1.50	0.70	0.70	1.40	(0.10)	0.00	(0.10)
อินโดนีเซีย	0.80	0.60	1.30	1.10	0.50	1.60	0.90	0.40	1.30	(0.20)	(0.10)	(0.30)
โลก	4.50	3.00	7.50	4.40	3.10	7.50	4.10	2.90	7.10	(0.30)	(0.20)	(0.40)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553

แผนภาพที่ 50: สัดส่วนเบี้ยประกันภัยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ระหว่างปี 2549 - 2551

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนเบี้ยประกันภัยต่อจำนวนประชากร (Insurance Density) พบว่าในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ.2542 – พ.ศ.2551 ประเทศไทยมีสัดส่วนเบี้ยประกันภัยเพิ่มขึ้นทุกปี จากจำนวน 42.5 เหรียญสหรัฐฯ ต่อคน เป็นจำนวน 142.1 เหรียญสหรัฐฯต่อคน โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 13.1 ต่อปี อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีพัฒนาการทางด้านเบี้ยประกันที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านแล้วพบว่าประเทศไทยยังคงมีอัตราการเติบโตที่น้อยกว่า โดยในช่วงเดียวกันนั้นประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์มีอัตราการเติบโตของเบี้ยประกันอยู่ที่ร้อยละ 13.5, 29.5 และ 86.9 ตามลำดับ ทั้งนี้หากเปรียบเทียบเป็นจำนวนเงินแล้วประเทศไทยยังคงมีจำนวนเบี้ยกรมธรรม์ต่อหัวที่ต่ำกว่ามาเลเซียซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่คนละ 345.4 เหรียญสหรัฐฯในปี 2551 แต่ยังคงมากกว่าค่าใช้จ่ายด้านเบี้ยประกันในประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่อหัวอยู่ที่ 29.5 และ 25.6 เหรียญสหรัฐฯตามลำดับในปี 2551 และจากการเปรียบเทียบกับประเทศใกล้เคียงและภูมิภาคที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน จะพบว่าประเทศไทยควรมีสัดส่วนเบี้ยประกันภัยต่อจำนวนประชากรไม่น้อยกว่า 240 เหรียญสหรัฐฯต่อคนและควรมีสัดส่วนเบี้ยประกันภัยรับตรงทั้งระบบไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 หรือคิดเป็นจำนวนเงินมากกว่า 650,000 ล้านบาท แต่ในความเป็นจริงพบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีเบี้ยประกันภัยรับตรงในปี พ.ศ.2552 เพียง 368,770 ซึ่งจำนวนเงินที่หายไปเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาสของธุรกิจประกันภัยไทย และเป็นเม็ดเงินออมจำนวนมหาศาลที่มีมูลค่าในการนำไปลงทุนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

ประเทศ	2549			2550			2551			เพิ่มขึ้น(ลดลง)จากปีก่อน (ร้อยละ)		
	ชีวิต	วินาศภัย	รวม	ชีวิต	วินาศภัย	รวม	ชีวิต	วินาศภัย	รวม	ชีวิต	วินาศภัย	รวม
เอเชีย	154.6	50.4	205.0	156.7	54.1	210.7	173.9	60.4	234.3	10.98	11.65	11.20
ญี่ปุ่น	2,829.3	760.4	3,589.6	2,583.9	736.0	3,319.9	2,869.5	829.2	3,698.6	11.05	12.66	11.41
เกาหลีใต้	1,480.0	591.2	2,071.3	1,656.6	727.3	2,384.0	1,347.7	621.0	1,968.7	(18.65)	(14.62)	(17.42)
จีน	34.1	19.4	53.5	44.2	25.5	69.9	71.7	33.7	105.4	62.22	32.16	50.79
ไต้หวัน	1,800.0	450.3	2,250.2	2,165.7	462.3	2,628.0	2,288.1	499.6	2,787.6	5.65	8.07	6.07
อินเดีย	33.2	5.2	38.4	40.4	6.2	46.6	41.2	6.2	47.4	1.98	0.00	1.72
ฮ่องกง	2,456.0	331.6	2,787.6	3,031.9	341.3	3,373.2	2,929.6	380.8	3,310.3	(3.37)	11.57	(1.86)
สิงคโปร์	1,616.5	341.2	1,957.7	2,244.7	531.2	2,776.0	2,549.0	630.0	3,179.0	13.56	18.60	14.52
มาเลเซีย	189.2	103.0	292.2	221.5	110.6	332.1	225.9	119.5	345.4	1.99	8.05	4.00
อินโดนีเซีย	12.5	9.0	21.5	20.4	9.5	30.0	20.1	9.4	29.5	(1.47)	(1.05)	(1.67)
ไทย	60.0	50.0	110.1	70.8	58.9	129.7	77.2	64.9	142.1	9.04	10.19	9.56
ฟิลิปปินส์	13.1	7.6	20.7	15.1	8.8	23.9	16.2	9.5	25.6	7.28	7.95	7.11
เวียดนาม	6.1	4.9	11.0	6.5	5.3	11.8	7.5	7.1	14.6	15.38	33.96	23.73
โลก	330.6	224.2	554.8	358.1	249.6	607.7	369.7	264.2	633.9	3.24	5.85	4.31

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553

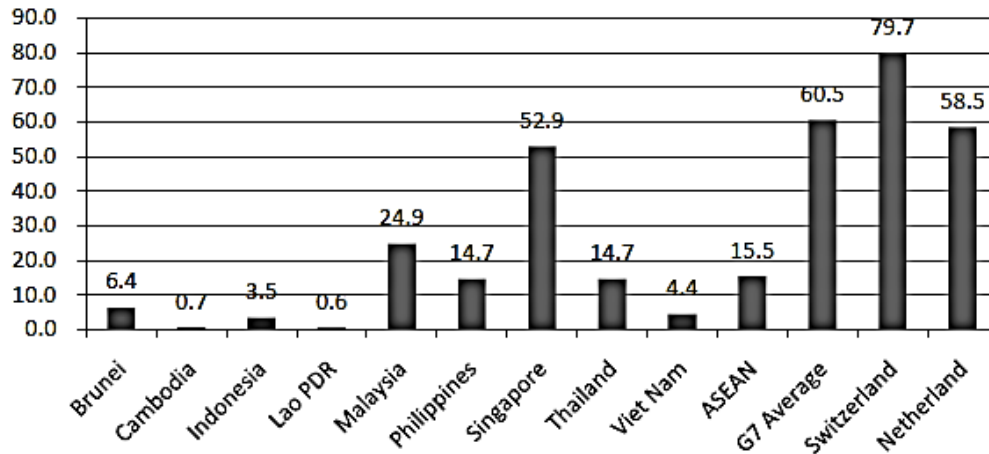
แผนภาพที่ 51: จำนวนเบี้ยประกันภัยต่อจำนวนประชากร (Insurance Density) ปี 2549 - 2551

พัฒนาการของอุตสาหกรรมประกันภัยไทย

ธุรกิจประกันภัยของประเทศไทยประกอบด้วยธุรกิจการประกันสองรูปแบบหลักได้แก่ การประกันวินาศภัย และการประกันชีวิต ซึ่งทั้ง 2 ธุรกิจมีธรรมชาติของธุรกิจที่แตกต่างกัน ทั้งแง่ความคุ้มครอง ผลประโยชน์ เบี้ยประกันและรูปแบบการลงทุนของผู้ประกอบกิจการ อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวถึงธุรกิจการประกันภัยเป็นการกล่าวในภาพรวมของธุรกิจการประกันทั้งสองรูปแบบรวมกัน ซึ่งจะทำให้เห็นทิศทาง แนวโน้ม และอุปสรรคที่สำคัญสำหรับธุรกิจการประกันภัยในประเทศไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และสามารถคาดการณ์ถึงแนวโน้ม และเสนอแนะข้อเสนอเพื่อการพัฒนาตลาดประกันภัยให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการเข้าสู่การแข่งขันในโลกราคาเสรี

เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าสินทรัพย์รวมของธุรกิจประกันภัยต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของประเทศต่างๆ ทั่วโลกเปรียบเทียบ พบว่ามูลค่าสินทรัพย์ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของกลุ่มประเทศอาเซียนอยู่ที่ร้อยละ 15.5 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจ G-7 ที่มีมูลค่าสูงถึงร้อยละ 60.7 นับเป็นโอกาสที่ดีของธุรกิจประกันภัยในภูมิภาคที่จะมีช่องว่างทางการตลาดและอุปสงค์ในการทำประกันภัยที่สามารถขยายตัวได้อีกเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนสินทรัพย์ของธุรกิจประกันภัยในอาเซียนเองพบว่ามีความแตกต่างกันมาก โดยสิงคโปร์ มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 52.9 มาเลเซีย ร้อยละ 24.9 ไทยร้อยละ 14.7 และประเทศสมาชิกใหม่ อาทิ ลาวและกัมพูชา มีค่า

สัดส่วนดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 0.6 และ 0.7 ตามลำดับซึ่งนับเป็นช่องว่างทางการพัฒนาที่ใหญ่มากสำหรับกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ที่มา: Swiss Re: 2553

แผนภาพที่ 52: สิ้นทรัพย์รวมของภาคการประกันภัยในประเทศต่างๆ

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงพัฒนาการทางด้านสิ้นทรัพย์ของภาคการประกันภัยในประเทศไทยแล้วจะพบว่าระหว่างปี 2542 – 2552 ธุรกิจประกันภัยมีสิ้นทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 299.4 คือเพิ่มจาก 300,908 ล้านบาทในปี 2542 เป็นจำนวน 1,201,681 ล้านบาทในปี 2552 (ธันวาคม 2552) หรือมีการเติบโตของสิ้นทรัพย์เฉลี่ยที่ร้อยละ 14.7 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นของธุรกิจประกันชีวิตร้อยละ 383.34 หรือเพิ่มจากจำนวน 216,520 ล้านบาทในปี 2542 เป็นจำนวน 1,046,534 ล้านบาทในปี 2552 สำหรับธุรกิจประกันวินาศภัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 83.85 จากจำนวน 84,388 ในปี 2542 เป็นจำนวน 155,147 ในปี 2552

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย: 2553

แผนภาพที่ 53: สิ้นทรัพย์รวมของธุรกิจประกันภัยระหว่างปี 2542 - 2552

นอกจากการดำเนินธุรกิจการรับประกันภัยแล้ว ภาคการประกันภัยยังมีการดำเนินกิจการในการลงทุนโดยการนำสินทรัพย์ที่มีอยู่จำนวนหนึ่งไปลงทุนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนตามกรอบระยะเวลา ในการลงทุนทั้งระยะสั้นและระยะยาวในตลาดทุนอันเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาตลาดทุนไทยให้มีความแข็งแกร่ง ซึ่งการลงทุนของธุรกิจประกันภัยในปี 2552 พบว่ามีการนำสินทรัพย์ไปลงทุนทั้งสิ้นจำนวน 1,114,900 หรือคิดเป็นร้อยละ 92.8 ของสินทรัพย์รวม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ คือพันธบัตรหรือหุ้นกู้ในจำนวน 685.442 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 61.48 ของจำนวนเงินลงทุนทั้งหมดของธุรกิจประกันภัย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการลงทุนของภาคการประกันภัยพบว่ามีอัตราส่วนที่สูงขึ้นอย่างมากจากปี 2542 ที่มีเงินลงทุนเพียง 244,499 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 356 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.4 ต่อปี

เมื่อพิจารณาถึงการเติบโตของธุรกิจประกันภัยที่ได้นำเสนอไปแล้วทั้งสินทรัพย์และการลงทุน แต่ยังมีดัชนีชี้วัดความเติบโตอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการวัดความคุ้มครองจากการประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยนั่นก็คือพิจารณาถึงการเพิ่มจำนวนของกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเป็นเครื่องมือส่งเสริมการกระจายความเสี่ยงร่วมกันของผู้คนในสังคม โดยในช่วงระหว่างปี 2542 – 2552 มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนกรมธรรม์จาก 21,189,847 กรมธรรม์ในปี 2542 เป็นจำนวน 51,808,022 กรมธรรม์ในปี 2552 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 144.5 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.7 ต่อปี ดังข้อมูลในแผนภาพที่ 54

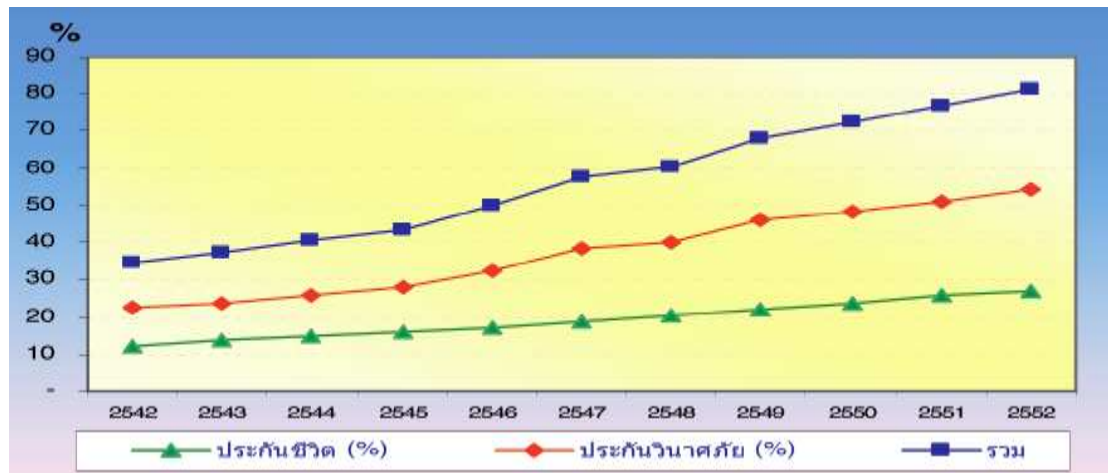
ปี	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552
จำนวนกรมธรรม์											
ประกันชีวิต	7,375,980	8,540,264	9,248,898	9,895,550	10,777,188	11,724,342	12,663,667	13,825,556	14,981,702	16,178,570	17,060,920
% ขยายตัว	2.46	15.78	8.30	6.99	8.91	8.79	8.01	9.17	8.36	7.99	5.45
ประกันวินาศภัย	13,813,867	14,694,403	16,221,102	17,428,864	20,570,172	23,920,702	25,106,107	29,002,685	30,569,513	32,471,496	34,747,102
% ขยายตัว	1.75	6.37	10.39	7.45	18.02	16.29	4.96	15.52	5.40	6.22	7.01
รวม	21,189,847	23,234,667	25,470,000	27,324,414	31,347,360	35,645,044	37,769,774	42,828,241	45,551,215	48,650,066	51,808,022
% ขยายตัว	2.00	9.65	9.62	7.28	14.72	13.71	5.96	13.39	6.36	6.80	6.67

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553

แผนภาพที่ 54: จำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิตและวินาศภัยระหว่างปี 2542 - 2552

ทั้งนี้ จำนวนอัตราส่วนกรมธรรม์ต่อประชากรก็มีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน อันสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนกรมธรรม์ประกันภัยทั้งสองรูปแบบ โดยระหว่างปี 2542 – 2552 อัตราส่วนกรมธรรม์ประกันภัยต่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจากจำนวนกรมธรรม์ร้อยละ 34.36 ต่อจำนวนประชากรทั้งประเทศ เป็นจำนวนร้อยละ 81.2 ต่อจำนวนประชากรทั้ง

ประเทศซึ่งแสดงว่าจำนวนกรรมธรรมีมีความครอบคลุมประชากรทุกคน หรืออาจกล่าวได้ว่าประชากรหนึ่งคนอาจมีการทำประกันมากกว่าหนึ่งกรรมธรรมี

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553

แผนภาพที่ 55: จำนวนกรรมธรรมีประกันภัยต่อจำนวนประชากรระหว่างปี 2542 - 2552

ตลาดธุรกิจประกันภัยในประเทศไทยถือว่าการดำเนินธุรกิจการประกันภัยมาอย่างยาวนานพร้อมกับการค้าขายกับต่างประเทศ ในสมัยแรกเริ่มการทำประกันภัยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินกิจการโดยบริษัทต่างชาติ ที่มีความชำนาญและมาพร้อมกับการติดต่อค้าขายทางเรือกับบริษัทเดินเรือและขนส่งสินค้า ต่อมาได้มีวิวัฒนาการพัฒนาจากการดำเนินธุรกิจด้วยต่างชาติมาเป็นการประกอบกิจการโดยบริษัทหรือนิติบุคคลสัญชาติไทยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการกำกับกิจการประกันภัยของทั้งกรมการประกันภัยและสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ในปัจจุบัน สำหรับจำนวนบริษัทประกันภัยในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 95 บริษัท โดยแบ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจประกันชีวิตจำนวน 24 บริษัท ประกอบด้วยบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยจำนวน 23 บริษัท และเป็นสาขาของบริษัทต่างประเทศจำนวน 1 บริษัท ส่วนบริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยมีจำนวนทั้งสิ้น 69 บริษัท เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทยจำนวน 64 บริษัท ซึ่งรวมผู้ประกอบกิจการรับประกันสุขภาพจำนวน 5 บริษัท และเป็นบริษัทสาขาต่างประเทศจำนวน 5 บริษัท และมีจำนวนบริษัทประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันภัยต่อจำนวน 2 บริษัท โดยแยกเป็นประกันภัยต่อสำหรับประกันชีวิต 1 แห่งและประกันภัยต่อสำหรับประกันวินาศภัยจำนวน 1 แห่ง

เมื่อกล่าวถึงธุรกิจประกันภัย ธรรมชาติของธุรกิจประการหนึ่งคือการจ่ายค่าสินไหมทดแทนจากการประกันภัยที่ทางผู้เอาประกันได้ทำสัญญากรรมธรรมีไว้กับบริษัทประกันภัยต่างๆ ทั้งการประกันชีวิตและการประกันวินาศภัย โดยในปี 2552 มีการจ่ายค่าสินไหมทดแทนทั้งสิ้นจำนวน 133,828 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจนวนร้อยละ 178.4 จากการจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวน 48,076 ล้านบาทในปี 2542

หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15.8 ต่อปี ซึ่งการจ่ายค่าสินไหมทดแทนนั้นเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญและเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการทำประกันภัย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้เอาประกันภัย ซึ่งอาจประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน หรืออาจประสบปัญหาทางการเงิน รวมทั้งยังเป็นหลักประกันความมั่นคงในอนาคตอีกด้วย

ปี	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552
เงินจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัย											
ธุรกิจประกันชีวิต	27,343	27,442	29,881	31,868	36,061	45,681	53,442	67,377	71,210	86,376	91,587
% ขยายตัว	0.69	0.36	8.89	6.65	13.16	26.68	16.99	26.07	5.69	21.30	6.03
ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นระหว่างปี (วินาศภัย)											
ธุรกิจประกันวินาศภัย	20,733	19,480	20,796	22,872	25,681	29,652	31,899	38,568	40,802	40,912	42,241
% ขยายตัว	(16.35)	(6.04)	6.76	9.98	12.28	15.46	7.58	20.91	5.79	0.27	3.25
รวม	48,076	46,922	50,677	54,740	61,742	75,333	85,341	105,945	112,012	127,288	133,828
% ขยายตัว	(7.44)	(2.40)	8.00	8.02	12.79	22.01	13.29	24.14	5.73	13.64	5.14

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย, 2553

แผนภาพที่ 56: จำนวนค่าสินไหมทดแทนจากการประกันภัยระหว่างปี 2542 - 2552

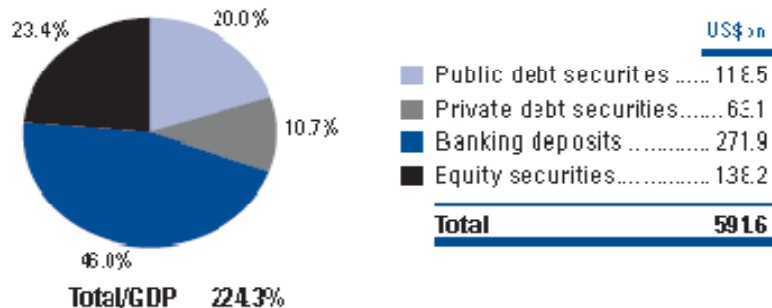
จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับธุรกิจการประกันภัยในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของธุรกิจการประกันภัยในประเทศไทยทั้งธุรกิจประกันชีวิต และธุรกิจประกันวินาศภัยนั้นยังมีโอกาสที่จะเติบโตได้เพิ่มขึ้น จากช่องว่างและโอกาสในการดำเนินธุรกิจประกันภัยของประเทศไทย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้วพบว่ายังมีการดำเนินกิจการที่ค่อนข้างอนุรักษ์นิยม และยังมีจำนวนเบี้ยประกัน รวมทั้งกรมธรรม์ต่อรายได้มวลรวมประชาชาติที่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ซึ่งผู้ประกอบการและหน่วยงานกำกับและส่งเสริมจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมผลักดันให้เกิดการทำประกันภัยในอัตราส่วนที่สูงขึ้น โดยพัฒนาการของระบบประกันภัยในประเทศไทยพบว่าการเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง โดยในปีพ.ศ.2552 มีจำนวนเบี้ยประกันภัยรับตรงรวมทั้งสิ้น 368,770 ล้านบาท แบ่งเป็นประกันชีวิตจำนวน 258,545 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.78 และประกันวินาศภัยจำนวน 110,225 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.67 โดยมีผลมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และการพัฒนาของการประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย พัฒนาการทางด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกรมธรรม์ให้มีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

3.3.4 วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศไทยตามกรอบการวิเคราะห์

Diamond model

การวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศไทยในภาพรวม จากข้อมูลรายงานการพัฒนาทางการเงินปี 2011 ของ World Economic Forum ไทยได้รับการจัดอันดับประเทศที่มีพัฒนาการทางการเงินอยู่ในอันดับที่ 35 จากทั้งหมด 60 ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ ในจำนวนนี้มีประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับทั้งสิ้น 6 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับที่ 4) มาเลเซีย (อันดับที่ 16) ประเทศไทย (อันดับที่ 35) ประเทศฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 44) ประเทศเวียดนาม (อันดับที่ 50) และประเทศอินโดนีเซีย (อันดับที่ 51) โดยไทยเป็นประเทศที่มีผลคะแนนรวมเป็นอันดับที่ 3 ในอาเซียน

Financial assets by major type, 2009

ที่มา: The Financial Development report 2011, World Economic Forum

แผนภาพที่ 57: ขนาดของสินทรัพย์ทางการเงินจำแนกตามประเภท

นอกจากนี้ ภาพรวมระบบการเงินเมื่อพิจารณาในมิติมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน จากรายงาน The Financial Development report 2011 (World Economic Forum) ข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 ไทยมีสินทรัพย์รวมจำนวน 591.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 224.3 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งถือว่ามีความเป็นอันดับที่ 3 เมื่อเทียบกับ 6 ประเทศอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับ³ ทั้งนี้สินทรัพย์ทางการเงินส่วนใหญ่อยู่ในรูปของเงินฝากธนาคาร มีมูลค่า 271.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 46.0 ของสินทรัพย์รวมทางการเงิน รองลงมาได้แก่ ตราสารทุนมูลค่า 138.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (ร้อยละ 23.4) ตราสารหนี้ภาครัฐมูลค่า 118.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (ร้อยละ 20.0) และตราสารหนี้ภาคเอกชนมูลค่า 63.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (ร้อยละ 10.7)

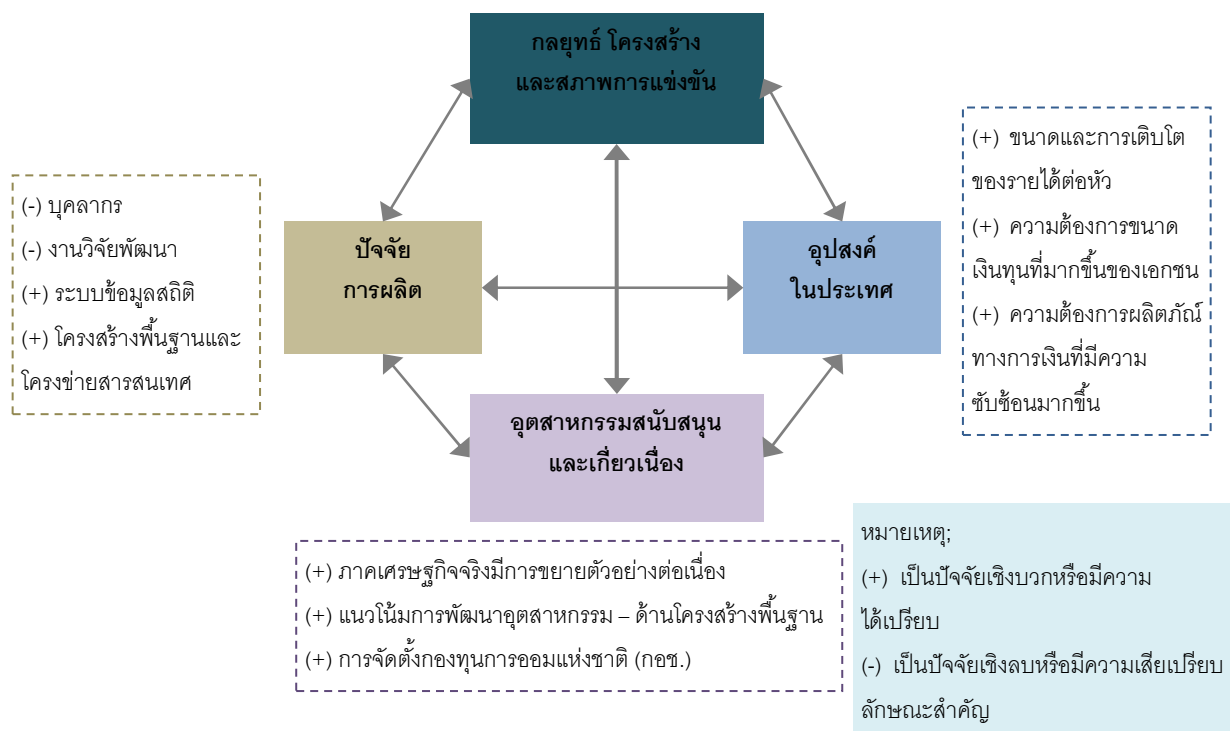
³ ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับทั้งสิ้น 6 ประเทศ โดยมีสัดส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Total financial assets/ GDP) ดังนี้ สิงคโปร์ (ร้อยละ 457.0) มาเลเซีย (ร้อยละ 390.6) ประเทศไทย (ร้อยละ 224.3) ประเทศฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 171.1) ประเทศเวียดนาม (ร้อยละ 151.3) และประเทศอินโดนีเซีย (ร้อยละ 102.5)

นอกจากนี้ทางคณะที่ปรึกษาได้ทำการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของไทยโดยใช้ Diamond Model ในการวิเคราะห์ โดยข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์นำมาจาก ภาพรวมของระบบการเงินไทย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียในระบบการเงินไทยและแนวทางการพัฒนาในแต่ละภาคการเงิน เช่น แผนพัฒนาสถาบันการเงิน แผนพัฒนาตลาดทุนไทย แผนพัฒนาภาคประกันภัย เป็นต้น

ธนาคารพาณิชย์ยังคงเป็นสถาบันการเงินหลักของไทยทั้งในแง่ของจำนวนและขนาด

- (-) ภาคการเงินเมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจจริง (GDP) มีขนาดเป็นอันดับที่ 3 ในอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย
- (+) ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความแข็งแกร่งในมิติด้านผลการดำเนินงานเหนือสิงคโปร์และมาเลเซียแต่เป็นรองอินโดนีเซีย
- (+) ตลาดหลักทรัพย์ไทยที่มีสภาพคล่องสูงเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน และขนาดตราสารหนี้ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

อุตสาหกรรมประกันภัยยังมีขนาดเล็กแต่กำลังพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆ

แผนภาพที่ 58: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศไทย

กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน

ในภาพรวมโครงสร้างของภาคการเงินไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินของเอเชียในปี 2540 ทำให้สถาบันการเงินบางส่วนถูกปิดกิจการ และบางส่วนควบรวมกันเพื่อความอยู่รอด ประกอบกับแผนพัฒนาฯ1 ซึ่งสนับสนุนการควบรวมกิจการยังผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างภาคธนาคาร มีความซับซ้อนน้อยลง เป็น 4 รูปแบบหลักๆ ในปัจจุบัน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Universal Bank) ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (Retail Bank) ธนาคารที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ (Subsidiary) และสาขานานาชาติต่างประเทศ (Full Branch) โดยการควบรวมของสถาบันการเงินที่มีขนาดเล็ก เช่น บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เพื่อยกระดับเป็นธนาคารพาณิชย์ ทำให้มีความมั่นคงขึ้นทั้งแง่ของเงินกองทุน การบริหารจัดการ และการบริหารความเสี่ยง

ธนาคารพาณิชย์จึงยังคงเป็นสถาบันการเงินหลักของไทยซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนไม่มาก และสถาบันการเงินเฉพาะกิจก็ได้เข้ามามีบทบาทโดดเด่นมากขึ้น ในขณะที่บทบาทความสำคัญของบริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ และกิจการวิเทศธนกิจ (IBF) นั้นลดลงอย่างเห็นได้ชัดไปโดยปริยาย

ภาพรวมของแผนพัฒนาสถาบันการเงิน ระยะที่ 2 เพื่อดำเนินนโยบายพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 1 เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการเงิน ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น และการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีความซับซ้อน กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนพัฒนาสถาบันการเงินใน ระยะที่ 2 กำหนดกรอบเวลาในช่วงปี พ.ศ. 2553 – 2557 โดยสรุปสาระสำคัญของแผนดังกล่าวจะกล่าวถึงในหัวข้อกลยุทธ์

- **โครงสร้าง:** ภาคการเงินมีขนาดประมาณ 2.2 เท่า เมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจจริง (GDP) โดยภาคธนาคารเป็นสถาบันการเงินหลักของประเทศทั้งในแง่ของจำนวนและขนาด ขณะที่ตลาดทุนมีการพัฒนาและเติบโตที่ล่าช้าโดยขนาดตราสารทุนเมื่อเทียบกับขนาดเศรษฐกิจ (GDP) มีขนาดเพียงร้อยละ 54 ซึ่งเล็กกว่าประเทศคู่แข่งในภูมิภาค เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งมีขนาดตราสารทุนประมาณร้อยละ 200 และร้อยละ 100 ตามลำดับ โดยมีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดใหม่จำนวนประมาณ 550 บริษัท ในขณะที่ตลาดตราสารหนี้มีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงตลอดระยะเวลา 10 ที่ผ่านมา โดยมีสัดส่วนมูลค่าตราสารหนี้ต่อขนาดเศรษฐกิจ (GDP) ถึงร้อยละ 70 ในปี พ.ศ.2554 นอกจากนี้ในอุตสาหกรรมประกันภัยพบว่าสัดส่วนส่วนของมูลค่าสินทรัพย์รวมต่อจีดีพีมีขนาดเพียงร้อยละ 14.7

- กลยุทธ์ในภาคธนาคาร: ในภาคธนาคารกลยุทธ์เน้นไปที่การลดต้นทุนของระบบ การส่งเสริมการแข่งขันและการเข้าถึงบริการทางการเงินและการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน โดยมีทิศทางในมิติทางภูมิศาสตร์คือให้ความสำคัญกับตลาดภายในประเทศเป็นหลักและเข้าไปช่วยพัฒนา CLMV เพื่อประโยชน์ร่วมในอนาคต ในมิติของกลุ่มเป้าหมายจะเน้นที่ประชาชนระดับฐานราก เกษตรกร และ SMEs มิติด้านผลิตภัณฑ์ เน้น Core Banking, Cash Management, Retail Banking และ ตัวแลกเงิน จากกลยุทธ์ดังกล่าว ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความแข็งแกร่งในมิติด้านผลการดำเนินงาน(Profitability, Capital Adequacy Ratio, NPL) เหนือสิงคโปร์และมาเลเซียแต่เป็นรองอินโดนีเซียเพียงประเทศเดียวยกเว้นด้าน NPL ซึ่งไทยแข็งแกร่งกว่าอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่าภาคธนาคารไทยมีความพร้อมกับการตั้งรับในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนรวมถึงอาศัยประสบการณ์และระดับขั้นในการพัฒนาที่เหนือกว่าของธนาคารไทยในการรุกเข้าไปยังประเทศในกลุ่ม CLMV

- กลยุทธ์ในภาคตลาดทุน: ในภาคตลาดทุนกลยุทธ์เน้นไปที่การเปิดเสรีและเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันตัวกลาง การปฏิรูปกฎหมายและปรับปรุงระบบภาษีรวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อพัฒนาตลาดทุนอันเชื้อให้เกิดการควบรวมกิจการ รวมถึงการจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐานกองทุน การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติและการพัฒนาตราสารหนี้ในประเทศ โดยสามารถเห็นทิศทางในการพัฒนาตลาดทุนในแต่ละมิติ ดังนี้ มิติทางภูมิศาสตร์เน้นไปที่การเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV รวมถึงจีนตอนใต้ มิติเชิงอุตสาหกรรมที่ส่งเสริม ประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ท่าเรือ เป็นต้น อุตสาหกรรมพลังงานทางเลือก เช่น พลังงานแสงแดด พลังงานลม เป็นต้น มิติของกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มบริษัทข้ามชาติ (Multi National Cooperation:MNC) กิจการร่วมค้า (Joint Venture) และกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มิติของผลิตภัณฑ์มุ่งเน้นไปที่ venture capital, Holding company และ infrastructure fund จากกลยุทธ์ดังกล่าว ส่งผลให้ตลาดทุนไทยมีขนาดที่ใหญ่มากขึ้นและมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากขึ้น กอปรกับศักยภาพของตลาดหลักทรัพย์ไทยที่มีสภาพคล่องสูงเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน และขนาดตลาดตราสารหนี้ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาคตลาดทุนไทยมีความแข็งแกร่งในการรุกโดยอาศัยประโยชน์จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- กลยุทธ์ในภาคประกันภัย: ในภาคประกันภัยกลยุทธ์เน้นไปที่การส่งเสริมการเข้าถึงระบบประกันภัยของประชาชนทุกระดับ เสริมสร้างเสถียรภาพของระบบประกันภัย การเพิ่มมาตรฐานการให้บริการและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านการประกันภัยและส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานของระบบการประกันภัยโดยสามารถเห็นทิศทางในการพัฒนาภาคประกันภัยในการเป็นศูนย์กลางการรับประกันภัยและรับประกันภัยต่อของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ ลาว พม่าและกัมพูชา

2) อุปสงค์ในประเทศ

ไทยเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรเป็นอันดับที่ 4 ของอาเซียนหรือประมาณ 65.4 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) คิดเป็นหนึ่งในแปดของประชากรทั้งหมดในอาเซียน เป็นรองอินโดนีเซีย (240ล้านคน) ฟิลิปปินส์ (92ล้านคน) และเวียดนาม (88 ล้านคน)

- ขนาดและการเติบโตของรายได้ต่อหัว: จากข้อมูลของ WEF ไทยมีรายได้ต่อหัวปี 2553 (Per Capita GDP) ประมาณ 4,992 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง
- ความต้องการขนาดเงินทุนที่มากขึ้นของเอกชน: เพื่อการเตรียมพร้อมสำหรับโอกาสที่จะมาถึงจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้ภาคเอกชนต้องการแหล่งทุนมากขึ้นในการออกไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน
- ความต้องการผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความซับซ้อนมากขึ้น: จากโอกาสในการเข้าเป็นประชาคมทางเศรษฐกิจอาเซียนทำให้ผู้ใช้บริการทางการเงินเกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยผลิตภัณฑ์ทางการเงินนั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละกลุ่มอีกด้วย
  - ในกลุ่ม SMEs มีความต้องการแหล่งเงินทุนที่ไม่ต้องอาศัยหลักทรัพย์ค้ำประกันจากภาคธนาคาร
  - ในกลุ่มของบริษัทข้ามชาติ มีความต้องการจัดตั้งบริษัทร่วมค้ากับบริษัทในประเทศเป้าหมายที่ต้องการไปลงทุน

3) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง

- ภาคเศรษฐกิจจริงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง: เติบโตของภาคการเงินของไทยนั้นยืดโยงและเกี่ยวเนื่องอย่างแนบแน่นกับการเติบโตของภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) ทั้งในแง่ของการช่วยในการระดมทุน การเป็นแหล่งเงินเพื่อเพิ่มสภาพคล่องของกิจการ ดังนั้นยิ่งภาคเศรษฐกิจจริงมีความเติบโตเท่าไรก็จะส่งผลดีต่อภาคอุตสาหกรรมการเงินเท่านั้น จากตัวเลขจีดีพีย้อนหลังทำให้เห็นถึงแนวโน้มในการเติบโตที่
- แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรม – ด้านโครงสร้างพื้นฐาน: ประเทศต้องการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้สอดคล้องกับการวางจุดยืนของประเทศให้เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อของภูมิภาคอาเซียน ส่งผลให้ประเทศไทยมีความต้องการในการเงินลงทุนมากขึ้น ทำให้ไทยสามารถใช้โอกาสนี้ในการเป็นศูนย์กลางในการระดมเงินลงทุนเพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยอาศัยข้อ

ได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ในการเป็นศูนย์กลางของอนุภูมิภาคอินโดจีนรวมถึงความน่าเชื่อถือและระดับ
ขั้นในการพัฒนาการด้านตลาดทุนไทยที่เหนือกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

- การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.): ซึ่ง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ
ผ่านร่างกฎหมายฉบับนี้แล้วเมื่อวันที่ 20 ต.ค.2552 กอช.จะครอบคลุมแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศที่ยังไม่
มีระบบการออมเพื่อการชราภาพอีกร้อยละ 70 ของผู้มีงานทำ โดย กอช.จะเป็นแหล่งเงินออมและการ
ลงทุนที่สำคัญภายในประเทศอันจะส่งผลต่อเนื่องสำหรับการพัฒนาตลาดทุนไทยในภาพรวม ช่วยลดความ
ผันผวนจากการเคลื่อนย้ายเงินตราระหว่างประเทศ

4) ปัจจัยการผลิต

- ทรัพยากรบุคคล: บุคลากรทางการเงินของไทยมีระดับการศึกษาสูง แต่ยัง
ขาดความคิดบูรณาการและทักษะทางด้านภาษาทั้งภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล และภาษาเพื่อนบ้าน
ในกลุ่มประเทศ CLMV ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเงินของประเทศเพื่อนบ้านในเชิงลึก
รวมทั้งการจัดอบรมบุคลากรยังขาดความต่อเนื่องและผลตอบแทนไม่ค่อยจูงใจนัก นอกจากนี้ประเทศไทย
ยังประสบปัญหาที่บุคลากรทางการเงินผันตัวไปเป็น professional investor มากกว่าการทำงานในองค์กร
ทำให้หลายสถาบันการเงินขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสายวณิชธนกิจ อีก
ประการหนึ่งเจ้าหน้าที่บริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ ยังมีค้อยให้ความสำคัญกับการรักษาสถานลูกค้า
รายเดิมมุ่งแต่หาลูกค้ารายใหม่ ทำให้การลงทุนที่เกิดขึ้นเป็นการลงทุนระยะสั้น อย่างไรก็ตามประเทศไทย
ได้มีความพยายามสร้างมาตรฐานของผู้ประกอบธุรกิจการเงิน

- งานวิจัยพัฒนา: ประเทศไทยมีบุคคลที่สนใจและมีศักยภาพในการทำงาน
วิจัยและพัฒนา เช่น งานวิเคราะห์หลักทรัพย์และการบริหารสินทรัพย์ต่างๆ แต่ยังมีปัญหาที่ผู้ประกอบการ
ขาดแรงจูงใจในการลงทุนในส่วนนี้ เนื่องจากเป็นการลงทุนสูงและได้ผลตอบแทนช้า ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของ
การลงทุนในระบบฐานข้อมูลซึ่งบริษัทของไทยจะเสียเปรียบบริษัทต่างชาติในเชิง Economy of Scale ทำ
ให้มีต้นทุนในการทำวิจัยในราคาที่สูงกว่า

- ระบบฐานข้อมูลสถิติและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร: ระบบฐานข้อมูลสถิติ
ภายในประเทศ เช่น ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม ของประเทศไทยมีการจัดเก็บที่ดีและ
ได้มาตรฐาน สามารถเข้าถึงได้ง่าย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆในอาเซียน ทำให้สะดวกแก่ภาคธุรกิจ
ในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจดำเนินธุรกิจและนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงินต่างๆ แต่
ปัญหาสำคัญที่ผู้ประกอบการธุรกิจการเงินไทยเผชิญ คือ ข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลและสถิติของประเทศอื่นๆ
ในอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ CLMV

- โครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายสารสนเทศ: เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านพบว่า ไทยมีระดับโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต ถึงแม้ยังด้อยกว่าสิงคโปร์และมาเลเซียและมีข้อจำกัดเรื่องความครอบคลุมในทุกภาคของประเทศ แต่ก็มีความสามารถในการพัฒนาเพียงพอที่จะเชื่อมโยงระบบกับประเทศชั้นนำในอาเซียนได้ ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกในการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศต่อไปได้ นอกจากนี้ไทยถือเป็นประเทศที่มีการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อยกระดับความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการเงินด้วยบริการตู้ ATM ซึ่งมีจำนวนตู้ ATM ต่อประชากร 100,000 คน สูงเป็นอันดับ 1 ของอาเซียนอีกด้วย

3.4 ข้อเสนอแนะและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย

คณะที่ปรึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อรับทราบความคิดเห็น ความต้องการ ปัญหา อุปสรรค ความคาดหวัง และภาพที่ต้องการเห็นระบบการเงินไทยในอนาคตจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคของระบบการเงิน รวมทั้งการจัดทำแบบสอบถามเพื่อรับทราบความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการสัมมนาที่จัดโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลังระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม – 1 สิงหาคม 2555 โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการรับทราบข้อเท็จจริง และปัญหาจากผู้แทนหน่วยงานต่างๆ ทั้งผู้กำกับดูแล ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคอันจะเป็นข้อมูลที่สำคัญเพื่อนำไปวิเคราะห์ประมวลผล ร่วมกับการศึกษาโครงสร้างของระบบการเงินไทยและลักษณะสิ่งแวดล้อมของสังคมโลกและภูมิภาคในปัจจุบัน ซึ่งจะได้นำไปเป็นข้อมูลตั้งต้นในการจัดทำการวิเคราะห์ศักยภาพของแต่ละภาคการเงินและการจัดทำจุดยืนทางยุทธศาสตร์ รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของระบบการเงินของประเทศไทย เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการดำเนินธุรกิจท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ รวมถึงภูมิศาสตร์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกในปัจจุบัน ทั้งนี้คณะที่ปรึกษาดำเนินการสรุปสาระสำคัญในแต่ละภาคการณังดังนี้

ตารางที่ 17: กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เพื่อรับทราบข้อคิดเห็น

	ผู้ดูแลและกำกับนโยบาย	ผู้ให้บริการทางการเงิน	ผู้ใช้บริการทางการเงิน
ภาคธนาคารพาณิชย์	- ธปท. - กระทรวงการคลัง	- สมาคมธนาคารไทย - ธนาคารกสิกรไทย - ธนาคารไทยพาณิชย์ - ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (EXIM Bank) - ธนาคาร CIMB	- สภาหอการค้า - สมาคมอุตสาหกรรมไทย - สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย - สสว. - กสล.
ภาคประกันภัย	คปภ.	- สมาคมประกันวินาศภัย - สมาคมประกันชีวิตไทย - บ.ประกัน (Ayudhaya Alliance CP)	ปตท.
ภาคตลาดทุน	- กสท - ตลท.	- สมาชิกรูทกิจตลาดทุนไทย - สมาคม บล. - สมาคม บลจ. - บลจ.ทหารไทย	
ภาพรวม	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ กระทรวงพาณิชย์		

หมายเหตุ: การสัมภาษณ์โดยทีมวิจัยสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระหว่างวันที่ 26 กรกฎาคม-15 สิงหาคม 2555 และ วันที่ 3-14 กันยายน 2555

3.4.1 ข้อเสนอแนะและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียภาคธนาคาร

จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในภาคธนาคาร สามารถสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งทิศทางการดำเนินงานของภาคการธนาคาร โดยแยกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) มุมมองต่อจุดยืนของไทย (2) ความพร้อม จุดแข็ง และโอกาส และ (3) ความคาดหวัง โดยสรุปได้ดังนี้

1.1) มุมมองต่อจุดยืนของไทย

● ศูนย์กลางทางการเงินของกลุ่มประเทศ CLMV: เนื่องจากประเทศไทยมีจุดเด่นในทางภูมิศาสตร์โดยเป็นศูนย์กลางของประเทศกลุ่มนี้ และมีโอกาสจากการเป็นเมืองท่าในขนาดระยะยาวอีกประมาณ 10 ปีข้างหน้า เพื่อให้สามารถได้รับโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ควรมีการเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน และจัดการระบบที่ดี เช่น ประเทศสิงคโปร์ใช้เวลาในการออกสินค้าจากท่าเรือได้รวดเร็ว

● อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ: อุตสาหกรรมรถยนต์ อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง สุขภาพ เกษตรและอาหาร การท่องเที่ยว

1.2) ความพร้อม จุดแข็งและโอกาส

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

- เข้าถึงและเข้าใจลูกค้า: ส่วนของตลาดในประเทศธนาคารพาณิชย์มีความเข้าใจรู้จักลูกค้าและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ตลอดจนมีเครือข่ายสาขาจำนวนมากทำให้สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ดีกว่าเมื่อเทียบกับธนาคารต่างประเทศ
- มีบริการครบถ้วนและหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้า: ตามกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ ตลอดจน SMEs นอกจากนี้ยังได้ผลักดันลูกค้าให้ขยายตัวจากการจับคู่ทางธุรกิจ (Business Matching) ระหว่างผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งช่วยให้การเงินในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมนั้นคล่องตัวมากขึ้น ทำให้ลูกค้าเติบโตได้อย่างแข็งแกร่งและมีความสามารถในการชำระหนี้ ตลอดจนใช้บริการอื่นๆ
- เงินบาทเป็นที่ยอมรับในประเทศเพื่อนบ้าน: ช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของไทยกับเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น โดยมีส่วนช่วยสนับสนุนการให้บริการทางการเงินของผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ไทย
- ธนาคารพาณิชย์มีความเชื่อมโยงกับบริษัทข้ามชาติที่มาลงทุนในไทย: ขณะเดียวกันบริษัทนั้นได้ลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทข้ามชาติของญี่ปุ่น ซึ่งเพิ่มโอกาสของไทยและเป็นจุดแข็งในการสามารถเสนอบริการได้อย่างครอบคลุมทั้งในประเทศไทยและเพื่อนบ้านจากห่วงโซ่อุปทาน

1.3) ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของภาคธนาคาร

จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในภาคธนาคารของคณะปรึกษา สามารถสรุปประเด็นความคาดหวัง โดยแยกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการสนับสนุนของภาครัฐ ด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานระบบและข้อมูล

1.3.1) ด้านการสนับสนุนของภาครัฐ

- การสื่อสารและชี้แจงทิศทางการดำเนินนโยบาย: ของภาครัฐที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์สามารถจัดทำแผนธุรกิจการลงทุนเชิงรุกและเชิงรับได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจของธนาคารทั้งในเรื่องกรอบของประเทศเป้าหมายที่จะไปลงทุน ช่วงเวลาที่เหมาะสม ไม่ไปลงทุนเร็วเกินไปจนภาคธนาคารต้องแบกรับต้นทุนจมและความเสี่ยง หรือช้าเกินไปกระทั่งเสียโอกาสในการขยายตัวทางธุรกิจ

- การสร้างสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศเป้าหมาย: โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพม่า การเข้าไปดำเนินการเชิงรุกในส่วนนี้จะช่วยเปิดทางให้กับธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินธุรกิจในประเทศได้อย่างมั่นใจในเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น
- การสร้างแรงจูงใจด้านภาษีเพื่อดึงดูดบุคลากรที่มีศักยภาพเข้าประเทศ: เสนอให้มีการปรับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพื่อจูงใจให้บุคลากรของไทยที่มีความเชี่ยวชาญทางการเงินอยู่ในประเทศไทยมากขึ้น เช่น คิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราร้อยละ 15
- สนับสนุนการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการไทย: ธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่น และธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่เข้ามา โดยภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการเปิดทางหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการพาณิชย์
- ส่งเสริมและร่วมผลักดันการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น: เป็นการช่วยสนับสนุนให้ธนาคารสามารถดำเนินธุรกิจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากปัจจุบันมีต้นทุนในการบริหารจัดการเงินสดที่สูงมาก ไม่ว่าจะเป็น ค่าใช้จ่ายในการเคลื่อนย้ายเงินไปต่างจังหวัด ค่าใช้จ่ายในการเติมเงินตามตู้ ATM ต่างๆ ตลอดจนการคัดแยกธนบัตร ซึ่งหากมีการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นจะช่วยลดต้นทุนในส่วนนี้
- ส่งเสริมการเข้าพัฒนาระบบการเงินของกลุ่มประเทศ CLMV: โดยการถ่ายและส่งต่อเทคโนโลยีของไทย ตลอดจนความรู้ทางด้านการเงินต่างๆ
- ส่งเสริมการให้บริการทางการเงินเพื่อรายย่อย: เกษตรกรและ SME ให้สามารถเข้าถึงเงินทุนได้ แม้ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

1.3.2) ด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

- กรรมกร่วมภาคการเงินเพื่อแก้ไขกฎหมาย: เสนอให้มีกรรมกร่วมเพื่อให้สามารถดำเนินการแก้กฎหมายด้านการเงินและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การกำกับดูแลของประเทศมีทิศทางที่ชัดเจนและกฎหมายระหว่างภาคการเงินมีความสอดคล้องกัน
- ออกกฎหมายรองรับผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินใหม่: ที่จะส่งเสริมระบบการเงินฐานราก อุตสาหกรรมอาหาร เกษตรแปรรูป อุตสาหกรรมโลจิสติกส์และการขนส่ง
- เพิ่มสัดส่วนการถือครองหุ้นของต่างชาติในธนาคารไทย: รวมทั้งการพิจารณาผ่อนปรนให้ ธพ.ต่างชาติหรือผู้ประกอบการใหม่ๆ เข้ามาประกอบธุรกิจในไทยได้

1.3.3) ด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานระบบและข้อมูล

- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเทศและการเงินของกลุ่มประเทศ CLMV: ให้ธนาคารสามารถเข้าไปใช้ข้อมูลได้ ตลอดจนสามารถออกบทวิเคราะห์หรืองานวิจัยต่างๆ เพื่อให้ธนาคารมาใช้ข้อมูลร่วมกันได้
- เร่งรัดพัฒนาบุคลากร: โดยพัฒนาบุคลากรให้ถึงพร้อมด้วยความเชี่ยวชาญและความรอบรู้ โดยจะต้องมีทักษะการบริหารจัดการที่ดีเพื่อผลักดันงานให้ประสบความสำเร็จ
- พัฒนาโครงข่ายระบบสารสนเทศและระบบการชำระเงิน: เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล เร่งพัฒนาระบบการชำระเงินระหว่างประเทศภายในภูมิภาค โดยมีมาตรฐานกลางสามารถเข้ากับระบบมาตรฐานของประเทศอื่นๆ ได้ ภายใต้การทุนทางเทคโนโลยีของภาคเอกชนที่มีต้นทุนไม่สูงเกินไป ให้ธนาคารรายเล็กตลาดสามารถทำธุรกรรมหรือดำเนินการในส่วนนี้ได้
- พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนสกุลเงินโดยตรงระหว่างประเทศสมาชิก: ช่วยสร้างความสะดวกในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศโดยไม่ต้องเปลี่ยนเป็นเงินในสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ และช่วยลดต้นทุนในการทำธุรกรรมทางการเงินให้แก่ลูกค้าผู้ใช้บริการจากอัตราแลกเปลี่ยน

3.4.2 ข้อเสนอแนะและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียภาคตลาดทุน

จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในภาคตลาดทุน สามารถสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งทิศทางการดำเนินงานของภาคการธนาคาร โดยแยกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) มุมมองต่อจุดยืนของไทย 2) ความพร้อม จุดแข็ง และโอกาส และ 3) ความคาดหวัง โดยสรุปได้ดังนี้

2.1) มุมมองต่อจุดยืนของไทย

- ศูนย์กลางทางการเงินของกลุ่มประเทศ CLMV: จากบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงและพม่า จนเป็นที่จับตาของทั้งนักลงทุนทั่วโลก ประเทศไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดกับหลายประเทศในกลุ่ม CLMV และเป็นประเทศที่มีพัฒนาการทางด้านตลาดทุนมากที่สุดในอนุภาคนี้นี้ จึงมีความได้เปรียบหากจะใช้ตลาดทุนไทยเป็นสถานที่ระดมทุนเพื่อไปลงทุนต่อในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่
- อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ: ตามแนวโน้มทางด้านการลงทุนที่สำคัญในปัจจุบันและอนาคตของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือ การลงทุนทางด้านระบบสาธารณูปโภค (Infrastructure) ระบบการขนส่งสินค้าและบริการ (Logistic) รวมทั้งการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ (Connectivity) รวมถึงด้านโรงแรมและการท่องเที่ยว

2.2) ความพร้อม จุดแข็งและโอกาส

จากการสัมภาษณ์สรุปความพร้อม จุดแข็งและโอกาสของตลาดทุนได้ดังนี้

- มีการเตรียมความพร้อม: โดยมีการวิเคราะห์โอกาสทางธุรกิจในประเทศอาเซียนรวมถึงทำความเข้าใจ/ความต้องการของลูกค้า และรูปแบบในการทำธุรกิจในอนาคต มีการเตรียมผลิตภัณฑ์บางส่วนรองรับความต้องการใช้ของลูกค้าในอาเซียน อย่างไรก็ตามรอความคืบหน้าของข้อระเบียบและวิธีการนำมาใช้ของข้อตกลงและระเบียบการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- จุดแข็งตลาดทุนในส่วนของนักลงทุนรายย่อย: โดยมูลค่าการซื้อขายต่อวันของกลุ่มนักลงทุนนี้ค่อนข้างสูงในอาเซียนและสามารถแข่งขันกับสิงคโปร์ได้ นอกจากนี้ค่าธรรมเนียมในการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ อยู่ในระดับที่ต่ำ
- โอกาส: โอกาสจากการขยายตัวด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงอนุภูมิภาค ซึ่งสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสนับสนุนทางการเงินในกลุ่มนี้ เช่น กองทุนโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure fund) เป็นต้น

2.3) ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคตลาดทุน

จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในภาคตลาดทุน สามารถสรุปประเด็นความคาดหวัง โดยแยกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการสนับสนุนของภาครัฐ ด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานระบบและข้อมูล

2.3.1) ด้านการสนับสนุนของภาครัฐ

- การสื่อสารและให้ข้อมูลที่ชัดเจนอย่างสม่ำเสมอ: มีความประสงค์ให้หน่วยงานรัฐ/หน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง มีการชี้แจงแผนในการเบ็ดเสร็จอย่างชัดเจน พร้อมทำและแสดงกรอบระยะเวลา เช่น จะแก้กฎหมายใดในส่วนใด ในเวลาไหน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเตรียมการได้เหมาะสม ไม่อยากให้เป็นภาพกว้างๆ และควรมีการให้ข้อมูลกับภาคเอกชนแบบสม่ำเสมอ การให้ข้อมูลของทางการในความคืบหน้าการดำเนินการตามแผน และเมื่อดำเนินการแล้วมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง
- การประสานงานระหว่างภาครัฐของไทยกับต่างประเทศ: เพื่อการเข้าถึงหน่วยงานรัฐในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายต่างๆ ที่มีความเข้าใจในกฎหมายประเทศปลายทางเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยเป็นตัวกลางในการการจับคู่/จัดหาคู่ค้าหรือพันธมิตรในธุรกิจ

- ส่งเสริม SMEs: สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการรายกลางและรายย่อยมีความปรารถนาที่จะเห็นพัฒนาการของตลาดทุนในฐานะเป็นแหล่งระดมทุนที่ไม่จำกัดเพียงแค่รูปแบบตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น ความต้องการที่ต้องการเห็นเป็นรูปธรรมคือการจัดรูปแบบการลงทุนแบบการร่วมลงทุน (Venture Capital) ซึ่งจะช่วยเสริมศักยภาพในการระดมทุนของผู้ประกอบการได้อีกจำนวนมาก

2.3.2) ด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

- การแก้กฎหมายให้สอดคล้องกันตลอดสาย: เช่น ในกรณี การจดทะเบียนเข้าตลาดหลักทรัพย์ 2 แห่ง (Dual listing) เป็นต้น ต้องมีการร่วมมือกันระหว่าง กต. กรมสรรพากร และธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งต้องมีการดำเนินการหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการมีมาตรฐานทางบัญชี ระบบภาษี กลไกการคุ้มครองนักลงทุน ระบบการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งต้องมีการดำเนินการทั้งสองประเทศเพื่อให้สามารถตลาดหลักทรัพย์ 2 ประเทศได้
- การออกกฎหมายให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นระบบภาคบังคับ: เพื่อส่งเสริมให้งานด้านบริหารจัดการกองทุนมีขนาดใหญ่ขึ้น และสนับสนุนประชาชนในประเทศมีระบบการออมและการลงทุนในระยะยาวเพื่อความมั่นคงหลังวัยเกษียณ
- การแก้ไขสัดส่วนของการลงทุน: ควรใช้โอกาสในการเปิด AEC แก้กฎกระทรวงในเรื่องสัดส่วนการลงทุนของ กบข. จากลงทุนในไทย 75% เป็นลงทุนในอาเซียน 75%
- แก้กฎหมายเพื่อสนับสนุนการร่วมลงทุน (Venture Capital): ด้านการบัญญัติขนาดของเงินทุน สถานะของธุรกิจการร่วมลงทุน ให้มีความคล่องตัวเพิ่มมากขึ้น

2.3.3) ด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานระบบและข้อมูล

- ข้อมูลพื้นฐานของแต่ละประเทศ: ผู้ประกอบการต้องการข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลทางด้านกฎหมาย ปริมาณการออม การลงทุน โดยเริ่มต้นจากประเทศที่น่าสนใจก่อน
- ควรจัดตั้งให้มีหน่วยงานกลางในการให้ข้อมูล: ที่จำเป็นของประเทศในอาเซียนเพื่อสนับสนุนการรุกไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน
- การพัฒนากระบวนการชำระเงินและเอกสารทางการเงิน: โดยต้องการให้มีการพัฒนาระบบการชำระเงิน เช่น ทำระบบ script less เพื่อลดต้นทุนในการทำธุรกรรมทั้งในเรื่องของเวลาและการใช้กระดาษ
- การพัฒนาตลาดตราสารหนี้: ต้องการให้ตลาดตราสารหนี้มีความโปร่งใสมากขึ้น เช่น การคำนวณราคาแบบ real time เหมือนตลาดหุ้น

- พัฒนาและให้ความรู้ทางการเงิน: โดยต้องการให้สร้างคนในตลาดทุนเพิ่มทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณภาพ เช่น การสร้างนักวิเคราะห์ผู้จัดการกองทุนให้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงใช้ผู้บริการมีความรู้มากขึ้น

3.4.3 ข้อเสนอแนะและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียภาคประกันภัย

จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในภาคประกันภัย สามารถสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งทิศทางการดำเนินงานของภาคการธนาคาร โดยแยกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) มุมมองต่อจุดยืนของไทย (2) ความพร้อม จุดแข็ง และโอกาส และ (3) ความคาดหวัง โดยสรุปได้ดังนี้

3.1) มุมมองต่อจุดยืนของไทย

ศูนย์กลางทางการเงินของกลุ่มประเทศ CLMV: ด้วยภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ใจกลางภูมิภาค ทำให้ประเทศไทยเป็นจุดศูนย์กลางทางการค้า การลงทุนของภูมิภาค ทำให้การดำเนินธุรกิจการประกันภัยภายในภูมิภาคมีความคล่องตัวและสามารถใช้ศักยภาพทางภูมิศาสตร์เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางทางการค้าการประกันภัยได้

- อุตสาหกรรม/ตลาดที่มีศักยภาพ: ประกันชีวิต อุตสาหกรรมเกษตรโดยการประกันพืชผลทางการเกษตรจากความเสียหายด้วยภัยธรรมชาติจึงเป็นหนึ่งในธุรกิจที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนได้ นอกจากนี้อุตสาหกรรมขนส่งสินค้าและบริการ (Logistic) รวมทั้งการเชื่อมต่อระหว่างประเทศ (Connectivity)

3.2) ความพร้อม จุดแข็งและโอกาส

จากการสัมภาษณ์สรุปความพร้อม จุดแข็งและโอกาสของภาคประกันภัยได้ดังนี้

- เข้าถึงและเข้าใจลูกค้า: โดยมีความเข้าใจความต้องการของลูกค้าสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์และให้บริการต่างๆ ได้สอดคล้องกับลักษณะเศรษฐกิจของไทย เช่น การให้บริการประกันภัยรถยนต์ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ เจ้าหน้าที่ของบริษัทประกันภัยสามารถเข้าไปถึงพื้นที่ได้รวดเร็ว
- มุ่งเน้นตลาดภายในประเทศ โดยมีศักยภาพในการขยายตัวได้อีกมาก ขณะที่โอกาสของตลาดในกลุ่มประเทศ CLMV จะเชื่อมโยงกับการประกันขนส่งสินค้าที่มีมากขึ้น และการขยายตัวของอุตสาหกรรมบริการทางการแพทย์ที่เติบโต ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสของตลาดประกันสุขภาพ

- ระบบสาธารณสุขที่ดี: ไทยมีระบบสาธารณสุขที่ดีได้มาตรฐานส่งผลให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่ออุตสาหกรรมบริการกันชีวิตของไทย คือ ผู้ใช้บริการประกันชีวิตในประเทศเพื่อนมีต้องการใช้บริการสาธารณสุขไทยจึงเข้ามาให้บริการด้านประกันชีวิตของไทย

3.3) ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคประกันภัย

จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในภาคตลาดทุน สามารถสรุปประเด็นความคาดหวัง โดยแยกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการสนับสนุนของภาครัฐ ด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานระบบและข้อมูล

3.3.1) ด้านการสนับสนุนของภาครัฐ

- การทำ MOU: ต้องการให้รัฐสนับสนุนในการทำ MOU กับประเทศข้างเคียง คือ CLMV ในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นต่อการคิดคำนวณค่าเบี้ยประกัน เช่น การรักษาพยาบาล อัตราการตาย ทั้งนี้สภาพตลาดใน CLMV ยังมีการทำประกันชีวิตในระดับที่ต่ำ และยังมีโอกาสในการขยายตลาดประกันชีวิตอีกจำนวนมาก ทั้งในด้านกรรมธรรม์และจำนวนเบี้ยประกันชีวิต
- ภาครัฐเข้าไปใช้สัมพันธทางการทูตเพื่อสร้างข้อตกลงระหว่างรัฐ: ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับภาคประกันในการเข้าไปทำธุรกิจประกันภัย เนื่องจากเป็นการลดความเสี่ยงความไม่มั่นคงทางการเมือง
- ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลควรมีนโยบายที่ชัดเจน: เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตาม นอกจากนี้ คปภ. ควรให้ข้อมูลที่ชัดเจนเรื่องประโยชน์และผลกระทบภาคธุรกิจประกันภัยไทยหลังการเปิดเสรี

3.3.2) ด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

- ปัญหาภาวะเบี้ยข้อบังคับที่กระทบต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์: ปัญหาทางด้านภาวะเบี้ยข้อบังคับที่ทำให้บริษัทประกันไม่สามารถออกกรรมธรรม์ที่น่าสนใจเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เท่าที่ควร รวมทั้งข้อจำกัดทางด้านการลงทุนของภาคการประกันภัย
- แก้กฎหมายให้สอดคล้องกันทั้งระบบ: เช่น ได้มีการปรับระบบบัญชีตามมาตรฐานใหม่ซึ่งสะท้อนหลักการคิดค่าใช้จ่ายและกระจายรายได้ในแต่ละช่วงเวลาแม้ว่าจะเป็นรายได้จากเบี้ยประกันที่ทยอยจ่ายข้ามปีออกไป อย่างไรก็ตามในการเสียภาษีปัจจุบันจะคิดจากการรับรู้รายได้ทั้งหมดทำให้มียอดกำไรในป็นั้นๆ ที่สูงเกินจริงและต้องชำระภาษีในป็นั้นๆ ก่อนทั้งหมด อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการสามารถนำภาษีที่ชำระเกินจริงมาขอคืนได้ในปีถัดไป แต่การที่ผู้ประกอบการจ่ายภาษีส่วหน้าในส่วนนั้นแล้วเป็น ถือภาระด้านต้นทุนเงินทุนที่สูงขึ้น

3.3.3) ด้านที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานระบบและข้อมูล

- พัฒนาบุคลากรในระบบการประกันภัย: เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและการเติบโตของตลาดที่มากขึ้น การพัฒนาบุคลากรมีด้วยกันหลายประการทั้งการพัฒนาทางด้านทักษะ ความรู้ทางด้านการประกันชีวิต ความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ และการคำนวณเบี้ยประกันรวมทั้งการบริหารความเสี่ยงที่แม่นยำของนักคณิตศาสตร์การประกันภัย
- พัฒนาโครงข่ายเป็น Gateway: เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลกลางเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโรงพยาบาล บริษัทประกันภัย กองทุนบุคคลที่ 3 และธนาคาร ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเก็บสถิติให้กับภาคประกันและยังมีส่วนดีในการที่ลดระยะเวลาของการส่งข้อมูล เพื่อยืนยันข้อมูลและส่งจ่ายประกันได้อย่างรวดเร็ว เมื่อมีการชดเชยค่าสินไหมทดแทน
- การลงทุนเพื่อก่อตั้งศูนย์เก็บสถิติต่างๆ: เช่น ศูนย์วัดปริมาณน้ำฝน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการประเมินเบี้ยประกันที่เหมาะสมของประกันภัยพืชผลการเกษตร

บทสรุป

โดยสรุปไทยมีศักยภาพการแข่งขันในภูมิภาคอาเซียนดีกว่าสิงคโปร์และมาเลเซีย อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศ CLMV ไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงกว่ากลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเป็นโอกาสของผู้ประกอบการในแต่ละภาคการเงินของไทยในการเข้าไปแสวงหาโอกาส โดยภาคตลาดทุนไทยซึ่งมีความพร้อมมากที่สุดสำหรับการเปิดเสรีด้านบริการทางการเงิน โดยพิจารณาจากมาตรการต่างๆของแผนพัฒนาตลาดทุนไทยรวมถึงกลยุทธ์ในการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ ในขณะที่ภาคธนาคารและภาคประกันภัยมีศักยภาพเพียงพอในการรักษาตลาดภายในประเทศรวมถึงรุกเข้าไปทำธุรกิจในกลุ่มประเทศ CLMV คือ ภาคธนาคารสามารถอาศัยช่องทางการรุกเข้าไปในกลุ่มประเทศ CLMV จากการเข้าไปขยายตลาดของภาคเศรษฐกิจจริง ในขณะที่ภาคประกันชีวิตสามารถใช้ระบบสาธารณสุขในประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพเป็นตัวดึงดูดให้ผู้ใช้บริการประกันชีวิตในกลุ่มประเทศ CLMV เข้ามาใช้บริการ และในภาคประกันวินาศภัยสามารถอาศัยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยที่เป็นจุดเชื่อมต่อตามเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียน (GMS Economic Corridors) ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ประกันความเสี่ยงจากการขนส่งข้ามพรมแดน อย่างไรก็ตามไทยยังไม่มี ความชัดเจนของจุดยืนทางการเงิน เพื่อใช้แสวงหาโอกาสจากการรวมตัวและการเติบโตของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเป็นเป้าหมายหลักในการปรับปรุงในเรื่องต่างๆ เช่น กฎหมายภาษี หน่วยงานเฉพาะกิจในการพัฒนา เป็นต้น เปรียบเทียบกับสิงคโปร์และมาเลเซีย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทย
และเปรียบเทียบ 4 ประเทศ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทยและเปรียบเทียบ 4 ประเทศ

ทางคณะที่ปรึกษาร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบศักยภาพของระบบการเงินไทยและ 4 ประเทศสำคัญที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการเงินของไทย โดยคัดเลือกกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน 3 ประเทศ และประเทศนอกกลุ่มสมาชิก 1 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์และสหราชอาณาจักร เพื่อดำเนินการศึกษาวิเคราะห์จุดยืน การดำเนินกิจกรรมและนโยบายทางด้านการคลังของประเทศ เพื่อนำไปประกอบการกำหนดจุดยืนและวางแนวยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อไป

ดังนั้นในส่วนแรกของบทที่ 4 จะเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพเชิงเปรียบเทียบระบบการเงินไทยกับอีก 4 ประเทศข้างต้น โดยอ้างอิงจากดัชนีซึ่งประเมินโดย World Economic Forum (WEF) ตามรายงาน Financial Development Report 2011 หลังจากนั้น ส่วนต่อไปจะเป็นกรณีศึกษาจากประเทศเปรียบเทียบทั้ง 4 ประเทศ

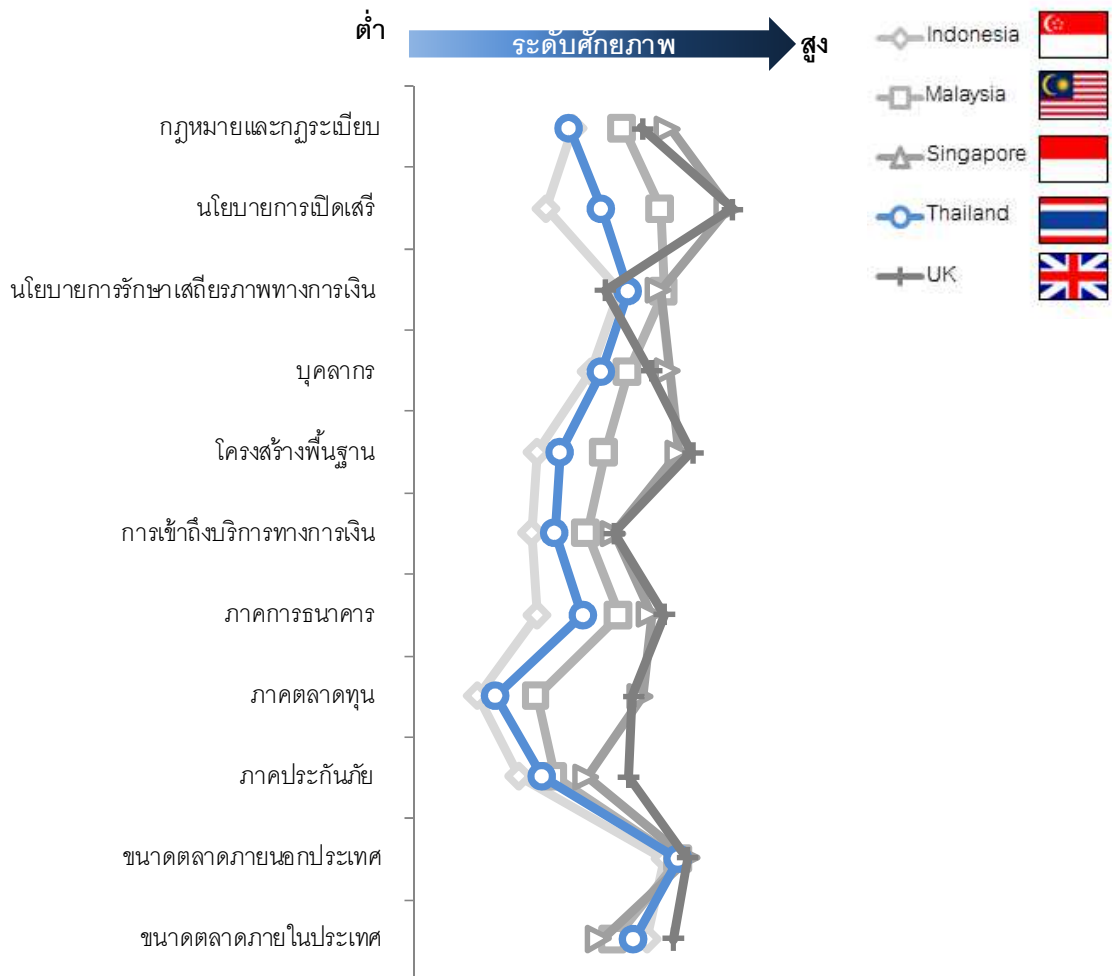

ที่มา: Financial Development Report 2011, WEF

4.1 การวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทยและเปรียบเทียบ 4 ประเทศ

ในการวิเคราะห์นี้ได้คัดเลือกดัชนีที่สำคัญๆ จากรายงาน Financial Development Report 2011 ของ WEF เพื่อประเมินศักยภาพของไทยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศทั้งในภาพรวมและแยกย่อยตามภาคการเงินหลัก 3 ภาค นั่นคือ ภาคธนาคาร ภาคตลาดทุนและภาคประกันภัย เพื่อหาช่องว่างในการพัฒนาระบบการเงินของไทยในด้านต่างๆ และวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติที่ดีที่ควรยึดถือเป็นแนวทาง

ในส่วนของภาพรวมระบบการเงินนั้น ทางคณะที่ปรึกษาได้คำนึงถึงประเด็นปัจจัยสำคัญ 11 ประเด็น ซึ่งครอบคลุมในแง่ของความพร้อมทางด้านกฎหมาย กฎระเบียบและนโยบายของหน่วยงานกำกับดูแล ทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นฟันเฟืองสำคัญในอุตสาหกรรมบริการการเงิน รวมทั้งปัจจัยเอื้อสำคัญทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ระดับการพัฒนาของแต่ละภาคการเงินและขนาดตลาดทั้งในและนอกประเทศ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินว่าประเทศนั้นๆ ใช้ภาคการเงินใดเป็นหลักในการขับเคลื่อนระบบการเงินโดยรวม ดังแผนภาพที่ 59

ที่มา: Financial Development Report 2011, WEF

แผนภาพที่ 59: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาพรวมโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศ

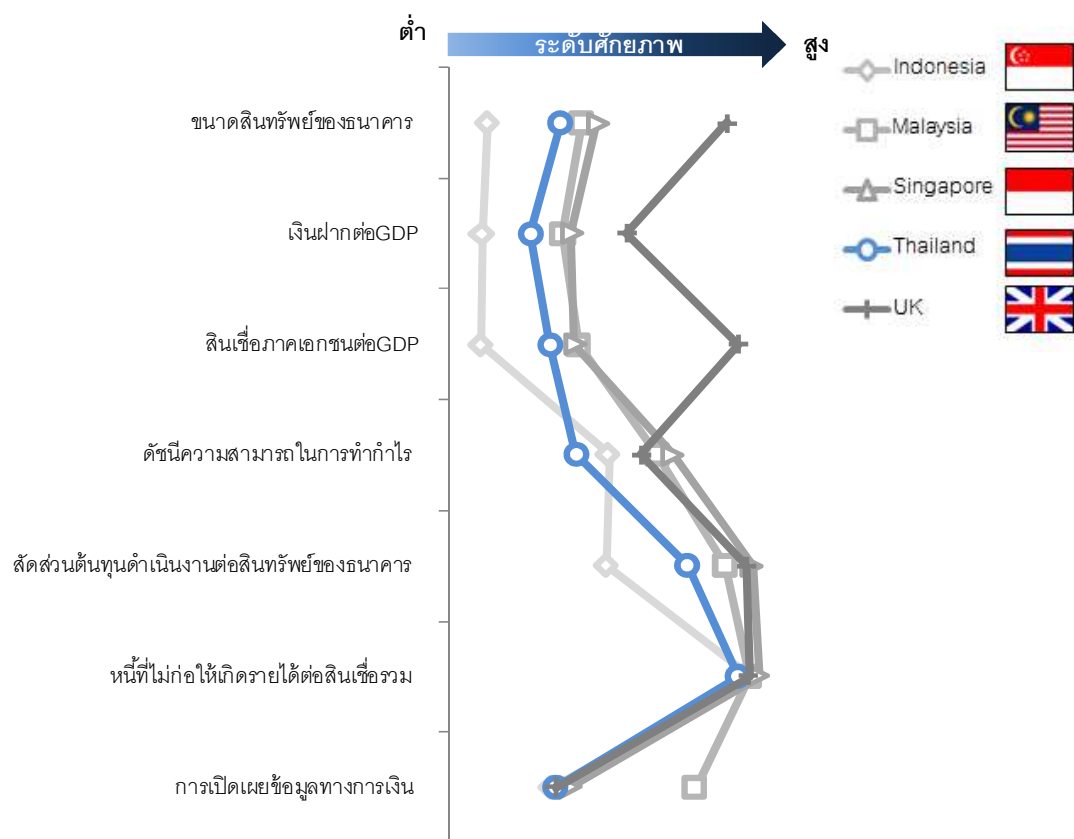
ศักยภาพเชิงเปรียบเทียบในภาพรวมระบบการเงิน

โดยภาพรวมพบว่า ไทยยังมีระดับการพัฒนาทางด้านการเงินด้อยกว่าประเทศอังกฤษ สิงคโปร์และมาเลเซียในเกือบทุกปัจจัย แต่ยังคงมีศักยภาพเหนือกว่าอินโดนีเซีย ไม่ว่าจะเป็น กฎหมาย นโยบายการเปิดเสรี หรือ ปัจจัยพื้นฐานของภาคธุรกิจ อาทิ ทรัพยากรบุคคล และโครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตามขนาดตลาดของภาคเศรษฐกิจจริง ถือเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งของไทยที่เหนือกว่ามาเลเซียและ

สิงคโปร์ โดยเป็นรองเพียง อังกฤษและอินโดนีเซีย ซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นสองอันดับแรก สะท้อนถึงความต้องการทางการเงินที่มีมากเพื่อเข้ามาสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริง ในส่วนของขนาดตลาดภายนอกประเทศพบว่าทั้ง 5 ประเทศมีระดับศักยภาพในการส่งออกที่ไม่แตกต่างกันนัก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงแต่ละภาคการเงินย่อย อังกฤษถือเป็นผู้นำทางด้านภาคการธนาคารและธุรกิจประกันภัย ในขณะที่สิงคโปร์นั้นมีความโดดเด่นเป็นพิเศษในภาคตลาดทุน กอปรกับความเข้มแข็งทางด้านกฎหมายและกฎระเบียบและทรัพยากรบุคคล ซึ่งรายละเอียดและแนวการพัฒนาจะถูกกล่าวถึงเป็นกรณีศึกษาจากแต่ละประเทศต่อไป

ศักยภาพเชิงเปรียบเทียบในภาคการธนาคาร

สหราชอาณาจักรมีระดับความพัฒนาของภาคธนาคารสูงที่สุดในกลุ่มประเทศเปรียบเทียบทั้งหมด ไทยนั้นจัดอยู่ในระดับใกล้เคียงกับประเทศซาอุดีอาระเบียที่มีระดับการพัฒนาของภาคธนาคารสูง เช่น สิงคโปร์และมาเลเซีย โดยค่อนข้างห่างจากประเทศอินโดนีเซียและประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ทั้งมิติด้านขนาด มิติด้านประสิทธิภาพในการดำเนินการและมิติด้านการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ดังแผนภาพที่ 60

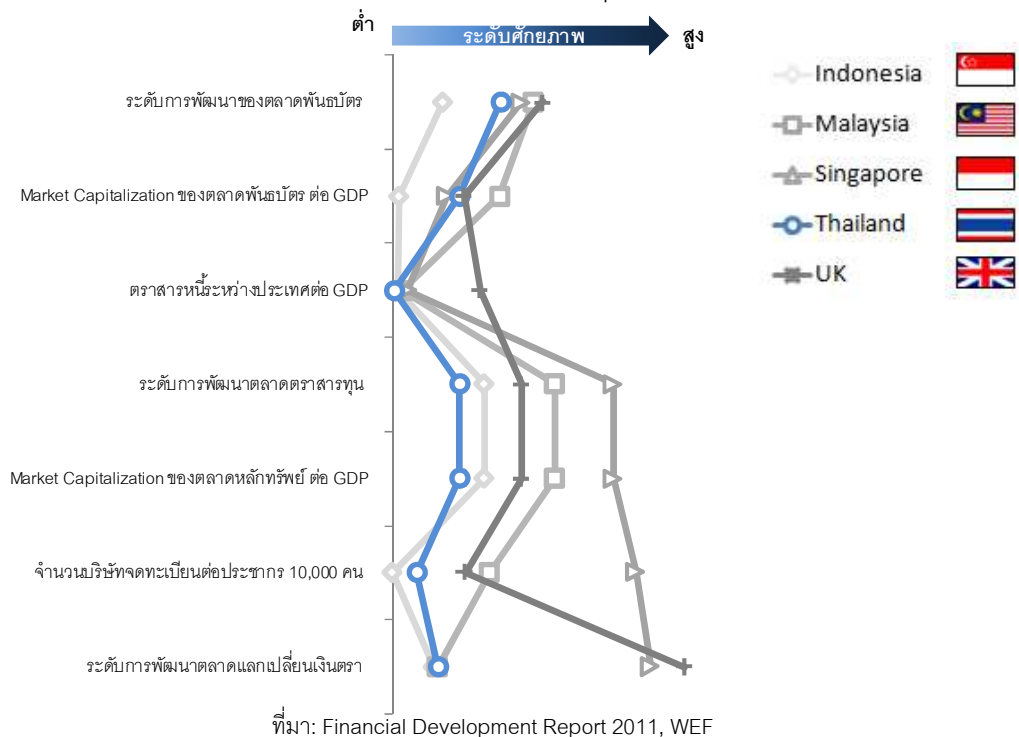
ที่มา: Financial Development Report 2011, WEF

แผนภาพที่ 60: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาคธนาคารโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศ

สหราชอาณาจักรมีความโดดเด่นเป็นพิเศษในมิติด้านขนาดทั้งในแง่ของขนาดสินทรัพย์ของธนาคาร มูลค่าเงินฝากต่อ GDP และมูลค่าสินเชื่อกาเอกชน เนื่องจากสหราชอาณาจักรมีบริการธนาคารที่ครบวงจรและมีบริการลงทุนและจัดการสินทรัพย์ ทำให้ธนาคารอังกฤษมีมูลค่าสินทรัพย์ของภาคธนาคารมากที่สุดในโลก ในขณะที่สิงคโปร์เป็นผู้นำในมิติด้านประสิทธิภาพในการดำเนินการ โดยมีความสามารถในการทำกำไรสูง ต้นทุนการดำเนินการต่ำ ซึ่งความสามารถในการทำกำไรและปัจจัยสัดส่วนต้นทุนการดำเนินการต่อสินทรัพย์ของธนาคารนั้นถือเป็นจุดอ่อนของประเทศไทยที่ต้องเร่งแก้ไข ธนาคารไทยมีความสามารถในการทำกำไรต่ำ เพราะมีต้นทุนเงินทุนสูงและระบบการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น E-money หรือ E-payment ยังไม่แข็งแกร่งเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ยังคงพึ่งพารายได้จากส่วนต่างดอกเบี้ยเป็นสัดส่วนที่มากกว่ารายได้จากบริการทางการเงินอื่นๆ เช่น การให้คำปรึกษาทางการเงิน การออกสินเชื่อเพื่อการค้า บริการวาณิชธนกิจเป็นประเภทต่างๆ

ศักยภาพเชิงเปรียบเทียบในภาคตลาดทุน

ในด้านตลาดทุนนั้น ทางคณะที่ปรึกษาได้ประเมินถึงศักยภาพทั้งทางด้านสภาพคล่องขนาดของตลาดทุน และระดับการพัฒนาของตลาดต่างๆ ทั้ง 3 ตลาดหลัก ได้แก่ ตลาดตราสารหนี้ ตลาดตราสารทุนและตลาดเงินตราต่างประเทศ ซึ่งสิงคโปร์มีระดับความพัฒนาของภาคตลาดทุนสูงที่สุดในกลุ่มประเทศเปรียบเทียบทั้งหมด โดยเฉพาะทางด้านตลาดตราสารทุน ในขณะที่ยังแผนภาพที่ 61

แผนภาพที่ 61: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาคธนาคารโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศ

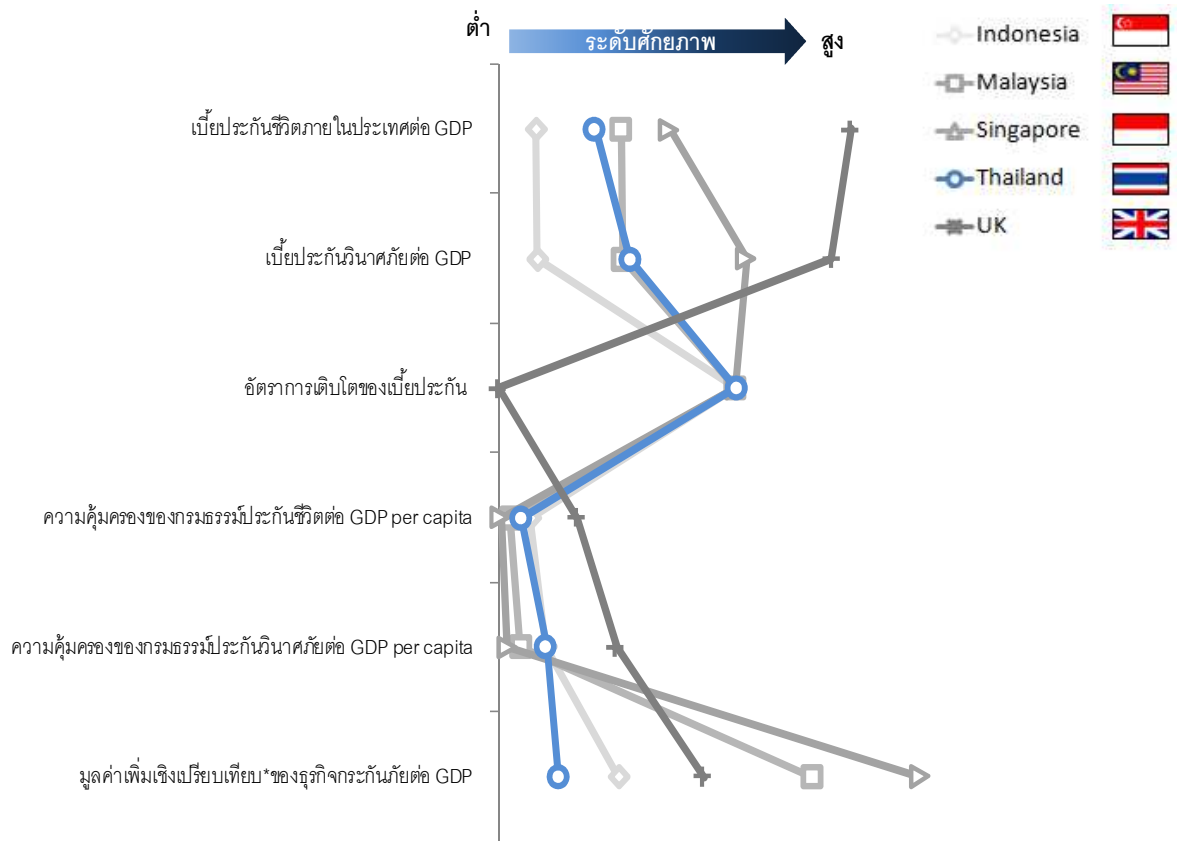
ศักยภาพของตลาดทุนไทยยังถือว่าไม่แข็งแกร่งนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะด้านตลาดตราสารทุนและตลาดเงินตราต่างประเทศ และในบางปัจจัย ไทยยังถือว่าด้อยกว่าประเทศอินโดนีเซียอีกด้วย เช่น Market capitalization ของตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทที่เข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไทยยังมีจำนวนน้อยและขนาดไม่ใหญ่นักเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ โดยสิงคโปร์ถือเป็นผู้นำทางด้านตลาดตราสารทุน ทั้งในมิติด้านขนาด สภาพคล่องและความสามารถในการเป็นแหล่งระดมทุน สะท้อนจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินของอาเซียนได้เป็นอย่างดี

มาเลเซียมีความโดดเด่นเป็นพิเศษทางด้านตลาดตราสารหนี้ โดยมีระดับการพัฒนาเทียบเคียงได้กับประเทศอังกฤษ โดยเฉพาะในมิติทางด้านขนาดของตลาดตราสารหนี้ซึ่งมาเลเซียมีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน ทั้งนี้เนื่องจากจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก ได้ช่วยส่งเสริมให้มาเลเซียครองส่วนแบ่งการตลาดตราสารหนี้ในอันดับที่ 1 ตามหลักศาสนาอิสลามกว่าร้อยละ 65

ประเทศอาเชียนยังมีระดับการพัฒนาของตลาดเงินตราต่างประเทศอยู่ในระดับต่ำ ไม่แตกต่างกันเท่าไรนัก มีเพียงสิงคโปร์ซึ่งเป็นตลาดซื้อขายเงินตราหลักของภูมิภาค และมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 4 รองจากอังกฤษ อเมริกาและญี่ปุ่น ทั้งนี้เนื่องจากสิงคโปร์เป็นที่พักของผู้ค้าเงินหลักของโลกและสามารถเสนอบริการซับซ้อนและมีสภาพคล่องเพื่อการค้าและการเก็งกำไรของสกุลเงิน G3 (ดอลลาร์สหรัฐ ยูโร และเยน)

ศักยภาพเชิงเปรียบเทียบในภาคประกันภัย

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบศักยภาพของภาคการประกันภัยของประเทศที่คณะที่ปรึกษาได้ดำเนินการศึกษา เพื่อจัดทำเป็นกรณีศึกษานั้น ปรากฏว่าพัฒนาการทางด้านระบบการประกันภัยของประเทศต่างๆ ที่นำมาศึกษานั้นมีความแตกต่างกันอยู่มาก โดยมีช่องว่างทางด้านการพัฒนาการของระบบการประกันภัยโดยรวม ทั้งยังมีช่องว่างทางด้านจำนวนทุนและปริมาณเงินที่เข้ามาในระบบการประกันภัยซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ระบบการเงินของแต่ละประเทศมีพัฒนาการทางการเงินที่สูงขึ้นจากจำนวนเงินทุนที่เข้ามาใช้ลงทุนจากภาคการประกันภัย

ที่มา: Financial Development Report 2011, WEF

แผนภาพที่ 62: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาพรวมโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศ

เมื่อพิจารณาจากปัจจัยอัตราเบี้ยประกันชีวิตในประเทศต่อ GDP พบว่าสหราชอาณาจักรมีศักยภาพที่สูงมาก อันหมายความว่าประชากรในสหราชอาณาจักรมีการทำประกันชีวิตในจำนวนที่สูง เนื่องจากจากระบบการประกันชีวิตของสหราชอาณาจักรมีความแตกต่างจากประเทศอื่นๆ โดยเป็นการผสมผสานกันระหว่างการประกันชีวิตเข้ากับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนบำเหน็จบำนาญเอกชน ซึ่งทำให้มูลค่าของเบี้ยประกันภัย และจำนวนเงินในภาคการประกันชีวิตของสหราชอาณาจักรมีจำนวนมาก เมื่อพิจารณาอัตราส่วนเบี้ยประกันชีวิตของประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะในอาเซียน ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำ ยกเว้นแต่สิงคโปร์ที่เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านการประกันชีวิตมากกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ด้วยความพร้อมทางด้านการลงทุนและการดำเนินการ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอต่อผู้เอาประกันที่มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้บริโภค อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวของเบี้ยประกัน พบว่าประเทศไทยมีอัตราการเติบโตที่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่ได้ทำการศึกษา อันเนื่องมาจากพัฒนาการของตลาดประกันภัยของประเทศไทยที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การเปรียบเทียบดัชนีจาก WEF ช่วยให้เห็นศักยภาพเชิงเปรียบเทียบและทิศทางการพัฒนาที่ไทยสามารถยึดถือเป็นตัวอย่างจากประเทศต่างๆ ซึ่งรูปแบบและแนวนโยบายการพัฒนาของแต่ละประเทศนั้นจะถูกกล่าวในรายละเอียดเป็นกรณีศึกษาในหัวข้อ 4.2 – 4.5

4.2 ระบบการเงินของสิงคโปร์

สิงคโปร์ถือเป็นประเทศพัฒนาแล้วเพียงหนึ่งเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีพัฒนาการทางการเงินรุดหน้าเป็นผู้นำอันดับหนึ่งในภูมิภาค ด้วยปัจจัยเอื้อทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเอื้อต่อการทำธุรกิจ ประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงกับนานาชาติและความสามารถในการเป็นข้อเชื่อมต่อธุรกิจการค้าและการลงทุนในเอเชีย ทำให้สิงคโปร์เอาชนะข้อจำกัดด้านขนาดพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินอันดับที่ 4 ของโลก จากการจัดอันดับโดย Global Financial Centre index (GFCI) ในปี 2554 และสะท้อนจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางการเงินของภูมิภาคได้อย่างเต็มภาคภูมิ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้แบ่งออกเป็นสามส่วนหลัก ส่วนแรกได้แก่ ภาพรวมระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์ ส่วนที่สอง ได้แก่ แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์ และส่วนที่สาม ได้แก่ วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศสิงคโปร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1 ภาพรวมระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์

การเงิน การธนาคารของสิงคโปร์มีความรุ่งเรืองมาก มีการให้บริการทางการเงินทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และระดับโลก โดยสิงคโปร์ได้แสดงบทบาทโดดเด่นในการให้บริการทางการเงินที่หลากหลาย ครบวงจร ทั้งในภาคการธนาคาร ภาคประกันภัย ภาคตลาดทุน ธุรกิจวณิชยกรรม และการบริหารจัดการสินทรัพย์ต่างๆ โดยระบบการเงินของสิงคโปร์ค่อนข้างมีขนาดใหญ่ ถือเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.2 ของ GDP ประเทศ และมีสถาบันการเงินกว่า 600 แห่ง

ที่มา: Department of Statistic, MAS

แผนภาพที่ 63: สัดส่วนของภาคการเงินของสิงคโปร์ต่อ GDP

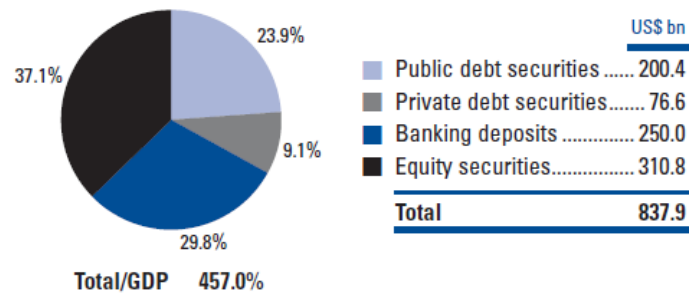
บทบาทในการกำกับดูแลสถาบันการเงินต่างๆ และกำหนดทิศทางในการพัฒนาระบบการเงินของสิงคโปร์นั้นอยู่ภายใต้อำนาจของ Monetary Authority of Singapore (MAS) ซึ่งเป็นธนาคารกลางของสิงคโปร์ ซึ่งมีเป้าหมายในการผลักดันสิงคโปร์ให้เป็น ศูนย์กลางทางการเงินระดับนานาชาติ (International Financial Centre) โดยกำหนดจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและธุรกิจระหว่างโลก-เอเชีย (A leading Global-Asia Financial and Business Hub)

ปัจจัยสำคัญในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินของสิงคโปร์ คือ ตลาดทุนซึ่งมีความลึกและมีสภาพคล่องสูง นอกจากนี้สิงคโปร์ยังมีการพัฒนาสู่การเป็น ตลาด Real Estate Investment Trust (REITs) ขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ในเอเชีย รองจากญี่ปุ่น ซึ่งนำเสนอทางเลือกการลงทุนใน Business trust ที่หลากหลาย ทั้งในการขนส่ง ธุรกิจการบิน และสินทรัพย์โครงสร้างพื้นฐาน ร่วมกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ แรงงานผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ สิงคโปร์จึงได้รับการยอมรับในฐานะศูนย์กลางทางการเงินสำคัญของภูมิภาค

การพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินของสิงคโปร์เริ่มตั้งแต่ปี 2503 ในช่วงที่มีการพัฒนาตลาดเงินเอเชียดอลลาร์ (Asian Dollar Market: ADM) ซึ่งช่วยปิดช่องว่างต่างเวลาซื้อขายกับตลาดเงินในลอนดอนและนิวยอร์ก ในขณะที่เงินทุนจากประเทศต่างๆ กำลังไหลเข้าสู่ประเทศในเอเชียที่กำลังพัฒนาอุตสาหกรรม ด้วยเสถียรภาพทางการเมืองและอัตราภาษีที่แข่งขันได้ ทำให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางของ ADM การเติบโตของ ADM มีส่วนช่วยสร้างเสริมตลาดเงินตราต่างประเทศและตลาดอนุพันธ์ตามรายงาน Triennial Survey ของ the Bank of International Settlement (BIS) ซึ่งสะท้อนว่า ตลาดเงินตราต่างประเทศของสิงคโปร์มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 4 ของโลก (รองจาก ลอนดอน นิวยอร์ก และโตเกียว) นอกจากนี้ธุรกิจบริหารจัดการกองทุนของสิงคโปร์ก็มีการพัฒนาเช่นเดียวกัน เห็นได้จากการที่มูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การจัดการ (Asset Under Management) ณ สิ้นปี 2553 สูงถึง 1.4 ล้านล้านเหรียญ สิงคโปร์ดอลลาร์จาก 150 พันล้านเหรียญเมื่อปี 2541

จากรายงาน The Financial Development Report 2011 โดย World Economic Forum ปรากฏว่าข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 มีมูลค่าสินทรัพย์รวมจำนวน 837.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 457 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2552 โดยแบ่งเป็นตราสารหนี้ภาครัฐจำนวน 200.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 23.9) ตราสารหนี้ภาคเอกชนจำนวน 76.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 9.1) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์จำนวน 250.0 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 29.8) และตราสารทุนจำนวน 310.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 37.1)

Financial assets by major type, 2009

ที่มา: The Financial Development Report 2011, World Economic Forum 2012

แผนภาพที่ 64: สินทรัพย์ของภาคการเงินของสิงคโปร์แยกตามประเภทบริการทางการเงิน ปี 2552

ระบบการเงินของสิงคโปร์นั้นมีโครงสร้างทางการเงินที่ดี มีการวางรากฐานที่ดีแต่มีความซับซ้อนกว่าระบบการเงินของประเทศอื่นๆ ในอาเซียนด้วยกัน จากการศึกษาพบว่า MAS ได้มีการกำหนดโครงสร้างหลักของระบบการเงินเป็น 3 ส่วน คือ ตลาดทุน (Capital Market) ตลาดเงินดอลลาร์ในเอเชีย (Asian Dollar Market: ADM) และ กลุ่มการบริหารจัดการความมั่งคั่งและประกันภัย (Wealth Management and Insurance) ซึ่งสถาบันการเงินในสิงคโปร์นั้นมีหลากหลายกว่า 600 สถาบัน และมีรูปแบบการให้บริการมีขอบข่ายที่ซับซ้อนกัน ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบกับระบบการเงินของประเทศอื่นๆ คณะที่ปรึกษาได้จำแนกสถาบันการเงินเหล่านั้นตามรูปแบบการให้บริการด้านการเงิน ได้แก่ (1) ภาคการธนาคาร (2) ภาคตลาดตราสารทุนและภาคตราสารหนี้ (3) ภาค Asset Management Fund (4) ภาคประกันภัย

1) ภาคการธนาคาร

ภาคธนาคารถือเป็นสถาบันหลักของอุตสาหกรรมทางการเงิน โดยเป็นสัดส่วนใหญ่ของกิจกรรมทางการเงินของประเทศสิงคโปร์ อยู่ภายใต้กรอบการกำกับดูแล Banking Act ซึ่งอนุญาตขอบเขตให้ธนาคารพาณิชย์มีบริการครบวงจร กล่าวคือ นอกเหนือจากรับและฝากถอน ธนาคารพาณิชย์ในสิงคโปร์สามารถให้บริการทางการเงินอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ MAS เช่น การให้บริการปรึกษาทางการเงิน การเป็นนายหน้าค้าประกัน เป็นต้น โดยมีต้องขอคำอนุญาตประกอบธุรกิจดังกล่าวเพิ่มเติม โดยอาจจำแนกประเภทธนาคารในสิงคโปร์ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 18: ประเภทธนาคารพาณิชย์ในสิงคโปร์ จำนวนธนาคาร และขอบเขตการให้บริการ

ธนาคาร	ประเภท	จำนวนธนาคาร มีนาคม 2555	ขอบเขตการให้บริการ
Banks		123	
Local	Full bank	5	ธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปสามารถขยายขอบเขตการบริการ ธุรกรรมเป็น Universal Banking โดยมีข้อยกเว้นบางประการเฉพาะของแต่ละประเภท
	Wholesale Bank	1	
Foreign		117	
	Full bank	26	ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการทางการเงินที่ครบวงจร ตามกรอบอนุญาโต Banking Act นอกจากนี้ยังมีสิทธิพิเศษสำหรับ Foreign Full Bank ซึ่งได้รับ Qualifying Full Bank.
	Wholesale Bank	52	ธนาคารประเภทนี้ สามารถประกอบธุรกิจให้บริการทางการเงินเช่นเดียวกับ Full bank แต่ไม่สามารถให้บริการประกอบธุรกิจการให้บริการทางการเงินเพื่อรายย่อยใน สกุลเงินดอลลาร์สิงคโปร์
	Offshore Bank	39	Offshore Bank สามารถให้บริการทางการเงินเช่นเดียวกับ Full bank และ Wholesale Bank ผ่าน Asian Currency Unit (ACUs) ซึ่งธนาคารจะต้องบันทึกบัญชีธุรกรรมการเงินที่เป็นเงินสกุลต่างชาติ และบริหารจัดการใน Asian Dollar Market (ADM) และลงบัญชีธุรกรรมทางการเงินในสกุลเงินสิงคโปร์ดอลลาร์แยกต่างหากใน Domestic Banking Unit (DBU)

ที่มา: Monetary Authority of Singapore Annual Report 2011/2012

การเข้าถึงบริการการเงินโดยธนาคารของประชาชนในสิงคโปร์ได้ก้าวไปอยู่ในระดับเดียวกันกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังที่ดัชนีวัดความเข้าถึงบริการทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ตามรายงาน The Financial Development Report 2011 โดย World Economic Forum ได้สะท้อนว่า สิงคโปร์จัดอันดับอยู่ที่ 10 จาก 60 เขตเศรษฐกิจ การเข้าถึงบริการของลูกค้านั้นสูงกว่าเป็นอันดับที่ 2 ในขณะที่การเข้าถึงบริการของลูกค้าย่อย อยู่ที่อันดับที่ 15

ในมิติเชิงทางด้านขนาดนั้น ภาคธนาคารในสิงคโปร์มีขนาดของธนาคาร⁴ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคอาเซียน โดยขนาดของธนาคารพาณิชย์โดยเฉลี่ยในสิงคโปร์มีมูลค่ารวมกว่า 2.2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้จากการจัดอันดับธนาคารพาณิชย์ที่มีชื่อเสียง 500 แห่งแรก⁵ พบว่า การควมรวมจากธนาคารท้องถิ่น 7 แห่งสู่การเป็นธนาคารพาณิชย์หลักของประเทศ 3 แห่ง ได้แก่ UOB DBS และ OCBC ได้มีส่วนช่วยผลักดันให้ธนาคารเหล่านี้มีความแข็งแกร่งและมีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับให้เป็นธนาคารที่มีชื่อเสียง 100 อันดับแรกของโลก นอกจากนี้จะได้ประโยชน์จากความประหยัดต่อ

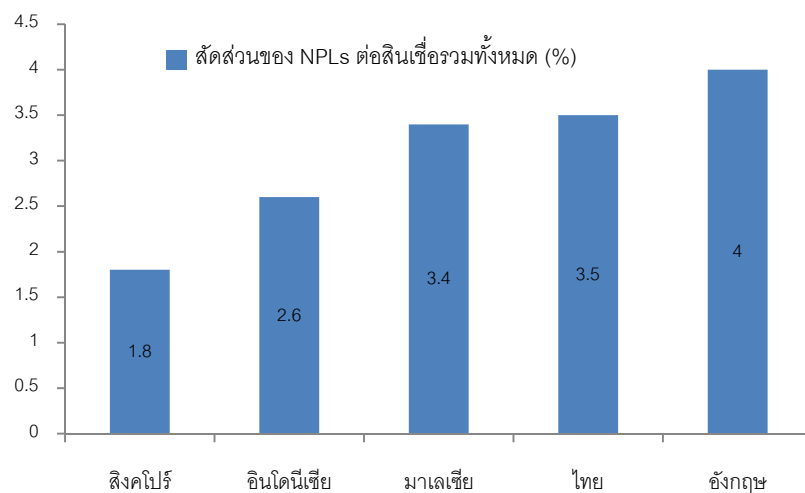
⁴ ขนาดธนาคาร ประเมินจาก สินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดภายในประเทศ

⁵ โดย Brand finance ของสหราชอาณาจักร

ขนาดแล้ว ยังได้รับผลดีจากการขยายฐานสินทรัพย์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นๆ เข้ามา
ควมรวมได้ยากอีกด้วย

ในการพิจารณาถึงคุณภาพของสถาบันการเงินนั้น สามารถดูได้จากจำนวน
สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ชั้นนำที่เข้ามาตั้งอยู่ในประเทศ รายงานของ The Banker ได้สะท้อนให้
เห็นว่า ร้อยละ 70 ของธนาคารพาณิชย์ที่มีชื่อเสียง 100 อันดับแรกของโลก มีการมาตั้งสำนักงานหรือ
สาขาในประเทศสิงคโปร์ โดยเน้นการเป็นศูนย์กลางตัวแทนในเขตภูมิภาคเอเชีย ดัชนีดังกล่าวสะท้อนถึง
ความพร้อมและปัจจัยเอื้อต่างๆ ของสิงคโปร์ ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากรและความเชื่อมโยงกับ
ต่างประเทศ อันจะส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางทางการเงินให้แก่สิงคโปร์อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม

ธนาคารพาณิชย์สิงคโปร์ นอกจากจะมีความโดดเด่นในเรื่องขนาดที่ใหญ่และ
ระบบการบริหารจัดการที่ดี ต้นทุนต่ำ และมีประสิทธิภาพในการทำกำไรแล้ว ยังมีระบบการบริหารจัดการ
ความเสี่ยงที่ดีเช่นกัน รายงานของ World Bank พบว่า ณ สิ้นปี 2554 อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดได้ต่อ
มูลค่าสินเชื่อทั้งหมด (NPLs/Gross loan) อยู่ที่ 1.8% ต่ำกว่าอัตราขั้นต่ำที่กำหนดโดย Basel II ที่ร้อยละ
5% และ ค่อนข้างต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศศึกษาในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้

ที่มา: World Bank Statistic, 2011

แผนภาพที่ 65: NPLs to Gross loan Ratio ของสิงคโปร์เทียบกับประเทศศึกษาอื่นๆ

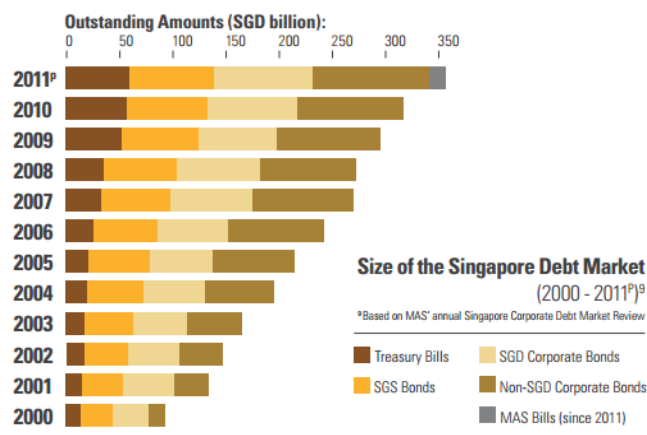
ตั้งแต่นโยบายการเปิดเสรีในภาคการธนาคารเมื่อปี 2541 ซึ่งสิงคโปร์ได้เปิดรับให้
มีธนาคารจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันในตลาดสิงคโปร์ เป็นการเพิ่มความแข่งขันและยกระดับคุณภาพ
ของผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินของสถาบันการเงิน ทำให้ธนาคารของสิงคโปร์ได้มีความก้าวหน้าและ
ขยายตัวเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สามารถรับมือกับผันผวนของเศรษฐกิจและสามารถฟื้นตัวเมื่อเกิดเหตุ
วิกฤตการณ์ทางการเงินได้ดี จากรายงานประจำปี 2554 ของ MAS พบว่า ธนาคารและภาคการเงินของ
สิงคโปร์นั้นมีอัตราการเจริญเติบโตสูงถึง 9.1% จากปีก่อนหน้า ถึงแม้จะได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทาง

การเงินในยูโรโซนและความต้องการอุปโภคบริโภคภายในประเทศชะลอตัวลง การปล่อยสินเชื่อเงินกู้ยืมทั้งภายในและภายนอกประเทศ หรือแม้แต่ในภาคธุรกิจการบริหารจัดการกองทุนหรือการซื้อขายหุ้นซึ่งค่อนข้างหวั่นไหวตามความเชื่อมั่นของนักลงทุนก็ยังคงสามารถฟื้นตัวได้

2) ภาคตลาดทุน

ตลาดทุนของสิงคโปร์นั้น ถือเป็นแหล่งระดมทุนที่สำคัญที่สุดและมีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชีย-แปซิฟิก ตลาดทุนประกอบด้วย (1) ตลาดตราสารหนี้ (2) ตลาดตราสารหุ้น และ (3) ตลาดเงินตราต่างประเทศ (4) สถาบันการเงินที่เป็นตัวกลางในภาคตลาดทุน เช่น โบรกเกอร์ เป็นต้น

1) ตลาดตราสารหนี้ของสิงคโปร์ ถือว่ามีการพัฒนาอย่างมากทั้งทางด้านความลึกและความหลากหลายของตราสารหนี้ทั้งที่ออกโดยรัฐและบริษัทเอกชน ตลาดตราสารหนี้ช่วยให้ผู้ลงทุนมีตัวเลือกในการลงทุนมากมาย นอกจากนี้การออกตราสารหนี้ที่มี Subscription size น้อยกว่าขั้นต่ำ ก็สามารถที่จะซื้อขายได้ผ่าน Singapore Stock Exchange (SGX) หรือ ตลาดเพื่อรายย่อยอื่นๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มสภาพคล่องให้กับตราสารหนี้ MAS มีความพยายามอย่างยิ่งในการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ทั้งในตลาดแรกและตลาดรอง ซึ่งตลาดตราสารหนี้ของสิงคโปร์ประกอบด้วย 4 ส่วนหลักๆ ได้แก่ ตราสารหนี้รัฐบาล Asian-Dollar Bond หุ้นกู้เอกชน และ MAS Bill ที่เพิ่งเริ่มออกใหม่ในปี 2554 เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษาสภาพคล่องในระบบการเงิน

ที่มา : Singapore Bond Market Guide, Monetary Authorities of Singapore

แผนภาพที่ 66: ขนาดตราสารหนี้สิงคโปร์แยกตามประเภทตราสารหนี้

พันธบัตรรัฐบาล ถือเป็นสัดส่วนใหญ่ในตลาดตราสารหนี้ของสิงคโปร์ ถึงแม้ว่ารัฐบาลสิงคโปร์จะดำเนินนโยบายงบประมาณเกินดุล และไม่มีคามจำเป็นจะต้องออกตราสารหนี้เพื่อสนับสนุนรายจ่ายของรัฐบาล ทั้งนี้เนื่องจากการออกพันธบัตรรัฐบาล (Singapore Government Securities: SGS) นั้นมีจุดประสงค์ (1) เพื่อกำหนดอัตราอ้างอิง (Benchmark rate) ในตลาด

(2) ขยายขนาดและพัฒนาตลาดตราสารหนี้ของประเทศให้มีสภาพคล่องสูง (3) ดึงดูดผู้ลงทุนทั้งในและนอกประเทศให้เข้ามาระดมทุนหรือลงทุน

ณ สิ้นปี 2554 ตลาดตราสารหนี้มีมูลค่า 357 พันล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ โดยเป็นตราสารหนี้ที่ออกในสกุลเงินสิงคโปร์ดอลลาร์ 247 พันล้านเหรียญ ประกอบด้วยตราสารหนี้รัฐบาล 138.5 พันล้านเหรียญ และหุ้นกู้จากภาคเอกชนกว่า 94 พันล้านเหรียญ

2) ตลาดตราสารทุน จากรายงานของ MAS ณ เดือนธันวาคม 2554 ตลาดหลักทรัพย์ของสิงคโปร์มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอาเซียน มี Market Capitalization กว่า 704 พันล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ และมีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (Singapore Stock Exchange: SGX) 769 บริษัท โดยมีจุดเด่นที่สำคัญคือมีบริษัทจดทะเบียนจากต่างชาติในสัดส่วนที่สูงหรือประมาณร้อยละ 40 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดสิงคโปร์ ทั้งบริษัทจดทะเบียนที่มาจากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศอื่นๆ จากยุโรปและอเมริกา หากพิจารณาในแง่มุมมองของอุตสาหกรรมในตลาดฯ พบว่ามีอุตสาหกรรมที่แข็งแกร่งและหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการขนส่งสินค้า/การเดินเรือ และโครงสร้างพื้นฐาน

ในมุมมองสภาพคล่องของตลาดนั้นพบว่า อัตราหมุนเวียนซื้อขายหลักทรัพย์ (Total Turnover Rate) อยู่ที่ 373 พันล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ ซึ่งถือว่าสูงอันดับที่ 2 ในภูมิภาคอาเซียน รองจากไทย อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงอัตราหมุนเวียนซื้อขายในแต่ละวัน สิงคโปร์มี Daily Turnover Rate สูงที่สุดเป็นอันดับ 1 สะท้อนถึงการมีสภาพคล่องที่ดี ดึงดูดนักลงทุนและบริษัทให้เข้ามาจดทะเบียนในตลาดหุ้นสิงคโปร์มากขึ้น นอกจากนี้สิงคโปร์ยังเป็นตลาดกองทุนอสังหาริมทรัพย์ (REIT) ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียยกเว้นญี่ปุ่น และเป็นตลาดที่มุ่งเน้นการเสนอจดทะเบียนบริษัทใน SGX ในสินทรัพย์ด้านการขนส่งทางเรือ การบิน และสินทรัพย์ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน

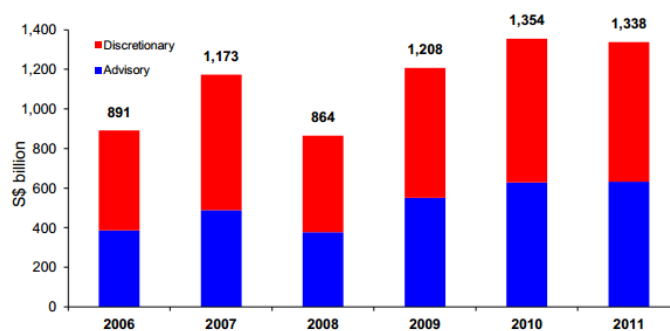
3) ตลาดการเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange: FX) โดยจำแนกเป็น ตลาด FX และ OTC Derivatives มีบทบาทสำคัญต่อตลาดเงินสิงคโปร์และนานาชาติ จากการเป็นศูนย์กลางการค้าหลักของโลก โดยสิงคโปร์เป็นที่พักของผู้ค้าเงินหลักของโลกและสามารถเสนอบริการซับซ้อนและมีสภาพคล่องเพื่อการค้าและการเก็งกำไรของสกุลเงิน G3 (ดอลลาร์สหรัฐ ยูโร เยน ญี่ปุ่น) และสกุลเงินของประเทศเกิดใหม่ ทั้งนี้จากการสำรวจของ BIS ในปี 2010 สิงคโปร์จัดเป็นศูนย์กลางของ FX ที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 4 ของโลกและใหญ่ที่สุดในเอเชียแปซิฟิกหากไม่นับประเทศญี่ปุ่น และจากผลสำรวจนี้สิงคโปร์ถูกจัดอันดับเป็นศูนย์กลางของตลาด OTC ด้านอนุพันธ์ทางการเงินที่อ้างอิงอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Derivatives) ที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ในเอเชียแปซิฟิก รองจากญี่ปุ่น สะท้อนว่าสิงคโปร์มีจุดยืนในการเป็นผู้นำศูนย์กลางทางการเงินในระดับนานาชาติและเป็นศูนย์กลางหลักด้าน Treasury ในภูมิภาค

ณ สิ้นปี 2554 ตลาดเงินตราต่างประเทศของสิงคโปร์มีอัตราการเติบโตที่ดีจากรายงานของ Foreign Exchange Market Committee (SFEMC) อัตราหมุนเวียนซื้อขายเงินตราต่างประเทศในหนึ่งวัน (Total average daily FX turnover) อยู่ที่ 352 พันล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ เติบโตถึงร้อยละ 9 จากปีที่ผ่านมา

3) Asset Management Industry

สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางบริการจัดการสินทรัพย์และความมั่นคงในเอเชียที่ได้มาตรฐานระดับโลก สามารถดึงดูดบริษัทบริหารจัดการกองทุน และบริษัทป้องกันความเสี่ยงกองทุนจากนานาชาติกว่า 200 แห่งเข้ามาดำเนินการในประเทศ มีผู้เชี่ยวชาญจัดการการลงทุน เช่น นักบริหารพอร์ตลงทุน นักวิเคราะห์การลงทุน นายหน้าซื้อขายและผู้จัดการสินทรัพย์กว่า 3,052 คน ณ สิ้นปี 2554 เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 15.3 จากปีก่อนหน้า เพื่อดึงดูดตลาดเอเชีย-แปซิฟิก นอกจากนี้บริษัทเหล่านี้ได้ขยายบริการทางการเงินนอกเหนือไปจากการบริหารพอร์ตการลงทุน เช่น การให้บริการวิเคราะห์ วิจัย และการลงทุนในระดับภูมิภาค เป็นต้น

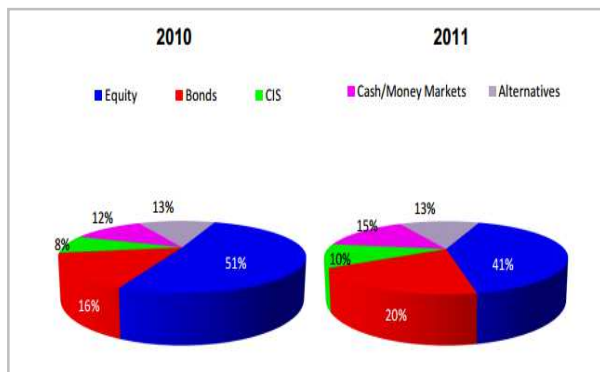
ณ สิ้นปี 2554 สินทรัพย์ภายใต้การจัดการ (Asset Under Management: AUM) โดยบริษัทจัดการสินทรัพย์สัญชาติสิงคโปร์ ลดลงเล็กน้อยร้อยละ 1.2 เป็น 1.34 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาถึงอัตราการเติบโตเฉลี่ยในระยะ 5 ปี พบว่าอุตสาหกรรมเติบโตในอัตราร้อยละ 11 ต่อปี ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการฟื้นตัวและพลวัตรในอุตสาหกรรมจัดการความมั่นคงในสิงคโปร์ ท่ามกลางวิกฤติเศรษฐกิจโลก

ที่มา: 2011 Singapore Asset Management Industry Survey

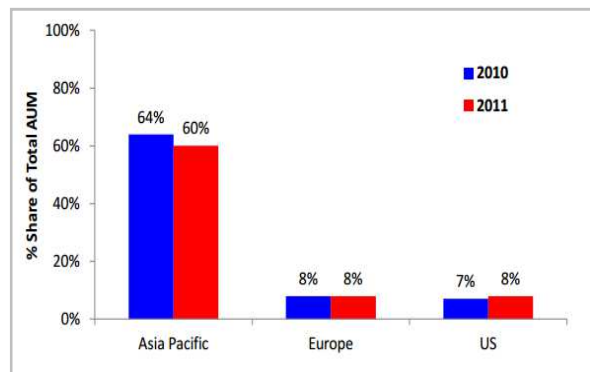
แผนภาพที่ 67: ขนาดสินทรัพย์ภายใต้การจัดการ (Asset Under management) ปี 2549-2555

ทั้งนี้สินทรัพย์ภายใต้การจัดการส่วนมากกว่าร้อยละ 70 เป็นสินทรัพย์ที่มาจากต่างประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทหลักของสิงคโปร์ในการรองรับนักลงทุนระดับภูมิภาคและนานาชาติได้เป็นอย่างดี โดยส่วนมาก AUM จะถูกนำไปจัดสรรลงทุนในตลาดตราสารทุน อย่างไรก็ตาม ในปี 2552 สัดส่วนการลงทุนในตลาดตราสารหนี้ได้เพิ่มขึ้นทดแทนการลงทุนในตลาดตราสารทุนที่ลดลง ในส่วนของประเทศปลายทางการลงทุนนั้น ส่วนมากจะให้ความสำคัญกับการลงทุนในกลุ่มประเทศเอเชีย-แปซิฟิก โดยถือเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 60 ของสินทรัพย์ภายใต้การจัดการทั้งหมด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความมั่นใจของนักลงทุนต่อการลงทุนในภูมิภาคนี้

ที่มา: 2011 Singapore Asset Management Industry Survey

แผนภาพที่ 68: สัดส่วนการจัดสรรกองทุนภายใต้การจัดการ

ที่มา: 2011 Singapore Asset Management Industry Survey

แผนภาพที่ 69: แหล่งลงทุนปลายทาง

สิงคโปร์เล็งเห็นว่าอุตสาหกรรมกรรมการบริหารจัดการกองทุนนี้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบการเงินในภาครวมจึงได้มีมาตรการต่างๆ เพื่อดึงดูดผู้เชี่ยวชาญการบริหารจัดการกองทุนและบริษัทบริหารจัดการกองทุนต่างๆ ให้เข้ามาตั้งสำนักงานและมาประกอบธุรกิจในสิงคโปร์ เช่น การยกเว้นภาษี ตลอดจนการจัดสรรกองทุนบำเหน็จบำนาญให้เป็นสินทรัพย์ภายใต้การจัดการ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนผลักดันธุรกิจการบริหารกองทุนในสิงคโปร์รุดหน้ามากที่สุด ในภูมิภาค ถึงแม้จะยังคงถูกทิ้งห่างเมื่อเทียบกับลอนดอนและนิวยอร์ก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการที่สิงคโปร์มีจำนวนประชากรน้อยและสินทรัพย์ภายใต้การจัดการส่วนใหญ่เป็นของนักลงทุนนอกประเทศ อย่างไรก็ตาม สิงคโปร์ได้มีความพยายามในการเอาชนะข้อจำกัดของตนเองด้วยการนำเสนอทางเลือกการลงทุนและกองทุนที่มีความหลากหลายซับซ้อนและตอบสนองความต้องการของผู้ลงทุนได้ดีขึ้น

4) ภาคประกันภัย

ธุรกิจประกันภัยในสิงคโปร์ถือเป็นตลาดประกันภัยที่เปิดกว้างที่สุดในโลกและเป็นตลาดหลักในภูมิภาค ธุรกิจประกันภัยของสิงคโปร์มีพัฒนาการอย่างล้ำหน้าในเรื่องความหลากหลายของ

ผลิตภัณฑ์ทางเลือก โดยมีการเปิดรับนักลงทุนชาวต่างชาติให้สามารถเข้ามาลงทุนในภาคธุรกิจนี้ได้อย่างเต็มที่ ยกเลิกข้อจำกัดในเรื่องการถือหุ้นที่จากเดิมเคยกำกับไว้อยู่ที่ 49% ซึ่ง MAS ในฐานะองค์กรกำกับดูแล จะมีบทบาทในการให้คำปรึกษา พัฒนาและร่างนโยบาย ด้วบทกฎหมายเงื่อนไขต่างๆ แก่อุตสาหกรรมประกันภัย

ธุรกิจประกันภัยในสิงคโปร์ประกอบด้วย (1) ธุรกิจประกันภัยโดยทั่วไป (General Insurance) อาทิ ประกันอุบัติเหตุต่างๆ ประกันความเสียหายของทรัพย์สิน ประกันรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เป็นต้น (2) ธุรกิจประกันชีวิต (Life Insurance) ทั้งประเภท non-linked, linked individual, การประกันชีวิตกลุ่ม และการประกันหลังเกษียณ จากรายงานประจำปีของ MAS ณ สิ้นปี 2554 พบว่า บริษัทประกันภัย มีทั้งสิ้น 157 แห่ง แบ่งเป็น Direct Insurers 63 แห่ง Reinsurers 28 แห่ง Captive Insurers 60 แห่ง และ Authorized Reinsurers 6 แห่ง โดย Direct Insurance กว่าร้อยละ 75 เป็นบริษัทข้ามชาติ

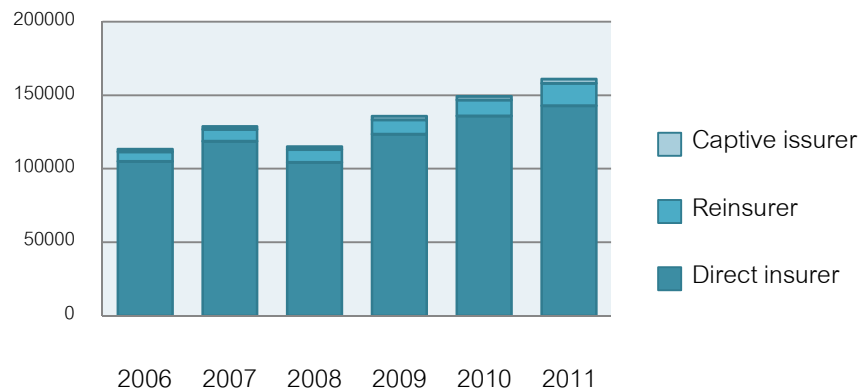
เมื่อพิจารณาในแง่ของขนาดสินทรัพย์ ณ สิ้นปี 2555 อุตสาหกรรมการประกันภัยของสิงคโปร์คงยังเติบโตได้ดี มูลค่าสินทรัพย์รวมทั้งระบบปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.9 มาอยู่ที่ 161 พันล้านเหรียญ สิงคโปร์ดอลลาร์ ด้วยปัจจัยส่งเสริมหลายประการ ได้แก่ การโครงสร้างเศรษฐกิจเป็นประเทศอุตสาหกรรมของหลายๆประเทศในภูมิภาค การอพยพย้ายเข้าเมือง การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากของชนชั้นกลางผู้มีรายได้และความเสี่ยงในภูมิภาคที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้มีความต้องการประกันเพิ่มขึ้นสูงอย่างต่อเนื่อง

Life Insurance มีสัดส่วนสินทรัพย์มากที่สุดคือ 133,905.4 ล้านเหรียญดอลลาร์ สิงคโปร์ คิดเป็นร้อยละ 83.32 ของสินทรัพย์รวมภาคประกันทั้งหมด เติบโตร้อยละ 1.5 จากปีก่อนหน้า ซึ่งผู้เล่นในตลาดประกันชีวิตนั้นมีทั้งบริษัทสิงคโปร์และบริษัทต่างชาติ ให้บริการแก่ทั้งประชาชนชาวสิงคโปร์และชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในสิงคโปร์ โดยให้นั้นกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้รายได้สูง

สำหรับ General Insurance มีอัตราการเติบโตสูงขึ้นเป็นพิเศษจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 50 ส่งผลให้ยอดสินทรัพย์ของการประกันทั่วไปมีมูลค่าสูงขึ้นเป็น 27,209.5 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.68 ของมูลค่าสินทรัพย์ประกันภัยทั้งหมด โดยนอกจากความครอบคลุมทรัพย์สินและความเสียหายทั่วไป อุตสาหกรรมได้มีพัฒนาเพื่อรองรับความเสี่ยงเฉพาะด้านอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อรับความเสี่ยงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้หากพิจารณามูลค่าสินทรัพย์แยกตามลักษณะของธุรกิจประกัน พบว่า ธุรกิจประกันภัยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 88.81 เป็นการออกกรมธรรม์ประกันภัยโดยตรง (Direct Insurance)

และเป็นธุรกิจประกันภัยต่อ (Reinsurer) และบริษัทประกันภัยในอาณัติ (Captive Insurer) อีกร้อยละ 9.3 และร้อยละ 1.24 ตามลำดับ ถึงแม้จะ Reinsurance และ Captive insurance จะเป็นสัดส่วนน้อยในภาคอุตสาหกรรมประกันทั้งหมด สิงคโปร์ถือว่ามีความโดดเด่นมากในทั้งสองธุรกิจข้างต้น และถือเป็นศูนย์กลางของการรับประกันต่อและประกันภัยในอาณัติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยสิงคโปร์ได้เป็นฐานความเสี่ยงระดับนานาชาติและภูมิภาค ทำให้มีบริษัทต่างชาติที่ประกอบธุรกิจดังกล่าวมาตั้งสำนักงานสาขาที่สิงคโปร์

ที่มา : Annual report 2011/2012, MAS

แผนภาพที่ 70: สัดส่วนสินทรัพย์ของประกันภัยประเภทต่างๆ ในภาคประกันภัยสิงคโปร์

ด้านมิติด้านเบี้ยประกัน เบี้ยประกันภัยรวม (Total Gross Premium) ของอุตสาหกรรมประกันภัยทั่วไป นั้นพบว่าปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 14.45 จากปี 2553 เป็น 9.8 พันล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ ณ สิ้นปี 2554 โดยธุรกิจประกันภัยในประเทศเติบโตร้อยละ 5.95 เป็น 3.4 พันล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ และธุรกิจประกันภัยนอกประเทศเติบโตร้อยละ 19.6 เป็น 6.4 พันล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ ภาคประกันชีวิตมีเบี้ยประกันเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.13 เป็น 12.41 พันล้านเหรียญดอลลาร์สิงคโปร์ ณ ช่วงเวลาเดียวกัน

4.2.2 แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์

แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์พิจารณาจากแนวทางการกำกับดูแลเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 4 ภาค ได้แก่ ภาคธนาคาร ตลาดทุน การบริหารจัดการสินทรัพย์ ประกันภัย โดยสรุปได้ดังนี้

1) ภาคธนาคาร

MAS (Monetary Authority of Singapore) ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลภาคธนาคาร ประกาศแผนการเปิดเสรีภาคธนาคาร แผนระยะ 5 ปี เมื่อเดือนพฤษภาคม 2542 เพื่อส่งเสริมการ

เปิดเสรีมากขึ้นในภาคธนาคาร ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการแข่งขัน กระตุ้นการพัฒนาและยกระดับธนาคารท้องถิ่นในประเทศให้มีความแข็งแกร่ง เพื่อให้สิงคโปร์มีชื่อเสียงด้านศูนย์กลางทางการเงินในระดับนานาชาติ โดยแบ่งแผนการเปิดเสรีออกเป็น 2 ระยะ โดยมีมาตรการที่สำคัญดังนี้

แผนการเปิดเสรีภาคธนาคาร ระยะที่ 1 (2542 - 2544) โดยมาตรการเปิดเสรีธนาคารในระยะนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ธนาคารท้องถิ่น (Local Bank) มีเวลาในการปรับตัวเพื่อยกระดับการให้บริการให้สามารถแข่งขันได้ในตลาด ขณะที่ยังคงรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินอีกประการหนึ่ง สำหรับมาตรการที่สำคัญในช่วงระยะนี้ ได้แก่ การส่งเสริมการออกใบอนุญาตและให้สิทธิประโยชน์แก่ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตในกลุ่ม Qualifying Full Bank (QFB) เพิ่มจำนวนใบอนุญาตธนาคารแบบจำกัดขอบเขต (Restricted Bank: RB) และการให้สิทธิประโยชน์แก่ Qualifying Offshore Bank (QOB) ที่ได้รับการอนุมัติจาก MAS โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 19: แผนการเปิดเสรีภาคธนาคาร ระยะที่ 1 (2542 - 2544)

มาตรการ	สาระสำคัญ
1 ส่งเสริมการออกใบอนุญาตและให้สิทธิประโยชน์แก่กลุ่ม Qualifying Full Bank (QFB)	ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในสิงคโปร์ (Qualifying Full Bank: QFB) โดย - ส่งเสริมการออกใบอนุญาตและให้สิทธิประโยชน์แก่ธนาคารต่างประเทศ จำนวน 6 ธนาคาร - อนุญาตให้มีจำนวนสาขาไม่เกิน 5 สาขา และเมื่อรวมกับ ATMs นอกสาขาสูงสุดถึงจำนวน 10 แห่ง โดยในแต่ละปีสามารถมีสาขาใหม่ไม่ได้เกิน 2 สาขา และมี ATMs นอกสาขาไม่เกิน 3 แห่ง - สำหรับ QFB ที่มีสาขาเกินกว่า 5 แห่งอยู่แล้วสามารถมี ATMs นอกสาขาได้อีกจำนวน 5 แห่ง - สามารถย้ายที่ตั้งได้ใหม่ในส่วน of สาขาเดิมที่มีอยู่แล้ว (Free re-location of existing branches) - สามารถใช้ ATMs ร่วมกัน ระหว่างธนาคารในกลุ่ม QFB
2 เพิ่มจำนวนใบอนุญาตธนาคารแบบจำกัดขอบเขต (Restricted Bank: RB)	เพิ่มจำนวนใบอนุญาต ธนาคารแบบจำกัดขอบเขต (RB: Restricted Bank: RB) จากจำนวน 13 ธนาคาร เป็น 18 ธนาคาร
3 สิทธิประโยชน์แก่ Qualifying Offshore Bank (QOB) ที่ได้รับการอนุมัติ	Offshore banks ที่ได้รับการส่งเสริมตามสิทธิประโยชน์ของ QOB ได้รับการเพิ่มกรอบเพดานวงเงินการกู้ยืมในรูปแบบของดอลลาร์สหรัฐจากเดิมที่ 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 1 พันล้านเหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ QOB ยังได้รับอนุญาตให้สามารถรับเงินทุน (fund) ในรูปของดอลลาร์สหรัฐ จากกลุ่มที่มีใช้ลูกค้ำของธนาคารได้โดยผ่านทางธุรกรรมสวอป (swap transactions)

ที่มา: Monetary Authority of Singapore (MAS)

สำหรับแผนการเปิดเสรีและการดำเนินการในระยะที่ 2 ได้มีการขยายสิทธิประโยชน์ให้แก่กลุ่ม QFB เพิ่มมากขึ้นในแง่ของการเพิ่มจำนวนสาขาที่ให้บริการ การขยายรูปแบบการให้บริการของธนาคารประเภท QFB ได้มากขึ้น เช่น บัญชีแผนการลงทุนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพส่วนกลาง เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการเปลี่ยนใบอนุญาตธนาคารแบบจำกัดขอบเขต (Restricted Bank: RB) เป็นใบอนุญาตแบบ Wholesale bank เพื่อสะท้อนลักษณะของการดำเนินธุรกิจมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังได้จัดทำเกณฑ์การประเมินเพื่อรับใบอนุญาตประเภท QFB และ WB ประกอบไปด้วย 2 หลักการที่สำคัญ ได้แก่ (1) เกณฑ์ด้านความมั่นคง โดยพิจารณาถึงสถานะทางการเงินของธนาคาร ผลการจัดอันดับเครดิต ขนาดของสินทรัพย์ ชื่อเสียงและผลงานที่ผ่านมา (2) เกณฑ์ด้านสนับสนุนและพันธสัญญาต่อประเทศ โดยพิจารณาขอบเขตการดำเนินการและกิจกรรมในปัจจุบันของธนาคาร นอกจากนี้พิจารณาถึงแผนในอนาคตที่จะดำเนินการในประเทศสิงคโปร์อีกประการหนึ่ง สำหรับสาระสำคัญของแผนการเปิดเสรีภาคธนาคาร ระยะที่ 2 สามารถสรุปมาตรการที่สำคัญได้ดังตาราง

ตารางที่ 20: แผนการเปิดเสรีภาคธนาคาร ระยะที่ 2 (เริ่มปี 2544)

มาตรการ	สาระสำคัญ
1 ประเภท Qualifying Full Bank (QFB)	- อนุญาตให้มีจำนวนสาขาไม่เกิน 10 สาขา และเมื่อรวมกับ ATMs นอกสาขาสูงสุดไม่เกิน 15 แห่ง โดยใน 10 สาขานี้ นับรวมสาขาปกติและสาขาที่จำกัดวัตถุประสงค์เฉพาะด้วย - สามารถใช้ ATMs ร่วมกัน ระหว่างธนาคารในกลุ่ม QFB และสามารถให้บริการเดบิต (Debit service) ผ่านระบบเครือข่าย EFPOS ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2545 - ให้บริการแผนเติมเต็มเพื่อการเกษียณ (Supplementary retirement scheme) และบัญชีแผนการลงทุนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพส่วนกลาง (Central Provident Fund: CPF) และอนุญาตให้ฝากประจำ CPF ได้ ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2545
2 Wholesale Bank (WB)	เปลี่ยนใบอนุญาตธนาคารแบบจำกัดขอบเขต (Restricted Bank: RB) เป็นใบอนุญาตแบบ Wholesale bank เพื่อสะท้อนลักษณะของการดำเนินธุรกิจได้ดีกว่า โดยใบอนุญาต WB ออกครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม 2545 ซึ่งสามารถทำธุรกรรมเหมือนธนาคารเต็มรูปแบบยกเว้นธุรกรรมในสกุลเงินสิงคโปร์ดอลลาร์

ที่มา: Monetary Authority of Singapore (MAS)

จากแผนการเปิดเสรีภาคธนาคารของ MAS ได้มีจุดเด่นที่น่าสนใจในเรื่องของการให้สิทธิประโยชน์แก่ธนาคารประเภท Qualifying Full Bank (QFB) เพิ่มมากขึ้นนับแต่ปี 2542 จนกระทั่งในปัจจุบันธนาคารประเภทนี้สามารถมีสาขาและ ATMs นอกสาขาจำนวน 25 แห่งและสามารถมีจำนวนเพิ่มเติมได้สูงสุดถึง 50 แห่งโดยต้องมีนัยสำคัญต่อประเทศสิงคโปร์ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาและ/หรือเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างสิงคโปร์กับสัญญาชาติของธนาคาร QFB นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้สามารถเจรจากับธนาคารท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ถือบัตรเครดิตของตนสามารถกดเงินสดล่วงหน้าได้จากเครื่อง ATMs ของธนาคารท้องถิ่น ตลอดจนเปิดโอกาสให้ทำธุรกรรมการเงินสำหรับรายย่อยเพิ่มมากขึ้น

2) ตลาดทุน

การพัฒนาตลาดทุนของสิงคโปร์มีความเชื่อมโยงกับแนวทางตามกรอบการกำกับดูแลของตลาดทุน ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยหลักทรัพย์และสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของประเทศสิงคโปร์ (The Securities and Futures Act: SFA) และพระราชบัญญัติที่ปรึกษาทางการเงิน (The Financial Advisers Act: FAA) โดยกฎหมายทั้งสองฉบับนี้เป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ดีของระบบตลาดทุนใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ผู้ออกหลักทรัพย์ (issuers) (2) นักลงทุน (Investor) (3) ตัวกลาง (Intermediaries) ซึ่งเป็นผู้แนะนำผู้ออกหลักทรัพย์และนักลงทุนในการถือการซื้อขายหลักทรัพย์ และ (4) โครงสร้างพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) ผู้ออกหลักทรัพย์ (issuers): โดยจะต้องมีการเปิดเผย เผยแพร่ ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ช่วยในการคาดการณ์ราคาในอนาคตได้ (Price Discovery) โดยในด้านของการเปิดเผยข้อมูลต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายโดยไม่เลือกปฏิบัติ

2.2) นักลงทุน (Investor): ปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนโดยดำเนินการใน 5 ลักษณะ ได้แก่ (1) มีความเข้มงวดต่อการเปิดเผยข้อมูลในด้านผู้ออกตราสาร (2) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส โดยข้อมูลต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน ทั้งนี้ MAS ได้กำกับดูแลให้มีการจัดทำเอกสารจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (Product Highlights Sheet) โดยใช้ในการเสนอขายควบคู่กับเอกสารหนังสือชี้ชวนการลงทุน เพื่อให้ให้นักลงทุนเข้าใจถึงตัวผลิตภัณฑ์และความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ได้ดียิ่งขึ้น โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและอยู่ในรูปของคำถามและคำตอบ (3) กำหนดมาตรฐานสำหรับตัวกลางผู้ขายผลิตภัณฑ์การลงทุนต่างๆ ให้มีคำแนะนำทางการเงินที่มีคุณภาพ โดย MAS ได้ออกระเบียบให้ตัวกลางต้องมีการประเมินความรู้หรือประสบการณ์ของนักลงทุนก่อนที่จะมีการลงทุนในผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อน (4) ส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน เพื่อเพิ่มอำนาจนักลงทุนในการมีข้อมูลและความรู้ที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยมีโครงการ MoneySENSE ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาด้านการเงินระดับชาติที่เริ่มดำเนินการในปี 2546 เพื่อ

เพิ่มความรู้ในด้านการบริหารจัดการและวางแผนทางการเงิน ตลอดจนความรู้ในการลงทุนผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยรูปแบบการให้ความรู้ทั้งการจัดสัมมนา การจัดทำและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ต่างๆ (5) การจัดให้มีกลไกในการระงับข้อพิพาทที่ดีแก่นักลงทุน ทั้งในแง่ของกระบวนการและกลไกที่ชัดเจนระหว่างสถาบันการเงินและนักลงทุน หรือหน่วยงานกลางอิสระที่ทำหน้าที่แก้ไขข้อพิพาทด้านการเงินของสิงคโปร์ ได้แก่ FIDRec (Financial Industry Disputes Resolution Centre: FIDReC)

2.3) ตัวกลาง (Intermediaries): โดยเป็นตัวกลางที่มีความมั่นคง (Safety and soundness) ใช้หลักกำกับดูแลโดยแยกเงินทุนหรือสินทรัพย์ของลูกค้าและส่วนของตัวกลางออกจากกัน เพื่อคุ้มครองนักลงทุนในกรณีที่สถาบันการเงินมีความเสียหายเกิดขึ้น นอกจากนี้เพื่อให้ตัวกลางมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติงานที่ดีในตลาด MAS ได้ดำเนินการร่วมกับ Commercial Affairs Department ในการลงโทษผู้ประพฤตินิষอบในตลาดทุน

2.4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure): จัดให้มีระบบและโครงสร้างพื้นฐานที่มีความเหมาะสม มีความเสถียร และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ได้ปรับปรุงตลาดอนุพันธ์การเงินนอกตลาดซื้อขายทางการเงิน (OTC derivatives) ให้มีความโปร่งใสเพิ่มมากขึ้นและลดความเสี่ยงในตลาด โดยดำเนินการใน 4 ประเด็นหลักได้แก่ (1) กำหนดมาตรฐานของสัญญาอนุพันธ์ (2) บังคับศูนย์กลางชำระราคา (Central clearing) ของทุกสัญญาอนุพันธ์ที่มีมาตรฐาน (3) ปรับรูปแบบการซื้อขายอนุพันธ์ให้มีแบบระบบงาน(Platform) ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ราคามีความโปร่งใสมากขึ้น (4) ปรับปรุงรายงานการซื้อขายให้มีมาตรฐานและมีข้อมูลที่เพียงพอ

โดยสรุปการพัฒนาตลาดทุนของสิงคโปร์ ได้ยึดแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ดีของระบบตลาดทุนทั้งสี่ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านของผู้ออกหลักทรัพย์ นักลงทุน ตัวกลาง และโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีจุดเด่นในเรื่องของการจัดทำเอกสารจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (Product Highlights Sheet) โดยใช้ในการเสนอขายควบคู่กับเอกสารหนังสือชี้ชวนการลงทุน ตลอดจนโครงการ MoneySENSE ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาด้านการเงินระดับชาติ และปรับปรุงตลาดอนุพันธ์การเงินนอกตลาดซื้อขายทางการเงิน (OTC derivatives) ให้มีความโปร่งใสเพิ่มมากขึ้น

3) การบริหารจัดการกองทุน (Asset Management)

MAS ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมบริหารจัดการกองทุน โดยได้มีมาตรการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาแผนการลงทุนของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพส่วนกลาง การสร้างแรงจูงใจด้านภาษีเพื่อดึงดูดผู้จัดการกองทุนและนักลงทุนต่างชาติ โดยสรุปได้ดังนี้

3.1) การพัฒนาแผนการลงทุนของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพส่วนกลาง (CPF Investment Scheme: CPFIS): นับตั้งแต่ปี 2529 สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพส่วนกลาง (Central Provident Fund: CPF) ได้รับอนุญาตให้สามารถนำเงินออมใน CPF มาใช้ในการลงทุนผลิตภัณฑ์การลงทุนที่ได้รับอนุมัติ นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาแผนการลงทุน (CPF Investment Scheme: CPFIS) ในปี 2541 โดยมีวัตถุประสงค์ให้การบริหารจัดการแผนบำนาญโดยส่วนบุคคล สามารถบรรลุเป้าหมายการประหยัดจากขนาดของการลงทุนในกองทุนเกษียณอายุ และลดต้นทุนต่อหน่วยในการลงทุนของสมาชิกเมื่อเทียบกับแผนการบำนาญของสถาบัน และยังมุ่งหวังให้สมาชิกมีผลตอบแทนจากการลงทุนที่มากขึ้น

3.2) แรงจูงใจด้านภาษี: สิงคโปร์มีจุดเด่นเรื่องแรงจูงใจด้านภาษี โดยอัตราภาษีนิติบุคคลของบริษัทจัดการกองทุนในสิงคโปร์ต่ำที่สุด⁶ เพียงร้อยละ 10 ขณะที่ฮ่องกงอยู่ที่ร้อยละ 16.5 ที่จีนร้อยละ 25 ทั้งนี้การที่มีอัตราภาษีนิติบุคคลที่ต่ำ มีส่วนช่วยในการดึงดูดบริษัทจัดการกองทุนต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานที่สิงคโปร์ นอกจากนี้ในส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของชาวสิงคโปร์ (residents) คิดในอัตราก้าวหน้าในช่วงร้อยละ 0-20 ขณะที่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของชาวต่างชาติ (non-residents) คิดที่ร้อยละ 15 โดยรายได้จากการให้คำปรึกษาและอื่นๆ คิดภาษีในอัตราร้อยละ 20 นอกจากนี้กองทุนรวมที่ระดมเงินลงทุนจากต่างประเทศ (Offshore fund) ที่บริหารงานโดยผู้จัดการกองทุนสิงคโปร์ (Singapore-based fund manager) จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เป็นการเฉพาะหากเป็นกองทุนที่มีคุณสมบัติ (Qualifying fund)

4) ประกันภัย

MAS ได้มีการดำเนินการเพื่อเอื้อให้อุตสาหกรรมภาคประกันภัยของสิงคโปร์เติบโตและมีเสถียรภาพ โดยมี 3 กลุ่มมาตรการสำคัญ ได้แก่ (1) การส่งเสริมการพัฒนาภาคประกันโดยคณะกรรมการ CEDLI (2) การกำกับดูแลและบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีและ (3) การปฏิบัติที่ดีในตลาด (Market Conduct) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1) การส่งเสริมการพัฒนาภาคประกันโดยคณะกรรมการ CEDLI: MAS ได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่นในการกำหนดมาตรฐานของอุตสาหกรรม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบการเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิต (Committee on Efficient Distribution of Life Insurance: CEDLI) ในเดือนมีนาคม 2543 โดยมีหน้าที่ให้คำแนะนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาระบบ/ช่องทางการเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีการแข่งขันกันอย่าง

⁶ แม้ว่าบริษัทจัดการกองทุนในหมู่เกาะเคย์แมนได้รับการยกเว้นภาษี อย่างไรก็ตามการดำเนินธุรกรรมในหมู่เกาะนี้บางประเทศไม่ได้ให้การยอมรับ เช่น จีน เป็นต้น

เป็นธรรม ซึ่งข้อเสนอแนะของ CEDLI ที่เสนอเป็นรายงานต่อ MAS ประกอบด้วย 4 เรื่องหลักที่สำคัญ คือ (1) กระบวนการให้คำแนะนำที่จำเป็นจะต้องมีในขณะเสนอขาย (2) การเปิดเผยข้อมูลระหว่างการเสนอขาย (3) การฝึกอบรมและพัฒนาขีดสมรรถนะของบุคลากร (4) การพัฒนาช่องทางการเสนอขาย นอกจากนี้ยังมีบทบาทการดำเนินการที่สำคัญในด้านอื่นๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ/ข้อกำหนดในการออกกฎระเบียบในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น กรอบการประกันสุขภาพ ตลอดจนงานจัดตั้งคณะทำงานและคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานธุรกิจการเงิน การส่งเสริมธรรมาภิบาลและการเปิดเผยข้อมูล การศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของนายหน้าในสถาบันการเงินต่างๆ เป็นต้น

4.2) การกำกับดูแลและบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี: โดยได้ดำเนินการทั้งในด้านของการกำกับดูแลภายใต้หลักความเสี่ยงและส่งเสริมแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยสรุปดังนี้

- การกำกับดูแลหลักความเสี่ยง: MAS ได้เริ่มใช้กรอบการกำกับดูแลภาคประกันภัยตามหลักความเสี่ยง (Risk-based framework) ในปี 2545 โดยมีเป้าหมายในการระบุความเสี่ยงที่มีตามธรรมชาติก่อนบริหารจัดการ (Inherent risk) อย่างมีนัยสำคัญและตรวจสอบว่าทำให้ความเสี่ยงนั้นลดลงได้หรือไม่ ทั้งนี้ผู้ออกประกันจะถูกประเมินระดับความเสี่ยงออกเป็น 5 ระดับที่สะท้อนถึงระดับความมั่นคงของผู้ออกประกัน โดยเริ่มต้นจากระดับปกติ (Normal) ไปจนถึง Viability-at-risk สำหรับระดับที่วิกฤติที่สุดคือ ระดับการเลิกกิจการ (Winding-up หรือ Closure) โดยบริษัทที่มีสุขภาพแย่มากโดยเปรียบเทียบจะได้รับการกำกับดูแลเป็นพิเศษ ดังนั้นการใช้แนวทางการกำกับดูแลนี้ช่วยสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ออกประกันมีระบบการควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี

- การกำกับดูแลตามหลักการดำรงเงินกองทุนตามระดับความเสี่ยง (Risk-based Capital Framework: RBC) เริ่มในปี 2547 ทั้งธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย เพื่อเยียวยาความเสี่ยงจากการรับประกันภัย (liability risk) และกำหนดเงินกองทุนเพิ่มเติมเพื่อรองรับผลขาดทุนหรือความสูญเสียที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้ และเป็นเครื่องบ่งชี้ความอ่อนแอทางการเงินซึ่ง MAS จะต้องเข้ามาแทรกแซง

- การกำกับดูแลที่ดี: MAS ได้ยกระดับกรอบและแนวทางการกำกับดูแลที่ดีในเดือนธันวาคม 2553 โดยมีบทบาทสำคัญต่อคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงในการตรวจสอบให้สถาบันของตนมีเสถียรภาพและบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี นอกจากนี้ได้เริ่มการทดสอบ Stress Test ครั้งแรกของธุรกิจประกันชีวิตในปี 2548 เพื่อให้บริษัทประกันพิจารณาถึงรูปแบบการทำธุรกิจของตนและสภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน และระบุความเสี่ยงที่เป็นไปได้และมีนัยสำคัญที่จะเกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้น

4.3) การปฏิบัติที่ดีในตลาด (Market Conduct): การแจ้งประกาศตัวแทน (Representative Notification Framework: RNF) โดยเริ่มโครงการในปี 2553 เสมือนเป็นเส้นเลือดใหญ่ของอุตสาหกรรมที่ปรึกษาทางการเงิน โดยเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้ออกประกันชีวิตและลูกค้า โดยลูกค้าสามารถตรวจสอบการลงทะเบียนของตัวแทนว่าเป็นที่ปรึกษาทางการเงินที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ ลูกค้าสามารถทราบจำนวนของตัวแทนได้และสามารถตรวจสอบบนฐานข้อมูลการลงทะเบียนเพื่อเลือกใช้บริการตัวแทนที่เหมาะสมได้ นอกจากนี้ MAS ยังได้ออกแนวทางการปฏิบัติที่เป็นธรรม (Fair Dealing Guideline) โดย MAS ในเดือนเมษายน 2552 เพื่อส่งเสริมการการปฏิบัติที่ดีในตลาดอีกประการหนึ่ง

โดยสรุป MAS ได้มีการดำเนินการเพื่อช่วยให้อุตสาหกรรมภาคประกันภัยของสิงคโปร์เติบโตและมีเสถียรภาพ ทั้งในด้านของการส่งเสริมการพัฒนาภาคประกันโดยคณะกรรมการ CEDLI ซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาระบบ/ช่องทางการเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ยังมีในด้านของการกำกับดูแลและบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี โดยใช้กรอบการกำกับดูแลภาคประกันภัยตามหลักความเสี่ยงและเริ่มการทดสอบ Stress Test ในการตรวจสอบเสถียรภาพของบริษัทประกันภัย อีกทั้งยังมีการใช้แนวทางปฏิบัติที่ดีในตลาด โดยออกแนวทางการปฏิบัติที่เป็นธรรม เพื่อส่งเสริมการการปฏิบัติที่ดีในตลาดอีกประการหนึ่ง

4) ความโดดเด่นของตลาดการเงินสิงคโปร์

ตลาดการเงินของสิงคโปร์มีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่งในระดับภูมิภาค โดยความโดดเด่นมากต่อจุดยืนในการบริหารจัดการความมั่งคั่งและตลาดทุน โดยสิงคโปร์มีกลยุทธ์ในการดึงดูดผู้ประกอบการทางการเงินจากต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานและประกอบธุรกิจในประเทศ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในเอเชีย ซึ่งผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาตลาดทั้งในแง่ของขนาดตลาดและการเติบโต ตลอดจนความสามารถในการพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลได้วางทิศทางของประเทศให้มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีและเอื้อต่อการลงทุน มีอัตราภาษีที่ไม่สูงซึ่งเป็นแรงจูงใจในด้านภาษีของการเข้ามาประกอบกิจการ ขณะที่ประเทศที่มีชื่อเสียงที่ดี น่าเชื่อถือ เป็นปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของประเทศสิงคโปร์ต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่งในระดับภูมิภาค ดังนั้นในที่นี้ได้สรุปความโดดเด่นของตลาดการเงินสิงคโปร์และแนวทางการดำเนินการออกเป็นสองเรื่องหลัก ได้แก่ ตลาดทุน และการบริหารจัดการความมั่งคั่ง โดยสรุปดังนี้

4.1) ตลาดทุน (Capital Market)

ตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (Singapore Stock Exchange: SGX) มีจุดเด่นที่สำคัญคือมีบริษัทจดทะเบียนจากต่างชาติในสัดส่วนที่สูงหรือประมาณร้อยละ 40 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดสิงคโปร์ ทั้งบริษัทจดทะเบียนที่มาจากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศอื่นๆ จากยุโรปและอเมริกา โดยกฎระเบียบที่เอื้อต่อการจดทะเบียน ตลอดจนการจัดทำระบบสนับสนุนให้นักลงทุนทั่วโลกเข้าถึงตลาดได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวทางจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในระดับนานาชาติ โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ เช่น

- การส่งเสริมให้บริษัทจากต่างชาติเข้ามาจดทะเบียนใน SGX: ในการส่งเสริมทั้งจากกฎระเบียบที่เอื้อต่อการจดทะเบียนใน SGX ตลอดจนดำเนินการเชิงกลยุทธ์โดยทำข้อตกลงร่วมกับพันธมิตรเพื่อสนับสนุนการเข้ามาจดทะเบียนมากขึ้น เช่น บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับ Shangdong Finance Office ในสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อสนับสนุนให้บริษัทจากมณฑลซานตงเข้ามาจดทะเบียนใน SGX มากขึ้น จากปัจจุบันที่มีอยู่แล้ว 17 บริษัท จาก 144 บริษัทของจีนที่จดทะเบียนใน SGX ทั้งนี้ มณฑลซานตงเป็นมณฑลที่มีประชากรมากที่สุดแห่งหนึ่งในจีนและอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ โลหะ เพชร น้ำมัน เป็นต้น

- การเปิดศูนย์กลางการส่งคำสั่งซื้อขายในลอนดอนและชิคาโก: ตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (Singapore Exchange: SGX) เปิดศูนย์กลางการส่งคำสั่งซื้อขายแห่งใหม่ในทวีปยุโรป (ลอนดอน) และอเมริกา (ชิคาโก) ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2555 เพื่อเพิ่มความสะดวกแก่นักลงทุนทั่วโลกในการซื้อขายหลักทรัพย์ของ SGX โดยนับเป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งแรกในทวีปเอเชียที่ขยายการเชื่อมต่อข้ามทวีปในลักษณะดังกล่าว โดยเลือกใช้เครือข่ายของบริษัทบีที เรเดียนซ์ (BT Radianz: BT) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการชั้นนำระดับโลกด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายและมีสมาชิกกว่า 15,000 รายทั่วโลก ในการเชื่อมต่อกับระบบซื้อขายของ SGX ในชิคาโกและลอนดอน

- การเพิ่มบริการในรูปของสองสกุลเงิน (Dual currency trading): โดยเพิ่มบริการที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น การให้บริการซื้อขาย ETFs ในสองสกุลเงิน (ดอลลาร์สหรัฐฯ และดอลลาร์สิงคโปร์) ตลอดจนการเปิดให้มีการซื้อขายหลักทรัพย์ในสองสกุลเงิน โดยบริษัท Hutchison Port Holdings Trust เป็นบริษัทจดทะเบียนแห่งแรกที่เริ่มทำการซื้อขายในสองสกุลเงิน (ดอลลาร์สหรัฐฯ และดอลลาร์สิงคโปร์) ซึ่งจะช่วยให้นักลงทุนมีความคล่องตัวในการซื้อขายมากขึ้นและช่วยลดต้นทุนที่อาจเกิดจากอัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนี้การซื้อขายพันธบัตรสกุลเงินหยวนโดยบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์สามารถเลือกให้บริการสองสกุลเงิน เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นให้แก่การลงทุนในการเลือกซื้อขายหลักทรัพย์ในสกุลเงินหยวนหรือดอลลาร์สิงคโปร์ตามความต้องการ

4.2) การบริหารจัดการความมั่งคั่ง (Wealth Management)

การบริหารจัดการความมั่งคั่งของสิงคโปร์ได้มีการเติบโตที่ดีมาก โดยจากข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 กิจกรรมการบริหารจัดการกองทุนมีมูลค่า 1.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 40 เมื่อเทียบกับปี 2551 อยู่ที่ 864 พันล้านเหรียญสหรัฐ และเมื่อพิจารณาข้อมูลเฉลี่ย 5 ปีการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 19 ทั้งนี้ประกอบที่สำคัญต่อการเติบโตและพัฒนาการของอุตสาหกรรมนี้ ส่วนหนึ่งมาจากการเพิ่มจำนวนขึ้นของ Swiss private banks, International private banks และ Wealth Manager โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Julius Baer Group ของสวิตเซอร์แลนด์ที่เข้ามาดำเนินการในสิงคโปร์ปี 2549 และ Lombard Odier Darier Hentsch & Cie ของสวิตเซอร์แลนด์เช่นกัน ดำเนินการในปี 2551 โดยในส่วนงานของ Julius Baer Group ได้ให้สำนักงานที่สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางในระดับภูมิภาค (Regional center) นอกจากนี้ยังมี private banks จากประเทศอื่นๆ เข้ามาดำเนินการ เช่น Citibank, Morgan Stanley, UBS และ Credit Suisse

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปัจจัยเอื้อต่อการเติบโต และดึงดูด Private bank และผู้จัดการกองทุนต่างชาติเข้ามาดำเนินการในสิงคโปร์ โดยสรุปสองประเด็นสำคัญ คือ กรอบการกำกับดูแลที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ และแรงจูงใจด้านภาษี โดยสรุปดังนี้

- กรอบการกำกับดูแลที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ: ผู้ประกอบการ Private Bank ส่วนใหญ่จะมีใบอนุญาตประกอบกิจการธนาคารประเภท Wholesale bank หรือได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในลักษณะ Merchant Bank เนื่องจากเงินส่วนใหญ่มาจากสินทรัพย์ของผู้ที่มีความมั่งคั่งสูง (High Net Worth Individuals: HNWI) ซึ่งเป็นลูกค้ากับธนาคาร ดังนั้นข้อจำกัดและเงื่อนไขของการทำธุรกรรมจึงเป็นไปตามประเภทของใบอนุญาตประกอบกิจการธนาคาร สำหรับการบริหารจัดการกองทุน (Fund management) จะเป็นไปตามใบอนุญาตการให้บริการในตลาดทุน (Capital Market Services License: CMSL) หรืออาจได้รับการยกเว้นหากถือใบอนุญาตประเภทธนาคารอยู่แล้ว หรือให้บริการเป็นจำนวนมากกว่า 30 Qualified Investors (30 QI) ซึ่งรวมถึงกลุ่ม Accredited Investors และรวมถึงนักลงทุนบุคคลที่มีสินทรัพย์ส่วนบุคคลสูงกว่า 2 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือมีรายได้ช่วง 12 เดือนไม่น้อยกว่า 300,000 เหรียญสหรัฐ ทั้งนี้จากกรอบการกำกับดูแลที่มีโครงสร้างที่ดีและมีความชัดเจนของสิงคโปร์ ทำให้ผู้จัดการกองทุนและ private bank สามารถระบุขอบเขตเฉพาะลูกค้า HNWI ที่มีประสิทธิภาพออกจากลูกค้าทั้งหมดได้ ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเลือกขอประเภทใบอนุญาตที่มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเพิ่มมากขึ้น โดยอาจยื่นขอใบอนุญาตประเภท Full Bank หรือ CMSL ซึ่งการสร้างสภาพแวดล้อมการกำกับดูแลที่ดีช่วยสนับสนุนการเติบโตและพัฒนาอุตสาหกรรม

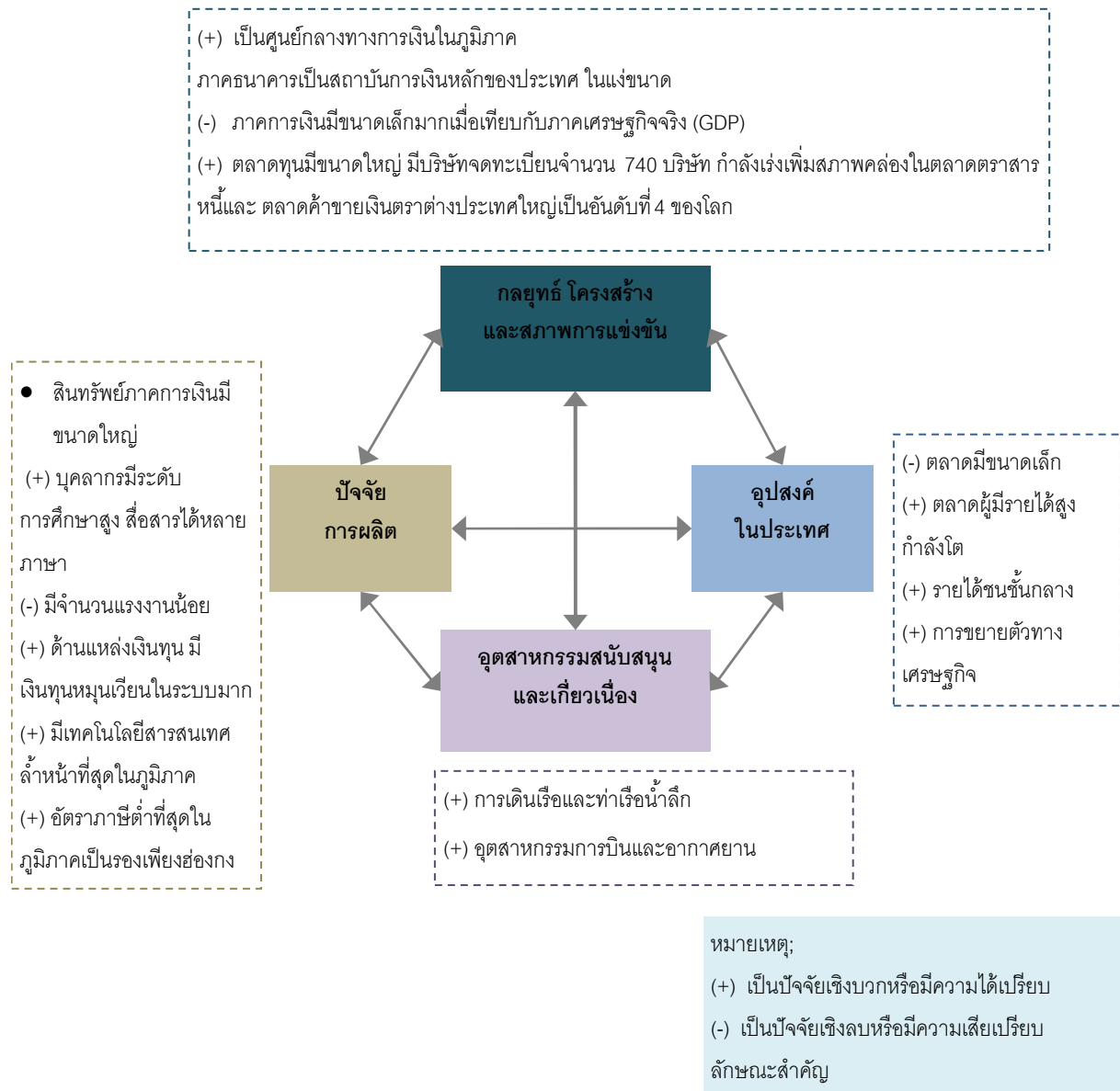
● แรงจูงใจด้านภาษี: สิงคโปร์มีจุดเด่นเรื่องแรงจูงใจด้านภาษี โดยอัตราภาษีนิติบุคคลของบริษัทจัดการกองทุนในสิงคโปร์ต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 10 ขณะที่ฮ่องกงอยู่ที่ร้อยละ 16.5 ที่จีนร้อยละ 25 สำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคลอยู่ที่ร้อยละ 17 ทั้งนี้การที่มีอัตราภาษีนิติบุคคลในอัตราที่ต่ำมีส่วนช่วยในการดึงดูดบริษัทจัดการกองทุนต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานที่สิงคโปร์ นอกจากนี้ในส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของชาวสิงคโปร์ (residents) คิดในอัตราก้าวหน้าที่ช่วงร้อยละ 0-20 ขณะที่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของชาวต่างชาติ (non-residents) คิดที่ร้อยละ 15 โดยรายได้จากการให้คำปรึกษาและอื่นๆ คิดภาษีในอัตรา ร้อยละ 20 นอกจากนี้กองทุนรวมที่ระดมเงินลงทุนจากต่างประเทศ (Offshore fund) ที่บริหารงานโดยผู้จัดการกองทุนสิงคโปร์ (Singapore-based fund manager) จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เป็นการเฉพาะหากเป็นกองทุนที่มีคุณสมบัติ (Qualifying fund)

โดยสรุป สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีกรอบการกำกับดูแลที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ มีอัตราภาษีที่ไม่สูง ขณะที่ประเทศที่มีชื่อเสียงที่ดี น่าเชื่อถือ โดยเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเข้ามาประกอบธุรกิจทางการเงินของต่างชาติในสิงคโปร์ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมเปิดเสรีเป็นลำดับขั้นเพิ่มมากขึ้น โดยเปิดเสรีภาคธนาคารให้สิทธิประโยชน์แก่ธนาคารประเภท Qualifying Full Bank (QFB) เพิ่มมากขึ้นนับแต่ปี 2542 จนกระทั่งในปัจจุบันธนาคารประเภทนี้สามารถมีสาขาและ ATMs นอกสาขาจำนวน 25 แห่งและสามารถมีจำนวนเพิ่มเติมได้สูงสุดถึง 50 แห่ง นอกจากนี้ในภาคประกันภัยได้มีแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาระบบ/ช่องทางการเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม มีการกำกับดูแลและบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี สำหรับในด้านของตลาดทุนการส่งเสริมให้บริษัทจากต่างชาติเข้ามาจดทะเบียนในสิงคโปร์ ตลอดจนพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและเพิ่มช่องทางเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์ยิ่งขึ้น เหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของประเทศสิงคโปร์ต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่งในระดับภูมิภาค

4.2.3 วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศสิงคโปร์

ศักยภาพของภาคการเงินในสิงคโปร์เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกันนั้น ถือเป็นที่ประจักษ์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติทุกภาคการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการธนาคาร ตลาดทุนหรือการประกันภัย เหล่านี้เพราะสิงคโปร์มีการวางแผนโครงสร้างทางการเงินที่ดี มีหน่วยงานกำกับเพียงหน่วยงานเดียวทำให้นโยบายในการพัฒนาภาคการเงินต่างๆ มีความสอดคล้องกัน นอกจากนี้ยังมีหลายปัจจัยที่เอื้อต่อการทำธุรกิจในสิงคโปร์ เช่น อัตราภาษีที่ดึงดูดนักลงทุน โครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายเชื่อมโยงที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนบุคลากร

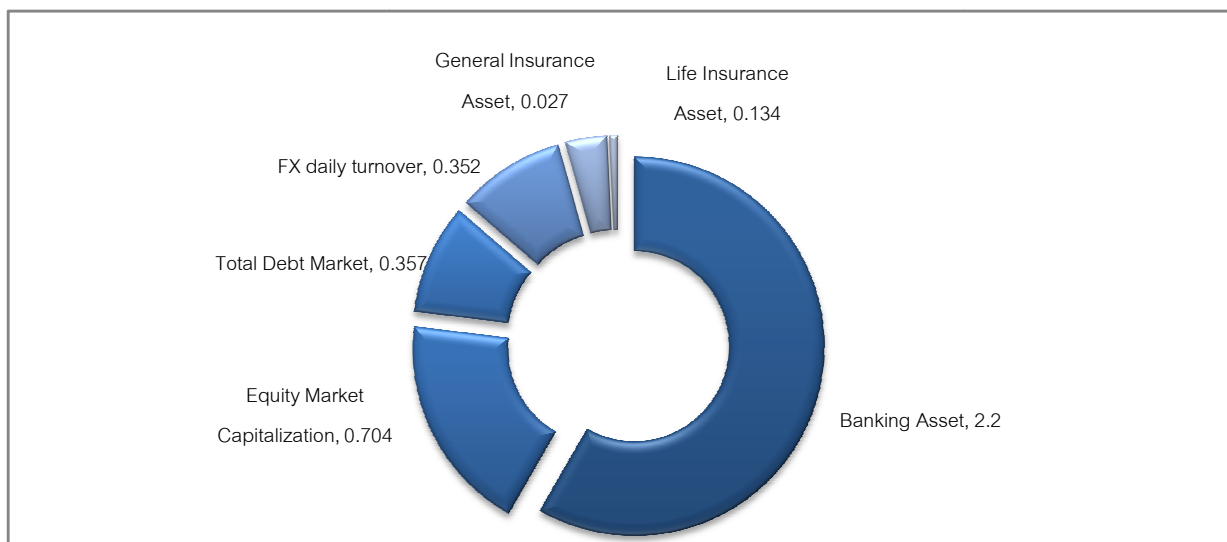
หลากหลายเชื้อชาติที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและสามารถสื่อสารได้หลายภาษา สามารถสรุปวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ Diamond model ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 71: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศสิงคโปร์

1) กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน

- โครงสร้าง: ภาคการเงินมีขนาดค่อนข้างใหญ่โดยถือเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.2 เมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจจริง (GDP) ทุกภาคการเงินอยู่ภายใต้หน่วยงานกำกับดูแลเดี่ยวคือ Monetary Authorities of Singapore (MAS) โดยภาคธนาคารเป็นสถาบันการเงินหลักของประเทศในมิติด้านขนาดสินทรัพย์ ขณะที่ตลาดทุนมีขนาดรองลงมาจากภาคธนาคาร ประกอบด้วย ตลาดตราสารทุน ตราสารหนี้ และเงินตราต่างประเทศนั้น มีบริษัทจดทะเบียนจำนวนประมาณ 770 บริษัทซึ่งร้อยละ 40 เป็นบริษัทต่างชาติ โดยตลาดทุนของสิงคโปร์มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาค มีความโดดเด่นในเรื่องขนาดและสภาพคล่อง ปัจจุบันสิงคโปร์เน้นพัฒนาและเพิ่มสภาพคล่องในตลาดตราสารหนี้เพื่อดึงดูดนักลงทุนและผู้ระดมทุน จาก การเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุน ทำให้สิงคโปร์มีบทบาทอย่างยิ่งในฐานะตลาดซื้อขายเงินตราหลักของภูมิภาค มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 4 ของโลก มีการนำเสนอบริการและอนุพันธ์ทางการเงินที่มีความซับซ้อนเพื่อการค้าและการเก็งกำไรเงินตรา ในภาคประกันภัยนั้นส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 เป็นประกันชีวิต และสิงคโปร์มีชื่อเสียงจากการเป็นศูนย์กลางการรับประกันภัยต่อและประกันภัยในอาณัติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ที่มา: Annual report 2011, Monetary Authority of Singapore

แผนภาพที่ 72 : สัดส่วนสินทรัพย์แต่ละภาคการเงินต่อสินทรัพย์ภาคการเงินรวมของประเทศสิงคโปร์

- กลยุทธ์: มุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางของการเงินของภูมิภาค สิงคโปร์พยายามดึงดูดผู้ประกอบการทางการเงินจากต่างชาติ ให้มาตั้งสำนักงานและประกอบธุรกิจในประเทศ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในเอเชีย ซึ่งผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาตลาดทั้งในแง่ของขนาดตลาดและการเติบโต ตลอดจนความสามารถในการพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลได้วางทิศทางของประเทศให้มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีและเอื้อต่อการลงทุน มีอัตราภาษีที่ไม่สูงซึ่งเป็น

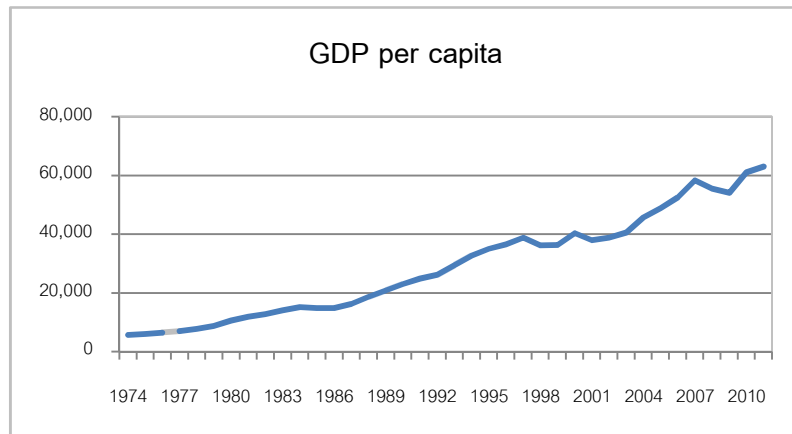
แรงจูงใจในด้านภาษีของการเข้ามาประกอบกิจการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการติดต่อค้าขายและการลงทุนมีต้นทุนต่ำและสะดวกรวดเร็ว เข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น ขณะที่ประเทศไทยมีชื่อเสียงที่ดี น่าเชื่อถือ เป็นปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของประเทศสิงคโปร์ต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่งในระดับภูมิภาค

ธนาคารพาณิชย์ได้ดำเนินตามแนวทางนโยบายควบรวมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับมาตรฐานการประกอบกิจการ ทำให้เหลือเพียงสามกลุ่มธนาคารใหญ่ๆ ซึ่งก็เพียงพอต่อการรองรับตลาดภายในประเทศ ในส่วนตลาดทุนสิงคโปร์ มีผู้ลงทุนส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนสถาบัน MAS จึงมีแนวนโยบายเพื่อสนับสนุนให้นักลงทุนรายย่อยสามารถเข้าถึงตลาดทุน เช่น ตลาดรองพันธบัตรรัฐบาล ได้ดีขึ้น

- สภาพการแข่งขัน: สิงคโปร์มีการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไปมาโดยตลอด เพื่อที่จะยกระดับการแข่งขันระหว่างสถาบันการเงินต่างๆ ภายในประเทศ โดยมีนโยบายดึงดูดสถาบันการเงินจากต่างชาติเข้ามามาก ทำให้มีสถาบันการเงินจากต่างประเทศจำนวนมากเข้ามาตั้งสำนักงานสาขาในสิงคโปร์จึงมีการแข่งขันค่อนข้างสูง ทำให้มีการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นและสถาบันการเงินสิงคโปร์มีการควบรวมกัน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งและยกระดับมาตรฐาน โดยสภาพการแข่งขันที่เข้มข้นนี้ทำให้สถาบันการเงินเหล่านี้พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินซึ่งยั่งยืนมากกว่าการแข่งขันทางด้านราคา

2) อุปสงค์ในประเทศ

- ขนาดตลาดและกำลังซื้อ: สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรน้อยเพียงประมาณ 5.3 ล้านคน (Department of Statistics Singapore, 2555) โดยเป็นประชาชนชาวสิงคโปร์ประมาณ 3.8 ล้านคน ที่เหลือโดยส่วนมากเป็นคนต่างประเทศที่เข้ามาประกอบธุรกิจในสิงคโปร์ ทำให้สิงคโปร์ค่อนข้างเสียเปรียบในภาคอุตสาหกรรมจริงเนื่องจากมีขนาดตลาดเล็ก ภาคการเงินสิงคโปร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประกัน จึงพยายามจับกลุ่มเป้าหมายไปที่กลุ่มผู้มีความมั่งคั่งและรายได้สูง รวมทั้งกลุ่มบริษัทและสถาบันด้านการค้า การลงทุน และการเงินจากต่างประเทศ รายได้ต่อหัวประชากรสิงคโปร์เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ที่มา: Department Of Statistics Singapore

แผนภาพที่ 73: GDP per capita ของสิงคโปร์ ปี 2517-2553

- การออมภาคบังคับในรูปของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพส่วนกลาง (Central Provident Fund: CPF): เป็นการออมภาคบังคับเพื่อความมั่นคงในวัยเกษียณ โดยลูกจ้างจะต้องจ่ายในอัตราร้อยละ 20 ของเงินเดือน ขณะที่นายจ้างจ่ายเงินสมทบร้อยละ 16 ซึ่งเงินกองทุนนี้จัดเป็นการออมภาคประชาชนที่ที่ขนาดใหญ่มาก โดยในปี 2553 สินทรัพย์รวมที่อยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการ CPF มีมูลค่าสูงถึง 144.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งจัดเป็นกองทุนบำนาญที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 10 ของโลก ซึ่งรัฐบาลได้ให้บริษัทจัดการกองทุนรวมตามคุณสมบัติ (Qualified asset management companies) ดำเนินการบริหารสินทรัพย์บางส่วนกองทุนนี้ นอกจากนี้ได้ออกนโยบายเปิดทางผู้ถือหน่วยกองทุนสามารถลงทุนได้หลากหลายจากรูปแบบการลงทุนที่รัฐบาลเลือกให้ และอนุญาตให้ใช้เงินจากกองทุนเพื่อการลงทุนส่วนบุคคลได้ การดำเนินการต่างๆ นี้ ได้ช่วยสนับสนุนให้อุตสาหกรรมบริหารจัดการกองทุนเติบโตและรองรับความต้องการบริการในตลาดส่วนนี้ได้⁷

- บทบาทของการเป็นเมืองท่าและศูนย์กลางการค้า: ตำแหน่งที่ตั้งเป็นเกาะส่งเสริมให้สิงคโปร์เป็นจุดผ่านในเส้นทางการค้าและคมนาคมทางน้ำ การทำตัวเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการขนส่งโดยการผลักดันอุตสาหกรรมการเดินเรือ เมืองท่า (ท่าเรือน้ำลึก) และอุตสาหกรรมการบินเพื่อเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะเอื้อต่อการค้า การลงทุนและการ re-export สิ่งเหล่านี้ทำให้มีเงินสะพัดไหลเวียนในสิงคโปร์และผ่านสิงคโปร์

⁷ นอกจากนี้ ภาครัฐยังส่งเสริมการออมและการลงทุนเพื่อเกษียณ โดยในกรณีที่บุคคลผู้มียาวยได้สูง รัฐบาลได้ลดหย่อนภาษีเงินออมเพื่อเกษียณ กระตุ้นให้ประชาชนออมเงินเหลือเก็บจากรายได้ที่มากในรูปแบบของแผนเติมเต็มเพื่อการเกษียณ (Supplementary retirement scheme) โดยการนำเงินส่วนหนึ่งประมาณ 30%ของรายได้ ไปฝากเปิดบัญชีจะได้รับการลดหย่อนภาษี และสามารถนำไปลงทุนในเครื่องมือการเงินที่รัฐอนุมัติได้

- สำนักงานต่างชาติในสิงคโปร์: เนื่องด้วยนโยบายการเปิดเสรีของสิงคโปร์และสิทธิประโยชน์ แรงจูงใจทางด้านภาษี ทำให้มีบริษัทต่างชาติเข้ามาตั้งสำนักงานในสิงคโปร์จำนวนมาก ทั้งในสามภาคการเงินย่อย โดยอาจคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 95 ในภาคธนาคาร และร้อยละ 75 ในภาคการประกันภัย ตามรายงานของ MAS

- ภาคเศรษฐกิจจริงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง: โดยหลังจากวิกฤติการเงินเอเชียในปี 2540 เศรษฐกิจสิงคโปร์มีการเติบโตเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5 สำหรับปี 2553 เศรษฐกิจเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 6.1

3) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง

อุตสาหกรรมการเงินของสิงคโปร์พัฒนาได้มีพัฒนาภาคธุรกิจกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันหรือเกี่ยวข้องกันในห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) รวมทั้งสถาบันที่เกี่ยวข้องในสิงคโปร์เพื่อสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค ทั้งนี้หากพิจารณาในส่วนของภาคการเงินเองไม่ว่าจะเป็นตลาดเงินดอลลาร์ในเอเชียโดยธนาคารในสิงคโปร์ดึงเงินฝากในรูปแบบที่ไม่ใช่ดอลลาร์สิงคโปร์เข้าประเทศและสามารถใช้เงินนี้ให้บริการทางการเงินและด้าน Treasury ตามความต้องการได้ และมีส่วนสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรมบริหารจัดการความมั่งคั่ง (Wealth Management) และภาคตลาดทุนของประเทศ

นอกจากนี้ สิงคโปร์ยังมีความโดดเด่นในแง่ของการมีบริการมืออาชีพที่สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบริษัทกฎหมาย การบัญชี ที่ปรึกษาและการกำกับกิจการในสิงคโปร์จะสามารถเติบโตได้ทั้งในทางกว้างและลึกมากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับประเทศในแง่ของการเป็นศูนย์กลางธุรกิจและการเงินระหว่างเอเชียและโลกได้ดียิ่งขึ้น

4) ปัจจัยการผลิต

- มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน: จากรายงาน The Financial Development Report 2011 โดย World Economic Forum ปรากฏว่าข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 มีสินทรัพย์รวมจำนวน 837.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 457 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งถือว่ามีความใหญ่เป็นอันดับ 2 เมื่อเทียบกับประเทศอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับ

- ทรัพยากรมนุษย์: เมื่อพิจารณาในแง่ของจำนวนบุคลากรภาคการเงินของสิงคโปร์ พบว่าสิงคโปร์มีจำนวนแรงงานภาคการเงินประมาณ 0.12 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.9 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศซึ่งค่อนข้างสูงเป็นรองเพียงมาเลเซีย เนื่องด้วยข้อจำกัดเรื่องจำนวนประชากรทำให้สิงคโปร์ดำเนินนโยบาย Open Door Policy เพื่อดึงดูดผู้เชี่ยวชาญและแรงงานฝีมือจากต่างประเทศ

นอกจากนี้หากพิจารณาในด้านของศักยภาพแรงงาน พบว่าแรงงานของสิงคโปร์มีระดับการศึกษาสูงและมีความสามารถสื่อสารได้หลายภาษาเนื่องจากลักษณะความหลากหลายเชื้อชาติของสิงคโปร์ นอกจากนี้สิงคโปร์ได้มีการใช้ MoneySense เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและบุคลากรทางการเงิน ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานสอบเทียบใบอนุญาต และการให้ทุนการศึกษาโดยหน่วยงานรัฐหรือเอกชนเพื่อยกระดับความรู้ของบุคลากรทางการเงิน

ตารางที่ 21: จำนวนแรงงานรวมและแรงงานภาคการเงิน

ประเทศ	จำนวนแรงงานรวม (ล้านคน)	แรงงานภาคการเงิน	
		(ล้านคน)	(ร้อยละ)
อินโดนีเซีย	112.00	1.48	1.3
มาเลเซีย	11.30	0.79	7.0
ฟิลิปปินส์	36.81	4.00	10.9
สิงคโปร์	1.80	0.12	6.9
ประเทศไทย	37.78	N.A	N.A.

ที่มา: Finance Sector in ASEAN: "Implications of the Liberalisation of Financial Services for Labour in the Region" By Nguyen Xuan Huong Mai, UNI Global Union - Asia & Pacific (UNI Apro) and graduate of National University of Singapore.

- ด้านโครงสร้างพื้นฐาน: ประเทศมีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆในภูมิภาค นอกจากนี้ตามแผนนโยบายการพัฒนาของสิงคโปร์นั้น จะเน้นพัฒนาระบบโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลักดันประเทศเข้าสู่การเป็นเกาะอัจฉริยะ (IT 2000 - A Vision of an Intelligent Island) ซึ่งรูปแบบต่างๆ ก็สามารถนำมาใช้ในรูปแบบเทคโนโลยี สารสนเทศที่มีความรวดเร็วและใช้ได้อย่างกว้างขวาง การทำงานในอนาคตจะมี "Mobile Telecomputing" ซึ่งจะให้บริการการติดต่อสื่อสารทางไกลด้วยคอมพิวเตอร์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งจะช่วยให้สถานที่ทำงาน สนามบิน ท่าเรือ และระบบการขนส่ง มีความทันสมัย การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เชื่อมโยง รัฐบาล ธุรกิจและบุคคลทั่วไปด้วยกันจะทำให้การสื่อสารต่าง ๆ ดีขึ้น และเป็นการสร้างเครือข่ายอย่างกว้างขวาง

- ด้านแรงจูงใจจากสิทธิประโยชน์ของการลงทุนในสิงคโปร์: สิงคโปร์เป็นประเทศที่ให้ความเท่าเทียมกันระหว่างนักลงทุนในและต่างประเทศ เช่น การอนุญาตถือครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง อีกทั้งยังพยายามดึงดูดนักลงทุนต่างชาติโดยเปิดกว้างให้นักลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนได้ 100 % เกือบทุกสาขา ยกเว้นเพียงด้านการกระจายเสียง และการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยไม่มีการควบคุมการโอนเงินตราต่างประเทศและผลกำไรในการประกอบธุรกิจออกนอกประเทศตลอดทั้งแรงจูงใจด้านอัตรา

ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax) ของสิงคโปร์ซึ่งต่ำที่สุดในภูมิภาคเอเชีย เป็นรองเพียงฮ่องกง ขณะที่อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax) ของสิงคโปร์อยู่ในระดับร้อยละ 3.5-20 เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนและใช้บริการทางการเงินในสิงคโปร์

สรุประบบการเงินสิงคโปร์

สิงคโปร์มีระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมทางการเงินที่สูงที่สุดในภูมิภาค ซึ่งสามารถสะท้อนจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคได้เป็นอย่างดี ความสำเร็จเหล่านี้เกิดขึ้นได้ด้วยการพยายามเอาชนะข้อจำกัดเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและพื้นที่ ด้วยการหันมาให้ความสำคัญกับภาคการบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการเงิน เนื่องจากมีเงินไหลเข้าออกประเทศมูลค่ามหาศาลจากการเป็นศูนย์กลางการทำเรือและการบิน โดยปัจจัยสนับสนุนในประเทศเป็นหลัก นั่นคือทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีระดับการศึกษาสูง มีความเป็นสากล และการวางโครงสร้างพื้นฐานตัวบทกฎหมายและเสถียรภาพทางการเมืองที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ รวมทั้งการเร่งรัดยกมาตรฐานตนเองสู่ระดับสากลด้วยนโยบายการเปิดเสรีที่สิงคโปร์มีก่อนประเทศอื่น ยังทำให้ระบบการเงินของสิงคโปร์มีความพัฒนาทั้งห่างจากประเทศในภาคี

4.3 ระบบการเงินของมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีพัฒนาการทางด้านการเงินการคลังที่โดดเด่น โดยเฉพาะนโยบายทางการเงินในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ที่มีการพัฒนาโครงสร้างและมาตรการทางนโยบายที่เอื้อต่อการแข่งขันทางด้านการเงินอย่างจริงจัง จึงเป็นสาเหตุให้มาเลเซียได้รับการจัดอันดับเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางด้านการพัฒนาตลาดทุนเป็นอันดับที่ 3 ของโลก รวมถึงการเป็นผู้นำในตลาดตราสารชุกของโลก อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประเทศไทย ทั้งทางด้านการค้า การลงทุน และธุรกิจการเงิน ทั้งภาคธนาคารพาณิชย์ และภาคตลาดทุน การวิเคราะห์ในส่วนนี้แบ่งออกเป็นสามส่วนหลัก ส่วนแรกได้แก่ ภาพรวมระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย ส่วนที่สอง ได้แก่ แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย และส่วนที่สาม ได้แก่ วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศมาเลเซีย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 ภาพรวมระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย

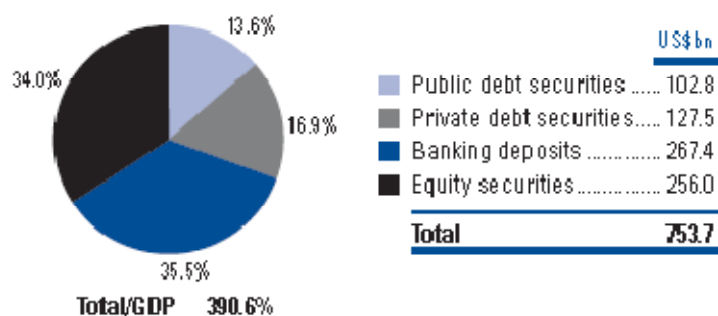
มาเลเซียได้แบ่งโครงสร้างของระบบการเงินกว้างๆ ตามประเภทของผู้กำกับดูแลออกเป็น 2 กลุ่มคือ (1) สถาบันการเงินซึ่งประกอบไปด้วยธนาคารและสถาบันการเงินที่มีธนาคาร โดยภาคสถาบันการเงินในมาเลเซียอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารกลางของมาเลเซีย (Bank Negara

Malaysia) ซึ่งเป็นธนาคารกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายการเงินของประเทศ รวมถึงดูแล กำกับ และเป็นแหล่งเงินกู้แก่สถาบันการเงินอื่นๆ ในประเทศ (2) ภาควิชาตลาดทุน โดยภาควิชาตลาดทุนในมาเลเซียอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ “Securities Commission” มีหน้าที่ในการกำกับดูแลสถาบันทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุน เช่น บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน เป็นต้น นอกจากนี้ Securities Commission ยังมีหน้าที่ในการกำกับดูแลอัตราแลกเปลี่ยน การอนุมัติในการออกตราสารหนี้ของบริษัท วางกฎระเบียบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุน รวมถึงกฎระเบียบต่างๆ ในการควบคุมรวมกิจการ

อย่างไรก็ตามระบบการเงินในมาเลเซียสามารถแบ่งประเภทระบบการเงินโดยใช้หลักศาสนาอิสลามเป็นเกณฑ์โดยแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) ระบบการเงินทั่วไป (conventional financial system) ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการทางการเงินตามลักษณะของสถาบันทางการเงินที่สังกัดอยู่ เช่น ธนาคาร ประกันภัย ตลาดทุน (2) ระบบการเงินอิสลาม (Islamic financial system) ซึ่งยึดถือหลักการบริหารจัดการ รวมถึงการแบ่งปันผลกำไรและขาดทุนตามหลักศาสนาอิสลาม เช่น ธนาคารอิสลาม (Islamic Bank) ประกันภัยตามหลักศาสนาอิสลาม (Takaful Operators) และตลาดทุนอิสลาม (Islamic Capital Market) ซึ่งระบบการเงินทั้งสองประเภทได้ดำเนินงานแบบคู่ขนานกันไปในประเทศมาเลเซีย

เมื่อพิจารณาถึงสินทรัพย์ของภาคการเงินของมาเลเซียปรากฏว่าข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 มีจำนวน 753.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยแบ่งเป็นตราสารหนี้ภาครัฐจำนวน 102.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 13.6) ตราสารหนี้ภาคเอกชนจำนวน 127.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 16.9) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์จำนวน 267.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 35.5) และตราสารทุนจำนวน 256.0 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 34.0) ดังแผนภาพที่ 74

Financial assets by major type, 2009

ที่มา: The Financial Development Report 2011, World Economic Forum 2012

แผนภาพที่ 74: สินทรัพย์ของภาคการเงินมาเลเซียแยกตามประเภทบริการทางการเงิน ปี 2552

อย่างไรก็ตาม เพื่อการวิเคราะห์เทียบเคียงกับบริบทของประเทศไทย จึงได้แบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ภาคหลัก ได้แก่ (1) ภาคธนาคารและประกันภัย (2) ภาคตลาดทุน โดยสรุปดังนี้

1) ภาคราชการและประกันภัย

ภาคราชการและประกันภัยมีธนาคารกลางของมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia) เป็นสถาบันสูงสุดในโครงสร้างระบบการเงินของประเทศซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินและสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีอำนาจกำกับดูแลสถาบันการเงินที่เป็นธนาคารและสถาบันทางการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร เช่น ประกันภัย สถาบันการเงินเพื่อการพัฒนา (Development Financial institution) ซึ่งคล้ายคลึงกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจของไทย รวมถึงการจัดการเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศอีกด้วย

โดยประเภทและจำนวนของสถาบันทางการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารกลางมาเลเซีย มีรายละเอียด ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22: ประเภทและสถาบันทางการเงิน

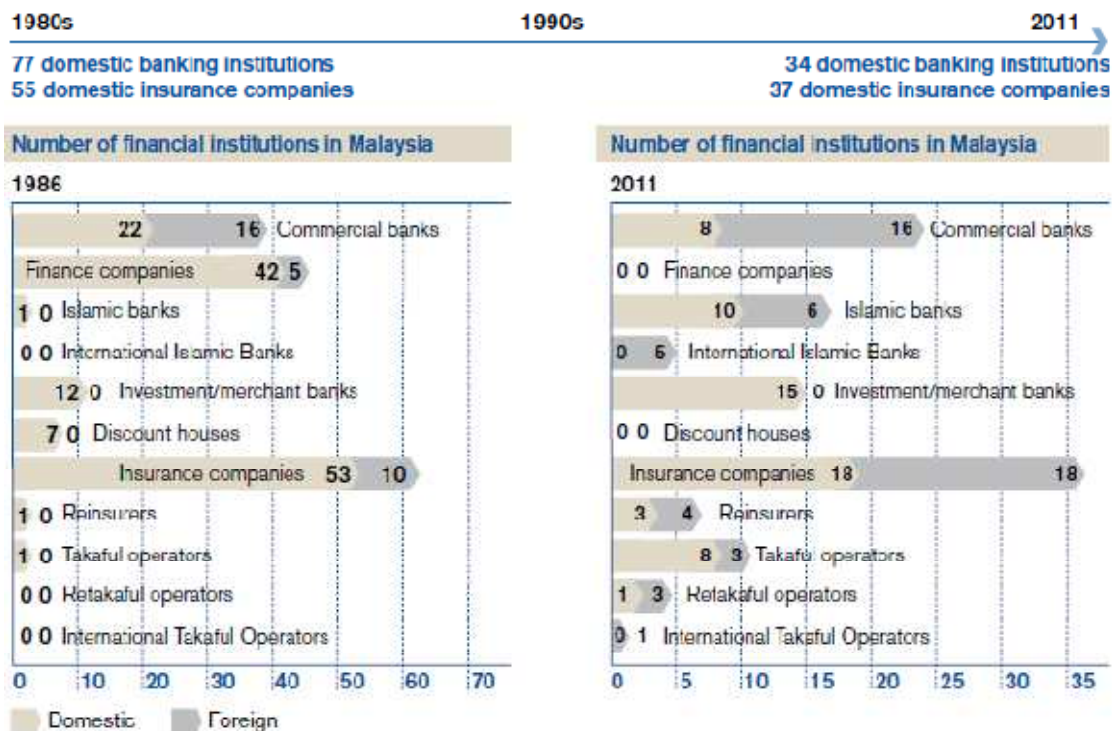
	Total	Malaysian-Controlled Institution	Foreign- Controlled Institution
Commercial Banks	25	8	17
Islamic Banks	16	10	6
International Islamic Banks	5	0	5
Investment Banks	15	15	0
Insurers	36	19	17
Takaful Operators (Islamic Insurers)	12	9	3
International Takaful Operators	1	0	1
Reinsurers	7	3	4
Retakaful Operators (Islamic Reinsurers)	4	1	3
Development Financial Institutions	6	6	0

ที่มา: Malaysian Investment Development Authority (as of Feb 2012)

สถาบันการเงินที่เป็นธนาคารประกอบไปด้วย ธนาคารพาณิชย์ วาณิชธนกิจ (Investment bank) และธนาคารอิสลามซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเคลื่อนย้ายทุนและเป็นแหล่งเงินหลักในการสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย สถาบันการเงินมีการดำเนินงานผ่านทางเครือข่ายทั่วประเทศรวม 2000 สาขาทั่วประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีสำนักงานตัวแทนของธนาคารต่างชาติ 14 แห่งในมาเลเซียซึ่งไม่สามารถทำธุรกรรมเทียบเท่าธนาคารในประเทศมาเลเซียได้ นอกจากการทำงานทางด้านวิจัย การบริการติดต่อประสานงาน และการแลกเปลี่ยนข่าวสาร มาเลเซียมีธนาคารขนาดใหญ่อยู่ 6 ธนาคารซึ่งมีสาขาอยู่ในต่างประเทศรวม 19 ประเทศ ในหลากหลายรูปแบบ เช่น สำนักงานตัวแทน สาขาย่อยในต่างประเทศ และอยู่ในรูปแบบกิจการร่วมค้า (Joint Venture)

สถาบันการเงินที่มีใบอนุญาตประกอบไปด้วย บริษัทประกันภัยทั่วไป บริษัทประกันภัยตามหลักศาสนาอิสลาม (Takaful operators) และสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนา มีหน้าที่เพิ่มเติมในส่วนของการจัดการทางการเงินที่สถาบันการเงินที่เป็นธนาคารยังมิได้ดำเนินการ เช่น บริษัทประกันภัยทำหน้าที่รับประกันชีวิตและประกันวินาศภัย โดยบริษัทประกันภัยและบริษัทประกันภัยตามหลักศาสนาอิสลามมีสำนักงานรวมกันมากกว่า 800 สำนักงาน และมีตัวแทนขายประกันที่ลงทะเบียนอยู่มากกว่า 100,000 คน ซึ่งทำหน้าที่ในการจัดการความเสี่ยง และการวางแผนทางการเงินสำหรับภาคธุรกิจและบุคคลทั่วไป

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบการเงินมาเลเซียจะเห็นถึงการค่อยๆ พัฒนา โดยสังเกตได้จากจำนวนของสถาบันทางการเงินที่ลดลงกว่าครึ่งหนึ่งในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา อันเป็นผลจากการควบรวมเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งดังแผนภาพที่ 75

ที่มา: Negara Bank Malaysia

แผนภาพที่ 75: จำนวนสถาบันการเงิน

โดยสรุปภาคธนาคารและภาคประกันภัยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารกลางของมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia) โดยมีทั้งการให้บริการตามรูปแบบธนาคารทั่วไปและรูปแบบธนาคารอิสลาม

2) ภาคตลาดทุน

ภาคตลาดทุนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Securities Commission โดยมาเลเซียมีตลาดหลักทรัพย์ "Bursa Malaysia" หรือชื่อเดิมที่เรียกกันคือ "Kuala Lumpur Stock Exchange: KLSE" ซึ่งสามารถจัดกลุ่มของสินทรัพย์ในตลาดทุนของมาเลเซียเป็น 5 ประเภทได้แก่ (1) ตราสารหุ้น (2) ตราสารหนี้ (3) ตราสารอนุพันธ์ (4) การจัดการการลงทุน และ (5) ตลาดทุนตามหลักศาสนาอิสลาม (Islamic capital market) เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของภาคตลาดทุน พบว่าตั้งแต่ปี 2543 จนถึงปี 2553 อัตราการเติบโตสะสมเฉลี่ยต่อปีในทุกสินทรัพย์ของภาคตลาดทุนมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องมากกว่าร้อยละ 10 ดัง

ตารางที่ 23 Error! Reference source not found.

ตารางที่ 23: ขนาดตลาดทุนมาเลเซีย

Market segments	2000 (RM bil)	2010 (RM bil)	CAGR %
Stockmarket capitalisation	444.4	1,275.3	11.1
Debt securities outstanding	273.1	758.6	10.8
Derivatives (notional value traded)	84.0	512.1	19.8
Investment management (assets under management)	55.2	377.4	21.2
Islamic capital market	293.7	1,050.1	13.6

ที่มา: Securities Commission Malaysia, Bursa Malaysia

จากข้อมูลของธนาคารกลางมาเลเซียและ Security commission พบว่าในระยะ 10 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึงปี พ.ศ. 2553 ตลาดตราสารทุนเติบโตร้อยละ 11 ต่อปี หรือคิดเป็น 3 เท่าตัว กล่าวคือ ขนาดสินทรัพย์เพิ่มจาก 444.4 พันล้านริงกิต เป็น 2000 พันล้านริงกิต อันเป็นผลมาจากการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานในตลาดทุนรวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดตามมาตรฐานในระดับสากล รวมถึงการกำกับดูแลที่เข้มแข็งซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจของผู้ลงทุนต่อตลาดทุน

ในขณะที่ตลาดตราสารหนี้เติบโตร้อยละ 10.8 หรือคิดเป็น 3 เท่าตัว กล่าวคือ ขนาดสินทรัพย์เพิ่มจาก 273.1 พันล้านริงกิต เป็น 758.6 พันล้านริงกิต ซึ่งการเติบโตเป็นผลมาจากการกระบวนกรการจัดอันดับตราสารหนี้ที่ดีขึ้นประกอบกับการปรับปรุงเรื่องความโปร่งใสของกลไกราคา รวมถึงการปรับปรุงด้านภาษีให้ดึงดูดการลงทุนในตราสารหนี้มากขึ้น

สำหรับตลาดตราสารอนุพันธ์เติบโตร้อยละ 19.8 ต่อปีจาก 84 พันล้านริงกิต เป็น 512.1 พันล้านริงกิต การเติบโตที่รวดเร็วเช่นนี้เป็นผลมาจากการวางจุดยืนของตลาดตราสารอนุพันธ์ของมาเลเซียให้เป็นหุ้นส่วนทางกลยุทธ์กับ (Chicago Mercantile Exchange Group, Inc: CME) ซึ่งเป็นตลาดอนุพันธ์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก

อุตสาหกรรมการจัดการการลงทุน เติบโตร้อยละ 21.2 ต่อปีจาก 55.2 พันล้านริงกิต เป็น 377.4 พันล้านริงกิต ซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยอุตสาหกรรม "unit trust" การเติบโตของอุตสาหกรรม

ของการจัดการการลงทุนเป็นผลมาจากหลายปัจจัย เช่น การสนับสนุนให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย การเพิ่มความคุ้มครองนักลงทุน การเพิ่มขึ้นของแรงงานรวมถึงการเพิ่มการออมภายในประเทศ

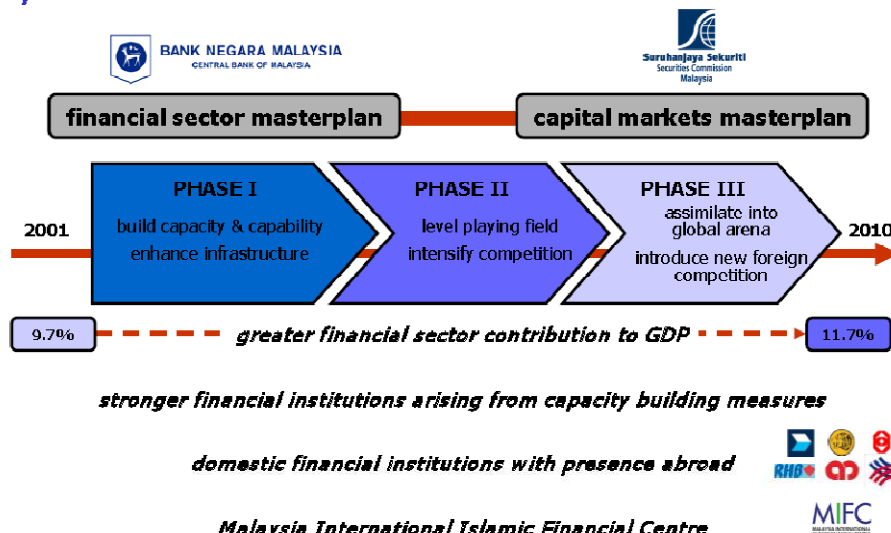
สำหรับตลาดทุนอิสลามมีการเติบโตร้อยละ 16.3 ต่อปี จากขนาดสินทรัพย์ 293.7 พันล้านริงกิต เป็น 1050.1 พันล้านริงกิตในช่วงปี 2543 - 2553 ณ สิ้นปี 2553 ตราสารที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม (Shariah-compliant) ครอบคลุมแบ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของสินทรัพย์ที่มีอยู่ในตลาดทุนมาเลเซีย โดยรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับตลาดทุนอิสลามจะกล่าวถึงในหัวข้อความโดดเด่นของระบบการเงินมาเลเซีย

โดยสรุป ภาคตลาดทุนของมาเลเซียมีผลงานที่ยอดเยี่ยมโดยสะท้อนจากการเติบโตของสินทรัพย์ทุกประเภทในตลาดทุนที่มีการเติบโตมากกว่าร้อยละ 10 ต่อปี ตลอดช่วงเวลา 10 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 - 2553 โดยที่สินทรัพย์ที่มีมากกว่าครึ่งเป็นสินทรัพย์ที่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม ณ สิ้นปี 2553

4.3.2 แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซีย มีความโดดเด่นในการพัฒนาตลาดการเงินนับจากการประกาศแผนแม่บทในการพัฒนาภาคการเงิน (Financial Sector Masterplan: FSMP) ทำให้ระบบการเงินมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถแบ่งแผนแม่บทได้เป็น 3 ระยะดังแผนภาพที่ 76

Comprehensive blueprints to develop and strengthen the financial system

ที่มา: Bank Negara Malaysia

แผนภาพที่ 76: การพัฒนาระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย

โดยในระยะแรก (2544 - 2546) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความสามารถของสถาบันการเงินท้องถิ่นและสร้างความแข็งแกร่งด้านโครงสร้างทางการเงิน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาระบบธนาคารอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่างๆ ระยะที่สอง (2547 - 2550) เพื่อสร้างแรงกดดันให้ภาคการเงินภายในประเทศมีการแข่งขันมากขึ้น และระยะที่สาม (ภายหลังปี 2550) เปิดให้มีการแข่งขันใหม่ๆ จากสถาบันการเงินต่างประเทศ ขณะเดียวกันที่มีการเปิดตลาดการเงินและรวมตลาดการเงินของมาเลเซียเข้ากับตลาดการเงินโลกโดยวางจุดยืนทางการเงินเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก ซึ่งรายละเอียดของแผนพัฒนาถูกแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนของภาคธนาคารและภาคประกันภัยอยู่ในพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาภาคการเงินการธนาคารของมาเลเซียปี 2554-2563 (Financial Sector Blueprint 2011-2020) และส่วนของภาคตลาดทุนอยู่ในแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุนฉบับที่ 2 (Capital Market Master Plan 2)

1) ภาคธนาคารและภาคประกันภัย

ภายใต้พิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาภาคการเงินการธนาคารของมาเลเซียปี 2554-2563 ของธนาคารกลางมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia) แสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาภาคธนาคารและภาคประกันภัยของประเทศมาเลเซีย ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า สร้างความแข็งแกร่งให้แก่อนาคตโดยการพัฒนาระบบการเงินให้ก้าวหน้า และเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากโอกาสของการแข่งขันที่มากขึ้น ในขณะที่ระบบการเงินเป็นผู้ตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจภายในประเทศที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้นอันเป็นผลพวงจากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของมาเลเซียในการก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงและเป็นเศรษฐกิจที่มีมูลค่าเพิ่มสูงภายในปี พ.ศ. 2563

เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ มาเลเซียมีแนวทางในการพัฒนาภาคการเงินใน 11 ด้าน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 มิติหลัก ได้แก่ (1) การเป็นภาคการเงินที่สอดรับได้ดีที่สุดกับเศรษฐกิจของมาเลเซีย (2) การยกระดับความเชื่อมโยงทางการเงินในภูมิภาคและระหว่างประเทศ (3) การคุ้มครองเสถียรภาพของระบบการเงิน และ (4) การพัฒนาระบบการเงิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 24: แนวทางการพัฒนาภาคธนาคารและประกันภัยของมาเลเซียระหว่างปี 2554-2563

แนวทาง	สาระสำคัญ
1. การเป็นภาคการเงินที่สอดรับได้ดีที่สุดกับเศรษฐกิจของมาเลเซีย	- พัฒนาตัวกลางทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ สำหรับเศรษฐกิจที่มีมูลค่าเพิ่มและรายได้สูง เช่น ส่งเสริมขีดความสามารถของสถาบันการเงินในการให้บริการด้านการเงินแก่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงหรือที่ใช้นวัตกรรมทันสมัย - พัฒนาตลาดการเงินที่ครอบคลุมและมีพลวัต เพื่อให้มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ครอบคลุมและเพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจมาเลเซีย ซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกเพิ่มมากขึ้น - การเงินสำหรับทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนชาวมาเลเซีย โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาส สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ง่ายขึ้น เช่น การส่งเสริม micro financing products

แนวทาง	สาระสำคัญ
2. การยกระดับความเชื่อมโยงทางการเงินในภูมิภาคและระหว่างประเทศ	● สร้างความเข้มแข็งการรวมตัวด้านในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถาบันทางการเงิน การธนาคารของมาเลเซีย ซึ่งเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญในการส่งเสริมบริษัทต่างชาติที่มาลงทุนในมาเลเซียและบริษัทมาเลเซียที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ● ส่งเสริมการพัฒนาการเงินการธนาคารอิสลามในระดับนานาชาติ เพื่อผลักดันให้มาเลเซีย เป็นศูนย์กลางการเงินอิสลามระหว่างประเทศ
3. การคุ้มครองรักษาเสถียรภาพของระบบการเงิน	● ระบบตรวจสอบและควบคุมเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับการเงินและการธนาคาร เพื่อให้ระบบตรวจสอบและควบคุม รวมไปถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีประสิทธิภาพในการควบคุมอุตสาหกรรมการเงินและการธนาคารอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ● เพิ่มมาตรฐานการกำกับดูแลและการจัดการความเสี่ยง ● การวางข้อกำหนดที่มากกว่าการเชื่อมโยงในภูมิภาคโดยการบูรณาการข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ต่างๆให้เข้ากันได้กับกฎเกณฑ์ในระดับสากล
4. การพัฒนาระบบการเงิน	● ส่งเสริมระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เร่งรัดและส่งเสริมการใช้ระบบ e-Payments เพื่อให้เศรษฐกิจมาเลเซีย มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ● ส่งเสริมสิทธิของผู้บริโภค เช่น การส่งเสริมและให้ความรู้กับผู้บริโภคเพื่อให้ตระหนักถึงสิทธิของผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินมากขึ้น ● ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรสำหรับระบบการเงินการธนาคารที่มีพลวัต โดยจะจัดตั้ง Financial Services Talent Council เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักในการผลักดันนโยบายการพัฒนาบุคลากรในสาขาการเงินการธนาคาร

ที่มา: สรุปจาก Bank Negara Malaysia

2) ภาคตลาดทุน

ภายใต้แผนแม่บทพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 (Capital Market Master Plan 2) โดย Securities Commission แสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาภาคตลาดทุน ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า ตลาดทุนจะเป็นกลไกในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของมาเลเซียในการก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง และเป็นเศรษฐกิจที่มีการเติบโตสูง

เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ มาเลเซียมีแนวทางในการพัฒนาภาคตลาดทุนใน 14 ด้าน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 5 มิติหลัก ได้แก่ (1) ยกกระดับและพัฒนารูปแบบของทุนในตลาดทุน (2) เพิ่มประสิทธิภาพและขอบเขตของตัวกลาง (3) เพิ่มสภาพคล่องให้ตลาดทุน (4) ทำให้ตลาด

ทุนมีความเป็นสากลมากขึ้นและ (5) เพิ่มความแข็งแกร่งของโครงสร้างพื้นฐานด้านข่าวสาร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 25: สรุปแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุนมาเลเซีย ฉบับที่ 2 (2553 – 2563)

เป้าหมาย	กลยุทธ์
1. ยกระดับและพัฒนารูปแบบของทุนในตลาดทุน	- เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) และธุรกิจร่วมทุน (Private Equity) - เพิ่มความแข็งแกร่งของหน่วยงานด้านเศรษฐกิจของตลาดหลักทรัพย์ในการสนับสนุนการเติบโตของบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม - ขยายการเข้าถึงตลาดตราสารหนี้ - สนับสนุนการเงินและการลงทุนสำหรับโครงการที่รับผิดชอบต่อสังคม
2. เพิ่มประสิทธิภาพและขอบเขตของตัวกลาง	- เพิ่มความพยายามในการเพิ่มประสิทธิภาพของตัวกลางในการออมของภาครัฐ - เพิ่มความหลากหลายและมูลค่าเพิ่ม(Value-add) ของตัวกลางในการออมภาคเอกชน - ขยายขอบเขตในการให้บริการของตัวกลาง
3. เพิ่มสภาพคล่องให้ตลาดทุน	- มุ่งแก้ปัญหาการออมซึ่งมากเกินไปโดยส่งเสริมให้ผู้ออมเงินนำเงินออกมาลงทุนในตลาดทุนมากขึ้นซึ่งจะส่งผลดีต่อสภาพคล่องในตลาดทุน - เพิ่มประสิทธิภาพในการหามูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกตราสารอนุพันธ์ที่ยากแก่การคำนวณหามูลค่า รวมถึงการทำความเข้าใจความเสี่ยงข้ามตลาด - ขยายการเชื่อมต่อและการมีส่วนร่วมของตลาดทุนโดยการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะส่งผลให้มีผู้เล่นรายย่อยเข้าถึงการซื้อขายมากยิ่งขึ้นดังนั้นสภาพคล่องในจะตลาดทุนก็จะเพิ่มขึ้น
4. ทำให้ตลาดทุนมีความเป็นสากลมากขึ้น	- เพิ่มความสามารถของตัวกลางให้มีความเป็นสากลมากขึ้น เช่น การส่งเสริมในการไปตั้งสาขานอกประเทศ การควบรวมกับต่างชาติ หรือการเป็นหุ้นส่วนเชิงกลยุทธ์กับบริษัทต่างชาติ - ขยายตลาดเข้าไปในระดับโลก โดยมุ่งเน้นไปที่ตลาดทุนที่มีพื้นฐานตลาดที่ยึดโยงกับหลักศาสนาอิสลาม
5. เพิ่มความแข็งแกร่งของโครงสร้างพื้นฐานด้านข่าวสาร	- สร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการในอนาคต เช่น การสร้างสังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมคนให้มีทักษะและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่มีนวัตกรรม - เพิ่มความแข็งแกร่งของโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่สิ่งแวดล้อมที่แน่นหนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: The Capital Market Master Plan 2 (2010 – 2020)

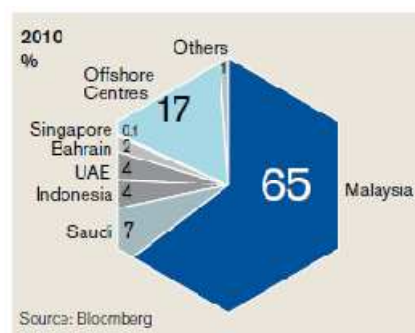
โดยสรุปจากพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาภาคการเงินการธนาคารของมาเลเซีย ปี 2554-2563 ของธนาคารกลางมาเลเซียและแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุน ฉบับที่ 2 (Capital Market Master Plan 2) โดย Securities Commission แสดงให้เห็นว่ามาเลเซียมุ่งเน้นการยกระดับความเชื่อมโยงทางการเงินระหว่างประเทศ การค้ำกันเสถียรภาพของระบบการเงิน เพิ่มประสิทธิภาพและ

ขอบเขตของตัวกลาง ทำให้ตลาดทุนมีความเป็นสากลมากขึ้นและเพิ่มความแข็งแกร่งของโครงสร้างพื้นฐานด้านข่าวสารเพื่อตอบสนองการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลาม

3) ความโดดเด่นของตลาดการเงินมาเลเซีย

จากแผนพัฒนาระบบการเงินมาเลเซียแสดงให้เห็นว่านอกจากการวางจุดยืนให้ระบบการเงินของมาเลเซียเป็นผู้สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว อีกเป้าหมายหลักของระบบการเงินมาเลเซียก็คือการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก (Global hub for Islamic finance) โดยในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 ธนาคารกลางมาเลเซียได้ก่อตั้ง “The Malaysia International Islamic Financial Center : MIFIC” เพื่อภารกิจในการทำให้มาเลเซียเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก โดยมุ่งเน้นไปที่เป้าหมาย 5 ประการ ดังนี้ (1) เป็นศูนย์กลางการออกตราสารซุกุก (Sukuk) (2) เป็นศูนย์กลางการจัดการกองทุนตามหลักศาสนาอิสลาม (3) เป็นศูนย์กลางของธนาคารอิสลามระหว่างประเทศ (4) เป็นศูนย์กลางประกันภัยตามหลักศาสนาอิสลาม (International Takaful) และ (5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากการวางเป้าหมายเช่นนี้ของ MIFIC ทำให้เป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินของอิสลามถูกบรรจุเป็นวาระแห่งชาติและได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทำให้สถาบันทางการเงินที่เข้าร่วมสนับสนุนเป้าหมายของ MIFIC ได้รับสิทธิประโยชน์มากมาย รวมถึงการออกใบอนุญาตใหม่สำหรับธุรกิจที่นำเงินจากต่างชาติเข้ามาและจากข้อมูลธนาคารกลางมาเลเซียชี้ให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการเงินอิสลามถูกขับเคลื่อนโดย 56 สถาบันการเงิน

ผลลัพธ์จากการวางจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก มีดังนี้ ในปี พ.ศ. 2552 ตลาดตราสารหนี้ซุกุก ตลาดหุ้นและขนาดสินทรัพย์ของการจัดการกองทุนตามหลักศาสนาอิสลาม มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตราสารหนี้ตามหลักศาสนาอิสลามจากทั่วโลกได้ถูกออกในมาเลเซียมากถึงร้อยละ 54 และในปี 2553 มาเลเซียยังคงครองส่วนแบ่งตลาดตราสารซุกุกในอันดับที่ 1 ของโลกโดยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 65 (มูลค่า 96 พันล้านเหรียญสหรัฐ) ดังแผนภาพที่ 77

ที่มา: Bank Negara Malaysia, Bloomberg

แผนภาพที่ 77: ส่วนแบ่งตลาดตราสารซุกุกโลก

นอกจากนี้ในอุตสาหกรรมประกันภัยตามหลักศาสนาอิสลามมีขนาดเป็นอันดับที่ 2 ของโลกรองจากอิหร่าน สำหรับอุตสาหกรรมธนาคารอิสลามได้ถูกจัดเป็นอันดับที่ 3 ของโลกรองจากอิหร่านและซาอุดีอาระเบีย

สำหรับตลาดทุนมาเลเซีย สัดส่วนของตราสารการเงินอิสลามมีขนาดเกินกึ่งหนึ่งของตลาด จากข้อมูลของ Securities Commission ได้แสดงให้เห็นว่าตราสารชุกมีขนาด 194 พันล้านริงกิต หรือคิดเป็นร้อยละ 58 ของตลาดตราสารหนี้ ในขณะที่ตลาดหลักทรัพย์ประกอบไปด้วยจำนวนหลักทรัพย์ที่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลามมากถึงร้อยละ 98 คิดเป็นมูลค่า 836.17 พันล้านริงกิต หรือคิดเป็นร้อยละ 62 ของมูลค่าตลาดหลักทรัพย์ โดยมีแนวโน้มว่าตราสารที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต

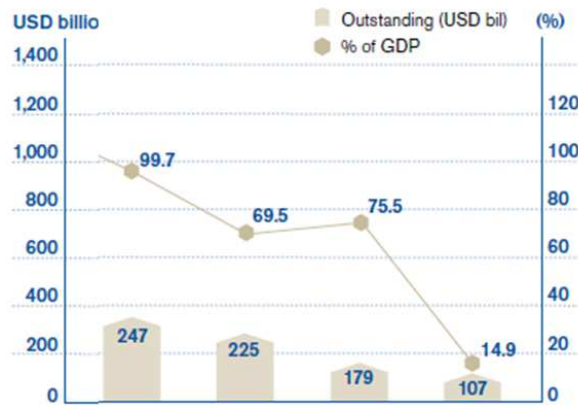
นอกจากสัดส่วนของตราสารทางการเงินอิสลามที่มีสัดส่วนตลาดมากในตลาดทุนแล้วอัตราการเติบโตของตราสารทางการเงินอิสลามก็มีแนวโน้มอยู่ในระดับสูงขึ้น ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26: การเติบโตของตลาดทุนอิสลามในอดีตและคาดการณ์ในอนาคต

Market segments	2000 (RM bil)	2010 (RM bil)	CAGR % (2000–2010)	2020 (RM bil)	CAGR % (2010–2020)
Market cap of Shariah-compliant companies	254.1	756.1	11.5	1,551.1	7.4
Sukuk	39.6	294.0	22.2	1,331.5	16.3
Total ICM	293.7	1,050.1	13.6	2,882.6	10.6
Shariah-compliant unit trust NAV	1.7	24.0	30.3	158.0	20.7

ที่มา: Securities Commission Malaysia Estimates

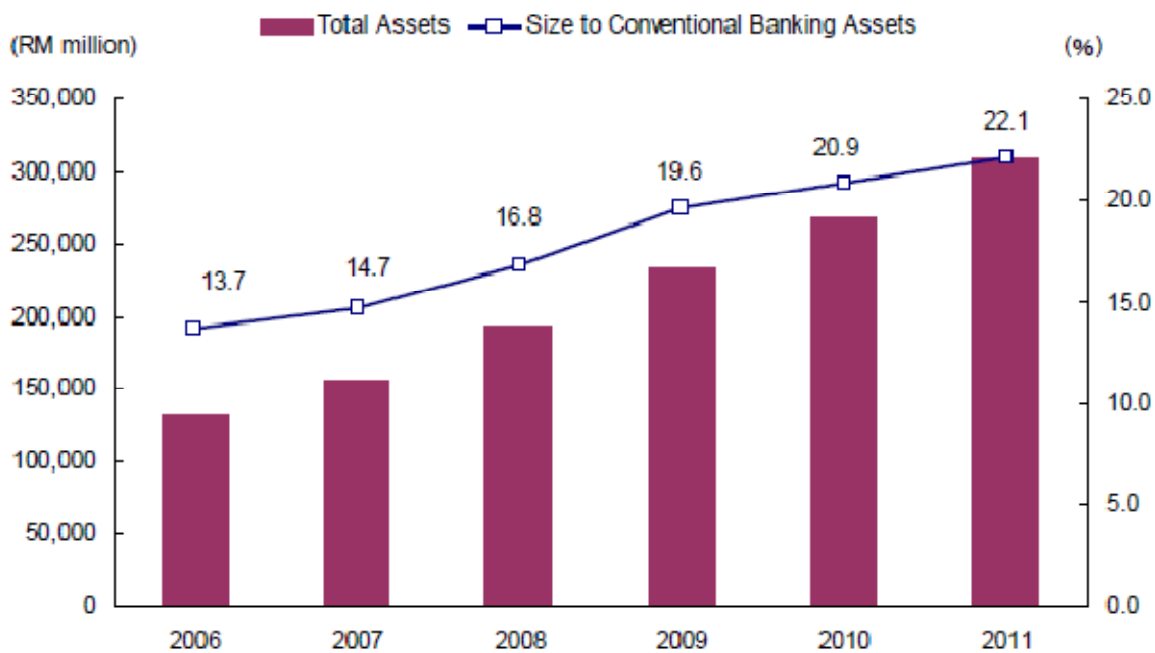
จากแรงผลักดันของตราสารชุกส่งผลให้ขนาดตลาดตราสารหนี้ของมาเลเซียมีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน ดังแผนภาพที่ 78

ที่มา: Bank Negara Malaysia

แผนภาพที่ 78: ขนาดตราสารหนี้

สำหรับภาคธนาคาร ธนาคารอิสลามมีสินทรัพย์ถึงร้อยละ 22 จากสินทรัพย์รวมของธนาคารทั้งหมดและยังมีแนวโน้มการเติบโตของสัดส่วนในภาคธนาคารมากขึ้นเรื่อยๆ ดังแผนภาพที่ 79

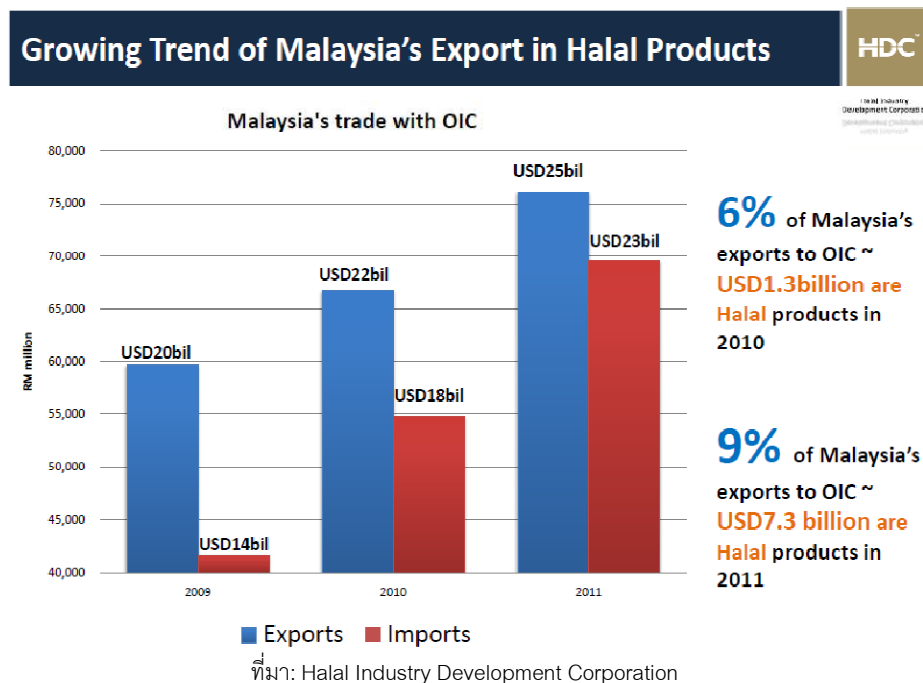
ที่มา: Bank Negara Malaysia

แผนภาพที่ 79: สินทรัพย์ธนาคารอิสลาม

ปัจจุบัน มาเลเซียมีสินค้าและบริการมากกว่า 100 ชนิดสำหรับอุตสาหกรรมการเงินอิสลาม ซึ่งนวัตกรรมทางการเงินและเครื่องมือทางการเงินนั้นสอดคล้องกันกับหลักศาสนาอิสลามของทุกประเทศทั่วโลก (Shariah Principles) เช่น ตราสารหนี้ซุ๊กแบบหลากหลายสกุลเงิน (Multi-currency sukuk) ซึ่งออกตราสารเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ ดอลลาร์สิงคโปร์ เหยินหมินปี้ (สกุลเงินของสาธารณรัฐประชาชนจีน) การออกตราสารในสกุลเงินที่หลากหลายสามารถดึงดูดนักลงทุนต่างชาติได้อย่างมาก

กล่าวโดยสรุประบบการเงินของมาเลเซียถูกขับเคลื่อนโดยระบบการเงินแบบอิสลามซึ่งมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 10 ต่อปีตลอดระยะเวลา 10 ปี ภายใต้จุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก

นอกจากความโดดเด่นทางด้านอุตสาหกรรมทางการเงินแล้วในภาคการผลิตจริง อุตสาหกรรมอาหารฮาลาลก็เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีความโดดเด่นและกำลังเติบโตจากอุปสงค์ในโลกมุสลิม ข้อมูลจาก Halal Industry Development Corporation ได้ชี้ให้เห็นว่าขนาดของอุตสาหกรรมอิสลามมีขนาดใหญ่ถึง 2 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ อันเนื่องมาจาก (1) การเติบโตของประชากรมุสลิม (2) การเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศมุสลิม (3) การเติบโตของตลาดอาหารฮาลาลในจีนและอินเดีย ส่งผลให้อุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในมาเลเซียเติบโตมากขึ้น ดังแผนภาพที่ 80

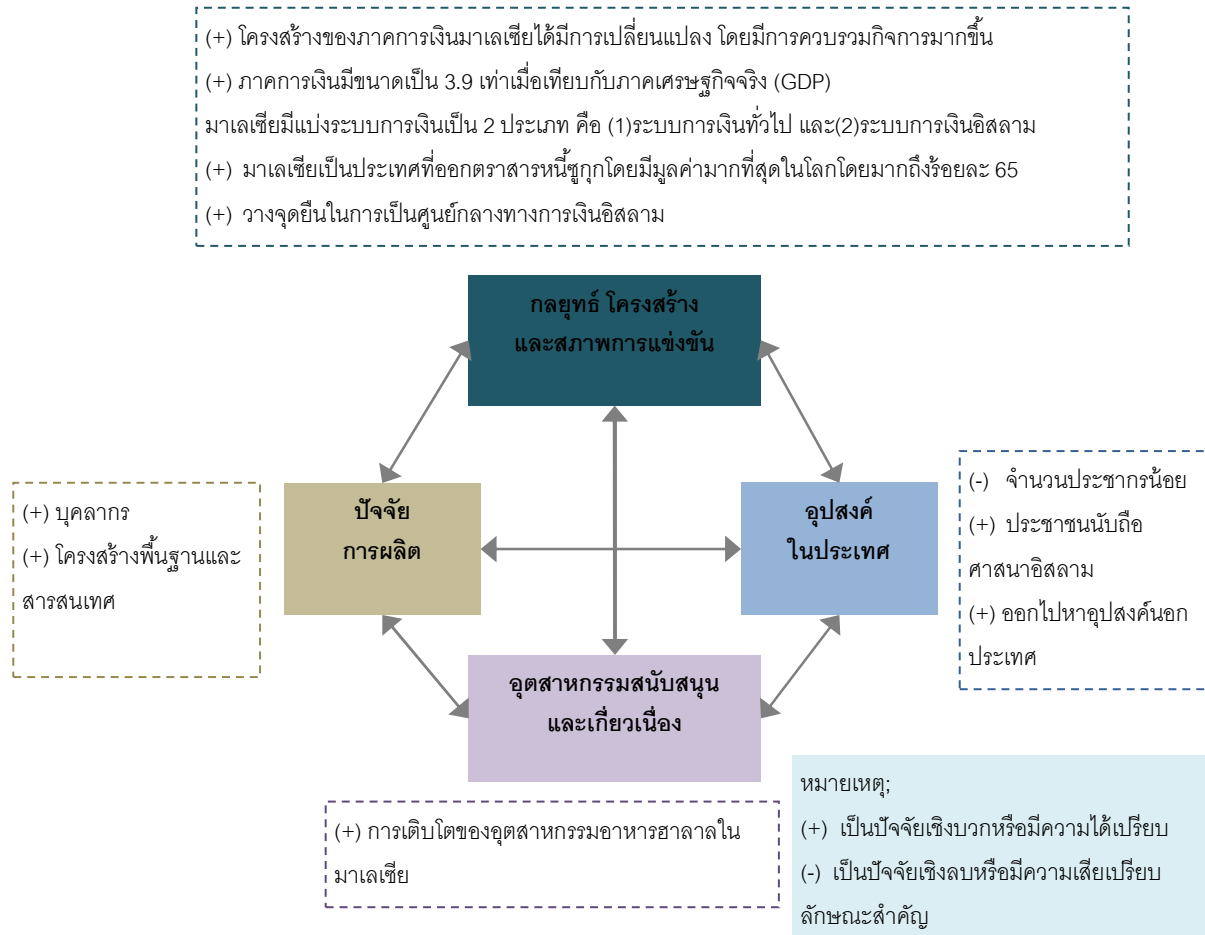
หมายเหตุ: OIC= Organization of the Islamic Conference

แผนภาพที่ 80: การเติบโตของอาหารฮาลาล

4.3.3 วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศมาเลเซีย

หลังจากคณะที่ปรึกษาได้ทำการศึกษาถึงภาพรวมระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย แนวทางการพัฒนาระบบการเงิน และความโดดเด่นของตลาดการเงินมาเลเซีย จากธนาคารกลางมาเลเซีย (Negara Bank Malaysia) และหน่วยงานในการกำกับดูแลตลาดทุน (Securities Commissions) รวมถึงข้อมูลรายงานการพัฒนาทางการเงินปี 2554 ของ World Economic Forum มาเลเซียได้รับการจัดอันดับ

ประเทศที่มีพัฒนาการทางการเงินอยู่ในอันดับที่ 16 จากทั้งหมด 60 ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ⁸ โดยเป็นประเทศที่มีผลคะแนนรวมเป็นอันดับที่ 2 ใน 6 ประเทศอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับ อันเป็นผลมาจากการวางจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลกโดยอาศัยความโดดเด่นด้านการเงินและความเป็นชาติอิสลาม ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์ศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการเงินของมาเลเซียโดยรวม ดังนี้

แผนภาพที่ 81: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศมาเลเซีย

1) กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน

ในภาพรวมโครงสร้างของภาคการเงินมาเลเซียได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยมีการควบรวมกิจการมากขึ้น โดยปี 2544 รัฐบาลมาเลเซียได้เริ่มการปฏิรูประบบการเงินให้มีความแข็งแกร่งภายหลังจากวิกฤตการณ์การเงินเอเชีย โดยธนาคารกลางมาเลเซียได้เริ่มแผนงาน Financial sector

⁸ ในจำนวนนี้มีประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับทั้งสิ้น 6 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับที่ 4) มาเลเซีย (อันดับที่ 16) ประเทศไทย (อันดับที่ 35) ประเทศฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 44) ประเทศเวียดนาม (อันดับที่ 50) และประเทศอินโดนีเซีย (อันดับที่ 51)

master plan และ Capital market master plan เพื่อการสร้างความแข็งแกร่งของระบบการเงินมาเลเซีย โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือเป็นภาคการเงินที่สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและการสนับสนุนอุตสาหกรรมการเงินอิสลามเพื่อให้มาเลเซียเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก

- โครงสร้าง: ภาคการเงินมีขนาดเป็น 3.9 เท่าเมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจจริง (GDP) โดยภาคธนาคารและภาคตลาดหลักทรัพย์เป็นหลัก ประเทศมาเลเซียแบ่งระบบการเงินออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ระบบการเงินทั่วไปและ (2) ระบบการเงินอิสลามซึ่งจากการเติบโตอย่างต่อเนื่องในทุกภาคส่วนทำให้เห็นถึงความสำคัญที่มากขึ้นเรื่อยๆ ของระบบการเงินอิสลามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตลาดทุน นอกจากนี้มาเลเซียเป็นประเทศที่ออกตราสารหนี้สูงที่สุดโดยมีมูลค่ามากที่สุดในโลกโดยมากถึงร้อยละ 65

- กลยุทธ์: มุ่งเน้นการเงินอิสลาม โดยวางจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลาม เพื่อผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องหลักศาสนาอิสลามให้เติบโตในระดับโลก ได้มีการใช้กลยุทธ์เพิ่มความสามารถของตัวกลางให้มีความเป็นสากลมากขึ้น เช่น การส่งเสริมในการไปตั้งสาขานอกประเทศ การควบรวมกับต่างชาติ หรือการเป็นหุ้นส่วนเชิงกลยุทธ์กับบริษัทต่างชาติ นอกจากนี้ในด้านของปัจจัยสนับสนุนได้มีการสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการในอนาคต เช่น การสร้างสังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมคนให้มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่มีนวัตกรรม รวมถึงการวางข้อกำหนดที่มากกว่าการเชื่อมโยงในภูมิภาคโดยการบูรณาการข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ในระดับสากล

2) อุปสงค์ในประเทศ

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรประมาณ 27 ล้านคนมากเป็นอันดับที่ 6 ในอาเซียนคิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดในอาเซียน โดยมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม

- ตลาดภายใน : ตลาดภายในประเทศมีขนาดเล็กทำให้เกิดแรงกดดันในการขยายตลาดโดยการหาอุปสงค์จากภายนอกประเทศ ซึ่งในการหาอุปสงค์จากภายนอกประเทศอาศัยจุดแข็งทางด้านศาสนาเป็นหลักโดยมองว่าอุปสงค์ทางการเงินจะมาจากชาวมุสลิมทั่วโลกที่ใช้บริการทางการเงินผ่านสถาบันและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม โดยเริ่มจากนักลงทุนจากตะวันออกกลางขยายพื้นที่ในการโอนเงินข้ามแดน ด้วยกลยุทธ์ดังกล่าว ส่งผลให้อุปสงค์ในตลาดทุนอิสลามมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติบโตของตราสารหนี้สูงถึง 22% ต่อปี ตลอดช่วงเวลา 10 ปี ส่งผลให้ตลาดตราสารหนี้ของมาเลเซียมีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน

3) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง

- แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล: การเติบโตของอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในมาเลเซียส่งผลกระทบต่อเชิงบวกสำหรับอุตสาหกรรมการเงินของมาเลเซีย เช่น การต้องการแหล่งเงินทุนในการเพิ่มกำลังผลิตเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรม

4) ปัจจัยการผลิต

- ทรัพยากรบุคคล: บุคลากรทางการเงินของมาเลเซียมีระดับการศึกษาระดับสูงและทักษะทางด้านภาษาทั้งภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเงินของกลุ่มประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามเนื่องจากคนส่วนใหญ่ในประเทศนับถือศาสนาอิสลาม รวมทั้งมีการตั้งสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น Services Talent Council

- โครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายสารสนเทศ: มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการระบุไว้ในแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุน เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่สิ่งแวดล้อมที่แนบแน่นกับเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการส่งเสริมระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เร่งรัดและส่งเสริมการใช้ระบบ e-Payments เพื่อให้เศรษฐกิจมาเลเซียมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

สรุประบบการเงินมาเลเซีย

โดยสรุปมาเลเซียมีระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมทางการเงินที่สูงเป็นอันดับที่ 2 ในภูมิภาคอาเซียนรองจากสิงคโปร์ ซึ่งสามารถสะท้อนจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตลาดทุน มีความแข็งแกร่งมากที่สุดสำหรับบริการทางการเงินซึ่งสะท้อนผ่านการมีส่วนแบ่งตลาดตราสารชุกชุมมากที่สุดในโลก (ร้อยละ 65) ความสำเร็จเหล่านี้เกิดขึ้นได้ด้วยการพยายามเอาชนะข้อจำกัดเรื่องอุปสงค์ภายในประเทศ ด้วยการหันมาให้ความสำคัญกับตลาดภายนอกประเทศที่ใช้หลักศาสนาอิสลาม (Shariah Principles) เป็นหลักในระบบการเงินทั้งในด้านการลงทุน การประกันภัย และการธนาคาร โดยปัจจัยสนับสนุนได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่ถูกต้องและชัดเจนซึ่งระบุไว้ในแผนพัฒนาระบบการเงิน การวางโครงสร้างพื้นฐาน ด้านตัวบทกฎหมายและระบบการคิดภาษีเพื่อการพัฒนาทางการเงิน รวมทั้งการก่อตั้งหน่วยงานทางการเงินเฉพาะเพื่อภารกิจซึ่งถูกระบุไว้ในแผนพัฒนาระบบการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนภารกิจในการทำให้มาเลเซียเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลาม

4.4 ระบบการเงินของอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียได้มีจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลาม เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีชาวมุสลิมมากที่สุดในโลกและได้นำเสนอเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าชาวมุสลิม ตลอดจนภาคการเงินการธนาคารอิสลามในประเทศยังคงมีโอกาสเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีความพยายามในการผลักดันและพัฒนาอุตสาหกรรมการเงินอิสลามของชาติ ทั้งนี้ประเทศอินโดนีเซียมีความน่าสนใจจากการเป็นประเทศที่มีพัฒนาการที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับประเทศไทย รวมทั้งยังมีความคล้ายคลึงกันในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ ที่เป็นประเทศเกษตรกรรมและอยู่ระหว่างรอยต่อของการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และธุรกิจภาคบริการ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้แบ่งออกเป็นสามส่วนหลัก ส่วนแรกได้แก่ ภาพรวมระบบการเงินของประเทศอินโดนีเซีย ส่วนที่สอง ได้แก่ แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศอินโดนีเซีย และส่วนที่สาม ได้แก่ วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศอินโดนีเซีย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 ภาพรวมระบบการเงินของประเทศอินโดนีเซีย

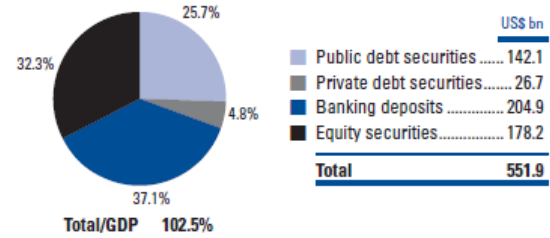
ภาพรวมระบบการเงินประเทศอินโดนีเซีย จากข้อมูลรายงานการพัฒนาทางการเงินปี 2011 ของ World Economic Forum อินโดนีเซียได้รับการจัดอันดับประเทศที่มีพัฒนาการทางการเงินอยู่ในอันดับที่ 51 จากทั้งหมด 60 ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ⁹ โดยเป็นประเทศที่มีผลคะแนนรวมน้อยที่สุดใน 6 ประเทศอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับ อย่างไรก็ตามอินโดนีเซียมีความโดดเด่น ในแง่ของบริการทางการเงินที่มีใช้ภาคธนาคาร (Non-banking financial service) ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการเสนอขายหุ้นใหม่ (IPO activity)

⁹ ในจำนวนนี้มีประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับทั้งสิ้น 6 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับที่ 4) มาเลเซีย (อันดับที่ 16) ประเทศไทย (อันดับที่ 35) ประเทศฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 44) ประเทศเวียดนาม (อันดับที่ 50) และประเทศอินโดนีเซีย (อันดับที่ 51)

ที่มา: Indonesian Financial Statistics, Bank Indonesia

Financial assets by major type, 2009

ที่มา: The Financial Development report 2011,

World Economic Forum

แผนภาพที่ 82: ตลาดธนาคารและตลาดทุนของ
อินโดนีเซีย (Banking and Capital Market)

แผนภาพที่ 83: ขนาดของสินทรัพย์ทางการเงิน
จำแนกตามประเภท

นอกจากนี้ ภาพรวมระบบการเงินเมื่อพิจารณาในมิติมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน จาก รายงาน The Financial Development report 2011(World Economic Forum) ข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 อินโดนีเซียมีสินทรัพย์รวมจำนวน 551.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 102.5 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งถือว่ามีขนาดเล็กที่สุดเมื่อเทียบกับ 6 ประเทศอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับ10 ทั้งนี้ สินทรัพย์ทางการเงินส่วนใหญ่อยู่ในรูปของเงินฝากธนาคาร มีมูลค่า 204.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็น ร้อยละ 37.1 ของสินทรัพย์รวมทางการเงิน รองลงมาได้แก่ ตราสารทุนมูลค่า 178.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (ร้อยละ 32.3) ตราสารหนี้ภาครัฐมูลค่า 142.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (ร้อยละ 25.7) และตราสารหนี้ ภาคเอกชนมูลค่า 26.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (ร้อยละ 4.8)

เมื่อพิจารณาในส่วนโครงสร้างของสถาบันการเงิน อินโดนีเซียได้แบ่งสถาบันการเงิน กว้างๆ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ธนาคารและสถาบันการเงินที่มีธนาคาร โดยภาคธนาคารในอินโดนีเซียอยู่ ภายใต้การกำกับดูแลของ “Bank Indonesia (BI)” ซึ่งเป็นธนาคารกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายการเงิน ของประเทศ รวมถึงดูแล กำกับ และเป็นแหล่งเงินกู้แก่สถาบันการเงินอื่นๆ ในประเทศ สำหรับสถาบัน การเงินที่มีธนาคาร ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทประกันภัยและบริษัททางการเงิน อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของ BAPEPAM-LK ซึ่งเป็นองค์กรภายใต้กระทรวงการคลัง อย่างไรก็ตาม เพื่อการวิเคราะห์เทียบเคียง กับบริบทของประเทศไทย จึงได้แบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 ภาคหลัก ได้แก่ (1) ภาคธนาคาร (2) ภาคตลาดทุน และ (3) ภาคประกันภัย โดยสรุปดังนี้

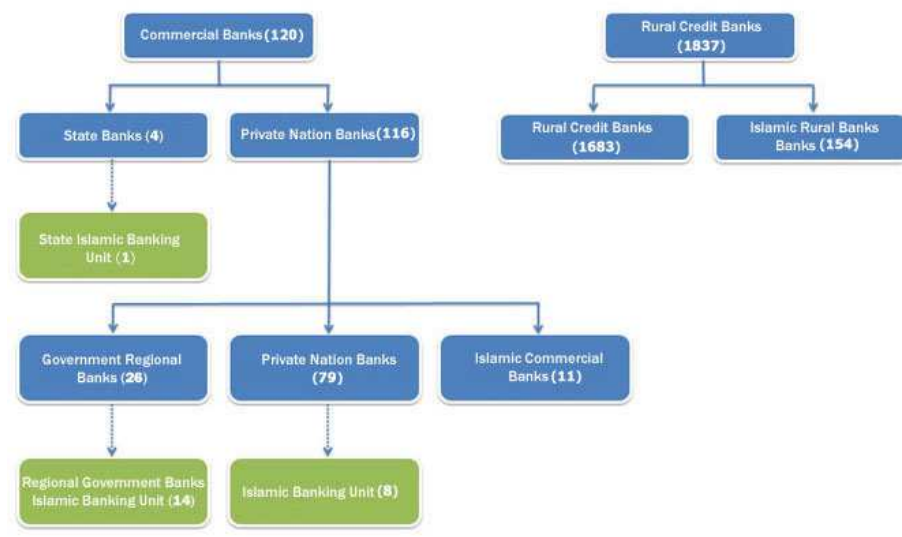
¹⁰ ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับทั้งสิ้น 6 ประเทศ โดยมีสัดส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินต่อมูลค่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Total financial assets/ GDP) ดังนี้ สิงคโปร์ (ร้อยละ 457.0) มาเลเซีย (ร้อยละ 390.6) ประเทศไทย (ร้อยละ 224.3) ประเทศฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 171.1) ประเทศเวียดนาม (ร้อยละ 151.3) และประเทศ อินโดนีเซีย (ร้อยละ 102.5)

1) ภาคธนาคาร

ภาคธนาคารอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารกลางอินโดนีเซีย (Bank Indonesia: BI) ทั้งนี้สามารถแบ่งภาคธนาคารออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) และธนาคารชนบท (Rural Bank: BPRs) แต่ละแบบมีความแตกต่างกันในแง่การกำกับดูแลเกี่ยวกับเงื่อนไขการจัดตั้งและลักษณะบริการ (Content of service)

1.1) ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank): จำนวนธนาคารพาณิชย์ได้หมดตัวลงหลังวิกฤตการณ์การเงินเอเชีย โดยข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 มีจำนวนทั้งสิ้น 120 แห่ง โดยแบ่งเป็น ธนาคารรัฐวิสาหกิจ 4 แห่ง ธนาคารเอกชน 116 แห่ง โดย ณ สิ้นปี 2553 ธนาคารพาณิชย์มีมูลค่าสินทรัพย์รวม 3,008.9 ล้านล้านรูเปียห์ คิดเป็น 98.5% ของภาคธนาคารทั้งหมดของอินโดนีเซีย

1.2) ธนาคารชนบท (Rural Bank: BPRs): BPRs เป็นสถาบันการเงินภูมิภาคที่ให้บริการเงินออมขนาดเล็ก (small sum saving) และให้บริการสำหรับผู้มีรายได้ต่ำ-กลาง และ SMEs โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ทำธุรกรรม 1) ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เว้นแต่การแลกเงิน 2) ธุรกิจประกันภัย 3) การเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่น นอกจากนี้ BPRs ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมในระบบชำระดุล (Settlement system) สำหรับจำนวนของ BPR ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 มีจำนวน 1,837 แห่ง ทั้งนี้ ณ สิ้นปี 2553 BPRs มีสินทรัพย์รวมจำนวน 45.7 ล้านล้านรูเปียห์ คิดเป็นประมาณร้อยละ 1.5 ของภาคธนาคารทั้งหมดของอินโดนีเซีย

ที่มา: Bank Indonesia (<http://www.bi.go.id>)

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554

แผนภาพที่ 84: โครงสร้างและจำนวนธนาคารอินโดนีเซีย

1.3) ธนาคารอิสลามหรือธนาคารชาเรีย (Sharia Bank): ธนาคารชาเรียเป็นธนาคารที่มีการดำเนินการตามหลักศาสนาอิสลาม การกระจายผลกำไรและขาดทุนตามหลักศาสนาโดยมีสภาชาเรียแห่งชาติ (National Sharia Council) ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายของรัฐบาลอินโดนีเซียเป็นผู้ตัดสินใจว่าธนาคารใดมีคุณสมบัติที่จะเป็นธนาคารชาเรีย และแต่ละธนาคารจะต้องมีกรรมการชาเรียของตนเอง เพื่อเป็นผู้ตรวจสอบว่ากิจกรรมของธนาคารยังคงมีความสอดคล้องกับหลักชาเรียหรือไม่ ทั้งนี้การให้บริการไม่ได้มีความแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์มากนัก และใบอนุญาตถูกออกโดย BI เช่นเดียวกัน การดำเนินกิจกรรมยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ BI นอกจากนี้ธนาคารชาเรียยังมีธุรกิจหลักเป็นการให้บริการการเงินฐานราก (Microfinance) แก่ผู้มีรายได้ระดับต่ำและกลาง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยากแก่การทำการธุรกิจด้วย ทั้งนี้ ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 มีธนาคารพาณิชย์ที่มีหน่วยของธนาคารอิสลามจำนวน 23 ธนาคาร และธนาคารชนบท (BPRs) จำนวน 154 ธนาคาร

โดยสรุป ภาคธนาคารอินโดนีเซียอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารกลางอินโดนีเซีย (Bank Indonesia: BI) และสามารถจำแนกภาคธนาคารออกเป็น ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารชนบท (BPRs) ซึ่งภายในธนาคารทั้งสองระบบนี้ทั้งการให้บริการตามรูปแบบธนาคารทั่วไปและรูปแบบธนาคารอิสลาม นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในมิติของสินทรัพย์ ธนาคารพาณิชย์มีขนาดใหญ่มากเมื่อเทียบกับธนาคารชนบท โดยธนาคารพาณิชย์มีสินทรัพย์คิดเป็นร้อยละ 98.5 ของภาคธนาคารทั้งหมด ขณะที่ธนาคารชนบทมีสินทรัพย์เพียงร้อยละ 1.5 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากจำนวนธนาคารจะพบว่าธนาคารชนบทมีจำนวนถึง 1,837 ธนาคาร ขณะที่ธนาคารพาณิชย์มีเพียง 120 ธนาคาร โดยธนาคารชนบทสามารถเข้าถึงให้บริการเงินออมขนาดเล็กและให้บริการสำหรับผู้มีรายได้ต่ำ-กลาง และ SMEs

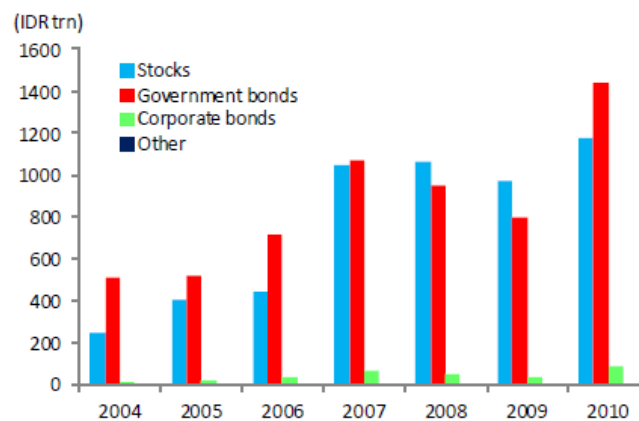
2) ภาคตลาดทุน

ภาคตลาดทุนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ BAPEPAM-LK โดยอินโดนีเซียมีตลาดหลักทรัพย์จาการ์หรือตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX)¹¹ เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของภาคตลาดทุน พบว่าภาคตลาดทุนมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเมื่อเดือนกรกฎาคม 2554 ดัชนี IDX (Indonesian Stock Exchange Composite Index) มีดัชนีสูงที่สุด 40,000 จุด และเป็นหนึ่งในตลาดหุ้นของเอเชียที่มีผลงานดีที่สุด อย่างไรก็ตามมีเพียง 420 บริษัทที่จดทะเบียนใน IDX และ 50 บริษัทแรกที่มี

¹¹ ตลาดหลักทรัพย์จาการ์ หรือตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย โดยการรวมตลาดหลักทรัพย์จาการ์ตา (Jakarta Stock Exchange) และ ตลาดหลักทรัพย์สุราบายา (Surabaya Stock Exchange) ในปี 2551

มูลค่าตลาดสูงที่สุดมีสัดส่วนอยู่ประมาณ 75% ของมูลค่าการซื้อขายในรอบปีจาก 1,000 ล้านล้านบาท
ดังนั้น ตลาดหุ้นจึงมีการกระจุกตัวสูง ขณะที่ตลาดมีสภาพคล่องต่ำ เนื่องจาก นักลงทุนสถาบันมักใช้กล
ยุทธ์ซื้อและถือไว้ นอกจากนี้ นักลงทุนรายย่อยเพียง 100,000-200,000 รายที่มีการซื้อขายต่อเนื่อง
(Actively trade their shares) สำหรับนักลงทุนสถาบันต่างประเทศมีสัดส่วนมากกว่า 2 ใน 3 ของมูลค่า
ตลาดรวม

สำหรับตลาดตราสารหนี้ของอินโดนีเซีย หุ้นกู้ (Corporate bond) เบื้องต้นตราสาร
ออกโดยรัฐวิสาหกิจ และธนาคาร และหลักทรัพย์ที่มีสินทรัพย์หนุนหลัง (Asset-backed securities) มีการ
ซื้อขายน้อยมากและมีสภาพคล่องต่ำ เพราะโดยส่วนใหญ่จะถือตราสารจนครบกำหนดอายุ ทั้งนี้ส่วนใหญ่
เป็นพันธบัตรรัฐบาล กล่าวคือ ประมาณ 85% จาก 756 ล้านล้านบาท ของยอดพันธบัตรคงค้างของ
อินโดนีเซียเป็นพันธบัตรรัฐบาล

ที่มา: Nomura อ้างอิง IDX Statistics 2010

แผนภาพที่ 85: มูลค่าการซื้อขายหุ้นและพันธบัตรของตลาดอินโดนีเซีย

ตารางที่ 27: สัดส่วนประเภทของนักลงทุนในตลาดหุ้นและตราสารหนี้

ตลาด	ประเภทนักลงทุน	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
ตลาดหุ้น (Stock Market)	นักลงทุนรายย่อย (Retail investors)	5%	6%	7%
	นักลงทุนสถาบันอินโดนีเซีย	29%	26%	26%
	นักลงทุนต่างชาติ	66%	68%	67%
ตลาดตราสารหนี้ (Corporate Bond market)	นักลงทุนรายย่อย (Retail investors)	1%	1%	1%
	นักลงทุนสถาบันอินโดนีเซีย	94%	95%	96%
	นักลงทุนต่างชาติ	5%	4%	3%

ที่มา: Nomura อ้างอิง IMF, Indonesia: Financial System Stability Assessment

หมายเหตุ: สัดส่วนประเภทของนักลงทุนคิดจากสัดส่วนมูลค่าตลาดของหุ้นหรือตราสารหนี้ที่ถือ

โดยสรุป ภาคตลาดทุนของอินโดนีเซีย ในส่วนของตลาดหุ้นมีผลงานที่ดีโดยสะท้อนจากดัชนี IDX อย่างไรก็ตามยังมีบริษัทจดทะเบียนน้อยหรือเพียง 420 บริษัท ตลาดหุ้นจึงมีการกระจุกตัวสูงขณะที่ตลาดมีสภาพคล่องต่ำ สำหรับตลาดตราสารหนี้การซื้อขายน้อยมากและมีสภาพคล่องต่ำ

3) ภาคประกันภัย

ธุรกิจประกันภัยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ BAPEPAM-LK ซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงการคลัง โดยภาคประกันภัยของอินโดนีเซียสามารถจำแนกออกเป็น 5 ภาคย่อย ได้แก่ ประกันชีวิต (Life) ประกันวินาศภัย (Non-life) ประกันภัยต่อ (Reinsurance) ประกันพลเรือนและกองทัพบ (Civil and armed forces) และ ประกันสังคม (Social Insurance)

เมื่อพิจารณาในแง่ของจำนวนบริษัทประกันภัย พบว่าในปี 2553 อินโดนีเซียมีจำนวนบริษัทประกันภัยทั้งสิ้น 142 แห่ง ประกอบไปด้วย บริษัทประกันชีวิตจำนวน 46 บริษัท บริษัทประกันวินาศภัย 87 บริษัท บริษัทบริหารจัดการประกันสังคม 2 บริษัท บริษัทบริหารจัดการประกันพลเรือนและกองทัพบ 3 บริษัท และบริษัทประกันภัยต่อ 4 บริษัท

หากพิจารณาในแง่ของขนาดสินทรัพย์ ณ สิ้นปี 2553 พบว่าอุตสาหกรรมประกันชีวิต มีสัดส่วนสินทรัพย์มากที่สุดหรือประมาณ 43% ของสินทรัพย์รวมภาคประกันทั้งหมด (439.8 ล้านล้านรูเปียห์) ตามมาด้วยประกันสังคมด้วยสัดส่วน 24.5% และ ประกันพลเรือนและกองทัพบ 21.5% ขณะที่ประกันวินาศภัยและประกันภัยต่อมีเพียง 11% นอกจากนี้ภาคประกันชีวิตยังมีความโดดเด่นในด้านของเบี้ยประกันภัยรวม (Gross premium) หรือคิดเป็นร้อยละ 60 ของยอดเบี้ยประกันรวม 125.1 ล้านล้านรูเปียห์ในปี 2553 ตามมาด้วย Non-life issuer (รวมบริษัทประกันภัยต่อ) คิดเป็นร้อยละ 26

4.4.2 แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศอินโดนีเซีย

แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศอินโดนีเซียมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในอาเซียนหรือประมาณ 243 ล้านคน (UN, 2553) คิดเป็นครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดในอาเซียน โดยมีประชากรอิสลามมากที่สุดในโลก และเป็นประเทศเดียวใน ASEAN ที่เป็นสมาชิก G20¹² นอกจากนี้ยังมีลักษณะภูมิศาสตร์ที่สำคัญคือประกอบไปด้วยหมู่เกาะมากกว่า 17,000 เกาะ มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะแร่ธาตุและน้ำมัน มีแรงงานจำนวนมากและค่าแรงไม่สูงนักเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย

ดังนั้น จากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีความเชื่อมโยงกับภาคการเงิน ระบบการเงินของอินโดนีเซียจึงมีความโดดเด่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการเงินอิสลาม การเงินเพื่อรายย่อย และการใช้นโยบายทางการเงินเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีการปฏิรูปในระบบธนาคารให้มีความแข็งแกร่ง มีการจัดทำแผนแม่บทตลาดทุนอินโดนีเซีย 2553 – 2557 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ภาคธนาคาร

ปี 2541 รัฐบาลอินโดนีเซียได้เริ่มการปฏิรูปในระบบธนาคารให้มีความแข็งแกร่ง ภายหลังจากวิกฤตการณ์การเงินเอเชีย ภายใต้แนวทางของ IMF โดยปี 2547 ธนาคารกลางอินโดนีเซียได้เริ่มแผนงาน Indonesian Banking Architecture (API) ซึ่งเป็นกรอบพื้นฐานกว้างๆ สำหรับระบบธนาคารอินโดนีเซีย เพื่อเสริมความแข็งแกร่งของระบบธนาคาร ภายหลังได้มีการปรับแนวทางของแผนงานโดยบูรณาการแผนงาน API เข้ากับแผนงานเศรษฐกิจของชาติ

API เป็นกรอบระบบธนาคาร ซึ่งสะท้อนทิศทาง กรอบแนวทาง และโครงสร้างของภาคธนาคารในช่วง 5-10 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ทิศทางที่ตั้งเป้าไว้อยู่บนพื้นฐานของการทำให้ภาคธนาคารมี

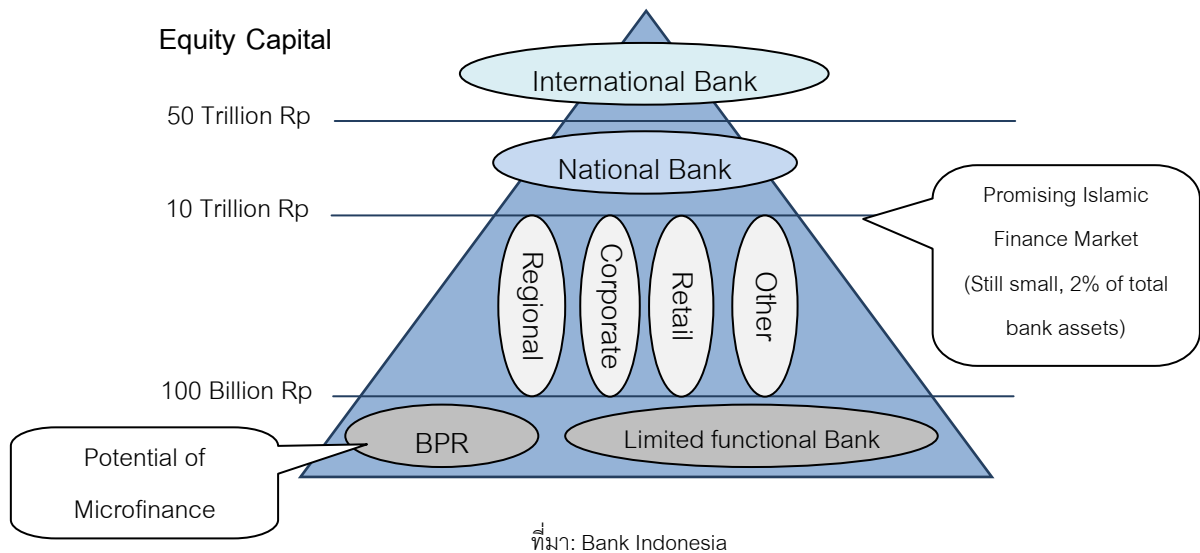
¹² G-20 มีชื่อเป็นทางการว่า "Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors." จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1999 และจัดประชุมครั้งแรกที่กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี เป็นกลุ่มของรัฐมนตรีคลังและผู้ว่าการธนาคารกลางของประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของโลก 19 ประเทศบวกกับสหภาพยุโรป กลุ่ม G-20 มีความสำคัญมาก เพราะมีขนาดของผลิตภัณฑ์มวลรวมรวมกันแล้วคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 80% ของผลผลิตรวมของโลก มีสัดส่วนการค้าคิดเป็น 85% ของการค้าโลก และมีสัดส่วนของจำนวนประชากรประมาณ 67% ของประชากรโลก ทั้งนี้ กลุ่ม G-20 ไม่มีการตั้งสำนักงานหรือสำนักงานเลขาธิการแบบถาวรเช่นเดียวกับอาเซียน แต่จะใช้การหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมและกำหนดวาระที่จะมีการหารือกันเป็นครั้งคราวไป นอกจากประเทศสมาชิกที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีหน่วยงานที่ร่วมการประชุม ได้แก่ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก คณะกรรมการการเงินการคลังระหว่างประเทศ และคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาของธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

ความแข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ระบบการเงินมีเสถียรภาพในการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้การพัฒนาภาคธนาคารจะต้องสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ โดยมีบุคลากรที่มีศักยภาพ มีเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมและเพียงพอเข้ามาสนับสนุน โดยสรุป 6 แนวทางการพัฒนา ดังตาราง

ตารางที่ 28: แนวทางการพัฒนาภาคธนาคารตามแผนงาน Indonesian Banking Architecture (API)

แนวทาง	สาระสำคัญ
1 การสร้างความแข็งแกร่งของระบบธนาคาร	แนวทางการพัฒนานี้มีเป้าหมายให้ภาคธนาคารมีเงินทุนที่เพียงพอและแข็งแกร่งต่อการดำเนินกิจการ การบริหารจัดการความเสี่ยง การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและสามารถรองรับการขยายตัวของสินเชื่อได้ ทั้งนี้เพื่อผลักดันให้โครงสร้างระบบธนาคารมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นภายในช่วง 10 – 15 ปีข้างหน้า ได้มีการกำหนดปริมาณเงินทุนของธนาคารพาณิชย์และโครงสร้างธนาคารพาณิชย์ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) ธนาคารระดับนานาชาติ (2) ธนาคารระดับประเทศ (National Bank) (3) ธนาคารเฉพาะ (4) ธนาคารชนบท (BPR) และธนาคารที่ถูกจำกัดขอบเขตการทำธุรกิจ
2 คุณภาพของการกำกับดูแลธนาคารที่ดีขึ้น	ปรับปรุงให้การกำกับดูแลมีมาตรฐานระดับสากล พัฒนาระบบการกำหนดนโยบายการนำหลักของ Basel ไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ
3 พัฒนหน้าที่กำกับดูแลให้ดีขึ้น (Improvement of supervision function)	ปรับโครงสร้างองค์กรของธนาคารกลางอินโดนีเซีย ตลอดจนมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุน การพัฒนาแนวทางหรือเครื่องมือการกำกับดูแลทั้งธนาคารพาณิชย์ทั่วไปและธนาคารชาเรีย
4 คุณภาพการบริหารจัดการและดำเนินการของธนาคารที่ดีขึ้น	เน้นการปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการที่ดี คุณภาพของการจัดการความเสี่ยง
5 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาคธนาคาร	สร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้การดำเนินงานของภาคธนาคารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit bureaus) การส่งเสริมการพัฒนาตลาดการเงินอิสลาม เป็นต้น
6 การคุ้มครองลูกค้า (Customer Protection)	เพิ่มอำนาจให้แก่ผู้ใช้บริการ โดยการจัดตั้งกลไกรับเรื่องร้องเรียน จัดตั้งหน่วยงานอิสระเป็นหน่วยงานกลางในการให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการธนาคาร

ที่มา: สรุปจาก Bank Indonesia และ The Japan Research Institute Limited (March, 2012)

แผนภาพที่ 86: ปริมาณเงินทุนและโครงสร้างระบบธนาคาร

จากแนวทางการสร้างความแข็งแกร่งของระบบธนาคาร ได้มีการกำหนดปริมาณเงินทุนของธนาคารพาณิชย์และโครงสร้างธนาคารพาณิชย์ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) ธนาคารระดับนานาชาติ (International bank) ซึ่งต้องมีศักยภาพ ความสามารถในการดำเนินการระดับนานาชาติและมีเงินทุนเกินกว่า 50 ล้านล้านรูเปียห์ (2) ธนาคารระดับประเทศ (National Bank) สามารถให้บริการครอบคลุมทั่วประเทศ และมีเงินทุนระหว่าง 10 - 50 ล้านล้านรูเปียห์ (3) ธนาคารเฉพาะกลุ่ม ซึ่งให้บริการเฉพาะส่วนธุรกิจ หรือลูกค้าเป้าหมายเฉพาะโดยมีเงินทุนระหว่าง 1 แสนล้าน - 50 ล้านล้านรูเปียห์ และ (4) ธนาคารชนบท (BPR) และธนาคารที่ถูกจำกัดขอบเขตการทำธุรกิจโดยมีเงินทุนน้อยกว่า 1 แสนล้านรูเปียห์

นอกจากนี้ ธนาคารกลางอินโดนีเซียได้มุ่งเน้นกลยุทธ์ในด้านต่างๆ ได้แก่ ภาพรวมของระบบธนาคาร การพัฒนาธนาคารชาเรียในระยะยาว การขยายบริการทางการเงินให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็ก กลาง และฐานราก (Small, medium, and micro enterprises: SMMEs) และการสร้างความแข็งแกร่งเชิงสถาบันแก่ธนาคารชนบท (Rural banks: BPRs)

2) ภาคตลาดทุนและประกันภัย

Bapepam-LK ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแล ได้จัดทำแผนแม่บทตลาดทุนและอุตสาหกรรมการเงินอื่นๆ (The Capital Market and Non bank Financial Industry Master Plan 2010 – 2014) เพื่อให้ตลาดสามารถรองรับการเติบโตของอุปสงค์และโอกาสตลาดจากประชากรของอินโดนีเซีย ให้สามารถแข่งขันได้ โดยการพัฒนาเทคโนโลยี เสริมสร้างความแข็งแกร่งของสถาบันการเงิน พัฒนาโครงสร้างตลาด การกำกับดูแล โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือตลาดต้องมีความลึก ขณะเดียวกันจะต้องมีความ

ยืดหยุ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้น Bapepam-LK ได้กำหนด 5 วัตถุประสงค์หลักและ
แนวทางการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 29: สรุปแผนแม่บทตลาดทุนอินโดนีเซีย 2010 - 2014

เป้าหมาย	กลยุทธ์
1 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย มีประสิทธิภาพ	(1) ลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (2) เพิ่มความสามารถในการเข้าถึงแหล่ง เงินทุนที่มีโชครณาการ (3) มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น สนับสนุนสถาบันและ ผู้รับ ประกันการจำหน่าย (Underwriter) ในการเสนอขายหุ้น (Public offering)
2 สร้างบรรยากาศดึงดูดการ ลงทุน และบริหารจัดการ ความเสี่ยงที่วางใจได้	(1) การเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพและกระจายข้อมูลดีขึ้น (2) สนับสนุนการกระจาย เครื่องมือในตลาดทุนและแนวทางของบริการที่มีโชครณาการ (Nonbanking Financial Industry: NBFi) (3) พัฒนาตลาดทุนตามหลักชาวิระยและอุตสาหกรรม การเงินที่ไม่โชครณาการให้เป็นไปตามหลักชาวิระย (4) สนับสนุนการพัฒนาช่องทาง ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพสำหรับผลิตภัณฑ์/บริการทางด้านประกันภัยและการ ลงทุน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต (5) พัฒนาแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคและลูกค้า (6) พัฒนาตลาดรองสำหรับตราสารหนี้และชุก และพัฒนากลไกการกำกับดูแล
3 อุตสาหกรรมที่มี เสถียรภาพและมีสภาพ คล่อง (A stable, resilient and liquid industry)	(1) พัฒนาคุณภาพของผู้เล่นในตลาด (2) สนับสนุนการดำเนินการตามหลักกิจการที่ดี (3) พัฒนาศักยภาพของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีขึ้น (4) พัฒนาศักยภาพในการ กำกับดูแลแก่ผู้เล่นในตลาดที่ดีขึ้น (5) พัฒนาฐานนักลงทุนในประเทศ ขณะที่ดีให้มี บำนาญและประกันภัย (Pensions and insurance)
4 กรอบการกำกับดูแลที่ โปร่งใสและเป็นธรรม ด้วย หลักกฎหมายที่แน่นอน	(1) พัฒนาการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ (2) การผสมผสานการกำกับดูแลของ อินโดนีเซียให้เข้ากับมาตรฐานสากล (3) ร่างการกำกับดูแลบนพื้นฐานของความ จำเป็นและการพัฒนาของอุตสาหกรรม (4) พัฒนาความโปร่งใสของข้อมูลทางการเงินที่ ได้จากตลาดทุนและตลาดการเงินที่มีโชครณาการ
5 โครงสร้างพื้นฐานที่มี มาตรฐานสากล น่าเชื่อถือ และวางใจได้	(1) บูรณาการระบบตลาดทุนที่สำคัญ (ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ ระบบหักบัญชี (Clearing) และหลักประกัน (Guarantee) และศูนย์รับฝากหลักทรัพย์กลาง) และ พัฒนาระบบการซื้อขายที่มีประสิทธิภาพ และ (2) พัฒนาระบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือโดย การใช้เทคโนโลยี เช่น Data warehousing

ที่มา: The Capital Market and Non-bank Financial Industry Master Plan 2010 - 2014

3) ความโดดเด่นของตลาดการเงินอินโดนีเซีย

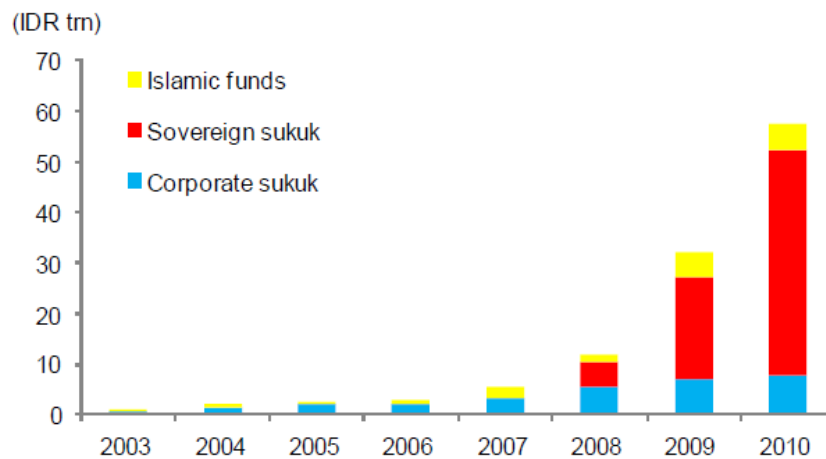
อินโดนีเซียได้มีจุดยืนเชิงกลยุทธ์ในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามในภูมิภาคเนื่องจากอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีชาวมุสลิมมากที่สุดในโลกและมีเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ ในการเสนอบริการให้ลูกค้าชาวมุสลิม ตลอดจนภาคการเงินการธนาคารอิสลามในประเทศยังคงมีโอกาสดีเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง จึงมีความพยายามในการผลักดันและพัฒนาอุตสาหกรรมการเงินอิสลามของชาติ ดังนั้นในส่วนนี้ได้สรุปแนวทางการพัฒนาสองส่วนหลัก ส่วนแรกได้แก่ การเงินอิสลามในส่วนของตลาดทุนและตราสารหนี้ และส่วนที่สองได้แก่ธนาคารอิสลาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1) การเงินอิสลาม: ตลาดทุนและตราสารหนี้

ในปี 2548 มาเลเซียและอินโดนีเซียได้พยายามดึงดูดเงินจากตะวันออกกลางเข้าประเทศ โดยมาเลเซียได้พัฒนาตลาดสำหรับการเงินอิสลามส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายเงินจำนวนมากเข้าสู่มาเลเซีย ขณะที่อินโดนีเซียได้จัดทำแผนแม่บทตลาดทุน (Capital Market Master Plan) เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่จะผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องหลักศาสนาอิสลามให้เติบโต (Shariah-complaint Financial product) เช่น หุ้น (Equity) พันธบัตร (Bond) หลักทรัพย์ที่มีสินทรัพย์หนุนหลัง (Asset-backed securities) และกองทุนรวม (Mutual Fund)

การเงินอิสลามในอินโดนีเซียเริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อผ่านกฎหมาย Banking Act No.7, 1992 (ตามการประกาศใช้ Government Regulation No.72, 1992) และถูกปรับปรุงโดย Banking Act No.10, 1998. จากนั้นตลาดการเงินอิสลามของประเทศได้เติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีการออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องหลักศาสนาอิสลาม (Shariah-complaint investment product) ครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม 2552 และในปี 2552 ได้ออกพันธบัตรซูกุรายย่อยครั้งแรก (Retail Sovereign sukuk) และตามมาด้วยเดือนกุมภาพันธ์ 2554 ได้ออก three retail sovereign sukuk (SR-003) มูลค่า 7.34 ล้านล้านรูเปียห์

ในสิ้นปี 2553 Bapepam-LK กำกับดูแลกองทุนอิสลาม (Islamic Funds) จำนวน 48 กองทุนโดยมีมูลค่าสินทรัพย์รวม 5.2 ล้านล้านรูเปียห์ นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาดัชนีหุ้นอิสลามอ้างอิง (the Jakarta Islamic Index: JII) ได้พัฒนาขึ้นในปี 2543 ประกอบไปด้วย หุ้นตามหลักศาสนาอิสลามจำนวน 30 ตัว (Shariah-complaint stocks) และมีมูลค่าตลาดรวม 1,135 ล้านล้านรูเปียห์ ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2553

ที่มา: Nomura อ้างอิงข้อมูล Bapepam-LK data

แผนภาพที่ 87: มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ (NAV) ของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม

แม้ว่าบริการทางการเงินอิสลามของอินโดนีเซียในระยะยาวตลาดมีศักยภาพในการเติบโต แต่ในระยะสั้นยังขาดความได้เปรียบด้านต้นทุน เนื่องจากอยู่ในระยะแรกของการพัฒนาและการจัดให้มีกฎหมายสนับสนุนที่ยังไม่เพียงพอ

3.2) ธนาคารอิสลาม

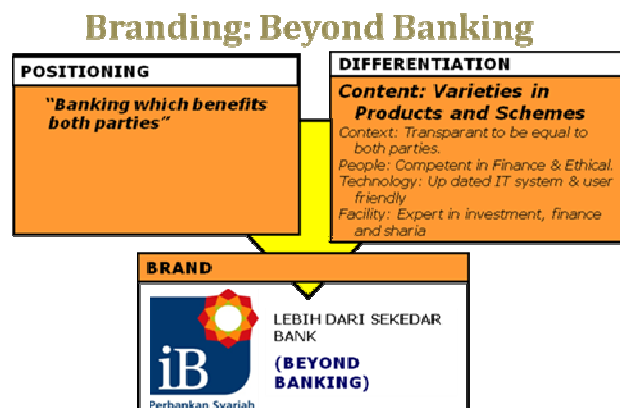
กลยุทธ์ของการพัฒนาธนาคารที่ผ่านมา ได้มุ่งเน้นการปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความเท่าเทียมและการเสริมความแข็งแกร่งของภาคธนาคาร โดยมีความคืบหน้าในการดำเนินการที่ผ่านมาดังนี้

- รัฐบาลและภาคธนาคารของอินโดนีเซีย มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาภาคการเงินการธนาคารอิสลาม เพื่อสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยการใช้ระบบที่อิงกับตลาด (Market-based system) การบริหารจัดการที่มั่นคง (Prudent management) และสนับสนุนให้ธนาคารและสถาบันทางการเงินอิสลามมีผลการดำเนินงานที่ดี มีการให้บริการที่เป็นเลิศ ในขณะที่ยังคงการดำเนินการภายใต้หลักของชะรีอะฮ์ (Shariah) ซึ่งเป็นหลักกฎหมายและจริยธรรมอิสลามที่เป็นพื้นฐานของระบบการเงินอิสลาม

- รัฐสภาอินโดนีเซียได้ผ่านกฎหมายสำคัญเพื่อสนับสนุนระบบการเงินอิสลาม ได้แก่ กฎหมายธนาคารอิสลาม (Islamic Banking law 2008) นอกจากนี้ยังมีกฎหมายพันธบัตรชะรีอะฮ์ ปี 2008 (Law on Shariah Sovereign Bond: RI Sukuk 2008) ซึ่งเป็นกฎหมายพื้นฐานในการออก RI Sovereign Sukuk เพื่อสร้างรากฐานความเข้มแข็งในเชิงกฎหมายของธนาคารอิสลาม เป็นต้น

สำหรับทิศทางในการพัฒนาของธนาคารอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นข้อเสนอเพื่อการพัฒนาในระยะถัดไปพิจารณาเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การลงทุนทรัพยากรมนุษย์ โดยสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะและมีศีลธรรมที่ดี (2) การเตรียมกฎระเบียบที่สนับสนุนการพัฒนา และเป็นไปตามหลักชะรีอะฮ์ โดยมีการกำกับดูแลที่ดี (3) การส่งเสริมนวัตกรรมบริการและสร้างความเข้าใจของประชาชน (4) การมีคุณภาพของการดำเนินการในระดับสากล ในขณะที่มุ่งเน้นตลาดภายในประเทศ และ (5) สร้างคุณประโยชน์ต่อนักลงทุน โดยสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ด้วยการเชิญชวนนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยยังคงยึดหลักของความเท่าเทียมกัน

ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของธนาคารอิสลามจึงได้มีการกำหนดแนวทางในการดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติ และเพิ่มผู้ประกอบการธนาคารอิสลามเพิ่มมากขึ้น โดยธนาคารกลางอินโดนีเซีย ได้มีพันธสัญญาในการสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีเพื่อดึงดูดผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามา โดยส่งเสริมความร่วมมือเชิงกลยุทธ์กับสถาบันอื่นๆ เพื่อให้มีการพัฒนาบริการธนาคารอิสลามที่ดีขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้จะมีการปรับปรุงกระบวนการให้ใบอนุญาตรายใหม่ที่สะดวกขึ้น โดยยังคำนึงถึงมาตรการที่รอบคอบและและเสถียรภาพของระบบรักษาการเติบโตอย่างยั่งยืน

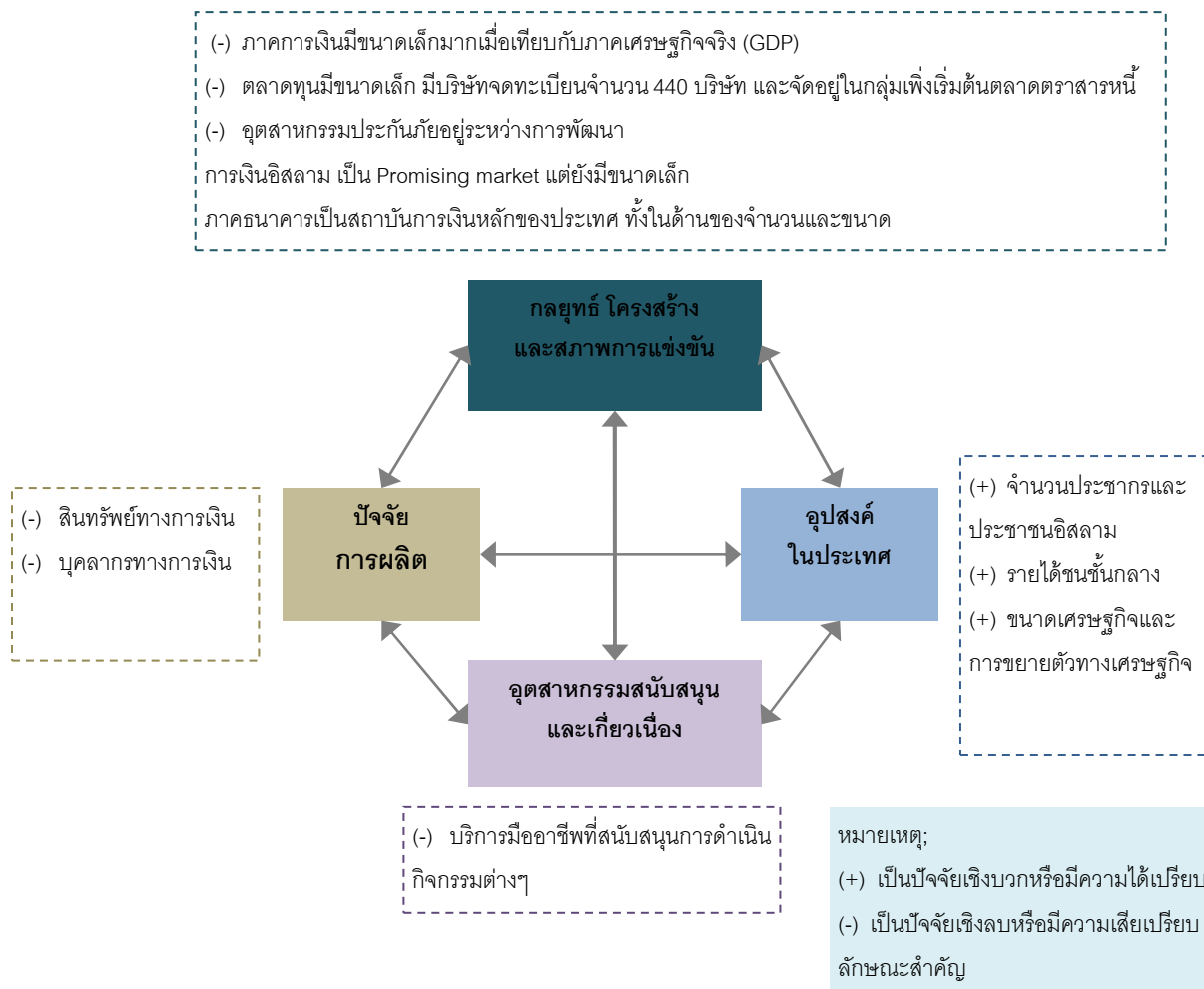

แผนภาพที่ 88: การสร้างแบรนด์ของธนาคารอิสลาม (Bank Indonesia)

นอกจากนี้ได้มีแผนการรณรงค์เกี่ยวกับธนาคารอิสลามของอินโดนีเซีย ในช่วงปี 2554 - 2556 โดยปี 2554 มุ่งการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ (Distinctiveness) โดยแสดงว่าผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารอิสลามมีความครบถ้วนและทันสมัย สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง และสามารถเข้าถึงบริการได้ และปี 2555 - 2556 มุ่งสร้างความหลากหลายและสะท้อนแบรนด์มากกว่าการเป็นธนาคาร (Beyond Banking) โดยจัดให้มีบริการและรูปแบบทางการเงินที่หลากหลาย สะท้อนคุณลักษณะที่ดูแล/ห่วงใยประชาชน และมีจริยธรรม โดยมีจุดยืน (Positioning) คือธนาคารที่มีผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

4.4.3 วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศอินโดนีเซีย

การวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินประเทศอินโดนีเซียในภาพรวม จากข้อมูลหน่วยงานกำกับดูแลของอินโดนีเซียซึ่งสะท้อนโครงสร้างของระบบ ตลอดจนข้อมูลรายงานการพัฒนาทางการเงินปี 2011 ของ World Economic Forum อินโดนีเซียได้รับการจัดอันดับประเทศที่มีพัฒนาการทางการเงินอยู่ในอันดับที่ 51 จากทั้งหมด 60 ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ อย่างไรก็ตามอินโดนีเซียมีความพยายามในการเริ่มสร้างความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมนี้ในประเทศ โดยมีจุดยืนเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามในภูมิภาค สามารถสรุปวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศอินโดนีเซียภายใต้กรอบการวิเคราะห์ Diamond model ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 89: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศอินโดนีเซีย

1) กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน

ในภาพรวมโครงสร้างของภาคการเงินอินโดนีเซีย ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน หลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินของเอเชียในปี 2540 โดยมีการควบรวมกิจการมากขึ้น โดยปี 2541 รัฐบาลอินโดนีเซียได้เริ่มการปฏิรูปในระบบธนาคารให้มีความแข็งแกร่งภายหลังจากวิกฤตการณ์การเงินเอเชีย ภายใต้แนวทางของ IMF โดยปี 2547 ธนาคารกลางอินโดนีเซียได้เริ่มแผนงาน Indonesian Banking Architecture (API) เพื่อการสร้างความแข็งแกร่งของระบบธนาคารโดยกำหนดปริมาณเงินทุนของธนาคารพาณิชย์และโครงสร้างธนาคารพาณิชย์ การพัฒนาคุณภาพของการกำกับดูแลธนาคารที่ดีขึ้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาคธนาคาร ตลอดจนการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ทั้งนี้สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- โครงสร้าง: ภาคการเงินมีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจจริง (GDP) โดยภาคธนาคารเป็นสถาบันการเงินหลักของประเทศทั้งในแง่ของจำนวนและขนาด ขณะที่ตลาดทุนมีขนาดเล็ก มีบริษัทจดทะเบียนจำนวนประมาณ 440 บริษัท และเพิ่งเริ่มต้นตลาดตราสารหนี้ นอกจากนี้อินโดนีเซียอยู่ระหว่างการพัฒนาอุตสาหกรรมประกันภัย

- กลยุทธ์: มุ่งเน้นการเงินอิสลาม เป็น Promising market แต่ตลาดยังขนาดเล็ก เพื่อผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องหลักศาสนาอิสลามให้เติบโต ได้มีการใช้กลยุทธ์ทั้งในเชิงรุกทางการตลาด โดยการพัฒนาและสร้างแบรนด์ธนาคารอิสลาม มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ ที่แสดงว่าผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารอิสลามมีความครบถ้วนและทันสมัย สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง และเข้าถึงบริการได้ นอกจากนี้ในด้านของปัจจัยสนับสนุนได้มีการผ่านกฎหมายสำคัญเพื่อสนับสนุนระบบการเงินอิสลาม พัฒนาดัชนีหุ้นอิสลามอ้างอิง ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดการเงินอิสลาม การส่งเสริมวัฒนธรรมบริการและสร้างความเข้าใจของประชาชน และพัฒนาคุณภาพของการดำเนินการในระดับสากล

2) อุปสงค์ในประเทศ

อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในอาเซียนหรือประมาณ 243 ล้านคน (UN, 2553) คิดเป็นครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดในอาเซียน โดยมีประชากรอิสลามมากที่สุดในโลก

- ขนาดและการเติบโตของชนชั้นกลาง: จากข้อมูลของ WEF อินโดนีเซียมีรายได้ต่อหัวปี 2553 (Per Capita GDP) ประมาณ 3,015.4 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งมีประชากรชนชั้นกลางประมาณ 50 ล้านคน โดยมีมากที่สุดในอาเซียน จัดเป็นประเทศที่มีขนาดของอุปสงค์ขนาดใหญ่

- ลักษณะของสินทรัพย์การเงินระดับบุคคล: จากการสำรวจของ Bank Indonesia ในปี 2551 ระบุว่าเกือบ 80% ของสินทรัพย์ครัวเรือนเฉลี่ยถืออยู่ในรูปของอสังหาริมทรัพย์ และมีเพียง 9% เท่านั้นที่อยู่ในรูปของสินทรัพย์ทางการเงิน ในขณะที่ 50% ของสินทรัพย์ทางการเงินประกอบด้วย เงินฝากธนาคาร ส่วนสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงมากขึ้น เช่น หุ้น พันธบัตร กองทุนรวม มีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

- ภาคเศรษฐกิจจริงมีขนาดใหญ่และมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง: โดยมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในอาเซียน จากข้อมูลของกองทุนระหว่างประเทศ (World Economic Outlook, Apr2012) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ณ ราคาคงที่ในปี 2554 ของอินโดนีเซียมีมูลค่ารวม 845.68 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขณะที่ประเทศไทยอยู่ที่ 345.65 มาเลเซียอยู่ที่ 278.68 สิงคโปร์อยู่ที่ 259.85 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ นอกจากนี้หลังจากวิกฤตการเงินเอเชียในปี 2540 เศรษฐกิจอินโดนีเซียมีการเติบโตเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5 สำหรับปี 2553 เศรษฐกิจเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 6.1

- แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรม – ด้านโครงสร้างพื้นฐาน: ประเทศต้องการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยหน่วยงานวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศ (BAPPENAS) ประมาณการว่าประเทศต้องการใช้เงินอีกประมาณ 213.3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ตลอดช่วง 5 ปีข้างหน้า หากบรรลุการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเท่ากับ 5% ของ GDP แต่หากอาศัยเฉพาะเงินลงทุนจากภาคเอกชนซึ่งมีไม่เพียงพอหรือขาดประมาณ 74.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ รัฐบาลวางแผนที่จะพัฒนาผ่านการลงทุนร่วมของรัฐบาลและเอกชน (Public-private partnership scheme: PPPs) ตลอดจนการหาแหล่งเงินทุนต่างๆ เข้ามาเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

3) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง

อุตสาหกรรมการเงินของอินโดนีเซียยังคงมีระดับการพัฒนาภาคธุรกิจการเงินที่เกี่ยวข้องกันในห่วงโซ่คุณค่าในระดับค่อนข้างต่ำ โดยอยู่ในขั้นของการพัฒนาตลาดเงินตลาดทุน นอกจากนี้การมีบริการมืออาชีพที่สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบริษัทกฎหมาย การบัญชี ที่ปรึกษาและการกำกับกิจการ ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่สูงนักเมื่อเทียบกับสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยโครงสร้างทางเศรษฐกิจยังเป็นในลักษณะของภาคเกษตรกรรมค่อนข้างมาก

4) ปัจจัยการผลิต

- มูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน: จากรายงาน The Financial Development report 2011(World Economic Forum) ข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 อินโดนีเซียมีสินทรัพย์รวมจำนวน 551.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 102.5 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งถือว่ามีความเล็กที่สุดเมื่อเทียบกับ 6 ประเทศอาเซียนที่ได้รับการจัดอันดับ

- บุคลากร¹³: เมื่อพิจารณาในแง่ของจำนวนบุคลากรภาคการเงินของอินโดนีเซีย พบว่ามีอินโดนีเซียมีจำนวนแรงงานภาคการเงินประมาณ 1.48 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.3 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศซึ่งน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งเน้นในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมโดยภาคการเงินยังคงมีขนาดเล็กกว่าโดยเปรียบเทียบ

- โครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนทางการเงิน: การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเครดิตกลาง (Credit Bureau) เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านสินเชื่อ และการจัดตั้งหน่วยงานรับประกันเงินฝากของธนาคาร ที่ได้เริ่มมาตั้งแต่ในปี 2549 โดยจะให้องค์กรอิสระ ชื่อ “Indonesian Deposit Insurance Agency” เป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้จะครอบคลุมเงินฝากของธนาคาร ทั้งที่เป็นธนาคารต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารของรัฐ ธนาคารท้องถิ่น ธนาคารร่วมทุน และธนาคารอิสลาม

บทสรุประบบการเงินอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียมีจุดยืนเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามในภูมิภาค แม้ว่าปัจจุบันภาคการเงินยังคงมีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจจริง แต่ประเทศมีศักยภาพในการเติบโตเป็นอย่างมากด้วยปัจจัยสนับสนุนภายในประเทศเป็นหลัก โดยมีประชากรชาวมุสลิมมากที่สุดในโลกและมีจำนวนประชากรสูงที่สุดในอาเซียน นอกจากนี้ยังจัดเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่จากพิจารณาในด้านของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทั้งนี้ในส่วนของภาคการเงินอยู่ในระยะของการเริ่มต้นพัฒนาจากการสร้างความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมทางการเงินในประเทศและมีเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ ในการเสนอบริการ และมีแผนการรณรงค์เกี่ยวกับธนาคารอิสลามของอินโดนีเซียเพื่อสนับสนุนทิศทางการเติบโต ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดการเงินอิสลาม การส่งเสริมนวัตกรรมบริการและสร้างความเข้าใจของประชาชน และพัฒนาคุณภาพของการดำเนินการในระดับสากล

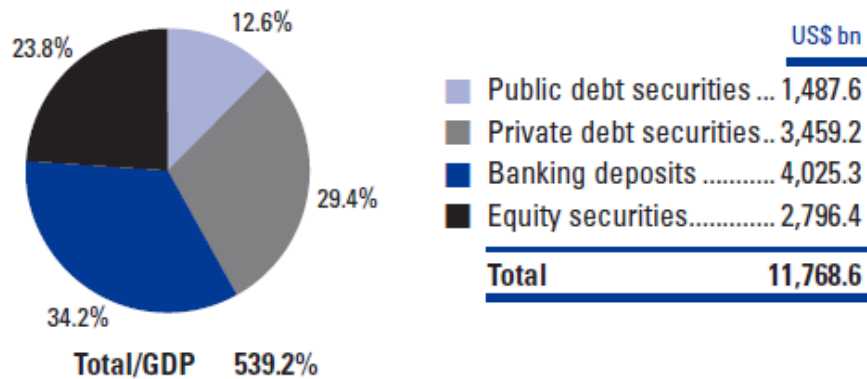
¹³ Finance Sector in ASEAN: “Implications of the Liberalisation of Financial Services for Labour in the Region” By Nguyen Xuan Huong Mai, UNI Global Union - Asia & Pacific (UNI Apro) and graduate of National University of Singapore.

4.5 ระบบการเงินของสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ

ระบบการเงินของสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ ถือเป็นระบบการเงินที่มีความก้าวหน้าและได้รับความเชื่อถือมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก อย่างไรก็ตามในบริบทของการวิเคราะห์ของคณะที่ปรึกษาจะเน้นที่การวิเคราะห์ระบบการดำเนินงานและบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรเพื่อนำมาเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ดี (Best Practice) ในการดำเนินงานของระบบบริการทางการเงินของประเทศไทยในอนาคต รวมทั้งพิจารณาถึงขีดความสามารถของการดำเนินงานของระบบบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรในการแข่งขันระดับโลก เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทยที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ ของการค้าโลกาภิวัตน์และการเข้าสู่ตลาดเสรีแบบสากลทั้งทางตรงและผ่านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558

ข้อมูลพื้นฐานทางการเงินและระบบบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรจากการศึกษาของ World Economic Forum ในรายงาน The Financial Development Report 2011 ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านบริการทางการเงินและการเข้าถึงบริการทางการเงินของเขตเศรษฐกิจต่างๆ จำนวน 60 เขตเศรษฐกิจ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวเป็นการสะท้อนถึงขีดความสามารถทางด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการพัฒนาการทางด้านระบบบริการทางการเงินของประเทศต่างๆ ที่จะมีผลสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมและประเทศในภาพรวม ทั้งนี้จากการศึกษารวบรวมในผลปี 2554 สหราชอาณาจักรมีขนาดประชากรจำนวน 65.3 ล้านคน มีรายได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จำนวน 2,417.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ และมีรายได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita) จำนวน 38,592 เหรียญสหรัฐ ทั้งนี้สหราชอาณาจักรมีอัตราส่วน GDP จำนวนร้อยละ 2.87 ของจำนวน GDP ของทั้งโลกในปี 2554

เมื่อพิจารณาถึงสินทรัพย์ของภาคการเงินของสหราชอาณาจักรปรากฏว่าข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 มีจำนวน 11,768.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 539.2 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2552 โดยแบ่งเป็นตราสารหนี้ภาครัฐจำนวน 1,487.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 12.6) ตราสารหนี้ภาคเอกชนจำนวน 3,459.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 29.4) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์จำนวน 4,025.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 34.2) และตราสารทุนจำนวน 2,796.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ร้อยละ 23.8)

ที่มา: The Financial Development Report 2011, World Economic Forum 2012

แผนภาพที่ 90: สินทรัพย์ภาคการเงินสหราชอาณาจักรแยกตามประเภทบริการทางการเงินปี 2552

ทั้งนี้ สหราชอาณาจักรได้รับการจัดอันดับประเทศที่มีศักยภาพทางการแข่งขันและพัฒนากิจการทางการเงินอยู่ในอันดับที่ 3 ของโลก โดยมีความพร้อมอย่างมากทางด้านนโยบายการเปิดเสรีภาคการเงิน (อันดับที่ 1) และความพร้อมของภาคบริการทางการเงินในฐานะตัวกลางด้านการเงินทั้งด้านบริการธนาคารพาณิชย์ (อันดับที่ 1) บริการทางการเงินอื่นๆ (Non-banking financial services) อันประกอบไปด้วยการออกเสนอขายหลักทรัพย์ (IPO Activity) บริการที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ (M&A Activity) ภาคการประกันภัยและตราสารหนี้ (อันดับที่ 4) ในส่วนของตลาดการเงินสหราชอาณาจักรก็มีความพร้อมที่ดีโดยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 3 ของโลก

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่มีความเชี่ยวชาญและมีระบบการเงินและบริการทางการเงินที่เข้มแข็งและเก่าแก่มากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก รวมทั้งในปัจจุบันยังเป็นศูนย์กลางทางด้านบริการทางการเงินและการจัดการสินทรัพย์ของโลกอีกด้วย ทั้งนี้ด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายประการ อาทิ พัฒนาการทางด้านอุตสาหกรรมและด้านการเงินของสหราชอาณาจักรที่มีมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะพัฒนาการทางการเงินและบริการทางการเงินที่มีมากกว่า 400 ปี นอกจากนี้ด้วยกฎระเบียบที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจการทางด้านบริการทางการเงินทำให้นักลงทุนและผู้ประกอบการทางการเงินเข้ามาดำเนินการในสหราชอาณาจักร โดยเฉพาะมหานครลอนดอนที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองหลวงของอุตสาหกรรมบริการทางการเงินของโลก

4.5.1 ภาพรวมระบบการเงินของสหราชอาณาจักร

ระบบการเงินของสหราชอาณาจักรมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานตั้งแต่สมัยยุคกลางที่เงินตราเริ่มเข้ามามีบทบาทเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างกันภายในอาณาบริเวณหนึ่งๆ และในการค้าขายข้ามเขตพรมแดนระหว่างกัน เงินและทองซึ่งเป็นแร่โลหะจึงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจตั้งแต่นั้นมา เมื่อลอนดอนกลายเป็นศูนย์กลางของการค้าและการลงทุนในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม การเงินและการธนาคารก็เข้ามามีส่วนสำคัญในการค้าขายและเป็นแหล่งที่มาของทุนสำหรับการประกอบกิจการอีกด้วย เมื่อการค้าและการลงทุนพัฒนาไปตามกระแสการสร้างอาณานิคม พัฒนาการของระบบบริการทางการเงินก็มีส่วนสำคัญในการทำหน้าที่ตัวกลางทางการเงินระหว่างผู้ต้องการลงทุน และผู้ต้องการใช้เงิน รวมทั้งเป็นหลักประกันความเสียหายและเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากเหตุการณ์ไม่คาดฝัน อันเป็นที่มาของทั้งระบบการธนาคาร การลงทุน และการประกันภัยซึ่งทำให้ สหราชอาณาจักรกลายเป็นศูนย์กลางบริการทางการเงินตั้งแต่นั้นมา

ปัจจุบันบริการทางการเงินและระบบการเงินของสหราชอาณาจักรแบ่งแยกออกได้เป็น 5 ส่วนที่สำคัญตามที่กระทรวงการคลังแห่งสหราชอาณาจักรได้แบ่งแยกและนิยามไว้ ดังนี้

HM TREASURY

11

Financial services

1) ภาคการธนาคาร

ภาคการธนาคารซึ่งภาครัฐโดยกระทรวงการคลังแห่งสหราชอาณาจักรได้ให้ความสำคัญในฐานะศูนย์กลางของระบบบริการทางการเงินของทุกระบบเศรษฐกิจทั่วโลก ซึ่งการสร้างระบบบริการทางการเงินที่ดีและมีเสถียรภาพจะต้องเกิดจากระบบธนาคารที่มั่นคง และมีการจัดการความเสี่ยงที่ดี เนื่องจากวิกฤติการณ์ทางการเงินต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีสาเหตุหลักมาจากปัญหาวิกฤติในภาคการธนาคารก่อนทั้งสิ้น ซึ่งภาคการธนาคารรวมถึงบริการต่างๆ ที่อยู่เบื้องหลังกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อาทิ ระบบการชำระบัญชีทั้งเงินสด บัตรเครดิต เช็คและตัวแลกเงิน รวมทั้งดุลบัญชีระหว่างธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานและควบคุมกำกับกิจการธนาคารคือ ธนาคารแห่งชาติ หรือที่มีชื่อเรียกว่า Bank of England โดยปัจจุบันมีธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในสหราชอาณาจักรจำนวนกว่า 150 แห่ง และมีสาขาของธนาคารต่างชาติอีกกว่า 200 แห่งอย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงการแข่งขันและสภาพของกิจการธนาคารพาณิชย์ของสหราชอาณาจักร โดยส่วนใหญ่ ผู้ทำ

การศึกษาจะทำการศึกษาเฉพาะเจาะจงลงไปยังธนาคารขนาดใหญ่จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคาร Barclays, Royal Bank of Scotland: RBS, Lloyds, Hong Kong and Shanghai Banking Corporation: HSBC และ Standard Chartered Bank โดยธนาคารทั้ง 5 แห่งมีสินทรัพย์รวมกันถึงประมาณ 6 แสนล้านปอนด์สเตอร์ลิง โดยธนาคาร Lloyds เป็นธนาคารพาณิชย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 2.2 พันล้านปอนด์สเตอร์ลิงจากบริการ Retail Banking อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ของสหราชอาณาจักรเป็นธนาคารที่ให้บริการครบวงจร ทั้งบริการธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นบริการหลัก และบริการอื่นๆ อาทิ Investment Banking, Treasury and Trading Business

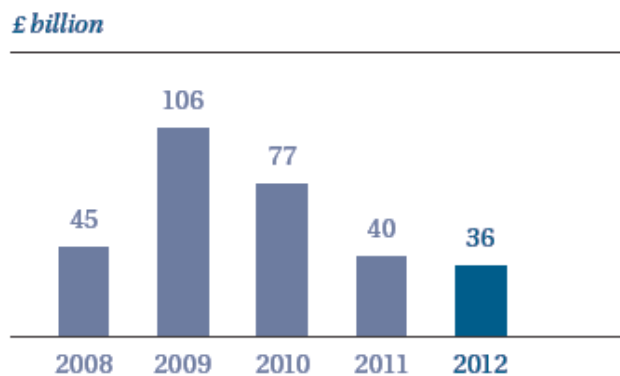
ระบบการธนาคารของสหราชอาณาจักรซึ่งปัจจุบันได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจยุโรปและสหรัฐอเมริกา ได้พยายามดำเนินนโยบายและกลยุทธ์ในการเข้าขยายตลาดในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ นอกจากนี้พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีและการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่แปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีกลับมาเป็นบทบาทที่สำคัญในการสร้างผลกำไรและความพึงพอใจจากลูกค้ารวมทั้งการสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคาร ซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการให้บริการจะกลายเป็นอาวุธที่สำคัญสำหรับธนาคารพาณิชย์ในอนาคต

2) Asset Management Industry

การดำเนินธุรกิจการจัดการสินทรัพย์ในสหราชอาณาจักร อยู่ภายใต้การควบคุมของ Financial services Authority: (FSA) ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการเงิน รวมทั้งธุรกิจในตลาดทุน ซึ่งธุรกิจจัดการสินทรัพย์ในสหราชอาณาจักรสามารถอนุมานได้ใกล้เคียงกับอุตสาหกรรมตลาดทุนในประเทศไทย เนื่องจากมีลักษณะโครงสร้างการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกัน คือเป็นอุตสาหกรรมในการจัดการและบริการบริหารสินทรัพย์ให้เกิดผลประโยชน์นอกเงย เป็นตัวกลางในการเชื่อมผู้ต้องการลงทุน และผู้ต้องการเงินทุนเข้าด้วยกัน รวมทั้งเป็นผู้จัดการดูแลผลประโยชน์ทางการเงินและสินทรัพย์แก่ผู้บริโภคอีกด้วย

ภาพรวมของอุตสาหกรรม Asset Management ของสหราชอาณาจักรเป็นศูนย์กลางการจัดการสินทรัพย์ขนาดใหญ่ที่สุดของทวีปยุโรป ด้วยจำนวนเงินกว่า 4 ล้านล้านปอนด์สเตอร์ลิงที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของอุตสาหกรรม Asset Management ในสหราชอาณาจักร ทั้งผ่านการลงทุนและระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งลอนดอน (London Stock Exchange) และการลงทุนในรูปแบบอื่นๆ อาทิ การลงทุนในตราสารหนี้ภาครัฐ ตราสารหนี้เอกชน กองทุนและการลงทุนผ่าน Investment Bank

อย่างไรก็ตามหากจะกล่าวถึงภาคตลาดทุนของสหราชอาณาจักร ซึ่งนับว่าเป็นตลาดทุนที่เก่าแก่ที่สุดของโลก จะต้องพิจารณาถึงการซื้อขายและการลงทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรม Asset Management โดย ณ วันที่ 31 มีนาคม 2555 ตลาดหลักทรัพย์แห่งลอนดอนเป็นตัวกลางในการระดมทุนจำนวน 3.6 หมื่นล้านปอนด์สเตอร์ลิงให้กับกิจการต่างๆ ที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งลอนดอนกว่า 2.8 พันราย

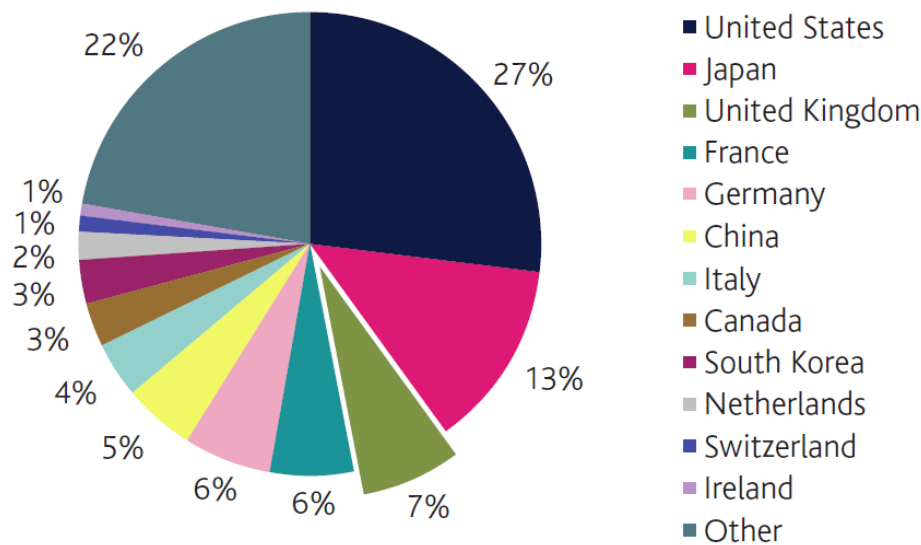
ที่มา: London Stock Exchange Annual Report 2012

แผนภาพที่ 91: จำนวนเงินสำหรับการระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ลอนดอนระหว่างปี 2551-2555

อย่างไรก็ดีการระดมทุนและการดำเนินกิจการในภาคตลาดทุนและการบริหารจัดการสินทรัพย์ของสหราชอาณาจักรยังคงดำเนินไปได้ด้วยปัจจัยและการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งลอนดอน โดยดำเนินการผ่านการลงทุนและการจัดการ โดยวณิชธนกิจต่างๆ ที่เข้ามาประกอบกิจการ ซึ่งอาจเป็นผู้ประกอบการเดียวกันกับธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ หรือบริษัทหลักทรัพย์และการจัดการการลงทุน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้เผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎระเบียบการลงทุนและการรักษาผลประโยชน์ของผู้ลงทุนที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้นจากหน่วยงานกำกับดูแลของสหราชอาณาจักรหรือที่เรียกว่า Financial Services Authority: (FSA)

3) ภาคประกันภัย

อุตสาหกรรมประกันภัยของสหราชอาณาจักรโดยภาพรวมทั้งการประกันวินาศภัยและการประกันชีวิตมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 1 ของทวีปยุโรปและใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ทั้งนี้อุตสาหกรรมประกันภัยเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนสำคัญในการสร้างระบบเศรษฐกิจและผลักดันให้เศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรก้าวหน้าด้วยสัดส่วนการลงทุนถึงร้อยละ 26 จากสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดในสหราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้จากการส่งออกให้สหราชอาณาจักรในอันดับต้นๆ โดยผลิตภัณฑ์ประกันภัยมีอัตราส่วน Net Premium จากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 28

ที่มา: UK Insurance – Key Facts, Association of British Insurers, 2011

แผนภาพที่ 92: สัดส่วนรายได้จากการประกันภัยของประเทศต่างๆทั่วโลกในปี 2553

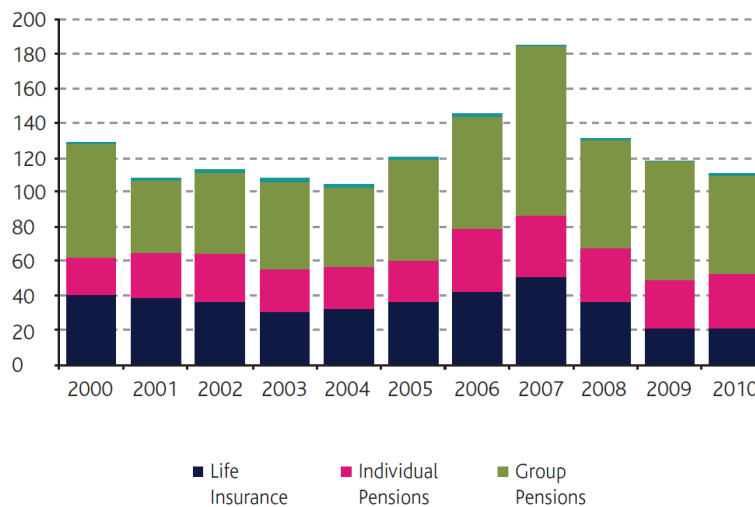
นอกจากนี้อุตสาหกรรมประกันภัยยังถือเป็นนักลงทุนสถาบันที่มีขนาดใหญ่ควบคุมการลงทุนถึงร้อยละ 13.4 ของการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งลอนดอน (London Stock Exchange) เปรียบเทียบกับสัดส่วนการลงทุนของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่มีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 12.8 ธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 3.5 และสถาบันการเงินอื่นๆที่ร้อยละ 10

อุตสาหกรรมประกันวินาศภัย

อุตสาหกรรมประกันวินาศภัยในสหราชอาณาจักรมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก โดยมีบริษัทประกันภัยจำนวน 1,005 ราย โดยในปี 2553 ธุรกิจประกันภัยของสหราชอาณาจักรมีรายได้จาก Net Premiums จำนวนทั้งสิ้น 4.6 หมื่นล้านปอนด์สเตอร์ลิง โดยมีกำไรจากกิจการประกันวินาศภัยทั้งสิ้นจำนวน 3.5 พันล้านปอนด์สเตอร์ลิง หรือคิดเป็นร้อยละ 7.5 ของรายได้ ปัจจุบันธุรกิจประกันวินาศภัยโดยเฉพาะธุรกิจประกันภัยรถยนต์และความเสียหายจากรถยนต์มีความเสี่ยงมากที่สุด อันเนื่องมาจากอัตราการเอาประกันภัยที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมประกันวินาศภัยของสหราชอาณาจักรยังมีความได้เปรียบอย่างมาก เนื่องจากมีรายได้จากกิจการที่มาจากต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบในการดำเนินการและเป็นแนวทางที่ประเทศไทยน่าจะทำการศึกษาและนำมาเป็นต้นแบบในการดำเนินการขยายกิจการในภูมิภาคอาเซียนต่อไป

อุตสาหกรรมประกันชีวิต

สำหรับอุตสาหกรรมประกันชีวิตในสหราชอาณาจักรมีผู้ประกอบการจำนวน 309 ราย ซึ่งดำเนินธุรกิจประกันชีวิต รวมทั้งกิจการที่เกี่ยวข้อง อาทิ การลงทุนระยะยาว กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย โดยกิจการประกันชีวิตและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของสหราชอาณาจักรมีขนาดใหญ่มากเป็นอันดับที่ 3 ของโลกเช่นกัน ทั้งนี้ในปี 2553 มีรายได้จากกิจการจำนวน 1.1 แสนล้านปอนด์สเตอร์ลิง

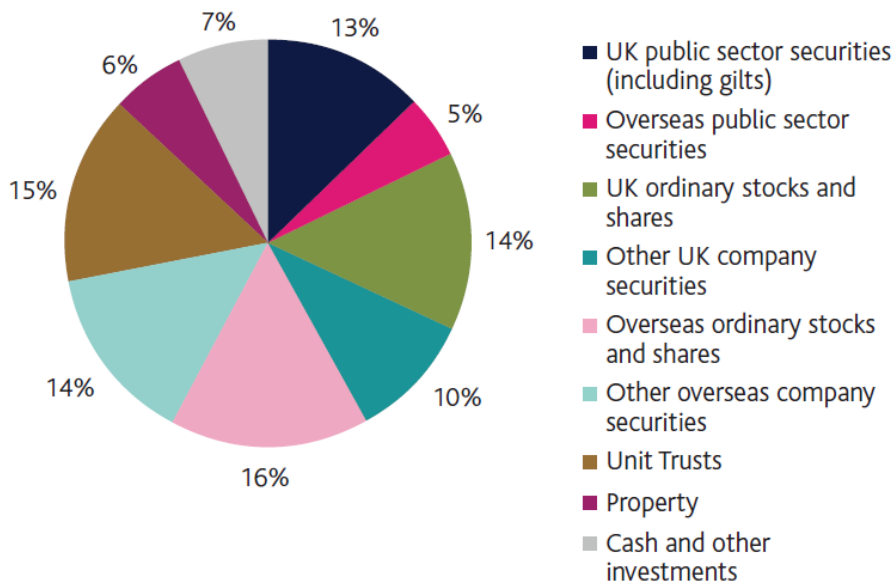
ที่มา: UK Insurance – Key Facts, Association of British Insurers, 2011

แผนภาพที่ 93: สัดส่วนรายได้ของกิจการประกันชีวิตปี 2553

ทั้งนี้รายได้ส่วนใหญ่มาจากกิจการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่ธุรกิจประกันชีวิตไม่สามารถดำเนินธุรกิจกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้ ซึ่งหากสามารถประกอบธุรกิจได้ ก็จะทำให้ธุรกิจประกันชีวิตของประเทศไทยมีขนาดใหญ่ และเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนอีกจำนวนมาก รวมทั้งมีความแข็งแกร่งและสร้างหลักประกันที่มั่นคงให้กับประชากรและประเทศชาติ

เมื่อพิจารณาถึงช่องทางการจัดจำหน่ายพบว่าในสหราชอาณาจักรมีการเข้าถึงระบบประกันวินาศภัยในหลายช่องทางอันประกอบไปด้วยผ่านนายหน้าประกัน ตัวแทนประกัน ธนาคารพาณิชย์ กลุ่มธุรกิจบริการสาธารณูปโภค และการขายตรง โดยร้อยละ 56 ของประกันวินาศภัยขายผ่านนายหน้าประกันวินาศภัย และอีกร้อยละ 31 ดำเนินการขายผ่านระบบขายตรงทางโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งแตกต่างกับธุรกิจประกันชีวิตที่ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 76 ดำเนินการขายผ่านช่องทางตัวแทนประกันชีวิต

การลงทุนของภาคการประกันวินาศภัย ณ สิ้นปี 2553 มีจำนวนเงินลงทุนทั้งสิ้นจำนวน 1.7 ล้านล้านปอนด์สเตอร์ลิง โดยแบ่งเป็นการลงทุนของกลุ่มประกันวินาศภัยจำนวน 1.2 แสนล้านปอนด์สเตอร์ลิง และจากธุรกิจประกันชีวิตและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจำนวน 1.6 ล้านล้านปอนด์สเตอร์ลิง

ที่มา: UK Insurance – Key Facts, Association of British Insurers, 2011

แผนภาพที่ 94: สัดส่วนการลงทุนของอุตสาหกรรมประกันวินาศภัยปี 2553

โดยเป็นการลงทุนในสหราชอาณาจักรจำนวนร้อยละ 65 โดยลงทุนในตราสารหนี้ภาครัฐ ตลาดหลักทรัพย์ ตลาดตราสารหนี้ ทรัสต์และลงทุนนอกสหราชอาณาจักรจำนวนร้อยละ 35 โดยเน้นลงทุนในกิจการต่างๆ ผ่านการเข้าถือหุ้น รวมทั้งการลงทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ในต่างประเทศ

4.5.2 แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของสหราชอาณาจักร

1) ภาคนาการ

แนวทางการพัฒนาภาคนาการภายใต้การกำกับดูแลของ Bank of England นั้นเป็นไปในแนวทางที่จะลดความเสี่ยงจากกิจกรรมการลงทุนต่างๆ ของธนาคารรวมทั้งกิจการที่ธนาคารดำเนินการเป็นปกติ เช่น การอนุมัติสินเชื่อ เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ Bank of England ยังให้ความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบและช่องทางการชำระเงินที่สะดวกสบายเป็นประโยชน์ต่อทั้งธนาคารพาณิชย์และลูกค้า รวมทั้งรองรับนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มาพร้อมเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการพัฒนาบริหารจัดการความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงินซึ่งเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่เปลี่ยนรูปแบบดั้งเดิมทางแนวคิดในการดำเนินกิจการธนาคารไปอย่างสิ้นเชิง โดยยึดเอาลูกค้าเป็นจุดศูนย์กลาง (Customer Centric)

2) Asset Management Industry

แนวทางการพัฒนาภาคตลาดทุน หรือที่เรียกว่ากิจการ Asset Management ในสหราชอาณาจักรภายใต้การกำกับดูแลของ Financial Services Authority (FSA) นั้นมุ่งเน้นไปที่การพัฒนากลไกการกำกับดูแลกิจการและการบริหารความเสี่ยงของอุตสาหกรรมภายใต้บริบทความผันผวนของการเงินการคลังระดับโลก อย่างไรก็ตามแนวทางการดำเนินงานของผู้ประกอบการได้มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงการดำเนินการและนวัตกรรมทางธุรกิจ (Business Innovation) ที่มุ่งเน้นการจัดการความเสี่ยงที่ดีเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินและการลงทุนในระดับโลกต่อไป

3) ภาคประกันภัย

แนวทางการพัฒนาระบบประกันภัยภายใต้การกำกับดูแลของ Financial Services Authority (FSA) มุ่งเน้นไปที่การสร้างเสถียรภาพของระบบเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้นำทางด้านอุตสาหกรรมประกันภัยระดับโลก และการพัฒนามลิตภัณฑ์ทางด้านการประกันภัยรวมทั้งผลิตภัณฑ์กองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่มีความสอดคล้องกลมกลืนและไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งการพัฒนาการให้บริการที่เน้นไปที่การสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภค การให้คำแนะนำในการเลือกผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม รวมทั้งการบริหารจัดการเงินออมและการลงทุนรวมทั้งแผนการเกษียณอายุในอนาคต

4) ความโดดเด่นของตลาดการเงินสิงคโปร์

นวัตกรรมทางการเงินที่ธนาคารพาณิชย์ในสหราชอาณาจักรนำมาใช้เพื่อรักษาฐานลูกค้าและรายได้ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างโอกาสทางธุรกิจมีดังนี้

1. Mobile Services

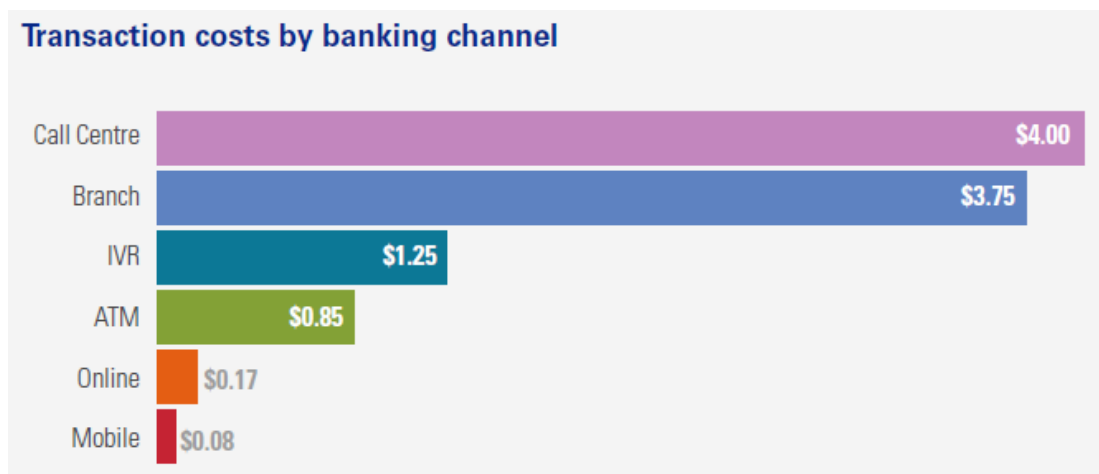
ปัจจุบันแม้ว่าจะมีการให้บริการ Mobile Banking อย่างกว้างขวาง แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นการให้บริการที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนนัก อย่างไรก็ตามจากการคาดการณ์ของ The Future Foundation ซึ่งคาดการณ์ว่าภายในปี 2557 ผู้ใช้บริการธนาคารกว่าครึ่งหนึ่งภายในสหราชอาณาจักรจะใช้บริการผ่านทาง Mobile Service ซึ่งรวมถึงการบริการผ่านเครือข่าย Smart Phone และอินเทอร์เน็ตรวมทั้งการสื่อสารแบบ 3G โดยผู้บริโภคมีความมั่นใจที่จะทำธุรกรรมที่มีความยุ่งยากและมูลค่าสูงผ่านบริการ Mobile Service ดังกล่าว นอกจากนี้ยังคาดการณ์ว่าภายในปี 2556 จะมีผู้นิยมใช้บริการธนาคารผ่านทาง Mobile Service มากกว่า 400 ล้านคนทั่วโลก และมีแนวโน้มการให้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากตารางข้อมูลจำนวนผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านทางระบบ Mobile Banking

ตารางที่ 30: จำนวนผู้ใช้บริการชำระเงินผ่านทางระบบ Mobile Banking ระหว่างปี 2552-2553

Mobile payment users by region (in thousands)		
Region	2009	2010
Western Europe	4,519	7,127
North America	1,905	3,502
Asia Pacific	41,865	62,828
EMEA	16,823	27,091
Latin America	5,131	8,010
Total	70,243	108,558

ที่มา: UK Banks: Performance Benchmarking Report 2011, KPMG, UK.

นอกจากนี้ระบบ Mobile Banking ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทางธุรกรรมชำระเงินได้อย่างมากอีกด้วยเมื่อเปรียบเทียบกับช่องทางการทำธุรกรรมอื่นๆ

ที่มา: UK Banks: Performance Benchmarking Report 2011, KPMG, UK.

แผนภาพที่ 95: เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมในช่องทางต่างๆของธนาคารในปี 2553

2. Social Media

ช่องทางการสื่อสารผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือที่เรียกกันว่า Social Media นั้นกำลังเป็นที่นิยมและเริ่มมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการและบริโภคสินค้าต่างๆของประชาชนจำนวนมากที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆ เริ่มให้ความสำคัญต่อการให้บริการผ่านช่องทาง Social Media และการสื่อสารไปยังผู้บริโภคโดยตรงซึ่งได้ผลตอบรับที่ดีมากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ โดยจากผลการสำรวจของ KPMG Media and Entertainment Barometer Survey พบว่า Social Media มีความสำคัญและได้รับความนิยมในผู้ใช้บริการ

ทุกเพศทุกวัย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญต่อการสื่อสารแบบ Social Media ในระดับที่ต่ำ กล่าวคือกว่าร้อยละ 60 ของธนาคารพาณิชย์ทั่วโลกไม่มีแผนการดำเนินกิจกรรมทาง Social Media และมีเพียงร้อยละ 6 ที่ใช้สื่อ Social Media ในการติดต่อสื่อสารและให้ข้อมูลรวมทั้งตอบข้อซักถาม กับกลุ่มลูกค้า ทั้งนี้ในปัจจุบันมีธนาคารทั่วโลกเพียงร้อยละ 14 ที่ใช้ Social Media ในการสื่อสารการตลาด กับลูกค้าและธนาคารร้อยละ 12 ที่มีแผนการจะใช้สื่อ Social Media ในการทำการตลาดในปี 2555 จาก ข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสื่อ Social Media เป็นช่องว่างและโอกาสในการเข้าดำเนินกิจกรรมทาง การตลาดที่สำคัญของกลุ่มธุรกิจธนาคารทั้งในสหราชอาณาจักรและทุกประเทศทั่วโลก

ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าการใช้สื่อออนไลน์และ Social Media นั้นจะช่วย เพิ่มประสิทธิภาพในการรับรู้ถึง Brand ของสินค้าและบริการที่มากขึ้นรวมทั้งสร้างความภักดีต่อสินค้าและ บริการอีกด้วยดังจะเห็นได้จากข้อมูลการศึกษาจากแผนภาพด้านล่าง

ที่มา: UK Banks: Performance Benchmarking Report 2011, KPMG, UK.

แผนภาพที่ 96: อิทธิพลและการสร้างความภักดีของ Brand จากการใช้ Social Media

3. Personal Financial Management

บริการที่ปรึกษาในการจัดการบริหารการเงินส่วนบุคคล หรือ Personal Financial Management (PFM) นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการแข่งขันในการให้บริการทางการเงินที่แตกต่างไปจากบริการ พื้นฐานทั่วไปของธนาคาร โดยมุ่งเน้นที่การจัดการสินทรัพย์และเงินทุนของลูกค้าแต่ละรายให้เป็นไปตาม เจตนาารมณ์และความต้องการ รวมทั้งสามารถติดตามการใช้จ่ายรวมทั้งการลงทุนเพื่อการวิเคราะห์หาแนว ทางการใช้จ่ายและการลงทุนที่เหมาะสมและได้ผลตอบแทนตามที่ลูกค้าหรือผู้บริโภคต้องการ ทั้งนี้การ ดำเนินการดังกล่าวมีทั้งรูปแบบการใช้การดำเนินการผ่านทาง Mobile Banking และการติดต่อผ่านตัวแทน ธนาคาร ผลประโยชน์ที่ธนาคารจะได้รับจากการดำเนินการคือสามารถรับรู้ถึงการใช้จ่ายธุรกรรม และการ

ลงทุนของลูกค้าได้อย่างครอบคลุม และสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินและบริการที่เหมาะสมต่อลักษณะนิสัยการใช้จ่ายและลงทุนของแต่ละบุคคลได้

จากที่กล่าวมา การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในสหราชอาณาจักรมีความเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมๆ เนื่องจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆที่บังคับให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการหารายได้นอกเหนือไปจากรายได้จากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยและการลงทุน โดยเน้นที่การให้ความสำคัญกับรายได้จากการบริการทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตรงต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้า เพื่อนำเสนอบริการและผลิตภัณฑ์ที่ครอบคลุมทุกความต้องการ ในส่วนของการบริหารงานภายในองค์กรธนาคารพาณิชย์ในสหราชอาณาจักรมีการดำเนินการเพื่อปรับลดต้นทุนของการดำเนินงานลง โดยพัฒนาการให้บริการในรูปแบบ Virtual Banking ผ่านช่องทางการสื่อสารและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่ตอบสนองความต้องการและให้ความสะดวกสบายแก่ผู้ใช้บริการ รวมทั้งลดต้นทุนการดำเนินงานได้อีกด้วย

การปรับตัวดังกล่าวจึงถือเป็น Best Practice ของสหราชอาณาจักร ที่ประเทศไทยสามารถนำมาปรับปรุงการดำเนินงานของธนาคารโดยยึดถือเอา Business Innovation ในการดำเนินการเพื่อรองรับความต้องการของลูกค้าและการขยายบริการออกไปสู่ภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีที่ทันสมัย อาศัยบุคลากรและสาขาในการดำเนินการในจำนวนจำกัด และสร้างความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภคในวงกว้าง

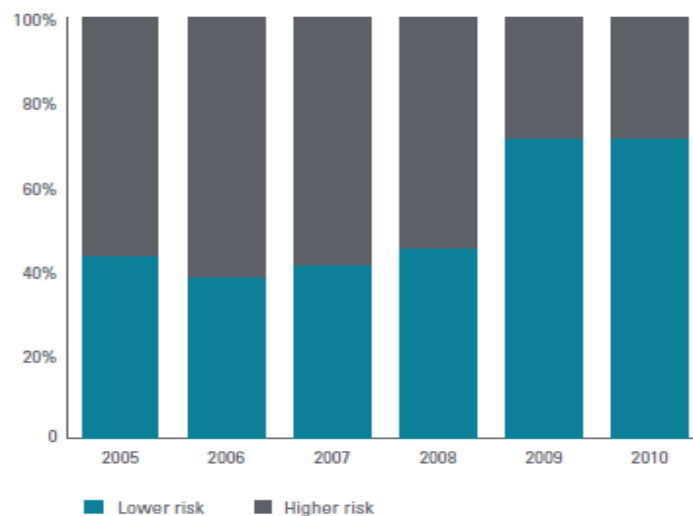
นวัตกรรมทางการเงินที่บริการ Asset Management ในสหราชอาณาจักรนำมาใช้เพื่อรักษาสถานลูกค้าและรายได้ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างโอกาสทางธุรกิจโดยมีเหตุผลและแนวทางดังนี้

จากผลกระทบจากบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของระบบเศรษฐกิจและวิกฤติทำให้อุตสาหกรรมบริหารและจัดการการลงทุนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในการจัดการของตนเองให้แตกต่างไปจากเดิม เพื่อรักษาสถานลูกค้าและความอยู่รอดของกิจการ รวมทั้งความสามารถในการทำกำไรอีกด้วย Business Innovation ที่สำคัญของอุตสาหกรรม คือการมุ่งเน้นค่านิ่งถึงลูกค้าในทุกระดับ โดยแบ่งระดับการรักษาและดูแลลูกค้าออกเป็นสองระดับ กล่าวคือ กลุ่มลูกค้าที่มีจำนวนการลงทุนต่ำตั้งแต่ 0.25 – 1 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้ากลุ่มใหญ่ของกิจการหากเปรียบเทียบจากจำนวนลูกค้า โดยมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการจัดการ กล่าวคือพยายามเข้าไปค้นหาความต้องการ และความเหมาะสมในการลงทุนของลูกค้าแต่ละราย เพื่อช่วยเหลือและแนะนำในการลงทุน หากลูกค้ายังไม่มี ความสนใจในการจัดการเงินทุนและการลงทุนก็ให้พยายามรักษาสถานลูกค้าไว้ โดยการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี เนื่องจากในอนาคตกลุ่มลูกค้ากลุ่มนี้อาจมีแนวโน้มที่จะลงทุนเพิ่มเติม และขยายฐานการลงทุนเพิ่มขึ้นได้

กลุ่มลูกค้าที่ลงทุนระหว่าง 1-10 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพในการลงทุนที่สูงมาก ด้วยจำนวนเงินในการลงทุนและความต้องการในการจัดการสินทรัพย์ จึงมีความจำเป็น

ที่ผู้ประกอบการจะต้องเข้าถึงความต้องการ และนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริงเพื่อรักษฐานลูกค้าไว้

ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มลูกค้าใด ผู้ประกอบการบริหารจัดการการลงทุน จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี และการปกป้องลูกค้าจากความเสี่ยงต่างๆ ซึ่งนอกเหนือจากจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นและความมั่นคงให้กับลูกค้าแล้ว ยังเป็นการสร้างชื่อเสียงในการดำเนินการบริหารจัดการการลงทุนและสินทรัพย์ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอีกด้วย

ที่มา: KPMG UK, 2012

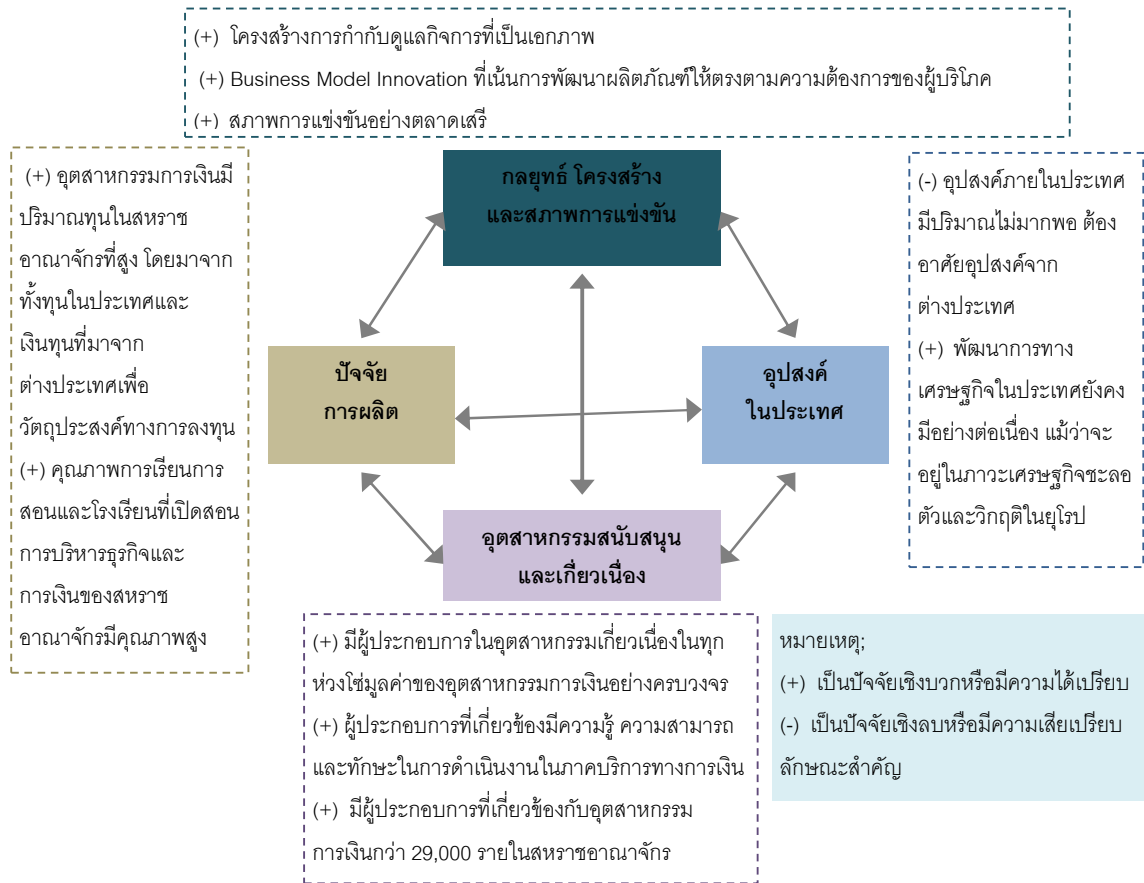
แผนภาพที่ 97: สัดส่วนสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงและความเสี่ยงต่ำปี 2555

อุตสาหกรรม Asset Management ของสหราชอาณาจักรเป็นตัวอย่างที่สำคัญของการพัฒนาของระบบตลาดทุนไทย ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงบริบททางด้านการพัฒนาและผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมตลาดทุน แต่พิจารณาจากขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมและบริการ จะเห็นได้ว่าประเทศไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมตลาดทุน จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงการดำเนินการในลักษณะ Cluster หรือกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันของแต่ละผลิตภัณฑ์และทำให้ตลาดทุนเป็นทางเลือกที่น่าสนใจของผู้ประกอบการและนักลงทุนในการเข้ามาใช้บริการทางการเงินและการระดมทุนผ่านกิจการตลาดทุน ซึ่งส่วนสำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาคือความรู้ความเข้าใจและความชำนาญของผู้ประกอบกิจการในอุตสาหกรรม โดยเฉพาะผู้ประกอบการจัดการลงทุนซึ่งจะเป็นตัวกลางที่สำคัญของการลงทุนและกิจการจัดการลงทุน ซึ่งในปัจจุบันของประเทศไทยยังคงมีความไม่เป็นเอกภาพและไม่มีบริการดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ บริการ Investment Banking และ Asset Management ที่จะเป็แนวทางส่งเสริม และเพิ่มความสะดวกรบายแก่นักลงทุน อีกทั้งยังเป็นการสร้างมาตรฐานและลดความเสี่ยงในการลงทุนอีกด้วย

จาก Business Model Innovation ของระบบประกันภัยของสหราชอาณาจักร ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางการให้บริการ รูปแบบการบริการและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภค ที่นับวันจะมีความต้องการในการบริหารจัดการทางการเงินและความมั่นคงทางด้านทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น การพัฒนาการให้บริการ รวมทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความทันสมัย การบูรณาการผลิตภัณฑ์ทางการเงินการประกันชีวิต กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและการลงทุนเข้าไว้ด้วยกัน จึงเป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค อันจะเป็นหนทางให้การดำเนินธุรกิจของกิจการประกันภัยคงอยู่ได้อย่างมั่นคงและสามารถเผชิญอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจากวิกฤติเศรษฐกิจ หรือความเปลี่ยนแปลงทางบริบทของสังคม

4.5.3 วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินสหราชอาณาจักร

เมื่อคณะที่ปรึกษาได้ทำการศึกษาถึงโครงสร้างการดำเนินงาน ผลิตภัณฑ์และรูปแบบการดำเนินกิจการที่ดีของภาคการเงินทั้งสามในสหราชอาณาจักรทั้ง 3 ภาค อันได้แก่ ภาคธนาคารพาณิชย์ ภาคการประกันภัย และภาคอุตสาหกรรม Asset Management ซึ่งเทียบเคียงได้จากภาคตลาดทุนของประเทศไทย จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการเงินของสหราชอาณาจักรโดยรวม ดังนี้

แผนภาพที่ 98: วิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินของประเทศสหราชอาณาจักร

1) กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน

โครงสร้างของอุตสาหกรรมการเงินและบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรประกอบด้วยภาคบริการทางการเงินจำนวนสามส่วนด้วยกัน กล่าวคือ ภาคธนาคารพาณิชย์ (Banking) ภาคการประกันภัย (Insurance) และภาคตลาดทุนและบริหารสินทรัพย์ (Asset Management) โดยมีหน่วยงานกำกับดูแลทางด้านนโยบายและการดำเนินการ ดังนี้

1. กระทรวงการคลัง (Her Majesty Treasury) ทำหน้าที่กำกับดูแลนโยบายทางการเงินการคลังและความมั่นคงทางการเงินของชาติ รวมทั้งมีส่วนในการพัฒนาระบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านระบบภาษีที่มีประสิทธิภาพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ด้วยอัตราภาษีที่ต่ำ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำกำไรของกิจการต่างๆ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคการเงิน โดยกระทรวงการคลังแห่งสหราชอาณาจักร มีความเชื่อมั่นว่ากลไกการค้าเสรีและการดำเนินการภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการแข่งขันโดยไม่มีการแทรกแซง จะเป็นหนทางในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรให้มีความโดดเด่น การพิจารณาให้เอกชนดำเนินการแข่งขันกันตามแนวทางการค้าเสรีจึงเป็นนโยบายสำคัญในการกำกับดูแลของรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักร

2. ธนาคารแห่งชาติ (Bank of England) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายทางการเงิน อัตราดอกเบี้ยนโยบาย และการกำกับดูแลกิจการธนาคารพาณิชย์ของสหราชอาณาจักร โดยมีหน้าที่หลักในการกำกับดูแลและออกแนวนโยบาย รวมทั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เป็นไปในทิศทางที่มีเสถียรภาพ มีแผนการดำเนินงานควบคุมและบริหารความเสี่ยงที่ดี รวมทั้งยังมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในระบบการชำระเงินซึ่งเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ Bank of England ได้ทำการพัฒนาระบบการชำระเงิน รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการชำระเงินผ่านช่องทางต่างๆ ให้สะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับทั้งธนาคารพาณิชย์และผู้บริโภคในการเข้าถึงการทำธุรกรรมทางการเงินที่สะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาบริการทางการเงินที่มุ่งเน้นลูกค้าเป็นศูนย์กลาง

3. Financial Services Authority: FSA ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลกิจการและการประกอบกิจการของภาคบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรนอกเหนือจาก Bank of England โดยมีภารกิจหน้าที่ควบคุมดูแลการประกอบกิจการของกิจการประกันภัย กิจการตลาดทุนและการบริหารสินทรัพย์ เพื่อพัฒนาให้สหราชอาณาจักรยังคงความสามารถในการแข่งขันและเป็นศูนย์กลางทางการเงินและการบริหารจัดการสินทรัพย์ในอันดับต้นของโลก ทั้งนี้ FSA ได้มุ่งเน้นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงอันเกิดจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยการวางระเบียบในการบริหารสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง รวมทั้งมาตรการป้องกันความเสียหายอันจะเกิดจากการบริหารจัดการที่ผิดพลาด ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์ที่จะพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้ลงทุนและผู้บริโภค รวมทั้งความมั่นคงและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของชาติเป็นสำคัญ

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานกำกับดูแล พบว่าทุกหน่วยงานล้วนมีความต้องการสร้างเสถียรภาพทางการเงินและระบบเศรษฐกิจ ไปพร้อมกับการพัฒนาระบบบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรให้มีความเข้มแข็งและคงเป็นผู้นำทางด้านบริการทางการเงินและศูนย์กลางทางการเงินของโลกให้คงอยู่ต่อไป เมื่อพิจารณาในด้านแนวนโยบาย พบว่าสหราชอาณาจักรเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม และตลาดการค้าการลงทุนที่มีการแข่งขันอย่างเสรี ซึ่งสหราชอาณาจักรเองเป็นต้นแบบของแนวคิดดังกล่าว ทำให้ในปัจจุบันระบบและโครงสร้างทางการเงินและการบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรเป็นต้นแบบของประเทศต่างๆ ทั่วโลก

● โครงสร้าง: ในด้านโครงสร้างพื้นฐานของระบบการบริการทางการเงินของ สหราชอาณาจักร ตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นถึงความสัมพันธ์ของ 3 อุตสาหกรรมหลักอันได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ประกันภัยและการบริหารจัดการสินทรัพย์นั้น หากพิจารณาถึงเป้าหมายร่วมกันในการที่จะเป็น ศูนย์กลางทางการเงินของโลกแล้ว จะพบว่าการทำงานของ 3 อุตสาหกรรมมีการเกี่ยวโยงประสานกัน อย่างมีประสิทธิภาพและเกื้อหนุนกันอย่างยิ่ง ดังนี้ ระบบธนาคารพาณิชย์ถือเป็นศูนย์กลางทางการเงินที่สำคัญที่สุด อันเนื่องมาจากเป็นระบบที่เก่าแก่และมีเครือข่ายการดำเนินงานที่เข้าถึงประชาชน รวมทั้งเป็น ตัวกลางทางด้านการเงินที่สำคัญที่สุดของประเทศ เป็นแหล่งเงินฝากที่สำคัญที่เป็นหลักประกันในการ พัฒนาและรักษาเสถียรภาพของประเทศ จึงเป็นที่มาของพัฒนาการทางด้านบริการทางการเงินอื่นๆต่อมา ไม่ว่าจะเป็นระบบประกันภัยที่มีที่มาจากการรวมกลุ่มกันของพ่อค้าพาณิชย์ในการกระจายความเสี่ยงและ เยียวหาความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ซึ่งเงินทุนต่างๆในการดำเนินกิจการอาจมีที่มาจาก แหล่งเงินจากธนาคารด้วยเช่นกัน ในทางกลับกับการดำเนินงานของธนาคารก็จำเป็นที่จะต้องใช้บริการ ประกันภัยเป็นเครื่องมือในการกระจายความเสี่ยงและเยียวหาความเสียหายจากเหตุการณ์อันไม่คาดฝัน ในส่วนของภาคการจัดการสินทรัพย์ก็มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับภาคธนาคารพาณิชย์ และประกันภัย โดยทั้งสองภาคอุตสาหกรรมต่างก็เป็นแหล่งเงินทุนที่มาของภาคการจัดการสินทรัพย์ ในทางกลับกันภาคการจัดการสินทรัพย์ก็อาจเข้าไปเป็นเจ้าของร่วม หรือร่วมบริหารจัดการกิจการธนาคาร และประกันชีวิตด้วยเช่นเดียวกัน ความสามารถทางการแข่งขันและศักยภาพของภาคการเงินของสหราชอาณาจักรจึงมาจากระบบการเงินที่สอดประสานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้อย่างเสรี ก่อให้เกิดอุปสงค์ของตลาดอย่างแท้จริง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมการเงินของสหราชอาณาจักรจึงมีความก้าวหน้า และเป็นส่วนที่ช่วยผลักดันให้สหราชอาณาจักรยังคงเป็นเจ้าอาภิพลทางด้านการค้าและการลงทุนทั่วโลกในขณะนี้ นอกจากนี้กิจการบริการทาง การเงินยังช่วยส่งเสริมการจ้างงานและการศึกษาทางด้านการเงินและธุรกิจอย่างจริงจังในประเทศ ซึ่งส่งผล ไปยังระบบการศึกษาที่เกิดการพัฒนาต่อยอดความรู้จนกลายเป็นจุดแข็งอีกอย่างหนึ่งของสหราชอาณาจักร

● กลยุทธ์การดำเนินการ: ในส่วนของกลยุทธ์ในการดำเนินกิจการของ อุตสาหกรรมบริการทางการเงินของ สหราชอาณาจักร ในปัจจุบันภายหลังจากปัญหาเศรษฐกิจในสหภาพ ยุโรป การปรับตัวที่สำคัญของระบบการเงินและบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักร คือการเพิ่ม บทบาทและกฎระเบียบที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้นของการบริหารความเสี่ยง อันเป็นการสร้างระบบป้องกันและ บริหารจัดการความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามในส่วนของกลยุทธ์ทางด้านบริการทาง การเงินที่สำคัญนั้น อุตสาหกรรมบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรได้มุ่งเน้นไปที่การสร้าง ความสัมพันธ์กับลูกค้าและผู้บริโภคเป็นหลักโดยยึด Business Model Innovation ในการใช้นวัตกรรม ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผสานกับความรู้ความเข้าใจในความต้องการของกลุ่มลูกค้าทุกกลุ่ม เพื่อ

พัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์บริการ ที่เหมาะสมกับความต้องการ ตอบสนองเป้าหมายในการลงทุนและการออมของผู้บริโภคหรือที่เรียกว่าการดำเนินกลยุทธ์โดยยึดเอาผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง (Customer Centric) โดยมุ่งเน้นในทุกกลุ่มฐานลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าสถาบัน หรือลูกค้ารายย่อย รวมทั้งการดำเนินนโยบายในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาธุรกิจทั้งด้านองค์ความรู้ ความชำนาญในการดำเนินธุรกิจและการลงทุน เพื่อพัฒนาตนเองให้ก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพอย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการมีความแข็งแกร่ง และส่งผลให้อุตสาหกรรมการเงินและบริการทางการเงินเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมผลักดันและเคียงคู่ไปกับภาคธุรกิจได้อย่างยั่งยืนเช่นเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายให้สหราชอาณาจักรโดยเฉพาะมหานครลอนดอนเป็นศูนย์กลางทางการเงิน และการค้า การลงทุนที่สำคัญของโลก

2) อุปสงค์ในประเทศ

ด้วยสภาพแวดล้อมและระบบเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรเป็นสภาพแวดล้อมที่ก้าวไปสู่การค้าการลงทุนระดับโลกหรือระดับสากลความต้องการหรืออุปสงค์ต่อภาคการเงินภายในประเทศจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของอุปสงค์ของอุตสาหกรรมการเงินและบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักร ซึ่งหากพิจารณาถึงเฉพาะอุปสงค์ภายในประเทศจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันอุปสงค์หรือความต้องการบริการทางการเงินของประชากรในสหราชอาณาจักรอาจถึงจุดอิ่มตัว อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมและวิวัฒนาการของระบบเศรษฐกิจ ที่ประชากรทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและบริการทางการเงินได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในแง่ขององค์การธุรกิจของสหราชอาณาจักร ยังคงมีอุปสงค์ในการใช้บริการทางการเงินอยู่ ดังจะเห็นได้จากจำนวนเงินที่ระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งลอนดอนที่ยังคงมีอัตราส่วนที่ไม่แตกต่างจากปีก่อน แม้ว่าจะยังคงมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการเงินจากประเทศสหภาพยุโรป

อุปสงค์ในการใช้บริการทางการเงินจึงยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องในสหราชอาณาจักรทั้งจากประชากรในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อใช้บริการการจัดการลงทุนและจัดการสินทรัพย์ซึ่งสหราชอาณาจักรเป็นศูนย์กลางในอุตสาหกรรมและการลงทุนดังกล่าว อนาคตการดำเนินกิจการของอุตสาหกรรมการเงินและบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรจึงยังคงมีศักยภาพสูง

3) อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องสนับสนุน

ด้วยจำนวนบริษัทและองค์กรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการทางการเงินกว่า 29,000 บริษัทในสหราชอาณาจักร ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนว่าอุตสาหกรรมการเงินและบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรมีขนาดใหญ่และก่อให้เกิดห่วงโซ่มูลค่าเฉพาะอุตสาหกรรมบริการทางการเงินที่มี

จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นกิจการหลักอย่างเช่นธนาคารพาณิชย์ ประกันภัย การจัดการสินทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ ตลาดตราสารหนี้ ตราสารหนี้ภาครัฐ รวมทั้งกิจกรรมให้บริการทางการเงินแก่ผู้บริโภครายใหญ่และรายย่อยและกิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริม อาทิ ตัวแทน นายหน้า และผู้ให้บริการปรึกษาการลงทุน ซึ่งผู้ประกอบการในสหราชอาณาจักรล้วนแล้วแต่มีความพร้อมและมีประสบการณ์ในการประกอบกิจการ ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยในการผลักดันให้ธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรเป็นศูนย์กลางทางการเงินของบริการทางการเงินของโลกที่นักลงทุนและผู้ต้องการเงินทุนต่างต้องการเข้ามาใช้บริการทางการเงินและการบริหารจัดการสินทรัพย์ภายใต้การบริหารงานของอุตสาหกรรมการเงินในอังกฤษ

4) ปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตที่สำคัญของอุตสาหกรรมบริการทางการเงินประกอบด้วย เงินทุน และบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางการเงินและการลงทุน โดยอาจมีปัจจัยส่งเสริมเพิ่มเติมที่ยังประโยชน์ให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินการคือ กฎระเบียบและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมศักยภาพของประเทศทางด้านการบริการให้มีความน่าสนใจทั้งทางด้านความสะดวกในการลงทุน และอัตราภาษีที่ส่งเสริมให้เกิดการดำเนินกิจการภายในประเทศมากขึ้นจากความได้เปรียบทางด้านภาษีของผู้ประกอบการ

สำหรับปัจจัยด้านทุน สำหรับการดำเนินการของภาคอุตสาหกรรมบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรมีความพร้อมอย่างมากจากทุนที่สะสมมานานและความสามารถในการทำกำไรทั้งจากภายในประเทศและกิจการต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการเงินและบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรมีทุนสำหรับการดำเนินกิจการสูงดังจะเห็นได้จากมูลค่าสินทรัพย์ของภาคการเงินของสหราชอาณาจักรปรากฏว่าข้อมูล ณ สิ้นปี 2552 มีจำนวน 11,768.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 539.2 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2552 ส่งผลไปถึงคุณภาพในการให้บริการและการลงทุนเพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านการให้บริการ รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการให้บริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรตามที่กล่าวมา

ปัจจัยทางด้านบุคลากรนั้นพบว่าสหราชอาณาจักรได้รับการจัดอันดับในรายงาน The Global Competitiveness Report 2012 โดย World Economic Forum ให้เป็นประเทศที่มีคุณภาพทางการศึกษาของคณะบริหารธุรกิจในระดับที่ 1 ของโลก ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของบุคลากรที่จะเข้ามาเป็นกลไกหลักในการจัดการในธุรกิจบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักร ซึ่งในอุตสาหกรรมบริการทางการเงินของสหราชอาณาจักรมีการจ้างแรงงานมากกว่า 500,000 ตำแหน่งในการขับเคลื่อนระบบการบริการทางการเงินและขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งของสหราชอาณาจักรและพัฒนาก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของโลก

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยแวดล้อมอันได้แก่ปัจจัยทางกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจบริการทางการเงิน นโยบายการปกป้องสิทธิของผู้ลงทุนและผู้บริโภคของสหราชอาณาจักรได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 1 ของโลก ซึ่งสะท้อนถึงความตั้งใจของหน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการด้านการบริการทางการเงินที่เชื่อมั่นในระบบการค้าเสรีและการแข่งขันสมบูรณ์ แต่ยังคงยึดมั่นหลักการในการส่งเสริมธรรมาภิบาลและการปกป้องสิทธิของผู้บริโภคอย่างเข้มแข็ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่เสริมสร้างความมั่นใจต่อผู้บริโภคในการเข้ามาใช้บริการทางการเงินของสหราชอาณาจักร

สรุประบบการเงินสหราชอาณาจักร

จากที่ได้ดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพทางการแข่งขันของสหราชอาณาจักรด้วย Diamond Model พบว่าปัจจัยทั้งสี่ด้านทั้งนโยบาย กลยุทธ์ โครงสร้างและการแข่งขัน อุปสงค์ภายในประเทศ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน และปัจจัยการผลิตของสหราชอาณาจักรในอุตสาหกรรมบริการทางการเงิน ล้วนแล้วแต่ส่งเสริมกันและกันทั้งจากประวัติศาสตร์การดำเนินงานของสหราชอาณาจักร ที่มีความก้าวหน้าและเป็นผู้นำทางด้านการเงินมาอย่างยาวนานประกอบกับความตั้งใจและเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากรและผู้ประกอบการต่างๆ ที่ต่างมุ่งมั่นดำเนินการเพื่อให้ สหราชอาณาจักรคงความเป็นศูนย์กลางทางด้านบริการทางการเงิน รวมทั้งความพร้อมของอุตสาหกรรมบริการที่เกี่ยวข้องทำให้สหราชอาณาจักรมีขีดความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพในการประกอบธุรกิจบริการทางการเงินจนกลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมบริการทางการเงินของโลกในปัจจุบัน และไม่หยุดยั้งในการพัฒนาสู่การเป็นผู้นำนวัตกรรมใหม่ๆ มาสู่อุตสาหกรรมบริการทางการเงินของโลก

บทสรุป

สรุปผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซียและสหราชอาณาจักร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดจุดยืนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของประเทศไทยในขั้นถัดไป สามารถสรุปจุดยืนของประเทศต่างๆ และในส่วนของประเทศไทย ได้ดังนี้

1) ประเทศสิงคโปร์ มีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่ง (Wealth Management) ในระดับภูมิภาค มีความโดดเด่นมากต่อจุดยืนในบริหารจัดการความมั่งคั่งและตลาดทุน โดยสิงคโปร์มีกลยุทธ์ในการดึงดูดผู้ประกอบการทางการเงินจากต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานและประกอบธุรกิจในประเทศ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในเอเชีย ซึ่งผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาตลาดทั้งในแง่ของขนาดตลาดและการเติบโต ตลอดจนความสามารถในการพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลได้วางทิศทางของประเทศให้มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีและเอื้อต่อการลงทุน มีอัตราภาษีที่ไม่สูงซึ่งเป็นแรงจูงใจในด้านภาษีของการเข้ามาประกอบกิจการ ขณะที่ประเทศไทยมีชื่อเสียงที่น่าเชื่อถือ เป็นปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของประเทศสิงคโปร์ต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่งในระดับภูมิภาค

2) ประเทศมาเลเซีย มีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก (Global hub for Islamic finance) โดยถูกบรรจุเป็นวาระแห่งชาติและได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน มีการจัดตั้งหน่วยงาน "The Malaysia International Islamic Financial Center : MIFIC" เพื่อขับเคลื่อนจุดยืนดังกล่าว และวางกรอบเป้าหมายที่ชัดเจน 5 ประการ ได้แก่ ประการแรกได้แก่การเป็นศูนย์กลางการออกตราสารซุกุก (Sukuk) ประการที่สองได้แก่การเป็นศูนย์กลางการจัดการกองทุนตามหลักศาสนาอิสลาม ประการที่สามการเป็นศูนย์กลางของธนาคารอิสลามระหว่างประเทศ ประการที่สี่การเป็นศูนย์กลางประกันภัยตามหลักศาสนาอิสลาม (International Takaful) และประการที่ห้าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ยังได้จัดทำพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาภาคการเงินการธนาคารของมาเลเซียปี 2554 - 2563 โดยเน้นย้ำจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก

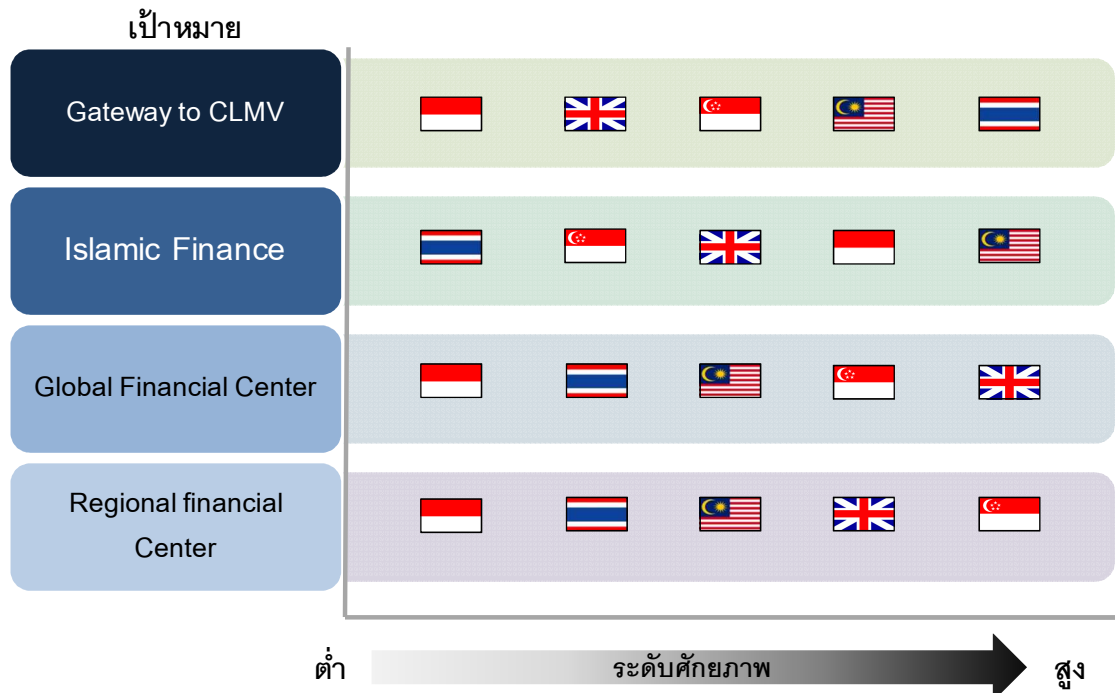
3) ประเทศอินโดนีเซีย มีจุดยืนในการมุ่งเน้นการเงินอิสลามเป็น Promising market แต่ตลาดยังมีขนาดเล็ก เพื่อผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องหลักศาสนาอิสลามให้เติบโต ได้มีการใช้กลยุทธ์ทั้งในเชิงรุกทางการตลาด โดยการสร้างและพัฒนาแบรนด์ธนาคารอิสลามของประเทศ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ ที่สะท้อนว่าผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารอิสลามมีความครบถ้วนและทันสมัย สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง และเข้าถึงบริการได้ นอกจากนี้ในด้านของปัจจัยสนับสนุนได้มีการผ่านกฎหมายสำคัญเพื่อสนับสนุนระบบการเงินอิสลาม พัฒนาดังนี้หุ้นอิสลามอ้างอิง ตลอดจนมีการพัฒนา

บุคลากรเพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดการเงินอิสลาม การส่งเสริมนวัตกรรมบริการและสร้างความเข้าใจของประชาชน และพัฒนาคุณภาพของการดำเนินการในระดับสากล

4) สหราชอาณาจักร มีจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับโลก จากรากฐานการพัฒนาที่ยาวนาน เมื่อลอนดอนกลายเป็นศูนย์กลางของการค้าและการลงทุนในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม การเงินและการธนาคารก็เข้ามามีส่วนสำคัญในการค้าขายและเป็นแหล่งที่มาของทุนสำหรับการประกอบกิจการ ทั้งนี้ได้มีการพัฒนาระบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านทางระบบภาษีที่มีประสิทธิภาพและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ด้วยอัตราภาษีที่ต่ำ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำกำไรของกิจการต่างๆ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคการเงิน การพัฒนาระบบการเงินโดยการสร้างและรองรับนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มาพร้อมเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการพัฒนาระบบจัดการความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงิน

5) ประเทศไทย มีจุดแข็งเชิงภูมิศาสตร์ด้านทำเลที่ตั้งในจุดศูนย์กลางอาเซียนและภาคเศรษฐกิจจริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีระดับความเชื่อมโยงในห่วงโซ่คุณค่ากับประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV ค่อนข้างมาก สำหรับระบบการเงินไทยได้มีแนวทางการพัฒนาสถาบันการเงินและตลาดทุนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแข่งขันและเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยภาคธนาคารถูกยุทธรณ์เน้นไปที่การลดต้นทุนของระบบ การส่งเสริมการแข่งขัน การเข้าถึงบริการทางการเงินและการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน โดยส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับตลาดภายในประเทศเป็นหลัก ขณะที่ภาคตลาดทุนได้เน้นไปที่การเปิดเสรีและเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันตัวกลาง การปฏิรูปกฎหมายและปรับปรุงระบบภาษี ตลอดจนพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อพัฒนาตลาดทุน สำหรับในส่วนของภาคประกันภัยถูกยุทธรณ์เน้นไปที่การส่งเสริมการเข้าถึงระบบประกันภัยของประชาชนทุกระดับ เสริมสร้างเสถียรภาพของระบบประกันภัย การเพิ่มมาตรฐานการให้บริการและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ด้านการประกันภัยและส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานของระบบการประกันภัยโดยสามารถเห็นทิศทางในการพัฒนาภาคประกันภัยในการเป็นศูนย์กลางการรับประกันภัยและรับประกันภัยต่อของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ ลาว พม่าและกัมพูชา

นอกจากนี้เมื่อนำผลการวิเคราะห์ทั้งจาก Diamond Model ข้อมูลพื้นฐานระบบการเงิน และการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาตลอดจนจุดยืนของทั้ง 5 ประเทศ สามารถสรุประดับศักยภาพและเป้าหมายโดยเปรียบเทียบออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่หนึ่งการเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV (Gateway to CLMV) ด้านที่สองศูนย์กลางการเงินอิสลาม (Islamic Finance) ด้านที่สามการเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับโลก (Global Financial Center) และด้านที่สี่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับภูมิภาค (Regional Financial Center) สามารถสรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ 100: ระดับศักยภาพและเป้าหมายโดยเปรียบเทียบ 5 ประเทศ

ด้านที่หนึ่งการเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV (Gateway to CLMV) เมื่อพิจารณาจากเป้าหมายนี้ ประเทศไทยมีศักยภาพสูงที่สุด โดยมีข้อได้เปรียบทั้งจากทำเลที่ตั้งที่มีพรมแดนติดต่อกัน มีปัจจัยสนับสนุนจากการขยายตัวด้านการค้าและการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในกลุ่มประเทศนี้ค่อนข้างสูงทำให้มีความต้องการเงินทุนในประกอบธุรกิจและเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานในกลุ่มประเทศ CLMV นอกจากนี้ประเทศไทยยังสร้างข้อได้เปรียบโดยให้การสนับสนุนการพัฒนาตลาดเงินตลาดทุนในประเทศกลุ่มนี้ซึ่งเป็นรากฐานการขยายตลาดการเงินตลาดทุนในอนาคต อีกทั้งมีปัจจัยสนับสนุนจากการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจร่วมกันและมีความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐที่ดีอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมใกล้เคียงกับประเทศในกลุ่ม CLMV ทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV มากกว่าประเทศอื่นๆ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาประเทศที่มีศักยภาพรองลงมาคือประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีจุดแข็งในด้านผู้ประกอบการด้านการเงินภาคเอกชนที่มีสินทรัพย์ขนาดใหญ่และใช้กลยุทธ์ขยายการลงทุนไปยังประเทศต่างๆ ของอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มทุนธนาคารจากประเทศมาเลเซีย ได้แก่ กลุ่ม CIMB และ Maybank เพื่อให้การประกอบธุรกิจการเงินสามารถเติบโตได้มากขึ้นนอกจากตลาดในประเทศเท่านั้น

ด้านที่สองศูนย์กลางการเงินอิสลาม (Islamic Finance) ประเทศมาเลเซียมีศักยภาพมากที่สุดในกลุ่มนี้ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากทั้งภาครัฐบาลและความเข้มแข็งของภาคเอกชน โดยในส่วนของภาครัฐได้มีการจัดทำเป็นวาระแห่งชาติและมีแผนรองรับที่ชัดเจน ขณะที่ภาคเอกชนสามารถดำเนินการพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ได้อย่างต่อเนื่องโดยในปี 2552 ขนาดของตลาดตราสารหนี้ซุ๊ก ตลาดหุ้นและขนาดสินทรัพย์ของการจัดการกองทุนตามหลักศาสนาอิสลามมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตราสารหนี้ตามหลักศาสนาอิสลามจากทั่วโลกได้ถูกออกในมาเลเซียมากถึงร้อยละ 54 และในปี 2553 มาเลเซียยังคงครองส่วนแบ่งตลาดตราสารซุ๊กในอันดับที่ 1 ของโลกโดยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 65 (มูลค่า 96 พันล้านเหรียญสหรัฐ) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาประเทศที่มีศักยภาพรองลงมาคือประเทศอินโดนีเซียโดยมีจุดยืนเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามในภูมิภาค และมีปัจจัยสนับสนุนภายในประเทศเป็นหลัก โดยมีประชากรชาวมุสลิมมากที่สุดในโลก สำหรับประเทศไทยไม่ได้มุ่งเน้นการเงินอิสลามเป็นตราหลักโดยอยู่ในระยะแรกของการพัฒนาตลาดการเงินอิสลาม

ด้านที่สามการเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับโลก (Global Financial Center) ประเทศสหราชอาณาจักรมีจุดแข็งในด้านนี้มากที่สุดจากการพัฒนาภาคการเงินและระบบการเงินมาอย่างยาวนาน และมี Cluster ภาคการเงินต่างๆ ที่มีทั้งความเชี่ยวชาญสนับสนุนระหว่างกันทำให้การเป็นศูนย์กลางทางการเงินมีศักยภาพสูงมาก ขณะที่ประเทศไทยยังคงมีระดับการพัฒนาในด้านนี้ค่อนข้างต่ำ

ด้านที่สี่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับภูมิภาค (Regional Financial Center) ประเทศสิงคโปร์มีศักยภาพในด้านนี้มากที่สุด โดยมีจุดแข็งจากการมีบทบาททางการเงินในระดับภูมิภาคใน 3 ด้านหลักซึ่งสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางทางการเงิน ได้แก่ ด้านที่หนึ่งตลาดเงินดอลลาร์ในเอเชีย ด้านที่สองการบริหารจัดการความมั่งคั่งและประกันภัย (Wealth Management and Insurance) และด้านที่สามตลาดทุน นอกจากนี้สิงคโปร์ยังมีปัจจัยสนับสนุนจากทำเลที่ตั้งทำให้เป็นเมืองท่าที่สำคัญของโลก ทำให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการค้าและการบริการที่สำคัญของภูมิภาค อีกทั้งมีโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวย อัตราภาษีที่แข่งขันได้ และบุคลากรมีความรู้ความชำนาญระบบการทำงานที่เป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลสำคัญต่อการเป็นศูนย์กลางทางการเงินประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับประเทศไทยยังคงมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับภูมิภาคไม่สูงนัก ทั้งนี้เนื่องจากยังคงต้องมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจให้เอื้อต่อการพัฒนาอีกหลายประการ เช่น กฎระเบียบต่างๆ ที่จำกัดการเคลื่อนย้ายเงินทุน ข้อจำกัดจากกฎระเบียบในการออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบต่างๆ ตลอดจนความสามารถของบุคลากรภาคการเงินที่ต้องเร่งพัฒนา

โดยสรุปประเทศสิงคโปร์และสหรัฐอเมริกาจกมีจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงิน ขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซียมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลาม ทั้งนี้สหราชอาณาจักรมีจุดยืนในเป็นศูนย์กลางทางการเงินในระดับโลกจากการพัฒนาภาคการเงินและระบบการเงินมาอย่างยาวนาน ขณะที่สิงคโปร์ถือเป็นศูนย์กลางทางการเงินชั้นนำในระดับภูมิภาคเอเชีย โดยมีกลยุทธ์ในการดึงดูดผู้ประกอบการทางการเงินจากต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานและประกอบธุรกิจในประเทศ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในเอเชีย สำหรับประเทศมาเลเซียมีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลกโดยมีความมุ่งมั่นและผลักดันเป็นวาระแห่งชาติและได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีแนวทางในการพัฒนาด้านการเงินอิสลามเช่นกัน โดยมีปัจจัยสนับสนุนภายในประเทศเป็นหลักจากการที่มีประชากรชาวอิสลามมากที่สุดในโลก โดยดำเนินการสร้างและพัฒนาแบรด์ธนาคารอิสลามของประเทศ

บทที่ 5

จุดยืนของระบบการเงินไทย

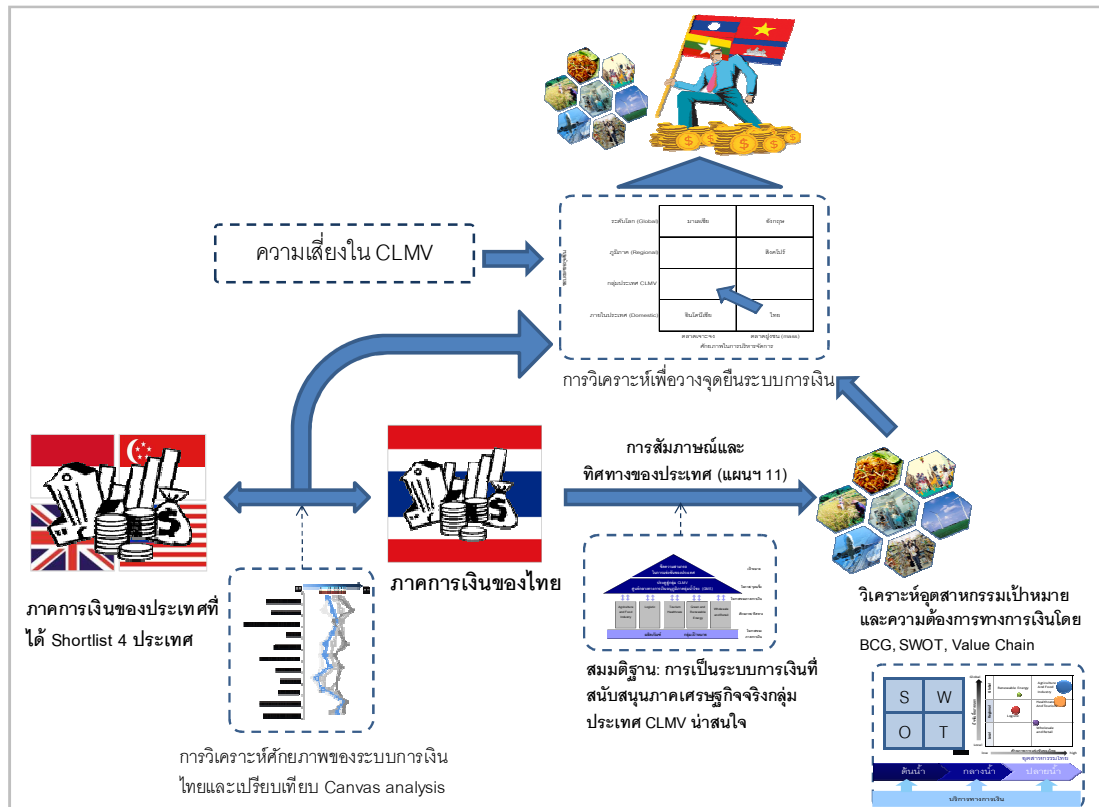
บทที่ 5

จุดยืนประเทศไทย

สำหรับเนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงจุดยืนและโอกาสของระบบการเงินไทยซึ่งเป็นผลจากการศึกษาของคณะที่ปรึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมาย (Target Industry) และจากการวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินไทยเปรียบเทียบกับระบบการเงินอีก 4 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย อังกฤษ จากการศึกษาพบว่าจุดยืนของระบบการเงินไทยก็คือ การเป็นระบบการเงินที่ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อความเป็นเลิศของภาคธุรกิจของไทยในการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV โดยเนื้อหาในบทนี้ได้แบ่งเป็น 4 ส่วน โดยส่วนแรกจะกล่าวถึงความเชื่อมโยงบทวิเคราะห์ สู่การกำหนดจุดยืนระบบการเงินเพื่อสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริงของไทยใน CLMV และในส่วนต่อมากจะเป็นการสรุปโอกาสและความเสี่ยงของระบบการเงินไทยในการสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายไทยที่มีศักยภาพสูงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ทั้งในส่วน of โอกาสและความเสี่ยงของการลงทุนภาคเศรษฐกิจจริงและของภาคการเงินในการเข้าไปสู่ตลาดการเงินใน CLMV ซึ่งอยู่ในหัวข้อ 5.2 และ 5.3 ตามลำดับ ก่อนจะเข้าสู่บทสรุปจุดยืนของระบบการเงินไทยที่อยู่ในส่วนสุดท้ายของบท

5.1 ระบบการเงินเพื่อสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริงของไทยใน CLMV

ในการกำหนดจุดยืนครั้งนี้ คณะที่ปรึกษาทำการทบทวนข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลชั้นปฐมภูมิเพื่อทำการกำหนดร่างสมมติฐานและได้ทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์ต่างๆ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานดังกล่าว ดังแผนภาพที่ 101: การวิเคราะห์จุดยืน

แผนภาพที่ 101: การวิเคราะห์จุดยืนของระบบการเงินไทยเพื่อรับการเปิดเสรี AEC

จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ แผนนโยบายขององค์กรกำกับดูแล แผนพัฒนาฯ จ.11 ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียในระบบการเงินไทยทั้งองค์กรกำกับดูแล ผู้ประกอบการและผู้ให้บริการทางการเงิน คณะที่ปรึกษาได้ทำการวิเคราะห์ภาพรวมของระบบการเงินของไทยและระบบการเงินแยกย่อยตาม 3 ภาคการเงินหลักของประเทศ อันได้แก่ ภาคธนาคาร ภาคตลาดทุน และภาคประกันภัย ซึ่งทราบถึงแนวการปฏิบัติและดำเนินงานของระบบการเงิน ณ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และทิศทางตลอดจนความคาดหวังที่ผู้มีส่วนได้เสียมุ่งหวังในอนาคต ดังที่ได้ถูกกล่าวถึงไว้ในบทที่ 3 ซึ่งสามารถกล่าวสรุปโดยสังเขป ณ ที่นี้ได้ว่า

ในปัจจุบันระบบการเงินไทยเป็นระบบการเงินที่มุ่งตอบสนองตลาดรวมหรือการตลาดมวลชน (Mass Market) โดยมีได้เลือกกำหนดตลาดเจาะจง (Niche Market) กล่าวคือไม่ได้เลือกเฉพาะเจาะจงให้เหมาะสมกับความสามารถหรือความเชี่ยวชาญ หรือเล็งพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน

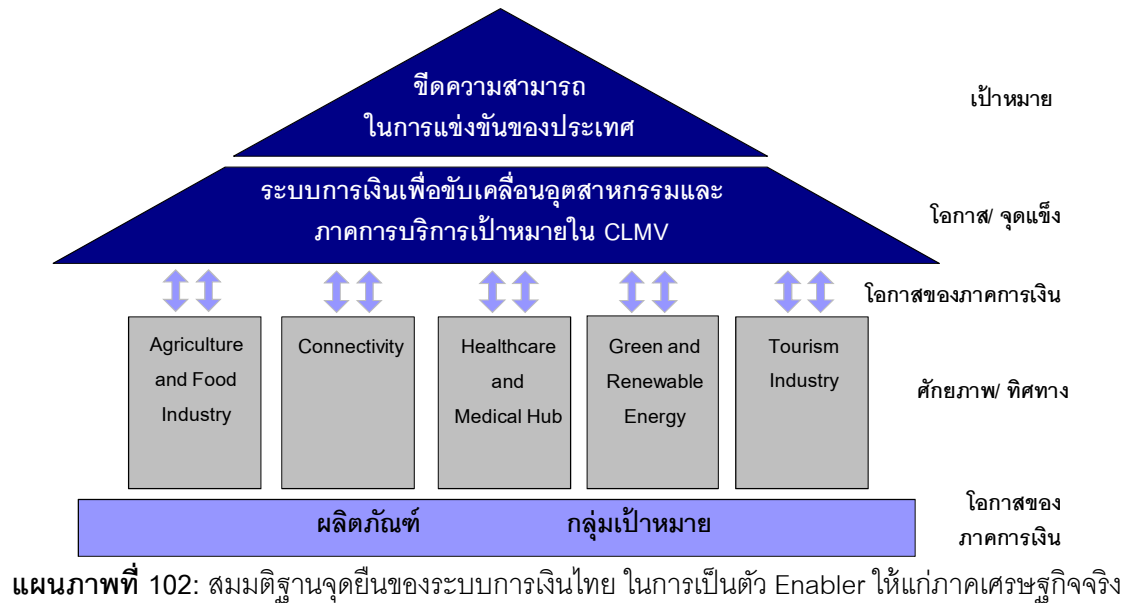
อย่างไรก็ดีจากการรับทราบข้อคิดเห็นผู้ประกอบการภาคการเงินทุกภาคส่วน ได้สะท้อนแนวทางให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการเงินจำนวนไม่น้อยตระหนักถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันดี และได้เห็นโอกาสในกลุ่มประเทศ CLMV ในฐานะทางเลือกทางรอด โดยมองถึงจุดแข็งที่ไทยมีข้อได้เปรียบในแง่ของการมีระดับการพัฒนาทางการเงินที่ค่อนข้างสูงถึงห่างจากประเทศดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น ด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบุคลากรทางการเงินทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ระดับการพัฒนาแต่ละภาคการเงินย่อย เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ นอกจากนี้ ความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม ภาษา ตลอดจนความนิยมในการใช้สกุลเงินบาทของไทยในการค้าข้ามเขตชายแดน และจุดเด่นในเรื่องความใกล้ชิดเชิงภูมิศาสตร์ เหล่านี้อาจจะเป็นโอกาสของภาคเศรษฐกิจไทยและภาคการเงินไทยในการเข้าไปใน CLMV

โดยมองว่าภาคเศรษฐกิจจริงที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศหรือภาคธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาของประเทศ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 นั้น น่าจะเป็น อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป ประมงและอาหาร, ภาคการบริการการขนส่งและโลจิสติกส์, อุตสาหกรรมพลังงานทดแทนและธุรกิจการให้บริการการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพและธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์บางท่านก็ได้มองไปถึงประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีการพัฒนาระบบการเงิน เช่น ภาคตลาดทุน ในระดับหนึ่งแล้วและผู้ประกอบธุรกิจการเงินไทยสามารถเข้าไปแข่งขันได้ โดยท่านมองว่าเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่และมีกำลังซื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสะท้อนถึงความต้องการทางการเงินที่มีมากและศักยภาพในการเติบโตของภาคเศรษฐกิจของไทยหากผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะเข้าไปแข่งขัน

อีกข้อสรุปสำคัญที่เกิดจากการทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูลตัวระบบการเงินไทยก็คือ ลักษณะการทำธุรกิจและความต้องการทั้งของภาคการเงินและภาคเศรษฐกิจจริงในโอกาสของการเปิด AEC ที่กำลังจะมาถึง โดยที่ผ่านมามาภาคการเงินนั้นมีบทบาทหลักในการเป็นผู้สนับสนุน (Enabler) ภาคเศรษฐกิจต่างๆที่มีความมุ่งมั่นและความพร้อมในการออกไปทำธุรกิจนอกประเทศในขณะนี้ยังคงต้องการรักษาฐานภายในประเทศ และยังคงต้องการธำรงรักษาสถานภาพในฐานะพันธมิตรที่สำคัญที่ผลักดันภาคเศรษฐกิจไทยเพื่อไปบุกกลุ่มประเทศ CLMV มากกว่าการเป็นผู้ริเริ่มเข้าไปบุกประเทศอื่นๆ

คณะที่ปรึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ภาคการเงินควรส่งเสริม เพื่อวิเคราะห์ถึงระดับศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ตลอดจนความต้องการทางการเงินของแต่ละห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ของทั้ง 5 ภาคธุรกิจข้างต้น และทำการวิเคราะห์ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ BCG Matrix เพื่อสะท้อนระดับและความสำคัญของอุตสาหกรรมและภาคการบริการ โดยพบว่าจากอุตสาหกรรมและบริการทั้ง 5 ธุรกิจนั้นล้วนมีโอกาสสนับสนุนจากปัจจัยเอื้อภายนอกทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกซึ่งจะมีผลส่งเสริมการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและบริการดังกล่าว

อย่างไรก็ดี เมื่อประมาณตามระดับศักยภาพของผู้ประกอบการและขีดความสามารถในการแข่งขันนั้น พบว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่เป็นภาคธุรกิจที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขันสูง ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร (2) ภาคบริการการท่องเที่ยวและการรักษาพยาบาล รวมทั้ง (3) ธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีกที่มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและอุปสงค์ในประเทศเพื่อนบ้านสูงขึ้น

ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่ง คือกลุ่มที่ไม่ได้มีศักยภาพสูงมากนัก แต่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศซึ่งกำลังจะผลักดันสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสีเขียว เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ (4) พลังงานทดแทนหรือพลังงานหมุนเวียน และ (5) ธุรกิจบริการการขนส่งและโลจิสติกส์

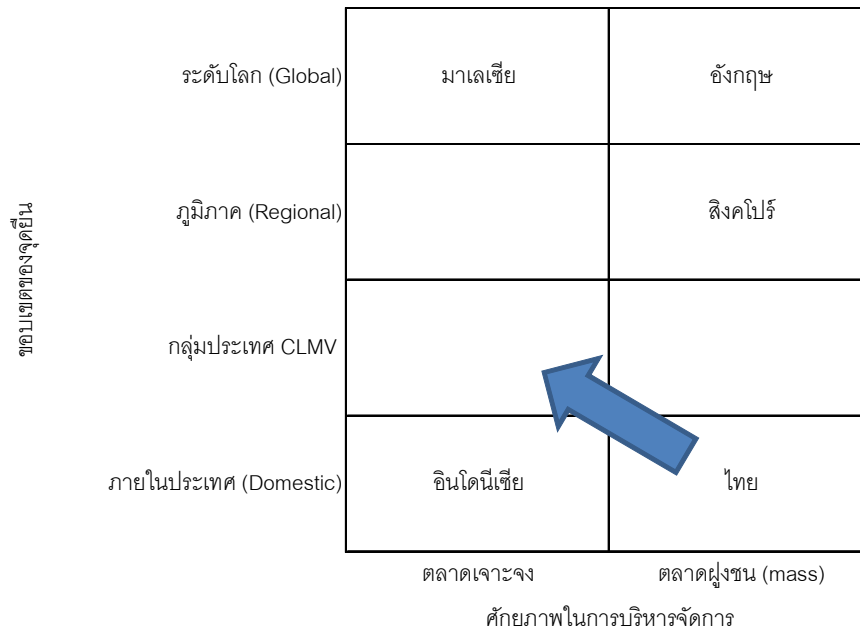
การวิเคราะห์ BCG Analysis ได้เป็นปัจจัยชี้ว่า ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่าภาคอุตสาหกรรมเกษตรกรรม เกษตรแปรรูปและอาหารของไทยนั้นถือเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ควรได้รับการผลักดันมากที่สุด จากปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมทั้งความขาดแคลนอาหารและราคาอาหารที่ปรับตัวสูงขึ้น และปัจจัย

ภายในที่ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกผลิตผลทางการเกษตรอาหารรายใหญ่ของโลกในปัจจุบัน นอกจากนี้ความเชี่ยวชาญในการเพาะปลูก แปรรูปและส่งออกผลิตผลทางการเกษตรและอาหารอย่างมาก ช่วยส่งเสริมขีดความสามารถทางการแข่งขันของไทยและถือเป็นประเด็นปัจจัยที่ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม CLMV นั้น เรียกร้องขอการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้ประกอบการไทยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปของประเทศของตน โดยพยายามเปิดประเทศและดึงดูดการลงทุนจากไทยในอุตสาหกรรมนี้

จากการวิเคราะห์ศักยภาพทางการเงินของไทยโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศสำคัญด้วยเครื่องมือ Canvas Analysis ในบทที่ 4 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาพรวมซึ่งครอบคลุมในเงื่อนไขด้านปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาระบบการเงิน ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย กฎระเบียบ นโยบาย การเปิดการค้าเสรี ความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน โครงข่ายสารสนเทศ และบุคลากร เป็นต้น ได้สะท้อนให้เห็นว่า ศักยภาพของระบบการเงินไทยยังไม่แข็งแกร่งเพียงพอต่อการแข่งขันใน Mass Market ซึ่งไทยไม่อาจเทียบชั้นได้กับคู่แข่งอย่าง สหราชอาณาจักร สิงคโปร์หรือมาเลเซีย จากแผนภาพที่ 59: ศักยภาพของระบบการเงินไทยในภาพรวมโดยเปรียบเทียบกับ 4 ประเทศแผนภาพที่ 59 ในบทที่ 4 ไทยจึงจำเป็นต้องเลือกพื้นที่ในการแข่งขันที่แคบลงมา โดยเลือกตลาดเจาะจง (Niche Market) หรือพื้นที่เล่นที่เหมาะสมกับระดับศักยภาพเพื่อให้ไทยมีโอกาสได้ประโยชน์จากการเปิดเสรีบริการทางการเงิน ซึ่งมองว่าเป็นประเทศไทยควรเลือกพื้นที่ในเขต ASEAN Mainland หรือกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งยังมีระดับการพัฒนาทางการเงินที่ไม่สูงมากและเศรษฐกิจอยู่ในขั้นกำลังเติบโต มีความต้องการให้ไทยเข้าไปลงทุนค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตามเมื่อเราจัดแบ่งกลุ่มของขอบเขตของจุดยืนออกมาจะมีช่องว่างให้สำหรับประเทศไทยเพราะประเทศที่มีศักยภาพสูง เช่น อังกฤษและสิงคโปร์จะมุ่งเน้นไปที่กลุ่มลูกค้าที่เป็นลูกค้าชั้นดีมีเงินมากและเน้นไปที่ตลาดขนาดใหญ่ระดับโลกหรือภูมิภาค ดังนั้นไทยยังพอสามารถหาช่องว่างในการวางตำแหน่งและขอบเขตของจุดยืนได้ ดังนี้

คณะที่ปรึกษาได้ทำการสร้างเมตริกเพื่อหาช่องว่างในการวางตำแหน่งของระบบการเงินของไทย โดยใช้ข้อมูลในสองส่วนหลักคือขอบเขตของจุดยืนและศักยภาพในการบริหารจัดการของแต่ละประเทศ โดยทำการศึกษาแผนพัฒนาระบบการเงินและมาตรการต่างๆของแต่ละประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันโดยใช้ Diamond Model ผลปรากฏว่าประเทศที่นำมาศึกษามีขอบเขตของจุดยืนและศักยภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 103: การวางตำแหน่งของระบบการเงินไทยและประเทศคู่เปรียบเทียบ

ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 103 ประเทศสิงคโปร์และสหราชอาณาจักรมีจุดยืนทางการเงินเป็นศูนย์กลางทางการเงินในระดับภูมิภาคและระดับโลกตามลำดับ โดยมีขอบเขตในการบริหารจัดการที่หลากหลายและกระจาย กล่าวคือเป็น Mass Market ทั้งนี้เนื่องจากระบบการเงินของประเทศเหล่านี้มีระดับการพัฒนาค่อนข้างสูงและมีความพร้อมมาก ในขณะที่ประเทศมาเลเซียและประเทศอินโดนีเซียได้หาช่องว่างในตลาดให้กับประเทศของตนโดยเลือกพื้นที่การเล่นในส่วนของการเงินอิสลาม โดยมาเลเซียมีจุดยืนทางการเงินเป็นศูนย์กลางทางการเงินในระดับโลกและมีกำหนด Niche market ไปที่การเงินอิสลามเช่นเดียวกับ อินโดนีเซียซึ่งกำหนดจุดยืนทางการเงินเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามแต่อยู่ในระดับ local คือให้ความสำคัญกับการสร้างแบรนด์ธนาคารของตนก่อนจะมุ่งยกระดับสู่ระดับภูมิภาคต่อไปในอนาคต

สำหรับประเทศไทยในขณะนี้ยังคงเป็น Mass market ในปัจจุบันแต่คงต้องเปลี่ยนมาจับตลาด Niche ในการวางตำแหน่งของจุดยืนทางการเงินควรเริ่มจากการอาศัยความแข็งแกร่งของภาคเศรษฐกิจจริงที่มีขีดความสามารถในการรุกเข้าไปในระดับอนุภูมิภาค นั่นคือกลุ่มประเทศ CLMV โดยวางตำแหน่งของจุดยืนของระบบการเงินไทยให้เป็นตัวสนับสนุนที่ดีแก่อุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีขีดความสามารถในการรุกเข้าไปในกลุ่มประเทศ CLMV จากเหตุผลสนับสนุนจากบทวิเคราะห์ที่ได้กล่าวโดยสรุปมาก่อนหน้านี้

ในส่วนถัดไปจะเป็นบทสรุปการวิเคราะห์โอกาสและความเสี่ยงของจุดยืนระบบการเงินไทยในการเป็นระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายใน CLMV และสถานการณ์การลงทุนของไทยใน CLMV โดยจะครอบคลุมถึงโอกาสของผู้ประกอบการภาคเศรษฐกิจจริงในการเข้าไป

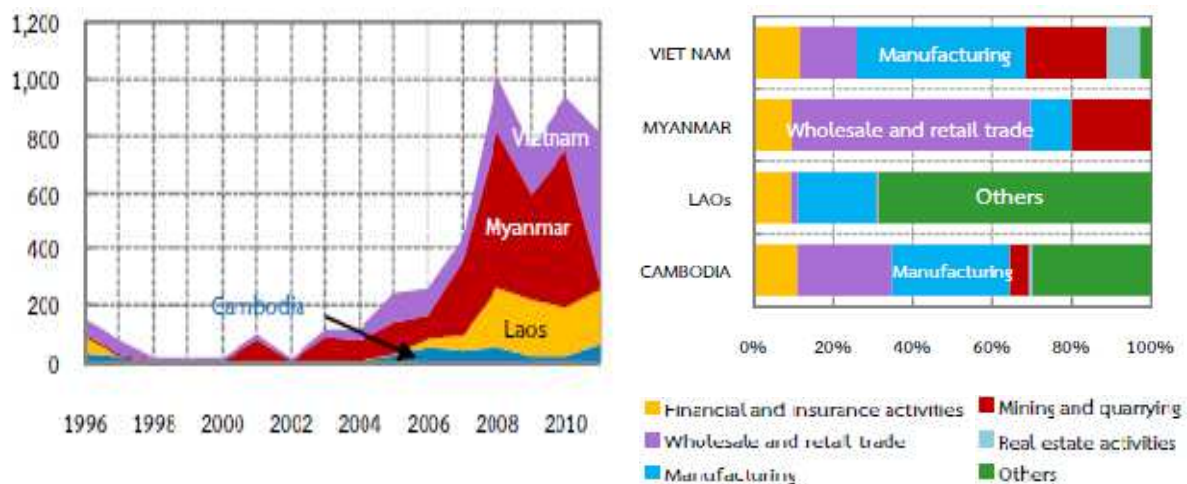
ลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV และโอกาสของภาคการเงินไทยในการเป็นระบบสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริงของไทยให้เติบโตด้วย

5.2 โอกาสของระบบการเงินไทยในการสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายไทยที่มีศักยภาพสูงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

5.2.1 ลักษณะการลงทุนโดยตรงของไทยในกลุ่ม CLMV

การลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ (Thai Direct Investment: TDI) จากข้อมูลปี 2548-2554 พบว่า TDI ของไทยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มประเทศ ASEAN ถึงร้อยละ 35 ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศ CLMV ถึงร้อยละ 28.8 ทั้งนี้จากการที่ไทยมีข้อได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์เศรษฐกิจซึ่งมีสถานที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคและมีชายแดนติดกับทุกประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV ยกเว้นเวียดนามจึงมีศักยภาพที่จะพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนเพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในหลายมิติทั้งการค้า การลงทุน การตลาดและการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะสร้างเป็นฐานการผลิตและระบบห่วงโซ่อุปทานในอนุภูมิภาคนี้

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555
แผนภาพที่ 104: สัดส่วนเงินลงทุนโดยตรง (Outflows) สะสมของไทยไปยัง CLMV

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555
แผนภาพที่ 105: สัดส่วนเงินลงทุนโดยตรง (Outflows) สะสมของไทยไปยัง CLMV ปี 2548 - 2554
จำแนกรายประเภทธุรกิจ

แนวโน้มการลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ (TDI) ในกลุ่มประเทศ CLMV จะสังเกตว่า TDI ของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดในระยะหลัง โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

มา (2550-2554) มีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 790 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นถึง 4 เท่า จากช่วง 5 ปีก่อนหน้า (2545-2549) ที่อยู่ที่ 147 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้สรุปลักษณะสำคัญของ TDI ได้ดังนี้

- เกือบครึ่งหนึ่งของ TDI ไหลเข้าสู่ประเทศพม่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2545-2554) ทั้งนี้ประเทศพม่ามีประชากรถึงประมาณ 50 ล้านคน แต่ยังไม่สามารถผลิตสินค้าต่างๆ ที่จำเป็นได้อย่างเพียงพอและเป็นประเทศที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ศาสนาและวิถีชีวิตคล้ายคลึงกับไทย จึงเป็นโอกาสทางการตลาดให้กับสินค้าไทย

- ประเภทธุรกิจที่ลงทุน: TDI ในประเทศเวียดนาม ลาว และกัมพูชาส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม การค้าส่งและปลีกและเหมืองแร่และย่อยหิน

- TDI ในเวียดนามและลาวมีความหลากหลายของสาขามาก

- TDI ในประเทศพม่ามีการกระจุกตัวมากในการค้าส่งและปลีก ถึงร้อยละ 60 รองลงมาคือเหมืองแร่และย่อยหิน อุตสาหกรรม และการเงินและธุรกิจประกันภัย

- แรงจูงใจให้บริษัทไทยไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV: ธนาคารแห่งประเทศไทย จัดทำการสำรวจเชิงธุรกิจในปี 2011 โดยสอบถามบริษัทที่ไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV จำนวน 400 ราย ทั้งบริษัทขนาดใหญ่ กลางและเล็กจากจำนวนบริษัทไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศทั้งหมดประมาณ 800 รายตอบกลับจำนวน 94 ราย โดยเกือบครึ่งหนึ่งของบริษัทที่ไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV ลงทุนในรูปแบบของบริษัทในเครือ (Subsidiaries) สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

- แรงจูงใจ: การแสวงหาตลาดเป็นแรงจูงใจอันดับหนึ่งของการไปลงทุนในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน CLMV รองลงมาคือ ความสามารถในการแข่งขันของบริษัทไทยในตลาดต่างประเทศ และแรงจูงใจด้านแรงงาน ทั้งปริมาณแรงงานที่พอเพียงและค่าแรงงานถูก

- แหล่งที่มาของเงินทุน: ประมาณร้อยละ 60 ของบริษัทที่ไปลงทุนใน CLMV พึ่งพาเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ในไทย และในกรณีที่บริษัทไปหาแหล่งเงินทุนในประเทศที่ไปลงทุน ประมาณร้อยละ 60 พึ่งพาเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ในประเทศนั้น สะท้อนถึงความสำคัญของระบบธนาคารพาณิชย์ในการเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญของบริษัทที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ทั้งนี้ ส่วนน้อยสามารถระดมทุนในตลาดทุนทั้งในไทยและในประเทศที่ไปลงทุน

- ปัจจัยเสี่ยงและอุปสรรคของการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV: ความเสี่ยงของการดำเนินธุรกิจในกลุ่มประเทศ CLMV 3 อันดับแรกคือ ความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ด้านการเมืองของประเทศที่ไปลงทุนและ ด้านกฎเกณฑ์การเคลื่อนย้ายเงินทุนของประเทศที่ไปลงทุน ตามลำดับ ส่วนอุปสรรคสำคัญที่บริษัทผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็น เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษี สิทธิประโยชน์ของการไปลงทุนกลุ่มประเทศ CLMV และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การขาดแคลนแรงงานที่ตรงตามความต้องการ การประสานงานกับภาครัฐของต่างประเทศและคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

โดยสรุป TDI ของไทยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มประเทศ ASEAN โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ CLMV โดยมีข้อสังเกตที่สำคัญคือ ประเทศสำคัญที่ไปลงทุนได้แก่ พม่า สำหรับประเภทธุรกิจที่ลงทุนในเวียดนามและลาวมีความหลากหลายของสาขามาก ส่วน TDI ในประเทศพม่ามีการกระจุกตัวมากในการค้าส่งและปลีก รองลงมาคือเหมืองแร่และยอยหิน อุตสาหกรรม และการเงินและธุรกิจประกันภัย ทั้งนี้ในแง่ของแหล่งที่มาของเงินทุนของบริษัทที่ไปลงทุนใน CLMV ส่วนใหญ่พึ่งพาเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ในไทย สะท้อนถึงความสำคัญของระบบธนาคารพาณิชย์ในการเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญของบริษัทที่ไปลงทุนในต่างประเทศ และมีส่วนน้อยสามารถระดมทุนในตลาดทุนทั้งในไทยและในประเทศที่ไปลงทุน

5.2.2 โอกาสและความเสี่ยงของภาคเศรษฐกิจจริงใน CLMV

โอกาสของภาคเศรษฐกิจจริง

ประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV มีการเชื่อมโยงกันทั้งในเชิงของภูมิศาสตร์และด้านเศรษฐกิจ โดยกลุ่มประเทศ CLMV ถือเป็นตลาดที่สำคัญทั้งในด้านการค้าและการลงทุน จากการที่มีแนวโน้มการเศรษฐกิจขยายตัวต่อเนื่อง สามารถดึงดูดการลงทุนจากการมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สามารถใช้ประโยชน์ด้านแรงงานต้นทุนต่ำและประโยชน์จากสิทธิพิเศษในการส่งออก เช่น สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) จากสหรัฐอเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น เป็นต้น

เมื่อพิจารณาโครงสร้างการส่งออกสินค้าไทยไปในกลุ่มประเทศ CLMV พบว่ายังเน้นไปที่สินค้าอุปโภคบริโภคพื้นฐาน ผู้บริโภคให้ความสนใจกับผลิตภัณฑ์เกษตร เกษตรแปรรูป อาหารและเครื่องดื่มที่มีราคาไม่สูงมาก การจำหน่ายในตลาดนี้จึงมีการแข่งขันกันทางราคาค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคในตลาด CLMV มีทัศนคติที่ค่อนข้างดีกับสินค้าจากประเทศไทยและนิยมการจับจ่ายด้วยสกุลเงินบาท

โดยพบว่าแนวโน้มการส่งออกของไทยใน CLMV ในอนาคตตั้งแต่ 2555 ค่อนข้างสดใสทั้งในสินค้าที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ น้ำมันสำเร็จรูป และเครื่องจักรกล รวมทั้งสินค้าอุปโภค อาหารและเครื่องดื่ม เช่น น้ำตาลทราย ซึ่งไทยมีศักยภาพในการแปรรูปสูง โดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้การทยอยลดภาษีลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปี 2558 ของประเทศในกลุ่ม CLMV ยิ่งเป็นผลส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันของไทยให้เหนือกว่าคู่แข่งนอกภูมิภาค ดังรายงานสินค้าที่มีศักยภาพในตลาด CLMV ของกระทรวงพาณิชย์พบว่า นอกเหนือจากสินค้าจากกลุ่มอุตสาหกรรม

หนักแล้ว สินค้าจากภาคอุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูป อาหารและเครื่องดื่มก็ถือเป็นส่วนสำคัญใน 10 รายการสินค้าส่งออกสำคัญไปตลาด CLMV ที่มีมูลค่าการส่งออกขยายตัวสูงกว่าร้อยละ 30

ตารางที่ 31: สินค้าที่มีศักยภาพ*ในตลาด CLMV

สินค้า	มูลค่า (Mil USD)
น้ำมันสำเร็จรูป	2,347.90
รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	775.7
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	738.5
เครื่องดื่ม	566.8
ผลิตภัณฑ์ยาง	529.0
น้ำตาลทราย	497.2
ยานพาหนะอื่นๆ และส่วนประกอบ	147.7
เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ	140.8
เส้นใยประดิษฐ์	135.3
ผลไม้สดแช่แข็ง และแห้ง	68.5

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ: ** สินค้าส่งออกสำคัญไปตลาด CLMV ที่มีมูลค่าส่งออกมีอัตราขยายตัวสูงกว่าร้อยละ 30 (ปี 2554)

ภายหลังการลดหย่อนกฎเกณฑ์การนำเข้า-ส่งออก การเคลื่อนย้ายเงินทุน และแรงงาน ระหว่างกัน ภายใต้กรอบของ AEC การเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV จะเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ประกอบการไทยทั้งในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและกลุ่มอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องอื่นๆ ได้รับผลประโยชน์ ทั้งใน (1) มิติด้านการลงทุนขยายฐานการผลิต (2) มิติด้านการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรและนำเข้าวัตถุดิบหรือสินค้าชั้นกลาง และ (3) มิติในการขยายตลาดรับซื้อในเขตภูมิภาค

1.) การลงทุนขยายฐานการผลิตของไทยไปยังกลุ่มประเทศ CLMV

- **สิทธิพิเศษทางภาษี:** การเข้าไปลงทุนขยายฐานการผลิตเข้าไปในกลุ่มประเทศ CLMV จะช่วยให้ผู้ประกอบการของไทยได้รับผลประโยชน์จากสิทธิพิเศษทางภาษีซึ่งประเทศมหาอำนาจหลายๆประเทศ ได้มอบให้แก่ประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV รวมทั้งสิทธิพิเศษทางภาษีของประเทศนั้นๆ เช่น ผู้ประกอบการที่เข้าไปลงทุนหรือขยายฐานการผลิตในกัมพูชา จะได้รับสิทธิยกเว้นภาษีการนำเข้าเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างสำหรับโครงการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ทั้งนี้ทางการกัมพูชานุญาตให้มีการเคลื่อนย้าย/โอนเงินตราต่างประเทศผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ได้อย่างเสรี หรือ

เวียดนาม ซึ่งได้รับสิทธิพิเศษศุลกากรทั่วไป (GSP) จากสหภาพยุโรปและญี่ปุ่น หรือ สิทธิพิเศษศุลกากรพิเศษ (GSP+) จากสหภาพยุโรป โดยยกเว้นภาษีศุลกากรนำเข้าแก๊สสินค้า 2,700 รายการ โดยใช้หลักเกณฑ์พิจารณาจากแหล่งกำเนิดซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์แก่นักลงทุนที่ต้องส่งออกปตลาตยุโรปเช่นเดียวกัน

- อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบได้มากขึ้น: ถึงแม้ประเทศไทยจะมีจุดเด่นในด้านพื้นที่การผลิตเพาะปลูกทำเกษตรกรรมและการประมงที่มีมาก มีความอุดมสมบูรณ์ตลอดจนมีภูมิอากาศที่เหมาะสม ซึ่งทำให้สามารถผลิตวัตถุดิบได้หลากหลายและมีปริมาณผลผลิตของภาคการเกษตรสูงภูมิภาค แต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว ประเทศจึงจำเป็นต้องหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ๆ เพื่อเป็นทางเลือกต่อไป ซึ่งการเข้าไปลงทุนของผู้ประกอบการใน CLMV จะเป็นการร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการไทยกับกลุ่มผู้ร่วมกิจการในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้ทั้งฝ่ายได้รับผลประโยชน์ ซึ่งช่วยให้ประเทศไทยสามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบมากขึ้น โดยไม่ต้องพึ่งพาเพียงแหล่งวัตถุดิบภายในประเทศอย่างเดียว ในขณะเดียวกันไทยในฐานะประเทศที่ได้รับการยอมรับในด้านเทคโนโลยีการเกษตรและการแปรรูปก็จะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีการเพาะปลูกหรือการแปรรูปให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศดังกล่าว ซึ่งยังมีข้อจำกัดทางด้านความรู้และเทคโนโลยีเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องการแก้ไข

- แก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรให้แก่ภาคธุรกิจ: เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานเยอะ หรือ สภาพแวดล้อมในการทำงานไม่ดี ในขณะที่ทัศนคติของคนไทยวัยทำงานในปัจจุบันไม่นิยมงานในภาคเกษตร และงานที่ใช้แรงงานอย่างอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและอุตสาหกรรมอาหาร ทำให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือจำนวนมาก การเข้าไปลงทุนเปิดกิจการในกลุ่มประเทศ CLMV จะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยมีแรงงานจากประเทศเหล่านั้นซึ่งมีอัตราค่าแรงถูกกว่าอัตราค่าแรงขั้นต่ำในไทยเข้ามาช่วยในธุรกิจ เป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานได้ อย่างไรก็ตามในส่วนหนึ่งของแรงงานฝีมือนั้น ผู้ประกอบการไทยยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปช่วยถ่ายทอดเทคโนโลยีและอบรมความรู้ให้อีกมาก

- ด้านการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรและนำเข้าวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลาง: เป็นการนำเข้าสินค้าเกษตรและประมงจากประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่คงความอุดมสมบูรณ์ ทั้งป่าไม้ ประมง แร่ธาตุ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ กลุ่มประเทศเหล่านี้จึงเป็นทั้งแหล่งผลิตและตลาดใหม่ที่น่าสนใจของภูมิภาครวมถึงประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าวัตถุดิบภาคเกษตรที่เป็นรายการทั่วไป ตลอดจนวัตถุดิบจากการทำเกษตรแบบพันธสัญญา (Contract Farming) กับเกษตรกรในกลุ่มประเทศ CLMV จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ประกอบการไทยในเรื่องของ

วัตถุดิบที่มาจากทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศซึ่งลดน้อยลง ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ นอกจากนี้ การเปิดเสรีภายใต้กรอบ AEC ของกลุ่มประเทศ CLMV ที่ตั้งเป้าสำเร็จในปี 2558 จะช่วยให้ไทยสามารถนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าชั้นกลางได้ในราคาถูกลง มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง อย่างไรก็ตามจะต้องมีการวางกรอบนโยบายว่าสินค้าใดบ้างที่สามารถนำเข้าได้ โดยจะไม่กระทบเสียหายต่อผู้ประกอบการไทยซึ่งอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน และอาจต้องมีการควบคุมการนำเข้าเพื่อรักษาเสถียรภาพดุลการค้า

- การขยายตลาดรับซื้อในเขตภูมิภาค: การเป็นตลาดร่วมและลดหย่อนมาตรการกีดกันต่างๆทั้งในการนำเข้า-ส่งออกระหว่างกันได้ง่ายขึ้น และทำให้ผู้ประกอบการได้ประโยชน์จากขนาดตลาดที่กว้างขึ้น ทั้งนี้พบว่าแนวโน้มการส่งออกของไทยไปยังกลุ่มประเทศ CLMV อยู่ทิศทางที่ดีทั้งจากการเติบโตของขนาดตลาดประเทศในกลุ่ม CLMV ตามการคาดการณ์ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) กลุ่มประเทศ CLMV ยังคงอยู่ในภาวะขยายตัว นอกจากนี้ในด้านการส่งออกของไทยใน CLMV โดยในปี 2554 ภาพรวมการส่งออกของไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยล่าสุดอยู่ที่ร้อยละ 18.21 โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 463,356.8 ล้านบาท เมื่อพิจารณาสินค้าส่งออกสูงสุดใน 10 อันดับแรก พบว่ามีอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปมีมูลค่าส่งออกสูงใน 10 อันดับแรก ถึงสองรายการ ได้แก่ เครื่องดื่ม น้ำตาลทรายเป็นสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าส่งออกสูงถึง 17,094.0 ล้านบาทและ 14,995.1 ล้านบาทตามลำดับ

ตารางที่ 32: การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร แปรรูปและอาหารของไทยที่สำคัญใน CLMV

	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)			อัตราการขยายตัว (%)		
	2552	2553	2554	2552	2553	2554
เครื่องดื่ม	9,413.0	12,569.1	17,094.0	24.59	33.53	36.00
น้ำตาลทราย	8,337.4	11,376.9	14,995.1	69.61	36.46	31.80

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

2.) ภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์: การพัฒนาภาคการบริการขนส่งและโลจิสติกส์มีผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยและบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยสนับสนุนการค้าและการลงทุนเพื่อรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับประเทศกลุ่ม CLMV ให้สามารถเข้าถึงตลาดได้มากขึ้น และยังสนับสนุนภาคการผลิตของไทยจากข้อได้เปรียบประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคด้านโลจิสติกส์ ซึ่งสามารถรองรับการขยายตัวการค้าการลงทุนที่เพิ่มขึ้นโดยเชื่อมโยงกับประเทศในกลุ่ม CLMV และภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ในด้านของผู้ประกอบการไทยมีโอกาสในการขยายตลาดบริการรับเหมาก่อสร้างในประเทศ CLMV เนื่องจากอยู่ในช่วงเร่งการพัฒนาประเทศ ทำให้มีโครงการก่อสร้าง

สาธารณูปโภคพื้นฐานขนาดใหญ่และด้านพลังงานจำนวนมากตามการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มขยายตัวดี

3.) อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน: การขยาย/ย้ายฐานการผลิตไปประเทศในกลุ่ม CLMV ซึ่งสามารถเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชพลังงาน และสามารถเป็นฐานการส่งออกไปนอกกลุ่มอาเซียนโดยได้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไปด้วย นอกจากนี้ในส่วนของ สปป.ลาวมีรายได้หลักจากการส่งออกพลังงาน โดยมีศักยภาพในการผลิตไฟฟ้าจากพลังน้ำสูงมาก ไทยจึงสนใจที่ลงทุนก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำและรับซื้อไฟฟ้าจากลาวอีกทางหนึ่ง

4.) ธุรกิจบริการการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ: แนวโน้มการเติบโตของนักท่องเที่ยวประเทศอาเซียนและเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น จากการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวในระหว่างภูมิภาคเป็นไปได้โดยสะดวกมากยิ่งขึ้น เมื่อไทยได้เปิดเสรี AEC ผู้ประกอบการด้านบริการท่องเที่ยวสามารถใช้จุดแข็งในเรื่องของการท่องเที่ยวในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างชาติ โดยสามารถขยายขอบเขตการให้บริการท่องเที่ยวเข้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการบริการท่องเที่ยวในประเทศ CLMV ในการเพิ่มความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว

5.) ธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก: ในด้านการค้าธุรกิจค้าส่งค้าปลีกมีตลาดขนาดใหญ่ขึ้น ทั้งจากการเปิดเสรีการค้าสินค้าเพิ่มขึ้นของกลุ่มประเทศ CLMV การลดมาตรการกีดกันด้านการค้าที่มีใช้อยู่ ตลอดจนการขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศ พม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งมีการค้าปลีกของสินค้าในกลุ่มอุปโภคบริโภคที่เป็นที่รู้จักคุ้นเคยและได้รับการยอมรับ ทำให้มีโอกาสในการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ในด้านการลงทุนผู้ประกอบการค้าปลีกที่มีศักยภาพในการแข่งขัน มีโอกาสที่จะรุกขยายธุรกิจไปยังกลุ่ม CLMV ซึ่งมีความต้องการในส่วนของสินค้าอุปโภคบริโภค ตลอดจนการค้าส่งค้าปลีกวัสดุก่อสร้างซึ่งที่เชื่อมโยงกับการเติบโตภาคอสังหาริมทรัพย์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในกลุ่มนี้

ตารางที่ 33: จุดแข็งและโอกาสและการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV

	กัมพูชา (Cambodia)	ลาว (Laos)	พม่า (Myanmar)	เวียดนาม (Vietnam)
จุดแข็ง / โอกาสในการ ลงทุน	• สิทธิพิเศษทาง การค้าและการ ได้รับยกเว้นภาษี กับ สหรัฐอเมริกา แคนาดา กลุ่ม EU และญี่ปุ่น เพราะเป็น ประเทศในกลุ่ม LDCs • ค่าจ้างค่าแรงต่ำ และมีจำนวน แรงงานมาก • กัมพูชา เป็น สมาชิก/ คู่เจรจา กับเขตการค้าเสรี ทั้งจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และ ASEAN • เส้นทาง การ คมนาคมจากไทย ไปประเทศอื่นๆมี การพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง	• ค่าจ้างแรงงานต่ำ • ได้รับการยกเว้น ภาษี และสิทธิ พิเศษทางการค้า จาก หลาย ประเทศ เช่น กลุ่ม สหภาพยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น แคนาดา จากการ เป็นหนึ่งใน LDCs • ระบบการเมืองมี เสถียรภาพ • มีพรมแดนติดต่อกับ หลายประเทศ เพื่อนบ้าน ทำให้มี ศักยภาพในการ เชื่อมต่อกับ ประเทศอื่นๆ • เขตเศรษฐกิจ พิเศษ ส่วนใหญ่ติดกับ ไทย	• มีแหล่งพลังงาน สำรองที่สมบูรณ์ กว่าประเทศอื่นใน กลุ่ม CLMV • จำนวนแรงงานที่ มากในขณะที่ ค่าแรงต่ำและเป็น แรงงานที่มีทักษะ • ได้รับการยกเว้น ภาษี และสิทธิ พิเศษทางการค้า จาก หลาย ประเทศเพราะอยู่ใน กลุ่ม LDCs • หากมีการเปิด โครงการทวาย และจอกพืร์อย่าง เป็นทางการ จะ เชื่ออำนวยความสะดวก และการขนส่ง อย่างมาก เนื่องจากการ เชื่อมโยง เส้นทางโลจิสติกส์ ระหว่างกลุ่ม ประเทศใน มหาสมุทร แปซิฟิกและทะเล อันดามันกับ คาบสมุทรอินเดีย โดยไม่ต้องอ้อม ช่องแคบมะละกา	• แรงงานมีทักษะ จำนวนมากและ ค่าจ้างขึ้นแรงต่ำ แต่สูงที่สุดเมื่อ เปรียบเทียบกับ ภายในกลุ่ม • ความสัมพันธ์ ทางการค้ากับ ต่างประเทศแนบ แน่นและระบบ การเมืองมี เสถียรภาพ • เวียดนาม มี ข้อตกลงทาง การค้าและเขต เสรีการค้ากับ หลายประเทศ มากกว่าประเทศ อื่นๆ นโยบายใน การส่งเสริมและ พัฒนา อุตสาหกรรม ชัดเจน • เส้นทาง การขนส่ง สินค้าได้รับการ พัฒนา และมี ต้นทุนต่ำ

โดยสรุปเศรษฐกิจที่มีศักยภาพของไทยมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งทางด้านการค้าที่เพิ่มขึ้นจากสิทธิประโยชน์ทางภาษีภายใต้อาเซียน ตลอดจนการลงทุนเพื่อเข้าถึงทรัพยากร เช่น ปศุสัตว์ แปรรูปผลิตผลทางการเกษตร การลงทุนในอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีลักษณะการลงทุนเพื่อเข้าถึงตลาด เช่น ธุรกิจค้าส่งสินค้าอุปโภคบริโภคจากประเทศไทย อุตสาหกรรมก่อสร้าง เป็นต้น

ความเสี่ยงของภาคเศรษฐกิจจริงในการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV

แม้ว่าประเทศในกลุ่ม CLMV จะเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มในการเติบโตค่อนข้างสูงและเป็นเป้าหมายของภาคเศรษฐกิจจริงของไทยในการขยายการลงทุน แต่ภาคเศรษฐกิจจริงก็ยังมีความเสี่ยงในการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV ในด้านต่างๆ ดังนี้

ประเทศกัมพูชา: พบว่าแรงงานส่วนใหญ่ขาดทักษะและไร้ฝีมือโดยเฉพาะการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง นอกจากนี้ต้นทุนค่าสาธารณูปโภคค่อนข้างสูง ในขณะที่ความสัมพันธ์ของแรงงานกับนายจ้างไม่แน่นอนอันเนื่องมาจากปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศ รวมไปถึงระบบภาษี การเงิน การธนาคารและศาล ยังไม่เป็นสากล และที่สำคัญสถาบันทางการเงินไทยในประเทศมีน้อย

ประเทศลาว: พบว่าแรงงานขาดทักษะและไม่นิยมทำงานล่วงเวลา รวมถึงการพัฒนาด้านเครื่องจักรอุตสาหกรรมไม่ได้รับพัฒนาเท่าที่ควรและเส้นทางการคมนาคมขนส่งมีน้อยและค่อนข้างลำบาก การขนส่งสินค้าไปต่างประเทศค่อนข้างซับซ้อน ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่เพียงพอ สถาบันการเงินไทยในประเทศมีน้อย จุดอ่อนที่สำคัญของสปป.ลาวอยู่ที่ข้อกฎหมายต่างๆ ซึ่งส่วนมาเป็นนโยบายกฎหมายเชิงคุ้มครองมากกว่าเชิงส่งเสริม อีกทั้งยังขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย จึงทำให้นักลงทุนต่างชาติมองว่า การลงทุนในสปป.ลาว อาจจะไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร ดังนั้นในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลสปป.ลาว ได้เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ AEC โดยเร่งแก้ไขกฎหมายต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกับ AEC

ประเทศพม่า: พบว่าแรงงานส่วนมากเป็นแรงงานไร้ฝีมือ การเมืองไม่ค่อยมีเสถียรภาพ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังขาดแคลนและมีค่าใช้จ่ายสูง รวมถึงเครือข่ายการคมนาคม รัฐบาลมีข้อจำกัดเรื่องการเคลื่อนย้ายเงิน การคว่ำบาตรจากต่างชาติโดยเฉพาะจาก อเมริกาและยุโรปอันส่งผลต่อการค้าการส่งออก

ประเทศเวียดนาม: มีปัญหาเงินเฟ้อของประเทศซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ราคาที่ดินและสินทรัพย์สูงขึ้นเรื่อยๆ มีข้อจำกัดในด้านการแข่งขันทั้งนี้เนื่องจากประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีนักลงทุนต่างชาติเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาคอร์รัปชันจากเจ้าหน้าที่

5.2.3 บทบาทของภาคการเงินในการสนับสนุนการเข้าไปลงทุนของผู้ประกอบการ

จากโอกาสและความเสี่ยงของภาคเศรษฐกิจจริงในการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV ทำให้เห็นถึงช่องทางในการสนับสนุนทางการเงินเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมไทย ดังนี้

ในภาคเกษตรและอาหาร ภาคการเงินของไทยสามารถให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่าในการตอบสนองความต้องการทางการเงินให้สอดคล้องกับผู้ที่อยู่ในแต่ละห่วงโซ่คุณค่า ดังนี้ ในห่วงโซ่ของการเพาะปลูก เช่น มีบริการสินเชื่อขนาดเล็ก (Micro Finance) สินเชื่อที่ไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกันแต่ใช้ผลผลิตทางการเกษตรในอนาคตค้ำประกันแทนเพื่อการจัดซื้อและปรับปรุงเครื่องมือ อุปกรณ์เก็บเกี่ยว โรงเรือนและระบบรักษาผลผลิต อันจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพในการผลิต บริการประกันภัยพืชผลและขนส่งสินค้า ในห่วงโซ่ของการเก็บเกี่ยว ผลผลิต เช่น บริการทางการเงินการจัดซื้อและปรับปรุงเครื่องมือ อุปกรณ์เก็บเกี่ยว โรงเรือนและระบบรักษาผลผลิต ในห่วงโซ่ของการแปรรูป เช่น ส่งเสริมการร่วมลงทุน (Joint Venture) และการควบรวมเพื่อเพิ่มศักยภาพของเจ้าของโรงงานแปรรูปที่เป็น SMEs บริการสินเชื่อเพื่อขยายกิจการโรงงานแปรรูปไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งรวมถึงลดต้นทุนค่าแรงงานโดยใช้แรงงานราคาถูกในประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการระดมทุนในตลาดทุนเพื่อใช้ในการทำเกษตรพันธะสัญญา (contract framing) รวมถึงสินเชื่อเพื่อการนำเข้าและส่งออก ในห่วงโซ่ของการสร้างแบรนด์สินค้า เช่น Venture Capital การส่งเสริมให้เข้าไปจดทะเบียนในตลาดใหม่เพื่อนำเงินไปลงทุน

ในภาคบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ เพื่อที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยการลดต้นทุนการขนส่งของผู้ประกอบการไทย ภาคการเงินควรมีส่วนช่วยในการระดมทุน เพราะโครงการในการสร้างระบบโครงข่ายระบบขนส่งนั้นต้องใช้เงินทุนมาก บทบาทของภาคการเงินในส่วนนี้คือการจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure fund) ขึ้นมาเพื่อใช้ในการระดมทุนให้กับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างระบบขนส่ง

ในภาคบริการการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยว ภาคการเงินควรมีส่วนในการสนับสนุนในการบริหารเงินทุนเพื่อเพิ่มสภาพคล่อง เช่น ส่งเสริมการก่อตั้งกองทุนบริหารสินทรัพย์เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการมีสภาพคล่องทางการเงินมากขึ้น นอกจากนี้ยังภาคประกันภัยสามารถ

ช่วยสนับสนุนบริการทางการเงินของไทยได้ โดยการสร้างผลิตภัณฑ์เฉพาะของลูกค้าเป็นรายกลุ่มที่ครอบคลุมพื้นที่ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศ CLMV สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยที่ให้บริการทางการเงินแบบโฮมสเต สามารถได้รับการสนับสนุนทางการเงินในรูปแบบเงินกู้ยืมระยะสั้น

ในภาคอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนนั้นยังเป็นอุตสาหกรรมที่ค่อนข้างใหม่และกำลังได้รับการสนใจจากภาคส่วนต่างๆ แต่มีข้อจำกัดเนื่องจากเป็นผู้ประกอบการส่วนมากเป็นรายย่อย ซึ่งค่อนข้างประสบปัญหาในส่วนของเงินทุนระยะเริ่มแรกและการลงทุนในการพัฒนาเนื่องจากต้องลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งภาคการเงินไม่ค่อยมีความเข้าใจและไม่มั่นใจความสามารถในการชำระ ดังนั้นภาคการเงินจะต้องเร่งพัฒนาความรู้ความเข้าใจในธุรกิจนี้และเข้ามามีส่วนเข้ามาช่วยในการเป็นแหล่งระดมทุนสำคัญ เพื่อการสำรวจแหล่งทรัพยากรและการแปรรูปพลังงาน นอกจากนี้อาจจะต้องการพัฒนาตลาดกลางรับซื้อวัตถุดิบ นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนในส่วนของการรับประกันความเสี่ยงในระยะแรก

ในภาคธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีก แม้ว่าจะมีศักยภาพที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างของอุตสาหกรรมเป็น SMEs ซึ่งเป็นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) แต่การพัฒนาจะสนับสนุนการพัฒนาภาคการผลิตอื่นๆ ของประเทศ รองรับการผลิต การอำนวยความสะดวกและจัดส่งสินค้าไปสู่ผู้บริโภคอาเซียน ดังนั้น ภาคการเงินของไทยควรให้การสนับสนุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่า ดังนั้น ในห่วงโซ่ของผู้ผลิตและผู้จัดส่งสินค้า ระบบการเงินสามารถให้บริการทางการเงิน บริการประกันวินาศภัย ประกันภัยสินค้า และขนส่งสินค้า ในห่วงโซ่ผู้ค้าส่งและร้านค้าปลีก ระบบการเงินสามารถสนับสนุนการเงินเพื่อจุดประสงค์ต่างๆ ดังนี้ เงินทุนหมุนเวียน สินเชื่อแพคตอริง สินเชื่อทางการค้า การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น เงินทุนเริ่มต้นธุรกิจ หลักประกัน สินเชื่อลิสซิง ประกันภัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การประกันภัยขนส่งสินค้า คลังสินค้า/โกดังสินค้า ในห่วงโซ่ของลูกค้า ระบบการเงินสามารถให้บริการทางการเงิน สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค บริการเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริโภค เช่น บัตรเดบิต ATM

นอกจากนี้ภาคการเงินไทยสามารถช่วยลดความเสี่ยงในการเข้าไปทำธุรกิจของภาคเศรษฐกิจจริงได้ ดังนี้

- ความเสี่ยงในเรื่องของสถาบันทางการเงินไทยในกลุ่มประเทศ CLMV ยังมีน้อย ภาคการเงินไทยสามารถเข้าไปช่วยแก้ปัญหาได้โดยการเข้าไปขยายสาขาในประเทศเป้าหมายของผู้ประกอบการ

- ความเสี่ยงในเรื่องเส้นทางการคมนาคมขนส่งมีน้อยและค่อนข้างลำบากในลาว ภาคการเงินไทยสามารถเข้าไปช่วยสนับสนุนในการสร้างโครงข่ายการคมนาคมผ่านการสนับสนุนด้านเงินทุนให้แก่บริษัทรับเหมาก่อสร้างของประเทศไทยที่มีความประสงค์ในการเข้าไปดำเนินธุรกิจ

- ความเสี่ยงเรื่องระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังขาดแคลนและมีค่าใช้จ่ายสูงในพม่า ภาคการเงินไทยสามารถเข้าไปช่วยสนับสนุนในการสร้างระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยการสนับสนุนด้านเงินทุนให้แก่บริษัทรับเหมาก่อสร้างของประเทศไทยในการเข้าไปดำเนินธุรกิจก่อสร้างในพม่า หรือการระดมทุนผ่านกองทุนโครงสร้างพื้นฐานของไทยในการเข้าไปช่วยสร้างระบบสาธารณูปโภคในนิคมอุตสาหกรรมที่มีผู้ประกอบการจากไทยดำเนินธุรกิจอยู่

นอกจากนี้คณะที่ปรึกษายังได้ทำการวิเคราะห์โอกาสและความเสี่ยงของระบบการเงินไทยในการเข้าไปสู่ตลาดทางการเงินของกลุ่มประเทศข้างต้น ดังต่อไปนี้

5.3 โอกาสและความเสี่ยงภาคการเงินต่อการเข้าสู่ตลาดในกลุ่มประเทศ CLMV

การเข้าสู่ตลาดบริการการเงินในกลุ่มประเทศ CLMV ปัจจุบันมีผู้ประกอบการที่อยู่ในตลาดทั้งจากประเทศไทยและประเทศต่างๆ ซึ่งเป็นความเสี่ยงในการเข้าสู่ตลาดและการแข่งขันของผู้ประกอบการภาคการเงินของไทย โดยสรุปการวิเคราะห์หรือออกเป็นสามส่วนหลัก ส่วนแรกได้แก่ภาคธนาคาร ส่วนที่สองได้แก่ ภาคตลาดทุน และส่วนที่สาม ได้แก่ ภาคประกันภัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.3.1 ภาคธนาคารในกลุ่มประเทศ CLMV

ปัจจุบันมีธนาคารพาณิชย์ของไทยให้บริการครอบคลุมในประเทศกัมพูชา ลาว และเวียดนามแล้ว ในขณะที่พม่ายังไม่เปิดให้ธนาคารต่างชาติให้บริการธุรกรรมทางการเงิน แต่ได้มีธนาคารพาณิชย์ของไทยบางแห่งตั้งสำนักงานตัวแทนเพื่อรองรับการให้บริการในอนาคต โดยธนาคารไทยพาณิชย์มีการเปิดดำเนินการครบทุกประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV รองลงมาได้แก่ธนาคารกรุงเทพ มีการเปิดดำเนินการครบทุกประเทศยกเว้นประเทศกัมพูชา

นอกจากนี้ ยังมีธนาคารพาณิชย์ต่างชาติขนาดใหญ่ในระดับโลก ได้แก่ ธนาคาร Standard Chartered¹⁴ และธนาคารพาณิชย์ต่างชาติขนาดใหญ่ของประเทศในอาเซียน โดยเฉพาะอย่าง

¹⁴ ธนาคาร Standard Chartered มีบริษัทลูกในอาเซียน 7 ประเทศ และสำนักงานตัวแทนใน 3 ประเทศ

ยังจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยประเทศมาเลเซียมีธนาคารสำคัญที่เปิดให้บริการ ได้แก่ CIMB Maybank และ Public Bank สำหรับประเทศสิงคโปร์มีธนาคารที่สำคัญได้แก่ DBS OCBC และ UOB

ตารางที่ 34: สาขาและบริษัทลูกของธนาคารในอาเซียน

ธนาคารพาณิชย์		กัมพูชา	ลาว	พม่า	เวียดนาม	ไทย
ประเทศไทย	กรุงเทพฯ		●	Rep	●	●
	กรุงไทย	●	●			●
	กรุงศรีอยุธยา		●			●
	กสิกรไทย					●
	ทหารไทย			Rep		●
	ไทยพาณิชย์	●	●	Rep*	JV	●
มาเลเซีย	CIMB	●		Rep		●
	Maybank	●		Rep	●	
	Public Bank	●	●	Rep	●	
สิงคโปร์	DBS				●	Rep
	OCBC		●	Rep	●	●
	UOB		●	Rep	●	●
Global bank	HSBC				●	●
	Standard Chartered	Rep	Rep	Rep	●	●
	Citibank				●	●

หมายเหตุ: Rep หมายถึง Representative office (สำนักงานตัวแทน) JV หมายถึง Joint venture bank (ธนาคารร่วมทุน)

Rep* ธนาคารไทยพาณิชย์ได้รับอนุญาตให้เปิดสำนักงานตัวแทนแล้ว

ที่มา: ภัทริศา บุญเสริมและคณะ อ้างอิงถึง Official websites of ASEAN commercial banks และ SCB EIC (2012)

เมื่อพิจารณาโอกาสของธนาคารพาณิชย์ไทยในกลุ่มประเทศ CLMV จากการทบทวนเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียในภาคธนาคาร พบว่าธนาคารพาณิชย์ของไทยมีข้อได้เปรียบเหนือธนาคารท้องถิ่นในการสนับสนุนธุรกรรมระหว่างประเทศเพื่อผู้ประกอบการไทยที่จะเข้าไปลงทุนใน CLMV โดยมีธุรกรรมเกี่ยวเนื่องระหว่างประเทศไทย นับตั้งแต่การระดมเงินทุนจากในประเทศไทยและเลือกใช้บริการโอนเงิน อีกทั้งปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ของไทยให้บริการครอบคลุมในประเทศกัมพูชา ลาว เวียดนามและพม่า ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการไทยได้ดี

5.3.2 ภาคตลาดทุนในกลุ่มประเทศ CLMV

ตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศ CLMV อยู่ในขั้นของการเริ่มพัฒนา โดยตลาดหลักทรัพย์กัมพูชา (CSX) เปิดเมื่อปี 2554 สปป.ลาว เปิดเมื่อปี 2553 และพม่าอยู่ในขั้นของการเริ่มต้นพัฒนา คาดว่าจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์จะแล้วเสร็จในปี 2558

ทั้งนี้ ตลาดหลักทรัพย์เกาหลีและญี่ปุ่น ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ของกลุ่มประเทศ CLMV โดยในส่วนของตลาดหลักทรัพย์เกาหลีได้ตกลงให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ สปป.ลาว เวียดนามและกัมพูชา สำหรับพม่าอยู่ระหว่างการเตรียมการเพื่อจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2558 โดยได้รับความช่วยเหลือจากตลาดหลักทรัพย์โตเกียว (TSE) และหน่วยงานวิจัยของบริษัท ไคววา ซีเคียวริตี้ส์ กรุ๊ปฯ บริษัทผู้ค้าหลักทรัพย์รายใหญ่อันดับ 2 ของญี่ปุ่นในการตั้งตลาด

เมื่อพิจารณาโอกาสของภาคตลาดทุนไทยในกลุ่มประเทศ CLMV จากการทบทวนเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียพบว่าภาคตลาดทุนไทยมีโอกาสจากภาคบริการขนส่งและโลจิสติกส์โดยมีความต้องการระดมทุนในการพัฒนาการก่อสร้างและเชื่อมต่อต่างๆ โดยมีการระดมทุนผ่านทางกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ด้านการผลักดันพลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทนก็มีในการขยายตัวของตลาดทุนจาก Energy Fund

นอกจากนี้ เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศ CLMV อยู่ในขั้นของการเริ่มพัฒนา ดังนั้นการเข้าไปมีบทบาทในสาขาหลักทรัพย์เป็นรายแรกๆ แม้ว่าจะยังไม่ให้ผลตอบแทนในเชิงธุรกิจมากนัก แต่มีผลในแง่การสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักของผู้ใช้บริการ ซึ่งมีผลต่อเนื่องมาในด้านการทำธุรกิจที่ปรึกษาทางการเงินในการนำหลักทรัพย์เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ อันจะเป็นรายได้หลักในช่วงเริ่มต้นของการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์มากกว่ารายได้จากการเป็นนายหน้าค้าหลักทรัพย์ นอกจากนี้ประเทศไทยมีโอกาสในการพัฒนาเชื่อมโยงเป็นอินโดไชน่าลิงก์ก่อนจะเชื่อมต่อไปยังอาเซียนลิงก์ในอนาคต โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีบันทึกข้อตกลงกับตลาดหลักทรัพย์เกาหลี เพื่อพัฒนาความร่วมมืออย่างต่อเนื่องในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างโอกาสในการลงทุนและโอกาสทางธุรกิจร่วมกัน โดยได้มีการว่าจ้างตลาดหลักทรัพย์เกาหลี (Korea Exchange) เพื่อพัฒนาระบบชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์จะทำให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีความพร้อมในการเชื่อมโยงระบบการชำระราคาร่วมกับประเทศอื่นในภูมิภาคอินโดจีน (เวียดนาม กัมพูชา และลาว) โดยมีแนวคิดที่จะพัฒนาความร่วมมือของตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มให้มีการซื้อขายเป็นระบบเดียวกัน และจะมีการพัฒนาเชื่อมโยงเป็นอินโดไชน่าลิงก์ก่อนจะเชื่อมต่อไปยังอาเซียนลิงก์ในอนาคต แต่ยังคงใช้เวลา

ในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงระบบการซื้อขาย ระบบตรวจสอบ ระบบการชำระราคา การส่งมอบหลักทรัพย์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

5.3.3 ภาคประกันภัยในกลุ่มประเทศ CLMV

ภาคประกันภัยในกลุ่มประเทศ CLMV ยังเป็นธุรกิจที่ค่อนข้างใหม่และอยู่ระหว่างการพัฒนา ในบางประเทศธุรกิจประกันภัยเป็นกิจการด้านการประกันภัยของรัฐบาล เช่น พม่า สำหรับ สปป.ลาวมีบริษัทประกันภัยเพียง 6 บริษัท ทั้งนี้ธุรกิจประกันภัยในอาเซียนเปิดเสรีให้กับนักลงทุนต่างชาติมากกว่าการเปิดเสรีในสาขานาการพาณิชย์ โดยมีบริษัทประกันภัยขนาดใหญ่ของต่างชาติเข้ามาบุกในตลาด ในส่วนของประเทศกัมพูชามีจำนวนผู้ให้บริการต่างชาติในสาขาประกันวินาศภัย 6 บริษัท มี 3 บริษัทเป็นบริษัทต่างชาติ (มาเลเซีย ส่องกง และสิงคโปร์) โดยต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ร้อยละ 100 และสามารถเปิดสาขาได้ไม่จำกัดจำนวน

จากการสัมภาษณ์และทบทวนงานเอกสาร (ภัทริสา บุญเสริมและคณะ, 2554) พบว่าภาคประกันภัยมีโอกาสในกลุ่มประเทศ CLMV ในส่วนของกัมพูชาและ สปป.ลาว เนื่องจากปัจจุบันบริษัทที่ให้บริการประกันภัยในกัมพูชามีจำนวนเพียง 7 บริษัท และให้บริการเฉพาะประกันวินาศภัยเท่านั้น ในขณะที่ผลสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการ (ภัทริสา บุญเสริมและคณะ, 2554) พบว่ามีความประสงค์ที่จะใช้บริการประกันสุขภาพ การประกันชีวิต และประกันอุบัติเหตุ ทั้งนี้กฎหมายปัจจุบันไม่อนุญาตให้ผู้บริโภคสามารถซื้อบริการประกันภัยจากต่างประเทศ นอกเสียจากเป็นบริการหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีในประเทศกัมพูชาเท่านั้น

สำหรับ สปป.ลาวมีบริษัทประกันภัยเพียง 6 บริษัทซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะในสาขาประกันชีวิตและประกันสุขภาพที่ยังไม่มีการให้บริการในประเทศลาว ทำให้ประชากรลาวจำนวนมากได้ข้ามพรมแดนออกมาซื้อประกันชีวิตและประกันสุขภาพในประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการด้านสุขภาพจากผู้ให้บริการโรงพยาบาลในประเทศไทยด้วยเช่นกัน สาเหตุหนึ่งที่ประกันชีวิตและประกันสุขภาพในประเทศลาวยังไม่มีการพัฒนาเนื่องจากคุณภาพของสถานพยาบาลในประเทศลาวยังไม่ได้มาตรฐานประชาชนที่มีกำลังซื้อซึ่งส่วนใหญ่พำนักอยู่ในเขตเวียงจันทน์จึงได้ข้ามพรมแดนมารักษาพยาบาลในโรงพยาบาลของไทย สำหรับในด้านประกันวินาศภัยเนื่องจากการลงทุนของไทยในประเทศลาวมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และมีโครงการขนาดใหญ่ที่ได้รับอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ดังนั้นจึงมีความต้องการบริการประกันวินาศภัยในประเภทการประกันอัคคีภัยและประกันภัยทรัพย์สินมากขึ้นตามมา แต่ทว่าปัจจุบันยังมีเพียงบริษัทประกันภัยเพียงแห่งเดียวที่มีผู้ร่วมทุนเป็นบริษัทไทย ในขณะที่มีบริษัทประกันภัยของเวียดนามและบริษัทที่ร่วมทุนกับชาวเวียดนามอยู่ถึง 2 บริษัท นอกจากนี้จากปริมาณการจำหน่ายรถยนต์ที่เพิ่มมากขึ้นใน

ประเทศลาวส่งผลให้มีความต้องการประกันอุบัติเหตุและประกันภัยรถยนต์เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงเห็นควรสนับสนุนธุรกิจประกันวินาศภัยไทยให้พิจารณาความเป็นไปได้ในการขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจเข้าไปยังประเทศลาว (ภทริสา บุญเสริมและคณะ, 2554)

โดยสรุปการเปิดเสรี AEC ทำให้เห็นโอกาสในการเข้าไปดำเนินธุรกิจของภาคเศรษฐกิจจริงของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมและการเกษตรที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงและมีการเชื่อมโยงในเรื่องของห่วงโซ่คุณค่ากับกลุ่มประเทศ CLMV นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสของภาคบริการการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพของไทยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาใช้บริการในประเทศไทย โดยอาศัยประโยชน์จากการเป็นศูนย์กลาง ASEAN Mainland ของไทยเพื่อ สำหรับภาคบริการการขนส่งก็สามารถขยายกิจการเพื่อรองรับการเปิดเสรี AEC เนื่องจากจุดแข็งของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อย่างไรก็ตามการใช้โอกาสดังกล่าวพบว่ายังมีความเสี่ยงอยู่บ้างในการรุกเข้าไปในกลุ่มประเทศ CLMV จากการข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขาดแคลนแรงงานฝีมือ เป็นต้น โดยภาคการเงินไทยสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพในการรุกเข้าไปในกลุ่มประเทศ CLMV โดยการจัดสนับสนุนเงินทุน อำนวยความสะดวกในการระดมทุน นำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และบริการทางการเงินในรูปแบบต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละอุตสาหกรรมและบริการ นอกจากนี้ระบบการเงินไทยสามารถช่วยลดความเสี่ยงของการเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV โดยการไปตั้งสาขาของสถาบันการเงินไทยในประเทศเป้าหมาย รวมถึงการจัดหาเงินทุนให้กับผู้รับเหมาก่อสร้างไทยเพื่อเข้าไปสร้างระบบสาธารณูปโภคและระบบขนส่ง อันจะส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจจริงของไทยที่เข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV ลดต้นทุนค่าสาธารณูปโภคและค่าขนส่งได้ โดยภาคการเงินควรถือเป็นเรื่องเร่งด่วนในการเข้าไป เพื่อไม่ให้เสียโอกาสและเพื่อเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ อาทิ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่นและไต้หวัน que เริ่มเข้าไปในพื้นที่แล้ว

5.4 สรุปจุดยืนของระบบการเงินไทย

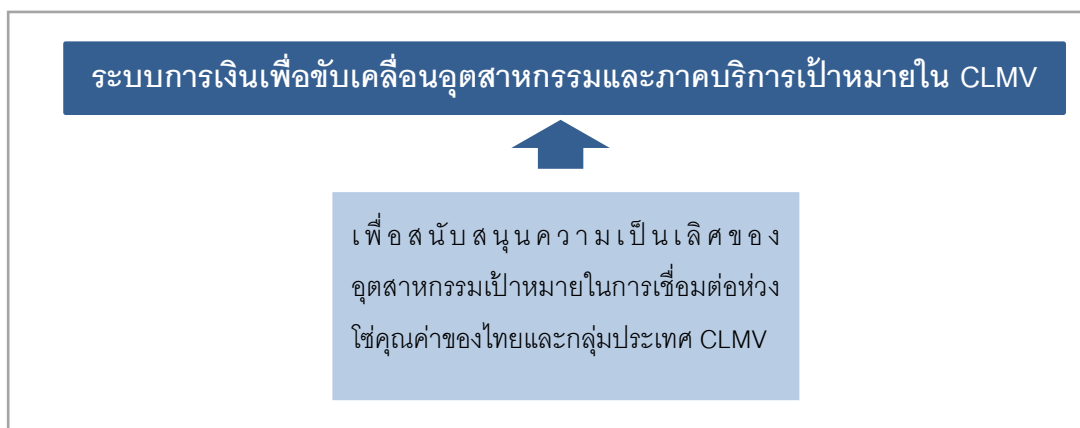
คณะที่ปรึกษาได้ดำเนินการสรุปจุดยืนของระบบการเงินไทย โดยมีเป้าประสงค์ในการจัดทำทางเลือกจุดยืนเพื่อรองรับการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 ทั้งนี้จุดยืนของระบบการเงินไทยจะต้องมีความยืดหยุ่นและมีจุดเด่นที่ชัดเจนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล รวมทั้งจะต้องสนับสนุนการดำเนินการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทยเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนและมีศักยภาพในการแข่งขันในระดับโลกและระดับภูมิภาค

แผนภาพที่ 106: การวิเคราะห์จุดยืนของระบบการเงินไทย

ผลจากการวิเคราะห์โอกาสและจุดแข็งของประเทศไทย ทั้งในภาคการเงิน การบริการทางการเงิน ภาคอุตสาหกรรม และการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมและปัจจัยเอื้อต่างๆ ในปัจจุบันและโอกาสในอนาคตจากการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ AEC ปรากฏว่า ประเทศไทยมีจุดแข็งที่โดดเด่นคือ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุน รวมทั้งเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญทางด้านการคมนาคมขนส่ง และการดำเนินอุตสาหกรรมต่างๆ ในกลุ่มประเทศ CLMV ประกอบกับจุดแข็งทางด้านศักยภาพและขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจและอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทย อาทิ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมบริการเชื่อมต่อและการขนส่ง อุตสาหกรรมค้าส่ง-ค้าปลีก อุตสาหกรรม

ก่อสร้าง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการทางการแพทย์ ซึ่งประเทศไทยมีความชำนาญในการดำเนินการ รวมทั้งยังเป็นผู้ผลิตและส่งออกรายใหญ่ในอุตสาหกรรมเกษตร และข้อได้เปรียบจากการที่ไทยมีระดับการพัฒนาของภาคการเงินที่ค่อนข้างดีห่างจากกลุ่มประเทศ CLMV นอกจากนี้โอกาสที่สำคัญจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของโลก ทั้งทางด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร รวมทั้งภาวะการขาดแคลนอาหารของโลก ทำให้อุตสาหกรรมและผู้ประกอบการในห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทยมีความเด่นชัดอย่างยิ่งในการตอบสนองต่อโอกาสและจุดแข็งดังกล่าว ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมที่มีนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อตอบสนองและใช้ประโยชน์จากโอกาสของไทย อาทิ อุตสาหกรรมพลังงานสะอาด พลังงานทางเลือก และอุตสาหกรรมสีเขียว ซึ่งจะช่วยขยายโอกาสให้กับผู้ประกอบการและระบบเศรษฐกิจการค้าการลงทุนของไทยทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกต่อไป

แผนภาพที่ 107: สรุปจุดยืนของระบบการเงินไทย

ดังนั้นคณะที่ปรึกษาจึงได้วิเคราะห์จุดยืนของระบบการเงินไทยโดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์ข้างต้นและจากการสัมภาษณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของระบบการเงิน โดยจุดยืนที่คณะที่ปรึกษามีความประสงค์จะนำเสนอคือ “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายใน CLMV” โดยมีเป้าหมายที่สำคัญของจุดยืนสองประการ ได้แก่ ประการแรกเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV และประการที่สองเพื่อเป็นระบบการเงินหลักในการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างโลกและกลุ่มประเทศ CLMV

บทที่ 6

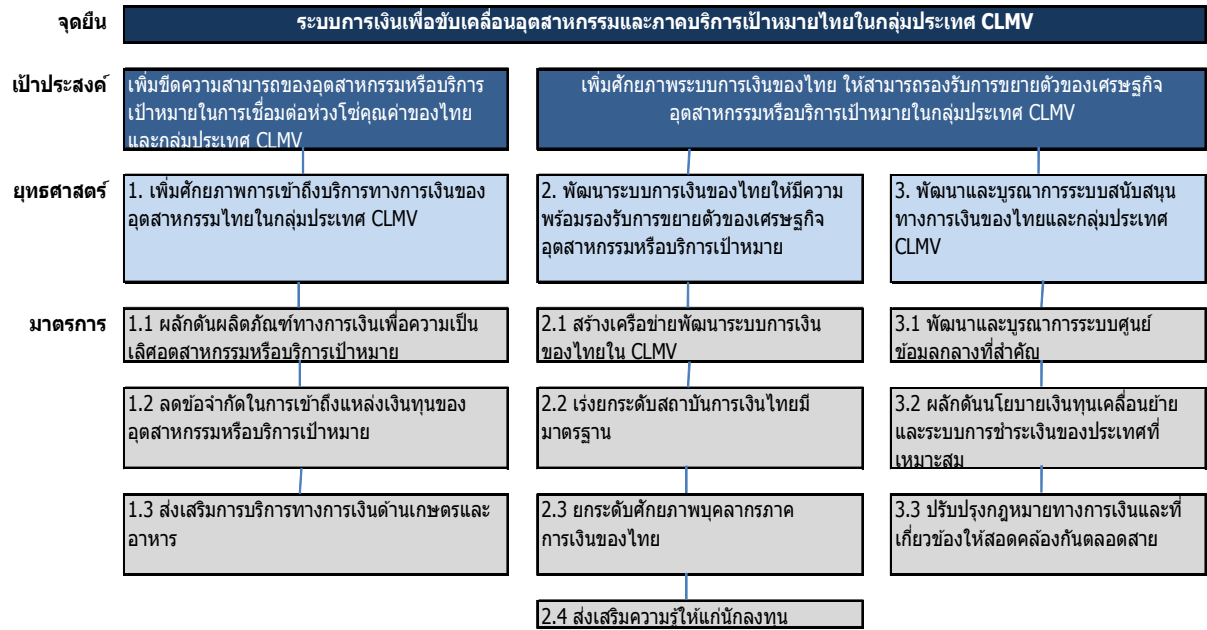
ยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย

ทางคณะที่ปรึกษาได้จัดทำยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยและมาตรการที่เกี่ยวข้องรวมถึง Strategic Roadmap ในการดำเนินมาตรการต่างๆเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจุดยืนของระบบการเงินไทยคือ “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” โดยเป็นระบบการเงินเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV นอกจากนี้คณะที่ปรึกษาได้จัดทำข้อเสนอเพื่อการพัฒนาว่ายุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินของไทยซึ่งได้จากการรวบรวมข้อเสนอที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียในระบบการเงินไทยและจากการศึกษาแผนพัฒนาระบบการเงินของประเทศที่ได้รับคัดเลือกทั้ง 4 คือ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และอังกฤษ เนื้อหาในบทนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก โดยส่วนแรกอธิบายการวางแผนทางเพื่อกำหนด Strategic Roadmap ระยะ 5 ปี (2556-2560) พร้อมทั้งยุทธศาสตร์และมาตรการในการพัฒนาระบบและภาคการเงินของประเทศไทยเพื่อการเป็นระบบการเงินที่ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายในกลุ่มประเทศ CLMV และส่วนที่สองได้สรุปข้อเสนอเพื่อการพัฒนาว่ายุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินของไทย โดยมีรายละเอียดแต่ละส่วน ดังนี้

6.1 ยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยในการเปิดเสรี AEC และ Strategic Roadmap

6.1.1 ยุทธศาสตร์และมาตรการของระบบการเงินไทย

เพื่อให้บรรลุจุดยืนในการเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV คณะที่ปรึกษาโดยมี 4 ยุทธศาสตร์หลักดังต่อไปนี้ (1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงบริการทางการเงินของอุตสาหกรรมไทยในกลุ่มประเทศ CLMV (2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบการเงินของไทยให้มีความพร้อมรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย (3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและบูรณาการระบบสนับสนุนทางการเงินของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV

แผนภาพที่ 108: ยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยในการเปิด AEC

โดยจาก 3 ยุทธศาสตร์นี้มีมาตรการต่างๆ มารองรับรวมจำนวน 10 มาตรการเพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางมุ่งสู่จุดยืนได้ต่อไป มีรายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์และมาตรการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1: เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงบริการทางการเงินของอุตสาหกรรมไทยในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ประกอบไปด้วย 3 มาตรการหลัก ได้แก่ มาตรการผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อความเป็นเลิศอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย มาตรการลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย และมาตรการส่งเสริมการบริการทางการเงินด้านเกษตรและอาหาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรการที่ 1.1 ผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อความเป็นเลิศอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย เพื่อให้ผู้ประกอบการเงินไทยสามารถเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งช่วยสนับสนุนขีดความสามารถของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายของไทย โดยมีแนวทางการดำเนินการ เช่น

- เตรียมความพร้อมด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้สอดคล้องกับผู้ประกอบการไทยใน CLMV เพื่อให้ผู้ประกอบการเงินไทยสามารถเสนอผลิตภัณฑ์และทางการเงินได้ตรงกับสภาพแวดล้อมกฎระเบียบต่างๆ ของกลุ่มประเทศ CLMV และตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมไทย ขณะเดียวกันภาคอุตสาหกรรมไทยที่ไปลงทุนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและบริการของ

ไทยผู้ประกอบการด้านการเงินทั้งในส่วนของไทยและท้องถิ่นในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อสรุปและติดตามความต้องการทางการเงินเฉพาะในการพัฒนารูปแบบและผลิตภัณฑ์ต่างๆ รองรับ

- พัฒนารูปแบบการระดมทุนเพื่ออุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น การจัดกองทุนที่สนับสนุนการเชื่อมต่อและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV
- ส่งเสริมรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินเพื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายที่เพิ่งก่อตั้งธุรกิจ และผู้ประกอบการรายย่อย ทั้งนี้การจัดตั้งกองทุนร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่เพิ่งก่อตั้งธุรกิจเพื่อร่วมรับความเสี่ยงโครงการ เช่น สนับสนุนการลงทุนในโครงการอนุรักษ์พลังงานโดยมีสนับสนุนแหล่งเงินทุนต่ำในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เป็นต้น สำหรับกรณีของรายย่อยควรเพิ่มรูปแบบการยกระดับการเข้าถึงแหล่งทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินกู้เกษตรกรรายย่อยที่อ้างอิงกับผลผลิตทางการเกษตรในอนาคต สนับสนุนบริการสินเชื่อขนาดเล็ก (Micro Finance) โดยให้บริษัทขนาดใหญ่เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องการประกันราคาของผลผลิตทางการเกษตรและใช้การประกันนั้นในการเข้าถึงเงินกู้เพื่อการลงทุน เป็นต้น

มาตรการที่ 1.2 ลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย เพื่อให้ผู้ประกอบการมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีต้นทุนทางการเงินที่เหมาะสม โดยมีแนวทางการดำเนินการ เช่น

- ลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น ทบทวนเรื่องวงเงินและหลักประกัน การค้ำประกันสินเชื่อ ปรับปรุงกฎระเบียบในการเข้าถึงตลาดทุน ตลอดจนดำเนินการจัดหาสถาบันหรือองค์กรที่ให้การสนับสนุนในเรื่องการค้ำประกันสินเชื่อ เพื่อให้โครงการลงทุนของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายได้รับการปล่อยสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ส่งเสริมให้มีกลไกการสนับสนุน SMEs ผ่านทาง Holding Company เช่นการสนับสนุนให้บริษัท SME ในคลัสเตอร์เดียวกันจัดตั้ง Holding company เพื่อที่จะสามารถระดมทุนในตลาดทุนได้
- การปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในขณะเดียวกันสามารถระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศเพื่อนบ้านได้สะดวกขึ้น เช่น การทำ Dual Listing เป็นต้น
- ปรับปรุงระบบภาษีสำหรับการพัฒนาตลาดทุนเพื่อลดความซ้ำซ้อนของภาษีและสร้างแรงจูงใจในการควบรวมกิจการ เพื่อให้บริษัทที่ควบรวมกิจการมีความแข็งแกร่งมากขึ้นและสามารถเข้าไปดำเนินธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้านได้สะดวกขึ้นรวมถึงการนำเงินกำไรที่ได้จากผลประกอบการกลับเข้ามาในไทยโดยไม่ต้องเสียภาษีซ้ำซ้อน

มาตรการที่ 1.3 ส่งเสริมการบริการทางการเงินด้านเกษตรและอาหาร เพื่อยกระดับขีดความสามารถในอุตสาหกรรมเฉพาะด้านเกษตรและอาหารในเวทีโลก โดยสร้างระบบสนับสนุนการพัฒนา โดยมีแนวทางการดำเนินงาน เช่น

- การจัดทำระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานข้อมูล โปร่งใส โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาตลาดกลางซื้อขายผลผลิตการเกษตรและพืชพลังงานเพื่อการแปรรูปเป็นพลังงานทดแทน รวมถึงการสร้างมาตรฐานเพื่ออ้างอิงและสื่อสารในระดับนานาชาติ เช่น การพัฒนาดัชนีราคาของตลาดเฉพาะด้านของไทยในเวทีโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 2: พัฒนาระบบการเงินของไทยให้มีความพร้อมรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย เพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคการเงินของไทยให้มีความสามารถรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV ตลอดจนมีบุคลากรภาคการเงินให้สอดคล้องกับระบบการเงินในภูมิภาค โดยแบ่งออกเป็น 4 มาตรการ ได้แก่ มาตรการสร้างเครือข่ายพัฒนาระบบการเงินของไทยใน CLMV มาตรการเร่งยกระดับสถาบันการเงินไทยมีมาตรฐาน มาตรการยกระดับศักยภาพบุคลากรภาคการเงิน มาตรการส่งเสริมความรู้ให้แก่กลุ่มทุน มีรายละเอียดดังนี้

มาตรการที่ 2.1 สร้างเครือข่ายพัฒนาระบบการเงินของไทยใน CLMV เพื่อให้เกิดเครือข่ายที่แข็งแกร่งรองรับโอกาสการขยายตลาดในอนาคตจากการเป็นเครือข่ายการพัฒนา โดยมีแนวทางการดำเนินการ เช่น

- การประสานและจัดทำความตกลงร่วมต่างๆ กับหน่วยงานกำกับดูแลผู้ประกอบการภาคการเงิน ในกลุ่มประเทศ CLMV เช่น ความร่วมมือระหว่างตลาดหลักทรัพย์และหน่วยงานกำกับดูแลของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้เกิดบริษัทจดทะเบียนที่มีสถานะในตลาดทั้ง 2 ตลาดพร้อมกัน (Dual Listing) และการทำข้อตกลงร่วมเพื่อเปิดเผยข้อมูลสถิติของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อใช้ในการกำหนดเบี้ยประกัน เป็นต้น
- การถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ให้แก่กลุ่มประเทศ CLMV ไม่ว่าจะเป็นศูนย์การฝึกอบรมทางด้านระบบการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงให้การสนับสนุนหรือส่งต่อเทคโนโลยีทางการเงิน ทั้งด้าน Software และ Hardware ให้กับกลุ่มประเทศ CLMV

มาตรการที่ 2.2 ยกระดับสถาบันการเงินและตัวกลางให้มีมาตรฐาน เพื่อให้มีมาตรฐานมีประสิทธิภาพและสามารถเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมายในต่างประเทศได้ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน เช่น

- การเร่งพัฒนามาตรฐานพาณิชย์ไทยเข้าสู่มาตรฐานของธนาคารพาณิชย์อาเซียน (Qualified ASEAN Bank: QAB) ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการให้อยู่ในระดับสากล

- การส่งเสริม e-payment เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการเงิน ซึ่งมีต้นทุนของการชำระเงินโดยรวมต่ำกว่าการใช้เงินสด โดยมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน

มาตรการที่ 2.3 ยกระดับศักยภาพบุคลากรภาคการเงินของไทย ให้มีความรู้ ทักษะ จำนวนที่เพียงพอต่อการเติบโตของภาคการเงินที่รองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย และมีความเข้าใจพื้นฐานของกลุ่มประเทศ CLMV เป็นอย่างดี โดยมีแนวทางการดำเนินการ เช่น

- สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการภาคการเงิน สถาบันการศึกษา หน่วยงานกำกับดูแล ฯลฯ ในการร่วมพัฒนา บุคลากรภาคการเงินอย่างเป็นระบบ มีความรู้ความสามารถทางการเงินอย่างมืออาชีพ และให้มีความเพียงพอต่อการเติบโตของภาคการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรเฉพาะทางในระบบการเงินสายเฉพาะทางให้เพียงพอ เช่น นักคณิตศาสตร์ประกันภัย

- พัฒนาความรู้บุคลากรภาคการเงินให้สอดคล้องกับการเงินในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษาอังกฤษ ภาษาอาเซียน และวัฒนธรรม

มาตรการที่ 2.4 ส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน เพื่อเพิ่มอำนาจนักลงทุนในการมีข้อมูล และความรู้ที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยมีแนวทางดำเนินการ เช่น

- สร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาเพื่อจัดทำหลักสูตรที่สอนความรู้ทางการเงินแบบครบวงจร บูรณาการทั้งภาคธนาคาร ประกันภัย และตลาดทุน และเพิ่มการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนไทยมี Financial literacy สูงขึ้นสามารถใช้ประโยชน์จากระบบการเงินและนวัตกรรมทางการเงินต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ และมีความรู้ที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ เช่น การเสนอให้วิชา Personal Finance เป็นวิชาบังคับในระดับมหาวิทยาลัย

- เผยแพร่ข้อมูลและจัดทำสื่อต่างๆ เพื่อให้ความรู้และให้การศึกษาทางการเงินส่วนบุคคลอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจในการลงทุนด้านตลาดเงิน

ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาและบูรณาการระบบการเงินสนับสนุนการเติบโตของไทยในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อสนับสนุนศักยภาพของภาคการเงินของไทยให้มีขีดความสามารถในการรองรับการ

ขยายตัวของภาคการเงินไทยในกลุ่มประเทศ CLMV โดยแบ่งออกเป็น 3 มาตรการ ได้แก่ มาตรการพัฒนาและบูรณาการระบบศูนย์ข้อมูลกลางที่สำคัญ มาตรการผลักดันนโยบายเงินทุนเคลื่อนย้ายที่เหมาะสม มาตรการปรับปรุงกฎหมายทางการเงินและที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันตลอดสาย มีรายละเอียดดังนี้

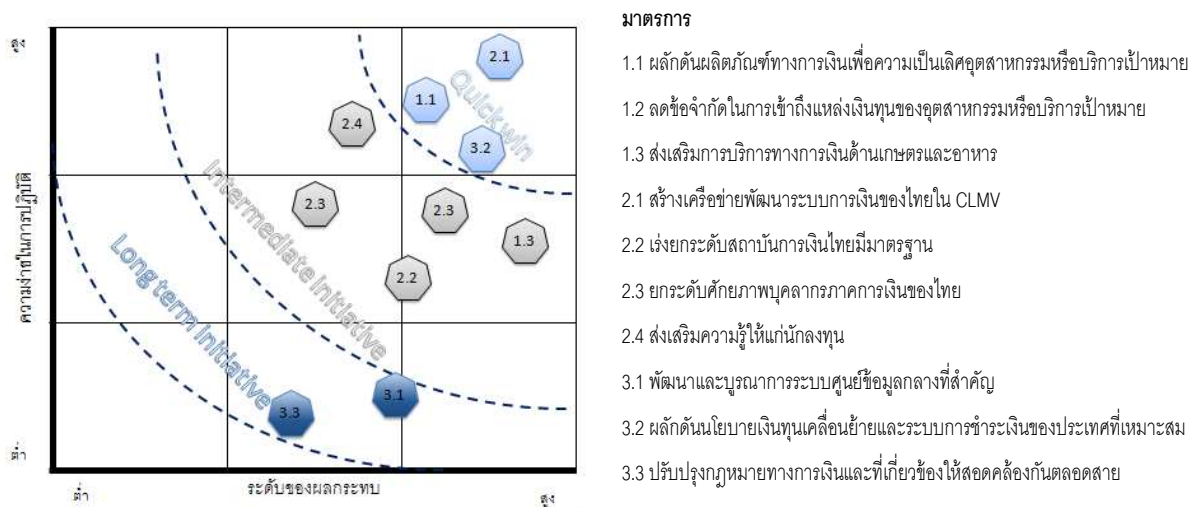
มาตรการที่ 3.1 พัฒนาและบูรณาการระบบศูนย์ข้อมูลกลางที่สำคัญ เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคการเงินไทยในกลุ่มประเทศ CLMV โดยบูรณาการระบบสนับสนุนภาคประกันภัยที่สำคัญ เช่น ศูนย์ข้อมูลประกัน ในการคำนวณค่าความเสี่ยง เบี้ยประกัน และบูรณาการภาคธนาคาร เช่น พัฒนาศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit bureaus) รวมถึงบูรณาการระบบตลาดทุนที่สำคัญ เช่น ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ ระบบหักบัญชี (Clearing) และหลักประกัน (Guarantee) และศูนย์รับฝากหลักทรัพย์กลาง และพัฒนาระบบการซื้อขายที่มีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 3.2 ผลักดันนโยบายเงินทุนเคลื่อนย้ายและระบบการชำระเงินของประเทศที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ภาคธุรกิจไทยสามารถออกไปแสวงหาโอกาสการลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น และเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบการเงินในการรองรับเงินทุนเคลื่อนย้าย โดยมีแนวทางการดำเนินงาน เช่น โดยผลักดันแผนแม่บทเงินทุนเคลื่อนย้าย เพื่อช่วยให้ภาคธุรกิจไทยสามารถออกไปแสวงหาโอกาสการลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น และสร้างความร่วมมือกับภาครัฐในกลุ่มประเทศ CLMV และภาคเอกชนตลอดจนการพัฒนาตลาดอัตราแลกเปลี่ยน ตลาดเงิน ตลาดทุนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบการเงินในการรองรับเงินทุนเคลื่อนย้าย

มาตรการที่ 3.3 ปรับปรุงกฎหมายทางการเงินและที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันตลอดสาย เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบไทยและลดข้อจำกัดในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินโดยพัฒนากฎระเบียบและข้อบังคับที่มีผลต่อการพัฒนาภาคการเงินไทยทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมกับพลวัตรทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของประเทศอาเซียน เช่น งานภาษีอากร ระบบและขั้นตอนทางเอกสาร โดยผสานความร่วมมือกันระหว่าง กสท. กรมสรรพากร และธนาคารแห่งประเทศไทย

6.1.2 Strategic Roadmap

จากยุทธศาสตร์การเงินได้แสดงให้เห็นถึงมาตรการต่างๆ เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์และจุดยืน โดยในแต่ละมาตรการมีระดับความง่ายในการปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์และระดับผลกระทบจากการดำเนินมาตรการที่แตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินมาตรการทางคณะที่ปรึกษาได้จัดทำ Strategic Roadmap โดยใช้เทคนิคการจัดลำดับความสำคัญ (Quick Win) ในการจัดกลุ่มมาตรการโดยพิจารณาจากความง่ายในการปฏิบัติตามมาตรการและระดับของผลกระทบโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่จะได้ผลลัพธ์จากการดำเนินมาตรการ

แผนภาพที่ 109: ความง่ายในการปฏิบัติและระดับของผลกระทบจากการผลของมาตรการ

จากแผนภาพที่ 109 ซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการจัดลำดับความสำคัญ คณะที่ปรึกษาได้แบ่งกลุ่มของมาตรการออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่

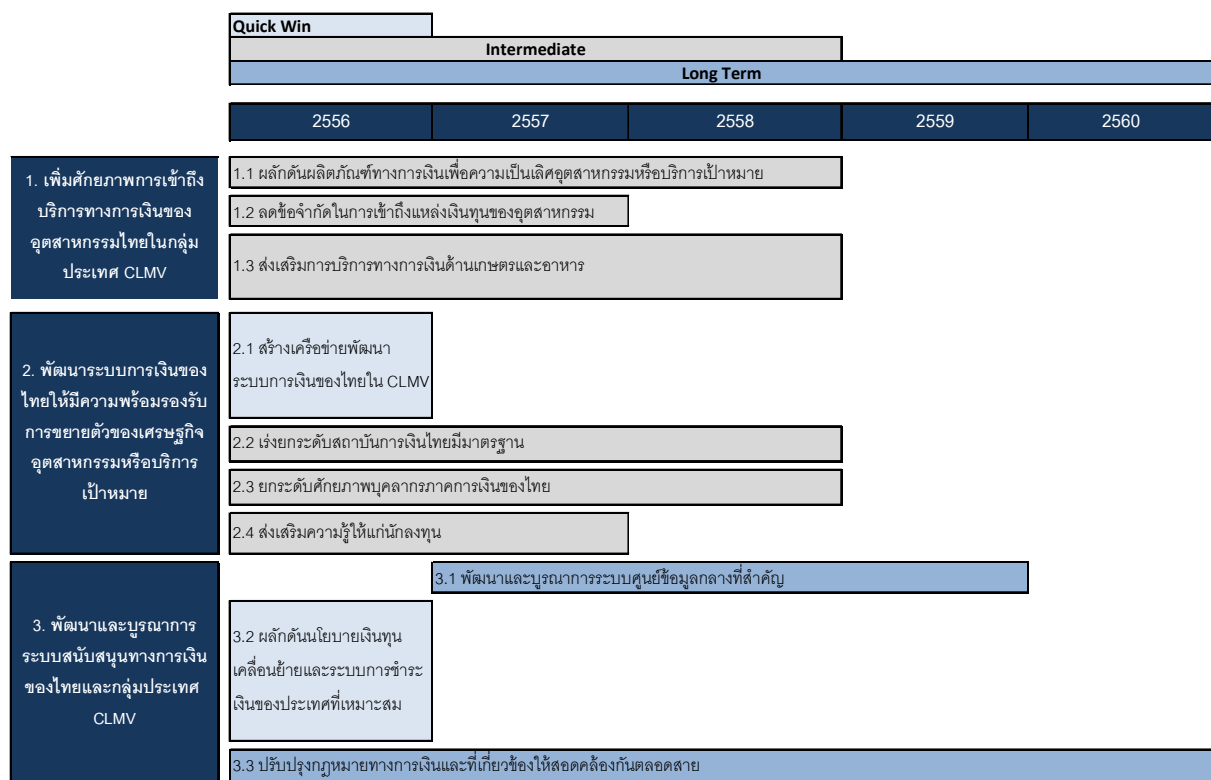
1) กลุ่มมาตรการที่ควรทำเป็นอันดับแรก เนื่องจากมีความง่ายในการปฏิบัติให้ผลกระทบสูงและเห็นผลลัพธ์ได้เร็ว ซึ่งมาตรการที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ มาตรการสร้างเครือข่ายพัฒนาระบบการเงินของไทยใน CLMV มาตรการผลักดันนโยบายเงินทุนเคลื่อนย้ายและระบบการชำระเงินของประเทศที่เหมาะสม

2) กลุ่มมาตรการระยะกลาง เนื่องจากมีความง่ายในการปฏิบัติปานกลางและมีผลกระทบปานกลางรวมถึงระยะเวลาในการที่จะปรากฏผลลัพธ์ในระยะปานกลาง แต่อาจต้องเริ่มดำเนินการทันที ซึ่งมาตรการที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ มาตรการผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อความเป็นเลิศอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย มาตรการลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย มาตรการส่งเสริมการบริการทางการเงินด้านเกษตรและอาหาร มาตรการเร่งยกระดับ

สถาบันการเงินไทยมีมาตรฐาน มาตรการยกระดับศักยภาพบุคลากรภาคการเงินของไทย มาตรการส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน

3) กลุ่มมาตรการระยะยาว เนื่องจากมีความยากในการปฏิบัติและผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินมาตรการต้องอาศัยระยะเวลา ซึ่งมาตรการที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ มาตรการพัฒนาและบูรณาการระบบศูนย์ข้อมูลกลางที่สำคัญ มาตรการปรับปรุงกฎหมายทางการเงินและที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันตลอดสาย

จากการจัดกลุ่มมาตรการโดยเทคนิคการจัดลำดับความสำคัญ คณะที่ปรึกษาอาศัยข้อมูลดังกล่าวในการจัดทำ Strategic Roadmap ในการดำเนินมาตรการต่างๆ โดยลำดับความสำคัญในการดำเนินมาตรการและช่วงเวลาในการดำเนินมาตรการ ทั้งนี้มาตรการส่วนใหญ่สามารถเริ่มดำเนินมาตรการได้ในปี 2556 และในบางมาตรการสามารถดำเนินมาตรการในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งมาตรการเหล่านี้ต้องรอความพร้อมจากผลลัพธ์ของมาตรการที่เริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ.2556 ในกลุ่มยุทธศาสตร์เดียวกันดังแผนภาพที่ 110

แผนภาพที่ 110: Strategic Roadmap

6.2 ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาράงยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงิน

ทางคณะที่ปรึกษาได้ทำการศึกษาทบทวนแผนของหน่วยงานกำกับดูแลต่างๆ แนวทางการพัฒนาระบบการเงินของประเทศสำคัญ พร้อมทำการวิเคราะห์ศักยภาพของระบบการเงินในประเทศข้างต้นเพื่อเปรียบเทียบกับระบบการเงินไทย และรวบรวมข้อเสนอแนะ ตลอดจนความคาดหวังจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการเงินไทย เพื่อสนับสนุนการจัดทำร่างยุทธศาสตร์กระทรวงการคลัง โดยจากการศึกษายุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทางคณะที่ปรึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางเพื่อการพัฒนาράงยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

จากการศึกษายุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน โดย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง คณะที่ปรึกษาพบว่า มาตรการด้านการเงินการคลังภายใต้ยุทธศาสตร์นี้มี 29 มาตรการ แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์หลักของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และยุทธศาสตร์ที่ 4 การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยมีมาตรการในแต่ละกลุ่มยุทธศาสตร์ ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35: ยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์	มาตรการ
1 การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน	● มาตรการที่ 1.1 การเร่งรัดพัฒนาระบบการให้บริการศุลกากรเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ● มาตรการที่ 1.2 การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบด้านศุลกากร ● มาตรการที่ 1.3 การอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดน ● มาตรการที่ 1.4 การใช้ระบบกำกับดูแลสถาบันการเงินและบริการด้านการเงินที่ได้มาตรฐาน ● มาตรการที่ 1.5 การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของระบบกำกับดูแลสถาบันการเงินไทย ● มาตรการที่ 1.6 การยกระดับการผูกพันการเปิดเสรีบริการด้านการเงิน ● มาตรการที่ 1.7 การพัฒนาตลาดทุนไทยเพื่อเชื่อมโยงกับตลาดทุนอาเซียน ● มาตรการที่ 1.8 การจัดทำความตกลงยอมรับร่วม (MRA) ในสาขาย่อยต่างๆ ด้านการเงินเท่าที่เป็นไปได้ ● มาตรการที่ 1.9 การสนับสนุนการลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียน
2 การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	● มาตรการที่ 2.1 การปรับปรุงโครงสร้างภาษีทั้งระบบ ● มาตรการที่ 2.2 การพัฒนาความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ● มาตรการที่ 2.3 สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์	มาตรการ
	● มาตรการที่ 2.4 การสนับสนุนการเจริญเติบโตแบบสีเขียว (Green Growth Economy) ● มาตรการที่ 2.5 การประสานข้อมูลด้านนโยบายภาษีภายใน ● มาตรการที่ 2.6 การประสานสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ● มาตรการที่ 2.7 การเร่งรัดการจัดทำอนุสัญญา/ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน ● มาตรการที่ 2.8 การจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนด้านการเงินการคลัง (ดำเนินการแล้ว) ● มาตรการที่ 2.9 การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ● มาตรการที่ 2.10 การจัดทูลุจรีตคอร์ปชั่น ● มาตรการที่ 2.11 การพัฒนามาตรฐานและนโยบายบัญชีภาครัฐสู่สากล ● มาตรการที่ 2.12 การพัฒนาระบบการประเมินราคาทรัพย์สินเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการบริการ ● มาตรการที่ 2.13 การพัฒนาฝีมือแรงงานด้านการผลิตเหรียญกษาปณ์และของสิ่งจ้างต่างๆ ● มาตรการที่ 2.14 การบูรณะปรับปรุงสถานที่และพัฒนาระบบการจัดแสดงทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดินเพื่อเผยแพร่เอกลักษณ์วัฒนธรรมของชาติ ● มาตรการที่ 2.15 การพัฒนาศักยภาพในที่ราชพัสดุเพื่อรองรับการค้าการลงทุนของกลุ่มประเทศอาเซียน ● มาตรการที่ 2.16 การกำหนดทิศทางการดำเนินของรัฐบาลให้สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจและการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ● มาตรการที่ 2.17 การยกระดับการรายงานทางการเงินของรัฐบาลให้เป็นมาตรฐานสากล
3 การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค	● มาตรการที่ 3.1 การเข้าถึงบริการด้านการเงิน ● มาตรการที่ 3.2 การให้ความสนับสนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ● มาตรการที่ 3.3 การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและการเงินแก่ประเทศสมาชิกใหม่
4 การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก	● มาตรการที่ 4.1 การประสานนโยบายด้านเศรษฐกิจกับอาเซียนและประเทศนอกกลุ่ม ● มาตรการที่ 4.2 การสนับสนุนการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศนอกกลุ่ม

ที่มา: ยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลจากการศึกษายุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพบว่ายุทธศาสตร์และมาตรการนั้นค่อนข้างครอบคลุมเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อย่างไรก็ตามทางคณะที่ปรึกษามีข้อเสนอเพิ่มเติม เพื่อให้ยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังฯ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1: การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน

คณะที่ปรึกษาขอเสนอข้อเสนอเพิ่มเติมสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 1 คือเสนอให้มีการระบุอุตสาหกรรมหรือบริการที่ควรได้รับการสนับสนุน ซึ่งจากการจัดลำดับสำคัญของคณะที่ปรึกษาพบว่า อุตสาหกรรมเป้าหมายที่สำคัญของประเทศไทยและมีศักยภาพในการเข้าไปแสวงหาโอกาสในกลุ่มประเทศ CLMV ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร ภาคบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ ภาคบริการการท่องเที่ยวและบริการสุขภาพ อุตสาหกรรมพลังงานทดแทนหรือพลังงานหมุนเวียน ธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง เพื่อให้สามารถระบุความต้องการทางการเงินเฉพาะในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมได้อย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้ผู้บริการในภาคการเงินสามารถออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้สอดคล้องกับความต้องการทางการเงินของภาคอุตสาหกรรม

6.2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2: การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

คณะที่ปรึกษาขอเสนอข้อเสนอเพิ่มเติมสำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2 ใน 3 ประเด็นหลัก คือ เป็นการดำเนินการเชิงรุกและครอบคลุมเพิ่มมากขึ้นโดยดำเนินการในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากการพัฒนาความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ประการที่สองคือ โดยการส่งเสริมความรู้ให้แก่ักลงทุน เพื่อเพิ่มอำนาจนักลงทุนในการมีข้อมูลและความรู้ที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ ประการที่สาม โดยดำเนินการในการปรับปรุงกฎระเบียบทั้งด้านการเงินและการคลังตลอดสาย เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ใช้บริการทางการเงิน

(1) เสนอให้มีการดำเนินการในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากการพัฒนาความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ โดยการยกระดับศักยภาพบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน ให้มีความรู้ ทักษะ รวมถึงความเข้าใจในด้านภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ CLMV โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ภาคสถาบันการศึกษา สถาบันภาษา หน่วยงานกำกับดูแล ฯลฯ ในการร่วมพัฒนา โดยมีแนวทางดำเนินการ เช่น ยกกระดับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการร่วมพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความต้องการผลิตภัณฑ์ทางการเงินของกลุ่มประเทศ CLMV มากขึ้นและช่วยให้นักลงทุนไทยมีความเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคในกลุ่มประเทศ CLMV ตลอดจนผลักดันการจักระบบศึกษาของไทยให้มีการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นฐานรากในการเข้าใจประเทศในกลุ่ม CLMV และประเทศสมาชิกอื่นในอาเซียนมากขึ้นเพื่อรองรับบทบาทของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(2) เสนอให้ออกมาตรการส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน เพื่อเพิ่มอำนาจนักลงทุนในการมีข้อมูลและความรู้ที่เพียงพอต่อการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม CLMV เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจในการลงทุนด้านตลาดเงิน โดยมีแนวทางการดำเนินการ จัดมหกรรมทางการเงินของไทยร่วมกับกลุ่มประเทศ CLMV เป็นประจำทุกปีเพื่อให้ นักลงทุนมีความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินของประเทศในกลุ่ม CLMV มากขึ้น

(3) เสนอให้ออกมาตรการในการปรับปรุงกฎระเบียบทั้งด้านการเงินและการคลัง ตลอดจนสายเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ให้บริการทางการเงิน โดยสามารถพัฒนา รูปแบบในการระดมทุนที่เพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรมเป้าหมาย

6.2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3: การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค

คณะที่ปรึกษาเสนอให้มีมาตรการสนับสนุนการทำกิจการร่วมลงทุน (Venture Capital) อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระยะยาว โดยการแก้ปัญหาของการเข้าถึง เงินทุนของผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและนวัตกรรมแต่ขาดแคลนเงินทุนซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาทางด้าน หลักทรัพย์ค้ำประกันของผู้ประกอบการทำให้ผู้ประกอบการมีช่องทางใหม่ในการเข้าถึงแหล่งทุน โดยมี แนวทางในการดำเนินงาน เช่น (1) การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำกิจการร่วมลงทุน เช่น การจัด งานประกวดแผนทางธุรกิจที่จะส่งเสริมให้ผู้ที่ต้องการเงินทุนกับผู้ที่มีเงินทุนได้มาพบกัน (2) การสร้าง แรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการรายใหญ่ในการเข้ามาสนับสนุนเงินทุนและเทคโนโลยี โดยการให้สิทธิทาง ภาษีเงินได้ เช่น เงินได้ที่เกิดจากการร่วมลงทุนในบริษัทขนาดเล็กจะนำมาคิดคำนวณภาษีในอัตราต่ำกว่า ปกติ โดยอาจเริ่มจากอุตสาหกรรมการเกษตรซึ่งมีผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมในการแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตรมากมายแต่ขาดแคลนเงินทุนซึ่งในไทยมีบริษัทที่ทำอุตสาหกรรมการเกษตรรายใหญ่ที่มีความ พร้อมด้านเงินทุนในการสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อย

6.2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4: การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

ทางคณะที่ปรึกษาเสนอให้ออกมาตรการส่งเสริมด้านเกษตรและอาหารระดับโลก เพื่อยกระดับขีดความสามารถในอุตสาหกรรมเฉพาะด้านเกษตรและอาหารในเวทีโลก โดยสร้างระบบสนับสนุน การพัฒนา มีแนวทางการดำเนินงาน เช่น โดยการยกระดับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเพื่อดึงดูดนักลงทุน ต่างชาติให้มาลงทุนในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าของไทย

บทสรุป

โดยสรุปเพื่อมุ่งสู่จุดยืนของประเทศไทยในการเป็น “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” คณะที่ปรึกษาได้จัดทำ Strategic Roadmap และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงบริการทางการเงินของอุตสาหกรรมไทยในกลุ่มประเทศ CLMV ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบการเงินของไทยให้มีความพร้อมรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและบูรณาการระบบสนับสนุนทางการเงินของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV โดยจาก 3 ยุทธศาสตร์นี้มีมาตรการต่างๆ มารองรับรวมจำนวน 10 มาตรการเพื่อใช้เป็นแนวทางมุ่งสู่จุดยืนได้ต่อไป

สำหรับข้อเสนอในการพัฒนายุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินของไทย เสนอให้มีการระบุอุตสาหกรรมที่ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้สามารถระบุความต้องการทางการเงินเฉพาะในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมได้อย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้ผู้บริการในภาคการเงินสามารถออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้สอดคล้องกับความต้องการทางการเงินของภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้แล้วควรมีการเร่งพัฒนาและสร้างสำหรับปัจจัยสนับสนุนเพื่อสามารถผลักดันการดำเนินการได้อย่างเป็นผล เช่น ความรู้ความสามารถด้านบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน การปรับปรุงกฎระเบียบทั้งด้านการเงินและการคลังตลอดสาย เหล่านี้สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการทางการเงินของไทย

บทที่ 7

บทสรุป

บทที่ 7

บทสรุป

ระบบการเงินเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินซึ่งก่อให้เกิดการค้า การลงทุน การผลิตและจ้างงานสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นตัวช่วยสร้างความได้เปรียบหรือสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ โดยเป็นตัวกลางที่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินไปยังภาคเศรษฐกิจหรือภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับทิศทางหรือแนวทางการพัฒนาของประเทศ

การก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) นับเป็นปัจจัยเร่งสำคัญในการปรับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของไทยและภายในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากขนาดตลาดที่ใหญ่ขึ้น และการขยายโอกาสทั้งด้านการค้า การลงทุนให้เป็นไปได้ง่ายขึ้น ซึ่งเป็นความท้าทายของระบบการเงินของไทยในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาโอกาสจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในการกำหนดจุดยืน (Positioning) ของระบบการเงินไทยที่ชัดเจนและเหมาะสม รวมถึงการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อสามารถสนับสนุนการพัฒนาประเทศภายใต้บริบทที่เปลี่ยนไปนี้

โครงการจัดทำจุดยืนของประเทศไทยด้านระบบการเงินและการสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านการเงินการคลังอาเซียน จึงเป็นโครงการที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ได้มอบหมายให้สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักสามประการ ประการแรกเพื่อศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำจุดยืน (Positioning) ของประเทศไทยด้านระบบการเงิน ทั้งในภาพรวมและตามภาคการเงินส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ ภาคตลาดทุน ภาคการธนาคาร และภาคประกันภัย ประการที่สองเพื่อจัดทำ Strategic Roadmap ระยะ 5 ปี (2556 - 2560) ของมาตรการเพื่อรองรับการมุ่งสู่จุดยืนของประเทศไทย ด้านระบบการเงิน และประการที่สามเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาจัดทำข้อเสนอแนะในการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินของไทย

สำหรับกระบวนการในการศึกษา ประกอบไปด้วยทั้งการรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั้งในด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจากบริบทการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจระดับโลก ระดับภูมิภาค ตลอดจนทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย ควบคู่กับการวิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพระบบการเงินไทยและประเทศสำคัญโดย

เปรียบเทียบ นอกจากนี้ได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งในส่วนของผู้มีหน้าที่กำกับดูแล ผู้ประกอบการในภาคการเงินของประเทศ ตัวแทนจากภาครัฐที่สำคัญของประเทศ ด้านความคาดหวังต่อนโยบายทางการเงินของประเทศไทยในการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งแนวนโยบายทางด้านการปกป้องผลประโยชน์และการส่งเสริมศักยภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินกิจการทางด้านการเงินในภูมิภาคอาเซียน

ดังนั้นสามารถสรุปผลการศึกษาออกเป็นสามส่วนหลักได้แก่ (1) ผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ (2) สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย และ (3) Strategic Roadmap และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย โดยสรุปดังนี้

7.1 ผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ

ผลการวิเคราะห์จุดยืนของประเทศที่สำคัญ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของประเทศไทย โดยเป็นประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนจำนวน 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซียและอินโดนีเซีย และประเทศนอกกลุ่มสมาชิกอาเซียนจำนวน 1 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สรุปจุดยืนได้ ดังนี้

1) ประเทศสิงคโปร์ มีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่ง (Wealth Management) ในระดับภูมิภาค มีความโดดเด่นมากต่อจุดยืนในบริหารจัดการความมั่งคั่งและตลาดทุน โดยสิงคโปร์มีกลยุทธ์ในการดึงดูดผู้ประกอบการทางการเงินจากต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานและประกอบธุรกิจในประเทศ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในเอเชีย ซึ่งผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาตลาดทั้งในแง่ของขนาดตลาดและการเติบโต ตลอดจนความสามารถในการพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลได้วางทิศทางของประเทศให้มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีและเอื้อต่อการลงทุน มีอัตราภาษีที่ไม่สูงซึ่งเป็นแรงจูงใจในด้านภาษีของการเข้ามาประกอบกิจการ ขณะที่ประเทศที่มีชื่อเสียงที่ดีน่าเชื่อถือ เป็นปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของประเทศสิงคโปร์ต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินและความมั่งคั่งในระดับภูมิภาค

2) ประเทศมาเลเซีย มีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก (Global hub for Islamic finance) โดยถูกบรรจุเป็นวาระแห่งชาติและได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน มีการจัดตั้งหน่วยงาน “The Malaysia International Islamic Financial Center : MIFIC” เพื่อขับเคลื่อนจุดยืนดังกล่าว และวางกรอบเป้าหมายที่ชัดเจน 5 ประการ ได้แก่ ประการแรกได้แก่การเป็นศูนย์กลางการออกตราสารซุกุก (Sukuk) ประการที่สองได้แก่การเป็นศูนย์กลางการจัดการกองทุนตามหลัก

ศาสนาอิสลาม ประการที่สามการเป็นศูนย์กลางของธนาคารอิสลามระหว่างประเทศ ประการที่สี่การเป็นศูนย์กลางประกันภัยตามหลักศาสนาอิสลาม (International Takaful) และประการที่ห้าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ยังได้จัดทำพิมพ์เขียวสำหรับการพัฒนาภาคการเงินการธนาคารของมาเลเซียปี 2554 - 2563 โดยเน้นย้ำจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลก

3) ประเทศอินโดนีเซีย มีจุดยืนในการมุ่งเน้นการเงินอิสลามเป็น Promising market แต่ตลาดยังมีขนาดเล็ก เพื่อผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สอดคล้องหลักศาสนาอิสลามให้เติบโต ได้มีการใช้กลยุทธ์ทั้งในเชิงรุกทางการตลาด โดยการสร้างและพัฒนาแบรนด์ธนาคารอิสลามของประเทศ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆ ที่สะท้อนว่าผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารอิสลามมีความครบถ้วนและทันสมัย สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง และเข้าถึงบริการได้ นอกจากนี้ในด้านของปัจจัยสนับสนุนได้มีการผ่านกฎหมายสำคัญเพื่อสนับสนุนระบบการเงินอิสลาม พัฒนาดัชนีหุ้นอิสลามอ้างอิง ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดการเงินอิสลาม การส่งเสริมนวัตกรรมบริการและสร้างความเข้าใจของประชาชน และพัฒนาคุณภาพของการดำเนินการในระดับสากล

4) สหราชอาณาจักร มีจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงินระดับโลก จากรากฐานการพัฒนาที่ยาวนาน เมื่อลอนดอนกลายเป็นศูนย์กลางของการค้าและการลงทุนในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม การเงินและการธนาคารก็เข้ามามีส่วนสำคัญในการค้าขายและเป็นแหล่งที่มาของทุนสำหรับการประกอบกิจการ ทั้งนี้ได้มีการพัฒนาระบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผ่านทางระบบภาษีที่มีประสิทธิภาพ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ด้วยอัตราภาษีที่ต่ำ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำกำไรของกิจการต่างๆ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคการเงิน การพัฒนาระบบการเงินโดยการสร้างและรองรับนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มาพร้อมเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการพัฒนาระบบจัดการความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงิน

โดยสรุปประเทศสิงคโปร์และสหราชอาณาจักรมีจุดยืนในการเป็นศูนย์กลางทางการเงิน ขณะที่มาเลเซียและอินโดนีเซียมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลาม ทั้งนี้สหราชอาณาจักรมีจุดยืนในเป็นศูนย์กลางทางการเงินในระดับโลกจากการพัฒนาภาคการเงินและระบบการเงินมาอย่างยาวนาน ขณะที่สิงคโปร์ถือเป็นศูนย์กลางทางการเงินชั้นนำในระดับภูมิภาคเอเชีย โดยมีกลยุทธ์ในการดึงดูดผู้ประกอบการทางการเงินจากต่างชาติให้มาตั้งสำนักงานและประกอบธุรกิจในประเทศ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งต่อจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินในเอเชีย สำหรับประเทศมาเลเซียมีจุดยืนการเป็นศูนย์กลางทางการเงินอิสลามของโลกโดยมีความมุ่งมั่นและผลักดันเป็นวาระแห่งชาติและได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีแนวทางในการพัฒนาด้านการเงินอิสลามเช่นกัน

โดยมีปัจจัยสนับสนุนภายในประเทศเป็นหลักจากการที่มีประชากรชาวอิสลามมากที่สุดในโลก โดยดำเนินการสร้างและพัฒนาแบรนด์ธนาคารอิสลามของประเทศ

7.2 สรุปจุดยืนระบบการเงินของประเทศไทย

จากการวิเคราะห์โอกาสและจุดแข็งของประเทศไทย ทั้งในภาคการเงิน การบริการทางการเงิน ภาคอุตสาหกรรม และการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมและปัจจัยเอื้อต่างๆ ในปัจจุบันและโอกาสในอนาคตจากการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ AEC ปรากฏว่า ประเทศไทยมีจุดแข็งที่โดดเด่นคือ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุน รวมทั้งเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญทางด้านการคมนาคมขนส่ง และการดำเนินอุตสาหกรรมต่างๆ ในกลุ่มประเทศ CLMV ประกอบกับจุดแข็งทางด้านศักยภาพและขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจและอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทย อาทิ อุตสาหกรรมเกษตร เกษตรแปรรูปและอาหาร ภาคบริการการขนส่งและโลจิสติกส์ ภาคธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่ง ภาคบริการการท่องเที่ยวและการให้บริการทางการแพทย์และการพยาบาล ซึ่งประเทศไทยมีความชำนาญในการดำเนินการ รวมทั้งยังเป็นผู้ผลิตและส่งออกรายใหญ่ในอุตสาหกรรมเกษตร นอกจากนี้โอกาสที่สำคัญจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของโลก ทั้งทางด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร รวมทั้งภาวะการขาดแคลนอาหารของโลก ทำให้อุตสาหกรรมและผู้ประกอบการในห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทยมีความเด่นชัดอย่างยิ่งในการตอบสนองต่อโอกาสและจุดแข็งดังกล่าว ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมที่มีนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อตอบสนองและใช้ประโยชน์จากโอกาสของไทย อาทิ อุตสาหกรรมพลังงานสะอาด พลังงานทางเลือก และอุตสาหกรรมสีเขียว ซึ่งจะช่วยขยายโอกาสให้กับผู้ประกอบการและระบบเศรษฐกิจการค้าการลงทุนของไทยทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกต่อไป

คณะที่ปรึกษาจึงได้วิเคราะห์จุดยืนของระบบการเงินไทยโดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์ข้างต้น และจากการสัมภาษณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของระบบการเงิน โดยจุดยืนที่คณะที่ปรึกษามีความประสงค์จะนำเสนอคือ “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” โดยมีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV

7.3 Strategic Roadmap และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทย

Strategic Roadmap และยุทธศาสตร์ระบบการเงินไทยเพื่อบูมจุดยืนของประเทศไทยในการเป็น “ระบบการเงินเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและภาคบริการเป้าหมายไทยในกลุ่มประเทศ CLMV” โดยเป็นระบบการเงินเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่คุณค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งนี้ภาคการเงินมีบทบาทในการตัวช่วยสนับสนุนโอกาสทางเศรษฐกิจของ

ไทยจากภูมิศาสตร์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ทั้งจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตลอดจนบทบาทของเอเชียที่เพิ่มขึ้นทั้งด้านการค้าและการลงทุน โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศของอุตสาหกรรมเป้าหมายในการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV และเพื่อเป็นระบบการเงินหลักในการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างโลกและกลุ่มประเทศ CLMV ทั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ได้แก่ เพื่อให้บรรลุจุดยืนในการเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศ CLMV คณะที่ปรึกษาโดยมี 3 ยุทธศาสตร์หลักดังต่อไปนี้ (1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงบริการทางการเงินของอุตสาหกรรมไทยในกลุ่มประเทศ CLMV (2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบการเงินของไทยให้มีความพร้อมรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย (3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและบูรณาการระบบสนับสนุนทางการเงินของไทยและกลุ่มประเทศ CLMV โดยจาก 3 ยุทธศาสตร์นี้มีมาตรการต่างๆ มารองรับรวมจำนวน 10 มาตรการเพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางมุ่งสู่จุดยืนได้ต่อไป โดยสรุปมาตรการดังนี้

มาตรการที่ 1 ผลักดันผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อความเป็นเลิศอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย

มาตรการที่ 2 ลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของอุตสาหกรรมหรือบริการเป้าหมาย

มาตรการที่ 3 ส่งเสริมการบริการทางการเงินด้านเกษตรและอาหาร

มาตรการที่ 4 สร้างเครือข่ายพัฒนาระบบการเงินของไทยใน CLMV

มาตรการที่ 5 เร่งยกระดับสถาบันการเงินไทยมีมาตรฐาน

มาตรการที่ 6 ยกระดับศักยภาพบุคลากรภาคการเงินของไทย

มาตรการที่ 7 ส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน

มาตรการที่ 8 พัฒนาและบูรณาการระบบศูนย์ข้อมูลกลางที่สำคัญ

มาตรการที่ 9 ผลักดันนโยบายเงินทุนเคลื่อนย้ายและระบบการชำระเงินของประเทศที่เหมาะสม

มาตรการที่ 10 ปรับปรุงกฎหมายทางการเงินและที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันตลอดสาย

สำหรับข้อเสนอในการพัฒนายุทธศาสตร์กระทรวงการคลังด้านระบบการเงินเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบการเงินของไทย เสนอให้มีการระบุดูอุตสาหกรรมที่ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้สามารถระบุความต้องการทางการเงินเฉพาะในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมได้อย่างชัดเจน อันจะส่งผลให้ผู้บริการในภาคการเงินสามารถออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้สอดคล้องกับความต้องการทางการเงินของภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้แล้วควรมีการเร่งพัฒนาและสร้างสำหรับปัจจัยสนับสนุนเพื่อสามารถผลักดันการดำเนินการได้อย่างเป็นผล เช่น ความรู้ความสามารถด้านบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมความรู้ให้แก่นักลงทุน การปรับปรุงกฎระเบียบทั้งด้านการเงินและการคลังตลอดสาย เหล่านี้สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการทางการเงินของไทย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

หน่วยงาน	ชื่อ	ตำแหน่ง
หน่วยงานกำกับดูแลและนโยบาย		
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ดร. วีรไท สันติประภพ	รองผู้จัดการสายงานวางแผนกลยุทธ์องค์กร
ธนาคารแห่งประเทศไทย	คุณนพพร มหารักษ์กะ	ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายกลยุทธ์สถาบันการเงิน
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	คุณ พราวพร เสนาณรงค์	ผู้อำนวยการ ฝ่ายยุทธศาสตร์และการต่างประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการกำกับและการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า	คุณวันชัย ฝอยทัยเถิง	เลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า
สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย	คุณวราวรรณ เวชชสิทธิ์	รองเลขาธิการสายกำกับ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
กระทรวงการคลัง	คุณอัญชลี เต็งประทีป	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ (รักษาการตำแหน่ง)
กระทรวงพาณิชย์	นางเบญจวรรณ รัตนประยูร	ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
ผู้ประกอบการภาคธนาคาร		
สมาคมธนาคารไทย	คุณธวัชชัย ยงกิตติคุณ	เลขาธิการสมาคมธนาคารไทย
ธนาคารกสิกรไทย	คุณพัฒน์พงศ์ ตันต์สมบูรณ์	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ สายงานผลิตภัณฑ์บริษัทและผู้ประกอบการ
ธนาคาร CIMB	คุณบันลือศักดิ์ ปุสสะรังษี	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ สำนักวิจัยสายบริหารความเสี่ยง
ธนาคารไทยพาณิชย์	คุณมานพ เสงี่ยมบุตร	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ สายธุรกิจต่างประเทศ
ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย	นายประสงค์ พูนธเนศ	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง
ผู้ประกอบการภาคตลาดทุน		
สภาธุรกิจตลาดทุนไทย	นายไพฑูรย์ นลินทรางกูร	นายกสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์
สมาคมบริษัทจัดการลงทุน (บลจ.)	ดร.สมจินต์ ศรีไพศาล	นายกสมาคม

หน่วยงาน	ชื่อ	ตำแหน่ง
บมจ.หลักทรัพย์ บัวหลวง	คุณธาดา จันทร์ประสิทธิ์	หัวหน้าฝ่ายอาวุโส ฝ่ายวางแผนยุทธศาสตร์องค์กร
บล. DBS Vickers Securities	คุณภัทธีรา ดิลกรุ่งธีระภพ	ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
ผู้ประกอบการภาคประกันภัย		
สมาคมประกันชีวิตไทย	นายสุทธิ รจิตรังสรรค์	นายกสมาคมประกันชีวิตไทย
สมาคมประกันวินาศภัย	นายจิรพันธ์ อัสวะธนกุล	นายกสมาคม
Allianz Ayudhaya	นายกิตติ ปัทมวิรุจน์	รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ สายงานกฎหมาย ควบคุมการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และตรวจสอบภายใน สายงานความสัมพันธ์ภาครัฐ และฝ่ายพัฒนาธุรกิจใหม่
ผู้ให้บริการทางการเงิน		
กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	คุณโสภาวดี เลิศมนัสชัย	เลขาธิการคณะกรรมการ กบข.
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	คุณเจน นำชัยศิริ	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
สหกรณ์การค้าไทย	คุณพรศิลป์ พัชรตันกุล	ประธานกรรมการหอการค้าไทย
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	ดร.วิมลกานต์ โกสุมาส	รองผู้อำนวยการ สสว.
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	ดร.ไพรินทร์ ชูโชติถาวร	กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ภาคผนวก ข.

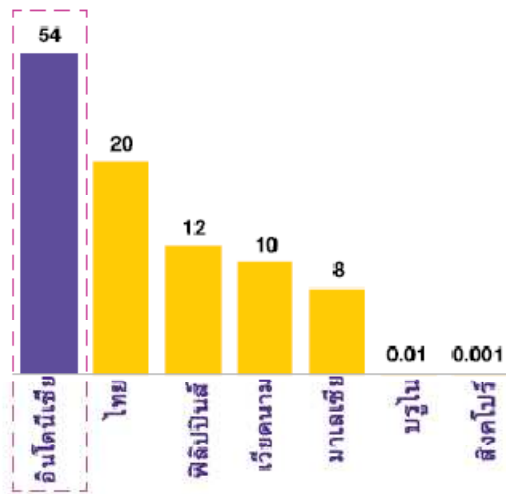
โอกาสของไทยในกลุ่ม AEC

กลุ่มประเทศ AEC ประกอบไปด้วย ประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาเซียน 6 (ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน) และกลุ่ม CLMV (กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม) เนื้อหาในส่วนนี้จะมุ่งเน้นไปยังกลุ่มอาเซียน 6 ซึ่งเป็นโอกาสของภาคอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทยได้การเข้าไปขยายตลาดรวมถึงเป็นโอกาสของภาคการเงินไทยที่จะเข้าไปสนับสนุนภาคเศรษฐกิจจริงที่มีศักยภาพในการแข่งขัน โดยแบ่งแยกหัวข้อย่อยตามอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทยว่ามีโอกาสในประเทศใดบ้างในกลุ่ม AEC

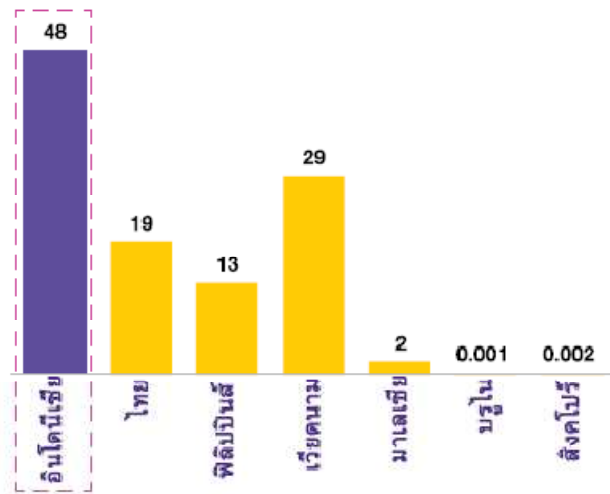
1. โอกาสของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารในกลุ่ม AEC

ในอดีตที่ผ่านมา การลงทุนในด้านการเกษตรของไทยในอาเซียนส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบโครงการลงทุนเกษตรแบบพันธะสัญญา (Contract farming) ในกัมพูชา ลาวและพม่า โดยอาศัยประโยชน์จากการที่ในประเทศเหล่านั้นมีที่ดินและแรงงานราคาถูก โดยหลังจากการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวแล้วก็จะส่งสินค้ามาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าในประเทศไทย อย่างไรก็ตามในกลุ่มอาเซียน 6 อินโดนีเซียนับเป็นประเทศที่น่าสนใจเนื่องจากในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรต้องพึ่งพาวัตถุดิบและแรงงานในภาคเกษตรสูงและอินโดนีเซียเองก็มีพื้นที่ในการทำเกษตรมากกว่าไทยเกือบ 3 เท่า ในขณะที่มีแรงงานในภาคเกษตรมากกว่าไทย 2.5 เท่า ดังแผนภาพที่ 111

พื้นที่ทางการเกษตร (ข้อมูลปี 2009)
หน่วย: ล้านเฮกตาร์*

จำนวนแรงงานในภาคเกษตร (ข้อมูลปี 2008)
หน่วย: ล้านคน

* 1 เฮกตาร์ = 6 ไร่ 1 งาน

ที่มา: SCB EIC, องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

แผนภาพที่ 111: พื้นที่ทางการเกษตรและจำนวนแรงงานในภาคเกษตร

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอินโดนีเซียจะมีพื้นที่และแรงงานในภาคการเกษตรที่มากมายแต่ผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศรวมถึงการพัฒนาด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรซึ่งไทยมีความรู้และความชำนาญในการเพิ่มผลผลิตและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรมากกว่า จึงเป็นโอกาสของภาคเอกชนไทยที่จะเข้าไปลงทุนด้านอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าทางการเกษตรและการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสของไทยในการขยายตลาดไทยสู่ผู้บริโภคที่มากกว่า 240 ล้านคน

สำหรับอุตสาหกรรมอาหาร การแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหารโดยเฉพาะสินค้า ฮาลาลนับเป็นอีกโอกาสสำคัญของอุตสาหกรรมอาหารไทยในการเจาะตลาดกลุ่มผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามในอาเซียน เช่น อินโดนีเซียและมาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาเลเซียได้จัดแสดงสินค้าฮาลาลนานาชาติขึ้นทุกปี ซึ่งถ้าไทยสามารถเจาะตลาดอาหารฮาลาลในมาเลเซียได้ ไทยก็จะสามารถขยายโอกาสของภาคอุตสาหกรรมอาหารไทยไปสู่ประเทศมุสลิมทั่วโลกโดยอาศัยมาเลเซียเป็นใบเบิกทาง นอกจากนี้ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารในมาเลเซียก็เป็นอีกโอกาสหนึ่งของผู้ประกอบการไทยเนื่องจากชาวมาเลเซียกว่า 20 ล้านคน ค่อนข้างชื่นชอบอาหารไทย แต่ร้านอาหารไทยยังไม่มีพอกับความต้องการ ซึ่งทางรัฐบาลมาเลเซียมีนโยบายที่จะให้ร้านอาหารที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของกิจการต้องร่วมทุนกับชาวมาเลเซีย โดยจะต้องมีเงินทุนขั้นต่ำ 2.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สำหรับฟิลิปปินส์ อาหารสดจากไทยเป็นสินค้าที่มีคุณภาพนอกเหนือไปจากเครื่องปรุง กะทิ ซอส เครื่องแกง ปลาทูน่าที่ได้รับความนิยมอย่างสูง คนฟิลิปปินส์ชอบอาหารและผลไม้จากไทย อย่างไรก็ตามรัฐบาลฟิลิปปินส์อนุญาตให้ผลไม้ไทยเพียง 2 ชนิดคือ มะขามและลองกองที่สามารถนำเข้าประเทศได้ แต่ไทยสามารถส่ง ลำไย และลิ้นจี่ผ่านทางไต้หวันได้ ซึ่งก็เป็นอีกโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการขยายตลาดผลไม้เข้าไปสู่ฟิลิปปินส์ (ที่มา: Rustan's Supercenter, Inc.)

สำหรับบรูไน เป็นประเทศมุสลิมที่ค่อนข้างเคร่งครัด ทำให้บรูไนไม่มีแหล่งท่องเที่ยวยามราตรี การใช้จ่ายจึงเน้นไปที่การรับประทานอาหาร ซึ่งอาหารไทยเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย รวมถึงผลไม้จากไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทุเรียนและมะม่วง ซึ่งเป็นโอกาสของชาวสวนและผู้ส่งออกของไทยในการขยายตลาดผลไม้ไปบรูไน

จะเห็นได้ว่าในการเข้าไปรุกตลาดในอาเซียนนั้นมีความต้องการในการสนับสนุนจากภาคการเงิน ไม่ว่าจะเป็นด้านเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยที่จะเข้าไปเปิดร้านอาหาร หรือความต้องการเงินทุนและการประกันภัยพิผลทางการเกษตรในการไปลงทุนต่างประเทศ รวมถึงการระดมทุนขนาดใหญ่ในการเข้าไปทำเกษตรพันธะสัญญาในเนื้อที่ขนาดใหญ่

2. โอกาสของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในกลุ่ม AEC

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับประโยชน์และโอกาสที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นกล่าวคืออุตสาหกรรมดังกล่าวมิได้แสวงหาโอกาสจากการรุกเข้าไปในประเทศกลุ่ม AEC แต่เป็นการแสวงหาโอกาสจากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อเพิ่มจำนวนคนใช้ในประเทศอาเซียนที่เข้ามาใช้บริการในไทยโดยอาศัยข้อตกลงการเปิดเสรีน่านฟ้ากล่าวคือจากการเปิดเสรีน่านฟ้าจะทำให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจการบินมากขึ้นส่งผลให้เกิดการขนานทุนต่ำเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ค.ศ.2001 ดังแผนภาพที่ 112

ส่วนแบ่งจำนวนที่นั่งของสายการบินต้นทุนต่ำ (low-cost carriers) ในอาเซียน ปี 2001-2012

หน่วย: % ของจำนวนที่นั่งทั้งหมด

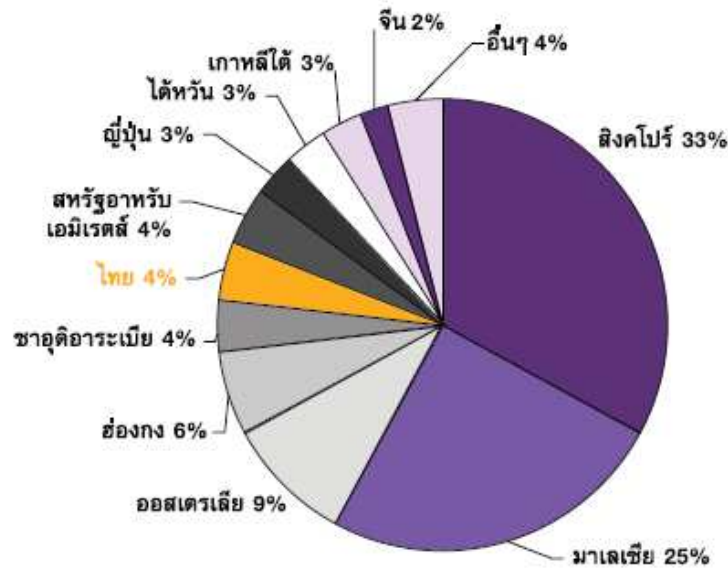
ที่มา: SCB EIC, CAPA-Centre for Aviation with data provided by OAG a UBM Aviation Business

แผนภาพที่ 112: ส่วนแบ่งจำนวนที่นั่งของสายการบินต้นทุนต่ำ

ซึ่งมีสัดส่วนที่นั่งประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนที่นั่งในเที่ยวบินทั้งหมดในอาเซียน ผลที่ตามมาคือ ผู้บริโภคเดินทางได้ง่ายขึ้นด้วยราคาที่ถูกลงและช่วยลดปัจจัยเรื่องความลำบากในการเดินทางที่อาจจะเป็นอุปสรรคในการตัดสินใจเลือกประเทศที่จะไปใช้บริการของคนใช้อาเซียนได้ โดยเฉพาะคนใช้จากอินโดนีเซียที่ปัจจุบันสัดส่วนเที่ยวบินระหว่างประเทศประมาณร้อยละ 55 ของเที่ยวบินระหว่างประเทศทั้งหมดกระจุกตัวอยู่ที่มาเลเซียและสิงคโปร์ ในขณะที่เที่ยวบินระหว่างอินโดนีเซีย-ไทย มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 4 ดังแผนภาพที่ 113

สัดส่วนเที่ยวบินระหว่างประเทศของอินโดนีเซียในแต่ละสัปดาห์ (เดือนพฤศจิกายน 2010)

หน่วย: %

ที่มา: SCB EIC, CAPA-Centre for Aviation with data provided by OAG a UBM Aviation Business

แผนภาพที่ 113: สัดส่วนเที่ยวบินระหว่างประเทศของอินโดนีเซียในแต่ละสัปดาห์

จึงอาจส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยไม่ได้รับความนิยมมากนักในตลาดคนใช้อินโดนีเซีย ซึ่งคาดว่าจะการเปิดน่านฟ้าและธุรกิจการบินจากการเข้าสู่ AEC จะช่วยให้การเพิ่มเที่ยวบินระหว่างไทยและอินโดนีเซียทำได้ง่ายขึ้น

3. โอกาสของอุตสาหกรรมการเชื่อมต่อในกลุ่ม AEC

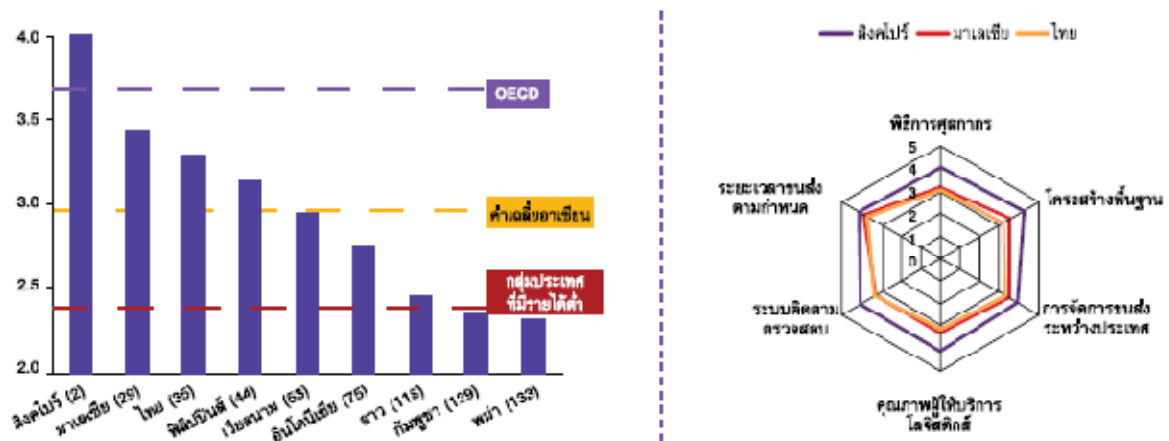
โอกาสอุตสาหกรรมการเชื่อมต่อของไทยเกิดจากความต้องการด้านการเชื่อมต่อมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้าสู่ AEC ที่สนับสนุนการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการอย่างเสรี รวมถึงการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนที่มากขึ้น โดยที่ไทยมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์และมีศักยภาพการเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์และการขนส่งทางบกของภูมิภาค อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ของไทยดึงดูดผู้ใช้บริการจากภูมิภาคให้มากขึ้นไทยจำเป็นต้องลดต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ของไทยให้ต่ำลงเพราะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคไทยยังคงมีต้นทุนโลจิสติกส์ต่อจีดีพีสูงกว่าสิงคโปร์ (ร้อยละ 8.0) และมาเลเซีย (ร้อยละ 13.0) ในขณะที่ไทยอยู่ที่ร้อยละ 14.5 (ที่มา: SCB EIC, UNDP) โดยสาเหตุของต้นทุนโลจิสติกส์ของไทยที่สูงมาจากการที่ไทยพึ่งพาการขนส่งในประเทศทางถนนมากถึงร้อยละ 83 อีกทั้งราคาน้ำมันซึ่งเป็นต้นทุนหลักเพิ่มขึ้นสูงอย่างมาก ดังนั้นภาครัฐควรเร่งพัฒนาการขนส่งระบบรางและทางน้ำเพิ่มมากขึ้น เพราะมีต้นทุนทางพลังงานต่ำกว่าการขนส่งทางถนน 3 และ 5 เท่า

ตามลำดับ (ที่มา: SCB EIC) ส่งผลให้เกิดการต้องการเงินลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานการเชื่อมต่อมากขึ้นซึ่งภาคการเงินไทยจะเป็นตัวช่วยสำคัญในการระดมทุนเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการเชื่อมต่อของไทย ผ่านทางรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดตั้งกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมกิจการร่วมค้ากับประเทศเจ้าของเทคโนโลยีการเชื่อมต่อที่มีระดับสูงกว่าไทย เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากขีดความสามารถด้านโลจิสติกส์ (Logistics Performance Index) ในปี 2010 ของ World Bank พบว่าไทยมีขีดความสามารถด้านโลจิสติกส์เป็นอันดับที่ 3 ในอาเซียน เป็นรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย ดังแผนภาพที่ 114

ดัชนีความสามารถด้านโลจิสติกส์ ปี 2010 (Logistics Performance Index)

หน่วย: ดัชนี

ที่มา: SCB EIC, World Bank

แผนภาพที่ 114: ดัชนีความสามารถด้านโลจิสติกส์ ปี 2010

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าในหัวข้อย่อยของการวัดขีดความสามารถพบว่าไทยมีขีดความสามารถใกล้เคียงกับมาเลเซียในทุกด้านยกเว้นขีดความสามารถในหัวข้อย่อยโครงสร้างพื้นฐานที่ไทยมีความดีดกว่ามาเลเซียอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าหากต้องการให้ไทยมีผู้ใช้บริการด้านโลจิสติกส์เพิ่มมากขึ้นไทยจำเป็นต้องลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น

นอกจากความต้องการด้านเงินทุนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการเชื่อมต่อแล้วผู้ประกอบการธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ก็มีความต้องการด้านเงินทุนและการประกันภัยข้ามพรมแดนเพื่อสนับสนุนการขยายกิจการเข้าไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่ม CLMV เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีศักยภาพในการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเข้าสู่ AEC เต็มรูปแบบในปี พ.ศ.2558 ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนมากขึ้น

นอกจากนี้ผู้รับเหมาก่อสร้างไทยที่มีความสามารถในการก่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานสามารถเข้าไปแสวงหาโอกาสมาเลเซียเนื่องจากการที่มาเลเซียมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจของมาเลเซียที่มีโครงการสร้างสาธารณูปโภคมากมายเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจในอนาคต โดยการเข้าร่วมแข่งขันประมูลโครงการโดยตรงหรือการรับเหมาช่วง โดยกิจกรรมดังกล่าวต้องการการสนับสนุนในภาคการเงินในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้สินเชื่อเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ การรับประกันความเสี่ยงการลงทุน และการออกหนังสือสัญญาค้ำประกันประเภทต่างๆ เป็นต้น

4. โอกาสของอุตสาหกรรมพลังงานทางเลือกในกลุ่ม AEC

ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น อินโดนีเซียเป็นโอกาสของอุตสาหกรรมเกษตรของไทยในการเข้าไปลงทุน นอกจากนี้อินโดนีเซียยังเป็นโอกาสของอุตสาหกรรมพลังงานทางเลือกไทยในการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อใช้ในการผลิตไบโอดีเซล เนื่องจากมีผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ยต่อเฮกเตอร์สูงกว่าไทยเกือบร้อยละ 20 ดังแผนภาพที่ 115

ดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมัน (ข้อมูลล่าสุดปี 2010)

หน่วย: ดัชนี

ที่มา: SCB EIC, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ

แผนภาพที่ 115: ดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมัน

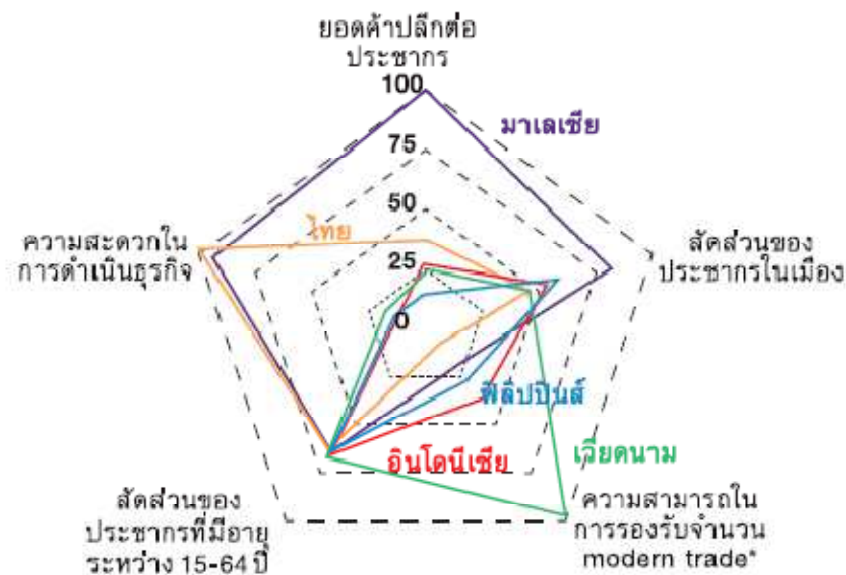
รวมถึงต้นทุนการปลูกปาล์มน้ำมันของอินโดนีเซียต่ำกว่าไทยถึงเกือบร้อยละ 40 (ที่มา: SCB EIC) จากเหตุผลดังกล่าวภาคการเงินไทยควรสนับสนุนผู้ประกอบการในการเข้าไปลงทุนปลูกปาล์มในอินโดนีเซียซึ่งนอกจากจะเป็นการขยายธุรกิจไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านแล้วยังเป็นการเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงานของไทยด้วย

5. โอกาสของอุตสาหกรรมค้าปลีกในกลุ่ม AEC

ธุรกิจค้าปลีก Modern trade ในอาเซียนยังมีศักยภาพเติบโตได้อีกมาก โดยเฉพาะโอกาสในมาเลเซีย เวียดนามและอินโดนีเซียจากการวิเคราะห์ ของ SCB EIC พบว่ามาเลเซีย เวียดนาม และอินโดนีเซียน่าสนใจและดึงดูดให้เข้าไปลงทุนมากที่สุด ทั้งนี้แม้ว่ามูลค่าค้าปลีกของมาเลเซียจะน้อยกว่าเวียดนามและอินโดนีเซีย แต่เมื่อเทียบจำนวนประชากรแล้วมาเลเซียมียอดค้าปลีกต่อประชากรสูงที่สุดในขณะที่เวียดนามและอินโดนีเซียมีจำนวน Modern trade ที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการเติบโตของประชากรเมืองและประชากรวัยแรงงานทำให้ยังมีโอกาสเข้าไปลงทุนได้มากขึ้น ดังแผนภาพ 106

เครื่องชี้ความน่าสนใจในการเข้าไปลงทุนในธุรกิจค้าปลีกของอาเซียน

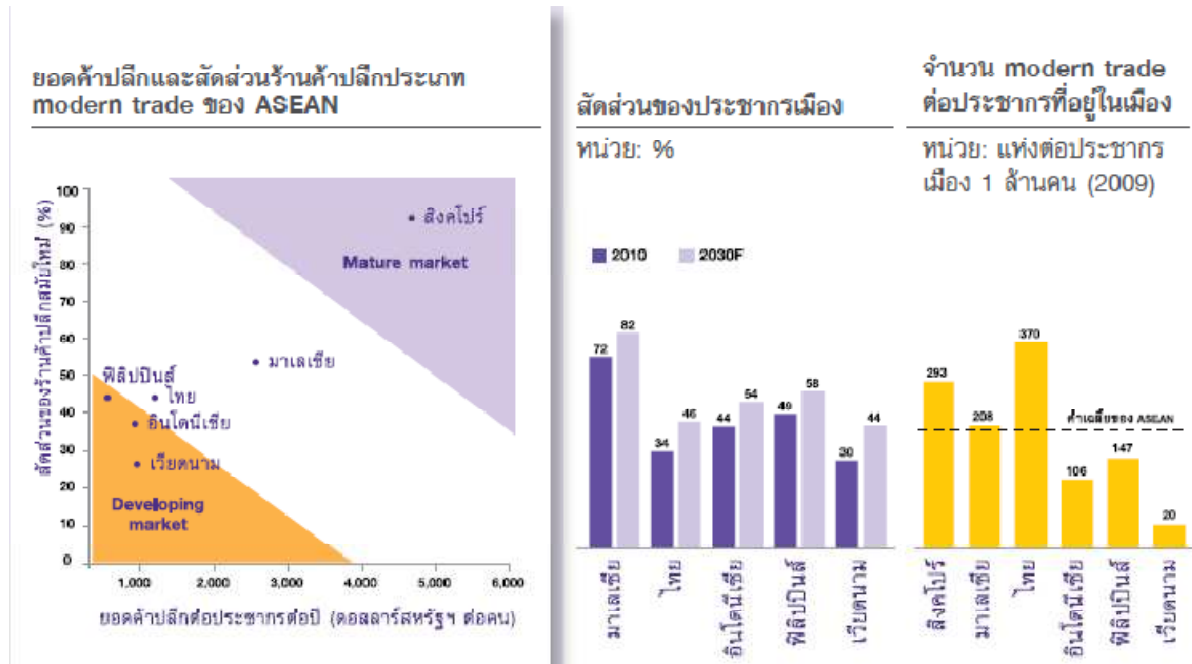
หน่วย: Index

ที่มา: SCB EIC, World Bank, United Nations, The Nielsen Company และ CEIC

แผนภาพที่ 116: เครื่องชี้วัดความน่าสนใจการเข้าไปลงทุนในธุรกิจค้าปลีกของอาเซียน

สำหรับมาเลเซีย Modern trade ยังเติบโตได้อีกโดยดูจากยอดค้าปลีกต่อประชากรของมาเลเซียจะพบว่า สูงกว่าไทยถึงราว 4 เท่า แต่มีสัดส่วนของ modern trade ใกล้เคียงกันราวร้อยละ 50 และมีสัดส่วนของ modern trade ต่อประชากรในเมืองน้อยกว่าไทยและสิงคโปร์อยู่มาก ดังแผนภาพที่ 117 ทำให้มาเลเซียเป็นโอกาสสำหรับอุตสาหกรรมค้าปลีกของไทย

แผนที่ 117: ยอดค้าปลีก สัดส่วนร้านค้าปลีก modern trade ของอาเซียน สัดส่วนของประชากร

สำหรับอินโดนีเซียและเวียดนาม สัดส่วน Modern trade ยังต่ำมากเมื่อเทียบกับไทยที่มียอดค้าปลีกต่อประชากรในระดับใกล้เคียงกัน ดังแผนที่ 117 แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมค้าปลีกในอินโดนีเซียและเวียดนามยังเติบโตได้อีก

6. สรุปโอกาสของไทยในกลุ่มประเทศ AEC

กล่าวโดยสรุปโอกาสของไทยใน AEC แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ (1) โอกาสในการรุกเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมค้าปลีกและอุตสาหกรรมพลังงานทางเลือก (2) โอกาสในการดึงดูดลูกค้าจากต่างประเทศให้เข้ามาใช้บริการในไทย เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อุตสาหกรรมการเชื่อมต่อ โดยภาคการเงินไทยจะมีส่วนช่วยในด้านต่างๆ เช่น การให้สินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม การให้สินเชื่อเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ สัญญาค้ำประกัน การประกันวินาศภัย การระดมทุนผ่านตลาดทุนและกองทุนโครงสร้างพื้นฐาน